h. wengler

St. St. Blichers

Samlede Noveller

og Skizzer.

Ny Udgave.

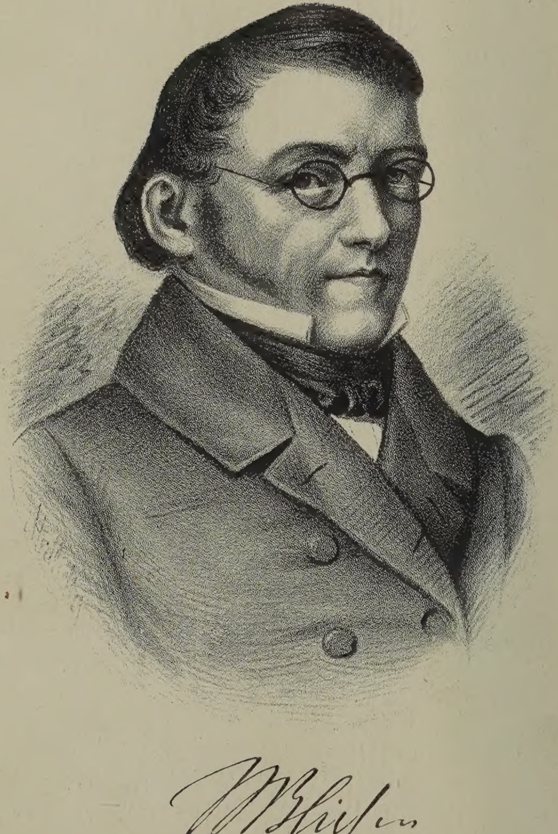

St. St. Blichers

Samlede Noveller

og Skizzer.

Ordnede efter Tidsfølgen af P. Hansen.

Første Bind.

Kjøbenhavn.

Det Reitzelske Forlag (George C. Grøn).

Fr. Bagges Bogtrykkeri.

1893.

Indhold.

Side

Erindringer af St. St. Blichers Liv ... I.
Til hvem der vil tilegne sig det ... LXIII.
Jydske Røverhistorier ... 7.
Oldsagn paa Alheden ... 15.
En Landsbydegns Dagbog ... 31.
Josepha ... 73.
Præsten i Thorning ... 95.
Nøddaaben ... 107.
Fruentimmerhaderen ... 115.
Kjærlighed i Syden ... 157.
Krybeskytten ... 211.
Gyldholm ... 239.
Røverstuen ... 261.
E Bindstouw ... 321.
Urtepotten ... 397.
Stakkels Louis! ... 431.
Den sachsiske Bondekrig ... 471.
Jøderne paa Hald ... 547.

Jydske Røverhistorier.

1823.

I.

Mange endnu Levende kunne vel erindre sig Navnet „Ole Hestegilder“ og den frygtelige Person, som det tilhørte. Han regerede mange Aar ganske uindskrænket og temmelig ugenert paa den cimbriske Halvø: stjal til daglig Brug og dræbte engang imellem til en Forandring. Jeg veed ikke rettere, end at han jo opnaaede en høj Alder og døde uden Øvrighedens Hjælp. Kun eengang var han nærved paa en voldsom Maade at befordres ud af Verden; og er det denne vigtigste Dag i hans Liv, som jeg her agter at redde fra Forglemmelse. — I en Kro i Nærheden af Hobro befandt vor jydske Schinderhannes sig just i Selskab med en Pranger og en vandrende Sadelmagersvend. Prangeren havde ved sidste Marked fortjent saa meget, at Munden løb over af Pungens Fylde: mange store Ord lod han falde om sin velspækkede Tegnebog, ej heller faldt de ubemærkede til Jorden, men bleve med Begjærlighed opsnappede og alvorligen lagte paa Hjertet af vores Highwayman. Da han havde udspurgt, hvilken Vei Prangeren vilde tage, listede han sig iforvejen og tog Posto under en Bro; og strax bag efter ham gik Sadelmageren, dog ubemærket af Roveren.

Sært og ubegribeligt forekom det denne, at hin steg ned til ham under Broen, slængte Randselen paa Jorden og lod til at ville gjøre ham længere Selskab. „Hvad vil Du her?“ spurgte han but. „Det Samme som Du,“ var Svaret, „rive et Par Blade af Prangerens Katekismus.“ „Det kunde jeg selv have gjort,“ sagde Ole, „uden din Hjælp.“ „Knap nok,“ svarede den Anden, „Karlen seer ikke saa frossen ud; og To om En er altid det Sikreste.“ „Saamænd“ sagde Ole, „Du taler ræsonlig; og vil Du hjælpe til, saa skal vi dele!“ „Saa godt jeg kan“ svarede han. „Siig mig kun, hvad jeg har at gjøre!“ „Intet Andet end at slaa ham for Panden med din Hammer, saasnart Du seer, jeg griber Hesten ved Munden.“ „Det skal ske!“ Med disse Ord tog Sadelmageren en Hammer ud af Randselen, og i det Samme hørte begge Travet af Prangerens Hest. Saasnart denne naaede Broen, blev den greben i Tøjlen af Ole, og hans Kammerat sprang til fra den anden Side. „Slaa nu!“ raabte Ole til ham. „Ja, hvor skal jeg slaa?“ spurgte denne Begynder i den ottende af de frie Kunster. „I Panden, i Panden!“ skreg Røveren utaalmodig. „Godt!“ sagde hin, og dermed huggede han Hammeren i Panden paa — Røveren selv, som nu sandsesløs tumlede til Jorden. Hvorledes Prangeren har takket sin snilde og kjække Befrier, samt hvad de have talet tilsammen paa Vejen til Hobro, derom kan jeg intet berette, eftersom jeg ikke veed det; men saa meget veed jeg: at Røveren igjen kom til Live, dog med Tabet af et Øje, som Sadelmagerens Hammer var kommen lidt for nær.

II.

I en Gaard i Mellemvandet ikke langt fra Viborg boede engang — jeg veed ikke naar — en velhavende Bonde. En hellig Juleaften, som hans Kvinde var ifærd med at tillave Nadveren, bankedes der paa Døren, og en klagende Stemme bad om at vorde indladt. Ude fros det haardt og var ret et Guds Vejr med Storm og Snefog; Husmoderen ynkedes derfor over den stakkels vildfarende Vandringsmand. Det var en pjaltet Stodder, gammel, svag og ganske forkommen af Kulde; hun gav ham Noget at vederkvæge sig paa, anviste ham Natteleje i den endnu lunkne Bagerovn og slog atter Skodden for Husdøren. Men hvad skeer? Aldrig saasnart havde hun forladt Frammerset for at dække Aftensbordet, førend Stodderen — en Erkerøver — aabnede Døren for sine tolv Sønner, som nu brød ind i Stuen og, da de fandt Bordet dækket, bød sig selv til Gjæst. Hvad var her at gjøre? Skjælvende frembar hun Julegrøden for Røverne, og skjælvende maatte hun med Husbond og Børn se paa, hvorledes disse tømte baade Grødfadet og Saltmadsfadet. Imidlertid havde Tjenestekarlen paa et Ærende udenfor Huset seet disse ubudne Gjæsters Indtog, snappet en Hest i Stalden og var, saa stærkt den kunde rende, ilet op til Herregaarden Aunsberg. Herren der var ikke sen, væbnede af sine Folk dem, som væbnes kunde, og naaede Mellemvandet endnu for Røverne vare komne til Desserten — Bondens Pengekiste. Men her vare nu gode Raad dyre: Aunsbergmanden var — skjøndt godt bevæbnet — dog kun selvottende mod tretten, og Stormen skulde foretages ind ad den lave Stuedør, hvilken een Røver var istand

til at forsvare. Under disse Betænkeligheder fremtraadte en af Tjenerne, en Vovehals og stærk som en Bjørn. „Lad mig kun gaa ind til dem alene!“ — sagde han; „jeg kan se dem sidde langs med Væggen derinde; men naar jeg raaber, saa kommer og staaer mig bi!“ Han spændte nu Kaarden af, byttede Kjortel med Gaardskarlen og stod næsten midt i Stuen, før Røverne bleve ham vaer. Som een Mand rejste de sig alle, for at gribe denne ny ankomne og uvelkomne Gjæst; men han tog i samme Øjeblik fat paa det lange og svære Egebord, bag hvilket alle Røverne sad, væltede det over paa dem og klemte dem saaledes mod Væggen, at de sad som fastnaglede og færdige at kvæles. Uden at kunne gjøre Modstand, bleve de derpaa af de Indbrydende, een for een, trukne ud fra Fælden, bundne, førte til Aunsberg, der bevogtede og efter Helligdagene hængte i et og samme Træ udenfor Gaarden. Deres Hule eller Røverstue — som Ingen tilforn havde kunnet opdage — blev nu fundet i den store Banke Vesten for Skavngaard, og for det der vundne Liggendefæ udsmykkedes Sørslev Kirke.

III.

Ikke saa ønskeligt et Udfald fik den Begivenhed, som jeg nu vil fortælle, og som skal have tildraget sig i Nærheden.

Paa venstre Side af Landevejen, naar man drager fra Aarhus til Viborg og er kommen forbi Høberg Mølle, sees ved en liden Sø Spor af den forlængst nedbrudte Faldborg-Kirke. I Faldborg-Sogn laa en ensom Gaard, hvis daværende Beboer mentes at have

Noget paa Kistebunden. En Søndag var han gaaet til Faldborg-Kirke med sine to voxne Sønner og en Tjenestepige. Hustruen med en ni Aars Datter blev hjemme, for at tage vare paa Huset. Kort efter de Øvriges Bortgang indtraadte en stor og føer Kvinde, som, uden nogen videre Indledning, drog en Kniv frem og befalede Husmoderen at lukke op for hendes Pengekiste. Denne førte hende op i den øverste Stue, oplukkede en meget stor, jernbunden Kiste og bad hende nu at tage selv. Idet Kvinden bukker sig ned i Kisten, for at følge Indbydelsen, griber den resolverte Bondekone hende om begge Benene, kaster hende paa Hovedet derned og lukker Laaget i Laas over hende. Derpaa byder hun sin lille Datter at løbe op til Kirken efter Faderen med Besked om det, som nu havde tildraget sig. Desværre! det løb ulykkeligt af for det arme Barn. Paa en Bakke udenfor Gaarden stod Røveren selv, for at passe paa, naar Folk gik af Kirke. Da han saae den Lille komme hastigt løbende ud istedetfor sin Kone, begyndte han at ane Uraad. Han skyndte sig at møde hende og spurgte hende, hvor hun skulde hen? „Til Kirken," svarede Stakkelen, „at hente min Fader; vor Moder har lukket Røverkonen inde i den store blaa Kiste." — „Følg Du kun med mig," sagde Røveren, „jeg skal nok hjælpe din Moder." — Pigen græd, men maatte gaa ved Røverens Haand ind i Gaarden. Konen saae dem komme ind ad Porten, men tabte dog endnu ikke sin Besindelse; hun tillaasede i en Hast begge Husets Døre, væltede et Kar hen for den ene og en Øltønde for den anden og bevæbnede sig selv med Kjøkkenøxen. Røveren, som ikke kunde aabne Gaarddøren, opfordrede til Overgivelse, og da denne blev afslaaet, truede han

med at myrde Datteren. „Vil Du ikke lukke op," skreg han, „saa kom hen til Vinduet!" Som dragen eller slæbt af en usynlig og rædselfuld Magt gik hun derhen. Røveren holdt det skrigende Barn om Benene og svingede det nogle Gange rundt omkring sig. „Vil Du endnu ikke?" hvinede han. „Nej!" var den bestemte Kvindes Svar, „kan Du dræbe det uskyldige Barn nu, saa dræber Du os Begge, ifald jeg lukker op." Da svingede han det atter over sig og knuste dets Hoved mod Brostenene. Nu foer han mod Vinduet, men Øxen truede hans Haand, hvorsomhelst den vilde gribe fat. „Farvel!" sagde han med indædt Raseri og gik ud ad Porten. Den behjertede Kvinde lod sig endnu ikke lede vild, hun foer allevegne om i Huset, for at møde Røveren, hvis Indbrud hun stedse ventede. Hun keg op i Skorstenen, se! da skrævede han allerede over Piben. Hurtig rev hun en Ville Halm af en Seng og kastede paa Gløderne, og Røgen tvang ham snart til at opgive dette Forsøg. Endelig kom Folkene af Kirke, saae Røveren paa Huset, ilede og fangede ham et Stykke fra Gaarden. Hans Kone blev nu forløst af sit Fængsel og Begge kort efter stejlede udenfor den kjække Kvindes Gaard.

Oldsagn paa Alheden.

Brudstykke af et Brev.

1823.

Det var ret ilde, at Du blev forhindret i din Rejse! Jeg var nu engang belavet paa din Ankomst, og Aarstiden var bekvem, baade for Dig og mig; men det faaer saa være! Kom da, naar Du kan! og skulde det træffe saa uheldigt, at jeg ikke var hjemme eller havde Forfald, saa jeg ikke kunde ledsage Dig: da lad Efterfølgende vise Dig tilrette paa Heden.

Saasnart Du paa Landevejen fra Vejle til Viborg er ankommen til Klode-Mølle og har betalt fire Skilling for at passere en Bro, belagt med Hedetørv: saa tag disse Blade i Haanden og anse det, som om jeg havde personlig modtaget Dig her paa den sydlige Grændse af mit Pastorat og Alheden! — Er Du oppe paa Banken strax Norden for Møllen, saa luk dine Øjne op, og luk dem vidt op! thi Du har en vid Udsigt for Dig; den er stor, om den end ikke er smuk. Og dog — skulde denne store Slette Intet have for Øjet? Hvorfor hviler det da med Velbehag, ja med højtidelig Rørelse paa Havets uhyre Flade? og er det ikke, som om Sjælen og Hjertet udvidede sig med Synskredsen? Denne Hede, som Du nu drager ind i, er stor og jevn som Havet,

og hist og her i Kimingen øjner Du Kirker og Huse, som om de ragede frem paa en fjern Strandbred. Jeg vilde ønske for din Skyld, at Solen maatte skinne ret klart den Dag Du første Gang seer det brune Lynghav! Disse Kirker og Huse, disse Høje og Pyramider af Hedetørv skulle vise sig svømmende i Luften, hvert Øjeblik forandrende deres dunkle Skikkelser og antagende Billeder af Mennesker, Dyr, Træer, Bjerge og Alt, hvad Indbildningen kan optænke. Det kunde maaske gaa Dig, som det gik mig, da jeg fra Østerlandets ujevne Jordsmon sejlede ud paa Heden: det var for mig, som om jeg nu først i fuldkommen Frihed rejste ud i den vide Verden; som om jeg tilforn kun havde snoet mig møjsommeligt frem mellem Bakker og Skove, men nu svævede let som en Fugl hen over den uindskrænkede Plan. — Men det er sandt: Du rejser som Oldgransker — ikke som Digter; og vel var det, at dette saa betids randt mig i Hu; Du var ellers draget forbi en klassisk Plet. Tag kjønt din Hat af! Du er midt paa Grathe Hede! (I Parenthes maa jeg gjøre Dig opmærksom paa, at vi her sige Graae Hede; at denne vist har givet den ulykkelige Svend sit Ögenavn; og at vi her i Sognet endnu har en levende Svend Grathe eller Graae.) Foranstaaende Parenthes har jeg ellers skudt ind, for en Smule at dæmpe den Ild, som Nævnelsen af Grathe Hede sikkert har antændt i din antike Sjæl. Jeg hører Dig allerede hidsblæsende spørge: „Var det her, Slaget stod? Hvor stod Valdemars Hær? hvor stod Svends? Hvor faldt Svend? Hvor —“ Bi lidt! bi lidt! Du har godt ved at spørge; men tilfredsstillende Svar maa Du ikke vente af mig. Jeg har raadført mig med Saxo; men den

gode Mand har ikke været stærk i Jyllands Geografi. At Slaget har staaet her, sige Bonderne; og det modsiger dem ikke, at her stundom opgraves og oppløjes Stridsvaaben. De sige videre: at Svend gik i Synk i hin Mose Østen for Dig. De fortælle ydermere: at hans Rejsevogn er sunken i samme Mose med samt hele Krigskassen. (Vil Du blive her til Natten, kan Du se Lys brænde over den og maaske — om Du kan tie saalænge — være heldig nok til at opgrave den.) En skarpsindig Oldgransker her i Egnen har ellers forelagt mig følgende Hypothes om hin Valplads: „Da Svend laa i Viborg og Valdemar kom fra Randers, har de fra disse tvende Punkter manøvreret hverandre imøde og ere stødte sammen ved Vindumovergaard — (jeg vilde ønske, at Du havde de geografiske Karter ved Haanden), hvor Egnen tilbød en Position. Svend har, fordrevet fra denne, søgt at sætte sig fast ved Elsborg og, atter tourneret, sidste Gang budt sin Fjende Spidsen ved Hørup. Da han ogsaa her blev slagen, har han endelig begivet sig paa Flugten ad den Kant, som endnu stod ham aaben, nemlig mod Sydvest, og er her bleven hængende med sin Hest i Gungerne af en eller anden Mose, Syden eller Sydvest for Graae-Sø. Her opdagedes han; og idet han førtes tilbage til Sejerherren, er det, at hin Bonde med sin Øxe forkortede ham den tunge Gang ved en Høj lidt Nordvest for Bøgild Skov, som endnu den Dag idag derfor hedder „Svendhøj“. Tag nu heraf, hvad Du behager! og lad Dig nøje dermed, indtil Du finder noget Bedre.

Inden Du forlader Grathe-Hede, maa jeg dog gjøre Dig opmærksom paa nogle Stentavler tæt Norden for Graae-Sø: her stod engang Graae-Kapel, og her

blev Svend begravet. Vil Du tage Stedet i Beskuelse, maa Du dreje af fra Landevejen en halv Mil i Øster, Men spar din Ulejlighed! Du vil ikke finde Andet end nogle Kampestene — nedfaldne Digestumper — og Runer paa nogen af dem skal Du ikke lede efter! Overalt er her i Egnen total Mangel paa Runestene; kun een eneste har jeg i disse Dage faaet Nys om: den skal være indmuret i en Bondes Stuehus, og kan jeg — uden at rive Huset ned — faae Stenen at se, skal jeg paa behørig Sted anmelde det.

Medens jeg taler om Graae-Kapels Ruiner, kan jeg vel ikke undlade at melde lidt om den Kirke, som har staaet paa Angstrup Mark, en halv Fjerdingvej Nordost for Byen. Den skal have heddet Lunde-Kirke og være nedbrudt formedelst følgende Udaad: Paa Aunsberg boede en Fru Kirsten, som ikke levede i den bedste Forstaaelse med Kjærsholms Herre. Begge havde een Stol i Lunde-Kirke, og her skal deres Konversation engang have taget saadan en Vending, at Kavaleren kastede Damen ud af Stolen. Lykkeligvis havde hun tvende Sønner, som paatog sig at hævne denne Fornærmelse, og dette gjorde de ved næste Søndag at dræbe Ridderen i Kirken. Herved vanhelliget og bansat blev den snart efter nedbrudt; og af dens Levninger tilligemed dem af Graae-Kapel skal Thorning Kirke være opbygget — eller rettere forstørret. Altertavlerne fra begge hine Kirker hænge endnu i denne. Den mindste, formodentlig den fra Graae, kunde maaske gjemme en eller anden Relikvie; den anden ikke, da den kun bestaaer af enkelte Planker.

Men det var paa Grathe Hede, vi slap, en lille halv Mil Norden for Klode-Mølle. Behag nu at gjøre

en Afstikker til Venstre gjennem hine Gaarde, som hedde Graaemose. (I Forbikjørsel være det sagt: at det er en Koloni, som først blev bebygget af Tydske, men nu beboes af Danske, som nyde Godt af de hine meddelte Friheder for Afgift til Præsten og Skolen.) Videre mod Nordvest forbi dette Skovfogedhus, der fører det nysselige Navn: Kumpedal. „Skovfogedhus?" siger Du, „hvor er da Skoven?" — Nu ere vi igjennem den. — „Aha! jeg tænkte, det var Enebær." — Ingen Spidser, min Ven! det var heller ikke Skov, jeg vilde vise Dig, men noget ganske Andet. Seer Du her disse Smaaforhøjninger af mangehaande Skikkelser og forskjellig Størrelse? Og hisset en Vold som et Brystværn i en retvinklet Triangel? Hvad tænker Du herom? — „Det er jo aabenbart Levninger af en befæstet Lejr, maaske Svends." — Nej, Hr. Antikvarius! Levninger af en Sandflugt. Her afbrændte for nogle og fyrretyve Aar siden et Stykke Hede, en halv Mil bredt og henved en hel Mil langt. Jordskorpen, en sort Moor, brændte med og Ilden levnede Intet uden Sand og Al. Da denne Sandflugt ved de hyppige og heftige Vestenvinde stedse udbredte sig videre mod Østen, lod Regjeringen den beplante med Strandhavre. Denne overvandt og overvoxede den golde Sand, der af Stormene blev sammenblæst og opdynget paa mangfoldige Steder. Saaledes dannedes efterhaanden disse Levninger af den befæstede Lejr; men nu er Alt igjen bevoxet med Lyng. Eet Gode er dog herved bevirket: Alen nemlig, hvorfra Sandet af Vinden blev bortfejet, udsattes nu for Sol og Luft og opløstes tilsidst aldeles, saa at her med Tiden endda kan blive Skov.

Vil Du nu behage at vende tilbage, saa skal jeg

vise Dig en anden Jordvold, som ret kan bryde dit antikvariske Hoved. Ved dette Kolonisted, Bækgaard kaldet, seer Du et nogle hundrede Alen langt lyngbegroet Dige, der af Bønderne kaldes Knaps Dige og skal være opkastet af en vis Konge ved Navn Knap. Kan Du bringe Noget herudaf, skal det være mig kjært; jeg er ligesaa klog paa Kong Knaps Historie, som han, der i Litteraturtidenden snakker Æsthetik, er paa Poesi; og man maatte have saadan en Herres hele gode Mening om sig selv, for at turde byde Publikum sin Passiar om en Sag, der er En ganske fremmed.

Gjør nu atter en Vending til Venstre, saa kommer Du til en Bæk, der løber snart over og snart under Jorden. Længere nede ved samme Bæk lige Sønden for Gaarden Sangild blev for to Aar siden, ved at grave en Vandledning, fundet en Mølleaxe med mere Mølleværk og Bygningstømmer. Det Mærkelige herved er: at Egnens Beboere slet intet vide at sige af nogen Mølle paa dette Sted. Den er altsaa ældre end nogen Tradition og forskriver sig fra en Tid, da denne nu saa menneskefattige Egn har været bedre befolket. Paa en saadan stærkere Befolkning pege ogsaa tydeligt de mange Agerrene, som hist og her sees i Heden, langt fra Byer og Huse.

En Urigtighed, som jeg etsteds for et Par Aar siden har læst, maa jeg dog her rette. Der fortaltes nemlig: „at man ved Brøndkastning, naar man havde gjennemgravet Alen, kom til et Jordlag, som vidnede om ældre Vegetation og Kultur.“ Det er interessant, men det er ikke sandt. Under Alen er Sand og intet Andet end Sand, lige til en Dybde af nogle og fyrretyve

Alen, og længere er man ikke endnu trængt ned i Jordens Indre.

Og nu tilbage igjen! Naar Du arriverer til hin romantiske By Knudstrup, saa lader Du Vejen til Viborg ligge tilhøjre og kjører tilvenstre paa den til Skive. Du kommer saaledes atter ud i den sorte Hede, et Stykke forbi tvende Dosser, hvis Betydning hverken Du eller Rudbeck kjender. Nyd da paany den frie Udsigt! Kun et Par fjerne Gravhøje møde dit Øje. Hin midt imellem Thorning og Karup hedder Thinghøj: nok et Bevis for, at denne Egn tilforn har været mere beboet end nu; thi hvad skulde have bevæget vore Forfædre til at holde Thing i en Ørk? Det er ellers mærkeligt nok, at her paa Alheden findes saa yderst faa Høje, da det dog rundtom vrimler af dem. Ligesaa underligt er det, at her er næsten slet ingen stensatte Begravelser ɔ: Jættestuer, Jynniovne. Østerlandet har af dem næsten paa enhver Bymark; men her i en vid Omegn har jeg kun seet een eneste.

Imidlertid har Du nu vel naaet Ulvedals Plantage, som Du uden bedre Underretning gjerne kunde antage for en Antikvitet. Men Skoven er ikke saa gammel; disse Fyrre dø ikke af Ælde, men af Sygdom: Alen standser Fyrrens nedadvoxende Pælerod og siger: Hertil skal Du komme og ikke videre! I de senere Aar har man lagt sig efter Gran, Birk og Lærketræer. Disse lykkes godt under en duelig og driftig Forstmands Bestyrelse, og den kommende Slægt vil her upaatvivlelig finde en skjøn og frodig Skov. Havde man fra Forstningen raadført sig med Egnens Moser, var Experimentet med Fyrrene aldrig prøvet. Her findes nemlig i næsten enhver Tørvemose Gran- og Birke-Rødder og hele

Stammer — men ingen Fyr. Kommer man en Mil Østen for Alheden, indeholder Moserne Eg, og Intet uden Eg.

Kjør nu rask til gjennem Kolonibyen Haverdal — (den er ikke antik; kun to Aar gammel) — og videre frem mellem Kirken og Præstegaarden, indtil midtvejs mellem denne og hin Koloni Grønhøj: saa skal jeg give Dig Noget at grunde paa. At Tiden imidlertid kan gaa lidt hurtigere for Dig, vil jeg fortælle Dig en Historie, som intet Eventyr er.

Engang var der en Mand, som hedde Jens Langkniv; men som jeg ab euphoniam kalder Gennaro Caltellaccio. (Du mærker vel allerede, at jeg ikke er ganske fremmed i det Kapitel af den nyere Litteratur, som handler om Røvere; jeg havde jo ellers ikke været istand til at danne dette æsthetisk-skjønne Navn: ad formam Abællino, Rinaldini, Mazarino &c.) Samme Jens var en meget berømt Røver og Røverkapitain paa disse Heder og især en farlig Fjende af Bissekræmmere og omvankende Jøder. Mange af disse havde han paa sin — af intet Politi forstyrrede — Vandring nedlagt, og til sin Hule henført de erobrede spolia opima. Han beherskede alle Landeveje mellem Vejle og Viborg med sin Tollekniv, hvilken han forstod at bruge som et Kastespyd og efter hvert Kast at drage til sig igjen, saasom den var forenet med Lommen ved en lang Snor (heraf det ominøse Tilnavn!); og længe herskede han uindskrænket. Dog omsider mistede han Frugten af alle sine Sejre og maatte overlade sin blodige Laurbærkrands til en af sine Arvefjender, til — en Kræmmer!! „Laß Dir erzählen!“ som Lafontaine siger —: En Dag, da vor Helt efter sin Sæd-

vane betræder Landevejen, faaer han Øje paa en Kræmmer, som med Kisten paa Ryggen slæber sig mojsommeligen frem. Sikker paa sit Bytte nærmer Gennaro sig med faste Skridt — Haanden hvilende i Lommen paa den frygtelige Kniv. Gennaro! tapre Gennaro! vogt Dig! tro ikke den falske Kræmmer! Men det er forgjæves, din Ulykkesstjerne leder Dig. — „Kjære Ven", begyndte Kræmmeren med svag og skjælvende Stemme, „forbarm Jer over mig arme Mand! jeg har nok ikke en Time at leve i, saaledes klemmer det mig; men viis den Barmhjertighed at bære min Kram foran mig til næste Kro, saa faaer jeg se, om jeg kan komme efter; hvis ikke lader J mig vel hente paa en Vogn." Saaledes talede han, idet han stønnende satte Kisten paa Jorden. Den ærlige Røver, som tyktes, her var godt Kjøb, tager Kisten paa Ryggen som en god Prise og vil just dreje ind i Heden, da Kræmmeren med sin Knortekjæp slaaer ham det ene Ben tvertover. Røveren falder, men griber sin Kniv og kaster efter sin Fjende, dog denne, som var belavet derpaa og, forend hin saae ham, allerede havde kjendt sin Mand og lagt sin Plan, var strax ude af Skudvidde og tilraabte den fnysende Gennaro disse haanende Ord: „Bette Jens! hudden æ ei no mæ Dæ? No begynner a aa komm' mæ." — Kort at fortælle: Kræmmeren løber til næste By, samler Folk og med disses Bistand binder Røveren, dog ikke uden tappert Modværge fra hans Side. Derpaa føres han til Horsens, udenfor hvilken By han ogsaa, efter først at have pœniteret et Par Aar i et underjordisk Hul, blev halshugget med de tilbørlige Ceremonier. At Præsten har omfavnet ham og Boddelen i bare Skjorteærmer og røde Stoffes Underklæder trykket ham ømt i

Haanden, samt at de tilskuende Damer trindt om have givet deres Bifald tilkjende ved et: „Det er gysseligt! det er nysseligt!“ alt dette kan Du, som sagtens har seet en Henrettelse, ikke paatvivle.

Og se! nu ere vi da lige ud for et Sted, hvor det spøger, og — hvad der er det Synderlige — ikkun ved højlys Dag. Hist henne, nogle Hundrede Alen Østen for Vejen mellem hine Smaahøje, dem lig ved Kumpedal, mødes paa en klar Foraarsmorgen just ved Solens Opgang tvende Hære til lustig Kamp: Fodfolk og Ryttere nærme sig hinanden, aabne og slutte deres Geledder, svinge ud, deployere og udføre mangt et skjønt Manøvre. Anførerne fare til Hest op og ned ad Krigernes Rækker; Fanerne vaje i Luften og bølge som Røg over de urolige Kæmper, indtil de omsider blande sig i Striden. Da seer man Folk og Heste styrte, Raderne fortyndes og atter fyldes, Saarede rave afsted og Flygtende jage over Heden med de blinkende Spyd bag efter sig: indtil efterhaanden Alt forsvinder og intet Mere er tilbage paa den tause Slette. En ossiansk Scene! Men her kommer et Tillæg, som langt overgaaer de vidunderlige skotske Visioner: skarpe Øjne ville ydermere skjelne Krigernes forskjellige Dragter og Uniformer — (den ene Hær er klædt i Rødt, den anden i Blaat) — Anførernes vajende Fjerbuske, Kanonerne og de tykke Røghvirvler, som udvælte fra deres frygtelige Mundinger. Hvo der ogsaa hører grant, er istand til at bemærke Trommer, Piber, Bøssernes Knalden, de Befalendes Raab og de Saaredes Skrig. Disse Uniformer og disse Ildvaaben synes dog at være lidt for moderne, og skal her komme Noget ud af, saa maa dette Væsen snarere være et Varsel end et Gjengangeri. En anden

Synderlighed er denne: at de omboende Danske intet ville vide heraf; men hele Sagnet forskriver sig, saavidt min Kundskab gaaer, fra de tydske Colonister. Af disse have flere forsikret mig med de dyreste Eder, som de for Domstolen vare villige til at gjentage: at de med egne Sandser havde erfaret det her Fortalte; dog saaledes, at den ene havde iagttaget dette, den anden hint af disse „Schatten auf der Haide“. Ej heller ere de enige i Henseende til Tiden, idet Somme sige, at dette Skuespil opføres kun een vis Dag: Andre derimod paastaa, at Dagen er ubestemt; men heri ere Alle enige: at det er tidligt paa Foraaret og ved Solens Opgang. Spørger man, hvad det har at betyde, saa svares der: at her engang har staaet et Slag mellem Danske og Svenske, og at en dansk Dronning Margrethe paa Karup Kirketaarn (en Mil derfra) var Vidne til Kampen!!! — Hvad siger Du til alt dette? Hvo der ikke er Elsker af Luftbatailler, ej heller, hvad Aandeverdenen angaaer, lidt overtroisk, vil neppe opbygge sig synderligt ved dette Sammensurium, hvoraf det Bedste dog tilsidst bliver det Poetiske deri. Til nysnævnte Karup Kirke er en forgyldt Kalk, givet, efter Paaskriften: af den Herin Magrethe, Aar 1487. Men denne Kalk er kun en Kopi; thi Originalen, ombyttet af Frederik den Femte, er af purt Guld og større: og tykkes mig, at jeg har seet denne paa Kunstkammeret og af Ciceronen faaet den Forklaring: „at Dronning Margrethe med sine Hofdamer i sin Tid havde drukket af den.“ — At Karup engang var en Kjøbstad, at dens Kirke har været meget større end nu og i Ry for særdeles Hellighed (her staar endnu nogle klodsede Hel-

genbilleder og et underligt pyramidalsk Skab), deraf bryste sig endnu Byens faa Beboere.

Tre Fjerdingmil paa hin Side Grønhøj ved Sejbæk kunde Du naa den nordre Grændse af Alheden; men jeg skal føre Dig en bedre Vej tilhøjre, om ad Hald til Viborg; men førend Du betræder denne, maa jeg henlede din Opmærksomhed til hin høje Banke mod Norden. Det er: Dagbjerg Dos (ved de bekjendte Kalkminer), hvor der ogsaa er lidt Pusleri. Dosset er nemlig beboet af Bjergfolk, og ofte, naar man betræder det, vil man høre et Drøn under sig, som om et Kistelaag faldt i. Om Natten brænder her jevnligen Lys, og stundom farer dette som et Stjerneskud ned i den nærliggende Sø. Flere Gange have Dagbjergs vindskibelige Beboere, ej ubekjendte med Jordens Indre, gravet her efter Skatte; men hvergang forgjæves. Til Kjedlen med Pengene i ere de rigtig komne, men saa har en eller anden af dem ved højst utidig Snakken fordærvet Spillet, og Kjedlen er da sjunken dybere ned. For nogle Aar siden blev det sidste Forsøg anstillet: de Tauseste i Byen forenede sig, og med gjensidigt Løfte om Standhaftighed i den Dyd, som især skal være vanskelig for Fruentimmer, begyndte de en Nat at grave. Snart naaede de Kjedlen, og Bjergets Indvaanere, som nu vare stedte i stor Fare for at miste deres Skat, brugte alle mulige Kunster for at kyse de dristige Ransmænd. Først præsenterede sig en hovedløs Hest, derpaa en ligesaa velskabt Tyr, men det hjalp slet intet. Derpaa foer en Kareth, trukken af sex Mus, ud af Bjerget og snurrede tre Gange rundt om Graverne: vilde heller ikke frugte. Da hørtes i Bjerget en liflig og vidunderlig Musik, hvorpaa fulgte Hanegal, Barneskrig og Kattemjaven — endnu taug de

Dagbjerg-Mænd. Men se! nu stod Dagbjerg-By i lys Lue, da løb de med ængsteligt Raab fra den synkende Kjedel og fandt — at Ildebranden kun var et Blændværk af den snedige Bjergmand. Hvad tykkes Dig? var det ikke et nysseligt Stof til et moderne Skuespil? saadant et Wunder- und Zauberspiel? Og Sang maatte her til: Sang af de Dagbjerg-Mænd, Sang af Bjergmanden, hans Kone og Børn, Sang af de sex Mus, Hanen, Katten og den hovedløse Hest! Du kan tro mig, det var Mad for Mons og Vand paa visse Folks Møller, og umanerlig Roes vilde det faae i Litteraturtidenden — NB. naar Forfatteren var en af dem, paa hvem Recensenten har trykket et permanent Imprimatur.

Men det var Vejen til Jyllands Hovedstad, som jeg anviste Dig. Du kan fra denne se paa en Halvo i den smukke Sø Ruinerne af det berømte Hald-Slot og hertil slaa op i Hundredvisebogen den Romance: „Niels Bugge bygger op Hald med Ære; han agter den ej i fremmed Mands Være." Har Du seet Dig mæt paa de ydmyge Levninger af hin danske Pairs Stolthed, saa il igjennem Halds ærværdige Egeskov, og snart skal Du se det gamle Viborg spejlende sig i Søen — NB. ifald det ikke blæser — og ligesom smilende forelsket se over til det jomfruelige Asmild-Kloster, og dette indhyllende sig bly som en Ungmø i et Slør af grønne Blade og dog kiggende nysgjerrig gjennem disse over til den prunkende Stad. At Du her bliver modtaget med trohjertig Gjæstmildhed og finder gammel dansk Ærlighed forenet med Nutids Belevenhed, vil Du selv behageligst erfare. Herfra kan Du gjøre magelige Exkursioner til Tap-Hede, til Erik Glippings pragtløse Dødsseng, til den mærkelige Gravhøj ved Aalemølle

og til den ligesaa mærkelige Snabes-Høj, en Fjerdingmil Østen for Ronmølle, hvor det store Landthing upaatvivlelig holdtes, før Viborg blev til. Og vil jeg ende denne min Vejvisning med det etymologisk-orthografiske Vink: at Du herefter aldrig skriver Snapsting, men Snabsthing.

En Landsbydegns Dagbog.

1824.

Føulum, den 1ste Januar 1708.

Gud skjænke os Alle et glædeligt Nytaar! og bevare vor gode Hr. Søren! han slukkede Lyset iaftes, og Moder siger, han lever ikke til næste Nytaar; men det har vel Intet at betyde. —

Det var ellers en fornøjelig Aften: da Hr. Søren tog sin Hue af efter Maaltidet og sagde, som han plejer: „agamus gratias!" pegte han paa mig istedetfor Jens. Det var første Gang, jeg læste vor latinske Bordbøn; idag et Aar læste Jens; men jeg gjorde store Øjne, for da forstod jeg ikke et Ord, og nu kan jeg det Halve af Cornelius.

Det bæres mig for, at jeg skal blive Præst i Føulum; ak, hvor vilde mine kjære Forældre glæde sig, om de leve den Dag! og saa Præstens Jens kunde blive Bisp i Viborg — som hans Fader siger — nu, hvem kan vide det? Gud raader for Alting; hans Villie ske! amen in nomine Jesu!

— —

Føulum, den 3die September 1708.

Igaar har jeg ved Guds Naade fyldt mit femtende Aar. Nu kan Jens ikke gjøre mig stort i Latinen. Hjemme er jeg flittigere end han: jeg læser, mens han

løber i Marken med Peer Skytte. Paa den Maade bliver han vel ikke Bisp. Den stakkels Hr. Søren! han seer det nok: Taarerne staa ham i Øjnene, naar han sommetider siger til ham: „mi fili! mi fili! otium est pulvinar diaboli!“ *) —

Til Nytaar begynde vi paa Græsk, Hr. Søren har givet mig et græsk Testamente: „Er det ikke nogle underlige Kragetæer? det er som en Slibesten endnu for dine Øjne,“ sagde han venlig til mig og kneb mig i Øret, som han altid gjør, naar han er fornøjet. Men Hillemænd! hvor vil han se, naar han hører, at jeg allerede kan læse rask indenad.

Foulum die St. Martini 1708.

Det bliver fejl med Jens. — Hr. Søren var saa vred paa ham, at han talte Dansk til ham hele Dagen. Til mig talte han Latin; jeg hørte engang, at han sagde som for sig selv: „vellem hunc esse filium meum!“ **) Det var mig, han mente. Hvor Jens ogsaa hakkede jammerlig i sin Cicero. Jeg veed godt, hvoraf det kom, for iforgaars, da hans Fader var til Bryllup i Vinge, var han med Peer Skytte ovre i Lindum Skov, og — Gud bevare os! — en Vildbasse rev hans Buxer istykker. Han løj for sin Moder og sagde, at den Thiele Tyr havde gjort det; men hun gav ham en dygtig Kindhest — habeat! ***)

---

*) Lediggang er Djævlens Hovedpude.
**) Jeg ønskede Denne var min Søn.
***) Lad ham ha'e den!

Foulum, Calendis Januar. 1709.

Proh dolor! Hr. Søren er død! væ me miserum! Da vi havde sat os tilbords Juleaften, lagde han Skeen fra sig og saae ret længe vemodig paa Jens — „fregisti cor meum!" *) sagde han sukkende og gik ind i Sovekammeret. Ak! han rejste sig aldrig mere. Jeg har besøgt ham hver Dag siden, og han har givet mig mange gode Formaninger og Lærdomme; men nu seer jeg ham aldrig mere.

I Torsdags saae jeg ham sidste Gang; aldrig skal jeg glemme, hvad han sagde, da han havde holdt ret en bevægelig Tale til mig: „Gud! giv min Søn et retskaffent Hjerte!" Han foldede sine magre Hænder og lagde sig tilbage paa Puden: „pater! in manus tuas committo spiritum meum!" **)

Det var hans sidste Ord. Da jeg saae, at Madamen tog Forklædet op til Øjnene, løb jeg ud ret ilde tilmode. Udenfor Døren stod Jens og græd: „seras dat poenas turpi poenitentia" ***) tænkte jeg; men han faldt om min Hals og hulkede. Gud forlade ham hans Vildskab! Den har bedrøvet mig mest.

Foulum, Pridie Iduum Januarii MDCCIX.

Igaar gik min kjære Fader til Viborg, at han kunde faae Middagsmad til mig, naar jeg skal i Skolen. Hvor længes jeg efter den Tid! Jeg læser vel hele Dagen, men den er saa stakket nu, og Moder siger, at det ej slaaer til at læse ved Lys. — Jeg kan ikke komme til-

*) Du har knust mit Hjerte.
**) Fader! i dine Hænder befaler jeg min Aand.
***) Hans Anger kommer forsilde.

3*

rette med det Brev til Tuticanus — nej, da var det anderledes, mens den gode Hr. Søren levede! eheu! mortuus est!

Det er en forskrækkelig Vinter! Himmel og Jord staa i Eet: der ligger en Snedrive lige ud med Mønningen af vor Lade. Sidste Nat skød Jens to Harer i vor Kaalhauge — han har snart glemt sin stakkels Fader. Men faaer Peer Skytte det at vide, saa seer det galt ud.

Foulum, Idibus Januarii MDCCIX.

Fader er ikke kommen hjem endnu, og Vejret er lige slemt — bare han ikke gaaer vild. Der gaaer Jens oppe ved Laden med sin Bøsse og nogle Fugle i Haanden — han kommer herind. —

— Det var Agerhøns, han havde skudt paa Mads Madsens Mødding. Han vilde havt Moder til at stege dem, men hun turde ikke, for det kunde komme for Herskabet.

Foulum, XVIII Calend. Febr. 1709.

Ak! ak! ak! min kjære Fader er frossen ihjel! Manden i Kokholm har funden ham i en Snedrive og kom kjørende med ham — jeg er saa forgrædt, at jeg ikke kan se ud af mine Øjne — Moder med — Gud hjælpe os Begge!

Foulum, den 18de Februar 1709.

Det var nær jeg ikke havde kjendt Jens igjen: En grøn Kjole havde han faaet paa, og en grøn Fjer i Hatten.

„Kan Du se," sagde han: „nu er jeg en Jæger! hvad er Du? en Skolepebling, en Latiner!" —

„Ja Gud hjælpe os!" svarte jeg: „med Latinen er det forbi! Jeg kan blive Præst der, hvor Du er Bisp! Min Moder skal ikke sulte ihjel, mens jeg synger for Døre i Viborg: Jeg maa blive hjemme og tjene Brødet til hende. — Ak, Jens! havde din Fader levet."

— „Lad os ikke tale derom!" — sagde han: „Jeg havde saa aldrig i mine Dage lært Latin — Fanden med det dumme Tøj! Nej, se, Du kunde komme paa Gaarden! der er gode Dage og en herlig Levemaade!" —

„Hvorledes skulde jeg det?" svarte jeg. —

„Da vil vi prøve det!" raabte han og løb sin Vej.

Han har dog et godt Gemyt, den Jens; men vild og gal er han. For sex Uger siden begravede de hans salig Fader, og for tre Uger siden fulgte hans Moder efter; men nu er det, som det aldrig var ham. Han kan græde den ene Time og le den anden.

Thiele, den 1ste Maj 1709.

Saa er jeg da nu Tjener hos det naadige Herskab; Farvel, Præstekald! Farvel, Latin! O, mine kjære Bøger! Valete plurimum! vendidi libertatem*) for tolv Sletdaler. De otte skal min stakkels Moder have, og naadig Herren har desforuden lovet hende Udvisning: saa hun skal hverken sulte eller fryse. Jens har rigtig skaffet mig denne Tjeneste. Han har meget at sige her paa Gaarden; det er en Pokkers Jens, eller snarere en Pigernes Jens! Husholdersken stak et stort Stykke Kage til

*) Farvel, jeg har solgt min Frihed.

ham; Mejersken smidskede saa venlig ad ham; Fruerpigen ligesaa — ja selv en af de naadige Frøkener nikkede mildt, da hun gik ham forbi. Det lader til, at han bliver Skytte i Peers Sted. Det Værste er, at han har vænt sig til at bande værre end nogen Matros.

— — —

Thiele, den 12te Maj 1709.

Det gaaer mig ret godt, Gud være lovet! Vi ere sex Tjenere om Herren, Fruen, Junkeren og to Frøkener. Jeg har Tid nok til at læse, og jeg forsømmer heller ikke mine kjære Bøger. Vel har jeg ingen Nytte af dem, men jeg kan alligevel ikke lade være. Igaar blev salig Hr. Sørens Bøger solgte: jeg kjøbte for to Daler; jeg fik saa mange, jeg kunde bære. Deriblandt en stor Hob af Ovidius; een har til Titel: „ars amoris", en anden: „remedium amoris"; dem skal jeg først læse, for jeg gad dog vide, hvad de handler om. Engang havde jeg faaet fat paa dem i Hr. Sørens Studerekammer, men saa kom han og snappede dem fra mig og sagde: „abstine manus! Fingrene af Fittefadet! det er ikke for Dig."

— —

Thiele, den 3die Juni 1709.

Hvem der bare forstod Fransk! Herskabet snakker intet Andet, naar de spise, og jeg forstaaer ikke et Ord. Idag talte de om mig, for de saae tidt hen paa mig. Engang havde jeg nær tabt Tallerkenen; jeg stod bagved Frøken Sophies Stol, hun vendte sig om og saae mig lige op i Ansigtet — det er en dejlig Frøken, den Frøken Sophie! jeg har en stor Glæde af at se paa hende.

— —

Thiele, den 13de September 1709.

Igaar var her ret en urolig Dag. De vare her fra Viskum, og her var stor Jagt. Jeg var ogsaa med og havde faaet en af naadig Herrens Bøsser. I Førstningen gik det godt nok, men saa kom der en Ulv forbi mig. Jeg havde nær tabt Bøssen af Forskrækkelse og glemte rent at skyde. Jens stod ved Siden af mig og skød Ulven.

„Du er et Høved!“ sagde han: „men jeg skal ikke røbe Dig!“

Strax efter kom naadig Herren forbi mig. „Du est et Fjog, Martæng!“ raabte han: „Du har taget Stikkepenge.“ —

„Jeg beder allerunderdanigst om Forladelse!“ svarte jeg: „jeg er ganske uskyldig, men jeg har vist havt onde Fortalere hos naadig Herren. Jeg skal med Guds Hjælp tjene Dem ærlig og tro!“

Da lo han allernaadigst og sagde: „Du est et stort Fjog!“

Men dermed var det ikke forbi. Da Herskabet kom tilbords, begyndte de igjen om Ulven og spurgte mig: hvormeget han gav mig? og saadant mere. Jeg veed ikke ret, hvad de mente; men det kunde jeg begribe, at de gjorde Nar ad mig baade paa Fransk og Dansk. Om det saa var Frøken Sophie, saa lo hun mig lige op i Øjnene — det gjorde mig mest ondt. Mon jeg ikke skulde kunde lære dette Snøvlemaal? Det kan vel ikke være tungere end Latin.

—

Thiele, den 2den Oktober 1709.

Det er ikke umuligt — det seer jeg nok. Fransk er slet ikke Andet end galt Latin. Imellem en Kasse med

gamle Bøger, som jeg kjøbte, var ogsaa en Metamorphosis paa Fransk — det traf sig ypperligt! Det Latinske forstod jeg iforvejen. Men een Ting er forunderlig: naar jeg hører dem deroppe snakke, tykkes mig ikke, der er et fransk Ord imellem — det er ikke om Ovidius, de diskurere.

Jeg kommer ogsaa til at lægge mig efter at skyde. Naadig Herren vil endelig have mig med paa Jagten, men der kan jeg aldrig gjøre ham det tilpas; enten skjænder han eller ogsaa leer han — sommetider begge Dele paa eengang: „jeg bærer Bøssen galt, jeg lader den galt, jeg sigter galt og jeg skyder galt." Jeg maa have Jens til at undervise mig. „Se til Jens!" siger naadig Herren: „Det er en Jæger! Du gaaer med Bøssen, som om det var en Høle, Du havde paa Nakken, og naar Du sigter, seer det ud, som Du skulde falde bagover."

Frøken Sophie leer ogsaa ad mig — det klæder hende alligevel smukt — hun har nogle dejlige Tænder.

Thiele, den 7de November 1709.

Igaar skød jeg en Ræv; naadig Herren kaldte mig ên brav Garsong og forærede mig et indlagt Krudthorn. Jenses Undervisning har frugtet godt. Det er morsomt nok med det Skytteri. — Med Fransken gaaer det nu bedre: jeg begynder at komme efter Udtalen. Forleden lyttede jeg ved Døren, da Mamesellen læste med Frøkenerne.

Da de vare færdige og gik op, listede jeg mig til at se, hvad for en Bog de vel brugte. Hillemænd! Hvor blev jeg forundret! Det var just en, som jeg ogsaa har, og som kaldes: L'école du Monde. Nu staaer jeg hver Dag med min Bog i Haanden udenfor og hører

til — det gaaer meget godt an. Det franske Sprog er dog smukkere, end jeg tænkte; det lader Frøken Sophie nu saa nydeligt, naar hun taler det.

Thiele, den 13de December 1709.

Igaar frelste Gud min naadige Herre ved min ringe Haand. Vi havde Klapjagt i Lindum Skov. Da vi fik Graakjær for, kommer der en Vildbasse frem og lige ind mod naadig Herren. Han skød og traf ham rigtig nok, men det forslog ikke, og Vildbassen søger ham. Naadig Herren var ikke bange: han trækker sin Hirschfænger og vil jage den i Bringen paa Svinet, men den gaaer midt over. Nu vare gode Raad dyre -- det skete ogsaa Altsammen i en Haandevending, saa Ingen kunde komme til Hjælp. Just i det Øjeblik, som jeg vil derhen, seer jeg naadig Herren paa Ryggen af Vildbassen, og den afsted med ham.

„Skyd!" raaber han til Ridefogeden — som var hans Sidemand paa Venstre -- men han turde ikke. „Skyd i Djævlens Skind og Ben!" raaber han til Jens, idet han farer ham forbi; Jenses Bøsse klikkede.

Nu vendte Bassen sig lige hen forbi mig.

„Skyd, Morten! ellers rider Bassen med mig til Helvede!" skreg han.

I Guds Navn! tænkte jeg, holdt ham paa Bagparten og traf saa heldigt, at jeg knuste begge Baglaarene paa Dyret. Glad blev jeg, og glade bleve vi Allesammen, men mest dog naadig Herren.

„Det var et Mesterskud," sagde han: „og behold Du nu Bøssen, som Du brugte saa vel! Og hør!" sagde han til Ridefogeden: „I Ærtekjælling! stempl mig

den største Bøg i Skoven til hans gamle Moder! Jens kan gaa hjem og sætte en bedre Sten for hans Bøsse!"

Da vi saa kom hjem om Aftenen, blev der en Spørgen og en Fortællen. Naadig Herren klappede mig paa Skulderen, og Frøken Sophie smilte saa venlig til mig, at mit Hjerte sad mig i min Hals.

Thiele, den 11te Januar 1710.

Et plaisant Vejr! Solen staaer op saa rød som en brændende Gløde! Det seer ret kuriøst ud, naar den saadan skinner igjennem de hvide Træer; og alle Træerne se ud, som vare de pudrede, og Grenene hænge rundt omkring ned til Jorden. Det gamle Grand Richard faaer Skam, et Par Grene ere allerede knækkede. Akkurat saadant et Vejr var det idag otte Dage, da vi kjørte i Kane til Fussingø og jeg stod bag paa Frøken Sophies. Hun vilde selv kjøre; men da et Kvarteerstid var gaaen, begyndte hun at fryse om de smaa Fingre.

„J'ai froid"*) sagde hun for sig selv.

„Skal jeg da kjøre, naadige Frøken?" sagde jeg.

„Comment!" sagde hun: „Forstaaer Du Fransk?"

„Un peu, mademoiselle!" svarte jeg.

Da vendte hun sig om og saae mig stivt i Øjnene. Jeg tog en Tømmestreng i hver Haand og havde begge mine Arme omkring hende. Jeg holdt dem vidt ud, for ej at komme hende for nær; men hvergang Kanen gav et Slæng og jeg rørte ved hende, var det, ligesom jeg havde rørt ved en varm Kakkelovn. Det kom mig for, at jeg fløj i Luften med hende, og inden jeg vidste det, vare vi ved Fussingø.

*) Jeg fryser.

Dersom hun ikke havde raabt: tenez Martin! arrêtez vous! havde jeg kjørt forbi lige til Randers eller til Verdens Ende. Mon hun ikke vil ud at kjøre idag igjen? Men der kommer Jens med naadig Herrens Bøsse, som han har gjort ren — saa skal vi paa Jagt.

— .

Thiele, den 13de Februar 1710.

Jeg er ikke rigtig frisk. Det er, ligesom der laa en tung Sten paa mit Bryst. Maden gaaer fra mig, og om Natten kan jeg ikke sove. Sidste Nat havde jeg en forunderlig Drøm: det bares mig for, at jeg stod bag paa Frøken Sophies Kane, men med Eet sad jeg indeni Kanen og hun paa mit Skjød. Jeg havde min højre Arm om hendes Liv og hun sin venstre om min Hals. Hun bukkede sig og kyste mig; men i det Samme vaagnede jeg. Ak! jeg vilde saa gjerne have blevet ved at drømme! — Det var en rar Bog, den hun laante mig; jeg diverterer mig med den hver Aften — hvem der engang kunde blive saa lykkelig som den tartariske Prinds! — Jo mere Fransk jeg læser, jo bedre synes jeg om det; jeg er nærved at glemme mit Latin derover.

— .

Thiele, den 23de Marts 1710.

Igaar, da vi kom hjem fra Sneppejagt, sagde naadig Herren til mig: „Og jeg hører, at Du forstaaer Fransk?“

„Lidt, naadig Herre!“ svarte jeg.

„Saa kan Du ikke heller varte op ved Bordet; vi kan jo ikke lukke Munden op for Dig.“

„Ak!“ raabte jeg: „naadig Herren vil dog ikke forskyde mig?“

„Point du tout," svarte han: „Du skal fra nu af være min valet de chambre!*) Og naar Junker Kresten rejser til Paris, saa følger Du med — hvad synes Du derom?"

Jeg blev saa bevæget, at jeg ikke kunde sige et Ord, men kyste hans Haand. Alligevel jeg nu glæder mig saare meget, saa tykkes mig dog, at jeg nødig vilde herfra, og jeg troer virkelig, at mit Helbred er blevet slettere siden.

Thiele, den 1ste Maj 1710.

Ak, jeg elendige Menneske! nu veed jeg, hvad det er, jeg fejler; Ovidius har sagt mig det, han har ganske akkurat beskrevet mig min Sygdom. Dersom jeg ikke tager fejl, saa hedder den Amor, paa Dansk: Kjærlighed eller Elskov, og den, jeg er charmeret udi, maa uden al Tvivl være Frøken Sophie. Ak, jeg arme Daare! Hvad skal Dette blive til? Jeg maa prøve hans remedia amoris!

— Nu nyssens saae jeg hende staa i Gangen og tale meget venlig med Jens; — det skar mig i mit Hjerte. Det kom mig for, som jeg skulde skyde ham for Panden, men saa hoppede hun mig forbi med et Smil; — jeg var tilmode, som naar jeg er paa Klapjagt og et Stykke Vildt kommer mig paa Skud; mit Hjerte klapper mod mine Ribben, jeg kan knap faae min Aande, og mine Øjne ere ligesom groede fast til Dyret — ah malheureux que je suis!**)

*) Kammertjener.
**) Jeg Ulykkelige.

Thiele, den 17de Juni 1710.

Hvor dog Gaarden nu tykkes mig øde og kedsommelig. Det naadige Herskab er borte og kommer først hjem om otte Dage. Hvordan skal jeg faae Ende paa dem? Jeg har ikke Lyst til nogen Ting. Min Bøsse hænger fuld af Støv og Rust, og jeg gider ikke gjort den ren. Jeg kan ikke begribe, hvordan Jens og de Andre kan være saa glade og lystige: de prate og skogre, saa det giver Ekko i Ladegaarden — jeg sukker som en Nordrum. Ak, Frøken Sophie! Gid Du var en Bondepige eller jeg en Prinds.

Thiele, den 28de Juni 1710.

Nu er Gaarden for mine Øjne, ligesom den nylig var kalket og pyntet. Træerne i Haugen har faaet en dejlig lysgrøn Koulør, og alle Folk se saa milde ud. — Frøken Sophie er kommen hjem igjen: hun kom ind ad Porten som Solen gjennem en Sky; men alligevel skjælvede jeg som et Espeløv. Det er baade Godt og Ondt at være forlibt.

Thiele, den 4de Oktober 1710.

En magnefiqve Jagt, vi havde idag! Hvidding Krat var indstillet med over tre Hundrede Klappere; for de vare her baade fra Viskum og Jussingø med alle deres Støvere. I Dagbrækningen vare vi fra Thiele der allerede. Det var ganske stille i Luften, og en tyk Taage bedækkede hele Egnen: kun Toppene af Bavnhøjene kunde man se ovenover den. Langt borte kunde vi høre de buldrende Fodtrin af Klapperne og enkelte Hundeglam.

„Nu kommer de fra Viskum," sagde naadig Herren: „jeg kan høre Chasseurs Hals."

„Da kommer de ogsaa fra Fussingø," sagde Jens: „det er Perdrix, som gjøer."

Endnu kunde vi ingen Ting se for Taage, men alt som de kom nærmere, hørte vi Vognenes Rumlen, Hestenes Pusten, Skytternes Snak og Latter. Nu kom Solen frem, og Taagen lettede. Da blev det levende paa alle Kanter. Skovfogderne begyndte allerede at stille Klapperne i Orden, man hørte dem hviske og tysse paa dem, der vilde snakke højt, og Kjæppene kom sommetider i Bevægelse. Fra Vester og Sønder kom Skytterne kjørende og bagefter Vognene med Hundene: deres Haler viklede over Vognfjælene, og imellem stak der et Hoved op, som ogsaa strax fik et Ørefigen af Jægerdrengene. Nu satte naadig Herren selv af langs ned i den lange Dal midt imellem Krattet. Da han var færdig, stødte han i sin Pibe, og med det Samme begyndte Hornblæserne et lystigt Stykke. Hundene bleve koblede af, og det varede ikke længe, før de slog an, saa een, saa to, saa det hele Kobbel. Harer, Ræve og Dyr smuttede frem og tilbage paa de skovbegroede Bakker. Saa gik af og til et Skud, og Knaldene gav Ekko langs ned gjennem Dalen. Klapperne kunde vi ikke se, men vel høre deres Hujen og Skrigen, naar et Dyr eller en Hare vilde bryde igjennem. Jeg forsvarte min Plads og skød to Ræve og en Buk inden Frokosten.

Mens den varede, bleve Hundene kaldte sammen og koblede op, og Hornblæserne spilte, og da det var forbi, gik det atter løs. Se! da holdt to Vogne oppe for Enden af Dalen med alle de naadige Fruer og Frøkener og imellem dem Frøken Sophie. Dette frelste en Ræv;

mens jeg saae derop, smuttede han mig forbi. Et Par Timer før Aften var Krattet renset for Vildt, og Jagten havde Ende. Vi fik vist henved tredive Stykker, og Junker Kresten, som havde skudt de fleste Ræve, blev beæret med et Stykke paa Valdhorn.

Thiele, den 17de December 1710.

Igaar fulgte jeg min kjære Moder til hendes Hvilested. Den nye Præst — Gud lønne ham for det! — hædrede hende med en Ligprædiken, som varede i syv Kvarteer. Hun var mig en god og kjærlig Moder — Herren give hende en salig Opstandelse! † † †

Thiele, den 23de Januar 1711.

En jammerlig Vinter! endnu intet Kaneføre! Derefter har jeg ventet lige siden Mortensdag, men forgjæves. Regn og Blæst, sydlige Vinde og trist Vejr. Ifjor ved denne Tid var det, vi kjørte til Fussingø; naar jeg tænker paa den Aften! Maanen skinnede saa blank som en Sølvtallerken paa den blaa Himmel og kastede vore Skygger ved Siden af Vejen paa den hvide Sne. Jeg hældede mig imellem saaledes, at min Skygge trak ind i Frøken Sophies: da kom det mig for, som vi To vare Et. En kold Vind havde vi lige imod, den blæste hendes søde Aande tilbage — jeg slugte den som Vin — ak, jeg Daare! jeg forlibte Daare! hvortil nytte mig alle disse Konsiderationer? Paa Søndag rejser jeg til Kjøbenhavn med Junker Kresten, og der skal vi blive hele Sommeren. Jeg tænker, jeg er død inden Majdag. — Ah, mademoiselle Sophie! adieu! un éternel adieu!

Paa Havet imellem Samsø og Sælland,
den 3die Februar 1711.

Solen gaaer ned bag mit kjære Jylland; dens Gjenskin lægger sig langs hen over det rolige Hav som en uendelig Ildvej. Jeg tykkes, den hilser mig fra mit Hjem — ak, det er langt borte, og jeg kommer længere og længere derfra.

Hvad monstro de nu bestille paa Thiele? Det ringer for mit højre Øre, — — mon det er Frøken Sophie, der nu taler om mig? ak nej! jeg er jo kuns en fattig Tjener, hvi skulde hun tænke paa mig? lige saalidt som Skipperen, der traver frem og tilbage paa Dækket med sammenlagte Arme — han kigger saa tidt hen imod Norden — hvad mon der er at se? En Svensker! siger han; Gud hjælpe os naadelig og vel!

Kallundborg, den 4de Februar 1711.

Nu veed jeg, hvad Krig er — jeg har været i Bataille, og — den Herre Zebaoth være priset! — vi finge Sejer. Det var rigtig, som Skipperen sagde, en svensk Kaper. Imorges, saasnart det dagedes, saae vi ham en halv Mils Vej borte; de sagde, han gjorde Jagt paa os.

„Er der Nogen af Jer Passenerer," sagde Skipperen: „der har Mod og Mands Hjerte og Lyst til at baxes med den svenske Gast?"

„Jeg har en god Riffel," svarte Junker Kresten: „og min Tjener har ogsaa en; skal vi prøve den Jagt engang, Morten?"

„Som Junkeren befaler!" sagde jeg, løb ned i

Kahytten, ladte vore Rifler, bragte dem samt Krudt og Kugler op paa Dækket.

Der var to jydske Soldater kommen op fra Rummet; de havde hver sin Bøsse og Skipperen et spansk Gevær, saa langt som han selv; Styrmanden og Matroserne bragte Øxer og Haandspager.

„Kan vi ikke sejle fra ham, min kjære Skipper?" spurgte jeg.

„Fanden kan vi," svarte han: „Du seer jo, han haler ind paa os, alt hvad han kan: Du skal snart faae hans Stykker at høre; men er Du bange, saa gaa hjem og læg Dig i din Moders Dragkiste."

I det Samme væltede Røgen ud fra det svenske Skib, og strax derpaa hørte vi et forfærdeligt Rabalder og en Susen over vore Hoveder. Det varede ikke længe, saa kom der nok et Knald, og nok et, og den sidste Kugle rev en Splint af vor Mast. Da blev jeg ret underlig tilmode: mit Hjerte tog til at banke, og det suste og bruste for mine Ører. Men da Svensken kom saa nær, at vi kunde lange med vore Rifler, og jeg havde gjort det første Skud, da var det, som om jeg havde været paa en Klapjagt. Svensken kom bestandig nærmere, og vi stod i Skjul bag Kahytten og fyrede bag ud paa ham, alt hvad vi kunde. Der faldt flere af hans Folk, især for Junkerens og mine Skud.

„Kan vi skyde en Sneppe, Morten! kan vi vel ogsaa ramme en Svensker, naar han staaer stille!" sagde han.

„Raske Gutter!" raabte Skipperen: „Seer I den svenske Kapitain, ham der gaaer med den store Sabel frem og tilbage? Pil os ham ud, saa har vi Spillet vundet!"

Da lagde jeg an paa ham og trykte til, og som jeg

tog min Riffel fra Kinden, saae jeg ham slaa Næsen mod Dækket.

„Hurra!“ raabte Skipperen, og alle vi Andre med; men Kaperen drejede af og sejlede sin Kurs. Med det danske Flag paa Toppen foer vi ind ad Kallundborgs Fjord nok saa stolte og nok saa glade, thi ikke en Mand var saaret, skjøndt Kuglerne fløj over og igjennem Skibet. Hovmesteren, Monsieur Hartman, var den Eneste, som fik sit Blod at se, og det paa en pudsig Façon: Han laa i Skipperens Køje og røgte sin Pibe, da Slaget begyndte. Lidt efter kom jeg ned for at hente Lærred til Kuglerne.

„Martine!“ sagde han: „quid hoc sibi vult?“ *) men før jeg fik svaret, foer en Kugle gjennem Kahytvinduet, tog Piben med sig — som han rakte ud af Køjen — og Mundbiddet rev Hul paa hans Gane.

Nu ere vi i Havn og paa tørt Land; hvor Hvilen er sød efter saadant et Pust!

Kjøbenhavn, den 2den Juni 1711.

Mit Hoved er ganske fuldt af de rare Ting, jeg her har seet og hørt. Jeg kan ikke samle det i mine Tanker, thi det Ene forjager det Andet, som Skyerne hverandre i Blæst. Men det Kuriøseste af Alt er dog dette, at jeg er nær ved at blive min Forlibelse kvit. Jo længere jeg bliver her, jo mindre synes mig at jeg længes efter Frøken Sophie, og jeg kunde næsten tro, at der er ligesaa smukke Piger i Kjøbenhavn. Skulde jeg skrive Noter til Ovidii remedium amoris, da vilde

*) Hvad betyder dette?

jeg rekommendere en Tur til Hovedstaden som et af de bedste Midler mod hin farlige Maladie.

—

Til Ankers under Kronborg, den 12te September 1711.

Ak, Du naadige Himmel! Hvad har jeg oplevet! Hvilken Jammer og Elendighed har jeg seet med disse mine Øjne! Gud har hjemsøgt os for vore Synder og slaget Folket med Bylder. De falde som Fluer omkring mig, men jeg Uværdige blev udfriet fra Dødens Strube. Ak, min kjære Junker! Hvad skal jeg sige, naar jeg kommer tilbage foruden ham? Men jeg forlod ham ikke, før han udgav sit sidste Suk; jeg vovede mit Liv for ham, dog Gud sparede det — hans Navn være lovet! Naar jeg tænker paa disse Rædselsdage, er mit Hjerte færdigt at briste.

Bange og tause sad vi fra Morgen til Aften i vor ensomme Bolig, saae paa hverandre og sukkede. Kun sjeldent kikkede vi ned i de tomme Gader, hvor det før vrimlede af Mennesker; kun en og anden triste figure skred hen over Brostenene ligesom en Gjenganger; men indenfor Vinduerne saae man Folk sidde som Arrestanter, de fleste ubevægelige, som om de kun havde været malede Portraiter. Hørtes saa den hule Rumlen af Pestdragernes Vogne, hvor foer de da Alle fra Vinduerne, for ikke at se det rædselfulde Syn. Jeg saae det kun eengang; jeg forlangte det aldrig mere. Der kjørte disse sorte Dødsengle med de lange Vogne fulde af Lig: de laa slængte paa hverandre som Fæ. Bag ud af Vognen hang Hovedet og Armene af et ungt Kvindemenneske; Øjnene stirrede fælt ud af det sortgule Ansigt, og de lange Hovedhaar fejede Gaden.

Da rystede det Junkeren første Gang; han vaklede ind i sit Sovekammer og lagde sig paa Dødens Leje; men jeg sukkede i mit Hjerte: „De skal lægges i Graven som Faar, Døden skal fortære dem; men Gud skal forløse min Sjæl af Gravens Vold, thi han haver antaget mig, Sela!“

Thiele, den 29de September 1711.

Saa er jeg da nu her igjen. Da jeg gik ind ad Porten, bankede mit Hjerte i mig ongefær som den Dag, vi sloges med Svensken. Og da jeg traadte ind til det naadige Herskab og saae dem Alle i Sort, da græd jeg som et Barn, og de græd med. Jeg kunde fast ikke tale for Graad, og før jeg havde endt den affreuse Historie, vendte naadig Herren sig bort og gik ind i sit Kammer — Gud trøste dem efter sin Barmhjertighed, Amen!

Thiele, den 8de Oktober 1711.

Idag vare vi første Gang paa Jagt efter min Hjemkomst. Ak! det var ikke som i forrige Dage, den gav kun liden Satisfaktion. „Morten,“ sagde naadig Herren mange Gange til mig: „vi savne Junker Kresten,“ og saa sukkede han, saa det skar mig i mit Hjerte. Vi kom hjem længe før Aften med en fattig Hare.

Thiele, den 2den Novbr. 1711.

Det begynder atter at blive levende paa Gaarden; vi vente højfornemme Fremmede: Hans Excellence Hr. Gyldenløve med Suite. Han vil blive her nogle

ller og divertere sig med Jagten. Igaar talte det naadige Herskab herom ved Bordet:

„Han er af højkongeligt Blod og en fuldkommen Kavaler," sagde naadig Fruen og saae med det Samme til Frøken Sophie.

Hun blev rød, saae paa sin Tallerken og smilte, men jeg blev kold som en Is over mit hele Legeme — ak! ak! jeg tænkte, at jeg var kureret for min daarlige Inklination, men jeg føler, at Sygdommen er vendt tilbage med større Force. Jeg sprætter som en Agerhøne i Garnet, men det hjælper Intet — gid jeg var tusinde Mile herfra!

Thiele, den 14de Novbr. 1711.

Endelig er Hans Excellence arriveret hertil, og det med allerstørste Pragt og Herlighed: tvende Løbere, med høje, sølvbeslagne Huer, kom trippende ind i Gaarden en halv Fjerdingvej foran ham. De stillede sig med deres lange spraglede Stokke paa begge Sider af den store Dør. Naadig Fruen vrikkede ind af een Dør og ud af en anden; jeg har aldrig før seet hende i saadan Agilité. Frøken Sophie stod i Storstuen og kikkede snart i Spejlet, snart ud af Vinduet. Hun saae mig slet ikke, naar jeg gik igjennem Værelset.

Endelig kom han selv kjørende med sex gule Heste for sin Vogn, en smuk og magnifiqve Herre! Han saae baade fornem og naadig ud, alligevel syntes mig, at der var noget Modbydeligt hos ham. Han smilede mig saa vammelsødt og plirede med sine Øjne, som om han saae imod Solen. Han bukkede for Hver især af Herskabet, men det syntes, som han kun bukkede for at rejse sig

højere i Vejret. Da han kom til Frøken Sophie, steg lidt Blod op i hans blege Ansigt, og han hviskede eller læspede en lang fransk Kompliment. Ved Bordet vendte han næsten ikke sine Øjne fra hende, ikke engang naar han talte med Andre. Hun skottede imellem over til ham; men jeg brændte min Haand paa Tallerkenerne, saa den idag er fuld af Vabler; gid det var det eneste Sted, jeg havde ondt!

Thiele, den 20de Novbr. 1711.

Jo! det er sikkert nok; der bliver en Mariage af. Man behøver blot at attendere den naadige Frue. Naar hun seer paa Frøken Sophie, lægger hun Hovedet tilbage som en And, naar den har faaet Kroen fuld, vender Øjnene og lukker dem imellem, som om hun vilde ret straxen falde i Søvn, og saa snadrer hun: „un cavalier accompli, ma fille! n'est ce pas vrai? et il vous aime, c'est trop clair!" *) Ja desværre, det er klart nok; og hun elsker ham igjen, det er ogsaa klart. Gid hun maatte blive lykkelig.

Thiele, den 4de December 1711.

Endnu har Hans Excellence ikke profiteret for meget af Jagten; to Gange have vi været ude; men hvergang er han bleven ked af det paa Halvvejen. Der er et Stykke Vildt hjemme paa Gaarden, der drager ham til sig som en Magnet. Ak! Gid jeg var bleven i Kjøbenhavn!

---

*) En fuldkommen Kavaler, min Datter! og han elsker Dig, det er ganske klart.

Thiele, den 8de December 1711.

Idag blev Mariagen deklareret, og idag otte Dage skal Bryllupet staa. Hvor skal jeg skjule mig saalænge? jeg holder det aldrig ud; naar han lægger sin Arm om hendes Liv, er det, som om En stak mig i Hjertet med en Kniv — —

Du milde Himmel! jeg troer, Jens er ligesaadan faren som jeg; da jeg sagde ham det om Mariagen, stødte han sin Bøsse saadan imod Jorden, at Kolben sprang istykker, og derpaa rendte han med Stumpen ud i Heden. Saa er jeg da ikke den eneste Nar i Verden.

Thiele, den 16de December 1711.

Frøken Sophie har faaet Børnekopperne. Ak! hvor jeg skjælver for hendes Liv! Gid jeg maatte dø istedetfor hende; men jeg kan jo ikke faae denne Sygdom mere end eengang. Hendes dejlige Ansigt er ganske fuldt af Vabler.

Thiele, den 19de December 1711.

Her er stor Sorg og Bedrøvelse. Frøken Marie er død, og Herren vil ikke lade sig trøste; men den naadige Frue taler kun om hendes Begravelse, hvorledes med samme skal tilgaa. Frøken Sophie følger vel efter hendes Søster; thi hun er meget slet. Hans Excellence, hendes Trolovede, laver sig til at drage bort — Lykke paa Rejsen! —

Thiele, den 13de Marts 1712.

Saa har jeg atter rejst mig fra mit lange Sygeleje. Jeg troede, det skulde blevet det sidste, og sukkede af

Hjertet til min Gud om Forløsning. Men jeg skal vandre endnu en Stund i denne Jammerdal — det er hans Villie — den ske! — Det er for mig, som om jeg var opstanden fra de Døde, og jeg tykkes, at denne tre Maaneders Sygdom har varet i tre Aar. Igaar saae jeg hende første Gang, siden jeg blev lagt ned, og det med en god Kontenance; næsten skulde jeg tro, at Sygdommen havde taget min daarlige Forlibelse med sig.

Hun var lidt bleg, og jeg syntes ikke, at hun saae ret fornøjet ud. Desværre! hun har nok ikke synderlig Grund dertil. Hans Excellence kom her igjen forgangen Uge, som jeg hører. Han er vist en stor Libertiner; jeg saae nu nylig igjennem Sprækken paa min Dør, at han tog fat paa Fruens Pige, og det paa en meget indecent Maneer. O, den stakkels Frøken! Var jeg Hs. Excellence, jeg skulde tilbede hende som en Engel udaf Himmelen.

— — —

Thiele, den 1ste Maj 1712.

Hans Excellence er rejst bort og har ladet sin Kjæreste blive her tilbage. Han var nok allerede ked af hende, og — Gud forlade mig det! — troer jeg ikke ogsaa hun af ham. Hun længes da ikke efter ham; thi hun er lige saa munter og vive som før, ja næsten mere; men alligevel af og til ligesom lidt hoffærdig. Sommetider taler hun til mig som til en Stodder og sommetider, som om jeg var hendes Ligemand. Jeg troer hartad, hun vil have mig til Bedste — jeg fattige Stakkel! Jeg er ikke bleven klog endnu, for hun kan gjøre mig glad og bedrøvet, ligesom hun vil.

Thiele, den 3die Juni 1712.

Mit Helbred faaer jeg aldrig mere; min Ungdoms Munterhed er ganske borte. Jeg er tung og mat i mit hele Væsen, og ingen ret Lyst har jeg til nogen Ting. Jeg gider ikke jage, og jeg gider ej heller læse: min Bosse og min Ovidius ere begge lige støvede. Fransken, som tilforn var blevet mig saa plaisant, kan jeg hverken lide at læse eller at høre — det er et falsk Tungemaal!

Thiele, den 24de Juni 1712.

Jeg har byttet Kammer med Jens. Han vilde endelig have mit, for han turde ikke ligge ud til Kirkegaarden, den Tosse! Der skal han jo dog engang ligge for bestandig. Jeg er vel fornøjet med Byttet, her kan jeg fra mit Vindue se mine kjære Forældres Grave — de ere vel forvarede — Gud glæde deres Sjæle i Himmerige! Hist henne er Hr. Sørens Grav; der groer allerede Tidsler paa den — dem maa jeg dog rydde bort!

Thiele, den 13de December 1712.

Fruens Pige har bekommet sig en ung Søn. Hun har udlagt en Kniplingskræmmer — men hele Gaarden veed nok, hvem den Skyldige er. Den unge Frøken har selv railleret dermed. Jeg veed ikke, hvordan hun kunde; men hun tager sig Verden let — jeg er ikke af den Natur.

Thiele, den 27de Februar 1713.

Drømmer jeg, eller er jeg vaagen? Har mine Sandser duperet mig, eller var hun virkelig min? jo!

hun var min — jeg har favnet hende med disse mine Arme, hun har hvilet ved mit Bryst og bedækket mit Ansigt med Kys — med hede Kys — nu vilde jeg gjerne dø, saa lykkelig kan jeg aldrig blive mer. Men nej! Hvorlunde er det fat med mig? hvad har jeg gjort? ah, jeg veed ikke, hvad jeg skriver — jeg frygter, jeg er vanvittig.

Thiele, den 5te Marts 1713.

Lad mig kalde tilbage i min Hukommelse disse douce Øjeblikke! Lad mig ret overtænke, hvor lyksalig jeg var; det er førſt nu, jeg begynder at opvaagne som af en Rus. — Herren kom hjem fra Jagten, og Jens var bleven i Skoven for at kaste Tax ud, som sad fast i en Grav. Jeg vidste vel, at han ikke kom hjem før Dag, og saa fik jeg isinde at ligge i mit forrige Kammer. Jeg var netop indslumret, da jeg blev vækket ved et Kys. Forskrækket rejste jeg mig og vilde raabe: da følte jeg en blød Haand paa min Mund og en Arm om min Hals, og en sød hviskende Stemme — Himmel! det var hendes — hendes, jeg tor ikke nævne. Da — da — o, jeg Synder! jeg forstokkede Synder! jeg har forraadt min Herre! og jeg kan ikke engang ret af Hjertet fortryde det. Hvergang jeg vil gjøre Poenitense, forhindres jeg af en lønlig Fryd, som spotter min Anger. Jeg føler det: jeg længes efter at repetere den Misgjerning, jeg burde forbande.

„Evindelig min!“ vare de første Ord, jeg kunde fremføre; men da rev hun sig med et let Skrig af mine Arme, og — jeg var alene. Døren knirkede, og jeg rejste mig overende i Sengen; jeg var i Tvivl, om det ikke Altsammen var Spøgeri.

Ak! hvorfor flygtede hun? hvorfor kom hun da selv ukaldet, ufristet? Har hun elsket mig som jeg hende, taus, inderlig, brændende? .

Thiele, den 6te Marts 1713.

O Verden! Verden! hvad er Du falsk! Ærlighed er plat forsvunden, Dyd og Ære traadt under Fødder! Dog hvorfor vil jeg beklage mig? er jeg bedre end han? Er min Synd mindre, fordi jeg troer, at min Kjærlighed er større? Ah, jeg faaer min fortjente Løn, vi ere lige gode, den Ene forraader den Anden. Ha! Du falske Kvinde! Du Potiphars Hustru! derfor var det, Du skreg og flygtede, da Du hørte min Røst. Det var altsaa gammel Vane — kjendt Vej, da Du søgte min Seng — nej, Jenses Seng! Gammel Kjærlighed, gammel Synd! mens jeg tilbad Dig, mens jeg beskuede Dig med Ærefrygt som en hellig Engel, har Du bolet med min Medtjener!

— — Det var Midnat. Drukken af søde Erindringer vankede jeg om i Haugen. I en mørk Gang saae jeg Noget røre sig — det bares mig for, at det maatte være hende. Med hastige Skridt ilede jeg derhen -- det var hende! ja, det var hende, men hvorledes fandt jeg hende? paa Jenses Skjød, med Armene om hans Hals - hurtigen foer de fra hinanden, og jeg stod, som om jeg skulde synke i Afgrunden. Solen fandt mig paa samme Sted; jeg frøs — jeg bævede som et Espeløv. O, Du usle, Du falske, Du fordærvede Verden!

Thiele, den 9de Marts 1713.

Jeg har seet hende første Gang siden hin syndefulde Nat. En hastig Rødme foer over hendes Ansigt, hun kastede sine Øjne rundt omkring i Stuen, for ej at se paa mig. Jeg følte, at jeg blev baade kold og varm. I det Øjeblik vi vare alene, gik hun mig hastig forbi og sagde med halvt tillukkede Øjne: „Silence!“ Hun var ude af Døren, inden jeg ret følte Trykket i min Haand.

Thiele, den 13de April 1713.

Alt er opdaget! Herren, Fruen, hele Gaarden veed det, og det er Mamsel Lapouce, som har opdaget og røbet dem. Den unge Frøken vilde gjerne raillere med hende, men det skrev hun bag Øret. Ingen har kunnet mærke paa denne listige Kvinde, at hun forstod et Ord Dansk, og derfor har de engang uforsigtigen i hendes Nærværelse sagt Noget, hvoraf hun fik Vinden. Hun har nu gaaet saa længe paa Sporet, indtil hun rigtig har faaet det redet ud og keget dem i Lejet.

Himmel! hvilket Oprør her blev! Naadig Herren løb med sin Bøsse omkring som en Rasende for at skyde Jens; men Jens var allerede paa sin Hest og langt borte. Den unge Frøken blev lukket ind i Hjørnestuen, at Herren ikke skulde forgribe sig paa hende. Ak Himmel! Hvad Ende skal dette faae? Jeg skjælver, hvergang jeg hører hans Stemme. Min Samvittighed fordømmer mig og gjør mig til Kujon. Anger og Frygt har saaledes betaget mig, at Kjærlighed og Jalousi er rent forjaget af mit Bryst. Ak, gid jeg var femten Mile under Jorden!

Thiele, den 14de April 1713.

Jens har været her. Han kom i Nat ind i mit Kammer, for at høre, hvorledes her stod til. Han var som et drukkent Menneske, græd og bandte imellem hinanden.

„Røb ikke, at jeg har været her,“ sagde han, idet han gik: „ellers er Du et dødsens Menneske!“

Han skulde vist holde Ord; jeg skal nok vogte mig. Men hvad mon han egenlig vil? han veed det ikke selv.

Thiele, den 17de April 1713.

Den unge Frøken er borte! inat er hun echapperet ud af et Vindue. Jens har sikkert været her og hentet hende, for En har ved Midnatstid mødt to Personer paa een Hest, men formedelst Mørket kunde han ikke se, om de Begge vare Mandspersoner. Det var paa Viborgvejen, og vi har været ude hver Mand hele Dagen for at lede. Vi ere komne tilbage uden at finde dem. Jeg fik Nys om, at de vare komne over Skiern Bro, men jeg skal vel tage mig vare for at komme dem nær.

Ak! Ak! den Verden, vi leve i! min arme Herre! Han tager vist sin Død derover. Han ligger, og intet Menneske maa komme til ham.

Thiele, den 20de April 1713

Idag blev jeg kaldet til naadig Herren. Ak! du milde Frelser! Hvor bleg og henfalden han var! Han lever ikke, det kunde jeg grandgivelig se.

„Morten,“ sagde han, da jeg traadte ind: „er det Dig? Kom hid til mig!“

Saasnart jeg hørte hans Stemme, brast jeg i Graad. For var det, som om han talte ud af en Tønde, og naar han raabte ud af den store Dør: „Morten! Kom med Hundene!" saa var det, som Gaarden skulde falde, og Høns og Ænder fløj forskrækkede omkring. Men nu talte han saa sagte, saa mat, at mit Hjerte var færdigt at briste.

„Morten!" sagde han: „har Du ingen Snepper seet?"

„Nej, naadig Herre!" svarte jeg hulkende: „Jeg har slet ikke været ude."

„Naa, har Du ikke?" sagde han: „Jeg skyder ingen flere!"

„Ak jo!" svarte jeg: „Gud kan endnu hjælpe!"

„Nej, Morten!" sagde han: „med mig er det snart ude. Ja havde jeg endnu havt Krejten!" Her trykkede han to Taarer ind igjen i de hule Øjne. „Hvor er Vaillant?" spurgte han.

„Han ligger ved Kaminen," svarte jeg.

„Kald paa ham," sagde han.

Hunden kom og lagde sit Hoved paa Sengestokken. Herren klappede ham længe og saae vemodig paa ham. „Du har været mig en tro Svend," sagde han: „Du har ikke forladt mig. Naar jeg er død, skal Du skyde ham og begrave ham under den store Asp udenfor Kirkegaarden, men skyd ham godt, og lad ham ikke mærke, hvad Du har isinde — lov mig det!"

„Ja, naadige Herre!" svarte jeg.

„Han skal ikke i fremmed Værge," sagde han, idet han sank tilbage paa Puden: „Min Skydehest og Donner (det er hans Livbøsse) og mit Gehæng skal Du have; min Blis maa Du aldrig stille Dig ved; naar han bliver

saa gammel, at han ikke kan æde længer, saa skal Du skyde ham."

„Ja, kjære Herre!" svarte jeg; jeg kunde neppe for Graad.

„Og der," sagde han: „ligger en Tut paa Bordet, den skal Du have for din tro Tjeneste. — Gaa nu, Morten! og bed til Gud for min syndige Sjæl!"

Jeg kyste hans Haand, som han rakte mig, og tumlede ned i mit Kammer — o! Gud skjænke ham en salig Ende! Han var mig en god og naadig Herre!

Thiele, den 3die Maj 1713.

Saa er han da ogsaa hjemfaren! Nu har jeg ingen Ven mere paa Jorden. — Her vil jeg ikke blive; jeg maa ud i Verden, at skille mig ved mine melankolske Tanker. — Stakkels Vaillant! da jeg tog Bøssen, sprang han saa gladelig omkring, han vidste ikke, at jeg førte ham til Døden. — Nej! saadant et Skud gjør jeg aldrig mer i mine Dage; da jeg spændte Bøssen og han hørte Knækket, begyndte han at logre og se sig om, han ventede et Stykke Vildt og tænkte mindst paa, at det gjaldt ham selv. Da Krudet tændte og han krummede sig i Dødens Krampe, var det, som om mit Hjerte skulde vælte ud af mit Bryst. O! min kjære, salige Herre! Det var den sidste, den tungeste Tjeneste, jeg viste Dig.

Til Sejls under Thuno, den 17de Maj 1713.

Anden Gang — kanske sidste Gang — siger jeg Dig Farvel, mit kjære Fødeland! Farvel, Du grønne Skov! Du brune Hede! Farvel, alle mine Ungdomsglæder!

Lettere om Hjertet var jeg, da jeg for tvende Aar siden pløjede disse vilde Bølger: da havde jeg min gode Herre; nu er han i Graven, min Junker ligesaa, og hun — som jeg gjerne vilde glemme — drager om i den vide Verden, Gud veed hvor og hvorledes. Ogsaa jeg skal prøve Lykkens Spil og æde mit Brød blandt Vildfremmede. Ja! Krigen vil jeg prøve! den gi'er Brød eller Død! Blis og jeg skal følges ad, han er min sidste Ven paa Jorden.

Sverig, den 13de Juni 1716.

Her sidder jeg en fangen Mand i fremmed Land. Saalangt har min Kaarde hjulpen. Min Oberst og jeg gjorde lyst mellem Fjenderne; men vi vare kun To mod Ti. Ak! min gamle Blis! Du maatte dø — gid vi havde fulgtes ad!

Stockholm, den 14de August 1717.

Saaledes skal det ikke blive ret længe! De har slæbt mig omkring fra een Fæstning til en anden; fristet og truet mig, at jeg skulde tage Tjeneste, men hellere vilde jeg svælte tildøde i et underjordisk Fængsel end fægte mod min rette Konge og Herre. Endnu hellere vilde jeg have min Frihed. Jeg vil forsøge det og enten finde den eller Døden!

Norkøping, den 3die Februar 1718.

Saa blev jeg alligevel svensk Soldat! hvor længe jeg end hyttede mig og skjulte mig som et jaget Vildt i Skove og Klipper, saa fandt de mig dog. Hvad skulde jeg gjøre? Bedre under Guds frie Himmel mellem

Kaarder og Kanoner end mellem et Fængsels fire Vægge! De har lovet mig, at jeg aldrig skulde stride mod mine Landsmænd, men alene mod Moskoviten — han har maaske den rette Kugle med Morten Vinges Navn.

Siberien, den 15de Maj 1721.

Herre min Gud! Hvor underlige ere dine Veje! Mange tusinde Mile fra Danmark færdes jeg her i et raat og sørgeligt Land: jeg gaaer over tilfrosne Floder og vader i Sne til Knæerne; mens derhjemme er Skov og Mark iført sin grønne Sommerdragt. Udenfor mit gamle Kammervindue staaer Abilden nu i Blomster, Irisken kvidrer i Stikkelsbærhækken, Stæren sidder paa Kirken og fløjter sit lystige Stykke, og Lærken synger højt i Sky. Her tuder Ulve og Bjørne, Høge og Ravne skrige i de sorte Skove. Hvor mon er Enden paa denne Udørk? Ak! hvor er Enden paa mit elendige Liv?

Riga, den 2den September 1743.

Skal jeg endnu opleve den Dag, da jeg seer mit Fødeland igjen? I fire og tyve lange, sorrigfulde Aar, fire og tyve Vintre har jeg jaget Zobel og Maar i Siberiens Skove! hvor mæt af Livet har jeg alt længe længe været! men jeg vil taalmodig bie, til min Herre og Frelser kalder mig. Han vil maaske lægge mine trætte Lemmer til Hvile i min Fædrenejord — ak! hisset seer jeg det danske Flag, Korsets og Frelsens dyrebare Tegn! Min Sjæl, lov Herren! Alt hvad i mig er, hans hellige Navn.

Falster, den 23de Oktober 1743.

Atter nær ved Døden, og atter langt fra den! I Storm og Uvejr nærmede jeg mig mit elskede Fødeland. Bølgerne knuste vort Skib og truede at opsluge os; men Herren frelste mig, hans Haand opholdt mig — han vil ej heller drage den fra mig nu, skjøndt fattig og halvnøgen jeg vandrer blandt Fremmede.

Corselidse, den 2den November 1743.

Et Fristed har jeg fundet, et Skjul for Verdens Storme; en from og ædel Herre, som har taget mig i sit Brød og lovet at sørge for mig til min Dødedag. Saa skal jeg nu ikke mere skifte Bolig, førend de bære mig hen til den sidste.

Corselidse, den 1ste Maj 1744.

Hvilket yndigt Land er dog dette! Alt i sin fulde Flor! Skoven grøn og Marken grøn! Blomster allevegne! I Siberien er det endnu Vinter. Gud ske Lov for saadant et Bytte!

Min Herre holder meget af mig; jeg maa tidt sidde hele Timer og fortælle ham om Krigen og om alle de Lande, jeg har gjennemvandret. Og vil han gjerne høre, vil jeg gjerne snakke; det glæder mig at mindes mine mangfoldige udstandne Fataliteter.

Corselidse, den 2den Juli 1744.

O, Du Barmhjertighedens Fader! var denne bitre Skaal endnu tilbage! Skulde de gamle Saar oprives

paany! ja, thi det var Dig saaledes behageligt! – Jeg har seet hende — hende? ak nej! ikke hende! en falden Engel har jeg seet, en Mørkhedens Gestalt tidt har jeg ønsket mig Døden, men nu - nu ækles jeg ved Livet — jeg kan ikke skrive mer.

Torselidse, den 8de August 1744.

Det er ikke for min Plaiseer, at jeg atter tager Pennen; men dersom Nogen efter min Død skulde faae Øje paa denne Journal, skal han dog se, hvorlunde Synden lønner sine Børn.

Jeg gik hin bedrøvelige Dag og forlystede mig med en Promenade i vor smukke Hauge. Som jeg gaaer forbi den aabne Stakitport, staaer der en Mand, hvis Ansigt forekom mig bekjendt, uagtet et sortgraat tykt Skjæg og et skummelt Øjekast næsten forskrækkede mig.

„Er Du ogsaa her?" sagde han med et sært Grin.

Stokken faldt fra min Haand, og alle mine Lemmer skjælvede — det var Jens!

„Herre, Du min Gud!" sagde jeg: „skal jeg finde Dig her? hvor er Frøken Sophie?"

Han stødte en høj Ed ud: „Frøkenskabet har S.... taget og Frueskabet med; men vil Du se min hjertelskede Kone, saa ligger hun derhenne og luger. Soffi!" skreg han: „her er en gammel Bekjendter!"

Da vendte hun sig halvt om — hun laa paa Knæerne tre Skridt fra mig — saae et Øjeblik paa mig og gav sig derpaa igjen til at luge. Jeg fornam ikke den mindste Bevægelse i hendes Ansigt — dette Ansigt! dette fordum saa dejlige Ansigt! hvor var det forandret! bleggult, rynket, fortrædent saae det ud, som

om det aldrig nogensinde havde smilet. En hullet Kyse med lange Laser af sorte Kniplinger gjorde det endnu mørkere. Skidne Pjalter af Klæder, som engang havde været smukke og fine, hang om hendes tykke, ildedannede Krop. Jeg følte, at jeg var nærved at faae ondt, og ingen Taare kom i mine Øjne. En Angest, en Vammelhed, som naar man pludselig seer en Hugorm, betog mig. Jeg kunde hverken tale eller røre mig af Stedet.

Jens vakte mig igjen af min Bedøvelse. „Nu er hun nok ikke saa smuk," raabte han, „som dengang hun krøb i Sengen til Dig?"

Jeg gyste.

„Forgyldningen er slidt af," blev han ved: „men det kjønne Sind har hun endnu, storagtig og maliciеust er hun endnu, og Kneveren kan hun bruge. Hej! Naadig Frue! Snak lidt med os!"

Hun taug og lod, som hun ikke hørte det, skjøndt han raabte højt nok.

„Nu viller det hende ikke," sagde han: „men naar vi komme hjem, saa faaer hun nok Kjæften paa Gang. Har Du ikke til en Pæl, Morten! for gammel Kjendskabs Skyld?"

Jeg gav ham Noget og gik som i Søvne op til Gaarden. Ved Haugedøren stod min Herre.

„Kjender Du disse Mennesker?" spurgte han.

„Ak, Du gode Gud!" svarte jeg: „Ja, jeg har kjendt dem for mange Aar siden."

„Det er slette Folk," sagde han: „hun er arrig og bandsat, og han drikker som en Svamp. De har boet et Par Aar i et Hus nede ved Stranden! Han fisker, og hun gjør Ugedage her i Haugen. Hun skal være kommen af skikkelige Folk?"

Nu først brød mine Taarer frem og lettede mit beklemte Hjerte. Jeg fortalte ham, hvem hun var, og hans Forfærdelse blev ligesaa stor som min Bedrøvelse.

Corselidse, den 14de September 1744.

Jeg tvivler paa, at jeg her faaer blivende Sted. Mit Ophold behager mig ikke længer, siden jeg veed mig i Nærheden af hende og ofte ikke kan undgaa at se hende. Endnu har jeg ikke talt med hende, for jeg skyer hende som en ond Aand. Jens søger mig med en Paatrængenhed, som hverken behager mig eller min Herre. Naar jeg lugter hans Brændevinsaande, er det, som En bød mig Forgift at drikke.

Han har fortalt mig deres Historie — o, hvor er den skrækkelig, væmmelig! I Danmark, i Tydskland har de flakket om fra een Stad til en anden — han spilte paa Valdhorn og hun sang og spilte paa Luth; derved opholdt de Livet, og naar dette ej kunde strække til, drev hun endnu een Næringsvej, som det sønderriver mit Hjerte at tænke paa. Omsider maatte ogsaa denne ophøre, og de skulde have omkommet af Mangel, naar ikke min medlidende Herre havde forbarmet sig over dem. – Gud forlade mig det! Jeg kunde ønske mig tilbage i Siberien.

Corselidse, den 1ste Maj 1745.

Gud velsigne min rare, ædelmodige Herre! han har mærket mit Ønske: at ende mine Dage i min Fødestavn: og derfor har han — mig uafvidende — skaffet mig en god Kondition hos det nye Herskab paa Thiele. Paa Tirsdag skal jeg afsejle med et Skib fra Stubbekjøbing Gud lønne ham derfor i Evighed!

Til Sejls mellem Sælland og Samsø,
den 4de Juni 1745.

„Frygter ikke for dem, som alene ihjelslaa Legemet! men frygter for dem, som fordærve baade Legem og Sjæl tillige!“ Jeg føler Kraften af disse Frelserens Ord.

Da jeg i min Ungdom paa disse Bølger stod for Svenskens Kugler, var jeg bedre tilmode, end da jeg i Corselidse Hauge saae min Ungdoms faldne Engel. Kaarder og Kugler, Hug og Stik, Saar og Død ere intet at regne mod Sjælens Fortabelse, mod en uskyldig Sjæls Fordærvelse. Havde jeg dengang seet hendes skjønne Legeme sønderrevet af vilde Dyr, ikke kunde det saaledes have knuget mit Bryst som nu, da jeg fandt hende forspildt, fordærvet, foragtelig, uden Redning fortabt. Som hun laa der og grov i Jorden, syntes mig, at hun begrov mit sidste Haab, min sidste Levning af Tro paa Ære og Dyd.

Men jeg vil sige, som den gamle Tyrk, min Medfange i Siberien, altid sagde midt i de største Elendigheder: „Gud er stor!“ ja, og barmhjertig! Han kan og vil gjøre langt over, hvad vi arme Mennesker forstaa.

—

Thiele, den 4de Juli 1745.

Omsider er jeg da indløben i min sidste Vinterhavn! Flere end tredive Aar er jeg omtumlet paa Verdens vilde Hav, for at ende, hvor jeg begyndte. Hvad har jeg udrettet? hvad har jeg vundet? En Grav — et Hvilested hos mine Forfædre. Det er Noget, og endda ikke saa Lidet: jeg har Venner og Bekjendtere her baade over og under Jorden. Der staaer endnu Abilden udenfor mit Vindue, den er ogsaa bleven ældre, der er Kræft i dens Stamme, Stormen har bøjet dens Hoved, og paa

dens Grene groer Mosset ligesom graa Haar paa en Oldings Hoved. Ved Kirkemuren seer jeg den store Ask, under hvis Rod jeg begrov den stakkels Vaillant. Saaledes gjenkjender jeg mangt et Træ, mangen en lynggroet Høj og selv de døde Stene, der staa her uforanderlige i Aartusinder og se een Slægt efter den anden opvoxe og forgaa. Den Slægt, jeg kjendte, er nu ogsaa borte. Nyt Herskab, nye Tjenere — jeg er en Fremmed, en Udlænding blandt dem Alle.

Thiele, den 2den September 1749.

Idag er det sex og halvtredsindstyve Aar siden jeg saae Verdens Lys! Herre Gud! hvor ere disse Aar blevne af? disse mange tusinde Dage? Hvor ere mine Ungdomsglæder? de ere hos mine Ungdomsvenner. —

Paa denne Aarsens Tid var det, vi ret nød Jagtens Fornøjelser. Hvor lystigt gik det da til, naar vi om Morgenen drog ud! Jægerne raabte og Hundene gjøede, og Hestene trampede ligesaa utaalmodige som vi selv. Snart hjemsøgte vi Urfuglene paa Heden, snart de vilde Dyr i Skoven — med Spil og Sang foer vi hen og hjem. Nu er her stille som i et Kloster, den naadige Herre bryder sig ikke om Jagten. Taus og ene gaaer Skytten ud, og stille kommer han tilbage. Denne Slægt er traurig som jeg selv.

Thiele, den 12te Januar 1751.

En stille, herlig Vinternat! Alt, hvad jeg seer, blaat eller hvidt. Maanen har jaget Stjernerne fra sig, den vil lyse alene. Saa dejligt skinnede den ogsaa engang for mange mange Aar siden, da jeg var Kudsk for

Frøken Sophie. Min unge Sjæl straalede ligesaa blankt og lysteligt som Maanen, og hendes var ogsaa ren, uplettet som den nysfaldne Sne. Nu er min Sjæl mørk som Heden, naar Vintersneen er borttøet, og hendes — om hun endnu lever — maa ligne en siberisk Dal efter Oversvømmelse: mørktfuret af Vandstrømme, trindt bestrøet med Tuer, Stene og nedvæltede Træer.

„Ja, Herre! Herre! Tugter Du Nogen med megen Straf for Misgjerning, da gjør Du, at dens ynkelige Skikkelse hensmelter som et Møl; visselig! alle Mennesker ere Forfængelighed!"

—

Føulum, den 12te Maj 1753.

I Søndags forrettede jeg første Gang mit Embede som Degn til Thiele og Vinge. Den naadige Herre kaldte mig paa sin Dødsseng. Her boer jeg nu i min Faders Hus; men jeg boer her alene. Alle mine Ungdomsvenner ere forlængst gangne til Hvile; jeg er endnu tilbage som et skaldet Træ paa Heden; men om føje Tid skal jeg samles til dem og være den Sidste af min Slægt. Disse Blade skulle være det eneste Mærke om mig.

Om Nogen — engang naar jeg er død og borte, — læser dem, da skal han sukke og sige: „Anlangendes et Menneske, hans Dage ere som Græs; som et Blomster paa Marken, saa skal han blomstre. Naar Vejret farer over det, da er det ikke mere, og dets Sted kjender det ikke mere. Men Herrens Miskundhed er fra Evighed og indtil Evighed."

Josepha.

1824.

I.

Spaniolerne.

Det var sidst paa Vinteren 1808, fortalte den unge Ritmester W., at jeg som femtenaars Knøs, i Selskab med Forvalteren paa Herregaarden K.....d, red ud paa Viborgvejen, for at møde de ventede Spanioler.

Der blæste en skarp Sydostvind, som gjorde Frosten dobbelt følelig; Hestenes raske Hovslag knuste Skrogisen i de dybe Hjulspor.

Min Forventning var spændt paa det Højeste; paa Toppen af enhver Banke rejste jeg mig i Sadlen, for at opdage de fremmede Gjæster og erfare, om de virkelig lignede dem, jeg havde seet paa Kobberne i Don Qvixote.

Endeligen kom de — Kavaleri-Regimentet El Rey – langsomt travende paa deres sorte andalusiske Hingste. Hurtigt holdt vi ud i Heden, for at betragte dem, idet de drog forbi. Mit ustadige, frygtsomme Blik delte sig mellem de raske, modige, fintbyggede Heste, de brune, sortsmudsede Ryttere og deres smukke Uniformer. Bedøvet af det usædvanlige Syn fulgte jeg efter dem til Gaarden, hvor Regimentet gjorde Holdt og adskiltes til Indkvartering i de omliggende Landsbyer.

Vi beholdt en Major, en Kadet og deres Tjenere, samt sex Ryttere. Majoren var en ung, smuk Mand

og blond som en Nordbo, Kadetten en Knøs paa min Alder, med et Ansigt som Mælk og Blod — som der staaer i Romanerne. — Saa brune Øjne, saa mørke, hvælvede Øjenbryn, saa røde Kinder — sagde min Moders Kammerpige — vare aldrig sete før i Jylland. Hans milde, skjøndt noget tungsindige Mine drog mig strax til ham; og han var den Første, som jeg vovede at byde et spansk „Velkommen, Deres Naade!"

Imellem min salig Onkels efterladte Bøger havde jeg fundet adskillige spanske, hvoriblandt ogsaa den berømmelige Ridder af Manchas Levnet og Bedrifter. Ved det første Rygte om de spanske Troppers Indmarsch her i Landet gav jeg mig til af alle Kræfter at studere deres Sprog, hvilket faldt mig saa meget lettere, som jeg var temmelig færdig i det Franske og var i Besiddelse af et fransk-spansk Lexikon med vedføjet Pronunciation. Aldrig saasnart havde jeg fremsagt min spanske Hilsen, før Kadetten blegnede — jeg troer af Glæde — og Taarer trillede ned over hans Kinder; men Majoren omfavnede mig og bestormede mig med en Strøm af Ord, der flød saa hurtigt, at jeg ikke fattede Halvdelen af dem.

Beskæmmet bad jeg stammende, at de vilde tale langsommere.

„Med Glæde," raabte han: „Du søde Dreng! vi skal nok forstaa hverandre! inden otte Dage skal Du blive en fuldkommen Spanier!"

Bekjendtskabet var nu gjort, eller rettere: et inderligt Venskab var stiftet mellem den danske Dreng og de spanske Krigere. Jeg var ret deres Yndling og kunde næsten aldrig være fra dem. Naar Officererne slap mig, tog Rytterne fat paa mig og gav deres Glæde og Forundring Luft i de mest enthusiastiske Udraab. Havde jeg

tilforn næret en hemmelig Frygt for Dolke og Knive, da maatte den snart forsvinde og afløses af Tillid og Hengivenhed. Jeg maatte tage Del i deres Lege og Dandse; de lærte mig at ride og styre de ellers uregjerlige Hingste ved spansk Tiltale. De lærte mig deres Fædrelands Sange, og Kadetten underviste mig paa Guitar, hvilket Instrument han spilte til Fuldkommenhed.

Aldrig glemmer jeg disse skjønne, frydfulde Dage! Mage til dem fandt jeg hverken før eller siden. Hvilken dyb – dog blid — Vemod betog mig, naar den lille Joseph med en Stemme, som bævede af inderlig Længsel, kvad en begeistret Elskovssang eller en Romance om Naturens Skjønhed i Valencia's Dale. Hans Hoved lænede sig til den ældre Broders, Majorens, Bryst; hans Øjne vare vendte mod Himmelen, medens Fingrene ligesom mekanisk, ham selv uafvidende, legte med Strengene.

Det var aabenbart, at begge Brødrene led af Hjemve: de bleve Dag for Dag mere stille og tungsindige. Næsten altid vare de sammen, og ofte, naar jeg pludselig overraskede dem, laa Joseph grædende i Majorens Arm. Jeg listede mig da ud til Pedro eller Sanches og galopperede med dem omkring i Marken og Heden.

En Dag kom Breve fra Spanien med Efterretning om Frankernes første Voldsdaad og det i Madrid udøste spanske Blod: Himmel! hvilken Virkning frembragte denne Hiobspost! De tilforn saa godmodige Krigere vare med Et som forvandlede til hævntørstende Vilde. De rædsomme Forbandelser og rasende Fagter opfyldte os Alle med Skræk, indtil vi fik Aarsagen at vide. Selv den stille, venlige Major bed Tænderne sammen i indædt Harme og løftede tidt de krampagtigt knyttede Hænder;

Joseph var den Eneste, som ikke viste Vrede, men vel en dyb, sønderknusende Sorg. Ikke mange Dage varede dette vilde Oprør: Stormen lagde sig, og efter den fulgte en sørgelig Stilhed, som naar sorte Tordenskyer have bespændt Synskredsen, og man endnu ikke veed, om de have raset eller ville rase.

Nogen Tid herefter blev der midt om Natten en forfærdelig Larm i Kjøkkenet; jeg hørte flere heftige Stemmer og blandt dem Majorens. Da mit Kammer var lige oven over, kastede jeg nogle Klæder paa mig og ilte derned. Hvad saae jeg? Majoren, blot iført Skjorte og Buxer, flyvende omkring paa Gulvet imellem de kvindelige Tyende fra den Ene til den Anden, bedende, raabende, bandende, næsten fortvivlet over, at Ingen forstod ham. Saasnart han fik Øje paa mig, foer han hen til mig, og snart kyssende, snart favnende, snart rivende mig hid og did, skreg han paa Spansk:

„En Gjordemoder! for Himlens Skyld, en Gjordemoder! en Gjordemoder!"

„Til hvem?" spurgte jeg.

„Til Josepha!" svarte han.

Jeg forklarede Damerne øjeblikkelig, hvad han vilde; men istedetfor at hente den Forlangte, foer de under Skrig og Fnisen ind i deres Celler.

Kort og godt, jeg maatte selv ud i Stalden og med et Par af Rytterne hente Gjordemoderen, som boede kun et Par Bøsseskud fra Gaarden. Hun kom, og med det Samme fik jeg Befaling af min Moder at forføje mig tilsengs.

Da jeg om Morgenen kom ned, gjenlød Huset af den mig da ganske ubegribelige Nyhed, at Kadetten havde faaet et Barn.

Som jeg siden erfarede, var den forklædte Kadet Majorens Kone, som mod hendes Faders Villie hemmelig var flygtet efter sin Kjæreste og havde giftet sig med ham i Italien. Denne var en Hader af Franskmændene, hin derimod en ivrig Josefiner og tilmed Regimentschef ved det spanske Korps her i Landet: Aarsag nok for Josepha til at beholde den engang antagne Forklædning.

Urolighederne i Spanien, i Forbindelse med hendes bestandige Frygt og lønlige Sorg, havde fremskyndet hendes Nedkomst, der indtraf en Maaned før hun ventede; det var altsaa ikke besynderligt, at hun bragte en dødfødt Pige til Verden; men vel: at Ingen før havde anet den lille smukke Kadets virkelige Kjøn. Vel paastod Mejersken, min Moders Pige og efterhaanden alle de Andre, at de hemmelig havde formodet noget Saadant; men bagklog, siger man, er lettere end forklog.

Et Par Dage efter Kadettens Nedkomst blev det atter uroligt mellem de Fremmede: der var en idelig Løben fra Gaarden og til Gaarden. Blandt de forsamlede Hobe hortes en sky, hemmelig Hvisken, som af og til blev afbrudt af et hastigt og dæmpet Glædesskrig og lystige Kaprioler. I Skumringen var hele Regimentet samlet i og ved Gaarden til Hest med fuld Oppakning; vi saae nu, at de hemmelig vilde forlade os.

Majoren havde hele Dagen gaaet omkring i ængstelig Urolighed, snart i sin Kones Værelse, snart udenfor; nu kastende sig paa en Stol, nu næsten i samme Øjeblik springende op igjen, stundom vridende sine Hænder saa fortvivlet, at man kunde høre Fingrenes Knækken i det næste Værelse. Det var upaatvivlelig hans stakkels Hustrus Tilstand, der saaledes ængstede ham, og Uvisheden enten han skulde efterlade hende her eller tage hende med.

Det Sidste blev besluttet, og da Regimentet var samlet, blev hun, indhyllet i Sengklæder, lagt paa en Vogn, der langsomt kjørte foran, ledsaget af Majoren og nogle Ryttere. Da han tog Afsked med os, brast de første Taarer fra hans Øjne; en taus, krampagtig Omfavnelse og et dybthentet Suk var hans hele Farvel.

Da Josepha bares ud til Vognen, rakte hun mig sin Haand; jeg kyste den taus og grædende. — Sorgen havde gjort mig ligesaa stum som de kjære Fremmede.

Lidt efter at de vare bortkjørte, satte hele Regimentet sig i Marsch under det Udraab: „Adio! Adio! Espanja! Espanja! Napoleon caput! Francese caput! Adio, gute Danese, Adio!“

Som bedøvet stirrede jeg efter dem; de forsvandt snart i Mørket; kun enkelte Gnister fra de travende Hestes Fødder betegnede deres Vej, og en Buldren, der stedse blev svagere og svagere, tabte sig omsider i Møllebækkens Susen.

Denne Ende paa Bekjendtskabet med disse fjerne Sydlændere havde noget saa Spøgelseagtigt ved sig, at det Hele længe forekom mig som en Drom eller et Eventyr, eller som et skjont Skuespil, naar Tæppet er rullet ned og man maa summe sig lidt, medens den opdigtede og den virkelige Verden kunne faae Tid at affondre sig ret fra hinanden.

—

II.

Hedebranden.

Det var femten Aar siden jeg forlod K . . . . d. Tre Maaneder efter de mig uforglemmelige Spanieres

Bortrejse sendte min Fader mig til Kjøbenhavn for at indlemmes i Landkadetkorpset. Jeg gik Skolen igjennem, fik min Examen, blev Officer og tog som saadan Del i nogle af de sidste Fægtninger i Krigen. Imidlertid vare mine Forældre døde, efter først at have solgt Gaard og Gods til meget høje Priser og gjort mig, deres eneste Søn, til Ejer af en betydelig Formue. Da Garnisonstjenesten ikke synderlig behagede mig, tog jeg min Afsked og traadte i russisk Tjeneste, som jeg efter sex Aars Forløb atter orlovede mig fra med et Par Ordener og et Par Skjepper Rubler. I to Aar flagrede jeg en Del af Europa igjennem og ankom ifjor Foraar til Kjøbenhavn. Jeg var træt af dette ustadige Liv og besluttede at slaa mig til Ro i mit Fødeland, da jeg just fik at se i Aviserne, at K.....d var averteret til Salg. Ved en Kommissionair kjøbte jeg Gaarden og befandt mig paa Rejsen derhen, da Natten overfaldt mig paa en af de store Heder mellem Vejle og Viborg.

Hele Eftermiddagen havde jeg forude seet en stærk, vidtudstrakt Røg. Saasnart Mørket faldt paa, øjnede jeg Ilden, som bestandig tiltog i Styrke og Udstrækning. Jeg vidste nu, at det var en Hedebrand, som jeg i min Barndom saa ofte havde betragtet. Saadan en uhyre, glimrende Illumination var mig altid et lysteligt Skuespil, og dette syntes mig nu opført ret som for at fejre min Gjenkomst til Hjemmet.

Jeg bød Kudsken ile og nærmede mig Ildhavet mere og mere. Snart syntes de utallige Luer at staa stille og ubevægelige som Lysene i en illumineret Stad; snart slyngede de sig vildt mellem hinanden eller slog højt ivejret, alt som Vinden snoede og hævede sig. Tykke,

purpurbræmmede Roghvirvler løftede hverandre op mod de mørkerøde Skyer.

Jeg var nu kommen saa nær, at jeg kunde se de Slukkende, som med uopholdelig Travlhed foer hid og did foran Ilden: Nogle afgnavende Skorpen med Spader, som de med Heftighed stødte frem foran sig, Andre løbende med Hedetørv paa Forkene for at kvæle Luen, og atter Andre med flammende Lyngtoppe i Hænderne stak i fuldt Løb selv Ild i Heden. Knistren, Bragen, Susen og Buldren fuldendte denne Scenes rædsomme Skjønhed.

Ikke langt fra Ilden indhentede jeg en Vogn, som kjørte meget langsomt og endelig holdt ganske stille.

„Hvad holde I efter?“ raabte min Kudsk.

„Hvad vi holde efter?“ svartes der: „Har I Lyst til at kjøre gjennem Helvede, saa kan I jo kjøre omkring!“

„Her kan I ikke komme om,“ raabte en af Bønderne, som kom hen til os med sin Fork paa Nakken: „Vinden bærer lige over Landevejen, og Ilden har naaet den paa mange Steder.“

„Kan vi ikke kjøre uden om?“ spurgte man paa den forreste Vogn.

„Nej,“ svarte Bonden; „der er en Mose her til Højre; dersom I kjendte til Vejen til Venstre, der kunde det maaske gaa an; men saa maa I kjøre et Stykke tvers over Heden, inden I igjen naaer Landevejen.“

„Vil Du vise os Vej?“ sagde jeg.

„Jeg tør ikke vel gaa herfra for Sognefogden!“ svarte han.

„Men om jeg giver dig en Bankoseddel?“ gjentog jeg.

„Det var en anden Sag," lod Svaret nu; „vil I til Viborg?"

„Ja!"

Bonden gav sin Fork fra sig, gik til Venstre hen uden om Ilden og bad os følge efter.

Jeg drejede først ind i Heden, og den forreste Vogn bag efter mig; men da det gik tvers over gamle tilgroede Hjulspor, faldt Kjørselen temmelig ujevn, og ved ethvert heftigt Skrump hørte jeg et kvindeligt „Ih!" fra den anden Vogn. Det var først nu, jeg saae mig om efter den, og fandt, at der paa den var, foruden Kudsken, en søer, gammelagtig Mand og et ungt Fruentimmer. Jeg lod gjøre Holdt, stod af, gik hen til dem og foreslog at lade Vognene kjøre foran og selv tilfods følge efter. Forslaget blev antaget, og jeg bød Fruentimmeret min Arm.

Endnu havde jeg ikke ret seet hendes Ansigt, da hun stod af til den Side, som vendte fra Ilden, men en fuldkommen smuk Figur, hvis Omrids Luerne viste mig, opfordrede mig til at sige hende nogle Artigheder, som f. Ex., at jeg nu befandt mig imellem en dobbelt Ild (jeg gik imellem hende og Ilden), at dette vist ikke var Helvede, som jeg før hørte raabe, siden Englene vare saa nær, o. s. v. Min Tiltale blev saa vittigt besvaret, at jeg blev nysgjerrig for at se den Mund, der talte saa vel.

Pludselig lod jeg, som om jeg gjorde et Fejltrin, for at komme til at gjøre en Vending mod Ilden. Jeg saae — Himmel! jeg saae en virkelig Engel, en Engel saa dejlig, saa majestætisk skjøn, at — borte var al min Vittighed, alt mit Mod. Havde jeg før sagt formeget, sagde jeg nu for lidt, thi jeg sagde slet Intet. Ofte

vilde jeg igjen begynde paa den afbrudte Samtale; men Alt, hvad der faldt mig ind, syntes mig lutter erkedumt Tøj. Kort sagt: jeg begyndte halvt om halvt at tro, jeg var forlibt, endskjøndt der ogsaa faldt mig en anden Fortolkning ind, den nemlig, at dette himmelske Ansigt var mig bekjendt, hvorvel jeg slet ikke kunde komme paa, naar og hvor jeg først havde seet det.

Jeg skammede mig jo længere jo dybere over min pludselige Taushed, og der faldt mig som en Sten fra mit Hjerte, da Pigens Rejsefælle indledte en Samtale om Hedebrande, ledsaget af Spørgsmaal, som jeg til Lykke var istand til at besvare. Saaledes naaede vi da atter Landevejen, men da Pigen slap min Arm og hoppede op paa sin egen Vogn, havde jeg en Følelse, omtrent som naar man fra en varm Stue kommer ud i Kulden.

Vognen rullede bort; hun vendte sig endnu engang og nikkede til mig, men jeg blev staaende og havde vel staaet der endnu, dersom ikke min Kudsk havde spurgt mig, om jeg ikke nu vilde op at kjøre?

Jeg satte mig op; de Andre havde imidlertid faaet et Forspring og kjørte tillige rask; men hvor inderligt jeg end ønskede at naa dem, kunde jeg ikke hitte paa at bede Kudsken ile — nok et Bevis, at det ikke var rigtigt med mig; og troer jeg næsten, at jeg havde en Frygt for at minde ham.

Skjøndt jeg efter nogen Tids Forløb angrede min Dorskhed, saa trøstede jeg mig dog med, at jeg snart skulde samles med hende i Kroen. Jeg kom — saae — hende ikke. Jeg spurgte, man vidste af ingen Vogn at sige — de maatte være kjørt forbi. Jeg beskrev begge Rejsende, saa godt jeg kunde — man kjendte dem ikke

og gjættede snart paa En, snart paa en Anden, hvorved jeg blev end mere forvildet. Jeg vilde efter dem, men hvorhen? Vejen delte sig ved Kroen i tre Grene, og hvilken skulde jeg følge? Ærgerlig, sulten, forelsket, gik jeg tilsengs, bandende min egen Dumhed, at jeg ej engang havde forhørt mig om deres Navne og Bopæl.

III.

Ballet.

Efteraaret og Vinteren vare komne sammen og stred om Herredømmet; det vil sige saa meget som, at det var sidst i November Maaned, da Sne, Slud, Regn, Blæst og Taage kappedes om at opbløde Jorden og formørke Himmelen og Humøret. Mit Landvæsen var organiseret, en Avlsforvalter antaget, amerikanske Plouge, Exstirpatorer, Tærskemaskiner etc. etc. anskaffede, Schweizerkøer og spanske Faar indkjøbte; Gaardens Huse vare reparerede og pænt oppudsede baade udvendig og indvendig: moderne Lysekroner og Lamper, Divaner, Himmelsenge og skjønne Malerier prydede de nylig gibsede Værelser — med faa Ord: der fattedes ikke Andet end en Kone.

Men jeg havde nu fast foresat mig, ikke at ægte nogen Anden end min Dejlige paa Heden, som jeg efter tre Maaneders Forløb endnu ikke havde glemt, skjøndt jeg stundom var nær ved at anse hele Eventyret for et Luftsyn og hende selv for en Salamanderse.

For at adsprede mig lidt og opmuntre mit Sind i det mørke Vejr, som og for at gjøre et honnet Bekjendtskab med Omegnens honnette Folk, havde jeg ved min

Forvalter — som heromkring var vel bekjendt — ladet dem Alle paa to Miles Omkreds indbyde til et Bal.

Aftenen kom, og den ene Vogn efter den anden rullede ind i Gaarden med Herrer og Damer. I den marmorflisede Vestibul modtog jeg dem nok saa galant, iført min russiske Husaruniform og smykket med mine Ordener. Her gjenkjendte jeg mangen en Barndoms-Ven og Veninde, saae flere nye Ansigter, men Ingen blandt dem Alle, som var istand til at forandre Takten i min Puls.

Saasnart Damer og Kavalerer vare omklædte og pyntede og Forvalteren forsikrede mig, at de nu vare komne, som vilde komme, aabnede jeg Ballet til Musiken af de tre nærmeste Kjøbstæders blæsende og bestrengede Instrumenter. Jeg havde dandset Kvadrillen igjennem paa sidste Par nær, uden enten saa nøje at tage Damerne i Øjesyn eller lægge Mærke til, at just nu et nysankommet Par havde opstillet sig. Idet jeg gav denne Dame Haand til Rundt, faldt mit Blik paa hendes Ansigt — „o Amor! Du Guders og Menneskers Herre!" — det var hende! havde jeg rørt ved en Sitteraal, et heftigere elektrisk Stød skulde jeg ikke have fornummet. Paa Stødet fulgte en sagte Skjælven; men enten det var min Haand eller hendes, der skjalv, vidste jeg endnu ikke; rimeligvis var det dem begge to.

„Saaledes som sidst," begyndte jeg, da Touren var forbi: „maa vi ikke skilles ad."

„Det var ved Ilden, troer jeg!" svarte hun rødmende.

„Veed De, at den brænder endnu?" vedblev jeg.

„Oh!" sagde hun alvorlig: „Det maa være en anden Ild, det fænger let i Heden —"

„Men slukkes vanskelig,“ afbrod jeg.

„Ofte gaaer den ud af sig selv,“ sagde hun langsomt til.

„Dennegang ikke!“ sagde jeg med Heftighed og bød hende op til Dands.

Hvorfor skulde jeg gjentage denne Nats forlibte Galskaber? Om Morgenen sad jeg i Kjærlighed til begge Ørerne, og næste Eftermiddag red jeg ind i Hr. N.....s Gaard, for at høre til hans skjønne Datters Befindende. God Gjerning kan ikke gjøres for tidt, og derfor gjentog jeg mit Besøg, først hverandenDag og siden hver Dag, indtil min elskede Josepha engang saa hændelsesvis sank til mit Bryst og tilstod mig sin Kjærlighed. Ufortøvet opsøgte jeg Faderen og bad ham om hans elskværdige Datter.

„Af mit ganske Hjerte,“ svarte han: „under jeg Dem Pigen; men — et Ord først: hun er – ikke min Datter! hvorvel jeg elsker hende ligesaa højt, som om hun virkelig var det.“

„Hvorledes?“ raabte jeg: „Hvis er hun da?“

„Vil De endnu have hende?“ spurgte han.

„Om hun saa var Natmandens Datter i H.....e,“ svarte jeg: „saa maa og skal hun være min Kone!“

„Velan! Jeg skal da aabenbare Dem hendes Herkomst; men det bliver mellem os — mellem os To alene en evig Hemmelighed. Hun selv veed Intet deraf og bør Intet vide, da det kunde være en hensigtsløs Forstyrrelse af hendes Ro. De erindrer vel den Tid, da Spaniolerne vare herinde?“

„Jo, meget godt!“

„Og at en forklædt Majorinde fik et dødfødt Barn paa K.....d?“

„Ja vel, ja vel!“

„Nu da: Gjordemoderen, som vilde forsøge at bringe Barnet tillive; men ikke havde de nødvendige Apparater dertil med sig, førte det hjem og frembragte efter flere Timers uafbrudte Anstrengelser virkelig Aandedrættet og efterhaanden det fuldkomne Liv hos Barnet; men da dette desuagtet var yderst svagt og hun frygtede for, at det alligevel maatte dø: saa vilde hun ikke berette Forældrene det første lykkelige Udfald af sine Bestræbelser, før hun kunde gjengive dem det ganske friskt og uden Dødsfare. Endelig var denne overstaaet, og en Morgen tidlig ilede hun til Gaarden, for at overraske Forældrene med denne glædelige Tidende. Da vare de rejste Aftenen før. Forfærdet som hun blev, fortang hun ogsaa Barnets Opvækkelse for Deres salig Forældre og ilte hjem for at overlægge, hvad hun nu skulde gjøre. Da blev hun netop hentet til min afdøde Kone, som efter en haard Forløsning bragte et dødfødt og virkelig dødt Barn til Verden. Som et Lysglimt foer en Tanke gjennem Gjordemoderens Sjæl. Hun foreslog mig, at antage de bortrejste Spanieres Barn som mit eget; ja endog at lade min Kone selv være uvidende om dette fromme Bedrag. Og saa skete det: om Aftenen bragte hendes Mand — den Eneste, som var Medvider i Hemmeligheden — den stakkels spanske Glut, tog mit døde Barn med sig og lod det begrave. Den lille forladte Skabning blev lagt til min Kones Bryst. Hun levede med det i tolv Aar og døde i den Tro, at det var hendes eget.“

„Højstforunderligt!“ raabte jeg: „Men, tillad mig! Har De aldrig søgt at bringe Barnet igjen til dets rette Forældre?“

„Jo vist har jeg," svarte han: „skjøndt oprigtigt talt med Frygt for at finde dem, da jeg i saa Fald maatte bedrøve min Kone mere, end jeg først havde glædet hende. Jeg har skrevet flere Gange til en Svoger i Barcellona, men han har givet mig den Underretning: at Majoren og den formentlige Kadet rimeligvis ere faldne i et Slag mod de Franske, hvor næsten hele Regimentet El Rey blev ødelagt."

„Men Navnet Josepha?"

„Saa hedder min salig Kones Moder, som endnu lever i Kjøbenhavn, hos hvem min Plejedatter har været i de sidste tre Aar, og fra hvem jeg hentede hende i Sommer, da vi traf sammen ved Hedebranden."

Inderligt bevæget gik jeg tilbage til Josepha; hun fløj til mit Bryst og hviskede: „Er jeg din?"

„Ja, Du er min!" sagde jeg, bortkyssende Glædestaaren paa hendes skjønne Kind; „Du er min, og min alene!"

IV.

Brylluppet.

Vielsen var tilende. Endnu stod vi for Brudeskammelen og modtog Selskabets Lykønskninger. Yndigt blussede min hulde Brud, mægtigen rørt i sit kjærlighedsfulde Hjerte. Med stille Venlighed takkede hun de hilsende Venner og Veninder — hun smilte, ret egenlig talt, gjennem Taarer. Da hun med barnlig Kjærligheds hele Ild omfavnede sin Plejefader og næsten hulkende trykte ham til sit Bryst, da bleve hverken hans eller mine Øjne tørre.

„Fader og Moder skal forlade Dig“ — her kvalte Graaden hans Stemme, og med Heftighed kastede han sig om min Hals. Jeg forstod ham, men kunde Intet svare for Rørelse. I min tause Sjæl gjentog jeg befæstende den højtidelige Ed: trofast, helligt, evigt at elske denne faderløse Engel.

Endelig var alt det Ceremonielle forbi, og de dybe, alvorlige Følelser veg for lettere Glæder. Det talrige Selskab blandede, grupperede sig i den store af trende Lysekroner klart oplyste Sal, og snart blev Snak og Spøg og Latter lydelig og almindelig. Jeg blev atter og atter lykønsket, nu af En, nu af en Anden; men mine Øjne fulgte uafladelig min deilige Brud, der svævede blandt de øvrige Damer som Maanen mellem Skyerne.

En Stund var saaledes forløben, da min Svigerfader kom og berettede mig: at nede i Dagligstuen var tvende Rejsende, som havde forvildet sig paa Heden; han kunde ikke komme tilrette med dem, da de talte et forunderligt Miskmask af gebrokkent Tydsk og andre Sprog, som han ikke kjendte. Da de vare godt klædte og viste i deres Væsen, at de vare honnette Folk, ønskede han at faae dem op til Selskabet, og derfor bad han mig gaa ned at tale med dem. I det Samme kom en af Præsterne til og fortalte, at det var Franskmænd, som, forjagede fra deres Fædreland formedelst politiske Meninger, havde villet søge et nyt Hjem i den nye Verden, men fordrevne af langvarige Storme vare de for to Dage siden strandede paa Jyllands Vestkyst. Nu vare de paa Rejsen til Kjøbenhavn, hvorfra de atter vilde gaa under Sejl til Amerika; paa hans Anmodning kom de nu op til Selskabet.

Som han sagde dette, traadte de ind i Salen —

den Ene en høj, skarpladen, midaldrende Mand, den Anden et kjønt ungt Menneske af et blegt, tungsindigt Udseende. De hilste til alle Sider med en gratiøs Anstand, og Præsten og jeg — som de Eneste, der kunde konversere dem — gik dem imøde og indledte en Samtale paa Fransk med at beklage deres Uheld.

Den Ældste, til hvem jeg især henvendte mig, talte godt for sig, skjøndt i et noget tvungent Sprog og med en særegen Accent. Jeg formodede derfor, at han ingen Franskmand var, men en sydligere Europæer, og spurgte: om han maaske hellere talte Italiensk eller Spansk?

Jeg ventede forgjæves paa Svar; han havde ikke hørt, hvad jeg sagde, hans Øjne vare derimod stivt heftede paa en Gjenstand bag ved mig, og Rødme og Dødblegbed afløste hinanden i hans Ansigt. Jeg saae mig om — det var min Brud, han betragtede.

I samme Øjeblik blev hun ogsaa seet af den anden Fremmede, som med det Udraab: „Giesu Maria!" blegnede, vaklede og greb sin ældre Rejsefælles Arm.

„Taler De Spansk?" spurgte denne med svag og skjælvende Røst.

Jeg bejaede det.

„Hvem er den skjønne Dame?" vedblev han.

„Just idag min Kone!" svarte jeg.

„Tilgiv, min Herre!" sagde han: „Synet af Deres Brud kan ikke Andet end frappere os: vil De selv se, om De ikke finder en overordenlig Lighed mellem hende og min Broder?"

Jeg saae paa den Ene, paa den Anden, saae og sammenlignede, og nu var Raden til mig at lade hans Spørgsmaal ubesvaret. Jeg kastede atter mine Øjne

paa den Ældstes Ansigt, og som et Lynglimt foer det gjennem min Sjæl.

„De hedder G....a, og De Josepha?“ raabte jeg.

„O min Gud, ja!“ svarte den Ældste.

„Saa — saa —“ vedblev jeg; overvældet af mine Følelser kunde jeg Intet mere frembringe, men kastede mig om Majorens Hals.

„Min Fader!“ hviskede jeg, og Taarer gav mit beklemte Hjerte Luft.

„Min Moder!“ hulkede jeg og omfavnede Josepha: „Jeg er Antonio; det er Deres Datter!“

Hele det forbausede Selskab havde sluttet en stiltiende Kreds omkring os og ventede med spændt Nysgjerrighed Opløsningen af denne uforklarlige Gaade. Min Svigerfader — som han nu kun et Par Timer havde været per Procurationem — fattede først Sammenhængen, førte Bruden hen til os og raabte lidt ubesindigt: „Se der har Du dine Forældre!“

Forvirret af alt dette Ubegribelige stred hun imod: men Josepha slap mig, slog sine Arme om hende og trykte hende til sit Bryst. Den unge Josepha, der saae sig omfavnet af et ubekjendt Mandfolk, gav et Skrig og vilde rive sig løs. Moderen slap hende og syntes at tvivle om Virkeligheden af dette Gjensyn: men da blev hun omfavnet af Faderen.

„Josepha, elskede Josepha!“ raabte jeg: „De ere dine Forældre!“

Da hang hun besvimet i Faderens Arme — Moderen segnede i mine. Snart opvaagnede de atter, og vi fire lykkelige Mennesker udgød nu vore fulde, glædedrukne Hjerter for Himmelen og for hverandre. Spørgsmaal og Svar, Udraab og Kjærtegn blandede sig i for-

virret, frydefuld Tummel, og kun lidt efter lidt opløstes alle Tvivl, opklaredes Mørket, fattede, forstod vi hverandre.

Saa jublende en Bryllupsfest er vel ikke i mange Aar fejret paa de jydske Heder. Mine elskede Svigerforældres Sorger og Gjenvordigheder have opløst sig i Glæde og Rolighed, deres Livskraft, deres Kjærlighed er opfrisket paany; de politiske Storme og Rædsler ere glemte; deres Rejse er nu tilende, og tillige min Historie.

Præsten i Thorning.

1824.

Tre Mile Sønden for Viborg, i den Egn, hvor Svend Grathe fordum mistede Liv og Rige, ligger Bondegaarden Revl. Gamle og forrevne ere dens lave Bygninger og synes at være tækkede med Mos. Dens tarvelige Udseende oplives ikke af nogen Hauge; thi dette Navn kan man neppe give en liden Kaalgaard, hvis Tørvediger ere kantede med tynde, forkrympede Hyldebuske, og hvorover en gammel Røn krummer sig, forpidsket og bøjet fra sin Ungdom af de skarpe Vestenvinde. Trindt og vidt omkring er den omgivet af mange lynggroede Bakker, mellem hvilke graagule Moser slynge sig og løbe næsten alle i hverandre gjennem mangfoldige Bugtninger, snart udvidende sig og ligesom tilbagetrængende de bølgeformige Bakker, snart af disse indknebne til smalle Snevringer. Ukjendte, som her vilde finde Vej, skulde snart blive hildede i denne Labyrinth af Moser, ikke ulig dem, der uden nødvendig Forkundskab indlade sig i det sindrige Spil, som man kalder „at trække i Dynd".

Først henimod Efteraaret faaer denne mørke, ensformige Egn et mere livligt Udseende: i Moserne løfter erica tetralix sine blegrøde Blomster, og Bakkerne faae et violet Skjær af den nu først udskydende Lyng. Ikke frydeligere er her den levende Natur: Brokfuglen sidder

enlig paa sin Tue og gjentager halve Dage sine langtrukne, tungsindige Fløjtetoner. Mojelærken kvidrer svagt og sørgeligt fra Porsbusken — Ørkenens eneste Træ. En enkelt Urfugl, opjaget af en omluskende Ræv, hvirvler sig et stakket Stykke bort, men falder snart igjen og forsvinder i den tætte Lyng. Om menneskelige Beboere mindes man kun, naar en Hyrdedreng, omringet af nogle vantrevne Faar, hvisler paa sin Toskillingsfløjte.

Ikke altid vare disse Banker saa øde og nøgne. I gamle Dage vare de tæt bevoxede med Gran og Birk, og Moserne vare Søer, bestrøede med talrige Flokke af alle Slags Svømmefugle. Dengang laa, omtrent hvor Revl nu ligger, paa en Odde eller Revl i Søen en stolt Herreborg. En frodig Abildhauge, og foran denne tvende Rade af høje Graner, omgav og aldeles skjulte Borgen til Landsiden; kun naar man drog over den sidste høje Banke, gled de hvide Skorstene hen over Granernes Toppe. Til Søsiden mod Sønden stod Borgen frit, og fra den modsatte Bred saae det ud, som om den hævede sig op af Vandet. Dens Bygningsmaade var som alle andre Slottes paa hin Tid: umalet Egebindingsværk med mørkerøde Murstens Tavl; tvende Stokværk, det ene bygget ud over det andet med fremragende udhugne Bjælkehoveder; mange lange og smalle Vinduer med bitte smaa Ruder og Blysprøjser. Paa alle fire Hjørner runde, udbygte Taarne med Glughuller, og midt foran Huset et større, hvis Platform rakte op over Skorstenene og var prydet med otte Stenkæmper. Saadanne tvende forsvarede med opløftede Træsabler den høje, hvælvede Taarndør. Bag ved Borggaarden, mellem denne og Ladegaarden, løb en dyb og bred Grav,

tildels bevoxet med Rør, og over den førte en Vindebro. Paa hver Side af Broen stod firkantede Stenpiller, og ovenpaa disse saaes liggende Løver. Udenfor Ladegaard og Hauge var en ligedan Grav med Bro, som Borgens yderste Befæstning.

Mange Aar tilbage i Tiden boede her den velbyrdige og mandhaftige Ridder Henrik Sandberg, gift med velbyrdige og dydzirede Jomfru Mette Daae. Deres Egteskab var velsignet med en eneste Datter, navnlig Else, og at se hende vel forsørget var Forældrenes højeste Ønske.

Mødrene pleje i dette Tilfælde ej alene at ønske, men ogsaa at handle. Fru Mette var ikke mere uvirksom end andre Mødre, men havde indledet saa snilde saavelsom ærbare Underhandlinger med den tapre og gode Mand, Hr. Mogens Munk til Aunsberg, at Dagen til dennes Søns, Junker Jenses Trolovelse med Jomfru Else allerede var bestemt. Endelig var den kommen og, paa lidet nær, vel forbi: Det forlovede Par stod foran Præsten, som han, smykkede med vældige Pibekraver; deres Forældre, Slægtninge og Kyndinge i en Halvcirkel bag ved ham. Junkeren saae stivt og dristigt hen over Præstens Skulder og Jomfruen bly og beskedent ned til hans Fødder. Han begyndte at tale, hans Stemme var mandig og fuldtonende; uvilkaarlig sammenlignede Jomfruen den med hendes Fæstemands tykke, pludrende og, efter de Tiders Mode, læspende Mæle.

Lønligt og hurtigt løftede hun sine Øjne op til den Mund, hvorfra disse velklingende Toner udgik, og en anden Sammenligning begyndte mellem den velærværdige Mands ungdommeligt skjønne Ansigt og Junkerens

Mælkefjæs; over en høj, hvid og glat Pande skilte sig et mørkebrunt Haar og faldt i naturlige Krøller paa Pibekraven. Sorte Bryn hvælvede sig over brune, fyrige Øjne. Mellem den smalle Underlæbe og den kjækt opstaaende Overlæbe blinkede snehvide Tænders Perlerader, og derunder bevægede sig i Talens Iver et zirligt Fipskjæg. Ligesaa hurtigt trak sig Pigens lange Øjenhaar ned over det rødmende Ansigts mørkeblaa, matglimtende Stjerner.

Hr. Søren var nødt til at se paa den yndige Fæstemø; men jo tiere han saae, jo mere forvirret blev han: og dette forøgede igjen hendes Forvirring. Kort at fortælle: just som Præsten havde begyndt en Smule at væve, for at faae Tid til igjen at optage Talens tabte Traad, blegnede Jomfruen og begyndte at rave.

„Hun faaer ondt!“ raabte han, og derpaa segnede hun virkelig i den tililende Moders Arme.

Om denne Besvimelse rejste sig af Angest over Præstens Forlegenhed eller af Medlidenhed med ham; om den var forstilt for at redde ham eller fri hende selv fra Forbindelsen med Junkeren, derom vare Meningerne delte, endskjøndt de maaske snarere burde være forenede. Hvorom Alting er, saa blev der Intet af Trolovelsen nu og, da Jomfru Else aldrig følte sig frisk nok, heller ikke siden. Hermed var Junker Jens slet ikke fornøjet, især da han havde en dunkel Anelse om Aarsagen til denne Bortrykkelse af hans Ønskers Maal.

Nogen Tid efter hændte det sig, at han og Præsten traf sammen i Viborg paa et offentligt Sted, hvor ogsaa andre Adelsmænd og Officerer vare tilstede. Ophidset af Vin og hemmelig Ærgrelse, begyndte Junkeren at stikle paa Præsten og hans Tales synderlige Islæt. Længe

firede denne af med Kulde og temmelig Sagtmodighed: dette gjorde Modstanderen dristigere og grovere.

„Hr. Junker!“ sagde hin omsider opbragt: „I stoler paa den Kjole, jeg bærer, og som I vel veed hindrer mig i at lære Eder Skikkelighed.“

„I stoler selv paa Eders Kjole!“ svarte Junkeren: „fordi den giver Eder Lov til at være Poltron!“

„Det er der Raad for!“ raabte Præsten, idet han trak Kjolen af: „der ligger Præsten og her staaer Manden; har I endnu Lyst, saa kom an, Junker Jens! Er her Ingen af de gode Venner, som vil laane mig sin Kaarde?“

En Officer gav ham sin og tilbød sig at være Sekundant; en Anden traadte over paa Junkerens Side, og alle fire red ud paa Heden, Sønden for Byen.

Hr. Søren havde i sine Studenterdage været Karl for sin Kaarde og flere Gange ved tydske Universiteter lært kaade Burscher Mores: han var Junkerens Mand saavel. Denne blev jo længer jo mere ophidset over Modstanderens Kulde og sikre Parering. Han gjorde et forgjæves Udfald efter det andet: hans Kaarde gled bestandig ud forbi den færdige Fjende, i hvis Vold han stedse befandt sig, men som ædelmodigen skaante ham. Da forenede han al sin Kunst og Kraft i tre hurtigt paa hinanden følgende Dobbeltfinter, hvoraf Udfaldet blev, at han selv rendte sit Bryst i Kontrapartens Kaarde. Hans Fald gjorde Ende paa Tvekampen.

Saaret forekom Sekundanterne saa betænkeligt, at de raadte Præsten at sætte sig paa sin Hest og flygte. Dette gjorde han: naaede inden en Times Forløb sit Hjem, samlede i en Skynding sine Penge og de nødvendigste Klæder og kastede sig paa en anden ligesaa rask Hest.

Bespændt af Frygt, Anger og Uvished, lod han staa ud ad Sønden til. Hans Vej faldt forbi Revl. Solen var ved at gaa ned, og de høje Graner udbredte allerede en Dæmring over Gaard og Have. I Skyggen vandrede langsomt, med nedsænkt Hoved, den skjønne Mø. De foldede Hænder holdt en Kost af spraglede Markblomster, og hvo der saaledes saae hende, maatte lettelig gjætte, at hun tænkte paa en elsket Ven, og endvidere: at Rytteren, der travede hende imøde, var denne Ven, thi saasnart hun saae ham, tabte hun Blomsterne af sine Hænder og bøjede dybere ind i Alleen.

„Farvel, ædle Jomfru!“ sagde han, uden at standse Hesten: „Forlader, saa skal Eder forlades.“

Med den højre Haand trykte han Hatten dybere ned og foer afsted i tordnende Galop.

Forundret, forvirret og hartad bedøvet stirrede hun efter ham, og Mørket faldt paa, før hun kom tilbage til Slottet. Næsten ligesaa hurtig kom det Skrækkens Bud: at Præsten havde ihjelstukket hendes Fæstemand.

At Jomfruen viste en uforstilt Forfærdelse og derefter en ligesaa uforstilt Sorg, var meget naturligt; men den rette Grund til disse Sindsbevægelser var en Hemmelighed for Alle, undtagen for den sørgende Pige selv. Da imidlertid Forældrene tænkte, at Sorgen gjaldt Junker Jens, maatte de ej alene billige denne, men ogsaa hendes haardnakkede Vægring ved at indgaa nogen anden Forbindelse.

Saaledes henrandt et Par Aar, under hvis Forløb Fru Mette forlod det Timelige, just som hun var i Begreb med anden Gang at bortgive Datterens Haand. Herved erholdt denne sin Frihed; thi Faderen paalagde aldrig noget Menneske Tvang, naar han kun selv ufor-

styrret maatte fiske og jage. Men desværre bleve begge Dele ham formente; Krigstrompeten kaldte ham fra landlig Ro og Glæde til Kamp mod Sverigs Krigere. Han maatte forlade sin kjære Datter som Højstbefalende paa Slottet, efter at han forgjæves havde foreslaaet hende at begive sig til den gamle Farbroder, Hr. Tyge paa Kjærsholm. Sandt at sige, anede Ingen af dem Krigens ulykkelige Vending: thi aldrig før havde Sandbergernes gamle Herreborg seet en bevæbnet Svensker.

To Maaneder efter Ridderens Afrejse kom hans tvende Tjenere hjemridende med hans Kaarde og Standart; begge vare omvundne med sort Flor og forkyndte den gjæve danske Mands hæderlige Død i uheldig Kamp med Danmarks sejrende Fjender. Disse vare indtrængte over Landets Grændser og drog hver Dag nærmere og nærmere. Endelig vajede den første fjendtlige Fane over Grathe Hede, og en Rytterhob drog i blinkende Kyrasser ind paa Revl. Anføreren var en Mand til Aarene af et raat og vildt Udvortes, hvis første Øjekast satte Skræk i Alle paa Gaarden, kun ikke i dens jomfruelige Herskerinde. Med rolig Værdighed gik hun Kyrasseren imøde, tilbød ham Alt, hvad Huset formaaede af Spise- og Drikkevarer til ham og hans Folk, og udbad sig en Sauvegarde.

„Den skal I faae, min vakkre Flicka!“ svarte han: „naar I saa vil skjænke vel; lad os allerførst bese Vinkjælderen!“

Som sagt saa gjort: han besøgte Vintønderne saa vel, baade den første og alle de andre Dage, at han efter en Maaneds Forløb tømte med sine Rytteres Hjælp den sidste. Og hermed var ogsaa hans Høflighed og gode Lune forbi. Sauvegarden maatte betales hver

Dag med rede Penge. Tillykke varede det ikke længe, inden han forlod Gaarden med samt sin fugtige Sauvegarde, efter først at have ret alvorlig tiltalt Frøken Elses Kasse. Neppe var han ude, før en Rytter-Eskadron drog ind, anført af en ung, smuk og beleven Adelsmand. Jomfruen gik ham som den Forrige imøde og fremførte samme Bøn.

„Behøves neppe, min dejlige Dame!“ sagde han: „jeg seer jo, at Gaarden allerede har en himmelsk Sauvegarde.“

Hun beklagede rødmende, at Formanden havde gjort rent Bord i Vinkjælderen.

„Skader intet,“ svarte den galante Kriger: „istedenfor Vin beder jeg blot om nogle Draaber Nektar.“

Af denne Indgang seer man nok, hvorledes den stakkels Else Sandberg var faren med ham. Dog holdt hun ham indenfor Sædelighedens Skranker. Maaske havde den farlige Fjende alligevel tilsidst sejret, dersom han ikke just i rette Tid havde faaet Marschordre.

Derefter kom en Polak, som ikke brød sig stort om Vin og Kys, men var en desto større Elsker af det rene Væsen. Han kunde intet Dansk, og af Tydsk ikkun de tre Ord: Geld, Gold, Silber; men dem anbragte han saa tidt og saa eftertrykkeligt, at Jomfru Else efter nogle Dages Forløb saae Bunden paa sit Pengeskrin. Desforuden havde han den Skik efter hvert Maaltid at tage Ske, Kniv, Gaffel og Bæger til sig.

En Dag indløb den Efterretning, at Brandenborgerne vare i Nærheden, og nu begyndte en ordentlig Plyndring. Hvad der fandtes af Guld, Sølv og Gyldenstykkes Klæder blev indpakket i en jernbunden Kiste og denne sat paa en Vogn, som skulde kjøre bagefter de bortridende Polakker.

Neppe var den kommen op paa Bakken Østen for Gaarden og Søen, før Brandenborgerne foer ned ad den vestre Bakke. Bedækningen, som saae, at den snart vilde blive indhentet og Kisten saaledes falde i Fjendernes Hænder, løftede den af Vognen og rullede den ned ad den stejle Skrænt. Klingende væltede den sig om sin Axe og lige ud i Søen, som her var meget dyb. Der ligger den endnu den Dag idag, dog ikke længer skjult af Vand, men af Tørvejord og Lyng. Jevnligen brænder der Lys over den, og ofte er der gravet efter den, men forgjæves; Ingen kan finde det rette Sted, thi naar man nærmer sig, forsvinder Lyset, som aldrig viser sig uden i en temmelig Afstand.

Modfalden og næsten bedøvet af saamange Udplyndringer og Anfægtelser, traadte Jomfru Else den brandenborgske Officer imøde med disse Ord:

„Kjære Herre! I kommer her til et tomt Hus; Mede og Drikke, Penge og Penges Værd er alt blevet et Bytte for Eders Forgængere. Kun en Nødskilling og nogle Klenodier af mine salig Forældres haver jeg gjemt, men jeg vil strax vise Eder, hvor det staaer, at I kan gjøre dermed efter Eders Villie.“

Disse Ord saavelsom Dens Skjønhed, der frembragte dem, gjorde et saa mægtigt Indtryk paa den barske Kriger, at han længe ikke formaaede at svare.

„Frygt ikke, ædle Jomfru!“ sagde han med svag og næsten skjælvende Røst: „Jeg kommer jo som Ven,“ lagde han til med et særdeles ømt, langt Ojekast, der virkede saa forunderligt paa hende, at hun, blegnende og forvirret, pludselig forlod ham.

Forst efter tre Dages Forløb fik han Tilladelse igjen at se hende, hvilken Tilladelse derefter hver Dag

blev fornyet og udstrakt til hele Dagen. For at springe til Enden af Historien, kan vi berette: at Treugersdagen vare de Mand og Kone, og Sexugersdagen, da Freden nu var sluttet, fulgtes de ad til Tydskland, hvorfra man aldrig siden har hørt et Ord om dem.

Nogen Tid efter deres Bortrejse fandtes paa en Vinduesrude i Officerens Værelse ridsede disse Ord: „Søren Madsen Lihme, forhen Præst i Thorning, nu Ritmester i churbrandenborgsk Tjeneste.“

Noddaaben.

1824.

Omtrent i Midten af forrige Aarhundrede kom engang i Skumringen en med tvende Heste forspændt Kareth rullende op for den store Dør af Præstegaarden i Kousted. Hr. Mogens, som troede, at han blev beæret med en lille Visit af det høje Herskab paa Jusingo, tren skyndsomt ind i sin grønne, storblommede Damaskes Slaabrok og med en grundmuret Paryk paa sit ærværdige Hoved. Men se! fra den aabnede Karethdør nedsprang tvende ubekjendte Kavalerer med Kaarde ved Siden og — Maske for Ansigtet. „I er vel Præsten her?“ spurgte den Ene, og uden at forvente Svar lagde han til: „Kan I døbe et Barn?“ — „Det var ikke godt Andet,“ sagde den forundrede Præst: „hvad har ellers de gode Herrer at befale?“ Istedetfor Svar vendte en af Herrerne sig mod Karethen, udtog en lille sort Kasse, traadte med den under Armen hen til Døren og med den anden Haand gjorde Tegn til Præsten, at han vilde vise dem Vej. „Med Eders gunstige Tilladelse,“ sagde den forundrede Hr. Mogens, pegende paa Kassen: „skulde dette være“ — „Et Barn, som I horer,“ svarte Herren, thi i det Samme hortes Lyden af et saadant: „vil I behage at gaa foran!“ — „Cujum, cujas?“ sagde han, uden at røre sig af Stedet: „hvis er Barnet?“ — „Det kan være Eder det Samme,“ lød Svaret, „I skal blot døbe det.“ — „Jeg

beder ydmygst om Forladelse," gjenmælede Præsten: „jeg kan ikke døbe Barnet, førend jeg veed, hvem det tilhører." — „Hvorfor ikke?" sagde den anden Kavaler og holdt en Silkepung hen for ham: „her er et godt Offer." — „Kan ikke gjøre det," svarte Hans Velærværdighed: „jeg maa først vide Barnets Forældre." — „Behøves ikke, behøves ikke!" sagde den Første hastig: „Barnet har Forældre — kristelige Forældre; det kan jo være nok for Eder — vil I ikke?" — „Nej, jeg hverken vil eller tør." — „I vil ikke?" halvhviskede den anden Kavaler: „Betænk Jer vel!" Under disse Ord havde han stukket den højre Haand i Vestelommen, fremtrukket en Terzerol og spændt den: „Vælg nu fornuftigt, velærværdige Herre! Sølv eller Bly!" — „Ingen af Delene, om jeg maa raade mig selv!" svarte Præsten uforskrækket: „og er det Eder om dette Barns evige Salighed at gjøre, som det lader til, vil I vistnok ikke betynge Eders Samvittighed med den Misgjerning at dræbe uskyldig Mand — vil I betro mig, hvem dette Barn tilhører; Taushed lover jeg." — Herrerne saae paa hverandre; men han med Kisten gjorde en rystende Bevægelse med Hovedet og sagde: „Kan I da ikke nævne os en af Eders Kolleger, som er lidt mindre obsternasig i det Kapitel om Daaben, eller som Metallerne har lidt mere Magt over!" Med et næsten umærkeligt Smil sagde Præsten: „Dersom I vilde umage Eder til Vorning, troer jeg ikke, I behøvede at rejse længere; Hr. Langballe holder vist mere af Sølv end af Bly." Med disse Ord bukkede han dybt og traadte baglænds ind ad sin Dør. Uden at besvare hans Afskedshilsen, stak den ene Herre Pistol og Pung hver i sin Vestelomme og sprang ind i Karethen; den anden fulgte ham med Kisten, sagde nogle Ord paa Fransk til

Kudsken, som denne besvarede med et „oui Monsieur“, og ud af Byen gik det nu, alt hvad Hestene kunde trave.

Hr. Langballe var alt gaaet tilsengs, og hans Hustru stod i Begreb med at følge ham, da merbemeldte Kareth raslede ind i Vorning Præstegaard. Da disse sildige Gjæster havde forklaret Madam Langballe Hensigten af deres Besøg, bød hun dem ind i Dagligstuen og bad dem tøve lidet, til hendes Mand blev færdig med sin Paaklædning, som ikke vilde vare længe; imidlertid spurgte hun først efter Herrernes Navne og Hjemstavn o. s. v., men fik naturligvis intet mere at vide end Hr. Mogens i Koustед. Mere nysgjerrig end han gav hun sig neppe Tid til at tilraabe sin halvsovende Ægtemand: „Staa op, min Hjerte! her er et Barn, som vil døbes!“ ilte saa ud i Kjøkkenet efter Lys og med dette igjen ind i Stuen, for at tage de Fremmede i Øjesyn, hvis Masker og sorte Kapper alligevel gjorde enhver Undersøgelse unyttig. Ligesaa klog som før blev hun sendt ind til sin Ægteherre, for at paaskynde hans Opstandelse; men Morfeus holdt denne saa fast i sine Arme, at hun maatte gaa tilbage med den Besked: „at hendes Mand ikke vilde døbe Barnet, før han fik at vide, hvis det var.“ Efter det af Hr. Mogens givne Vink blev nu Pengepungen fremtaget og sagtelig rystet for Madammen. Saasnart hun havde meddelt sin Ægteherre denne behagelige Oplysning, rejste han sig overende i Sengen, betænkte sig en Stund, men sank saa igjen ned paa den ene Albue og derpaa helt ned i de bløde Puder med det Ultimatum: „at han ikke døbte Barnet, førend han fik sikker Underretning om dets Herkomst.“ Der hjalp ingen Grunde og ingen Overtalelse af hans mindre skrupuløse Ægtefælle, og langsomt og fortræden gik hun tilbage til de

ventende Gjæster. Men den Afgud Plutus — for at tale allegorisk — som nu havde tabt et Slag mod Morfeus eller maaskee mod en anden, bedre Guddom, forsøgte at udslette saadan Skam og prøve sin Magt mod Præstens Hustru: han indskød hende pludselig en Tanke, som hun kjækt og lykkelig satte i Værk. Hun bad de ubekjendte Herrer undskylde, om de maatte vente noget; hendes Mand havde første Gang ikke været ret vaagen; men nu var han allerede ved at klæde sig paa og skulde om et Par Minuter modtage dem i sit Studerekammer for at fyldestgjøre deres Ønske. Imidlertid bad hun dem tage nogen Forfriskning, hvilket de dog afslog — sandsynligvis forhindrede af Maskerne i at nyde Noget — og skyndte blot paa Forretningen, idet de udtømte Pungen paa Bordet. Med mange Taksigelser og dybe Reverencer strøg hun dem til sig og skyndte sig ud til Pigen, hvem hun meddelte sin Plan tilligemed en af Sølvpengene. I største Hast fulgtes de nu ad til Studerekammeret, der laa afsides i en anden Fløj, og her begyndte en Travestering, hvortil intet Lignende findes hos Blumauer: først ombyttedes den gule, vatterede Trøje og Skjørt med Præstekjolen, Sættet med en hvidpudret Søndagsparyk paa fem Etager og Halssløjfen med en Bladkrave; lidt Lysetane skilte Hage og Kinder ved deres mistænkelige Hvidhed, og et Læg paa Præstekjolen bødede paa, hvad der manglede i Madammens Vægt. Et eneste Lys blev sat saa langt som muligt fra Bordet og saaledes, at hun under Forretningen kom til at staa i Skygge. Med Alterbogen i Haanden ventede hun nu de Fremmede, som Pigen hentede, med det Tilbud: at hun gjerne vilde holde Barnet over Daaben. Dette Tilbud blev vel antaget, dog fulgte begge Herrerne, for at vorde overværende ved

Daabsakten. Med forandret, dæmpet og noget bævende Rost oplæste den velærværdige Madame Formularen og repræsenterede heldigen sin sovende Ægtefælle. Det kristnede Barn blev igjen indpakket i Karethen, og dets Faddere forlod Præstegaarden ligesaa hurtigt og ukjendte, som de vare komne. Vel havde Pigen — medens hendes Madame parlamenterede med Herrerne — forsøgt at udfritte Kudsken; men forgjæves. Længe forblev han stum ved al hendes Tiltale, og kun paa det ofte gjentagne Spørgsmaal: „Men hvor er I da fra?“ svarte han omsider: „Fra Helvede!“ Hun prøvede at tage ham fra en anden Kant ved at tilbyde ham lidt at leve af; men ogsaa dette bragte hende kun omsider den i en barsk, hul og næsten brølende Tone fremsatte Ytring: „Hold Kjæft! Jeg lever alene af Beg og Svovl!“ Pigen maa nok have været nærved at tro det; thi skjælvende og baglænds trak hun sig tilbage fra den frygtelige Kudsk.

Da man næste Søndag aabnede Vorning Kirkedør, fandtes under en af de nærmeste Stole den lille sorte Kasse og i Kassen et dødt Barn, indsvøbt i fint Linned; og fortalte Degnen der: at tvende Ubekjendte hin Nat havde affordret ham Kirkenøglen og et Kvarterstid efter leveret ham den tilbage. Strax derpaa hørte han Rumlen af en Vogn, der syntes at kjøre Øster paa.

Dersom Nogen skulde anse det her Fortalte for et opfundet Eventyr, da behøver Den blot at umage sig op til Vorning Kirke, som ligger alene et Par hundrede Skridt fra Landevejen mellem Viborg og Randers, og da vil Den endnu finde der den lille Kasse med nogle Ben og forraadnede Pjalter, ligesom og Tildragelsen er anmærket i Vorning Kirkebog.

Et uigjennemtrængeligt Mørke indhyller denne Begivenhed, som ikke oplyses af det uvisse Sagn om en Prindsesse paa ....lm, som i hin Tid hemmelig skal have bragt et Elskovsbarn til Verden.

Noget Mere om Nøddaaben.

Den anførte Fortælling indeholder en virkelig Begivenhed. Undertegnede, som nu et Aar har opholdt mig her i Vorning Præstegaard hos min Broder, Sognepræsten J. G. Blicher, har havt Lejlighed til at erkyndige mig om flere Omstændigheder ved denne synderlige Tildragelse. Det er kun 11 Aar siden den ældgamle Degne-Enke døde her i Byen, som tjente i Præstegaarden, da denne Begivenhed gik for sig. Hun har ofte fortalt, at det var hende, der bar Vandfadet ind i det Værelse, hvor Præstekonen i sin Mands Præstehabit døbte det romantiske Barn.

Præstens rette Navn var Jens Hasselager. At den af sine Skrifter velbekjendte Hr. Mogens Marqvart i Konsted viste de to maskerede Herrer til Hr. Jens i Vorning, det skal være kommet af en Misundelse, som Hr. M. bar til Hr. J., fordi at denne var bleven foretrukket hin til Vorning Præstekald. I dette Pastorats Ministerialbog findes antegnet i Aaret 1742: „Begravet et lidet Barn, navnlig Christiane." Men slet intet mer er at finde til Oplysning om dette Barn. Den lille Ligkiste, der nu har staaet i 82 Aar i Vorning Kirke paa Gulvet under den Kvindestol ligefor Kirkedøren, er gjort noget plumpt af skjær Eg og kan maaskee vare i flere Aarhundreder. For 40 Aar siden saaes deri Levningerne af et spædt Barn og en sortblommet Barnehue, der var nær ved at falde sammen. Nu er der intet Andet at se end noget hoblandet Smul og fire Stykker Ben, som af et spædt Barnelig. I hine Dage skal der være mumlet Adskilligt om et meget fornemt Barn, født i Dølgsmaal. Nu ville alle videre Undersøgelser være ganske forgjæves.

N. Blicher.

Fruentimmerhaderen.

1827.

I min Ungdom besøgte jeg ofte et Par Præstefolk af min Familie. De vare Begge gamle, men alligevel kjære af Børn, som sædvanlig de Ægtefolk, der selv ingen have. Her fattedes mig altsaa Intet af alt det, man i den unge Alder helst kan ønske; allermindst det Kjæreste: en mer end almindelig Frihed. Denne benyttedes mest til Besøg paa en nærliggende Herregaard, hvis Ejermand tiltrak sig baade min Hengivenhed og min Nysgjerrighed.

Middelaldrende, stor af Vært, mørkladen af Ansigt, havde han dog i dette Noget, som aldeles ikke frastødte den unge muntre Dreng; hvorvel hans mange dejlige Malerier, Billedbøger og Blomster vare kraftigt medvirkende Bevæggrunde til min hyppige Visiter paa Mørkedal.

Denne Gaard laa dybt nede i en snever Dal, saa den ikke kunde sees, før man stod saa godt som lige oven over den. En Aa — næsten skjult af store, mørkløvede Elle — løb tæt under Vinduerne og den i gammel Stil prægtige Hauge, der til Overflødighed var forsynet med herlige Frugttræer og desforuden omgivet og gjennemskaaret af stolte Granalleer. Et Drivhus — dengang vist det eneste i Jylland — befandt sig midt i Haugen; jeg gjenkjendte der i Virkeligheden mange af Sydlandenes

Værter, hvis prægtige Afbildninger saa ofte havde fortryllet mit Blik: den storbladede Pisang, som man næsten troer at kunne se voxe; den sødtduftende spanske Jasmin; Orangen, brammende paa eengang med Blomster og Frugt; Kaktus, der forener Lilliens Skjønhed med Violens, Resedaens og Hyacinthens Vellugt, foruden mangfoldige andre, som en varmere Sol opelsker hinsides Alperne. Gaarden selv gjemte inden sine tykke, mørkrøde Mure en Samling af skjønne Sjeldenheder: en Tubus, der fremstilte mig Maanen som et Landkort; en Elektriseermaskine med et Batteri, der i det Smaa viste Lynets Virkninger; en Luftpumpe; en Harpe, med meget mere.

Dog, af alle Rariteter var ingen saa mærkelig som deres Ejermand. Overmaade rig — som Besidder af tvende store Godser — levede han dog tarveligt og stille, gjorde aldrig Gjæstebud, søgte heller ingen og smagte sjelden Vinen i sin velforsynede Kjælder. Han var Adelsmand, men søgte aldrig, fik ej heller nogen anden Udmærkelse end det lille „de" foran sit Navn. Han klædte sig simpelt, ja vel under sin Stand: jeg saae ham ikke i Andet end en lang grøn Frakke med store Opslag, gule Skindbuxer og stive Støvler; en lang sort Pidsk — som Soldaternes fordum — hang ned ad den brede Ryg, og en lille spidspullet Hat bedækkede kun Issen af det sortlokkede Hoved. Hans Bohave, Ekvipage o. s. v. var en underlig Blanding af Gammelt og Nyt: ved Siden af et Ibenholts Skab med uendeligt Snitværk af Engle, Kæmper, Blomster og deslige hang et — dengang — moderne venetiansk Spejl, og paa en engliseret Svedfux laa et luvslidt Plydses Ridedækken: kort, de enkelte Kostbarheder stak kun saa meget mere af mod de øvrige gammeldags og ofte smagløse Sager.

Hr. Arthur (paa begge Godserne hed han blot „Herren") var ellers intet mindre end gjerrig; ikke alene at han pyntede sine mange Kirker saavel indvendig som udvendig, byggede Skoler og Hospitaler og testamenterte dem alle betydelige Legater; men han opbyggede eller istandsatte næsten alle Godsernes Bondergaarde og hjalp med Laan, med Afgifters Henstand eller aldeles Eftergivelse Enhver, som vilde hjælpes. Desuagtet blev han ikke elsket efter Fortjeneste; maaske fordi han ofte var knarvorn, bister og ikke ganske fri for at bære lidt Nag, hvilket vi paa Jydsk udtrykke ved „Pikhad". —

„Men hvad gjorde da denne rige Mand egentlig til sin Fornojelse?" — kunde man sporge — „thi at gjore vel — ja det er kjont, det er ædelt; men morsomt kan det dog ikke være, især naar man ikke høster anden Lon end Utaknemmelighed for sit Ædelmod: hvorledes fik Hr. Arthur Ende paa Tiden? spillede han?" ja paa Harpe — „jagede han?" — nej — „spøgte han da med de smukke Bonderpiger?" — ingenlunde; han var tvertimod en Hader af Fruentimmer. —

„De skjemter: hvo kan hade Fruentimmer?" —

Ingen, min smukke Læserinde! Ingen, som kjender det elskværdigste af begge Kjon; men det gjorde desværre den stakkels Arthur ikke; han — miskjendte det. Og heri stak just hans storste og beklageligste Synderlighed: han skyede Kvinderne til den Grad, at han ikke taalte et eneste kvindeligt Væsen i sit Brod.

„Men hvem lavede da hans Mad?" — et Mandfolk.

„Hvem malkede hans Koer?" - Mandfolk.

„Hvem vaskede, hvem fejede, hvem skurede, hvem polerede Vinduer?"

Mandfolk, ingen andre end Mandfolk. Intet Bonde-

fruentimmer vovede at sætte Foden indenfor hans Port, og kun med tvungen og kold Høflighed modtog han de sjeldne Besøg af sine kvindelige Paarørende, der kom for at se hans Blomster og smage hans Vindruer. Det eneste Fruentimmer, som han viste baade Agtelse og en Slags Velvillie, var Præstekonen, min omtalte Grandtante. Med hende hørte jeg ham endog stundom skjemte paa en ret venskabelig Maade, ellers vare hans Samtaler med det smukke Kjøn ligesaa korte som tørre og bestod fra hans Side kun i lakoniske Svar.

Engang spurgte jeg min Tante: hvorfor der da slet ingen Piger var paa Mørkedal?

„Min lille Øjesten!“ gav hun undvigende, med godmodig Skjemt, til Svar: „har Du aldrig hørt, at Piger ere mere dratfingrede og værre til at slaa istykker end Mandfolk? og Du har jo seet, at Hr. Arthur har saa mange kostbare Spejle og Thekopper.“

Saameget mindre fornøjet med dette Svar, som jeg kort tilforn havde slaaet en Kop istykker, henvendte jeg mig til hendes Mand om bedre Underretning.

„Hm!“ sagde han, „det kan Du endnu ikke have nogen Gavn af at vide; naar Du bliver stor, skal jeg maaske fortælle Dig det.“

Han holdt virkelig Ord: efter hans Død, som indtraf en Del Aar længere hen i Tiden, fandtes en forseglet Pakke til mig, med Formaning: ej at aabne den før min Forlovelsesdag. Her følger dens Indhold i ordret Afskrift.

Min kjære unge Ven!

Naar Du modtager disse Blade, er jeg vel, efter Naturens Orden og Guds Barmhjertighed, samlet til

mine Fædre; og Du har da opnaaet den Alder — vil jeg haabe — da Du ikke længer behøver mine Formaninger. Men derfor vil Du dog vist ikke foragte mit Raad og mine Erfaringer; en af disse kunde maaske være Dig nyttig i din Kjærestestand, da Følelse og Imagination saa let tage Tøjlen fra Fornuften; og det saameget mere som Du i din Barndom kjendte og yndede den Mand, hvis Historie jeg nu vil fortælle.

Du vil af den idetmindste lære: „at Skinnet ofte bedrager,“ og det undertiden i den Grad, at man neppe „tør tro sine egne Øjne“. Gud give, at Du ved dydig Kjærlighed maa vorde lykkeligere end han, hvis Øjne forblindedes af falsk Mistanke, og som ej fik dem aabnede, før det var forsilde og Døden for bestandig tillukkede dem.

Da jeg havde taget min Attestats, blev jeg rekommanderet til den gamle Hr. Arthur og var saa heldig at vinde hans Bevaagenhed og Løfte om det første Præstekald, der blev vakant. Indtil saadant maatte indtræffe, formaaede han mig til at tage Ophold hos sig og informere hans eneste Søn udi levende Sprog.

Den unge Hr. Arthur var et smukt Menneske, vel opdraget og beleven, alligevel from og trohjertig. Han var munter, uden at være vild; skjemtsom, uden at henfalde til Satyre. Skjøndt han var nogle Aar yngre end jeg, bleve vi dog snart Venner formedelst Ligheden i Principer og Tænkemaade. Vi vare Begge gudfrygtige og dydige; men han var fyrig og heftig i sine Sindsbevægelser — jeg derimod sat og alvorlig, hvorfor han ogsaa ansaa mig næsten som en ældre Halvbroder.

Den gamle Herre var i en Del Aar beladt med en periodisk Brystkrampe, der regelmæssig indfandt sig hvert Efteraar, og det altid med tiltagende Heftighed, hvorfor

han ogsaa betragtede ethvert Løvfald som det sidste, han skulde opleve. Desaarsag ønskede han at se Sønnen gift forinden sin Død, skjøndt denne kun var lidet over de Tyve.

Et Par Mil fra Mørkedal boede — som Du vel mindes — Oberst H*****, i ret gode Omstændigheder, med sin eneste Datter, Frøken Mathilde; denne havde Hr. Arthur udseet til Kone for sin Søn, og Frøkenen selv saavelsom hendes Hr. Fader vare Begge tilbøjelige til den paatænkte Mariage, for hvilken derimod den unge Herre viste stor Aversion. Alligevel troede de Gamle, at Saadant nok vilde finde sig, og berammede en Dag til Forlovelsen, der skulde gaa for sig paa Mørkedal; men da Alle vare samlede, erklærede min unge Ven rent ud, at han endnu ikke vilde indgaa nogen Forbindelse.

Faderen saavelsom Obersten og hans Frøken Datter bleve meget nedslagne ved denne Erklæring; men herved var for det Første Intet at gjøre, og man skiltes misfornøjede fra hverandre. Da de Fremmede vare borte, kom den Gamle ind til Sønnen paa mit Værelse, hvor han — saa at sige — havde forstukket sig. Han var meget opbragt og forlangte af Sønnen bestemte Grunde for hans Vægring.

„Jeg vil ikke lade mig nøje," raabte han, „med det evige: jeg kan ikke lide hende; siig mig hvorfor? hvorfor?"

„Papa, hun er saa grim!" svarte Sønnen.

„Grim? Barnesnak! hvori bestaaer den Grimhed?"

„Jo, Papa!" sagde han, „grim er hun: askegraat Haar, askegraat Ansigt, sorte Øjne ligesom udbrændte Kul i en Askedynge, lyserøde Læber og graa Tænder; naar jeg seer hende, tænker jeg altid paa den gamle graa Kat, der smidskende og svinkende stryger sig op ad En; men inden man veed et Ord deraf, kaster den Kløerne i."

„Hør! Hør!" raabte den Gamle — „hvilke Expressioner! Jeg siger Dig: Frøkenen er en smuk og propre Dame; som hun nu stod her i Dag i sin fulde Puds —"

„Lignede hun varhaftig" — afbrød den Unge — „en Urtepotte ovenpaa den Porcellains Kakkelovn: bred forneden som en Ladedør og smal i Midten — saa smal, at jeg med en Ridepidsk kunde slaa hende midt over som en Kaalstok."

Saa vred den Gamle end var, kunde han dog ikke bare sig for at trække paa Smilebaandet; og da han selv mærkede dette, gik han hastig ud og slog Døren i efter sig. Sønnen løb bag efter, da han havde et ejegodt Hjerte og ikke kunde udholde at se sin Fader fortørnet. Det har ogsaa lykkedes ham snart at formilde denne; thi da jeg kort derpaa traadte ind i Dagligstuen, saae jeg, at han med Omhed kyssede den Gamles Haand. Fra nu af blev der ikke talt mere om denne Alliance.

Ikke længe herefter begav det sig, at den unge Hr. Arthur blev indbudt til et Gjæstebud — jeg troer paa Silkeborg — hvor de da, eftersom det var i den glade Juletid, ogsaa fik sig en Svingom. Ved Hjemkomsten herfra bemærkede jeg hos ham en total Forandring: han var stille og tankefuld, talte Intet til mig, og spurgte jeg ham, fik jeg forkerte og uforstaaelige Svar — kort sagt, han var forelsket. Dette aabenbarede han mig endelig paa min venskabelige og stundom bekymrede Sporgen til hans Befindende.

Paa Silkeborg havde han lært at kjende en ung Person, som ganske havde indtaget hans Hjerte — en slem Omstændighed! hun var en Præstedatter, altsaa af borgerlig Stand, og tilmed fattig. Jeg forestilte ham, at han under slige Konjunkturer neppe kunde vente sin

Hr. Faders Samtykke, og bad ham desaarsag at slaa Pigen af fine Tanker.

Jeg prædikede for døve Ører; med opbrusende Heftighed spurgte han: „kjender De Elisabeth Lund?"

Jeg svarte: „ja, det var vel baade et kjønt og et skikkeligt Fruentimmer!"

„Kjøn!" raabte han, „skikkelig! kjøn! Monsieur Andersen! hun er en Engel!"

„Kan blive," svarte jeg.

„Man bør ikke være vittig," sagde han hidsig, „naar man taler om Jomfru Lund; hun er for ren, for hellig — Monsieur Andersen! De skal ikke engang smile, naar Talen er om hende!" og dermed sprang han bort med en Iverighed, som om hans Velfærd stod paa Spil; jeg saae ham ikke den hele Dag.

Næste Morgen var han dog saavidt kommen til sig selv, at jeg kunde tale fornuftig med ham — thi han havde det ret som i en Feber med Paroxysmer og derpaa følgende Mathed — jeg spurgte ham nøje ud: om Pigen havde ladet sig mærke med, at hun havde gode Tanker til ham? eller om han selv havde talt til hende om sin Inklination?

Med dybe Suk benægtede han begge Dele; han havde ikke kunnet tale et eneste Ord, bare for at se paa hende; hun havde vel sagt Noget, men han havde ikke observeret, hvad det var, da han havde nok med at beskue hendes Læber o. s. v., o. s. v.

Da jeg nu mærkede, at hans Forlibelse var af saa heftig en Natur, at det ikke vilde være mig muligt med Held at bekjæmpe den, gav jeg ham det Raad: at bekjende Alting rent ud for den Gamle og sætte Haabet til hans faderlige Kjærlighed — det turde han ikke; han var

ganske frygtsom, raadvild, og vidste hverken ud eller ind: det han kunde gjøre, vilde han ikke; det han vilde, turde han ikke. Saa gik da jeg til den Gamle og skriftede paa Sønnens Vegne.

I Førstningen blev han meget fortørnet: han mente at have viist Eftergivenhed nok, idet han afbrød den fordelagtige Mariage med Frøken H*****: skulde han nu endydermere tillade ham at forbinde sig med en fattig Præstedatter? Men da jeg forestillede ham Styrken og Heftigheden af den unge Mands Kjærlighed; da jeg lagde ham paa Sinde, at han kun havde dette eneste Barn, som maaske kunde tage sin Død over det, ifald han ikke fik Pigen; at denne var et velopdragent og ubertygtet Menneske; at hans Søn jo blev mere end rig nok til at gjøre en fattig Pige lykkelig; og endelig at hun, just fordi hun blev opløftet fra Fattigdom og ringere Stand til Ære og Rigdom, vilde blive hendes tilkommende Ægtemage desmere hengiven, svarte han rørt: „Saamænd, Monsieur Andersen! I siger Noget — lad min Søn komme til mig!“

Med gode Forhaabninger sendte jeg den forlibte Ungersvend ind til Faderen. Da de havde været en føje Tid tilsammen, kom min unge Ven springende ned i mit Kammer, tog mig om min Hals og kyste mig, løb saa ud igjen, uden at have talt et eneste Ord — som da ogsaa var overflødigt — og inden jeg vel fik stoppet og tændt min Pibe, hørte jeg ham galoppere ud af Gaarden.

Jeg kan spare mig den Umage at fortælle hans Frieri, da han selv har gjort det i et Brev, som jeg erholdt nogle Dage derefter. Jeg vil anføre det helt og holdent, da det kan vise Dig saavel hans sangvinske Temperament som og afgive et Exempel paa hans kuriøse Skrivemaade.

„Min kjære Monsieur Andersen!

Jeg er i Paradis. Hun er min! den skjønneste af alle Guds Engle paa Jorden er min! og hun elsker mig; den dejligste, klogeste, vittigste, frommeste Pige paa Jorden har skjænket mig sit uskatterlige Hjerte. Jeg er halvt forrykt af Glæde: jeg drømmer om Dagen, og jeg vaager om Natten; men var det ikke en Skam at sove med et Hjerte saa fuldt af Lyksalighed? Er jeg hos hende, kunne mine Øjne ikke lukke sig for at se paa hende, og er jeg borte fra hende, pines jeg af Uro og Længsel; og aldrig saasnart falde mine Øjne til, før jeg drømmer om hende: at hun omfavner mig, eller flygter, er syg — død; da farer jeg op i Angest, og borte er Søvnen. Jeg kommer virkelig til at tage en Dosis Opium hver Aften, ellers vaager jeg mig ihjel. Jeg er i ligesaa stor Fare for at hungre tildøde: ved Bordet glemmer jeg baade at spise og drikke. Seer hun smilende til mig, taber jeg Ske og Kniv; jeg mættes jo af hendes Øjnes himmelske Straaler. Kysser hun mig, indsuger jeg den sødeste Livsnæring af hendes balsamiske Læber. – De maa virkelig sende mig Lars, at han kan putte mig Maden i Munden. —

Men jeg vilde jo fortælle Dem min Forlovelse — ja — jeg veed neppe selv, hvorledes det gik til. I trende Dage gik jeg paa Gløder — i trende Nætter sov jeg paa Knappenaale. I hendes Fraværelse var jeg modig som en Krigshelt og besluttede hundrede Gange: nu skal det være! men saasnart jeg blot udenfor Døren hørte hendes Englerøst — borte var da hele min Kourage.

Flere Gange tog jeg med Magt Mod til mig og nærmede mig med nedslagne Øjne — thi jeg vidste nok, at naar de mødte hendes, gik jeg strax fra Samlingen;

— men det var Et og det Samme: jeg kunde ikke undgaa at skimte Spidsen af hendes lille Fod, og da sad atter Frieriet fast i min Hals — jeg ønskede mig tusinde Mile borte.

Efter ethvert saadant frugtesløst Forsøg ærgrede jeg mig bitterlig over min Fejghed og fattede nye dristige Beslutninger, der dog aldrig kunde naa Modenhed, formedelst den Uvished, hvori jeg svævede; om jeg nemlig turde haabe Gjenkjærlighed eller ikke. Snart syntes det mig umuligt, at saa himmelsk en Skabning kunde elske nogen Dødelig, og snart tyktes mig, at hun nødvendig maatte bevæges af saa ren og heftig en Tilbøjelighed som den, der fyldte mit hele Hjerte. Haab og Frygt foer i saa hurtig Afvexling igjennem min Sjæl som Skyer og Solskin over Himlen paa Stormens Dag.

Omsider var jeg Fortvivlelsen nær, og da – o da slog min Lyksaligheds første Time. Jeg sad i et Lysthus og græd: mit Hjerte bankede, som om det vilde sprænge mit Bryst: med Et stod hun foran mig. Gjennem Taarerne saae jeg, at hun var bleg og skjælvede som jeg selv — dette gav mig Mod: nu eller aldrig! Hvad jeg gjorde, hvad jeg sagde, hvad hun svarede? jeg veed det ikke: jeg veed end ikke, om der blev talt et eneste Ord; jeg mindes kun: at hun laa i min Favn, hendes Arm om min Hals, hendes Kind ved mit bankende Hjerte, og – og nu er Brevet sluttet: jeg hører hendes Fodtrin. — Adieu! adieu!

Deres lyksalige Arthur."

Jeg maatte mange Gange smile under Læsningen af denne rhapsodiske Skrivelse, men glædede mig dog ret af Hjertet over disse unge, vakre Personers Lykke. Neppe

havde jeg gjennemløbet det, før jeg blev kaldet til den gamle Herre, som havde faaet et pludseligt Anfald af sin Sygdom. Jeg fandt ham siddende i sin Læneſtol — thi han kunde ikke taale at ligge — med et lignende Brev fra Sønnen i sin Haand og faderlige Glædestaarer i sine Øjne, uagtet hans Legeme led under heftige Smerter.

„I har ogsaa faaet Brev fra min Søn, Monsieur Andersen!" sagde han, „ja! Gud give, det maa geraade til hans sande Vel! Men nu maa jeg dog have Bud efter ham: han skal have min Velsignelse, inden Herren kalder mig — min kjære Andersen! jeg troer, min Time er kommen — denne Gang gaaer jeg neppe derfra!"

Inden jeg kunde ytre min dybe og oprigtige Bedrøvelse, traadte Præsten ind med det hellige Sakramente, og jeg gik, for at lade den unge Herre hente. Det varede ikke længe, inden han kom; og da kunde jeg se, at Kjærlighed til den Forlovede dog ikke havde fortrængt Kjærligheden til Faderen af hans fromme Hjerte. Han vilde absolut være hos ham baade Nat og Dag, og det var kun paa den Syges gjentagne Befalinger, han var at formaa til undertiden at nyde et Par Timers Søvn, hvortil han saa højligen trængte.

Med den Gamle blev det stedse slettere og slettere; og kortelig at fortælle: efter otte Dages Lidelser hensov han salig og stille. Skjøndt dette Dødsfald ikke var ganske uventet, foraarsagede det dog en inderlig Sorg hos Alle; thi den Hensovede var en hjertensgod og from Mand og elsket af alle sine Undergivne. Ingens Smerte kunde alligevel lignes med Sønnens; det var neppe, han skriftligt kunde melde Kjæresten sit sørgelige Tab.

Dog — Sorgen har ingen absolut Magt over unge Hjerter: Naturen lader sig ikke afdisputere sin Ret;

Haabets Solskin fordriver snarlig Kummerens Skyer fra den urynkede Pande; Glæden er stærkere end Sorgen i den unge, levelystne Sjæl. Strax efter Begravelsen begyndte min kjære Arthur at længes saa heftig efter sin elskværdige Brud, at Intet var istand til længer at holde ham tilbage, da der indløb et Brev, hvori hun meldte: at hun ufortøvet maatte afrejse til sin Søster i Hovedstaden. Dennes Mand var pludselig død, og hun trængte nu højlig baade til Trøst i sin Smerte og Hjælp i sit Husvæsen; saameget mere som hendes smaa faderløse Børn manglede det Tilsyn, hendes egen tunge Sorg hindrede hende i at yde dem. Med Brevet fulgte som Pant paa ubrødelig Troskab en Fæstensring istedetfor mundtlig Afsked, hvilken Moderen, som ledsagede hende, ikke troede at kunne tilstede.

Dette Brev var en Hiobspost for min stakkels Ven, som i Forening med Sorgen over Faderens Død, Nattevaagen, Sjæls og Legems Anspændelse og Udmattelse kastede ham paa et farligt Sygeleje, fra hvilket han først efter ti Ugers Forløb var istand til at rejse sig. —

I al denne Tid maatte jeg føre Korrespondancen mellem ham og Kjæresten, hvis Ophold i Kjøbenhavn trak sig ud langt over Forventning. Det var for mig en saare vanskelig Kommission at skrive alle disse Kjærestebreve. I Førstningen gik det godt nok, saalænge han selv var istand til at diktere mig; men da han dertil blev for svag, maatte jeg ogsaa føre dem i Pennen, derefter læse dem op for ham, og naar de saa vare rettede og udpyntede med adskillige kjælne Epitheta, omsider renskrive dem med omhyggelig Efterligning af hans egen Haand, paa det hun ikke skulde mærke, hvor daarlig han var. Endelig tiltog Sygdommen i den Grad, at han i

flere Uger var ganske uden Bevidsthed; alligevel maatte jeg fortsare med Korrespondancen; men da jeg havde faaet nogen Øvelse i den forlibte Brevstil, lod hun sig rigtig føre bag Lyset.

Jeg var i Sandhed i en slibrig og ængstelig Stilling og tilsidst ganske konfus over dette Skriveri, der kostede mig langt større Hovedbrud end nogensomhelst latinsk Stil i min Skolegang; tilmed var jeg jo ogsaa betaget af stor Sorg og Ængstelse saavel for min unge, elskelige Ven som for hans stakkels Kjæreste.

Endelig overstod han Sygdommens farligste Krisis og befriede mig saaledes paa eengang fra min Frygt og fra hin besværlige Kontorforretning. Han havde neppe forladt Sengen, før han vilde været afsted til Kjøbenhavn; dog, da han kun meget langsomt gjenvandt de tabte Kræfter og da Godsets Overtagelse medførte en Del uopsættelige Forretninger, hvilke formedelst hans langvarige Sygdom havde formeret og opdynget sig, hengik atter nogle Uger, inden han kunde tiltræde den forønskede Rejse. Dagen før modtog han med Posten følgende ominøse Brev:

„Kjælne Damon! flyv paa Kjærligheds Duevinger „til din Fyllis! der skal Du finde din Glæde fordoblet „og Omstændighederne saa gode som muligt. Luc. 1. „36. —

Den graa Kat."

Denne lakoniske Seddel opvakte hos Arthur hverken Skinsyge eller Forundring; ej engang Nysgjerrighed efter at kjende Autor, saa fast var han i Troen paa sin Kjærestes Dyd. Jeg derimod kunde ikke ganske dæmpe en vis Anelse, hvis Betydning jeg — desværre! kun altfor snart skulde erfare.

Min Ven rejste saa vel tilmode og let som en Trækfugl mod Syden. Den første Uge erholdt jeg ingen Efterretning fra ham, den anden ikke heller. Nu begyndte jeg at blive lidt urolig, og da den tredie ligeledes hengik uden Brev, besluttede jeg at rejse efter ham. Det kunde umuligt hænge rigtigt sammen: Forvalteren og jeg havde skrevet hver Postdag — og det endog i nogle for Godset vigtige Anliggender. Vel kunde han efter sit heftige Gemyt over Kjæresten glemme os Andre, men dog kun for en kort Tid; og en saa langvarig, uforsvarlig Glædesrus var ikke tænkelig.

Jeg tog over Land og kjørte Nat og Dag. Paa den tredie arriverte jeg til Staden og ilede nu strax hen til den Gjæstgivergaard, hvor han før sin Afrejse havde bestemt — efter den i Kjøbenhavn velbekjendte Tjeners Anvisning — at ville logere.

Det var paa den høje Tid, jeg kom. Han sad halv paaklædt i en Lænestol og trommede med Fingrene paa begge Stolearmene.

„Herre! Du min Gud!“ raabte jeg forskrækket, „hvorledes er det fat?“

Jeg frygtede, at han var bleven vanvittig, og virkelig var han ikke langt derfra. Uden at forandre en Mine i sit blege, fortvivlede Aasyn, kastede han kun et flygtigt Blik paa mig, og derpaa — som havde jeg været en ham ganske uvedkommende Person — fæstede han igjen sine Øjne stivt paa Vinduet.

„Gode, kjære Hr. Arthur!“ sagde jeg og greb hans Haand — kold og slap blev den liggende mellem mine.

Jeg brast i Graad og satte mig taus ved hans Side. Jeg erindrede mig Hiobs Venner: „og da de saae

hans ynkelige Skikkelse, opløftede de deres Røst og græd, og de sade hos ham tre Nætter; men Ingen talede et Ord, thi hans Smerte var saare stor."

Jeg veed ikke, hvor længe jeg sad saaledes i stum Bedrøvelse, indtil omsider hans indvortes Sorg begyndte at faae Luft: han sukkede dybt, og Taare paa Taare randt ned ad hans Kinder. Da forsøgte jeg at tale Trøstens Ord; jeg bad ham dog at betro mig sin Kummer og bryde den ængstelige Taushed. Det var endnu for tidligt: Saaret var for friskt og ømfindtligt til at berøres.

„Min hjertenskjære Ven!" sagde jeg, „fortvivl dog ikke, om end Verden gaaer Dem imod."

„Verden er en Røverkule!" afbrød han mig heftigt og rejste sig i Stolen; men han faldt afmægtig tilbage, og hans Hoved sank ned paa hans Bryst.

Jeg hørte Fodtrin paa Trappen; jeg gik ud og mødte Lars — han saae ligesaa bleg og forvirret ud som hans Herre.

„For Himlens Skyld!" hviskede jeg, „hvorledes hænger det sammen her?"

„Elendigt, Monsieur Andersen!" svarte han. „Han maa endelig se at faae Herren bort herfra! Kjøbenhavn er ikke god for ham."

Disse sidste Ord bragte mig paa den Tanke, at det stakkels unge Menneske var bleven forført til Spil eller anden Udsvævelse, hvortil desforuden hans fyrige Temperament letteligen havde kunnet forlede ham. Jeg gik ind i Værelset igjen.

„Kjæreste Ven!" sagde jeg, „forsag ikke! Gud er naadig til at forlade; saa længe De endnu har Troen paa

hans Barmhjertighed, er ikke Alt tabt; kast Dem med et angergivent Hjerte i hans Faderarme!"

Han saae taus og stivt paa mig, som om han ikke forstod min Tale — hvilket han rigtignok ej heller var istand til.

„Ingen falder saa dybt, at han jo atter kan rejses, naar han kun ikke fortvivler."

Skjøndt jeg snart erfarede min Vildfarelse, havde samme dog den gavnlige Virkning, at den gav hans fixe Forestillinger en anden Retning. Et nyt Saar synes jo at formindske Smerten af et ældre, idet det fordeler den. Han rystede paa Hovedet med et bittert Smil:

„De tager fejl, min Ven! mig skader intet Andet, end at jeg er bleven ormslagen*), men — men Andersen! naar Engle falde, da maa Mennesker fortvivle."

Ved disse Ord sprang han op og gik med Hændevrid og vilde Øjekast omkring i Værelset. Nu fornam jeg, at det var Kjæresteſorger, som trykkede ham.

„Herre Gud!" raabte jeg med et allerede lettere Hjerte, „er Jomfru Lund —"

„Forbandet være hendes Navn!" skreg han, „nævn det aldrig mere! Hendes Billede sidder som en Slangebraad i mit Hjerte; men aldrig skal hendes Navn besmitte min Tunge! — Andersen, før mig bort herfra! langt bort fra denne Fordærvelsens Afgrund!"

„Med den bedste Villie, min Hjertens Ven!" svarte jeg og gik ud til Lars, for at lade ham bestille en Vogn.

Vognen kom; men Lars blev borte, og jeg har aldrig seet eller hørt noget til ham siden denne Dag.

*) Bidt af en giftig Orm — et Provindsial-Udtryk.

Vi maatte rejse uden ham, da Arthur aldeles ikke vilde bie, og inden en Time befandt vi os paa Hjemvejen til Jylland.

Paa denne saare bedrøvelige Rejse var min ulykkelige Ven bestandigen indesluttet i sig selv og talte kun, naar jeg vakte ham af hans mørke Grublerier. Vel søgte jeg paa alle mulige Maader at adsprede ham, ved at gjøre ham opmærksom paa de mange smukke Situationer, som presenterede sig allevegne og viste Naturen i dens mangfoldig afvexlende Skjønhed; men det var Altsammen til ingen Nytte; han kastede et ligegyldigt Blik derhen, hvor jeg pegte, og drog det ligesaa hastigt og uden Deltagelse tilbage, for at fæste det snart paa Skyerne og snart paa sine Fødder. Et dybt Suk, en hastig, tilbagetrykt Taare var det Eneste, som røbede hans indvortes Bevægelse.

Kun eengang prøvede jeg at lede Talen hen paa den utro Kjæreste, baade for at erfare Sammenhængen med hendes Utroskab, som og for at han kunde lette sit beklemte Hjerte ved Meddelelsen af sin Ulykke; men da foer han forbitret op: „Dersom De taler endnu engang om hende, springer jeg af Vognen, og De skal aldrig se mig mere."

Naturligvis undgik jeg nu siden at berøre denne Materie. Derimod talte jeg om hans salig Hr. Fader, om Godsets Tilstand, de nødvendige Forbedringer ved samme, ved Gaarden og Haugen, med saadant mere. Hertil laante han dog stundom Øre, gav ogsaa undertiden et kort, dog ret fornuftigt Svar. Alligevel fornam jeg ikke nogen ret mærkelig Forandring i hans Sindstilstand, før vi nærmede os Mørkedal. Saasnart han fik Øje paa Hjemmet, brast han i en heftig Graad, som jeg

aldeles ikke søgte at standse; jeg ansaa denne Taareflod for en lettende Udtømmelse af Sorgen, ligesom Aareladning — analogisk betragtet — stiller Feberpatienten ved en Del af Materia peccante.

Uden at ville tale med noget Menneske paa Gaarden, ilede han ind i Faderens Sovekammer, hvilket han i de første tre Uger ikke forlod. Her var jeg alene og næsten bestandigt hos ham, opfyldte trolig baade en Vens og en Tjeners Pligter og bestyrede som Mellemmand alle Gaardens og Godsets Affairer. En af de første og besynderligste var den: at afskedigede alle Tjenestekvinderne, lige fra Husholdersken til Hønsepigen.

Han var ubevægelig i denne Post: „Ingen af dette falske Kjøn“ — sagde han — „skal herefter bo under Tag med mig; jeg vil aldrig have Andre end Mandfolk i mit Brød.“

Saasnart dette var bragt i Rigtighed, syntes atter en Sten at være lettet fra hans Hjerte, og efterhaanden antog hans Sorg en mere blid og mindre folkesky Karakter. Han bekvemmede sig til, i mit Selskab at gjøre smaa Spadsereture i Haugen og Skoven, skjøndt disse syntes at fornye — dog med stedse aftagende Styrke — en Kummer, der aldrig ganske vilde lade sig udrydde.

Ved denne Tid døde den nærmest boende Præst, og min Ven kaldede mig strax til hans Eftermand. Jeg maatte nu forlade ham, og dette gjorde jeg med Taknemmeligheds og Deltagelses oprigtige Taarer. Han trykkede mig til sit dybt saarede Hjerte og græd som et Barn, der skal skilles fra sin Fader. Jeg lovede at besøge ham saa ofte som muligt, og næsten daglig opfyldte jeg dette Løfte.

Vinteren gik hen. Det var næsten allerede et Aar

siden Hr. Arthurs uheldige Forlovelse, at han en Dag, ved min Bortgang, rakte mig et Papir med disse Ord: „Min oprigtige Ven! De burde forlængesiden været indviet i min Ulykkeshistorie, men først nu har jeg vundet Styrke til at fortælle den; deraf, at jeg har været istand til at føre den i Pennen, vil De kunne drage en beroligende Slutning med Hensyn til min nuværende Sindsstemning.“ — Herunder følger en Afskrift:

„Siden min elskede Faders Død har jeg ingen bedre — ingen anden Ven havt end Dem, gode, kjære Andersen! De har med utrættelig Taalmodighed udholdt mine tungsindige og sikkerlig ofte besværlige Luner; ja! De er den, som har frelst mig fra Fortvivlelse, som har lindret min dybe Kummer — skulde De da ikke erfare dens Aarsag? Men ak! naar jeg paany opriver det pinefulde Saar — dog — maaske selv denne smertelige Berørelse kan have nogen helbredende Virkning! — Velan! jeg vil vove det!

Bevinget af min heftige, min inderlige Kjærlighed, ilte jeg mine Længslers Maal imøde. Det sødeste Haab opfyldte mit umistænksomme Hjerte — ak! jeg anede ikke, at jeg hastede hen mod den Afgrund, der skulde opsluge alle mine Glæder i Livet.

I Roeskilde blev jeg, haardt imod min Villie, forsinket nogle Timer — Aarsagen dertil mindes jeg nu ikke mere. Da jeg meget utaalmodig herover omsider steg tilvogns, mødte jeg i Forstuen Frøken H*****, som i nogen Tid havde opholdt sig i Kjøbenhavn. Med et tvetydigt, højst modbydeligt Smil ønskede hun mig en lykkelig og fornøjelig Rejse. Ligegyldig hilste jeg igjen og sprang hende forbi, ligesaa hastig som dette varselfulde Møde forsvandt af min Erindring. Først længe efter

Opvaagnelsen af min korte Glædes-Drøm tilbagekaldte jeg i min Hukommelse hendes fæle Smil og sælsomme Betoning af Ordene „lykkelig“ og „fornøjelig“. —

Snart naaede jeg Porten til den By, som inden sine Volde gjemte min Sjæls Udkaarede. Med pinlig Utaalmodighed maatte jeg oppebie Enden paa Visiteurernes Undersøgelser; men endnu under disse drog Lars — stakkels Karl! — mig tilside og bad mig stammende og skjælvende, dog ikke strax at opsøge min Kjæreste.

Denne Anmodning, hans forvirrede Tale, hans usædvanlige Forlegenhed indjog mig en dødelig Angest. „Er hun syg? er hun død?“ raabte jeg, men fik intet Svar; thi Lars sad allerede i Vognen — vistnok for ogsaa at faae mig derop og saaledes at unddrage mig de Omstaaendes Nysgjerrighed. Jeg sprang op til ham og gjentog mine ængstelige Spørgsmaal; men under den stærke og uafladelige Rumlen og Larmen kunde jeg ikke forstaa hans Svar.

Havde det varet længer, kunde jeg have sprunget af Vognen og revet ham med mig — dog, strax indenfor Porten holdt vi ved en Gjæstgivergaard, som han kjendte og havde anbefalet.

„Er hun her?“ raabte jeg, idet jeg foran ham foer ind ad Døren.

„Nej!“ svarte han, „det er her, vi skal logere.“

„Men saa bring mig da til hende!“ skreg jeg forbitret og greb ham ved Armen.

Han bad mig, for Guds Skyld ikke at forhaste mig, men endelig bie, til han havde fortalt mig, hvad jeg ligesaa godt først som sidst maatte vide. Jeg stod paa Gløder: han maatte næsten med Magt føre mig ind i det anviste Værelse.

Længe martrede han mig her med Udflugter og Omsvøb, før mine Trusler aftvang ham den sønderknusende Tilstaaelse: „han havde af en troværdig Ven i Roeskilde erfaret, at — — min elskede, min tilbedte Pige var — en Skjøge."

Havde dette Tordenord ikke lamslaaet alle mine Lemmer, vilde jeg maaske have myrdet ham paa Stedet.

„Kom, Du Helvedes Sendebud!" skreg jeg, saasnart jeg blev istand til at røre min Tunge — „Du skal bringe mig til hende! een af Jer skal dø!"

Jeg greb ham i Brystet og slæbte ham mod Døren.

„Naadige Herre!" stammede han, skjælvende ligesaa stærkt som jeg selv — „hun er flyttet — lad mig først forhøre, hvor hun boer — inden et Kvarteer skal De se hende! vil De bare bie, til jeg kommer igjen."

Med disse Ord rev han sig løs og var ude af Kammeret, inden jeg kunde standse ham. Jeg stod som fastnaglet og stirrede paa den lukkede Dør. Dersom nogen Tilstand paa Jorden ligner Helvede, da var det min: jeg veed ikke, hvorlænge den varede; for de Fordømte maa enhver nok saa liden Del af Tiden være uden Maal.

Endnu troer jeg, at disse Øjeblikke vare Kulminationen af min Sjælemarter — pinefuldere end selve det, der gjorde min Frygt til Vished. Mit Ansigt maa rædsomt have udtrykt den indvortes Kamp imellem forskjellige Sindslidelser; thi en Pige, som kom ind med et Brev, tabte det af Forskrækkelse og fløj ud igjen med et Skrig. I det Samme kom Lars; men inden han vilde føje sig efter min Villie, tog han mig ordentlig i Ed: at jeg blot maatte se og høre, men hverken tale

eller foretage mig Noget og ufortøvet følge tilbage med ham.

„De maa dræbe mig," sagde den tro Karl og stillede sig for Døren — „eller og De skal love mig ved Deres Salighed, at De vil være rolig!"

Jeg var nødt til at sværge. I dette Øjeblik opdagede han Brevet, som Pigen havde tabt og jeg slet ikke ændset. Han tog det op.

„Det er vist fra Jomfruen," sagde han, „det er hendes Haand; vil De ikke læse det først?"

Jeg rev det op — det var fra hende; men jeg kunde ikke læse det, saaledes rystede jeg, saaledes dandsede Bogstaverne for mine Øjne. Han maatte læse det for mig: hun meldte blot korteligt, „at hun havde maattet følge med sin Søster til Holsten, hvor dennes Svigerfader vilde tage hende og Børnene til sig; hun havde med Dagspøsten tilmeldt mig det Samme i et Brev til Mørkedal; men i Tilfælde af, at dette Brev kom for silde til at hindre min Afrejse, havde hun villet aflægge et andet her, i hvilket hun bad mig, paa min Gaard at oppebie hendes Hjemkomst, der forhaabentlig ikke ret længe skulde udsættes."

„Men saa er hun jo ikke her?" raabte jeg.

„Kom selv og se, naadige Herre!" svarte han, „men husk, hvad De har lovet mig!"

Vi gik langt — jeg troer til den modsatte Kant af Byen. Mine Fodder brændte under mig; snart forekom det mig, at jeg stod stille, og at Folkevrimlen foer med Stormens Hurtighed forbi mig; snart var det mig, som om jeg sejlede og følte et Skibs gyngende Bevægelse. Omsider førte han mig ind i et Hus, nogle Trapper ivejret — jeg befandt mig alene med ham — han slog

Skodden for Døren og mindede mig atter om mit ædelige Løfte.

„Sæt Dem nu her ved Vinduet!" sagde han, „og hold Øje med den Stue i første Etage ligeoverfor! De vil snart faae hende at se — men kom ikke altfor nær til Vinduet!"

Jeg saae hende allerede: hun kom og satte sig paa en Stol. Strax efter nærmede sig en ung Officer, omfavnede og kyssede hende, tog saa Hat og Stok og gik. — Mit Bryst var en Øglerede.

„Se! naadige Herre!" raabte han bag ved mig, „nu rejser hun sig og vender Siden til!"

Himmel og Jord! hun var frugtsommelig. Det blev sort for mine Øjne — jeg daanede. Af denne lykkelige Ubevidsthed vaagnede jeg først ved Vognens Skumplen under mig: min Tjener havde faaet en Hyrekareth, hvori vi vendte tilbage til mit Logis. Jeg vilde hen til hende — Synet af mig skulde sønderknuse hende — jeg vilde udfordre Officeren — men den tro Karl hindrede ethvert Udbrud af mit Raseri.

„De kan jo skrive hende til," sagde han, „at De nu kjender hendes Utroskab."

Jeg greb dette Raad, men kunde ikke følge det: Pennen dandsede paa Papiret — jeg kunde ikke trække et Bogstav — han maatte skrive for mig. Flere Ark rev jeg istykker: naar han læste for mig, hvad han havde skrevet, var det Altsammen ikke bittert nok.

„Jeg tykkes ikke," sagde han tilsidst, „at hun er Deres Vrede værd; var det ikke nok, naar De ganske kortelig slog op med hende?"

Dette fandt mit Bifald; saaledes kunde saavel den krænkede Stolthed som den skuffede Ømhed bedst se sig

hævnede. For at gjøre Hævnen fuldkommen, angav jeg slet ingen Grund til vor Adskillelse, men meldte hende blot: „at jeg fandt det rigtigst at hæve vor Forbindelse og skikkede hende derfor Fæstensringen tilbage; al Korrespondance og muligt Forsøg paa fremtidig Nærmelse frabad jeg mig som noget ganske Unyttigt."

„Dersom hun," sagde jeg til ham i Bortgaaende, „ikke leverer Dig hendes Ring, skal Du forlange den og sige, at din Herre havde foræret Dig den."

Da han var borte, foer en isnende Kulde igjennem mit Bryst. Med ufravendt Blik stirrede jeg paa den Finger, der havde baaret hint — engang saa dyrebare — Kjærligheds-Pant. Ligesom dens Indtryk gradvis forsvandt, saaledes — svoer jeg lønligen — skal hendes Minde udslettes af mit Hjerte! Ak! min Ven! min Ven! Eden er endnu uopfyldt! —

„Hvad sagde hun?" spurgte jeg den tilbagevendende Tjener.

„Hun smilte og sagde, det var godt," sagde han.

„Godt!" gjentog jeg; og dette var det sidste Ord, jeg talede, indtil De kom og atter aabnede mine Læber og mit Hjerte.

Fra dette Tidsrum har jeg iøvrigt ingen anden Erindring, end at jeg spiste, drak, gik tilsengs og stod op, naar min Tjener mindede mig. Jeg var saa aldeles nedsunken i hin dosige, til Vanvid nærgrændsende Ligegyldighed, at end ikke Synet af Dem, min dyrebare Ven! mægtede at vække mig.

Saaledes visnede mine skjønneste Forhaabningers Foraarsblomst! saaledes sønderrev en vellystig, troløs Kvinde min stærkeste Livstraad — men Venskab og

Religion, de Ulykkeliges særlige Ven, har igjen knyttet andre — Gud veed, hvor længe disse skulle holde."

Nogle Dage efter at have læst denne Beskrivelse over hans uheldige Kjærligheds-Handel modtog jeg atter et Brev af følgende Indhold:

„Min meget kjære Ven! —

Jeg maa forlade Dem paa nogen Tid — uvist hvor længe jeg rejser — uvist hvor hen. Engen grønnes, Træernes Knopper svulme, Violerne blomstre allerede: deres søde Duft har vakt smertelige Minder i min Sjæl — ak! hvorledes skal jeg undfly dem? — Jeg maa bort — her kan jeg ikke oppebie den skjønne Vaar.

Da den ifjor smykkede Mark og Skov, da Blomsten aabnede sit Bæger, da Bøgen bekrandsede sit Hoved, da Fuglen lokkede sin Mage — da lokkede mig Sirenens Sang – jeg kan ikke taale her at skue den atter oplevende, evig unge Natur. — Lev vel, min trofaste Ven! Lev vel, til vi gjensees og — om Gud vil — jeg da med et roligere Hjerte."

Jeg vilde have taget Afsked med ham, men han var allerede borte. Ingen vidste hans Rejses Maal; Kudsk og Tjener havde blot to Timer iforvejen modtaget hans Befaling, at spænde for og pakke ind. Denne pludselige Resolution gjorde mig ikke urolig; jeg haabede tvertimod ret glædelige Følger af saadan Adspredelse, hvilke ej heller udebleve.

En Maanedstid herefter læste jeg i de offentlige Tidender, at Jfr. Elisabeth Lund var død i Kjøbenhavn. Der stod alene: „at en Tæring havde gjort Ende paa hendes langvarige Lidelser," uden nærmere at antyde disses Beskaffenhed eller Aarsag.

Ogsaa af dette Dødsfald ventede jeg gavnlig Virkning paa min Vens Sindsstemning: nu hendes forføriske og skrøbelige Legeme var skjult i Jordens Skjød, maatte — tænkte jeg — en fuldkommen Tilgivelse finde Sted og Hadets giftige Braad uddrages af hans Hjerte og saaledes give Rum for bedre og mildere Følelser.

Niugersdagen efter Arthurs Bortrejse havde jeg den Glæde at gratulere ham til en lykkelig Hjemkomst. Han havde i dette Tidsrum gjennemrejst det nordlige Tydskland, men ikke opholdt sig længe paa noget Sted. Jeg mærkede nok, at han forgjæves havde stræbt at rejse fra den besværlige Følgesvend Sorgen, der, som Horatius saa smukt siger, „sætter sig bag ved Rytteren, om end Hesten er nok saa rap." Dog behagede det mig, at han havde medbragt en Del nye Bøger, blandt hvilke jeg ellers siden saae en med Titel: „Leiden des jungen Werthers." Samme Bog var af en meget forlibt og sværmerisk Tendens, hvorfor jeg tidt, men forgjæves, vilde overtale ham til at konfiskere den. Han havde ogsaa faaet sig en Harpe, hvilket behagelige Instrument han snart lærte at traktere med megen Douceur.

Han var endnu uvidende om Jomfru Lunds Død, og jeg var meget forlegen for at faae ham denne Begivenhed bibragt paa den lemfældigste Maade, saasom det gamle Saar jo herved igjen maatte oprives. Efter passende Forberedelse gav jeg ham Avisen at læse og lod ham derpaa være alene. Da jeg kom tilbage, saae jeg, at han havde grædt.

„Fred med de Døde!" sagde han stille og med nedslagne Øjne og rakte mig sin Haand.

„I hendes Navn," svarte jeg, „som nu staaer for den barmhjertige Dommer, modtager jeg Deres Haand

som et Forsoningstegn — Gud forlade os vor Skyld, som vi forlade vore Skyldnere!"

„Amen!" sukkede han. —

Jeg mindes saa tydelig, som om det var skeet igaar, at Maanen just i det Samme brød frem fra en mørk Sky og kastede et pludseligt Lys ind i Værelset paa den Væg, hvor Harpen stod: det saae virkelig ud, som noget Hvidt skred hen forbi den — Strengene dirrede med en sagte Klang. Jeg er ikke overtroisk, veed ogsaa meget vel, at Sligt kunde have en ganske naturlig Aarsag; alligevel forekom dette Fænomen mig som et Glimt af Aandernes Verden, og min Ven har vistnok havt en lignende Fornemmelse: han faldt om min Hals og græd — han blandede sine Taarer med mine.

Tjeneren bragte Lys. Jeg lod mig forevise de medbragte Bøger og Skilderier, hvilken Tidsfordriv opmuntrede os Begge og opholdt mig til silde paa Aftenen. Jeg tog hjem, uden at have forrettet mit vigtigste Ærende, som var at bede ham bivaane mit Bryllup, der havde været udsat til hans Hjemkomst. Næste Dag oprettede jeg min Forsømmelse: han lovede at ville være Vidne til min Ægteforening. Paa Bryllupsdagen fortrød jeg at have afnødet ham dette Løfte; thi hans indvortes Bevægelse undgik ikke min Opmærksomhed.

„Modtag en velmenende Vens Lykønskning!" sagde han til mig efter Vielsen: „Deres Kjæreste har bevaret sin Troskab mod Dem i fem Aar. Gid Konen maa være Dem ligesaa tro og ligesaa kjær i ti Gange fem!"

Uagtet sit Fruentimmerhad havde Hr. Arthur virkelig Agtelse for min Kone, og jeg kan med Sandhed sige: at hun var den eneste kvindelige Skabning, som han med Fornøjelse saae paa sin Gaard. Maaske hans

Venskab for mig bidrog meget hertil, skjøndt hun sandeligen, formedelst sin Fromhed og Forstandighed, fortjente at agtes og elskes af Enhver.

Vinteren randt hen uden at have medført nogen anden Forandring paa min Vens Gemyt end den: at han stundom viste sig lidt opfarende og vanskelig mod Tjenestefolkene. Overalt — mærkede jeg — at jo ældre han blev, jo mere tog hans Tungsindighed af og hans Værkelighed til; dog maa jeg ikke sige: at han enten var urimelig eller uretfærdig mod Nogen. Barskheden bestod blot i et mørkt Øjekast og et Par butte Ord.

Min Kone og jeg begyndte nogle Gange paa Kapitlet om Giftermaal; men det var spildt Umage: hans Satirer herover vare saa skarpe og smagte saa stærkt af indvortes Bitterhed, at vi omsider besluttede at lade den Fugl flyve. Du kan sagtens vide, at Oberst H*****s Forsøg paa atter at knytte den afbrudte Alliance ikke vare heldigere.

Næste Foraar gjorde han sin anden Udflugt, og denne Gang til Paris, hvor han opholdt sig en Maanedstid, og hvorfra han medbragte — foruden Bøger og Musikalier — et Assortiment af udenlandske Blomster og Planter. Ved at bygge det Orangeri, som Du fra din Barndom af kjender, og udstyre det med Sydeuropas skjønneste Produkter, fandt han om Sommeren en behagelig Moro. Hans Ungdoms Munterhed lod endog til for en Del at ville vende tilbage: og snart havde jeg vovet at haabe en fuldkommen Helbredelse, hvis ikke en vis Begivenhed havde viist mig et ubedrageligt Symptom paa indgroet ulægelig Sjæls-Sygdom.

Efter en usædvanlig lang Fraværelse af mit Hus kom han en Dag til os i ret muntert Lune; men dette

forvandledes ligesaa pludselig som uventet i det Øjeblik min Kone traadte ind og bød ham Velkommen: han blev med Et bleg, forvirret, og svarte paa hendes Tiltale med korte, usammenhængende Ord. Saasnart hun forlod Stuen, spurgte jeg til hans Befindende, saasom jeg ikke formodede Andet end en hastig paakommen Upasselighed; desværre! det var langtfra Meningen.

„Hav Taalmodighed med mig!“ svarte han, „der sidder endnu Noget her, som ikke vil ud. Jeg maa oprigtig tilstaa Dem: at siden hint usalige Øjeblik, da jeg sidst saae hende, paa hvem jeg endnu altfor ofte tænker; da jeg i hendes før saa ranke og dejlige Skabning saae hin frygtelige Forandring — ikke Kjærlighedens, men Vellystens Værk — siden den Tid foraarsager Synet af en frugtsommelig Kvinde mig stedse Modbydelighed. Tilgiv mig, min dyrebare Ven! Deres Kone er i gode Omstændigheder — Gud skjænke hende og Dem Lykke og Velsignelse! hun er det paa Ærens Vej. Og tilgiv Du mig, o milde Gud! at jeg gyser for det skjønneste Tegn paa din Skabermagt! — Kjære Andersen! undskyld mig hos Deres brave Hustru, men skjul min Svaghed for hende. — Har De Tid, da ledsag mig lidt paa Vejen!“

Jeg fulgte ham hjem og blev hos ham til langt ud paa Aftenen. Han saae ikke vort Hus før længe efter min Kones Nedkomst med et dødfødt Barn, som — efter Herrens uransagelige Villie — baade var det første og det sidste.

Jeg vil ikke trætte Dig med en lang Beskrivelse over vor Arthurs meget ensformige Liv. Det ene Aar lignede det andet, med den liden Forskjel: at hans Rejser efterhaanden bleve kortere, baade med Hensyn til

Tid og til Rum; de indskrænkedes omsider til Smaafarter imellem Mørkedal og Egeberg — hans anden senere tilkjøbte Gaard.

Hans Harpe, hans Bøger, hans Blomster udgjorde hans Fornøjelse; Godsernes Forbedring hans Arbejde — Du kjender Noget til begge Dele — hvoraf dog ingen forskaffede ham den fuldkomne Sindsro, som er Livets største Lyksalighed. Til Bevis herpaa vil jeg meddele Dig et af hans Breve, som er skrevet hele tyve Aar efter hin ulykkelige Kjærlighedshistorie.

„Dersom ingen vigtige Forretninger hindre Dem, saa kom og besøg mig iaften! Det er et trist Vejr: Efteraarstaagen ligger som et Liglagen paa de livløse Marker; Naturen sørger i Graat. Vestvinden tuder i Tagskjæget og svinger med Træernes afklædte Grene. De have mistet deres skjønne Sommerdragt, de gule Blade hvirvle omkring paa den mørke, blomsterløse Jord. Men et andet Foraar skal atter smykke dem med guddommelig Ynde og vække den sovende Blomst.

Min Vaar er forbi; den vender aldrig mere tilbage. Snart skal jeg, som hint visnede Løv, bortføres af Tidens Strøm. Jeg skal falde som et udlevet Træ — jeg — den sidste af min Slægt. Ak! jeg har intet Barn, som kunde gjenoplive mit hendøende Minde. — Min Ven! o min Ven! Til hvad Ende er jeg her? Jeg veed det: jeg har forfejlet mit Maal; jeg har faret vild af min Vej, men det er for silde at vende tilbage.

For hvem har jeg virket her i Verden? hvad har jeg udrettet? Intet, mindre end Intet! De Træer, jeg plantede, skulle fremmede Hænder omhugge; fremmede Fødder skulde nedtræde mine Blomster som Græsset paa min snart forglemte Grav! kom, min Kjære! kom og

adspred – hvis De kan — de skumle Skyer, der samle sig omkring mig og sammenpresse mit arme Hjerte."

Af saadanne Breve har jeg flere, hvoriblandt nogle af langt sildigere Dato; men det anførte viser noksom den stakkels Arthurs melankolske Sindsstemning og stedsevarende Utilfredshed. Ak! denne ophørte ikke, førend Herren indkaldte ham til den evige Fred. — Det er nu ti Aar siden jeg overgav hans Støv til Støvet.

Min kjære, unge Ven! jeg er en gammel Mand, som forlængst har givet Afkald paa Verdens Glæder og befæstet mit Hjerte mod dens Sorger; men denne ene — Sorgen over min Vens ynkelige Død — vil ikke forlade mig, før jeg forlader Livet.

Arthur gik i sit tresindstyvende Aar. Fyrretyve Aar vare henrundne, siden hans Hjerte aabnedes — og atter hastigt og voldeligt tillukkedes for den stærkeste og farligste af alle Passioner. Det var en Søndag, just som Gudstjenesten var ude, at hans Tjener kom galopperende ind i Gaarden — bleg som et Lig: „hans Herre var bleven heftig syg og forlangte uopholdelig at tale med mig."

Jeg skyndte mig til Mørkedal.

Da jeg kom ind, sad min Ven i sin Lænestol og stirrede bønlig paa mig, som om han vilde tigge Livet af min Haand; men Dødens stærkere Haand havde allerede grebet ham med Kæmpekraft; jeg saae, at den ikke mere vilde slippe sit Bytte. Han pegede til Bordet — ak! der laa hans Dødsdom! Hør den, min unge Ven! og tag Advarsel af den grusomt bedragne Mands rædselfulde Skjæbne. Jeg vil afskrive Dig disse Ulykkesbreve i samme Orden, som jeg, skjælvende af Forbauselse

og inderlig Sjælesmerte, læste dem. De sidste havde været indsluttede i det, som nu følger:

„Naadige Herre!

Paa min Dødsseng, og nu, da jeg haver udsonet mig med min Gud, vil jeg ogsaa forsone mig med Menneskene og lette mit Hjerte fra en Hemmelighed, som i mange Aar haver betynget det. Ikke som om jeg selv havde været Opfinder af det Bedrageri, jeg nu skal aabenbare Dem; men, desværre baade for Dem og Flere, har jeg været Medvider deri og vistnok dulgt det altfor længe. Nu vil jeg fortælle Dem den rene Sandhed.

I mit syttende Aar kom jeg som Kammerpige i Tjeneste hos den nu salige Frøken H*****. Det var just i den Tid, at det stod paa med Formælingen mellem hende og naadige Herre. Hun havde stor Godhed for Dem og troede, at De var ligesaadan sindet mod hende. Da skete det, at De ganske uventet forlovede Dem med Jfr. Elisabeth Lund. Dette tog min Frøken sig meget nær og lovede at ville revanchere sig ved Lejlighed; denne tilbød sig snart saaledes.

Frøkenen rejste i et Besøg til Kjøbenhavn, og jeg fulgte med hende. Kort efter hørte vi, at Jfr. Lund ogsaa var kommen der, for at se til sin Søster, som nylig var bleven Enke, og strax derpaa erfarede vi Deres højsalige Hr. Faders dødelige Afgang, samt at De selv med det Første vilde i egen Person afhente Deres nye Kjæreste. Dette Sidste blev tilmeldt os af Deres daværende Tjener Lars, som allerede længe havde været bestukken til at forraade os alle Deres Hemmeligheder. Imidlertid faldt De i en Sygdom, der et Par Maaneder udsatte Deres Rejse. Kort førend De tiltraadte denne,

mødte min Frøken og jeg paa Gaden et Fruentimmer, som vi, formedelst den fuldkomneste Lighed, Begge antog for Jomfru Lund. Hun gik med en ung Officer, og da hun kom nærmere, saae vi, at hun var højfrugtsommelig. Min Frøken standsede foran hende, nejede og sagde lidt spodsk: „Jeg gratulerer, lille Jomfru! en lykkelig Nedkomst!“

Fruentimmeret saae forundret paa hende; men hendes Ledsager brast i Latter og svarte: „Min Kone er ikke Jomfru, lille Jomfru! ellers takker jeg skyldigst for Gratulationen!“

„De tager mig formodentlig for en Anden,“ sagde hun, „thi jeg har ikke den Ære at kjende Dem.“

Med det Samme gik de os forbi og ind i et Hus i Nærheden. Hendes kjøbenhavnske Udtale og ganske fremmede Mæle overbeviste os fuldkommen om vor Vildfarelse; men denne besynderlige Lighed gav første Anledning til et Bedrageri, som ikkun altfor godt lykkedes.

Da vi vare komne hjem, sagde Frøkenen til mig: „Cicilie! vi vil spille den unge Hr. v. Arthur et Puds; idetmindste skulle vi indjage ham en lille Forskrækkelse! skaf mig at vide, hvem dette Fruentimmer monne være!“

Jeg indhentede snart den Efterretning: at hun var en Officers Frue og boede paa første Sal i det Hus, hvor vi saae hende gaa ind med hendes Mand. Paa Frøkenens Befaling lejede jeg, paa den anden Side af Gaden, et Værelse paa anden Sal, hvorfra man kunde se ned i Officerens Stue — jeg foregav, at det var til en Slægtning, som jeg ventede med det Første fra Jylland.

Mod den Tid, da vi af Deres Tjeners Skrivelse

vidste, at De skulde komme, rejste vi Dem imøde til Roeskilde, for med Lars at aftale det Fornødne. Hertil fandt han ogsaa Tid og Lejlighed ved at foraarsage Dem et Par Timers Ophold.

Hvorledes han derefter førte Dem ind i det af mig lejede Værelse og ligeoverfor viste Dem den omtalte Officers-Frue; hvorledes De blev skuffet af hendes store Lighed med Deres Kjæreste: alt dette husker De maaske selv altfor godt. Det Opsigelsesbrev, som De i Deres Hidsighed tilskrev Jomfruen, bragte Lars først til min Frøken.

Da hun læste det, gav hun et Skrig og sagde: „Det overgaaer min Forventning! Hans egen Blindhed fordømmer ham — lad os se, hvorvidt det kan gaa!"

Lars bragte nu Brevet med Fæstensringen hen til Jomfruen — hvis Bopæl vi vidste — men hendes Svar til Dem, saavelsom et senere Brev, kom ikke i Deres Hænder, fordi han leverede dem til min Frøken. Disse Breve læste hun siden mange Gange, da de aldrig manglede at sætte hende i meget godt Humør; men da Jfr. Lund et Aarstid efter døde, var min Frøken uenig med sig selv, om hun strax skulde sende Dem Brevene eller beholde dem en Tid endnu. Dette Sidste besluttede hun sig til, baade fordi hun ikke nænte saa snart at skille sig ved dem, og „fordi — sagde hun — jo længer jeg bier med at vække ham" (det var Dem, naadige Herre! for siden De ikke vilde bejle til hende, kaldte hun dem aldrig Andet end ham) „jo større skal hans Forfærdelse blive!"

Nogle Aar herefter var det, at min Frøken faldt til at skrante og endeligen ogsaa saligen hensov. Paa sin Dødsseng flyede hun mig disse Breve og paalagde

mig strengelig, at jeg strax skulde besørge Dem samme sikkert tilsendte; men Frøkenens Død og Begravelse var Skyld i, at det gik mig af Glemme; siden have de ligget i min Dragkiste, men sendes nu her indsluttede.

Det, som gjorde mig mest ondt, var, at Jfr. Lund tog sig det saa nær, at hun blev syg og siden døde i Tungsindighed. Da De var rejst fra Kjøbenhavn, kom Lars og fik en betydelig Foræring af min Frøken — men hvor han saa er bleven af, veed jeg ikke.

Jeg haver nu oprigtigen bekjendt min Forseelse, hvorom min Samvittighed ofte haver paamindet mig; men beder baade Gud og Dem allerunderdanigst om Forladelse! I Haab derom vil jeg sige Dem og Verden Adieu.

Deres allerydmygste Tjenerinde
Cicilie Hansen."

Ulykkesbrevet faldt ud af min skjælvende Haand. — Jeg vilde tale, men kunde ikke finde Ord — Taarer vare de stumme Vidner om min dybe Smerte. Arthur betydede mig ved Tegn, at jeg skulde læse de andre Breve. De vare virkelig fra hans elskelige, hans trofaste og dydige Elisabeth, skrevne, kort efter hinanden, saa inderlig og rørende, at der maatte en Frøken H*****s Hyænehjerte til, for ikke at bevæges ved dem.

Det Første lød saaledes:

„Ak, Arthur! Arthur! Du har stødt et Sværd igjennem mit Hjerte — jeg Ulykkelige! hvad har jeg dog forbrudt, at Du saa grummelig vilde sønderknuse mig? Er dette dine Løfter om evig Kjærlighed? Er Du den Arthur, der saa ofte med Glædestaarer trykkede mig til dit Bryst? Rev Du mig derfor ud af mine Forældres Arme, at Du siden kunde forskyde og træde mig i Støvet! Ak, min Gud! er ikke alt dette en Drøm!

Det er dog umuligt, at Du, hvem jeg elsker af min ganske Sjæl, kan være mig utro, ja spotte den arme, bedragne Pige — o kom, kom dog og siig mig, at dette var kun et Blændværk! Mine Fødder mægte ikke at bære mig, ellers skulde jeg flyve til Dig — men kom da Du, min inderlig Elskede, og udriv mig af denne Dødsens Angst! Din tro Elisabeth."

Det andet, som sandsynligvis var skrevet Dagen efter, var af følgende Indhold:

„Du kommer ikke — Du svarer mig ikke — saa skal jeg da fortvivle! Arthur! Døden er i mit Hjerte — den løber som en Ild gjennem alle mine Aarer — for Guds Barmhjertigheds Skyld, kom dog, førend jeg døer! lad mig dog se dit Ansigt, der var mig som en Engels Ansigt — om der da ej er et Spor af den forrige Kjærlighed tilbage! Jeg besværger Dig, ved din evige Salighed, kom! Du er i en skrækkelig Vildfarelse; Du er, Du maa være bedraget — det er umuligt, at Du kunde forvandles til en saa grusom — — kom, Du Forblindede! ellers maa vi vorde Offere for en Fejltagelse eller for den sorteste Ondskab. Hvad Du end har hørt eller tænker — jeg er uskyldig; det sværger jeg ved den Gud, for hvis Domstol jeg maaske snart skal møde! O, Arthur! min Eneste! lad mig dog idetmindste kysse den Haand, der myrdede mig — tilgive Dig, og — dø! Din ulykkelige Elisabeth."

Saasnart jeg løftede mine taarefulde Øjne fra disse jammerbringende Breve, rakte han efter dem og stak dem ind paa sit Bryst.

„Disse skulle følge mig i Graven!" sagde han —

„de ere det Eneste, jeg har tilbage af hende — de skulle hvile ved et Hjerte, som var hende tro, selv i sit blinde Had! — Nej!“ raabte han derpaa smerteligt, rev dem atter ud og trykkede dem i mine Hænder — „jeg er ej engang værdig til denne Trøst — jeg, den Uskyldiges Morder!“

„Min elskelige Ven!“ tog jeg tilorde; men min Røst forsagede mig; jeg ledte ængstelig, men forgjæves, om Trøst for den arme, for sit hele Livs Lyksalighed saa grusomt bedragne Mand. Han saae min Sjæls Urolighed og lagde sin Haand paa min Mund.

„Siig mig Intet!“ sagde han, „men bliv og luk mine Øjne! o, min Gud! min Gud! var det saa din uransagelige Villie! — Det kommer mig for“ — vedblev han efter et Ophold — „som om jeg var opvaagnet af en lang og dyb Søvn, som om jeg havde drømt i disse fyrretyve Aar. Mit Liv ligger bag mig som en øde Ørken — jeg staaer nu ved Bredden af Evighedens umaalelige Hav — o, Du barmhjertige Gud! forkort, forkort mine Pinsler!“

Krampagtig foldede han sine Hænder og rakte dem knagende mod Himlen. Da løstes min Tunge, jeg bad højt og inderligt; en Draabe af Trøstens Balsam faldt i hans bristende Hjerte. —

Jeg veed ikke, hvorlænge vi saaledes bleve tilsammen; thi for Sorgens Børn gaaer Tiden istaa — omsider hensank den Ulykkelige i en kort Slummer. Da han vaagnede, smilede han som forklaret.

„Jeg har seet hende,“ hviskede han, „hun tilgav mig og vinkede mig til sin Himmel — hun stod blandt Englene og udstrakte sine Arme imod mig. — Elisa=

beth!" raabte han med en Ynglings klare Stemme, „Engel! nu kommer jeg!"

Han rejste sig og — sank afsjælet tilbage.

Saaledes adskilte et Menneskes Ondskab de tvende ædleste Hjerter, indtil Kjærlighedens Gud atter forenede dem. Han haver nu omskiftet deres Sorg til Glæde — hans hellige Navn være lovet!

Her ender Arthurs Historie.*)

– – –

Jeg har fornylig været paa Mørkedal – hvor den var forandret! Græsset groede frodigt i Borggaarden og Tidsler og Bulmeurt langs hen med Væggene. Sønderslagne Ruder vare overklistrede med Papir og afblæste Tagsten erstattede med Halm og Lyng. Drivhuset var et Brædeskur; den største Del af Haugen udlagt til Græs. Granerne og Frugttræerne vare borte, og kun et Hjørne var beplantet med Kaal. — Jeg skyndte mig op af den sørgelige Dal. De skovløse Banker skjulte den snart for mine Øjne.

Hvor skjules det menneskelige Hjertes Uro og Trængsel? Kun der, hvor Ormen siger til Mennesket: „Du est min Broder!"

*) Smlgn. „Tulipanen" i fjerde Bind.

Kjærlighed i Syden.

1827.

Bandini, en Genueser af gammel adelig Herkomst, forlod i sit fem og tyvende Aar sin Fædrenestad for i Mediceernes By og ved Tiberens Bredder at bringe til Fuldkommenhed den ædle Malerkunst, i hvilken han allerede hjemme havde gjort mer end almindelig Fremgang.

Med en fyrig og ædel Sjæls Begejstring havde han beskuet en Rafaels, en Correggios og andre Mesteres udødelige Værker og med en Elskers lønlige, søde Fryd vovet at bejle til en Hæder, der hidtil havde været eneste Gjenstand for hans unge Hjertes Længsel. Med stedse større Sikkerhed, skjønsomt Udvalg og ædel Frihed tilegnede han sig Forgængernes særskilte Fuldkommenheder: de skulde — om et længere og lykkeligere Liv havde været ham forundet — med hans egne Aandsgaver have sammensmeltet til et herligt Helt.

Men — hvor mange Dødelige naa vel det Maal, som uerfaren Indbildningskraft foregjøgler og ungdommeligt Mod forjætter? Nogle ræddes allerede, naar de se, at Ærens Krands hænger højt paa et Bjerg og ikke som det i den første Forblændelse syntes — i en Dal, hvorhen der dandses over smilende Blomster. Andre trættes paa Halvvejen og opgive et Løb, som mødes og sinkes af uventede og stedse forøgede Hindringer. Andre glemme det ophøjede, men fjerne Maal, idet de lokkes

af nærmere og lettere opnaaelige Glæder. Og atter Andre gribes af en fremmed overmægtig Lidenskab, der som et Stormkast pludselig nedhvirvler dem til Foden af det næsten bestegne Bjerg og i et Øjeblik tilintetgjør Frugten af hele Aars Kamp og Møje.

Vandini delte sin Tid mellem Kunstens og Naturens Betragtning; snart studerede han en malet Madonna, snart en levende; men begge blot som Maler. Fra de veltrufne Afbildninger af Naturens Skjønheder vendte han sig til Originalen selv. —

En Aften vandrede han, henrevet af sine idealske Drømme, udenfor Rom, paa Vejen til Tivoli. Det var en af hine yndige Nætter, som kun Sydlændinge kjende. Kun over de Lande, som Middelhavet beskyller, hvælver sig saa mørkblaa en Himmel; kun paa denne straale Stjernerne med saa ren og dog saa stille en Glands — i vort Norden skjælve de uroligt, som om de frøs eller frygtede for den aldrig længe hvilende Storm.

Trindt om Vandini hvilede den dybeste Taushed; kun han og Stjernerne syntes at vaage. Ikke det mindste Vindpust bevægede Træernes Toppe, der stod i saa rene Omrids, som vare de malede paa Himmelens mørke Grund. Ruinerneaf en Oldtids Villa strakte sine skarpe Kanter, som fjerne Klipper, op mellem Graner og Laurbær. Selv Aaen, der sender sine Vande til Tiberen, sneg sig taus og rolig mellem Træerne, og ikkun Stjernebilledernes lette Bæven paa dens Sølverbarm røbede dens stille Gang.

Ikke længe nød den unge Kunstner denne skjønne natlige Scene. Han vaktes af sin Henrykkelse ved Lyden af Fodtrin og eu hemmelighedsfuld Hvisken, der nærmede sig mere og mere.

Anende noget Urigtigt, stillede han sig tæt op til et stort, løvrigt Morbærtræ ved Siden af Vejen, hvor han ganske useet kunde lade de Kommende gaa forbi. Nogle faa Skridt fra hans Skjul standsede disse og lod ham blive Vidne til følgende Samtale.

„Holdt!“ hviskede den Ene, „her er Stien, han maa følge; her ville vi vente ham.“

„Saa kan hans Blod blande sig med hendes,“ sagde den Anden, „det er endnu ikke størknet paa min Dolk — din er blank, Lorenzo! hvorfor gav Du hende ikke ogsaa et Stød?“

„Det var jo overflødigt, Nicolo!“ svarte denne, „Du traf godt nok: hun faldt uden at give et Suk.“

„Hm!“ sagde hin, „din Sparsomhed var ogsaa overflødig; men kanske rørte der sig Noget inden i Dig? jeg har før mærket, at Du er lidt blød, naar det gjælder Fruentimmer.“

„Jeg vil ikke nægte,“ gjenmælede Lorenzo, „da hun laa der paa Knæ foran os med Hænderne foldede over sin Barm, da da saae hun livagtig ud som den hellige Susanne.“

„Tys!“ afbrod Nicolo, „der rørte sig Noget.“

„Det var ikke Andet end din Samvittighed,“ sagde den Anden.

„Pyt!“ lød Svaret, „den er saa vel forvaret, som om den laa i Abrahams Skjød; Hans Eminence svarer til den.“

„Godt nok!“ hviskede Lorenzo: „Naar han nu ogsaa vil svare til Sjælen?“

„Det er hans Sag,“ svarte Kameraten, „han absolverer os jo baade foran og bagefter: det er en hellig Mand, han betaler baade med Aflad og Penge. To

hundrede Dukater for din hellige Susanna og to hundrede for hendes Cavaliere servante, den unge Sicilianer: det er al Ære værd. — Hør! der har vi ham -- nu skal Du støde først!"

Banditerne traadte ind i Skyggen paa den anden Side af Vejen. En Mand nærmede sig med hurtige Skridt; Bandini trak sin Kaarde.

„Det gjælder Eders Liv, Signore!" raabte han den Kommende imøde: „træk! der staa Morderne; I tager den Ene og jeg den Anden!"

Den Fremmede fulgte Opfordringen, og med Lynets Hastighed foer Begge ind paa Banditerne. Den Ene sank, gjennemboret af tvende Kaarder; den Anden undløb.

„Hvem har lejet Eder dertil!" raabte den Fremmede til Banditen; men Døden havde allerede tillukt dennes Mund.

„Lad mig svare for ham!" sagde Bandini; „men følg mig først til mit Hjem, Signore! her er farligt at være."

Med disse Ord tog han den Frelste under Armen og fortalte ham paa Tilbagevejen til Rom Banditernes Samtale. Ved Efterretningen om den for Bandini ubekjendte Dames Mord gav hans Ledsager et Skrig af Forfærdelse og Smerte. Han rev sig løs og vilde til den Elskede; men paa hins Forestilling: at hun ikke stod til at redde, og at han selv derimod ogsaa vilde ile den visse Død imøde, lod han sig bevæge til at følge sin Redningsmand.

Dybe Suk og smertelige Udraab vare det eneste Svar paa dennes trøstende Tiltale.

Da de vare ankomne i Bandinis Bolig, brast den Fremmede i Graad, og det varede længe, før dens Hef-

tighed aftog saavidt, at han blev istand til at tilfredsstille sin unge Værts Nysgjerrighed.

Jeg vil forbigaa alle de Beklagelser og Forbandelser, som hvert Øjeblik afbrød Fortællingen, og fremsætte denne i sammenhængende Orden.

„Mit Navn," lød den, „er Cotaldi: mit Hjem Messina. Min Stand er adelig; min Formue saa stor, at jeg aldrig har behøvet at nægte mig selv Opfyldelsen af noget rimeligt Ønske. Det kjæreste af disse var en Rejse til Verdens minderige Hovedstad; den er udført og — bitterligen fortrudt. Jeg havde kun opholdt mig her en Maanedstid, da jeg en Nat foretog mig en Vandring i den Egn, hvor De frelste mig fra Døden. Lyden af en Cithar, ledsaget af en sød, kvindelig Stemme, drog mig hen til en Have, som paa de tre Sider omgav et lidet nydeligt Landsted og paa den fjerde beskylledes af en Aa.

Jeg nærmede mig de tillokkende Toner og saae i en Løvhytte den skjønne Kvinde, der nu er falden som et Offer for sin egen Kjærlighed og sin Forførers Skinsyge. Naturen har ikke dannet mit Hjerte af Staal: jeg blev henrevet af den heftigste — om ikke den reneste — Tilbøjelighed. Jeg nærmede mig og hilste Damen. Hun lod Citharen synke, rejste sig, rødmede, besvarede min Hilsen og — forsvandt. I det Samme traadte et middelaldrende Fruentimmer frem fra en Sidegang og spurgte i en kold Tone og med et mistænkeligt Øjekast: hvad jeg behagede?

Jeg svarte: at Hændelsen havde ført mig hid, at jeg ønskede at bese den smukke Have —

„Og" — afbrød hun mig med et tvetydigt Smil „dens smukke Beboerinde? Min Herre! til Haven

er kun een Nøgle, og den er i en meget hellig Mands Værge."

Med disse Ord vendte hun mig Ryggen og bortfjernede sig.

Baade vel og ilde tilmode vendte jeg tilbage; men næste Morgen befandt jeg mig atter ved Haugen. Den ældre Dame sad indenfor Gitterporten. Af hendes Ytring den foregaaende Dag maatte jeg formode, at den dejlige Ubekjendte var en gejstlig Prælats Maitresse — dette vakte paa engang baade min Skinsyge og mit Mod.

„Signora!" begyndte jeg, „De talte igaar om en Nøgle, formodentlig en Jernnøgle; jeg ejer en af Guld, som jeg ønskede maatte passe til denne Dør."

Under denne Tiltale fremtog jeg en Silkepung, gjennem hvilken en Haandfuld blanke neapolitanske Dukater tilsmilede den opmærksomme Duenna.

„Ræk den herind!" svarte hun, „saa ville vi gjøre et Forsøg."

Forsøget lykkedes — jeg stod i Haugen, og Døren lukkedes efter mig.

„Nu, min gode Moder!" sagde jeg længselsfuld og utaalmodig: „bring mig nu til min Engel, at jeg kan falde ned og tilbede!"

„Min gode Herre!" svarte hun listigt, „ikke saaledes! først maa vi kjende Dem og Deres Hensigter, om de ogsaa ere gode; behag at følge mig!"

Jeg begyndte at forsikre og sværge; men hun tilvinkede mig Taushed og skred foran ind i et Haugehus — jeg fulgte efter.

„Behag at sætte Dem!" sagde hun, „sæt Dem, sæt Dem, Hr. Cotaldi!"

Jeg studsede ved at høre mit Navn. —

„O, Hr. Cotaldi; jeg veed endnu lidt Mere end Deres blotte Navn: De er en ung adelig Herre fra Messina, og en ung rig Herre; men Ungdom, Adelskab og Rigdom ere ikke altid i Selskab med Klogskab og — Dyd. — Smil ikke, min gode Herre! De troer, her venter Dem en ganske let Erobring; De troer, at fordi jeg modtog Deres Guld, derfor maa jeg nødvendig være en — Forræderske imod mit Herskab. Men jeg kan sige Dem: Deres Penge har jeg alene deponeret som et Gidsel paa Deres Oprigtighed. Og dersom min unge Dame ikke netop befandt sig i en Stilling, som De maaske med Tiden tør lære at kjende, ved den hellige Jomfru! denne Dør skulde aldrig have været aabnet for en Mand, som jeg endnu kjender altfor lidet, til ubetinget at betro mig til ham."

Denne Tiltale gjorde mig ikke vaklende i min Mening om Duennaens Stilling, men viste mig blot, at jeg ikke havde at gjøre med en Koblerske af det almindelige Slags, og at jeg maatte respektere hendes smukke Dyds- og Ærbarheds Maske.

„Hvad forlanger De af mig?" spurgte jeg.

Hun saae længe paa mig med et alvorligt og prøvende Blik og sagde langsomt:

„Mod, Sindighed, Oprigtighed! Men Tiden er snart forløbet: idag kan De ikke opholde Dem her længer — jeg maa bede Dem at forlade os."

„Hvad?" raabte jeg, „uden engang at have seet den elskværdige Dame, for hvis Skyld jeg" —

„Allerede har vovet en vægtig Pung," afbrød hun smilende: „men De har Intet vovet, her er Deres Guld — nej, nej, min Herre! ikke Hænderne paa Ryggen! det er mit Alvor — jeg forsikrer Dem: tager De ikke

Deres Penge tilbage, vil De ikke selv bære dem herfra, jeg kaster dem over Gitteret ud paa Vejen!"

Ogsaa dette, tænkte jeg: jeg maa følge alle de Bugter, Slangen slaaer; hun fører mig gjennem mange Omveje til Maalet — maaske for at gjøre dets Opnaaelse desto kosteligere og kostbarere: ligesom vi i en nymodens Hauge se et fortryllende Tempel i en ikke fjern Frastand, men dog maa finde os i at gjennemkrydse en lang Labyrinth, der ofte ganske skjuler Templet, stundom lader det dunkelt og flygtigt gjennemskinne; men omsider just desto fuldeligere stiller den heftigt pirrede Længsel.

Jeg fulgte hende uden videre Indsigelse, saa sikker var jeg i min Sag. Da hun aabnede Haugedøren, sagde hun:

„Overmorgen uddeler den hellige Fader Velsignelsen; er Signor Mateo Cotaldi modig, sindig og oprigtig, vil jeg ikke forgjæves vente ham her."

Hun ventede mig ikke forgjæves. Jeg overlod Velsignelsen til de gode Romere og ilede paa den fastsatte Dag med fordoblet Længsel ud til den fortryllende Hauge.

Min Taalmodighed maatte underkaste sig en haard Prøve: heller ikke denne Gang fik jeg min Armida at se; uagtet alle mine indstændige Bønner, min heftige Paatrængenhed, kom jeg dog ikke videre end til hendes Historie.

Armida — lad mig kalde hende med dette Navn — Armida var eneste Datter af en siciliansk Marchese i Nærheden af Palermo. Formedelst uforsigtig Tale mod Inkvisitionen var han bleven indstævnet for dette Tribunal, og da han ikke mødte, blev der foreløbig lagt Beslag paa alle hans Ejendomme. Han flygtede, og endnu var hans Opholdssted og Skjæbne ubekjendt. Rime=

ligvis maatte han være død, da den frygtelige Inkvisition strax efter for stedse blev ophævet og han endnu ikke var vendt tilbage.

Imidlertid vare hans Godser solgte, og der var neppe levnet Datteren saameget, at hun derfor kunde rejse til Rom for at paadrive en Revision af Faderens Proces, hvilken hun, af Mangel paa mægtige Venner, intet Haab havde til lykkeligen at ende i Palermo. Hun var paa Mødrene-Side — skjøndt langt ude — beslægtet med en af de romerske Kardinaler, og herpaa grundede hun sine Forventninger.

Ledsaget af Faderens gamle Godsforvalter og Fortællerinden — hendes Amme — tiltraadte den fjortenaarige forældreløse Pige en Rejse, der desværre fik et ganske andet Udfald end det forhaabede. — Strax efter Ankomsten til Rom lejede de et Par smaa Værelser nær ved Klosteret St. Onofrio; men inden Armida kunde opnaa en Audiens hos Hans Eminence Kardinalen, døde Forvalteren og efterlod de tvende Fruentimmer uden Beskyttelse i den store Stad.

Dog, snart fandt Armida en mægtig og tilsyneladende naadig Beskytter i sin høje Slægtning. Med største Venlighed hørte han hendes Andragende og lovede at anvende al sin Indflydelse for at skaffe Processen et lykkeligt Udfald; men indtil dette, som maaskee ikke turde være saa nær, tilbød han sin unge Slægtning et bedre og for hende mere passende Opholdssted paa sin Villa.

Dette Tilbud blev med Glæde og Taknemmelighed imodtaget: Eminencens egen Ekvipage førte de tvende Sicilianerinder ud til et dejligt Landsted — det samme, hvor Cotaldi fandt dem — der syntes alt længe at have været forberedet og udsmykket til deres Modtagelse. Værelserne vare udzirede med den højeste Pragt og

Smagfuldhed, og den omgivende Hauge lod til at være anlagt paa en mægtig Fes Befaling. Ikke længe lod dens høje Ejermand vente paa sig; han forespurgte sig med største Omhyggelighed, om Intet manglede i den unge Dames Bekvemmelighed, gjentog sine givne Løfter med Hensyn til Processen og endte sit Besøg med en Tiltale fuld af Opmuntring og Formaninger fulde af Salvelse.

Snart bleve hans Besøg hyppigere og længere, hans Samtaler mere muntre, hans Væsen og selv hans Klædedragt mere beleven og verdslig. Andagtsøvelser og religiøse Underholdninger fortrængtes efterhaanden af Fyrværkerier og Gondolfarter i Haugens Kanaler, hvilke forskjønnedes ved sød, men usynlig Musik; ja omsider blev endog af lejede Dandsere og Dandserinder opført lige saa nydelige som sandselige Balletter, hvis Emne og Maal var — Kjærlighed.

Dog, hvortil en omstændelig Optælling af alle Forførerens ikke mindre hurtige end sikre Skridt? Armida hildedes i det fine Garn, før hun anede, at noget saadant var udspændt for hende, ja næsten uden at mærke og fortryde sit Fangenskab: saa stor var hendes Tillid til den hellige Mand, saa mægtig Virkningen af hans Absolution og beroligende Sofismer. Ammen selv blev — uagtet hendes Alder og Erfaring — skuffet af den mere erfarne Vellystnings skinhellige Maske; og da hun begyndte at gjennemskue denne, kom Advarslen allerede for silde.

Tilmed fandt ogsaa hun nogen Trøst i Eminencens gejstlige Værdighed, der af en rettroende Katholik maatte ansees som ophøjet baade over Synd, Anger og Straf. —

Saaledes vare nogle Maaneder henrundne, da Ammen en Aften, medens Kardinalen og hans Offer under en liflig Musik befandt sig alene i en Løvhytte, blandt

en af de Spillende gjenkjendte en Landsmand, der ganske nylig var kommen fra Palermo.

Paa hendes Efterspørgsel erfarede hun af denne: at Armidas Proces var endt og hendes Godser i Fremmedes Eje, hvem det vilde vorde umuligt nogensinde at frarive dem.

Nu faldt det sidste Bind fra hendes Øjne, og hun forudsaa tydeligt sin stakkels Frøkens tilkommende Skjæbne. Da kom Cotaldi.

„Signore!“ vedblev hun, „De er nu i Besiddelse af en Hemmelighed, som jeg ikke skulde have betroet Dem, hvis jeg ikke havde kjendt noget mere end slet Intet til Dem. Jeg saae Dem for to Aar siden ved den hellige Rosalias Fest; Deres gamle Melazzi, der havde tjent saalænge i Deres Familie, men nu er død og borte — han var min Farbroder. Han viste mig Dem i Processionen, og han kunde ikke blive træt af at rose Dem for Deres mange Fuldkommenheder, men især for Deres store Mildhed og Godhed imod ham og det ovrige Tyende. I dette Mellemrum kan Deres Indvortes vist ikke have forandret sig mere end det Udvortes; og jeg bør anse Dem som en Engel, den hellige Rosalia eller en anden af de Himmelske har sendt til vor Redning. O! visselig, Signore! De kan ikke være den Mand, der vilde misbruge min Tiltro: De kan ikke være istand til at knuse det knækkede Ror! En ulykkelig, hjælpeløs Skabning er i Deres Magt: o, Hr. Cotaldi! hvorledes vil De bruge denne?“

„Saaledes som Dyd og Ære byder!“ svarte den unge Mand.

„Saa kom igjen imorgen Aften!“ endte hun. „Dagens Lys maa ikke oftere se Dem paa denne Vej:

det var tænkeligt, at et spejdende Øje kunde opdage Dem. Nu tør De ikke tøve længer; men imorgen, naar Mørket falder paa, er De her, og da ville vi overlægge, hvad vi Begge imidlertid have udtænkt til min Frøkens Redning."

„Saalænge jeg hørte Ammens Fortælling," blev Cotaldi ved, „var al Mistanke fremmed for min Sjæl; men jo mere jeg fjernede mig fra hendes hemmelighedsfulde Opholdssted, jo mere vaklede jeg i mine Meninger. Det var jo alligevel muligt, at jeg havde med en ret listig Koblerske at gjøre — at hun kjendte mig, havde kun Lidet at betyde — maaske endog just derfor kunde min Rigdom have indgivet hende Lyst og min Godhed, som hun behagede at udtrykke sig, Mod til at udkaste sit Garn; ja, det var endogsaa tænkeligt, at Kardinalen selv — ked af sin Frille — vilde saaledes spille hende i mine Hænder, at jeg skulde tro selv at have grebet hende og af Frygt for hans Hævn snart og lønlig ile bort med mit Bytte.

Men hvorfor — tænkte jeg saa igjen — har hun aabenbaret mig Armidas Fald og virkelige Forhold til Kardinalen? hvorfor har hun ikke hellere bundet mig et skjønnere Eventyr paa Ærmet, afskildret mig Lokkeduen som aldeles ren og uskyldig? Frygtede hun, at jeg alligevel snart skulde komme efter Sandheden? Og lad den nu være, som den være vil; Eventyret er altid værd at bestaa! —

Jeg lod ikke vente efter mig; Marilla — saa kaldte hun sig — var ogsaa paa Pladsen.

„Jeg indfører Dem til min Frøken," sagde hun, „som en Landsmand, der agter sig til Palermo og, da han har erfaret, at Signoraen opholder sig her, har

villet gjøre hende sin Opvartning og forespørge, om han kunde tjene hende med noget Ærende til deres fælles Fødeø. Skulde hun spørge om sin Proces, da veed De derom Intet; vi maa ikke vise hende den Afgrund, hvori hun er nedstyrtet, førend vi vide os istand til at drage hende op af den. Hun henlever endnu i sorgløs Uvidenhed om sin sørgelige Stilling, og jeg har ikke havt Hjerte til at forstyrre denne lykkelige Drøm. Vogt De Dem ogsaa for ethvert Spørgsmaal, og svar kun paa dem, der ere hende uskadelige. Naar De da forlader os, vil De erklære mig: om De agter den Ulykkelige Deres Bistand og Redning værd."

Med spændt Forventning og urolig Længsel traadte jeg ind i det antike Hus, som stod midt i Haugen og lignede mere et Tempel for en usynlig Guddom end en Bolig for et legemligt Væsen. Det ustadige Skin af min Ledsagerindes Haandlygte viste mig en dobbelt Søjlerad under en Frontespice, der var prydet med Hautreliefs. Saavidt jeg ved det flygtige Lysglimt kunde skjelne, laa der — omgivet af Amorer — en Venus, Templets Gudinde.

Det Indvendige stod i fuldkommen Harmoni med det Udvendige af dette Asyl for lovløs, forbuden Kjærlighed: Lamper af Alabast hængte ned fra de malede Lofter og kastede et tvivlsomt Skjær paa de lange, mørkrøde Silkegardiner og sorte Atlaskes Divaner, der vare adstilte ved hvide, nøgne Marmorfigurer. Gulvet var belagt med kostbare vævede Tæpper, for at ej engang et Fodtrin skulde lyde i denne Kyprias Løndom.

Gjennem tvende saadanne Værelser blev jeg ført ind i et tredie, hvor min Ledsagerinde lod mig bie, medens hun meldte den unge Dame min Ankomst. Tvende tykke,

nylig antændte Voxlys i massive Sølvstager belyste de udvalgte Malerier, med hvilke Væggene vare prydede, alle skikkede til at vække Andagt eller — Sandselighed. Ved Siden af en angerfuld Cæcilia steg en fortryllende Venus Anadyomene op af Havet; og under Madonna med Barnet omfavnede Digternes skjelmske Gud den allerede halv forvandlede Daphne.

De forføriske Billeder, det Hemmelighedsfulde i mit Besøg, den saalænge og saa højt spændte Forventning, bragte mit Blod i en sød, mig hidtil ubekjendt Bevægelse.

En Dør gik op, og efterfulgt af Marilla indtraadte min dejlige Palermitanerinde med den elskværdige Utvungenhed, som er hendes Landsmændinder saa egen og naturlig.

Hendes flygtige — næsten kunde jeg sige flyvende — Gang, hendes lave og smækre Væxt, hendes aabne, hjerteglade Mine skulde have bragt mig til at antage hende for et endnu ikke udvoxet Barn, hvis ikke Barmens og de liliehvide Armes Fylde havde forkyndt den fuldtuddannede Jomfru. Det skjønne Legemes yndefulde Bevægelser ledsagedes af et — hvad skal jeg kalde det? Smil er for lidet; det er ingen Benævnelse for den næsten leende, livlige Munterhed, der straalede fra det dejlige Ansigt og paa eengang udtrykte skalkagtig Overgivenhed og elskelig Oprigtighed.

Øjenlaagene bedækkede halvt et Par Øjne, hvis Farve syntes at være et glindsende Himmelblaa, og som fremglimtede under de lange sorte Bryn som matte Smaalyn under den mørke Aftensky. De smalle, altid lidt aabnede Læbers Rødme forhøjedes af Tændernes Snehvidhed. Den søde Mund syntes ligesaavel skabt til skjelmske Taler som til smægtende Kys.

Jeg — der var kommen med stolt Forudfølelse af en sikker og snar Erobring — saae mig ved det første Møde overvunden af min Friheds fortryllende Fjende; jeg – der havde forberedet mig til, med hele min Veltalenheds uimodstaaelige Magt at beseire det yndige Barn jeg stod nu maalløs hensunken i Beskuelsen af denne henrivende Skjønhed, og det var kun paa hendes ivrige, hurtigt gjentagne Spørgsmaal om det kjære Sicilien, at jeg atter fandt mit tabte Mæle.

Men havde ikke den glade, trohjertige Nærmelse, hvortil Landsmandskabet opmuntrede denne livlige Sjæl, forjaget min pludselige Blyhed: da maatte hun vist have antaget mig for døvstum eller fjantet. Hvilken barnlig Glæde, hvilken inderlig Længsel efter det elskede Hjem udtalte sig i hendes bløde Stemme, der bævende opsteg dybt fra det bølgende Bryst! Tvende Taarer stod som tindrende Stjerner i Øjnenes mørkblaa Himmel, skjøndt Smilet stedse spillede om de let bevægede Læber.

Snart og umærkeligt forsvandt det frygtsomme, fremmede Forhold imellem os: og det, at vi kjendte og elskede de samme Bjerge, Dale, Bække og Lunde, syntes at forny et gammelt Bekjendtskab, ja berettigede os til at anse hverandre for Beslægtede — om ej paa Blodets, saa dog paa Tankens og Følelsens Vegne.

I Samtalens Løb mærkede jeg, at hun endnu ikke nærede nogen Mistanke til Kardinalen, men ventede et godt Udfald paa sin Sag. Jeg turde naturligvis ikke betage hende denne Vildfarelse, men forenede mine Ønsker med hendes Forhaabninger.

Tydeligst udtrykte sig hendes Længsel og Hjemveens søde Smerte, da hun hørte, at jeg om kort Tid agtede mig tilbage. Hun udstrakte sine Arme imod mig, som

til en Omfavnelse, men lod dem saa synke med et langt, vemodigt Suk. Det morklokkede Hoved bøjede sig mod hendes Skuldre — det forekom mig, som om jeg skulde gribe hende i mine Arme og bære hende lige til Sicilien.

Marilla gav mig et Vink, at det nu var paa Tiden at gaa — jeg tog da Afsked og udbad mig Tilladelse til at modtage hendes Befalinger Hjemmet angaaende. Den blev mig givet — om tvende Dage skulde jeg komme igjen.

„Hvilken Bestemmelse tager De?“ spurgte Marilla ivrig, idet hun lukkede mig ud.

„At frelse den himmelske Pige!“ svarte jeg, „at føre hende tilbage til Sicilien, saasnart et Skib lader sig hyre, og der — at gjenoprette hendes spildte Lykke.“

„Vor hellige Frue velsigne Dem!“ sagde hun og kyssede min Haand, „stræb, Hr. Cotaldi! at opspørge et Skib, og naar det er lykket Dem, da først maa hun vide Alt — iovermorgen ved samme Tid er De atter her!“

Drømmende naaede jeg min Bolig, og i en Tilstand mellem Søvn og Vaagen tilbragte jeg Natten.

„Min Sjæl hensmeltede i Kjærlighed; kun Skinsyge og Had til den mig ubekjendte Kardinal formaaede at gjøre en Deling i mit Hjertes Følelse; saadan en elskelig Uskyld skulde vorde et Offer for en skinhellig Bedrager!

Dette himmelske Væsen, der endnu ikke syntes at ane sin Brøde, skulde ubarmhjertigen overgives til Angerens og Fortvivlelsens Furier!

Nej! jeg vil frelse hende, om Frelse er mulig; lad saa min Belønning og Enden herpaa vorde, hvad den vorde vil.

Næste Dag ilede jeg til Ostia, hvor et Skib nylig var indløbet fra Palermo; men det kunde ikke blive færdigt til Hjemrejsen før om to til tre Uger.

Med denne Efterretning traadte jeg den følgende Aften Marilla imøde. Hun bad mig hos Armida at iagttage samme Tilbageholdenhed som forrige Gang.

Vel havde hun ønsket vor Plan en snarere Modenhed; thi Kardinalen var just bleven upasselig, og dette Tilfælde vilde meget lette vor Flugt, naar den kunde iværksættes, før han atter blev frisk. Imidlertid maatte mine Bestræbelser indskrænke sig til at opnaa og befæste mig i den unge Dames Yndest og Tillid. I Sandhed! hertil behøvede jeg ingen Opmuntring: alle mine Ønsker, al min Stræben havde kun dette ene Øjemed.

Den uforstilte Glæde, Armida saa umiskjendelig ytrede ved at gjense mig, nærede og hævede mit Mod og mine søde Forhaabninger. Hendes Velvillie var allerede ved dette andet Møde voxet til en saadan Grad, at hun ved min Side overlod sig til en indtagende hjertelig Fortrolighed og med barnlig Snaksomhed fortalte mig sin Historie. Kun da hun kom til den for mig saa smertelige Periode, som jeg allerede kjendte, overdrog en pludselig Sky det glædestraalende Aasyn.

Et Suk undslap hendes Barm, og som om hun nu først besindede sig paa Noget, der hidtil var gaaet hende af Glemme, rejste hun sig og gik ind i Sideværelset. En dyb Smerte sammenpressede mit Bryst: i mit af saa mange stridige Følelser heftigt bevægede Hjerte maatte jeg paa engang bejamre den faldne Engel og forbande den Djævel, der havde indsneget sig i et saadant Paradis af Uskyld og Glæde.

Efter et kort Ophold kom Armida tilbage med en Guitarre, hængende i et himmelblaat Baand under den fulde — nu mere end før — tugtigt tildækkede Barm. Hun satte sig i en Afstand og istemte en Canzonetta i den for mit Øre saa fortryllende sicilianske Mundart. Det var en af Maurerne i Fangenskab henslæbt Hyrdes Klagesang; og saa rørende tolkede den Længselen efter det elskede Hjem og den forladte Brud, at mine Øjne svømmede i Taarer, som kunde have viist den skjønne Sangerinde det dybe Indtryk, hun gjorde paa mit Hjerte, hvis hun ikke havde været ligesaa hentaget af sine egne Følelser.

Guitarren gled ned paa hendes Skjød, hendes Hoved bøjede sig tilbage, som om hun kun i denne Stilling kunde skaffe Udgang for det lange, dybthentede Suk. Jeg var mig ikke længer selv mægtig.

„O, Signora!“ raabte jeg, springende op fra mit Sæde: „følg med mig til vort skjønne Fædreland!“

Langsomt hævede hun sit Hoved; de rige Lokker trillede ned over den hvide, bølgende Barm. Hun stirrede hen forbi mig, som om jeg slet ikke havde været der.

Jeg forskrækkedes: hendes Ansigt var blegt, berøvet ethvert Spor af Glæde, hvoraf det tilforn uafladeligt straalede — jeg kjendte det ikke mere.

Jeg havde været i Begreb med at kaste mig for hendes Fødder; men nu standsede en stivnende Kulde enhver Bevægelse — jeg stod som en Støtte foran hende.

I dette Øjeblik indtraadte Marilla, som formodentlig havde hørt mit heftige Udraab.

„Ledsag Hr. Cotaldi!“ sagde Armida til hende.

Derpaa rejste hun sig langsomt, nejede for mig dybt, næsten ydmygt, med nedsænket Blik, og forsvandt.

Maallos blev jeg staaende, som rodfæstet til mit Sted, og hørte som i Drømme, uden at kunne svare, Ammens gjentagne, ængstelige Spørgsmaal:

„Signore! hvad har De gjort?“

Under Bortgangen fortalte jeg hende omsider det Forefaldne.

Hun sukkede og gjentog med Hovedrysten det sicilianske Ordsprog:

„Det Frø, som modnes for tidligt, modnes ikke!“

„Om fire Dage først maa De komme her igjen.“

I dette Mellemrum var jeg bleven fuldkommen enig med mig selv med Hensyn til Armida; forudsat at jeg kunde vinde hendes Tilbøjelighed, hvilket jeg allerede var dristig nok til mer end at haabe, vilde jeg føre hende til mit Hjem og give den elskelige Skabning tilbage til Dyden og en bedre Kjærligheds Lykke.

Dette Forsæt fyldte min Sjæl med en Glæde, som hævedes — ja næsten tør jeg sige — forædledes ved den stolte Bevidsthed: hendes timelige og evige Salighed skal være ganske mit Værk! mig, hendes frelsende Engel, skal hun skylde Alt — ja hun vil mere tilbede end elske mig, naar hun i sit til Uskyldighed gjenfødte Hjerte erkjender, hvad jeg var for hende. Gjennemtrængt af denne søde, ophøjede Følelse traadte jeg ind i Haugen.

Armida traadte mig imøde med et Ansigt, der syntes at forkynde baade Længsel og Glæde; dog laa der noget Vemodigt i hendes venlige Smil, og ofte glimtede hendes Øjne gjennem Taarer som Stjerner gjennem den natlige Taage. Hun talte kun lidet, og Alt om det elskede Fødeland: hendes Stemme var blød og bævende, den lød som dæmpede Harpetoner.

Mit Hjerte smeltede: neppe vare vi alene, før jeg nedsank for hendes Fødder med det Udraab:

„Armida! jeg elsker Dig!“

Ak! det tyktes mig, at hun maatte have sunket i min aabnede Favn og trykket den søde tause Tilstaaelse paa mine smægtende Læber; men nej! hun næsten segnede tilbage med et svagt Skrig, løftede sine Hænder over sit Hoved, foldede dem, vendte sig og flygtede.

Før jeg kunde besinde mig paa at følge hende, var hun allerede forsvunden, og Marilla traadte hastig ud fra Hækken.

„O, Signore!“ sagde hun, „De overiler Alt — hun elsker Dem; men ikke saaledes, ikke saa pludseligt, saa snart skulde hun have erfaret dette; thi hun vidste det ikke selv — nu har Deres Erklæring revet Bindet fra hendes Øjne. Dette burde ikke skeet før i det Øjeblik, hun kunde fly fra dette fordærvelige Sted. Hvad er der nu at gjøre? Om Kardinalen, som nu er i Bedring, forinden besøger hende, hvorledes tænker De da hun vil modtage ham? Ak! jeg frygter, at Alt er tabt.“

Jeg formaaede ikke at svare hende, saa betaget var jeg baade af Frygt og Glæde.

„Gaa, Signore!“ vedblev hun efter en kort Betænkning — „gaa! skynd paa Afrejsen! og lad mig søge at berolige hende og bringe hende til en tydelig Anskuelse af hendes Stilling, og kom saa imorgen ved samme Tid!“

Ved næste Daggry ilede jeg til Ostia og vendte tilbage med den Besked, at Skibet kunde afgaa om sex Dage.

Med den frembrydende Nat gik jeg til Villaen. I den Løvhytte, hvor jeg første Gang havde seet Armida, hørte jeg hendes og Guitarrens sammensmeltende Toner.

Jeg nærmede mig, standsede og lyttede; sødt, tungsindigt klang de bævende Strenge; endnu vemodigere den opvaagnende Angers rørende Klage.

Jeg hørte følgende af tunge Sukke ledsagede Ord:

Det syge Træ kan grønnes smukt;
Dog let paa Blade, Blomst og Frugt
Den skjulte Brøst Du kjender:
Saa røber og det tvungne Smil
Den slet fordulgte Angers Pil,
Som dybt i Barmen brænder;
Forgjæves Freden i dit Aasyn staaer,
Naar under lønlig Kamp dit Hjerte slaaer*).

Ubemærket af den i sin Anger selv saa indtagende Sangerinde kom jeg ind i Haugen og stod allerede tæt foran hende, inden hun blev mig vaer.

En mørk Rødme overfoer hendes taarevædede Kinder – ak! det var snarere Skræk end Glæde, der satte hendes Blod i Bevægelse. Hun formaaede neppe at reise sig, række Guitarren til Marilla og gjøre mig en taus, ærbødig Hilsen. Som Maanen belyste hendes sorrigfulde Aasyn og ydmyge Stilling, syntes hun mig at være en til Bluelse og Ruelse over sine

*). D'ogni pianta palesa l'aspetto
Il difetto,
Che il tronco nasconde,
Per le fronde
Dal frutto, o dal fior:
Tal d'un' alma l'affanno sepolto
Si travede in un' riso fallace,
Che la pace
Mal finge nel volto
Chi si sente la guerra nel cor.
Metastasio.

Synder opvakt Cæcilia, der første Gang vil nedsynke for sin Helgen.

Jeg bød hende min Arm og ledsagede hende til Huset; Marilla fulgte efter. Da denne, efterat vi vare traadte ind, havde forladt os, greb jeg hendes Haand — den skjælvede i min.

„Skjønne Armida!“ begyndte jeg, „De er mig endnu et Svar skyldig.“

Hun taug.

„Har mit Hjerte bedraget mig?“ vedblev jeg, „nærer De ikke en eneste venlig Følelse for den, der elsker Dem saa inderlig og oprigtig?“

„O, min Gud!“ udsukkede hun med et smertefuldt Øjekast til Himlen, „jeg Ulyksalige!“ derpaa vendte hun sig langsomt med det Udraab: „Signore, jeg kan aldrig blive Deres!“

Jeg greb hendes Arm og sagde:

„Armida! saaledes skilles vi ikke! vil De bortstøde det Hjerte, der brænder for Dem, da — o da skal De idetmindste sige mig hvorfor! Ved alle Helgene! jeg slipper Dem ikke, før jeg veed, hvad der saa pludselig har bevirket denne Forandring!“

Hun vendte sig rask imod mig.

„Vel!“ sagde hun, „det være saa! det være den Ulykkeliges velfortjente Straf, selv at afsige sin Dom — et Ord, Cotaldi! skal snart for evig adskille os: jeg — jeg er Dem ikke værd!“

Hendes Røst blev til Hulken, idet hun atter bortvendte sig og med de foldede Hænder skjulte sit Ansigt.

„Nej! Du Elskelige!“ sagde jeg, „dette Ord adskiller os ikke; just dette forener os!“

Hun dreiede sig endnu engang imod mig og spurgte med et hurtigt, men strengt gjennemborende Blik:

„Signore! forstaaer jeg Dem?“

„Nej!“ raabte jeg, „nej Armida! De forstaaer mig ikke; men snart skal De læse i min Sjæl; skjænk mig ikkun nogle Øjeblikke, og da først skal De afsige Dommen over vor fælles Skjæbne!“

Jeg førte hende til en Stol og satte mig hos hende.

„Nu bort med al Forstillelse! Tiden er kostbar, og denne Time kommer aldrig igjen! Bort derfor med enhver falsk Omfindtlighed! Jeg maa aabne Deres skjønne, men nedrigt bedragne Hjertes Saar; men — ved Gud og alle hans Engle! — kun for at læge det! — De har fortalt mig en Del af Deres Historie; men De afbrød den — jeg vil fuldende. Den Mand, De valgte til Beskytter, forraadte Dem; Deres egen umistænkelige Uskyld overgav Dem i en snedig Forførers Vold — Alt dette veed jeg, og dog, Armida! dog elsker jeg Dem; men, ved den evige Kjærlighed! jeg elsker Dem af et rent Hjerte!“

Bleg som den Billedstøtte, til hvilken hun hældede sig, sad hun længe efter at jeg havde ophørt at tale, før hun fra sit dybtsukkende Bryst frempressede disse Ord:

„Retfærdige Himmel! nu først veed jeg, hvad jeg har tabt!“

„Nej, Signora!“ blev jeg ved, „De veed endnu ikke Alt! ogsaa Deres Proces har De tabt; Deres Ejendomme ere alle uigjenkaldelig borte.“

„Saa er jeg da ogsaa en Betlerske!“ raabte hun. „Himmel, og jeg vandrede sorgløs og letsindig paa denne Lavastrøm; men jeg føler det, nu begynder den at brænde

igjennem — fly mig, Cotaldi! hvorfor tøver De? hvad vil De den vanærede, fattige, fortvivlende Armida?"

„Elske og frelse hende!" var mit Svar.

Jeg udviklede hende nu min hele Plan: at føre hende til Messina som min Brud og der at gjøre hende meddelagtig i det, Himlen havde beskæret mig.

Jeg skjulte ikke for hende, at Marilla havde aabenbaret mig Alt og at hendes Fortælling især havde bestemt mig. Jeg sagde hende, at jeg allerede, i Haab om at vinde hendes Gjenkjærlighed, havde hyret et Skib, som om faa Dage skulde føre hende bort fra et Sted, hvor hun havde mistet og — fundet sit Hjertes Fred.

Jeg bad. jeg besvor hende ved Alt, hvad der er helligt, baade paa Jorden og i Himlen, at bøje hendes ædle Gjenstridighed, at modtage og skjænke Trøst og Haab. Længe modstod hun; ædel Undseelse kæmpede mod Hjertets varme Ønske — omsider sejrede det sidste: hun sank ned for mine Fødder, omfavnede mine Knæ og vædede mine Hænder med en Strøm af Taarer.

Jeg løftede hende op til mig; men hun skjulte sit blussende Ansigt ved min Barm.

„O, Du Naaderige!" hviskede hun, „hvormed har jeg fortjent din Forbarmelse?"

Med mit Hjerte, til hvilket hendes Læber syntes at tale — mere end med mit Øre — hørte jeg den frelste Engels inderlige Tak til Himlen og mig. Salige Øjeblikke! I vare kun et Laan fra de Forklaredes Land, der hvor de sjunge et jublende Halleluja, naar en Sjæl frelses fra Døden.

Armida rev sig ud af mit Favn; hun ilede ind i sit Sovekammer og knælede for den Korsfæstedes Billede; jeg sank ned ved hendes Side og bad med hende.

Marilla kom og vædede vore Hænder med Glædestaarer.

„Jesus Maria!“ skreg Armida, „og jeg er endnu her? Bort, bort fra dette forfærdelige Sted!“

Med Vanskelighed overbeviste vi hende om Nødvendigheden af at forblive der, til Skibet afgik, da en tidligere Flugt vilde være forbunden med den største Fare for os Alle. Hun vilde ikke mere kunne udholde Synet af sin Forfører; men omsider beroligede vi hende med den Forestilling, at hun i det korte Mellemrum af sex Dage neppe behøvede at frygte for hans forhadte Nærværelse. Til ydermere Sikkerhed blev det besluttet, at jeg kun een Gang for vor Afrejse skulde besøge hende. Dette Møde blev fastsat til den tredie Aften derefter. O Gud! det var det sidste!

Marilla modtog mig. Da jeg kom i Forværelset, hørte jeg atter Guitarrens Klang; den var sød, men vemodsfuld — jeg standsede. Hun sang en mig velbekjendt Siciliano, med den Forandring, at hun satte mit Navn istedetfor det oprindelige:

Hvert Foraar, Cotaldi! grønnes min Grav,
Naar Sneen paa Bjergene smelter,
Naar Jorden sig bader i Solstraalens Hav
Og Blomsternes Skarer udvælter:
Den nyfødte Rose imøde Dig leer —
Du tænker vel ej paa den falmede mer?

Hvert Foraar, Cotaldi! grønnes min Grav;
Jeg sover saa stille derunder.
Den vaagnende Blomst kaster Lagenet af;
Jeg bliver dernede og blunder:
Den rødmende Rose imøde Dig leer —
Du tænker vel ej paa den falmede mer?

Hvert Foraar, Cotaldi! grønnes min Grav,
Naar Livet gjenfødes deroppe,
Naar Fuglen sig bader i Ætherens Hav
Og sjunger blandt Myrthernes Toppe:
Den blomstrende Rose imøde Dig leer —
O! tænker Du ej paa den falmede mer?

„Jo, min inderlig Elskede!" raabte jeg, idet jeg sprang ind og trykkede hende til mit Bryst, „jeg vil tænke paa Dig, saalænge mit Hjerte slaaer! Men hvorfor tænker Du paa Døden? Livet, et Liv fuldt af Glæde venter Dig; eller — mistvivler Du om din Cotaldis Kjærlighed?"

„Du elsker mig," sagde hun; „men," lagde hun til med et smerteligt Smil, „Cotaldi! kan Du nogensinde agte mig?"

I dette Øjeblik foer Marilla ind: „Kardinalen!" raabte hun ængstelig; „Signore! De maa skjule Dem i dette Klædeskab, og De, min Frøken! lider af en heftig Tandpine."

Med disse Ord ombandt hun hende et stort Klæde, der skjulede det halve Ansigt, og bad hende lægge sig i Sengen; mig indelukkede hun i Skabet.

Neppe var dette bragt i Rigtighed, før Kardinalen kom og, underrettet om Armidas foregivne Upasselighed, gik ind til hende. Mit Blod kogte; min Haand sluttede sig krampagtigt om Grebet af min Kaarde. Et Par Minuter derefter kom han ud og sagde til Marilla:

„Eders Frøken er ikke vel; men det forekommer mig, som om Tandpinen ikke kunde være hendes eneste Onde; hun er i det Hele ganske forandret."

„Ak!" sukkede den Listige; „Deres Eminence! Deres egen Sygdom — Længsel efter Dem!"

„Merer I?“ sagde han. Jeg kunde gjennem Noglehullet se hans Ansigt: han vendte det mod Marilla med et tvetydigt Smil. „For Tænderne skal jeg sørge: se I til, at alt Andet er, som det bør, naar jeg om tre Dage kommer igjen.“

Han blev endnu nogle Øjeblikke staaende i samme Stilling; derpaa bortfjernede han sig.

Jeg ilede til Armida; hendes Sind var i et heftigt Opror, hartad et værgeløst Bytte for flere voldsomme Lidenskaber. Med Nød formaaede jeg nogenlunde at berolige hende. Kun den Forsikring, at vi inden to Gange fire og tyve Timer vilde befinde os udenfor Italiens Jordbund, paa Vejen til det dyrebare Fødeland, gav hende Kraft til at udrive sig af mine Arme. Langsomt og forsigtigt forlod jeg Huset og Haugen.

Det forekom mig, som om jeg saae en Skygge glide hen ved Muren: desværre! det har ikke været et blot Foster af min frygtsomme Indbildningskraft: Kardinalen maa sikkert have luret i Haugen. Ak! min ulykkelige Armida er falden for en Snigmorders Dolk, og De, min ubekjendte Frelser! har hindret mig i at følge hende til Kjærlighedens rette Hjem.“

Dette var Indholdet af Cotaldis sørgelige Historie, som jeg for Sammenhængens Skyld har tilladt mig at fremsætte med mine egne Ord og med større Orden og Klarhed, end den ulykkelige Yngling var istand til.

Bandini, gjennemtrængt af den inderligste Medlidenhed, søgte forgjæves at trøste hans dybt saarede Hjerte.

Til at dæmpe saadanne Storme har Fornuften ingen Kræfter; de lægge sig kun ved Religionens og Tidens Hjælp.

„Skjøndt jeg, som ubefaren paa Kjærlighedens farlige og troløse Hav, hverken kan beregne eller begribe Styrken af Deres Sjælssmerte," sagde han til Slutning, „saa indseer jeg dog, at den er af saadan Beskaffenhed, at jeg for det Første ikke tør forlade Dem. Og da jeg mærker, at De ikke selv formaaer at fatte nogen Beslutning, maa jeg handle for Dem. Imorgen — har De sagt — afgaaer Skibet; det skal føre os Begge til Deres Hjem. De maa bort fra dette rædselfulde Sted, og jeg ledsager Dem. I Deres skjønne Sicilien maa findes Trøst for Dem og Moro for mig."

Cotaldi rakte ham taus sin Haand. Dette Haandtryk var en uopløselig Venskabspagt.

Haabet, der smigrer vore lettroende Hjerter med saa mange glimrende Løfter, ja stundom endog med Umuligheder, Haabet gjorde næste Morgen Cotaldi det Spørgsmaal: „men om din Elskede endnu var ilive? frelst maaske paa en eller anden forunderlig, for Dig ubegribelig Maade?"

Heftig foer han op og raabte til sin Ven: „Jeg maa vide, om hun virkelig er død, og da først —"

„Du bliver her!" svarte Bandini, „jeg gaaer at bringe Dig Vished om det, som Du aldrig burde omtvivle."

Han lod sig nøje underrette om Armidas Vaaning og alle dens Omgivelser, om hende selv og Marilla — deres Udseende og Klædedragt; og derpaa tiltraadte han sin aldeles overflødige Vandring.

Den Beretning, som han efter et Par Timers Fraværelse aflagde for den ængstligventende Cotaldi, stadfæstede Armidas Død. —

Ikke langt fra den betegnede Villa havde han mødt

et midaldrende Fruentimmer, som han med Rette antog for Marilla.

Han tiltalede hende med en Hilsen fra en vis ung Sicilianer, der med største Bekymring ventede Underretning om en Landsmandinde, som beboede hin Villa. Med sorrigfuld Mine svarte hun: at den omspurgte unge Dame havde omskiftet sin forrige Bolig med en bedre og tryggere.

„Siig Den, som udsendte Dem," — lagde hun til — „at hun endnu førend denne Dags Sol vil være under Jorden i det mørke Hus, hvor ingen Snigmorders Dolk mere skal vække hende."

Med disse Ord ilede hun hastig bort ad en Sidevej.

Der var nu Intet videre at gjøre end at forberede og paaskynde Afrejsen, hvilken Bestilling Bandini alene maatte udføre. Saasnart Mørket faldt paa, forlod begge Vennerne de sørgelige Levninger af Verdens gamle Hovedstad, og den opgaaende Sol saae dem paa Dækket af den lille Barke, der udspredte sine Sejl mod det nye Messene. Cotaldi sad nedsunken i sin dybe Smerte og stirrede paa Bølgerne, der, rødmende i Morgenskjæret, gled ham skvulpende forbi.

Bandini stod alvorlig, men sorgløs, ved hans Side og heftede sit Blik paa det bortvigende Hesperiens yndige Kyster. Efter nogle Dages langsomme, men ellers heldige Sejlads fremsteg Ætnas snetakte Gubbehoved af Bølgerne; og lidt efter lidt hævede sig tilhøjre Sicilien, tilvenstre det bjergfulde Calabrien.

Sundet, fordum saa frygteligt for de Søfarende, syntes at aabne sit Favn og den smilende Ø at ile de Ankommende imøde. Snart ankrede de ved de gamle Messeniers prægtige Stad.

Cotaldis Vaaning var et Palads, hvis Indvendige endogsaa overgik det Udvendige i Glands og Kostbarhed. Hvad der for Bandini havde den største Tillokkelse, var en talrig og velvalgt Malerisamling.

„Her," sagde Værten, idet han anviste ham Værelser til egen fri Raadighed: „her er dit Studerekammer og her ved Siden af dit Sovekammer."

Dette Sidste var et Hjørneværelse, hvorfra man mod Østen saae ud over Staden og Sundet til Reggio og Bjergryggen, der, som en Række af blaa Skyer, begrændsede den fjerne Synskreds; mod Syden udstrakte sig begge de yndige Kyster, udvidede sig jo længer jo mere, ligesom tilbagetrængte af det mægtige Hav, der omsider syntes at sammensmelte med Himmelen; tilhøjre hævede sig den gamle Vulkans Kæmpehoved.

Den unge Maler tabte sig i taus Beskuelse af disse Naturens Triumfer over al menneskelig Kunst og over selv den rigeste Indbildningskraft. Han vaktes først af sin Henrykkelse ved Cotaldis lydelige Graad.

Selv med Øjnene fulde af Taarer — men disse kun Glædens og Begejstringens søde Børn — faldt han om Vennens Hals.

„Her," sukkede Sorgens Søn: „her skulde hun have boet og hver Morgen, opstaaende fra mit Favn, tilbedet Himlens og Jordens almægtige Skaber; her skulde hendes Engleøjne, som dine, tindret i Henrykkelsens Taarer — nu tildækkes de af Dødens og Gravens Mulm."

„O, min arme Ven!" hviskede Bandini: „tilbed ogsaa Du! bøj Dig ydmyg og haabende under den evige Visdoms Villie! Glædens Dør skal atter aabnes for Dig."

„Bandini!" raaate Cotaldi og løsrev sig af

hans Favn; „Du kjender ikke Kjærlighed; o, at Du aldrig maatte kjende den!"

„Mit Hjerte," sagde Bandini smilende, „elsker allerede; jeg har efterladt det i la bella Fiorenza; her kan jeg ikke tabe det."

„Hvorledes?" spurgte hin forundret, „og dette siger Du mig først nu? Hvo er Den, der har bundet Dig med saa — zefyrlette Kjæder?"

„En totusindaarig Skjønhed!" svarte Maleren, „Phidiasses himmelske Datter!"

„Sværmer!" advarede Vennen, „vogt Dig for de femtenaarige! Havskummets Datter har forladt sit gamle Cypern og oprejst sit Tempel ved Siden af sin Ægteherres Værksted; vogt Dig for Trinacrias forføriske Piger!"

Med en uerfaren Ynglings Selvtillid hørte Bandini sin Vens Advarsel; thi endnu stedse slog hans Hjerte frit og ubesejret af en Lidenskab, hvis Styrke kun den Elskende kjender.

Hidtil usaaret ansaa han sig selv for usaarlig og vandrede blandt Siciliens farlige Skjønheder ubekymret og dristig som den Sømand, der stedse heldig har undgaaet Klipper og Skjær. De dejligste Kvinder vare for vor begejstrede Maler ikkun levende Modeller: han — studerede dem.

Dog — ogsaa hans Time slog; og jo roligere hans Hjertes Havblik hidtil havde været, desto heftigere raste den paafølgende Storm.

I Messina boede den rige, med Cotaldi fjernt beslægtede Marchese Monaldechi.

Nogen Tid efter Vennernes Ankomst gjorde denne et stort Gjæstebud, hvortil Begge bleve indbudne. Efter

at have forestillet sin genuesiske Ven og indledet en Samtale mellem ham og Marchesen, som smagfuld Kjender og Ynder af de skjønne Kunster, hengav Cotaldi sig til sine egne sorgelige Tanker, og blandende sig imellem de øvrige Gjæster tabte han snart Bandini af Sigte og talte ej heller med ham, inden de langt ud paa Natten vare komne tilbage til Hjemmet.

Her gjorde han det almindelige og ligegyldige Spørgsmaal: hvorledes hin havde moret sig?

„Fortræffeligt!“ var Svaret.

„Og hvad siger Du om Marchesen?“ spurgte han videre.

„Marchesen? hvad for en Marchese?“ sagde Bandini adspredt.

„Marchese Monaldechi, vor Vært!“ vedblev Cotaldi, forundret og opmærksom.

„Ah!“ svarte Bandini, „jeg mindes i Sandhed ikke, at jeg enten har seet ham eller talt med ham.“

„Du drømmer!“ raabte Cotaldi, „ikke seet Marchesen? Hvem har Du da seet?“

„Hans Datter!“ svarte Bandini hastigt, „hende har jeg seet og ingen Anden!“

Mistroisk saae Cotaldi paa sin Ven: dennes Øjne tindrede; hans Aasyn havde noget saa sværmerisk Sødt, som om han just nylig havde havt en himmelsk Aabenbaring; endnu var det uvist, om denne Fortryllelse skulde tilskrives Ynglingen eller Kunstneren.

„Taaler hun maaske en Sammenligning med den mediceiske Venus?“ spurgte Cotaldi videre med et flygtigt Smil.

„Phidias og Apelles, Rafael og da Vinci,“ raabte Bandini ivrig, „den romerske Skole og den lombardiske,

den venetianske og den florentinske, alle de, der nogensinde har taget en Pensel i Haand, og jeg selv med, ere kun Stympere, Fuskere, usle, indbildte, frække Fuskere — Gianetta, Gianetta er et Ideal, som spotter alle Kunstnere i Verden, med samt deres Madonner og Magdalener og Cæcilier og hele denne Hær af matte, flaue, livløse Hjernefostre. Ak, Cotaldi! Cotaldi! nu veed jeg, hvor ulykkelig Du er."

Cotaldi blegnede: „Det forbyde Himlen!" sagde han med sagte og bævende Stemme: „Gianetta er Prinds Morisis Brud."

Bandini blev endnu blegere end hans Ven.

„Elsker hun ham?" spurgte han skjælvende.

„For alle Helgenes Skyld!" raabte Cotaldi, „berolige mig dog med den Tilstaaelse, at det blot er Kunstnergalskab, der taler af Dig, og ikke en Lidenskab, hvis Ende — for Dig i det mindste — kun kan blive Fordærvelse."

„Berolige Du mig," lød Gjensvaret, „med den Underretning, at hun ikke elsker Prindsen eller nogen Anden."

„Og hvor skulde jeg vide det?" afbrød Cotaldi: „men, enten hun elsker eller ikke: Prindsens Gemalinde vorder hun, og var det da ikke dødelig Synd at opvække en anden Kjærlighed i hendes Hjerte?"

Bandini taug og gik saa heftig frem og tilbage i Værelset, som om han vilde løbe igjennem Væggen.

„I en ulykkelig Time," sukkede den bekymrede Ven, „frelste Du mig fra Døden, om din Handling ikke skal have anden Belønning end Tabet af din egen Rolighed! Fly Bandini! fly, før det er for silde!"

„Aldrig!" svarte denne: „her vil jeg enten vorde lykkelig eller fortvivle!"

„Kan da," vedblev Cotaldi, „et eneste flygtigt Indtryk anrette saadan Ødelæggelse i et Hjerte, der hidtil var tillukket for Kjærlighed? saa stærkt bevæbnet mod alle dens Pile? Kan saa lys en Forstand ikke beseire en affindig Følelse? Dog — hvad nytter det, at jeg stræber at overtyde Dig om dit Vanvid; jeg, der ogsaa selv burde seet den Afgrund, i hvilken jeg med forsætlig Blindhed nedstyrtede mig? Hvad nytter det at præke for en Beruset? Bandini! kast Dig i Søvnens Arme, og naar Du imorgen vaagner med ædru Sjæl, vil Du ikke saa halsstarrig tilstoppe dine Øren for en Vens velmente og gavnlige Forestillinger."

Med disse Ord gik Cotaldi til Hvile, og Bandini overgav sig — ikke til kvægende Søvn, men til aandsudmattende, vaagne Drømme.

Til langt hen paa næste Dag forbleve begge Vennerne i deres særskilte Værelser: den Ene beskjæftiget med sin visse Kummer, den Anden med sit uvisse Haab og sine sværmerske Fantasier.

De bleve neppe samlede, før Cotaldis velindstuderede Philippika mod Bandinis Kjærlighed afbrødes ved et Besøg af Marchesen.

Efter nogle almindelige formelle Komplimenter indledte denne en Samtale om de skjønne Kunster, der endtes med den Begjæring til Bandini: at han vilde male den dejlige Gianetta.

Cotaldi kastede et skarpt og alvorligt Blik paa sin Ven, hvilket denne dog aldeles ikke bemærkede; thi hans Øjne hang ved de Læber, der havde fremført en saadan Begjæring -- den søde Overraskelse bandt hans egne.

Ængstelig saae Cotaldi ud ad Vinduet:

„Se engang, hvor roligt" — sagde han med dæmpet

Stemme og fremtvungen Ligegyldighed — „se dog, hvor blidt og fredeligt Bjerget*) viser sig! Alligevel vilde jeg ikke vove at stige ned i dets Krater."

Men spildt var denne advarende Lignelse: Bandinis Tilstaaelse blev givet; den bestod blot i det Spørgsmaal: naar han kunde begynde?

Marchesen ønskede Billedet jo før jo hellere; og følgelig blev samme Eftermiddag foreslaaet og antaget.

Fornøjet gik Monaldechi bort, for at underrette sin Datter om den ædle Genuesers Føjelighed. Da han var borte, greb Bandini sin Vens Hænder:

„Seer Du?" raabte han, „seer Du, Cotaldi! Skjæbnens egen Vejvisning? Giancttas Fader kommer selv for at hente mig!"

„Jeg seer," svarte Cotaldi, „at Du følger din daarlige Lidenskabs Stemme, og at Du forbytter din egen ubøjelige Villie med Skjæbnen. Kan den Gamle ane, at han ved sin Indbydelse rækker Dig et Giftbæger? men Du, som veed dette, Du burde støde det fra Dig og ile bort fra et Krater, hvis lønlige Ild snart vil udbryde og fortære Dig!"

„Da vil jeg dog vide," raabte Bandini, „om jeg skal fortæres af mit eget Hjertes Ild alene, eller om den Fe, som haver antændt den, ikke ogsaa har et Hjerte for Kjærlighed? Du vil afskrække mig med denne Morisi? En genuesisk Adelsmand — ung og rig — kan ikke være en ganske uværdig Medbejler for en siciliansk Prinds. Skjæbnen har — i hvad Du end kan sige — tilkastet mig hans Handske; jeg optager den, og først naar Kam-

*) Ætna.

pens skjønne Dronning har rakt En af os Krandsen, vil jeg forlade Skrankerne!"

„Om Du kan!" svarte Cotaldi; „men jeg seer, at Kjærlighed er stærkere end Venskab; gaa da, Ubesindige! og er din Beslutning ligesaa fast, som den er overilet, saa glem ikke, at Du har en Ven, som ej er din Fortrolighed uværdig, og som tilhører Dig med Hjerte, Haand og Hoved."

De ædle Ynglinger sank i hverandres Favn, hvoraf den Ene kun løsrev sig for at følge en langt vældigere Lidenskabs uimodstaaelige Kald.

Hvo der vil sætte sit Hjerte paa en ret vovelig Prøve, forsøge at male en kvindelig Skjønhed, betragte ret nøje det yndefulde Ansigt, stirre dybt og længe ind i de flammende Øjne og indsuge i lange Drag den søde Gift af de smægtende Læber, og kommer han da derfra med frit og ubetvunget Hjerte — i Sandhed! da har han Intet havt at tabe.

Men naar Den, som allerede elsker, saaledes selv indtrykker Pilen, hvilken Magt skulde da være istand til at udrive den?

Hvo der vil udsætte en ung Pige for den øjensynligste Fare, lade hende sidde for en ung og smuk Maler; se hvorledes han – Træk for Træk, Stykke for Stykke — tilegner sig hendes Ansigt; det kan lettelig være, han med det Samme tilegner sig Hjertet. Hvorledes skal hun unddrage sig hans dristige Blik? Hvorhen skal hun vende sig fra det Øjekast, der fastholder hendes, ligesom Trylleslangens den arme Fugl, som — hvorvel modstræbende — dog tilsidst vorder et Bytte for Kogleren? Og er hun ikke ydermere nødt til at beskue ham? at lade sine Øjnes Straaler sammensmelte med hans?

Var det at undre over, om der med saadanne Øjekast ogsaa vexledes Hjerter?

Gianetta elskede ikke den rige og højfornemme, men — desværre for ham — hverken unge eller smukke Prinds Morisi.

Hun vidste overalt slet ikke, hvad Kjærlighed var, forend hun opdagede den i den skjønne Malers sjælfulde Blik og i sit eget Hjertes søde Uro.

Trende Gange havde de saaledes siddet ligeoverfor hverandre med stumme Læber og talende Øjne. Med Billedet gik det langsomt; men desto hastigere med Kjærligheden.

Den fjerde Gang, da Gianettas Moder — som ellers bestandig var tilstede — for et Par Minuter forlod Værelset, laa Bandini for den yndige Piges Fødder og — næsten i samme Øjeblik — hun i hans Arme.

Det rørte sig i Sideværelset:

„Mal!“ hviskede Gianetta; og Elskeren sad igjen paa sin Plads.

Da den arme Moder efter saa kort en Fraværelse kom tilbage, anede hun ikke, at Datteren havde sluttet en Pagt for hele Livet.

Bandini — neppe sig selv mægtig — udbad sig endnu kun en Time den følgende Dag, med Løfte om, at han vilde fuldføre Billedet hjemme. Derpaa ilede han at udøse en Del af den overstrømmende Salighed i sin Vens Barm.

Denne havde de foregaaende Dage med ængstelig Bekymring spurgt om hans Hjertes Tilstand, men kun faaet meget dunkle Orakelsvar i de afbrudte Ord: „Engel! Himmel! Helvede! Død! Liv! Salighed!“ og andre flere,

som findes i de Elskendes Aurora; og da han nu saae ham komme bleg og skjælvende, tænkte han mindst paa, at et Overmaal af Fryd frembringer Virkninger, der have en flygtig Lighed med Skrækkens.

Begge Lidenskaber drive Blodet til Hjertet.

Vi ville springe over, hvad den lykkelige Elsker — saasnart han fik Mælet — sagde, for at beskrive sin paradisiske Salighed, men derimod ikke undlade at gjøre den Bemærkning - (som Dæmper paa mangen Læsers og Læserindes sympathetiske, stedse klangfærdige Wolsharpe) — at den i Kjærlighedens Storme allerede noget afkølede Cotaldi hverken delte sin Vens Glæde eller hans dristige Haab.

Men vare hans Advarsler forgjæves, alt førend Bandini vidste Noget om Gjenkjærlighed, hvorledes skulde vel denne nu have laant Øre til noget fornuftigt Ord? At Forældrene aldrig vilde give Slip paa den glimrende Forbindelse med Prindsen og denne ligesaa nødig afstaa sin skjønne Brud; at Trusler og Tvang, ja maaske i Nødsfald Dolk og Gift, vilde vorde anvendte — alt Saadant vare kun stumpe Torne paa Elskerens rosenstrøede Vej: „naar hun først var hans, vilde Alting jevnes af sig selv, Forældrene nøjes med en Svigersøn, der vel var mindre fornem, men bedre istand til at gjøre Datteren lykkelig end den allerede halvt bedagede Morisi, og denne endelig søge sin Trøst hos en Pige, som bedre gjengjældte hans Kjærlighed.“

Cotaldi havde omsider intet andet Valg end at bifalde og fremme Bandinis Plan.

Denne var ligesaa simpel som dristig. Han vilde overtale Gianetta til hemmelig at forlade sine Forældres Hus; paa et Landsted, som Cotaldi ejede i Val

di Noto, skulde de ligesaa hemmelig vies af en til Taushed ved Gaver og Løfter forbunden Gejstlig. Fra dette Asyl vilde de dernæst anraabe om Forældrenes Tilgivelse og - hvis denne ej var at erholde — flygte til Bandinis frie og beskyttende Fædrenestad.

Cotaldis Raad formaaede dog saameget over ham, at han ikke betroede disse eventyrlige og forvovne Forslag til Papiret, men besluttede sig til at meddele Gianetta samme i et lønligt Møde, hvilket han udbad sig i en Billet, som han næste Dag vilde forsøge hemmelig at tilstille hende.

Forsøget lykkedes. Under Malerbordet blev Brevet med et Haandtryk afgivet; og skjøndt Moderen, som sædvanlig, var nærværende, ankom Svaret paa samme Vej. Saa stor er en elskende Piges Snildhed, Aandsnærværelse og Behændighed, at Gianetta — sin tvungne Stilling uagtet — fandt Lejlighed til, under Bordet baade at læse Elskerens og med hans Blyant at skrive sin egen Billet. Neppe var dette bragt i Rigtighed, førend Prindsen, hvem man endnu ikke ventede saa hastigt, traadte ind.

Bandini behøvede al sin Fatning, for med nogenlunde Anstand at modtage en Medbejler, som han hadede uden at kjende ham. Endnu pinligere blev hans Stilling, da denne — af sin tilkommende Svigermoder strax underrettet om Hensigten af Bandinis Nærværelse — ytrede det Ønske, baade at se Billedet og, naar det var færdigt, at komme i Besiddelse deraf.

Kun Gianettas forstilte Rolighed og fuldkomne Aandsnærværelse neddæmpede Stormen i Elskerens Indre, eller hindrede idetmindste ethvert Udbrud af den. Timen var forbi; og med det Løfte, om tre til fire Dage at

overbringe det fuldendte Maleri, anbefalede han sig. Saasnart han var kommen hjem, udfoldede han det dyrebare Brev — der egentlig kun var en fingerlang Papirstrimmel.

Hvor mange Kys han trykkede paa dette første Kjærlighedspant, kan vist ikke være Læserne saa vigtigt at vide som dets Indhold, der bestod i følgende faa, men indholdsrige Ord:

„Inat Klokken Tretten, bag Haugemuren; de fire Myrther."

Dersom Nogen skulde undre eller støde sig over, at en fornem, velopdragen og sædelig Pige saa hastig kunde fatte den Beslutning at give et lønligt Møde, Den være det lagt paa Sinde: at Kjærlighed i Italien er en ganske anden Lidenskab end her i Norden, og at den hisset, ligesom Planterne, drevet af en hedere Sol, udklækkes, voxer og modnes med en Styrke og Hurtighed, som er ubekjendt under denne koldere Himmel, hvor den vel kan opnaa Egens Styrke, men og, som denne, kun langsomt og gradevis. Hvor Orangen paa een Dag udfolder sine Blomster, der aabner sig ogsaa Hjertet i Øjeblikke for Kjærligheds brændende Solstraale; og hvor dens Baar kun er kort, der elskes heftigt og snart.

Hvorfor skulde jeg her give en omstændelig Beskrivelse over tvende Elskendes første lønlige Sammenkomst? For den, der har havt en saadan, er Beskrivelsen overflødig; for Andre uforstaaelig, ja maaske, som alt det Uforstaaelige og Mystiske, fristende og farlig.

Lad altsaa hine fire Myrther skjule de Lykkeliges uskyldige Fryd og kun aabenbare os dette: at Gianetta først efter mange Overtalelser og under hede Taarer

samtykkede i den omtalte Plan. Næste Nat blev bestemt til dens Udførelse.

Ligesaa lidet ville vi trætte Læserne med lang Fortælling om Elskerens utaalmodige Længsel, samt hvad han foretog eller ikke foretog sig i de næste fire og tyve evigLange Timer; men hellere strax lade Bortførelsens højtidelige Klokke lyde.

Den tro Cotaldi holdt med sin Vogn, sin Kudsk og sin Skriftefader udenfor Messinas sydlige Port, for at modtage de Flygtende og se deres Afrejse. Selv vilde han vende tilbage til sin Bopæl, for ikke at vække Mistanke om Delagtighed i dette Pigerov.

Men — Klokken slog Tolv, Tretten, Fjorten — Ingen lod sig se, og bespændt af de sørgeligste Anelser gik Cotaldi hjem og lod Vognen kjøre ind til sit nærliggende Landsted. Den frygtelige, uheldsvangre Nat forløb; men endnu udeblev Bandini.

Uagtet den pinlige Uvished, hvori Cotaldi svævede, turde han dog kun ved en tro Tjener indhente Underretning. Denne havde hos en Pige i Marchesens Hus alene faaet den Oplysning: at Frøkenen om Natten pludselig var bleven syg, at Huset havde været i Uro; men Ingen vidste hvorfor. Vi, som veed det, ville uden Omsvøb berette det.

Prinds Morisi havde en gammelagtig Elskers Mistænkelighed og en erfaren Verdensmands skarpe Syn. De Elskendes Uro ved hans pludselige Fremkomst; deres lønlige, hurtige, men meget sigende Øjekast var ikke undgaaet hans Opmærksomhed, og Giannettas forstilte Venlighed mod ham havde, just fordi den var større end sædvanlig, bidraget til at bestyrke den fattede Mistanke.

Allerede anende hemmelige Sammenkomster, befoel

han sin Kammertjener at gaa paa Lur i den tilstundende Nat. Denne, for hvem den lønlige Dør paa Monaldechis Haugemur fra forrige forlibte Eventyr var velbekjendt, skjulte sig bag en Busk i Nærheden og blev saaledes Vidne til de Elskendes Møde og til den Samtale, som kun Myrtherne burde have hørt.

Ufortøvet meddelte han sin Herre Alt, hvad han havde erfaret, og ligesaa hastigt tog denne sine Forholdsregler derefter, idet han — uden engang for sine tilkommende Svigerforældre at udlade sig om Noget — næste Aften posterede fire velbevæbnede Folk nær ved det berammede Mødested. Tillige holdt han en Vogn tilrede — i hvad Hensigt skulle vi strax erfare.

Midnatstimen slog; men aldrig saasnart havde Gianetta aabnet Haugedøren og den forraadte Elsker kastet sig i hendes Arme, førend han af de fire Bevæbnede blev greben bag fra og med bundne Hænder og et Klæde for Mund og Øjne bragt ind i Prindsens Vogn. Den forfærdede Pige havde intet andet Valg end at vende tilbage og overgive sig til sin Fortvivlelse, der snart gik over til en virkelig Sygdom, hvis Aarsag hverken de bekymrede Forældre eller Nogen i Huset anede.

Saavel af Finhed som af Klogskab havde Morisi besluttet at afbryde hendes Kjærlighedsforstaaelse med Bändini paa en Maade, hvorved den for stedse kunde vorde skjult: saaledes frelstes hans Bruds Ære, og saaledes — mente han — vilde hans attraaede Forbindelse med hende, uden mærkelig Standsning, lettere fremmes. Da han altsaa den følgende Dag aflagde sit Besøg hos Marchesens, var det aldeles overensstemmende med hans Plan, at han baade for Forældre og Datter viste sig fuldkommen uvidende om det Forefaldne og ikkun for-

andret i Henseende til sin Bekymring over Giancttas Sygdom.

Vi fulgte Bandini tilvogns; vi maa ledsage ham til Rejsens Ende. Morisi, skjøndt Italiener, skinsyg og højst fornærmet, var ikke af nogen grusom Karakter; overalt var hans sindige Klogskab Enevoldsherre over alle hans Lidenskaber.

Det var ikke hans Hensigt at hævne sig paa Medbejleren, men blot at fjerne ham fra Messina. Til den Ende lod han ham føre til et Slot nogle Mil fra Staden, hvor vel Bevogtningen var streng, men Behandlingen mild og anstændig.

Naar Brylluppet — hvilket Prindsen ikke troede vilde finde lang eller betydelig Hindring i Brudens flygtige Elskovsintermezzo – var forbi, vilde han atter skjænke Fangen hans Frihed, under Løfte om evig Taushed og Borteblivelse fra Sicilien.

Menneskene lægge Planer, hver sin og Mange tvertimod hverandre — et Vink af Skjæbnens mægtige Styrer kuldkaster dem alle. Vi ville en Stund forlade den fortvivlede Bandini i hans Fængsel, den bekymrede Cotaldi i hans Palads og den fantaserende Gianetta paa hendes Sygeleje, for at beskue en Naturbegivenhed, der i faa Øjeblikke gjorde Ende paa Tusinders Sorg og Glæde og satte et Maal for de stolteste Planer og vældigste Lidenskaber.

Den frygtelige Kæmpe, den gamle Menneske- og Lande-Fordærver, Vulcanus-Ætna, havde i lange Tider forholdt sig stille og fredelig. I Menneskealdre havde intet Jordskjælv, ingen Lavastrøm, ingen Askeregn ødelagt den skjønne Ø, som dette forfærdelige Bjerg behersker. Cyklopperne syntes at sove og Ilden i deres

uhyre Værksted at være udslukket. Siden sidste store Udbrud havde trende Slægter levet, bygget og boet i Fred paa den frugtbare og smilende, men indvortes hule og troløse Jordbund.

De Nulevende havde ganske forglemt Oldefædrenes rædsomme Skjæbne; de for halvfemsindstyve Aar siden omstyrtede Mure vare igjen opreiste og atter blevne gamle. Hint brændende Lavahav var forlængesiden storknet, dets Skorpe smuldret og beplantet med Vinranker og Oranger, Olivenskove og Myrthelunde. Saftige Frugter og sødtduftende Blomster bedækkede Forfædrenes Grave, og deres Børnebørns Børn færdedes om Bjerget, muntre og sorgløse, som Myrerne paa den Tue, et øjeblikkeligt Stormkast omstyrter og tilintetgjør.

Men ikke udslukket var den underjordiske Ild; den ulmede. Ikke slumrede Polyfemus og hans Svende: de samlede Næring til Ilden og Kræfter til et nyt Ødelæggelsesværk. Næsten Halvdelen af Aaret 1783 var forløbet. Ætna forholdt sig rolig; ingen Røgstøtte over Bjergets Isse mindede om forrige Udtømmelser af dets forfærdelige Vrede; intet Drøn i dets uhyre Vóm varslede om nye Udbrud; dets dybe Taushed alene vakte hos erfarne Oldinge en lønlig Frygt for nærforestaaende Ulykker, der end mere forøgedes ved Naturens betydningsfulde Tegn.

Himlen var overtrukken med disige Dunster; Solen lignede en mørkerød Ildkugle, selv naar den stod højest paa Himlen: dens Skin var mat og svagt som den opgaaende Maanes. Ingen Skyer, ingen Vinde afkølede den lummerhede, kvalme Luft; det lod, som de alle af Frygt havde skjult sig i deres lønlige Hjem. Men Havet var stedse i urolig Bevægelse: Bølgerne tumlede hid og

did, som om de ikke vidste, hvorhen de skulde rulle, og et dumpt uophørligt Drøn i Dybet forkyndte, at Afgrundens Kræfter begyndte at røre sig.

Fuglene flagrede forvildede omkring; de turde hverken stige op i Luften, ej heller forblive paa Jorden. De vilde Dyr forlod deres Huler, de tamme deres Græsgange; Kvæget udstødte afbrudte, ængstelige Brøl; Hundene tudede mod Himlen.

Endelig kom det Øjeblik, da Naturens bange Taushed skulde endes med det rædsomste Oprør. Som Buldret af tusinde Vogne lød det pludselig hen under Siciliens Kyster. Taarne og Huse ravede, Mure revnede, Sparreværker knagede, Tagstenene raslede ned paa Gaden, Træernes Toppe svingede frem og tilbage.

Da vaktes de forfærdede Indvaanere af deres ulyksalige Tryghed. Rædselsordet: Jordskjælv! lød paa eengang fra Millioner skjælvende Læber. Enhver, hvis Fødder mægtede at bære ham, stræbte at fly fra de usikre Vaaninger — forgjæves! Det andet Stød kom med et Drøn, som om Alverdens Kanoner paa eengang bleve løsnede. Da styrtede Messinas mange tusinde Bygninger, dens Kirker og Paladser sammen i een eneste Grushob. Hundrede Aars stolte og stærke Værk faldt som et Barns Korthus. Ild og Røg og Støv af de sønderknuste Mure steg op over den ødelagte Stad. Begge Sundets Kyster følte Kraften af de underjordiske Luer.

Markerne bølgede som et Hav; Bjergene skjælvede; Højene vaklede; Afgrunden gabede; dybe Revner aabnede og lukkede sig; Floder forsvandt; selv Havet flygtede fra de hærgede Kyster, og Strandbredden strakte sig langt ud i dets Enemærker. Med Jordens Kræfter

løslodes ogsaa Himlens. Tordenen og Stormen syntes kun at have ventet paa dette Øjeblik, for at føje sine Ødelæggelser til Vulkanens og ofre til Havet dem, som vare undslupne Døden paa det Tørre.

Mange Tusinde omkom i disse skrækkelige Øjeblikke; men Flere frelstes dog — tildels paa underfulde Maader. I de Sidstes Tal vare ogsaa — paa Morisi, Monaldechi og hans Hustru nær — de Personer, som vor Fortælling omhandler.

Da Marchesens Palads styrtede sammen og begrov de fleste af dets Indvaanere under sine Ruiner, faldt nogle Favne af underste Stokværk udad, medens det Øvrige sank indad.

Skjæbnen vilde, at Gianetta med tvende Piger, som vaagede hos hende, skulde befinde sig i hint Værelse, og saaledes kom de uskadte ned i Haugen. Den pludselige Skræk gjengav den Syge — idetmindste for en kort Tid — nogle af de bortvegne Kræfter, og med sine Pigers Hjælp naaede hun først den fri Mark, som grændsede til Haugen, og derpaa, bortreven af en flygtende Hob, Strandbredden. —

Det Slot, hvor Bandini holdtes fangen, var ogsaa blandt dem, som Jordskjælvet omkastede; men Alle deri fik Tid til at frelse sig. Hans Vogtere tænkte kun paa sig selv og lod ham i fuldkommen Frihed. Han ilede til Messina — den var ikke mere til. Hartad sig selv ubevidst, fulgte han, som Gianetta, Skaren til Havet.

Ogsaa Cotaldi var, endnu førend de Andre, lykkeligen undflyet Fordærvelsen med sine rede Penge og Kostbarheder, hvilke hans gamle Tjener allerede nogle Dage iforvejen havde formaaet ham til at indpakke. Herre og Tjener besteg, med endel andre af de først

Flygtende, et Skib, som Stormen snart bortførte fra den ulykkelige Ø.

Et Skib havde optaget Bandini og Gianetta. Hun var i Kahytten, han paa Dækket; og saaledes gik det til, at de ikke gjenfandt hverandre, førend Skibet næste Morgen strandede ved Neapels Kyster. Da det stødte, foer Alle op paa Dækket. Ligegyldig for Liv og Død stod Bandini ved Masten.

De mange fremmede Ansigter, paa hvilke Dødsangesten havde trykket sit frygtelige Præg, forekom ham som Masker paa et Karneval.

Med Et stod Gianetta lige foran ham. Da rørtes den eneste endnu spændte Streng i hans Sjæl — med et jublende Glædesraab fløj han i hendes Favn. De Gjenforenede holdt endnu hinanden tæt omslyngede, da Skibet adskiltes og en Bølge kastede dem i Havet.

Bandini holdt den Elskede i den ene Arm og arbejdede sig med næsten overnaturlige Kræfter gjennem Brændingerne til Land; men da han udmattet segnede paa Strandbredden, ak! da saae han, at han ikkun havde bjerget — et Lig.

Med den haabløse Fortvivlelses stive Blik stirrede han paa det blege Ansigt, der endnu hang over hans Arm — det var Lear med Cordelia — og saaledes fandt Cotaldi, som ligeledes var strandet ikke langt derfra, det ulykkelige Par.

„Bandini!“ skreg han, „Bandini! o, Himmel! er det saaledes, jeg seer Dig igjen!“

Bandini hørte og kjendte hans Røst; men han vendte ikke sine Øjne fra den elskede Døde. Fortvivlelsen havde allerede lagt sin iskolde Haand paa hans Hjerte.

„Læg os i een Grav!“ sagde han med en Døendes

sagte Stemme; min Verden er forgaaet — jeg følger efter."

Med disse Ord drog han en Dolk og stødte den i sit Bryst; hans Blod strømmede ud over Giancttas kolde Barm, og hans Læber bøjede sig i Døden ned til hendes blegnede Kind.

Hvad skal jeg sige om Cotaldis Smerte? Længe stod han ved de Afsjælede, selv lig en livløs Billedstøtte; og først ved flere Tililendes Ankomst vakt af sin Bedovelse, mindedes han sin hedenfarne Vens Bøn. Tvende Dage derefter opfyldte han den.

Bandinis og Giancttas jordiske Levninger hvile i en og samme Grav, og højtidelige Messer lød for deres — som vi haabe — over Grav og Død ophøjede og i et bedre Liv gjenforenede Sjæle.

Cotaldi, hvis Penge og Kostbarheder den tro Tjener ved Skibbruddet havde reddet, og som desuden havde betydelige Kapitaler staaende i Neapel, saae sig lettelig istand til at give de kjære Døde en fuldkommen hæderlig Begravelse efter den katholske Kirkes Ceremonier. Da denne smertefulde Pligt var opfyldt, vandrede han — medens Tjeneren søgte at opspørge eller hyre et Skib til Sicilien — ud til det fornylig af sin syttenhundredaarige Grav opstandne Pompeji.

Under de tungsindigste Betragtninger over Forgængeligheden af alle menneskelige Værker, hvorpaa han selv saa nylig havde oplevet det rædsomste Exempel, traadte han ind i den under Aske begravede Oldtids-Stad. Porten og et lille Stykke af en Gade var allerede gjort ryddeligt og atter bragt frem for Dagens Lys.

Han kastede sit Øje paa et af de første Huse og saae det Ord „Salve!" (Hil Dig!) udhugget over Døren.

Vemodigt smilende tænkte han: „Gjælder denne Hilsen ogsaa mig? Skal ogsaa jeg, som denne Vaanings forrige Beboere, lade mig daare af dette betydningsløse Ønske? Saaledes tilraabtes jo hine, som istedetfor Held og Lyksalighed ikkun fandt Død og Fordærvelse indenfor disse Mure. Hvad skal jeg vel finde her? jeg, som har seet min Fædrenestad synke i Grus! jeg, som har mistet Venner og Brud, Venskab og Kjærlighed!“

Han traadte ind i den store Forsal; den var øde og tom. En Stenbænk var det Eneste, som Eftersøgerne her havde levnet. Paa denne satte han sig og hensank i mørk Tungsindighed. Hans Erindring fremmanede alle hans unge Livs ulykkelige Begivenheder, ligesom Kogleren til sin egen Forfærdelse hidkalder Underverdenens skumle Skygger; han begyndte og endte ved den Elskede og udstødte tilsidst af sin sorgbespændte Barm et højt:

„Armida!“

Da lød det i Nærheden:

„Cotaldi!“

Det foer som en elektrisk Rystelse gjennem alle hans Nerver — det var Armidas Stemme.

„Er her“, raabte han, „en Bolig for de salige Aander? saa kom, o min Elskede! viis mig dit forklarede Aasyn! skjænk mig dette Tegn paa en snar og evig Forening!“

Da stod Armida i Døren ligeoverfor ham, bleg, skjælvende, med udstrakte Arme; men kun et Øjeblik: med et Skrig segnede hun til Jorden.

Det var den virkelige, den levende Armida: hendes Skrig og Fald viste ogsaa den af Forbauselse og Glæde næsten vanvittige Cotaldi, at det ikke var nogen

Aand, som mødte ham her, skjøndt i en underjordisk Verden.

Vi ville ikke opholde os ved en svag og ufuldkommen Beskrivelse af de Gjenforenedes Henrykkelse, efterat Elskerens Kys og Omfavnelser havde kaldet den besvimede Armida tilbage til Livet; men derimod opklare dette glædelige Underværk.

Den gode Marilla, der paa sin Frøkens Skrig var ilet til, maa her føre Ordet.

Da Cotaldis Glæde havde aabnet et lidet Rum for Nysgjerrigheden, fortalte hun som følger:

„Hin Aften, da vi forgjæves imødesaa Deres Komme, aabnedes Haugedøren, og da min Frøken, som i Nærheden utaalmodig ventede Dem, hørte dette, ilede hun strax derhen, men fandt tvende ubekjendte Mænd, som spurgte, om hun var Armida. Da hun i bange Forventning havde bejaet dette, sagde den Ene:

„„Hans Eminence lader Eder vide, at Eders Elsker iaften bliver myrdet, og at I selv skal lide samme Straf.““

Ved disse skrækkelige Ord sank hun paa Knæ for Morderne, bedende om Barmhjertighed for hende selv og med den Elskede; eller — om hendes Død var fast bestemt — at hun maatte lide for Begge. Svaret var et Dolkestød, ved hvilket hun som død segnede til Jorden. Banditerne gik.

Kort efter fandt jeg hende bleg, blodig, men siddende paa Jorden og støttet paa sin Arm. Jeg bar hende ind og afklædte hende: Korsettet var hendes Frelse; thi Dolken havde truffet et Fiskeben og kløvet det, men derved baade tabt en Del af sin Kraft og tillige faaet en skjæv Retning. Kort sagt: Saaret var aldeles ikke farligt, men vel et længere Ophold i Villaen. Endnu

samme Nat maatte vi flygte, men hvorhen? Helst ad den Vej, som De skulde komme, for at advare Dem for Banditerne — dette var Frøkenens Villie.

Dog dette havde jo været at udsætte hende anden Gang for Døden; derfor tillod hun mig omsider ene at udføre dette vigtige Hverv; men ikkun fordi hun følte sig for svag til at gaa saa langt. Jeg forbandt hendes Saar og mere bar end ledte hende hen i Krattet ligeoverfor Villaen. Jeg ilede nu Dem imøde, men var ikke kommen ret langt, førend jeg saae tvende Personer løbe tvert over Vejen et Stykke foran mig og støde en Tredie ned.

Jeg tvivlede nu ikke paa Deres Død og vendte tilbage til Frøkenen, hvem jeg saa længe som muligt søgte at holde i Uvished om Deres ynkelige Endeligt. Jeg gik endnu engang tilbage til Villaen og forsynede mig med Levnetsmidler og Klæder. Derpaa vovede jeg at betro mig til en Frugtsælgerske, som beboede en liden Hytte ved Vejen. Hun var os tro, skjulte os, indtil Frøkenens Saar var lægt, og var derefter for en ringe Betaling vor Vejviserinde ind over dette Kongeriges Grændser."

„Men," bemærkede Cotaldi, „en Ven — nu desværre død og borte — som Dagen efter talte med Dig, hilste fra mig og spurgte om Armida?"

„Ak!" svarte hun, „jeg holdt ham bestemt for en Spion fra Kardinalen."

„Men hvorledes finder jeg Eder her?" spurgte han videre.

„Paa Vejen til Neapel," var Svaret, „hvorfra vi havde isinde at sejle over til Sicilien. Da vi vare komne nær hertil, troede jeg i en forbiilende Rytter at

gjenkjende en af Kardinalens Tjenere, skjøndt han neppe ved et flygtigt Blik skulde søge os i denne Gitana-Dragt. Dog, til desto større Sikkerhed besluttede vi at opholde os her til Aften."

Saaledes endte Marilla sin Beretning; og nu er ogsaa den hele Fortælling snart tilende.

Cotaldi førte Armida til sit Landgods i Val di Noto, hvor der knyttedes et helligt og lyksaligt Baand, som Døden maaske endnu ikke har opløst.

Det kan være, at Begge den Dag i Dag leve roligt og vel i Kredsen af Børn og Børnebørn og tænke mindst paa, at deres Ungdoms-Kjærlighedshistorie rører deltagende Hjerter i det fjerne Norden.

Krybeskytten.

1827.

For rigtigen at bedømme navnkundige Mennesker — berømte saavel som berygtede — maa man sammenligne **Modstanden med Kraften.**

Naar en Attila eller en Tamerlan fører en Million Krigere frem til Kamp og der aldrig engang modsættes dem den halve Styrke: da fortjener det ingen Beundring, om de sejre. Kan derimod en Skanderbeg med tyve Tusinde i tredive Aar heldigen forsvare sig mod det tidobbelte Antal: da tilkjende vi ham enstemmigen Heltenavn.

Endogsaa naar en lovløs Rover viser List og Mod, opvækker han Forundring — om ikke Beundring — og vor Afsky bliver blandet med Forbauselse.

Mathias Klostermayer var en af disse, som Naturen synes at have bestemt til Anfører, men som desværre kun blev en **Roveranfører.** Hans List, Mod og Aandsnærværelse gjorde ham det muligt, med en halv Snes forvovne Karle i hele sex Aar at trodse og undgaa Bayerns og Schwabens civile og militære Magt.

Han blev født i Aaret 1738 i Küssing i Bayern, hvor hans Fader var Hyrde. Denne holdt — sin Fattigdom uagtet — Sonnen flittig til Skolegang og Arbejde. Til sit sextende Aar blev **Mathias** hjemme hos Faderen,

hvorpaa han kom i Tjeneste paa det Jesuiterne tilhørende Slot Mergenthan. Hans Opførsel var her upaaklagelig; men en Lyst opvaagnede hos ham, hvis stigende Magt drog ham i Fordærvelse — Jagtlyst.

Naar den küssinger Skytte af og til kom i Kjøkkenet med et Stykke Vildt, da var det den unge Mathias's største Glæde at betragte dette, saavelsom Skyttens Bøsse, hans Hirschfænger og øvrige Jagttøj. Denne selv, som saaledes hentede den hurtige Fugl ned af Luften og Hjorten fra Bjerget, var Gjenstanden for hans højeste Beundring; han betragtede ham som et Væsen af højere, ædlere Natur.

En Jægers Stand og Liv var fra nu af hans inderligste, dristigste Ønske. Skytten, som snart mærkede Knøsens Tilbøjelighed, underholdt ham — efter Jægeres Maade med Jagthistorier, den ene eventyrligere, mere pirrende end den anden; og Følgen blev, at Mathias's Tanker nu kun sjelden vare hjemme, men som oftest i Marken og Skoven ved Hjortene og Vildsvinene. Skytten, som ønskede sig en Kamerat paa Jagten og tidt behøvede En til at fremdrive Vildtet og skaffe det hjem, tillod den muntre Knøs at følge sig, naar Lejlighed gaves, og lærte ham derefter at bruge et Gevær, hvilket han med større Fyrighed tog i Hænder, end Jesuiterne Krucifixet.

Med saadan Lyst og Iver kunde det ikke fejle, at han jo i kort Tid opnaaede megen Færdighed, og snart traf hans Kugle ligesaa sikkert som den gamle, øvede Jægers. For desto oftere at kunne ledsage denne, forlod han sin Tjeneste i Mergenthan og drog tilbage til sin Fødeby. Men ikke altid havde Skytten Lejlighed, naar Mathias havde Lyst, og nu vovede denne alene

at betræde Vildbanen — først vel med bankende Hjerte, men siden med jo længer jo stærkere tiltagende Mod. Udbyttet af dette Solofængeri gjemte han i hule Træer og dybe, ham velbekjendte Gruber og Kløfter og afsatte det med megen Forsigtighed til Gjæstgivere og Andre, som gjorde sig en Næringsvej af at stille Krybeskytterne ved det stjaalne Vildt til lave Priser.

I hele fem Aar stod Lykken ham troligen bi, hvortil det dog bidrog meget, at han boede Skytten saa nær, at han altid kunde vide, naar han var sikker for ham. I en anden Henseende smilede ogsaa Lykken til ham, idet han elleve Gange i disse fem Aar ved det unge Mandskabs Udtagelse til Krigstjeneste trak et Frilod.

Men omsider beviste den blinde Gudinde ogsaa sin Ustadighed paa vor Krybeskytte.

En Sommeraften i Aaret 1761, som han just havde bragt en Værtshusmand i Friedberg en Raabuk og i Skjænkestuen fortærede en Del af det erholdte Honorar, maatte det føje sig saaledes, at en Trop bayerske Hververe fik i Sinde at udkaste deres Garn paa samme Sted. Saasnart de traadte ind i Stuen, opdagede det ovede Blik strax den velvoxne, flinke Mathias, og med megen Appetit udkastede disse Menneskefiskere Garnet efter ham; forgjæves! Som Loke fordum, sprang han nu over med Raskhed og smuttede nu under med Snildhed.

Da List ikke vilde hjælpe, gik man en Gjenvej og brugte Magten. Vel gjorde den eventuelle Helt tapper Modstand: men Fire mod En er et stærkt Argument; snart sad han med bundne Hænder paa Bænken. Han beraabte sig nu paa Værten; dog, denne, som allerede ved Hjælp af nogle Dukater var bleven ganske

enthusiastisk for Landets Tarv, skød sin Hue næsten baglænds af Hovedet og sagde med megen Pathos:

„Jo, min Broder! Du er rigtignok hvervet, og det er godt for Dig -- meget bedre end Tugthuset!“

„Hvad siger Han?“ raabte Mathias og lettede sig fra Bænken, idet han forgjæves vrikkede og sled med de bagbundne Arme.

„Jeg siger,“ svarede Værten, „at saadan en Krybeskytte som Du maa takke den naadige Kurfyrste, at han vil tage Dig i sin Tjeneste.“

„Ho, ho, Fatter!“ gjenmælede Mathias, „er jeg en Krybeskytte, er jeg en Vildttyv, hvad er saa Han? — en Hæler, lille Fatter! —“

„Nej, min Søn! deri ta'er Du fejl; jeg er Vært i den sorte Bjorn,“ svarte denne, „og har jeg kjøbt en Hare af Dig, saa var det, fordi Du bildte mig ind, at Du var Skytte i Mergenthan og solgte efter dine Herrers Befaling.“

Klostermayer bed Tænderne sammen, og hans Ansigtsmuskler bævede konvulsivisk som hos En, der har nedslugt en bitter Medicin; men en indvortes hastig Beslutning glattede snart igjen enhver Rynke, og med en Mine, halv sur og halv sød, sagde han:

„Fanden hvilket! er jeg Soldat, saa er jeg Soldat! Hør, din lodne Skjelm! giv os Noget at leve af! Den sidste Daler, jeg fik af Dig, skal herud! men — jeg kan ikke engang komme i min Lomme!“

„Vil Du være ordentlig og fornuftig,“ svarte en af Hververne, „saa skal Du snart faae dine Hænder fri.“

Som sagt, saa gjort: Klostermayer fik sine Hænder og med det Samme — som det lod — sin Tunge fri. Han fortalte, pralede, løj, drak og skjemtede

saalænge, til det virkelig lykkedes ham at inddysse Hververnes Aarvaagenhed. Endelig forlangte han at komme ud i et vist Ærende, hvilket tillodes ham under tvende Hververes Opsyn. Saasnart han var ude paa Gaden, gav han pludselig den Ene et vældigt Puf i Hjertekulen, saa Sands og Aande forgik ham, spændte Krog for den Anden og ilte nu af alle Kræfter ud af den nærliggende Stads-Port.

Vel satte Hververne efter ham; men det vundne Forspring var allerede for stort, og ingen af de Mødende fandt Kald til at stoppe den raske Flygtning, ihvormeget end hans Forfølgere raabte og skreg. Han stilede nu sit Løb lige ned til den forbiflydende Lechflod: Hververne, som troede at fange ham der, bagefter; men Klostermayer var en øvet Svømmer. Rask styrtede han sig i Vandet og travlede alt op paa den modsatte Bred, da Hververne naaede til Floden. Til Afsked viste han disse sin Tunge, derefter en vis anden Del af Legemet og forsvandt saa i det tykke Krat.

Da han kjendte — saa at sige — hver Busk i nogle Miles Omkreds, blev det ham ikke vanskeligt henimod Midnat at naa en Kulsvierhytte, hvor den venskabelige Modtagelse viste, at han ikke var fremmed. Men det kolde Bad ovenpaa Svedekuren sendte den stakkels Krybeskytte en Feber paa Halsen, som uden Kulsviernes Pleje ufejlbarligen havde lagt ham i Graven.

Som han en Dag omsider følte sig stærk nok til at forlade sit Asyl og — siddende i Kakkelovnskrogen med Albuerne paa Knæerne og Kjæverne understøttede af begge Hænder — tænkte paa sin Riffel og Jagttaske, som han havde gjemt fire Mile borte paa den anden Side af Lech i en hul Eg: bukkede en Mand sig ind ad den lave

Stuedør med en Riffelpibe foran sig. Hans hele Udvortes havde noget Skummelt — næsten Lønligt ved sig.

Paa det sorte, allerede med Graat indsprængte Hoved bar han en lille trekantet Hat, hvis Hypotenuse sad skjævt ned over det højre Øre. Den ene korte Spids bedækkede næsten det højre Øje; men lignede dette det venstre, da var det mørkt, dybtliggende, næsten skjult under et kridhvidt Øjenbryn og flankeret af en mægtig Ørnenæse. Det hele Ansigt var ellers aldeles uden noget Udtryk, men en Fysiolog vilde maaske have lignet det ved et Blad, hvorpaa der er skrevet med sympathetisk Blæk, og som ved Hjælp af Varmen kan lade sig læse. En gammel mørkgrøn, men i Sømmene lysgrøn Jakke sluttede sig om den brede, noget krumbøjede Ryg og skjulte det Halve af et Par sorte, over Knæerne glindsende Skindbuxer. Han satte meget betænksomt Riflen i en Krog, som det lod til han før havde kjendt, hængte Hatten paa Piben og tog en Grævlingeskinds Jagttaske over Hovedet, hvoraf han ved Bagbenene udtrak en Hare.

„Her er en Mis!" sagde han til Kulsvieren, „lad Grethe stege os den til Aften. Og her er en Snaps" — føjede han til, idet han lagde en lille, flad Kurveflaske paa Bordet.

Kulsvieren tog uden at svare mod Haren og gik i Kjøkkenet til sin Kone. Den Fremmede satte sig for Enden af Disken, knappede sin Jakke op, drog sine Sko af og lagde sine Fødder op paa Bænken.

Ved denne Bevægelse kom han til at vende Ansigtet hen mod den Krog, hvor Klostermayer sad. Ubevægelig betragtede han denne, som, endnu mat efter sin Sygdom, ikke følte Kald til at afbryde Tausheden. I nogle Minuter tog de saaledes hverandre i stiltiende

Øjesyn — ikke ulig to fremmede Jagthunde, der uventet mødes, standse, betragte hverandre med mistroiske Blik og derpaa enten gaa sagte og varsomme hver sin Vej eller ogsaa ved Jægerens Mægling forenede fortsætte den afbrudte Jagt. Saaledes gik det her, da Kulsvieren kom ind og forestillede begge Krybeskytterne for hverandre.

Da den Ældres i Tydsklands Skove vidtberømte Navn, Xaverius Bobinger, blev nævnet, rejste den Unge sig gjennemtrængt af Ærbødighed og udbad sig ydmygt en saadan Mands Protektion. Bevæget ved Mayers Skjæbne og endmere ved Kulsvierens fordelagtige Vidnesbyrd, lovede Bobinger at tage ham med sig som — Driver og underholde ham, indtil han atter kunde komme i Besiddelse af sit Gevær. Dette Tilbud blev med Taknemmelighed modtaget, og et Par Dage derefter tiltraadte de deres Vandring.

Paa denne profiterede Mayer særdeles af den erfarne Bobingers Omgang, forøgede sine Kundskaber i Geografi og Jagt, samt i den Kunst at undgaa de regulære Jægeres Efterstræbelser; men maatte gjengjælde denne praktiske Undervisning med saadanne Arbejder, som han medrette ansaa for at være under sin Værdighed. Han blev ikke Riflen betroet, men maatte nøjes med at opjage Vildtet, bære og sælge det til Hælerne, udspejde Skovene og saa videre.

Ikke med Uvillie skiltes han derfor fra sin Mester, da de havde naaet Skoven, hvor Riflen var skjult. Til Afsked fik han, som Erkjendtligheds-Bevis, Anbefaling til en Bøssemager, der til Krybeskytters Bekvemmelighed forfærdigede Rifler med flad Kolb, som kunde skrues af ved Laasen og puttes under Kjolen.

I det velbekjendte Gjemmested fandt Mayer til sin store Glæde den kjære Riffel, skjøndt overtrukken med Rust. Medens han afgned denne, fik han med et Slag paa Skulderen den Hilsen: „Glück auf, Weidemann!“

Det var en Frijæger, som under Navnet „Tyroleren“ allerede længe havde været en Skræk for alle Herskabsjægere.

Bekjendtskab og Venskab blev indgaaet i samme Øjeblik og Jagten dreven med Fordel og Held. Efterhaanden kom flere Krybeskytter til; og dette Selskab drev i fire Aar uforstyrret den ædle Jagt, indtil det omsider af en udsendt Kommando blev omringet, fanget og sendt paa 3/4 Aar til Tugthuset i München.

Her gjordes flere nye Bekjendtskaber; da Straffetiden var udløben, forenede man sig efterhaanden, og Mayer, som den raskeste, snildeste og færdigste Skytte, udvalgtes til Anfører. Han viste sig denne Post fuldkommen værdig ved sin Retfærdighed i Byttets Deling og ved sin Snuhed i at undgaa alle Efterstræbelser.

Inden kort Tid blev Mayer — eller, som han nu hed: den bayerske Hiesel — en Gjenstand for Jægernes Frygt og Had og Bøndernes Beundring. Bayerns og Schwabens Skove hjemsøgtes; Vildtet formindskedes; Landmanden glædede — Godsejeren harmede sig. Aldrig kom man rigtig paa Spor efter disse ubudne Gjæster; de erholdt altid betids de fornødne Vink af Hælerne, af Kromændene og af Bønderne selv; og naar de forenede Herregaardsjægere troede at have dem vist, vare de allerede over Grændsen og huserede i andre Jagtrevierer.

Da Hiesels Bedrifter nu blev det yndede Thema i Krohusunderholdninger, lod engang en Møller ikke langt fra Mähringen sig uforsigtigen forstaa med, at han op=

fostrede en ualmindelig stor Bulbider, ved hvis Hjælp han haabede at kunne fange den frygtelige Hiesel, saasnart han kun vilde vise sig i Egnen.

Da Friskytten erfarede dette utidige Praleri, ilede han til Møllen, men overgav først Riffel og Hirschfænger til sine Kamerater i det nærliggende Krat, og meldte sig hos Mølleren som en Svend, der søgte Tjeneste. Mølleren behøvede ham ikke, men vilde dog formilde sit Afslag med en god Beværtning. Under denne ledte Hiesel Samtalen uformærket hen paa sig selv og sine Bedrifter.

I Forstningen vilde den ellers saa snaksomme Møller ikke ret bide paa Krogen, men svarte kun med et „hm" og et listigt Smil paa den Andens eventyrlige Fortællinger. Da han endelig steg saa højt med sin Ros, at han paastod, Hiesel var ej alene skudfri, men kunde ikke engang overvindes eller fanges af noget Menneske, da fik han rigtig Mølleren paa Glatis.

„Pyt, min Ven!" raabte han, „jeg har en Hund, han skal alene gjore det af med Karlen."

„En Hund!" gjentog Hiesel studsende og betænksom, „en Hund! I hans Akkord med Fanden staaer maaske Intet om, at han skal hytte ham for Dyr, men blot for Mennesker — hm, Fatter! den Hund gad jeg dog seet!"

Efter nogen Vægring lovede Mølleren at vise ham den; men advarede ham ikke at gaa ind til den i Laden, hvor den for sin Glubskhed var indelukket. Han fulgte ham derhen og aabnede Doren paa Klem; men Hiesel ligesom dreven af ubetvingelig Nysgjerrighed efter ret at se Dyret — stodte Døren helt op.

I samme Øjeblik foer Hunden los paa ham, og

Mølleren, som frygtede, at det kunde koste Menneskets Liv, vidste i sin Angest intet andet Raad end at løbe ind efter sit Gevær, for at skyde Hunden. Imidlertid tabte Hiesel ikke sin Aandsnærværelse, men svøbte i en Hast sit Lommeklæde om den venstre Haand og jog den ind i Bulbiderens aabnede Svælg. Denne, i Angst for at kvæles, lod sig lettelig rive om og binde med en Strikke, som Hiesel i denne Hensigt havde medtaget. Med Tørklædet snørede han derpaa Flaben til, og inden Mølleren fik sit Gevær ladet, havde den foregivne Møllersvend allerede baaret Hunden ud i Krattet.

Paa Vejen mødte han den rigtige Møllersvend og bad ham hilse hans Husbond: „at han i Dag havde seet sin Hund sidste Gang, men den bayerske Hiesel første Gang." —

Saa fjendtlig Krybeskyttens og Hundens første Bekjendtskab var, saa venskabeligt blev dog deres Forhold siden, og Dyrets Frygt for sin Overvinder gik over til den største Hengivenhed. Hvor Hiesel kom ind, tog han altid sin Plads for Enden af Bordet og Hunden sin ovenpaa det; og naar denne laa der, rullende sine frygtelige Øjne omkring paa de Tilstedeværende, vare disse ikke utilbøjelige til at anse den for Belzebub selv eller en af hans Haandlangere.

Da alle regelmæssige Jægere vare Hiesels naturlige Fjender, fattede han til disse et uudslukkeligt Had og søgte ved hver given Lejlighed at hævne sig paa dem for de Forfølgelser, under hvilke han idelig led. Intet Under om han skar den hele Jægerstand over een Kam og ofte lod Uskyldige føle sin Hævn. Denne gik dog aldrig videre end til Skjældsord, Slag, Geværstød og mindre farlige Hirschfængerhug; aldrig har han gjort sig

skyldig i Mord paa nogen Jæger, som han i Skove eller Værtshuse antraf med afgjort Overmagt og som ikke satte sig til Modværge.

Hans Bedrifter af denne Natur ville Læserne vistnok skjænke Aktor, der med kedende Omstændelighed har anført og sikkert overdrevet dem alle. Jeg skal altsaa indskrænke mig til Fortællingen af hans mod angribende Jægere og Soldater holdte Fægtninger, i hvilke han lod se et Mod, en Snildhed og en Aandsnærværelse, der vare en bedre Sag værdige.

Den første Skjærmydsel forefaldt i Waldbergerskoven i Nærheden af Augsburg, hvor han blev angreben af Jægere og Soldater. Da han kun var selvsjette mod et mangedobbelt Antal Fjender, fandt han et Tilbagetog raadeligst og udførte virkelig dette under idelig Skyden saa heldigt, at han kun mistede En af Banden, som faldt i et Baghold.

Da han kort efter havde forstærket sit Korps til otte Mand, blev han i Nærheden af Simnach angreben af türkheimske Jægere, mistede atter en Mand, men frelste de Øvrige.

Alvorligere var følgende Affære, som forefaldt sidst paa Aaret 1768. Hiesel befandt sig med fire Kamerater paa en Mejerigaard, hvor de forbleve Natten over. I Morgenstunden saae de sig pludselig omringet af et fuggerisk-kirchbergsk Strejfparti, der opfordrede dem til øjeblikkelig Overgivelse.

Hiesel lod, som han dertil var ganske villig, og bad blot om Tid til at klæde sig paa. Det blev ham tilstaaet; men istedetfor at overgive sig, flygtede han med tre af sine Kamerater igjennem en Bagdør.

De her posterede Jægere skød: en af Krybeskytterne

faldt død paa Stedet; Hiesel og de to Andre fortsatte saarede Flugten henad den nærliggende Skov til. Tvende af de Jægere, som havde fyret, kastede nu Geværerne og løb efter de Flygtende med dragne Hirschfængere.

Da Hiesel mærkede, at de halede ind paa ham, gjorde han pludselig omkring og stød den ene af Forfølgerne gjennem Hjertet; den Anden faldt næsten i samme Øjeblik, dødeligt saaret af Tyroleren.

De øvrige Jægere, som vare i Begreb med at komme deres Kamerater til Hjælp, standsede nu saalænge, til de Forfulgte fik Tid at naa Skoven, hvor det endnu mindre var raadeligt at fortsætte Jagten efter dem. Medens den Døde og Døende bleve baarne ind, saae den fjerde Vildttyv, som hidtil havde skjult sig i Kjælderen, sit Snit og undslap lykkelig til sine Kamerater.

Saasnart Hiesel i et af sine sikre Smuthuller havde faaet sit Saar lægt og den adspredte Bande — der nu beløb sig til femten Mand — samlet, drog han ud til nye Foretagender, nemlig Hævn over de Jægere, med hvem han troede at have gamle Regninger at afgjøre.

Efter en saadan Expedition blev han i Grevskabet Burgau angreben af en Trop kejserlige Soldater. Men Hiesels Spejdere vare paalideligere end hans Fjenders; han vidste baade disses Ankomst og deres Antal, og disse heri overlegen rykkede han dem dristigt imøde og forjog dem op paa Slottet.

Denne Hiesels Lykke til at undgaa sine Fjender er ikke saa forunderlig, naar man overvejer, at Hælerne, til hvem han for lav Pris afhændede det stjaalne Vildt, at Kromændene, for hvem han og hans Folk vare gode Kunder, at Bønderne, som gjerne saae Vildtets Formind=

skelse — at alle disse fandt en særdeles Interesse ved at staa Krybeskytterne bi med gavnlige Efterretninger, og at Andre ved Frygt afholdtes fra at forraade dem.

Saaledes kunde de længe uhindrede gjennemfare det sydlige Tydsklands Skove og stødte først i Efteraaret 1769 igjen paa en Kommando Roggenburgere i Breitenthal; men vel underrettet om dennes Svaghed angreb og forjog han den, efter at have taget en Korporal til Fange. Stolt af Sejeren gik han med fire Kamerater til Roggenburg selv, forlangte Middagsmad for sig og Sine, og da man undskyldte sig med et herskabeligt Forbud, erklærede han spottende, at han nok selv skulde finde Vej til Kjøkken og Kjælder, hvor han ogsaa huserede efter Behag.

Ikke længe derefter angreb han et andet Strejfparti i Byen Buchloe, dræbte Nogle af dem og drev de Øvrige paa Flugt. Ingen bedre Lykke havde en endnu talrigere augsburger Troppeafdeling i Wertachskoven. Hiesel posterte sig bag Ruinerne af et gammelt Kapel; han og Tyroleren skød, de Andre ladede Geværerne til dem, og uden Tab paa sin egen Side tvang han Angriberne til Retirade.

Kort efter indfandt hele Fribytterselskabet sig en Søndag Eftermiddag i Byen Kellmünz, og efter at have udstillet en Skildvagt, overlod de sig til alskens Lystighed i Værtshuset. Næsten hele Landsbyen havde her forsamlet sig for at se den navnkundige Hiesel, der med sin lille Hob saa ofte havde undgaaet, trodset og adsplittet tvende Kredses regulære Tropper. Smigret ved denne Udmærkelse haranguerede Anføreren den gabende Almue og fremstillede sig selv som dens Beskytter mod Adelens Undertrykkelser.

„I seer," sagde han, „hvorledes Grever og Baroner, Rigsstæder og Fyrster, Kurfyrster, ja Kejseren selv, have sammensvoret sig imod mig og tragte efter mit Liv, fordi jeg befrier Eder for Hjorte og Vildsvin, som ødelægge Eders Marker. Men om Paven selv kom herhid med alle hans Kardinaler, jeg agtede ham ikke mere end den Hane, der sidder."

Med disse Ord lagde han sin Riffel til Kinden og skod Hovedet af Hanen, der stod paa Enden af Huset.

„Saaledes" — raabte han triumferende — „skal det gaa alle mine Fjender. Hiesels Kugler gaa ikke forbi. Tag et Spil Kort, Tyroler! træd tyve Skridt af, og hold mig Spar-Es frem mellem dine Fingre."

Denne gjorde efter Befaling, og med en Riffelkugle gjennemborede den sikre Skytte Kortet. I samme Øjeblik kom den udstilte Vagt og berettede, at en stærk Kommando Bayrere var i Anmarsch.

Istedenfor at flygte posterede Hiesel sine Folk foran Værtshuset, medens Bønderne skyndsomst forlod Valpladsen. Bayrerne, som troede, at Vildttyvene vare inde i Værtshuset, nærmede sig dette ubekymret; men aldrig saasnart drejede de omkring det sidste Hjørnehus, før de to Forreste faldt dødelig trufne af Hiesel og hans tro Tyroler. Nu blev Ilden almindelig fra begge Sider; mange af Bayrerne bleve saarede, men de vare dog for overlegne i Tal. Efterat have mistet tvende af sine Folk trak Hiesel sig med de Øvrige fægtende tilbage til den nærliggende Skov.

En heldigere Kamp, som endte med afgjørende Sejer, bestod Hiesel mellem Jul og Nytaar 1770 i Byen Elchingen. Han sad i Værtshuset og fik sig et Slag Kort med sine Jægere; og da han havde besluttet at

blive der Natten over, havde han sendt sine Sko til Skomageren, trukket Kjole og Vest af og gjort sig det ret mageligt. Da knaldede tvende Skud udenfor Døren. En Kommando Stadsoldater fra Ulm havde umærket nærmet sig og skudt Skildvagten. Døren fløj op, og en behjertet Soldat sprang ind med spændt Gevær og opplantet Bajonet: Flere stod bag ham i Forstuen; de Øvriges Vaaben klirrede udenfor Vinduerne.

Uden at svare paa Soldatens „gebt Euch!“ strøg Hiesel meget sindig sine Penge sammen og puttede dem i Buxelommen, hvilken han ligesaa besindig tilknappede. Herpaa greb han Riffelen, som stod ved ham i Krogen; og enten nu Soldaten blændedes af Lysene, eller han troede, at Hiesel vilde udlevere sit Vaaben — nok er det, han gav denne Tid til at skyde sig.

„Lysene ud!“ skreg Hiesel, „skyd de Hunde ned!“

Saa hurtigt gjort som sagt: Lysene sluktes, og en almindelig Salve af Krybeskytterne dræbte og saarede flere af de i Forstuen staaende Soldater. Friske traadte i deres Sted og fyrede ind i Stuen, men iblinde. Der var mørkt og de Angrebne i Sikkerhed for Soldaternes Kugler. Ingen var værre faren, end Værten og de øvrige Gjæster, som gjerne vilde være neutrale i denne Krig.

Ved Hiesels første Skud sprang de op og søgte sig hver et Fristed: Nogle under Bænkene, Andre bag Kakkelovnen og Andre i Sengene, hvor de tilhyllede sig med Dynerne og svedte Angestens Sved. Medens Hiesel og hans Folk ladede paany, listede sig en af disse paa hans Befaling hen til Døren, som Vinden havde blæst i, og holdt paa den. En af Soldaterne ruskede udenfra,

men kunde ikke aabne den, da han kun havde fat i Klinken, Krybeskytten derimod paa Haandfanget.

Da Alle havde ladt, raabte Hiesel: „Slip nu!“ Døren fløj op paa vid Væg, og en anden Salve indenfra gjorde atter lyst blandt Ulmerne; endogsaa deres Fændrik, Kazenwadel, faldt ved Lieutenantens Side, med fire af Soldaterne. Alligevel fortsattes Striden til bestandigt Tab for Angriberne. Hiesel, som frygtede, at de, naar en General-Salve fra Stuen var gaaet, skulde storme ind i Masse med en Fakkel fra Ildstedet (hvilket de strax burde have gjort), fandt det raadeligere, at bruge sin gamle Taktik: han og Tyroleren alene skød — de Øvrige ladede.

Hvergang nogle af Fjenderne lod sig se for Døren belyste af Ilden paa Skorstenen, blev et Par af dem dræbte eller saarede; og med frisk ladte Geværer kunde de Belejrede vedligeholde en Løbeild og afslaa Stormen. Ogsaa Bulbideren tog virksom Del i Forsvaret og bed blandt Flere en indtrængende Soldat saaledes, at han blev Krøbling sin Livstid. Men i sit blinde Raseri adskilte den ikke nøje nok Ven og Fjende: den anfaldt en Vildtskytte, som stod Døren for nær, og med Nød og neppe kunde han frelses fra dens frygtelige Tænder.

Besynderligt nok! fra dette Øjeblik af forsvandt Dyret ganske og aldeles — mon ikke af Skam og Harme over sin Fejltagelse? Hiesel saae den aldrig mere. Dette Tab gik ham nær til Hjerte, og han ansaa det med Rette for et ondt Varsel. Endnu nogen Tid forsøgte den kommanderende Officer at forcere Indgangen, forgjæves! Hans Folk blev under deres frugtløse og blodige Anstrengelser stedse mere modløse; Forstuen og Bryggerset vare fulde af Døde og Saarede, og neppe var der Friske nok til deres

Bortbringelse. Flere af de Første maatte virkelig efterlades, da Retiraden omsider blev besluttet. Denne iværksattes med temmelig Orden og under bestandig Fyren mod Husets Vinduer og Døre.

Da Hiesel mærkede Fjendernes Bortgang og ikke holdt det for raadeligt at fyre efter dem ud af den stærkt beskudte Dor, lod han Halvparten af sine Folk stige op paa Loftet og sende de Flygtende nogle Kugler til sidste Afsked. Ligesaa forsigtig som dristig troede han sig endnu ikke fuldkommen sikker, men lod En aabne Bagdoren ud til Haugen, for der at se efter. Rigtigt: her var en Underofficer posteret med sin Peloton, med den bestemteste Ordre, hverken at fyre eller røre sig af Stedet, før Røverne muligen vilde flygte gjennem denne Udgang. Taus og ubevægelig havde denne Trop hørt paa den langvarige Skyden, uvis om Kampens Udfald, især da Ilden tilsidst sagtnedes og tildels syntes at fjerne sig.

Saasnart Bagdøren gik op, lod Underofficeren sin Kommando give en Salve derhen, dog uden Virkning; men da den strax blev besvaret med flere Skud fra Huset saavel som med jublende Sejerskrig, da han strax derpaa i Enden af Byen horte Retirade-Trommen, maatte han ogsaa beslutte sig til at følge denne.

Hiesel, som nu mærkede, at Huset og Byen var forladt af Fjenderne, lod tvende af sine Folk regalere de Flygtende med et Stykke paa Valdhorn. Det lystige Jagtstykke kontrasterede skarpt mod de Saaredes Jamren og lod sørgeligt i de bortdragende harmfulde Krigeres Øren.

Nu bleve Lysene tændte; Værten og Gjæsterne kom frem af deres Smuthuller; de tilbageblevne Døde udplyn-

dredes, og den i Stuen først trufne Soldat, som endnu levede og bad om Drikke, blev af Hiesel selv vederkvæget med et Krus Øl, hvorpaa han drog sit sidste Suk. Den eneste haardtsaarede Vildtskytte var den af Hunden forbidte.

For at faae ham plejet paa et sikkert Sted, laante Hiesel en Hest af Værten til at transportere ham, da han ikke var istand til at gaa. Efter at have nydt nogle Forfriskninger ovenpaa Kampen, drog den sejrende Hob endnu samme Nat bort til andre Egne og hævnede som sædvanligt den formentlige Uret paa adskillige herskabelige Jægere og Betjente og først paa en ulmsk Jæger i Golzwang, hvis Hus blev udplyndret. Jeg skulde ikke have udhævet denne blandt flere lignende Begivenheder, dersom den ej havde tjent til at belyse en Side af den ulykkelige Forbryders Karakter. Hanerne vare spændte, og fem Geværpiber pegede mod Jægerens Bryst; da styrtede hans højfrugtsommelige Kone ind og kastede sig for Røverens Fødder, og den allerede af Hiesel fældede Dødsdom: „Du ulmske Hund maa dø!“ blev tilbagekaldet.

Sejerstolt og endnu varm fra Blodbadet i Elchingen vidste han dog at betvinge sit og sine Fribytteres myrdelystne Sind. Da disse forlod det plyndrede Hus, rakte Anføreren den ængstede Jæger Haanden med de Ord:

„Du kan takke din Kone for dit Liv!“

Og gjennem Vinduet tilkastede han ham et i Elchingen erobret Gevær istedenfor hans eget, som Røverne tog med sig. Jeg kalder dem Røvere: thi med lignende Plyndringer, skjøndt ikke med Blod, betegnede de nu deres Vej.

Læserne vente maaske at se denne Fortælling oplivet

ved en eller flere Kjærlighedshistorier — jeg kan ikke opfylde denne Forventning, da jeg har besluttet uden mindste Afvigelse at følge Sandheden. Slemt nok og jært nok, at Historien i dette Punkt iagttager den dybeste Taushed! saa meget særere som Hiesel, efter dens Beskrivelse, skal have været en smuk Karl — ret en Rinaldo i Alt undtagen i Kjærlighed: høj, stærk, velskabt, med et af Sundhed og Mod blussende Ansigt, store, blaa Oine, der altid vare i munter, fyrig Bevægelse, og en hurtig og fast Gang, der forkyndte Mod, Aandsnærværelse og Beslutningskraft.

Ikke lidet vilde det have pyntet nærværende Novelle, om dens Helt havde havt nogle Amouretter med sværmeriske og fordomsfrie Frøkener eller med Fruer, bevogtede af skinsyge Mænd; eller om dog i al Fald en resolvert Jomfru med Riffel paa den Alabasters Nakke og Gehæng om den smalle Taille havde delt Jagtens Glæder og Kampens Farer med sin elskede Røver.

Men Intet af alt Dette; har den vilde Jæger elsket, da har det kun været „im Durchfluge.“ Saadanne flygtige Væsner synge vel med Wallensteins Ryttere: „im Sturme erringen wir Minnesold!“ og paa dem kan vist ogsaa anvendes Oehlenschlägers Beskrivelse af Niord:

„Hurtig Nærmen, hurtig Fjernen;
Snart besøgt og snart forladt!“ —

Nu da, kjære Læsere og Læserinder! tag til Takke med denne ukjærlige Historie, som den er! I mange tusinde andre skulle vi have Nok af Kjærlighed. Jeg nærmer mig til Enden af denne, idet jeg fortæller Hiesels sidste ulykkelige Bataille.

I Værtshuset i Osterzell — en By, som tilhører Klosteret Rotenbuch — tilbragte han selvtiende en kold

Januarnat i Aaret 1771. Da de udsatte Skildvagter lige til Dagningen intet Fjendtligt havde mærket, inddrog han disse saameget tryggere, som Jorden var bedækket med dyb Sne og der just faldt en meget tyk og vildsom Rimtaage. De forfrosne Skildvagter vare neppe blevne opvarmede og havde taget Plads ved Spillebordet, førend deres Ro og Morskab paa en frygtelig Maade blev afbrudt.

Fyrstbiskoppen af Augsburg havde udsendt et Kompagni Grenaderer under Premierlieutenant Schedels Anførsel. Med disse havde mange Politibetjente og Jægere forenet sig; endogsaa flere store Hunde havde man ikke forsmaaet at medtage. Hele denne Trop havde i nogle Dage været paa Spor efter Banden, uden at kunne naa den. Endelig kom sikker Underretning, at den om Aftenen var draget ind i Osterzell. Det var Midnat, og man havde tre Mil at marschere ad dybt tilsneede Veje; alligevel brød Schedel ufortøvet op og naaede Osterzell just i det heldige Øjeblik, da Hiesels Skildvagter havde forladt deres Poster.

Først blev en Skov, som laa nogle hundrede Skridt fra Byen, besat med Jægere; derpaa blev Værtshuset i al Stilhed omringet. Dette laa i Enden af Byen og bestod — som almindeligt — kun af en eneste Bygning; det nærmeste Hus, der laa lige over for Kroens Kjøkkendør, blev vel spækket med Grenaderer. Den almindelige Indgangsdør, som førte til Gjæstestuen, var paa den modsatte Side ud til Marken; men de Grenaderer, som beordredes til at angribe denne Dør, kunde ikke nærme sig den uden at krybe under de Vinduer, hvor de frygtelige Gjæster vare inde. Ved et af disse stod just den altid urolige og mistænksomme Hiesel, da den første Grenader krumbøjet listede sig forbi.

Han vendte sig om til de Spillende og sagde: „lad nu Beterne staa og put Pengene i Lommen; her er Nogle udenfor, som ville have Frokost. Skyd Jernstængerne for Døren og kommer saa herud i Kjøkkenet, men lad Mellemdøren staa!"

Denne Disposition var den bedste, som kunde tages; thi herfra kunde Husets tre Døre bestryges, og fra den fjerde paa Husets modsatte Ende, ind til Stalden, førte kun en smal Mellemdør, som med et stort Bryggerkar og et vægtigt Salttrug spærredes, ind til Røvernes Vaabenplads. Værten og hans Familie, som ikke kunde undfly, maatte søge deres Tilflugt i Sovekamret, for hvis eneste Indgang de opstablede Dyner og Puder som et Brystværn mod Kuglerne.

Hiesel aabnede Kjøkkendøren forsigtigt og saae her Fjendens Hovedstyrke marscherende op ad Gaden med Schedel i Spidsen. Denne skulde vorde det første Offer — han holdt ud igjennem Dørsprækken — Riflen klikkede; og inden den blev sat istand, var Schedel inde mellem Pelotonerne.

Flojmanden, en kæmpestor Grenader, blev nu udseet i hans Sted; han hørte hverken Skuddet eller Hiesels: „rejs til Helvede, Goliath!"

Hurtig greb han et andet Gevær, og førend Pelotonen kunde svinge og gjøre sig færdig, laa der allerede en Anden ved Goliaths Side. Soldaterne havde nu ordnet sig og skød gjennem den lukkede Dør; men Hiesel og hans Folk havde søgt Skjul bag Murene. Saalænge de stod her, vare de sikre; men Fjendens Ild maatte besvares, og dette kunde kun ske gjennem Døren og Vinduerne, hvorved de altsaa bleve udsatte for Kuglerne.

Hiesel og Tyroleren paatog sig som sædvanligt

denne farlige Bestilling; de passede det gunstige Øjeblik, naar de fleste Skud vare faldne udenfor. En af de Andre maatte aabne Døren paa Klem, og med lynsnar Hurtighed blev gjennem den smalle Aabning lagt an, sigtet og skudt, og efter ethvert Skud lød en frygtelig Forbandelse fra Hiesels Mund.

Dog, da Soldaterne ikke mere stod lige for Døren, men havde trukket sig til den ene Side, da der kun var liden Tid til at sigte, og da den tykke Kruddamp gjorde dette usikkert, traf Røvernes Kugler ikke mere saa godt, skjøndt de næsten alle tildelte lettere og sværere Saar. Da Soldaterne nu ogsaa skød gjennem Endedøren og gjennem Gjæstestuens Vinduer, ogsaa ind ad Mellemdøren, blev intet Sted længer sikkert, og en efter den anden af Røverne bleve trufne, dog ikke dødeligt, ja ej engang saa haardt, at de jo kunde fortsætte Kampen.

Schedel, som mærkede, at Røvernes Ild ikke tog af, begyndte at frygte for Ulmernes Skjæbne; thi hans Folk, af hvilke Tvende allerede laa døde og Mange saarede havde forladt Kamppladsen, lod til at ville tabe Modet. Han besluttede derfor at angribe ovenfra; men for at komme op paa Loftet, maatte man nødvendigen passere den nu stedse halvaabnede Dør, der desuden af mangfoldige Kugler var gjennemboret som et Sold. Ved at løbe hurtigt lykkedes det dog Alle paa En nær; en Herregaardsskytte lod sig nemlig af Nysgjerrighed eller Overmod forlede til at standse et Øjeblik for at se ind til Fjenden. Dette Øjebliks Tøven kostede ham Livet. De Øvrige, som lykkelig vare komne op paa Loftet, brækkede her en Fjæl op; men forefandt derunder en Hvælving, som atter maatte gjennembrydes. Her fik Røverne nu en ny Punkt at forsvare, og den vanskeligere

end de øvrige: thi de kunde ikke skyde op igjennem Hullet, uden at udsætte sig for Kuglerne ovenfra. En af dem blev ogsaa snart dødeligt truffen, og paa en Anden blev, idet han sigtede, hele det underste Kjæveben bortskudt. Soldaterne havde paa Loftet fundet en gammel Seng. Af Dynevaar og Halm gjorde de Patroner, som de fyldte med Krud, antændte og kastede gjennem Hullet ned i Kjøkkenet, hvilket her formerede Dampen, Heden og Forvirringen. Men Ilden begyndte ogsaa at angribe Loftet og truede at stikke hele Huset i Brand; der maatte derfor tænkes paa at slukke. I Mangel af Vand trillede de en Øltønde, som laa deroppe, hen til Hullet og heldede Indholdet ned. Den saarede Krybeskytte, som laa lige underneden og før var i Fare for at opbrændes, blev nu stedt i en ny — den at drukne.

Men nu blev Kampen altfor ulige: en af Vildttyvene var allerede død, en Anden laa i sidste Aandedræt; alle de Andre vare, paa En nær, saarede. Hiesel selv havde faaet to Strejfkugler i Benene; Heden, Røgen og Kvalmen tiltog; Krudhornene og Kuglepungene vare dels tømte, dels ikke at finde; Bøssestenene sløve, Panderne vaade — kort: Slaget var tabt. Anføreren beholdt længst Modet: han bad, opmuntrede, truede, bandede forgjæves! han maatte se, hvorledes hans Stalbrødre efterhaanden forsvandt — En bag Ovnen, en Anden inden i den, en Tredie mellem Flæskesiderne i Skorstenen.

Da raabte han endelig højt, første og sidste Gang i sit Liv: „Pardon!“

„Giver Jer paa Naade og Unaade og kommer ubevæbnede herud!“ lød Schedels Svar; og med det Samme bød han at holde inde med Skydningen.

Hiesel med en Anden nærmede sig Døren; men

da han forst vilde vide, hvorledes Pardonen blev holdt, stødte han Kameraten hen for sig. Denne blev strax greben, bunden og kastet ud i Sneen. Da han saae dette, besluttede han endnu engang at dø med Vaaben ihænde; men Haabet, Misdæderens sidste Ledsager, forandrede hans Beslutning og lod ham øjne et Glimt af Redning.

Rask sprang han ud lige hen til Schedel, som han omarmede ligervis som en overvunden Feltherre yder den lykkeligere Sejerherre sin Hylding. De forbitrede Soldater vilde have myrdet ham; men Schedel afværgede det og lod ham binde. De andre Røvere bleve opsøgte i deres Smuthuller og hele Selskabet henført først til Buchloe, hvor deres Saar bleve helede, og derfra til Dillingen.

I sit lange Fængsel fornægtede Hiesel ikke sin kjække, sorgløse Karakter, ej heller i de mange Forhør, som over ham bleve anstillede. Med største Oprigtighed fortalte han alle sine Bedrifter; især opholdt han sig længe og gjerne ved de Fægtninger, han sejerrig havde leveret sine Forfølgere: hans Miner og Fagter fortalte da ligesaa fyrigen som hans Tunge.

Man bebrejder ham, at han gjerne vilde vælte Skylden for de ærelose Foretagender, at mishandle og plyndre Værgeløse, paa sine Kamerater: men heri har han neppe gjort dem Uret. Ikke kan han af Fejghed og Troløshed have bedøjet disse Mennesker; thi ellers vilde han vistnok ogsaa have robet de Hælere, til hvem han afhændede det stjaalne Vildt. Men i denne Post var han ubøjelig: ingen Trusler, ingen Løfter, ingen Smiger (hvilken sidste alene ofte med Held anvendtes) var istand til at fralokke eller fravriste ham den Hemme-

lighed, som Taknemmelighed og Æresfølelse bød ham at bevare.

„Æresfølelse?“ vil man spørge, „hos en Tyv, en Røver?“ — O ja! thi Hiesel ansaa sig ikke selv for en saadan.

Hans Forsvar, der ofte satte Dommerne i Forlegenhed, lader sig virkelig høre og forklarer det Haab om Benaadning, som han lige til sin Dødsdag nærede.

„Vildtet er fælleds Ejendom,“ sagde han, „tilhører Ingen med udelukkende Ret; idag her, imorgen der, maa det falde for Den, som har Mod og Færdighed til at dræbe det. Dette er Naturens Ret, som ubillige Love og partiske Privilegier ikke kunne ophæve; og af denne har jeg benyttet mig og tjent mit Brød ved en for Almenheden gavnlig Bedrift. Idet jeg forhvervede mit Udkomme, hjalp jeg til at befri den haardt plagede Bonde fra de Dyr, som ødelagde hans Kornagre og Vingaarde og saaledes berøvede ham de Midler, ved hvilke han skulde mætte sin hungrige Familie og slukke sine ubarmhjertige Herrers Pengetørst. Kun dette gjorde jeg; men man forstyrrede mig i min Haandtering, forfulgte mig, som om jeg selv havde været et vildt Dyr, og tragtede efter mit Liv. Da maatte jeg forsvare mig; det Samme gjør Konger og Fyrster, naar de angribes. Dette mener jeg at have gjort som en Mand. Det er ikke min Skyld, at mine egne Landsmænd vare mine Fjender. Vilde min naadige Kurfyrste tage mig i sin Tjeneste, skulde jeg mod hans Fjender vise det samme Mod, som jeg nu — desværre — har spildt paa hans Soldater.“

Men hans Grunde vare spildte, hans Veltalenhed frugtløs; efter syv Maaneders Fængsel blev han, med

tvende af sine Staldbrødre (de Andre havde fundet Lejlighed til at undslippe), henrettet. Han blev kvalt, derpaa radbrækket og parteret. En Kriger skulde have fundet sig hædret ved Hiesels Mod, Snildhed, Aandsnærværelse og Standhaftighed i Døden. —

Man kunde have ønsket ham en bedre paa Ærens Mark.

Gyldholm.

En Middagsdrøm.

1827.

For en Snes Aar siden gik jeg en smuk Midsommersdag paa Andejagt.

En halv Fjerdingvej fra mit Hjem var en Mose, der paa tre Sider omgav en lille Holm; paa Spidsen af denne søgte jeg ud, eftersom jeg herfra bedst kunde bestryge Gangene.

Da Jagten var forbi, begav jeg mig hen til en midt paa Holmen staaende Høstak, for at nyde Hvile og Vederkvægelse, og forefandt der Bonden, vor Nabo, som uagtet Hundens Halsen og den hyppige Skyden havde faaet sig en rolig Middagslur i Stakken. Ved min Ankomst vaagnede han; men da jeg tog Plads ved hans Side, blev han endnu siddende lidt, for at slaa en Sladder af.

Efterat denne i nogen Tid havde drejet sig om Hverdagsting, spurgte han mig: „om jeg vidste, hvad denne Holm engang havde været?"

Jeg svarte Nej.

„Da har her," sagde han, „staaet en Herregaard, som de kaldte G y l d h o l m. Min Bedstefader har fortalt efter hans Bedstefader, at de endnu i hans Tid kunde pløje Mursten op; han fandt ogsaa engang en gammel, rusten Kaarde og noget andet Jerntøj."

Jeg saae mig nu omkring som En, der første Gang befinder sig paa et minderigt Sted, og undrede mig over, at jeg saa ofte havde vandret her, uden at ane Stedets antikvariske Mærkværdighed. Pludselig oplodes mine Øjne, saa jeg tydelig erkjendte, at denne Forhøjning midt i disse sumpige Omgivelser maatte være opført og dannet af Menneskehænder: den smalle Ager, som fra Fastlandet ledte derud, var jo grandgivelig opfyldt over Borggraven, paa det Sted, hvor Vindebroen engang havde været. Selv Jordbunden, som havde en fra den omliggende Mark aldeles forskjellig Beskaffenhed, tilkjendegav dens kunstige Oprindelse.

Jeg faldt i Tanker.

Bonden, som formodentlig troede, at Ole Lukøje nu ogsaa fik Magt over mig, forlod mig med et: „Guds Fred! og sov vel!“ for igjen at tage fat paa sit Arbejde.

Saa sidder Du her — tænkte jeg — paa en Oldtidsborg, hvoraf selv Ruinerne ere forsvundne! Ikke en eneste Sten vidner om Forgængeligheden af dette Menneskeværk.

Af den fordums klippefaste Bygning er nu Intet mere tilbage end det blotte Navn. Mindet om en mægtig Slægt, dens engang saa blomstrende Vælde, dens Daad og dens Fald hænger alene ved et Ord, som idag maaske for sidste Gang kom over et Menneskes Læber. Det vækker et ubeskriveligt Vemod saaledes at skue de ødelæggende Virkninger af Tiden, der, ikke nøjet med at nedrive og udslette, først synes at være tilfredsstillet, naar den har bragt sit Offer lige til Forglemmelse. Over denne af Jorden — ja selv af Erindringen nu snart forsvundne Kæmpeborg stryger Bonden sin Le;

han synger, medens Døden svinger sin over ham selv og snart afmejer ham, som han Græsset.

„Ved en Gravhøj," synger Ossian, „fremtager Jægeren sin Spise om Middagen: Hvo monne slumre her? siger han og gaaer fløjtende sin Vej."

Ej engang derom kan jeg spørge; ej engang en Grav har Tiden levnet Dig, Du navnløse Mand! — Men — hvad var Du vel imod Selmas Konge, Helten og Heltenes Sanger? Og er ikke allerede hans Tilværelse et Spørgsmaal blandt hans egne Efterkommere? kun hans Harpe har bevaret hans Sværd for Forglemmelse; Skjalden har gjort Kongen udødelig. Under saadanne Betragtninger indslumrede jeg og havde en Drøm, hvis fantastiske Gjøglerier maa træde istedetfor den virkelige Historie, som nu er uigjenbringelig begravet i Tidens bundløse Hav.

Jeg stod paa Platformen af et højt Taarn, hvorfra der var Udsigt over den største Del af Hads-Herred og vidt ud paa Havet lige til Samsø og Helgenæs. Trindtom neden under mig viste sig som en spejlklar Sø den Mose, i hvilken jeg nylig havde jaget. Jeg gjenkjendte de omliggende Landsbyer, men savnede Kirkerne, saanær som dem i Torrild og Randlev. Dog vare begge kullede; og den sidste forekom mig at være takt med Planker.

„Hvorledes," raabte jeg, „er dette virkelig Randlev Kirke?"

„Hvad snakker Du her om Kirke!" hørte jeg en Stemme bag ved mig: „hvad Du seer, er jo en Offerhal for Havets Gudinde, den frygtelige Ran. Veed Du ikke, at det er der, hvor skibbrudne Mænd nedlægge deres Gaver for Frelse af Havsnød? hvor Gudindens Billede

16*

bestænkes med Blodet af en Sømand, som hvert Aar ved Lodkastning udvælges?"

Jeg vendte mig om og saae en Olding med snehvidt Haar og Skjæg, ifort en lang og vid Kappe af samme Farve, der sammenholdtes af et bredt Læderbælte. Paa Brystet hang et sort Kors.

„Hvo er Du?" spurgte jeg forbauset.

„En Jesu Christi Tjener!" svarte han nejende; „Willibrod af Britannien."

„Du skjemter, gamle Mand!" sagde jeg; „Willibrod er jo død for tusinde Aar siden."

„Meget rigtigt," svarte han; „for tusinde Aar siden døde jeg fjerde Gang, som en af de halvfjerdsindstyve Fortolkere i Alexandrien: men nu er jeg født femte Gang, som Briten Willibrod."

„Det bliver endnu galere!" raabte jeg: „Vil Du holde mig for Nar? Siig mig engang: hvad skrive vi nu?"

„Aar otte Hundrede efter Frelserens Fødsel!" svarte han.

„Vor Tidsregning," raabte jeg leende, „stemmer saa temmelig overens; der er blot en Forskjel af tusinde Aar!"

„Du drømmer, unge Menneske!" vedblev han smilende, „eller og har Du kigget for dybt i Mjødhornet."

„Naar jeg drikker," gjenmælede jeg, „drikker jeg af et Glas og ikke af et Horn. Mjød smager jeg desuden ikke; det er en Drik for Bønder. Men Du, min Fa'er! har maaske lettet ved Brændevinsflasken."

„Brændevin?" raabte han, „saadan Vin kjender jeg ikke; det maa være en antediluviansk Likør, og næsten

skulde jeg tro, at Du havde Reminiscenser fra hine Tider."

„Jeg — Erindringer fra Syndfloden? Hvor gammel antager Du mig vel for at være?" spurgte jeg.

„En Snesaar saa omtrent," svarte han, „af din femte Tilværelse. Men din Forundring og Latter kan jeg godt forklare mig; thi Du kjender vist nok Intet til Sjælevandringen?"

„Aa, jo!" sagde jeg, „Phytagoras's sværmerske Hypothes er ikke fremmed for mig, ligesaalidt som Ægypternes endnu ravgalere."

„Hør! hør!" raabte han; „atter Reminiscenser! det er et rent Mirakel. Men siden Du virkelig mindes saadant, hvor kan Du da tvivle paa Sjælevandringen? Jeg siger Dig: hin hedenske Filosof var virkelig paa Spor efter Sandheden. Hans Lære var en Anelse om den rette Chiliasmus. Jeg forsikrer Dig nemlig, at den nuværende Verden skal staa — i det Hele — syv tusinde Aar: og i dette Tidsrum skal ethvert Menneske syv Gange fødes og syv Gange dø, forend det vorder lutret til Opstandelse. Men kun saare Faa er det givet — som Dig — at mindes Noget af deres forrige Tilværelse."

„Jeg forsikrer Dig," svarte jeg, „at det gaaer mig saaledes: det forekommer mig virkelig at være første Gang, jeg befinder mig i Verden."

„Og dog," gjentog han: „har Du allerede været her fire Gange tilforn."

„Det er fire Gange tiere, end jeg veed af!" raabte jeg: „men denne Passiar er ellers morsom nok. Hvordan monstro jeg saae ud første Gang, jeg gik her paa denne forunderlige Klode?"

„Jeg vil forsøge," sagde han, „om jeg kan udfinde det."

Derpaa fremtog han en Bog med chaldæist Skrift, saae vexelvis i den og paa mit Ansigt, og efter nogen Grublen lukkede han den sammen og sagde: „første Gang saae Du Lyset ved Bredden af Tigris — om jeg ellers læser ret — og fortjente dit Brød som Jubals Bælgetræder." —

„Aha!" afbrød jeg, „derfra har jeg rimeligvis min Lyst til Musik; nu anden Gang?" —

„Var Du Nimrods Jægerdreng." —

„Ingen Skoser, Deres Velærværdighed!" raabte jeg, „hvorfor stikler De paa min Jagtlyst? Det er dog ikke værre at dræbe Dyr end Mennesker? At skyde et vildt Dyr er vel ikke større Synd end at slagte et tamt? Skulde det være mere grusomt at sætte en Kugle gjennem Hjertet af en Hjort end at skjære Halsen over paa et Lam, der slikker den myrdende Haand, at koge Krebs levende og rive Tungen af en kalkunsk Hane? Men jeg mærker, at De hører til de følsomme Sjæle, der græde over en død Ræv og juble over et Feltslag, hvori mange tusinde Mennesker myrdes og lemlæstes — naa, videre!"

„Tusinde Aar derefter", vedblev han, „fremstod Du i Grækenland som Svend hos Amphion." —

„Det var en dygtig Murmester," sagde jeg; „han brugte hverken Ske eller Vaterpas, men alene Munden og Liren: alligevel kom Stene og Stolper dandsende og ordnede sig selv til en Mur om den berømte Stad Theben. Det var en Kunst — Skade, at jeg nu ganske har forglemt den! med mindre din Fiktion er en af de nu

saa yndede Allegorier; thi Luftkasteller kan jeg bygge saa godt som Nogen."

„Fjerde Gang," sagde Willibrod, „var Du en skotsk Druide."

„Rigtigt!" gjenmælede jeg, „deraf kan jeg forklare mig min Forkjærlighed for den højlandske Kongeskjald. Men nu femte Gang, efter saa megen Herlighed, efter at have været Belletrist, kongelig Jægerdreng, Arkitekt og formodentlig Hofpræst hos en skotsk Næssekonge, driver jeg det dog ikke videre nu end til Studiosus Theologiæ."

Willibrod studsede: „At høre latinske Ord af din hedenske Mund indgyder mig Bileams Forskrækkelse. Men Du veed jo ikke selv, hvad Du siger; en Aand — endskjondt ingenlunde en af de gode — taler af Dig profetiske Ord, som vistnok antyde din Bestemmelse om andre tusinde Aar. At Du kan vorde denne saa meget mere værdig, vil jeg for det Første uddrive den onde Aand af Dig."

„Hvad!" raabte jeg, „anseer Du mig virkelig for at være besat?"

„Upaatvivlelig!" svarte han, umiddelbart derpaa fremsigende en latinsk Besværgelses-Formular. „Og nu," blev han ved, „kan Du strax døbes."

„Er Du en af Gjendøberne?" spurgte jeg, „eller troer Du ikke, at jeg allerede een Gang er døbt?"

„Det var en hedensk Daab, min Søn!" svarte han, „da din Fader Asmund, som faldt paa Braavalla Hede, øste Vand paa dit Hoved og kaldte Dig Thorsteen."

„Hedder jeg Thorsteen?" spurgte jeg.

„Skjemt ikke længer, unge Dreng!" skreg han; „men følg mig til Daaben!"

Med disse Ord tog han mig ved Haanden og svævede med mig gjennem Luften ned til Søen.

„Den sidste Halvdel af dit hedenske Navn kan Du beholde," sagde han; „det betyder Petrus," og dermed dukkede han mig i Vandet.

Da jeg kom op, sporede jeg af denne Neddyppelse en Virkning ganske modsat Letheflodens; thi denne bortskyllede Erindringen om det Forbigangne, men jeg glemte nu alt det — Tilkommende.

Det faldt mig ikke mere ind at tvivle paa, at jeg var Bonden Thorsteen paa Gyldholm, eller at det var Rans Blodhal, jeg saae Norden for min Gaard. Det undrede mig ikke længer, at Odder — den navnkundige Stærkodders Fødeby — og Falling, hvorfra Svend Felding havde sit Navn, begge vare uden Kirker, og ligesaalidet, at Thors Tempel i Torrild manglede Klokketaarn, og at Skibe sejlede i det Sund, hvor der nu er Tørvemose, men som fordum omflød Hadsherred og gjorde dette til Hatisø; at jeg stundom slog Harpen og stundom Kæmper, at jeg derfor havde en lang Dyrendal ved Navn Skrep, af den berømte Vaulunds Arbejde, dinglende ved min Hofte; at jeg bar en Renskindstrøje, lange, vide Vadmels Buxer, Barkeskosaaler under Fødderne og en Læderhjelm paa Hovedet — Alt var i Orden, undtagen min Daab.

„Hør, Du Fremmede!" begyndte jeg, „Du skylder mig Erstatning, fordi Du kastede mig i Vandet; vel lader Du til at være stærk, men Du skal alligevel staa mig et Hug eller to. Dog først maa Du smage min Moders Mjød og hendes harske Flæsk!"

„For Mjoden takker jeg," svarte han, „men Flæsk skjøtter jeg ikke om —"

„— Du kan ogsaa faae Hestekjød," afbrød jeg. —

„Hestekjød," raabte han, „spiser jeg aldrig og overalt om Fredagen intet Slags Kjødmad."

„Det var snurrigt!" sagde jeg, „smager Kjød ikke ligesaa godt paa Frejrs Dag som paa Thors Dag? Men der kommer min Kjæreste, Svanhvide, fra Jagten. Jeg seer, hun har skudt en Vildbasse til vor Aftensmad, — er hun ikke smuk som en Valkyrie? Klæder ikke denne snevre Jægertrøje og dette korte Skjørt hende fortræffeligt? Se engang, hvor let hun haandterer Spydet som en Vaand! Men jeg har ogsaa for hendes Skyld maattet nedlægge fem Kæmper — nu iaften skal Du bænkes ved mit Bord; imorgen kunne vi slaas."

„Jeg slaas aldrig, o Ungersvend!" gjenmælede han.

„Saa est Du en Nidding!" raabte jeg, „og kan sidde og fryse til Ragnarokr i Niflhejm og forlyste Dig med Sigyns*) dejlige Datter, den blegnæbede Hel!"

„At det ikke er Fejghed, som forbyder mig at kæmpe med Dig," sagde han roligt, „vil Du erkjende af denne lille Prøve."

Med disse Ord greb han mig i Brystet, svingede mig nogle Gange rundt over sit Hoved og satte mig derpaa ned.

„Jeg mærker nok," udraabte jeg, „at Du er en Sejdmand, men min Moder Gunild rister ogsaa stærke Runer; dog derom siden! følg nu med mig ind i min Borg!"

Ved Trækkebroen traf vi sammen med Svanhvide.

*) Sigyn (Lokes Hustru) bliver strengt taget kun Stedmoder til Hel, som var et af Lokes Børn med Jettekvinden Angerbode. Udg.

Hun gav mig et Rap af Spydet: „Det er til Straf, fordi Du har været tre Dage borte uden min Tilladelse!“ sagde hun smilende: „Har Du maaske atter sendt en Medbejler til Valhal?“

„Paa Hald Hede,“ svarte jeg, „har de nu travlt med at trille Jord og Stene til ung Sivalds Gravhøj. Men seer Du denne Fremmede? Han er vor Gjæst iaften.“

„Velkommen skalt Du være!“ sagde hun. „Est Du en af Thors Goder? mig tykkes, Du bærer hans Hammertegn paa dit Bryst.“

„Det er ikke Thors Hammer,“ svarte han, „men et Kors, som jeg haaber Du selv snart vil tilbede.“

„Jeg tilbeder Freja!“ raabte hun med et skjelmsk Smil til mig. Derpaa greb hun mig under Armen og dandsede afsted med mig ind i Borgen.

Da formodentlig ingen af de ærede Læsere og Læserinder nogensinde har været saa heldig — som jeg — at se en af vore hedenske Forfædres Stadsstuer eller Indretning og Anretning ved deres Gjæstebud, haaber jeg, at en kort Beskrivelse over begge Dele ikke vil blive uvelkommen. -- De første vare meget forskjellige fra Nutidens: Lofterne vare hverken malede eller gibsede, men af uhøvlede Fjæl, sorte og glindsende af Sod; thi store aabne Arnesteder (Kaminer, som de siden kaldtes) gjorde Kakkelovne overflødige. Væggene vare ikke betrukne og endnu langt mindre behængte med udenlandske Kobberstykker, men med Skjolde, Sværd, Buer, Brynier og alle andre Angrebs- og Forsvars-Vaaben. Man vilde der forgjæves søge efter Divaner, Stole og Borde af Mahogny eller Cedertræ, men istedet derfor finde en eneste lang, bred og vægtig Egeskive, samt rundt om denne

Træbænke, belagte med Bjørne- og Ulveskinds Hynder. Hvad der mest vilde støde den forfinede Smag, var vistnok det tykke Lag Halm, som skjulede hele Gulvet; thi skjøndt denne Indretning kunde være saare hensigtsmæssig og bekvem for Beskjænkede, saa maatte den dog gjøre Dands, ja endog et blot Skrabud ganske umuligt. —

Skulde en slig Gjæstestue synes simpel, da stod Beværtningen i et passende Forhold hertil: paa Bordets ene Ende et Træfad med en røget, harsk Flæskebøste; paa den anden et ditto med Hestekjød; mellem begge et uhyre Gammelølskar og et andet med Mjød, samt Smaakruse til at øse med og drikke af. Samtalen, der skulde krydre Retterne, var ligesaa ensformig som disse og drejede sig om tvende endnu ikke ganske obsolete Æmner: Krig og Kjærlighed. Harpespil og Sang, Udfordringer og Tvekampe sluttede ethvert godt Gjæstebud.

Jeg føler nok, at Mange ville være utilfredse med en saa summarisk Beskrivelse. Nogle kunde ønske at vide, om Loftsfjælene vare af Gran eller Fyr, om de vare sammenplojede eller blot sømmede; Andre, om der var Komfurhuller eller Indretninger paa Skorstenen, om Gulvet var bestrøet med Rug-, Byg- eller Havrehalm, (Ærtehalm tør jeg sige det ikke var); atter Andre kunde spørge, om man fik Sennop til Flæsket, om Hestekjødet ikke var lavet i Sursteg, hvor meget Malt man tog til en Tønde Øl o. s. v., o. s. v. Men det er mig ganske umuligt at besvare disse vigtige Spørgsmaal, og det af den antagelige Grund, at jeg slet ikke veed Noget af det Omspurgte.

De Lærde — om jeg tør tælle saadanne blandt mine Læsere — ville ligesaa forgjæves ønske at vide, om Harperne vare med tre, fire eller flere Strenge, om disse

vare af Sølv eller Messing, af Faare- eller Gedetarme, om hvo Sangenes Forfattere vare, angaaende Melodierne: om de vare i Mol eller Dur, om de vare vel udsirede med Semitoner og Dissonanser. Herpaa veed jeg alene at svare dette: de vare uden Rim, med mindre man saa vil benævne de stærkt aspirerede Begyndelses-Konsonanter af trende Ord i hver tvende Linier: hvilken Indretning virkelig gav en Slags Eftertryk, eller rettere Fortryk: S'erne hvislede som Pile gjennem Sangernes Tænder, og H'erne hvinede som Sværdhug i Krakumaalets Forkvæd: „Huggom ver med Hiorvi." —

Man tillade mig altsaa at springe over Bordet saavelsom over Gjæsterne og hen til Arnen, hvor min Moder Gunild havde taget Sæde tilligemed Willibrod, der, som vi allerede have hørt, var en afsagt Fjende af Hestekjød og Fredagsflæsk. Deres Samtale, der angik religiøse Gjenstande, blev, som saa mange andre af samme Natur, ført med høj Røst og al mulig Bitterhed paa begge Sider; thi Enhver af dem mente at have ene og alene Ret, og det i alle Henseender.

Begge troede at være Guddommens ene udkaarede Forsvarere og at gjøre sig denne højlig forbunden ved at forbande og fordømme og — om muligt — fordærve sin Modpart baade til Legeme og Sjæl, baade i Tid og Evighed. De indviede hverandre til Hel, hvilken Afgudinde de begge vare enige i at tro paa. Min Moder blev alligevel snart bragt i Knibe, hendes dogmatiske System redigeret in absurdum, og da hun ikke længer var istand til at forsvare det med Grunde, tog hun sin Tilflugt til Skrig og Skjældsord (omtrent som Gunild Smeds paa Anholt, hvilken Dame — om der skulde være Noget i Willibrods Sjælevandring — rimeligvis har

været hendes Gjenganger). Omsider endte hun sin Dispu-tats med en formelig Udfordring paa — Mirakler.

Hun gjorde sig til af at kunne døve Sværd, tillave Elskovsdrikke, bringe døde Mennesker til at tale ved at lægge Runer under Tungen paa dem, og opfordrede sin Modstander til at præstere det Samme. Men han, som imidlertid havde stukket Ildtangen ind i Ilden, tog den, istedenfor at svare — gloende rød ud igjen, greb selv om det ene Ben og præsenterede Moder Gunild det andet. Da hun vægrede sig herved, maatte hun virkelig ansees for overvunden, skjøndt hun hverken vilde tilstaa dette og endnu mindre træde over til den sejrende Kontraparts Mening. Hun ilede ud i taus Forbitrelse.

Paa mig derimod havde dette Kunststykke en afgjørende Virkning. Jeg satte mig paa den ledige Trefod og udbad mig af den mægtige Fremmede nøjere Oplysning i en Lære, hvis Sandhed han tyktes mig saa haandgribeligt at have bevist. Han opfyldte strax min Begjæring, og hvorvel jeg ikke var istand til at fatte eller rime alle hans Dogmer og Fortællinger, gjorde dog Grundideen et saa mægtigt Indtryk paa mig — der desuden ikke var synderlig fast i det othiniske System — at jeg med Liv og Sjæl erklærede mig for en Kristen.

Denne den kristelige Lærebygnings Grundvold: at Gud er Kjærlighed, henrev min Aand og mit Hjerte, og dette: at Religionens Væsen er Kjærlighed til Gud og alle Mennesker, overbeviste mig om, at en saadan Grundsætnings Udøvelse vilde have Almenlykfalighed til uudeblivelig Følge. Gjennemglødet, opflammet af dette nye, himmelklare Lys, traadte jeg hen til Gjæsterne og holdt en Omvendelsestale, der først blev anhørt med taus Forundring, dernæst besvaret med spottende Smil og med-

lidende Axeltræk og endelig med vrede og foragtelige Ord.

I det Samme traadte min Moder ind med tvende af Rans Præster, og da hun hørte mig prædike den nye Lære, raabte hun: „Griber disse Gudsbespottere og overgiver dem til velfortjent Fordømmelse! Den ene er vel min Søn, og jeg har baaret ham under mit Hjerte: men dog vil jeg nu udrive hans med mine egne Hænder!“

Stum af Forfærdelse over denne unaturlige Tale formaaede jeg ikke at fremføre et Ord: men end højere steg min Gru, da Svanhvide, min Elskede, sagde til Præsterne: „Tillader mig at forrette Offertjenesten og opskjære Brystet paa denne Misdæder!“

Hele Forsamlingen overfaldt os nu og bandt vore Hænder. Modstand var unyttig og desuden stridende mod den nye Lære, af hvilken jeg nu var gjennemtrængt. Willibrod og jeg bleve lænkede sammen, og derpaa gik Toget til Rans Tempel: Præsterne sjungende foran, min Moder og min Kjæreste skjældende bagefter, og alle Gjæsterne dandsende omkring os med Spydrap paa de klingende Skjolde. Paa denne sørgelige Vandring søgte Willibrod — af hvis Mirakelgaver jeg forgjæves haabede Frelse — at trøste og opmuntre mig.

„Du seer,“ sagde han blandt Andet, „af hvilken rædsom Vildfarelse Du er udrevet. Den Religion, hvortil Du før bekjendte Dig, er unaturlig, da den kan kvæle Naturens helligste Følelser: Moderkjærlighed og Kvindens Kjærlighed til Manden. Glæd Dig! Du døer Martyrdøden, men alle dine Mordere skulle brænde evigt i Helvede.“

Denne sidste Ytring syntes mig mere overensstemmende med mine forrige hedenske Grundsætninger end

med Kristendommens milde Aand, men jeg fik ikke Tid til at gjendrive den; thi vi befandt os allerede i Templet og udstraktes ufortovet paa tvende brede Stene, lige foran Afgudindens Billede, en Skikkelse, der med uudslettelige Træk indprentede sig i min Erindring: hendes grønne Lokker flød som glindsende Tang ned fra hendes Hoved, der omgaves af en Muslingkrands. En sølvskjællet Fiskehale krummede sig opad fra hendes Lænd og endte sig i strimede Guldfinner. I den ene Haand holdt hun et Koralbæger, i den anden et Fiskegarn. Hendes store, søgrønne Øjne stirrede frygteligt paa mig.

Allerede hævede Svanhvide med en Drages giftige Blik Kniven over mig, da se! der skete et Changement, som kun i Drømme er tænkeligt.

Den skrækkelige Ran forvandledes til en blid og dejlig Kvinde med et Barn paa Armene. Guderne bleve til Munke, med Kappe og Tonsur; Gunild og Svanhvide til store Mandsskikkelser, iførte kulsorte, snevre, glindsende Klæder og med lignende Masker for Ansigterne.

Templet omskiftedes til et sortbetrukket Torturkammer, der ikke fremviste andet Bohave end Pinebænken, paa hvilken jeg laa udstrakt; Stigen med fem jernbeslagne Trin, hvorved Inkvisiten paa een Gang faaer fem Slag over Skinnebenene; Truget (de Gamles eqvuleus), hvori han indtvinges og i den vidtudspilede Mund modtager den lodret nedstyrtende Vandstraale, der paa een Gang næsten kvæler og martrer med uudsigelig Angst; de smalle Snore, ved hvilke, snærede om Haand- og Fodledder, han hejses op til Loftet, slippes pludselig, og han falder ved sin egen Tyngde til et Kvarteer fra Gulvet, saa Snorene skjære ind lige til Benet.

Desuden saae jeg paa Væggen en temmelig fuldstændig Garderobe, bestaaende af spanske Støvler, en Flonels Nattrøje, som, for bedre at holde Varmen, overøses med sydende Olie, Caraccoer og Sanbenitoer*), begge Dele smukt bemalede med Ildsluer og Djævlefigurer.

„Hvor er jeg?“ skreg jeg med Forfærdelse.

„I Venneselskab!“ svarte med blid Stemme en sødtsmilende Munk. „Vi ere alle baade Jesu og dine Venner.“

„Men hvortil,“ spurgte jeg, allerede lidt lettere om Hjertet, „disse ominøse Redskaber? For et Øjeblik siden vilde mine hedenske Landsmænd have myrdet mig, fordi jeg havde antaget Kristendommen; men nu, da jeg er Eders Troesforvandte —“

„— Ville vi,“ afbrød en anden Munk, „saa meget beredvilligere forarbejde din Salighed, om den endnu er mulig.“

„Hvormed,“ spurgte jeg forvildet, „kan jeg saa hastig have forspildt den, og det ganske uden mit Vidende?“

„Det er det just,“ svarte en Tredie, „vi ved Hjælp af disse Instrumenter ville udfritte. Enten Du har læst i Bibelen eller Luthers Skrifter, eller Du har spist Kjød paa en Fredag, eller Du har glemt at tage Hatten af og knæle for Venerabile eller at bestænke Dig med det hellige Vand, naar Du traadte ind i Kirken, eller talt tvetydigt om den hellige Ret eller Guds Statholder eller ytret gudsbespottelige Meninger som disse: at udøbte Børn kunne vorde salige, eller at Gud kunde lade være at fordømme til evig Tid dem, som ikke ere døde i den alene saliggjørende katholske Kirkes Skjød — dettte maa Du selv bedst vide. Dersom Du nu bekjender og for-

*) Se Fortællingen „Leonore“.

tryder, ville vi overgive dit Legeme til Ilden, for at frelse din Sjæl, der da maaske kan slippe med en halv Snes Tusind Millioner Aar i Skjærsilden; men dersom Du ikke frivillig tilstaaer din Brøde, da ville vi til Guds Ære, de hellige Engles Glæde og alle rettroende Kristnes Opbyggelse pine Dig igjennem alle syv Grader og derpaa overgive dit Legeme til de timelige og din udødelige Sjæl til de evige Luer."

Til denne kjærlige Trøstetale formaaede jeg Intet at svare; men med et Blik til Himmelen sukkede jeg: „Er jeg her mellem Kristne?"

„Fromme, retskafne Kristne, min kjære Søn!" svarte venligt en Olding med snehvidt Skjæg.

„O!" skreg jeg med min sidste Kraftanstrengelse, „saa er Loke og hans Børn Lysalfer mod disse! Nastrond er taalelig mod dette Forfærdelsens Hjem! o, at jeg dog atter laa paa Offerstenen i Rans Blodhal! der var jeg kun forladt af Verden og Menneskene — her er jeg forskudt af Himmelen selv!"

– Se! mig skete, som jeg onskede: jeg laa atter under Svanhvides Kniv; men ved mine Fødder stod et Væsen, som vel havde menneskelig Skikkelse, men af hvis Aasyn lyste en saadan Mildhed, som kun kan tænkes hos de Himmelske.

„Hvo est Du?" raabte jeg: „Est Du Baldur hin Gode?"

„Kald mig Baldur!" svarte det milde Væsen: „Kald mig, hvad Du vil: Sandhed, Dyd, Frihed eller Kjærlighed! Jeg er den Uendeliges Sendebud og lærer Menneskene at dø. I dit ængstede Hjerte gyder jeg tvende Trøstedraaber. Vent ikke, at Støvets Børn her skulde naa Fuldkommenhed, og allermindst i Det, som er

den allerstørste Visdom; Vejen til denne er længere, end nogen Dødelig aner eller øjner; Begyndelsen er ikke Enden. — Naar Du seer, at Menneskene hade istedenfor at elske, at de, skjøndt de burde være ydmyge, dog lade sig forblænde af Stolthed, anse sig selv for aandelig fuldkomne og forvexle deres egen indskrænkede Synskreds, deres usikre Synspunkter, ja deres egne selviske Øjemed med den Usynliges uudforskelige Planer; naar de omvende hans Sandhed til Løgn; naar de holde deres Dvergehænder for hans himmelske Lys og stræbe at indhylle Jorden i Mørke; naar de forfølge Sandhed og Dyd, Frihed og Kjærlighed — o! da forsag ikke, men siig alene: „„de vide ikke, hvad de gjøre.““

„Tro ikke, at Forsynet sover, frygt ikke for et Kaos i den aandelige Verden! i den legemlige er jo Alt synlig Visdom og Orden. Betragt den stjernefulde Himmel! Synes disse utallige Sole ikke henkastede blandt hverandre i vild Forvirring? og dog kan Du beregne deres sikre Gang og erkjende den allerfuldkomneste Orden. Skulde Den, som styrer Millioner Solsystemer, ikke vide at bringe Samstemmelse og Harmoni i de menneskelige Sjæles Kampe og Forvildelser? Endnu est Du ikke selv ved Maalet; fordøm ikke dem, der ere længere borte derfra, end Du er eller troer at være! Dø i Haabet, saa skal Du leve!“

Da Engelen saaledes havde talet, svævede den op mod Himmelen. Svanhvide gjorde et Krydssnit i mit Bryst, og jeg — vaagnede. — —

Solen stod lavt paa Himmelen. Det var stille og lummert. Utallige Myg omsværmede mig med en Summen lig Offerpræsternes dumpe Sang; en sad paa mit

blottede Bryst; dens Braad var Præstindens Kniv. Længe blev jeg liggende fortumlet, bedøvet af denne underfulde Drøm.

Først den næste Dag hentede jeg Bøsse og Jagttaske, som jeg havde glemt paa hint Sted, hvor de Dødes Aander stundom synes at besøge de Drømmendes.

Røverstuen.

1827.

I.

Hjorterytteren.

Danmarks Øer have et saa yndigt, venligt, fredsælt Udseende, at man, ved i Tankerne at gaa tilbage til deres Oprindelse, aldrig erindres om nogen voldsom Naturbegivenhed; de synes ikke ved noget Jordskjælv at være opkastede, ej heller gjennemfurede af en vældig Vandflod, men snarere at have opdukket sagtelig af det synkende Hav. Sletterne ere jevne og store, Bakkerne faa og smaa og blidt afrundede. Ingen bratte Skrænter, ingen dybe Huler minde om Jordens Fødselskamp. Skovene hænge ikke vildt paa skyhøje Fjeldrygge, men lejre sig som et levende Hegn om de frugtbare Marker. Bækkene styrte sig ikke ned i skummende Fosser, gjennem dybe og mørke Kløfter, men glide stille og klare hen mellem Siv og Krat.

Naar man fra det dejlige Fyens Land sejler over til Jylland, troer man i Forstningen blot at have passeret en Flod og kan ikke ret overbevise sig om, at man nu er paa det faste Land, saa lignende og nær beslægtet med Øerne er her Halvøens Skikkelse. Men jo længere man nu kommer ind, jo mere forandres Egnen: Dalene blive dybere, Bakkerne brattere; Skovene se ældre og

mere affældige ud; mangt et sivgroet Kjær, mangen med kort Lyng bevoxet Jordplet, store Stene paa de højryggede Agre — Alt vidner om ringere Kultur og mindre Befolkning. Smalle Veje med dybe Hjulspor og høje Bakker i Midten hentyde paa mindre Færdsel og Samkvem mellem Beboerne. Disse Vaaninger vorde mod Vesten alt slettere og slettere, lavere og lavere, som om de dukkede sig for Vestenvindens voldsomme Anløb. Ligesom Hederne blive hyppigere og større, blive Kirker og Byer færre og længere fra hinanden. Ved Gaardene seer man istedetfor Hæsse sorte Tørvestakke, istedetfor Frugthauger Kaalgaarde. Store, lyngroede Moser, skjødesløst og ødselt behandlede, sige os: at her er nok af dem. Intet Markhegn, ingen Pileplantning gjør mere Skjel mellem Mand og Mand; man skulde tro, at Alt endnu var i Fællesskab.

Naaer man omsider Rygningen af Jylland, udbreder sig for Øjet de uhyre, flade Heder, i Førstningen bestroede med Gravhøje, hvis Antal dog stedse aftager, saa at man med Rimelighed kan formode, at denne Strækning aldrig tilforn har været opdyrket. Denne høje Landryg forestiller man sig, ikke uden Grund, at have været det Første af Halvøen, der kom tilsyne, lettende sig op af Havet og væltende det til begge Sider, hvor da de nedrullende Bølger sammenskyllede Bakker og udhulede Dale.

Paa Østsiden af denne Lyngslette findes dog hist og her noget kort, purlet Egekrat, der for den Vildfarende kan tjene istedetfor Kompas; thi Træernes Kroner ere alle bøjede mod Østen. Forresten øjner man paa de store Lyngbakker kun lidet Grønt: en enkelt Græsplet eller en ung Bæveresp, som man da med Forundring

adsporger: hvor est Du kommen her? Løber en Bæk eller Aa gjennem Heden, da forkynde ingen Enge, ingen Busk dens Nærværelse; dybt nede mellem udhulede Bakker snoer den sig lønlig og med en Fart, som om den skyndte sig ud af Ørken.

Over en saadan Bæk red en smuk Høstdag et ungt velklædt Menneske hen imod en liden Rugmark, som den fjerne Ejer havde opdyrket ved at brænde den afskrællede Skorpe til Aske. Han selv med Familie var just i Færd med at afmeje den, da Rytteren nærmede sig og spurgte om Vej til Herregaarden Ansbjerg*).

Efterat Bonden først havde gjengjældt Spørgsmaalet med et andet: nemlig hvor den Rejsende kom fra? fortalte han denne, hvad han allerede vidste, at han var reden vild, kaldte derpaa ad en Dreng, som satte Negene sammen, og befalede ham at vise den Fremmede paa rette Vej.

Men endnu førend Drengen havde begyndt at udføre denne Ordre, viste sig et Syn, som for en Tid tildrog sig saavel Rytterens som Høstfolkenes hele Opmærksomhed.

Oppe fra den nærmeste Lyngbakke foer lige ned mod dem, med Stormens Fart, en Hjort med en Mand paa Ryggen. Denne — en høj, fóer Mand, brunklædt fra Top til Taa — sad indeklemt mellem Kronhjortens Takker, hvilke den havde kastet tilbage hen ad Ryggen, som disse Dyr gjøre, naar de ret hale ud. Den sælsomme Rytter havde sandsynligvis tabt Hatten ved dette Ridt; thi hans lange sorte Haar fløj bag ud fra hans Nakke som Manken paa en galopperende Hest. Hans

*) Den sædvanlige Udtale af Aunsbjerg.

Haand var i bestandig Bevægelse, for at hugge en Kniv i Hjortens Nakke; men dennes voldsomme Spring hindrede ham i at træffe. Da Hjorteridderen kom nær nok til de forbausede Tilskuere — hvilket ikke varede længe — blev han kjendt af Bonden; thi denne raabte: „hej! Mads! hvor vil Du hen?"

„Det maa Hjorten og Satan vide!" svarte Mads; men inden Svaret kom fuldt ud, var han allerede saa langt forbi, at det sidste Ord neppe naaede Spørgerens Øre.

„Hvem var det?" spurgte den Fremmede, uden at vende sine Øjne bort fra den Kant, hvor Centauren var forsvunden.

„Saamænd!" svarte Bonden, „det er en følle Mand, som de kalde Mads Hansen, eller sorte Mads; han har et lille Hus paa den anden Side af Aaen. Det er knapt for ham; han har mange Børn — kan jeg tro — og saa bjerger han sig, som han kan: han kommer imellemstunder over paa denne Side og tager sig en Hjort; men idag lader det til, at Hjorten har taget ham — dersom det ellers var en rigtig Hjort?" lagde han betænksom til — „Gud fri os fra alt Det, som ondt er! men den Mads er rigtignok en forvoven Kumpen — alligevel jeg veed ikke Andet end Ære, Dyd og Godt om ham. Han skyder et Stykke Dyr engang imellem; hvad skal vi sige derom? der er nok af dem — alt for mange, hvem der maatte sige det; der kan I selv se, hvordan de har klippet Vipperne af min Rug. Men — jo min Sandten! der har vi Niels Skytte; jo, Du skal lure sorte Mads! idag er han bedre ridende end Du."

Som han sagde dette, saaes en Jæger ilende i lang-

strakt Trav hen imod dem fra den samme Kant, hvor de først havde seet Hjorteridderen.

„Saae I ikke sorte Mads!“ raabte han, endnu før han kom dem nær.

„Vi saae rigtignok En paa en Hjort; men vi kunde ikke se, enten han var sort eller hvid, eller kjende, hvem det var, for han kom afsted, saa En knap kunde følge ham med Øjnene,“ svarte Bonden.

„Fanden tage ham!“ sagde Jægeren, idet han holdt sin Hest an, for at lade den puste lidt; „jeg saae ham oppe i Haverdalen, hvor han gik og luskede efter en Hjort. Jeg holdt mig bag en Høj, for ikke at forstyrre ham. Han skød, Hjorten faldt, Mads løb til, sprang op paa Ryggen af ham, for at give ham Fangst; men da Hjorten følte Kniven, rejste han sig op, klemmede Mads ned mellem Takkerne, og hallo! Hans Bøsse fik jeg, men jeg vilde hellere have ham selv.“

Med disse Ord satte han sin Hest i Trav og ilede efter Krybeskytten, med den ene Bøsse foran sig paa Saddelknappen, den anden i en Rem paa Ryggen.

Den Rejsende skulde omtrent samme Vej og drog med sin Vejviser afsted saa hastig, som denne kunde smaatrave, efter at have skilt sig ved sine Træsko. Da de havde tilbagelagt en god Fjerdingmil og vare komne op paa Rygningen af en Bakke, der skraanede nedad mod Aaen, fik de Øje paa begge Rytterne.

Den Første havde naaet Enden paa sit forfløjne Ridt: Hjorten var styrtet død ned i Aaen paa et Sted, hvor der var meget lavt Vande. Dens Banemand stod endnu skrævs over den og stræbte at gjøre sig løs fra dens Takker, som havde boret sig ind i hans Klæder.

Just som han blev færdig hermed og sprang iland,

kom Skytten — som først var reden fejl af ham — farende forbi vor Rejsende med Tøjlen i den ene og Bøssen i den anden Haand. Et Par Favne fra den uheldige Hjorterytter standsede han Hesten, og med de trøstelige Ord: „nu skal Du dø, din Hund!“ lagde han Geværet til Kinden.

„Holdt! holdt!“ raabte Delinkventen, „giv Dig Stunder, Niels! det jager vel ikke; vi kan jo snakke os tilrette.“

„Ingen Snakken længer!“ svarte den forbitrede Jæger, „Du skal ligge paa dine Gjerninger!“

„Nej, bi dog et lille Gran endnu!“ raabte hin igjen: „lad mig først læse mit Fadervor!“

„Hvad, vil Du læse?“ sagde Niels, idet han lod Bøssen synke lidt fra Kinden: „i Himmerig kommer Du ikke alligevel.“

„Saa er det din Skyld, Niels!“ svarte den Anden, „naar Du vil undlive mig midt i mine Synder.“

„Det har Du fortjent, din Hjortetyv!“ raabte Niels og hældede atter Kinden til Kolben.

„Hej, hej!“ skreg Mads igjen, „bi en bitte Korn endnu! Naar Du nu skyder mig, saa — aa, tag dog den Bøsse fra Øjet! jeg kan aldrig lide, at man peger ad mig med et ladt Gevær —“ Niels løftede atter Hovedet — „skyder Du mig, saa kommer Du selv til at klæde Stejle og Hjul.“

„Fanden hvilket!“ svarte Skytten med en tvungen Latter og sigtede paany.

„Niels, Niels!“ raabte hin igjen, „her er Vidner; men hør! jeg vil give Dig et andet Raad: nu har Du mig jo vis nok; jeg kan ikke gaa fra Dig, kan Du ikke føre mig til Gaarden (Herregaarden), lad saa Manden

(Herremanden) gjøre med mig, hvad han vil. Saa beholde vi begge to vort Liv, og Du fortjener Dig tilmed en god Drikkeskilling."

Idetsamme kom den Rejsende til og raabte til Skytten: „For Guds Skyld! kjære Ven! gjør dog ingen Ulykke; men hør, hvad Manden siger!"

„Manden er en grov Misdæder," sagde Skytten, men spændte dog Hanen ned og lagde Bøssen paa Saddelknappen; „men siden den fremmede Mossiø beder for ham, vil jeg skjænke ham Livet. Du er ellers gal, Mads!" sagde han til denne, „for nu kommer Du til at gaa med Skubkarren din Livstid; havde Du ladet mig skyde Dig, var nu Alting forbi — kom da, din Kjæltring! og hold Dig ved Siden af mig! Kom nu, og tag Skankerne med Dig!"

Derpaa satte de sig i Gang, og den Rejsende, der ligeledes skulde til Ansbjerg, gjorde Følgeskab med.

Et Stykke gik det fremad, uden at der blev talt et Ord, naar undtages, at Skytten af og til med et „hæ!" et Skjældsord og en Ed afbrød Tausheden. Endeligen knyttede Krybeskytten en ny og mindre lidenskabelig Samtale.

„Tykkes Du ikke, det er Synd," sagde han, „at jeg her skal gaa og vade i det lange Lyng?"

„Det er Du vant til, din Hund!" svarte Niels.

„Du kunde gjerne," vedblev den Anden med et polisk Øjekast, men dog i en Tone, som viste, at han ikke ventede at faae sin Bøn opfyldt: „Du kunde gjerne lade mig sidde op bag ved Dig."

„Ho, ho!" svarte Skytten med en Skogger: „Du har redet nok idag; nu har Du godt af at røre dine lange Ben."

„Naa, naa! et godt Ord igjen, Niels Skytte!" mumlede hin, „Du er saa iband kontradi*) idag."

Niels Skytte svarte Intet hertil, men fløjtede en Visetone, imedens han af Jagttasken fremtog Tobakspung og Pibe. Da denne var stoppet, gav han sig til at slaa Ild; men Tønderet vilde ikke fænge.

„Jeg kommer til at hjælpe Dig", sagde Mads, og uden at faae eller vente Svar slog han Ild i sin egen Fyrtønde, blæste paa den og rakte den til Skytten; men idet denne tog derimod, greb hin fat paa Kolben af den ladte Bøsse, som laa over Saddelknappen, rev den med et vældigt Ryk ud af Stroppen og sprang tre Stridt baglænds ud i Lyngen. — Alt dette skete med en Hurtighed, man ikke skulde have tiltroet den bredskuldrede, føre og allerede lidt aldrende Krybeskytte. „Nu falder Godtaar mig til!" sagde denne: „Tykkes Dig ikke, jeg nu kunde pirre Dig overende som en Skurrehat, bitte Niels? Men Du var rimelig før; det er din Lykke."

Den arme Skytte stirrede bleg og skjælvende af Arrighed paa sin Modstander, uden at være i Stand til at fremføre et eneste Ord.

„For lidt siden," vedblev Mads, „var Du saa ildvorn**), der kunde Ingen faae et Ord indført; men havde jeg ikke dengang hørt, hvordan Du lod din Mund løbe, skulde jeg hartad tænkt, at Du havde glemt den hjemme paa Ansbjerg — tænd din Pibe! ellers brænder Tønderet ud — Du seer saa vis paa min Fyrtønde? Du tykkes vel, det er et maadeligt Bytte, Du

*) Vandsat kontrair.

**) Hidsig, arrig og kivagtig.

har gjort? Denne her er rigtignok bedre;" — han klappede paa Bøssekolben — „men Du skal faae den igjen, naar Du flyer mig min egen."

Niels tog denne strax over Hovedet, rakte den hen til Krybeskytten med den ene Haand og udstrækkede den anden for at modtage sit Gevær.

„Bi lidt!" sagde Mads: „Du skal love mig først — aa! det kan endda være det Samme, for Du holder vel lige meget af det; men skulde Du engang herefter høre et Puf i Heden, saa vær ikke hidsig, men tænk paa idag og paa Mikkel Rævehale!"

Han vendte sig til den Rejsende: „Staaer hans Hest for Skud?"

„Skyd kun!" svarte denne.

Mads holdt Skyttens Bøsse, som en Pistol, med den ene Haand op i Luften og skød den af.

„Den giver jo ikke anderledes et Knald," sagde han, „end som naar man slaaer en Potte mod en Dør."

Derpaa tog han Stenen af Hanen og gav sin Modstander den med de Ord: „Der har Du din Skyder! for det Første skal den ingen Skade gjøre. — Farvel! og Tak for idag!"

Saaledes sigende hængte han sin egen Bøsse over Nakken og gik tilbage mod den Kant, hvor Hjorten laa.

Skytten, hvis Tunge hidtil syntes at have været bunden ved en magisk Kraft, gav nu sin længe indeklemte Harme Luft i en Strøm af Eder og Forbandelser, hvis Begyndelse lød saaledes: „Nu saa gid da Dævlen inderlig —" rc. rc.

Det er beklageligt, kjære Læser! ligesaavel for mig som for Dig, at min Muse ikke er af de ægte humoristiske; thi ellers havde jeg her den ønskeligste Lejlighed

til at udpynte min Fortælling med de kraftigste Eder, mod hvilke de, der oplive vore geniale Komedier, vilde kun lyde som Fruehundebjæf mod Løvebrøl.

Som sagt: min enfoldige Muse har endnu ikke været istand til at fatte den dybe Betydning af Gammelstrandskonversationen; desaarsag faaer Du selv ad libitum fylde de mange Huller i Niels Skyttes og andre Kraftgeniers Tale.

Jeg beretter nu simpelthen — dog med tilbørlig Reservation af meromrørte Niels Skyttes lovlige Ret til Djævelen og hans Rige — hvad Passiar der videre forefaldt imellem ham og den Fremmede paa Vejen til Ansbjerg.

Denne, hvis Medlidenhed havde vendt sig fra den undslupne Frijæger til den hartad fortvivlede Herregaards-Skytte, søgte at trøste, saa godt som han formaaede: „Han har jo dog i Grunden Intet tabt," sagde han tilsidst, „uden den usle Glæde, at gjøre en Mand med sin hele Familie ulykkelig."

„Intet tabt?" raabte Jægereren: „Det forstaaer Han ikke. Intet tabt? Den Hund har, saa vist som jeg er en Synder, fordærvet mig mit gode Gevær!"

„Hvorledes?" sagde den Rejsende: „fordærvet hans Gevær? Lad det, og sæt en anden Sten for!"

„Pyt!" svarte Niels med en ærgerlig Latter; „det skyder hverken Hjort eller Hare mer; det er forgjort, det svarer jeg til; og dersom ikke eet Raad vil hjælpe — trr! der ligger En og slikker Solskin i Hjulsporet; han skal ikke spise Lærkeunger idag."

Med disse Ord standsede han Hesten, satte hurtig en Sten i Hanen, ladede Geværet og sprang ned.

Den Fremmede, som var ganske uindviet i Jagtvidenskaben og altsaa kjendte hverken dens Terminologi eller Magi, holdt ligeledes stille, for at se, hvad Grønkjolen nu vilde foretage sig. Denne trak Hesten med, gik nogle Skridt frem og pirrede med Bøssepiben til Noget, som laa i Vejen. Nu først opdagede den Fremmede, at det var en Hugorm.

„Vil Du herind!“ sagde Skytten, stedse stikkende med Bøssen efter Slangen; endelig fik han dens Hoved ind i Piben, holdt nu denne i Vejret og rystede den, indtil Ormen var helt derinde. Derpaa skød han Bossen af i Luften med dens besynderlige Forladning, hvoraf ikke den mindste Stump mere kom tilsyne, og sagde: „Vil det ikke hjælpe, saa er der Ingen, der kan kurere den, uden Mads eller Mikkel Rævehale.“

Den Rejsende smilede lidt vantro, saavel over Trolddommen som over den snurrige Maade at løse den paa; men da han allerede havde gjort Bekjendtskab med den ene Sortekunstner, ønskede han og at vide Lidt om den anden, der bar et saa ualmindeligt og betydningsfuldt Navn.

Paa hans Efterspørgsel fortalte Skytten, medens han atter ladede sit Gevær, Følgende: „Mikkel Rævehale — som de kalde ham, fordi han kan lokke alle de Ræve til sig, der ere i Landet — denne Mikkel er ti Gange værre end sorte Mads; han kan gjøre sig saa haard, den Hundetamp! der bider hverken Bly eller Sølvknapper paa ham. Engang traf jeg og Herren ham hist nede i en Dal, ligesaadan ved en Hjort, han nylig havde skudt, og som han var ifærd med at tage Skindet af. Vi red lige hen til ham, og han mærkede os ikke, for vi vare ham paa tyve Skridt nær. Men

tænker Han, at Mikkel blev bange? Han saae bare om til os og gav sig derpaa igjen ifærd med Hjorten.

„„Saa skal Du da times en lille Ulykke!““ sagde Herren. „„Niels! skyd ham paa Pelsen! jeg svarer for Alt!““

„Jeg holdt ham et Skud Rendekugler lige midt paa hans brede Ryg; men Pyt! han agtede det ikke mere, end om jeg havde skudt paa ham med en Hyldebøsse. Knægten drejede blot Ansigtet et Øjeblik om til os og blev endnu ved at flaa. Da skød Herren selv — det var lige kraftigt: han skar just Skindet fra Hovedet; og først da han havde svøbt det sammen, tog han sin lille Riffel, som laa paa Jorden, vendte sig imod os og sagde: „„Nu kommer nok Touren snart til mig; og dersom I ikke seer til, at I komme bort, skal jeg dog prøve, om jeg kan faae Hul paa en af Jer.““

„Saadan en Karl er Mikkel Rævehale!“

Efter denne Fortælling, der er lige saa utrolig, men mere sandfærdig end mange andre, som vi forskrive fra Udlandet, fortsattes Rejsen til Ansbjerg.

II.

Ansbjerg.

Naar Du, kjære Læser! giver Dig ifærd med en dansk Bog, som — vel at mærke — ingen Oversættelse er, og samme finder Naade for dine Øjne: da opkaster Du sikkert det højst billige Spørgsmaal: „Hvo, monstro, haver været denne Forfatters Mønster og Forbillede?“

Thi at en dansk Skribent — in specie en Digter — skulde være saa selvklog og dumdristig, at vove sig uden fremmed Vejledning ud paa Autorbanens Glatis, det er jo hverken tænkeligt eller tilraadeligt*).

Om Du derhos læser kritiske Blade — in specie den danske Pasqvino — vil Du vorde end mere overbevist om Rigtigheden af din Forudsætning; thi i saadanne vil Du hyppigen støde paa Ytringer som denne: „Vor Forfatter har aabenbarligen dannet sig efter A*, eller B*, eller C*,“ og — om han er en af de stempelede – „vor Digter har heldigen opfattet D*s eller E*s eller F*s Aand;“ eller — om han er blandt de uprivilegerede — „dette Produkt er en mislykket Efterligning af G* eller H* eller I*.“

Nu da: dersom ogsaa mine Smaafortællinger eller – om Du hellere vil — Noveller have vundet dit Behag, skulde Du ikke have spurgt Dig selv: „Hvo er vel denne Forfatters Mønster og Forbillede? Lafontaine? Nej! dertil ere hans Helte og Heltinder ikke englelige nok. Van der Velde? Ikke heller! dertil ere de ikke djævlemæssige nok; tilmed begynder han heller ikke sine Kapitler ad modum: „I sin storblommede grønne Damaskes Sloprok, med den snehvide, rødtoppede Bomuldsnathue paa det ærværdige Hoved, sad paa sin brandgule Silkeværerskinds Bedstefaderstol den fem og firsindstyveaarige 2c. 2c.“ eller: „Paa en kastaniebrun, vælig Araber, som

*) Du erindrer vel ogsaa Holbergs:

„Gid aldrig i vort Land sig Nogen saa forsynder,
„Med danske Bøger han at skrive ret begynder!“

skjøndt vi af Holbergs eget Exempel lære: hvormeget lettere det er, at give Andre gode Raad, end selv at følge dem.

tyggede det skumbesprængte Sølvbidsel, red igjennem den hvælvede Borgport den underdejlige" &c. &c.

„Skulde" — spørger Du videre — „vor Forfatter have dannet sig efter Hoffmann, R......, A...? ikke heller! dertil ere hans Eventyr altfor rimelige, troværdige og dagligdags; dertil har han altfor liden Kommerce med Gjengangere, Nisser, Trolde, Varulve, Vampyrer og Djævle."

„Hvo i al Verden kan det da være?" bliver Du ved: „Een maa han have! Walter Scott? Paa min Ære! der er han!"

Ak! kjære, gunstige Læser! det er endnu ikke den Rette. Du gjør mig virkelig for megen Ære; thi hans Fuldkommenheder ere hans Ejendom, som hverken jeg eller nogen Anden kan tage fra ham, og hans Fejl — om han har nogen — vil jeg gjerne overlade til Clauren og Andre, der kunne fylde et Ark med at beskrive et Shawl og Maaden at bære det paa, og som ikke kunne føre os ind i en Bondes Røghytte, uden at gjøre os nøje bekjendte med enhver Stol paa Gulvet, enhver Høne paa Ranen og enhver Pjalt, de uskyldige Børn have paa; ja som, hvor de end føre os hen, ikke lade os slippe forbi nogen Sten eller Pind ved Vejen, uden at vi først maa læse dens omstændelige Beskrivelse. Overalt kan denne scottske Maneer bedre betale sig i andre Lande end her, hvor man hellere laaner Bøger end kjøber dem, og hvor Lejebibliotheker og Læseselskaber sørge for, at Forfattere ikke skulle give deres giftefærdige Døtre Manuskripter til Udstyr.

Nej, min højstærede Læser! havde dette været Tilfældet — som man siger — da stod vi endnu nede ved Karup Aa, tabte i Beskuelsen af dens lynggroede

Bredder, eller vi fulgte med en Landmaalers Nøjagtighed alle dens Krumninger lige til det Sted, hvor Limfjorden vilde standse vore Skridt. Havde jeg været en Scott, vare vi vist i dette Øjeblik meget behageligen sysselsatte med at tælle de brune Pletter paa Niels Skyttes forresten hvide Hønsehund (om hvem vi endnu ikke have meldt et eneste Ord), eller Urfuglene i hans Jagttaske.

Men — det er nu ikke anderledes — jeg gaaer min egen skjæve og ujevne Gang — vil Du følge med, skal det være mig baade en Ære og en Fornøjelse — snart staaer jeg, snart gaaer jeg, snart løber jeg, og snart tager jeg Rend til og gjør et gevaltigt Spring, som, for Exempel, fra Karup Aa til Ansbjerg. Og vil Du nu endelig give mig et Mønster, kan Du jo — i Betragtning af denne lange, snaksomme, parenthetiske Indledning — lade det være Forfatteren til Siegfried v. Lindenberg.

Summa Summarum: A* og B* og C* have deres ejendommelige Skjønheder — de være og forblive deres! de ere vel ej heller ganske frie for Fejl — hvad skulde jeg med dem? jeg har nok i mine egne. Nej, forend Du skal sige: „Hænderne ere Esaus, men Stemmen Jacobs!“ maa Du hellere udbryde: „det er Esau hel og holden!“

Og skulde jeg da sluttelig ikke altid være efter dit Sind; skulde min Pegasus stundom løbe for stærkt, stundom gjøre sig stædig; saa tag i gunstig Betragtning, at den ikke er tilreden af nogen Kunstberider, men har bestandig sine egne Nykker, som det hverken for Dig eller mig vil være muligt at pille ud. Sid op, Højstærede! rid med mig ind ad Ansbjerg Port, og lad os

se, hvad Eventyr — kort eller langt, troligt eller utroligt — vi der monne opleve!

Jeg hører sjelden det Ord „Herregaard", uden at tænke paa Spøgelser. Disse ærværdige Levninger fra Oldtiden, fordum beboede af mandhaftige Riddere og høviske Fruer, hvilke vi ere vante til at forestille os strenge og alvorlige, stive i Klæder, stive i Væsen, stive i Sind, haarde og barske selv i Kjærlighed: disse favntykke Mure, disse lange, snevre og mørke Gange, disse hvælvede Kjældere synes os ret indbydende for Midnattens Aander: de aabne, vide Kaminer ret bekvemme for hine luftige Væsner, der hellere gaa igjennem Skorstenen end igjennem Døren. Jeg troer virkelig heller ikke, at der findes nogen gammel Herregaard uden saadant natligt Pusleri; uden i det mindste eet skummelt Værelse, en Hjørnestue, et Taarnkammer, hvor det ikke er ganske rigtigt, og hvor man ikke gjerne sover alene.

Det glæder mig oprigtigt, at Ansbjerg i denne Henseende er ligesaa komplet en Herregaard som nogen anden i Landet; og haaber jeg snart at opleve den Nat, da jeg kan opvarte Læseren med en ægte fantasmagorisk Forestilling; men Alt til sin Tid! og derfor vil jeg nu i Historien gaa frem med kronologisk Orden.

Da de tvende Ryttere vare komne indenfor Ladegaardsporten, drejede de — Skytten som Vejviser foran — om til Stalddøren, afsadlede her hver sin Hest og gik derfra op igjennem den Lindeallee, der ledte til Borggaarden. Denne bestod af trende Fløje; Hovedbygningen tilvenstre, tvende Stokværk høj, havde en Kvist, som nød Prædikat af Taarn, maaske fordi man syntes, at intet ægte Herresæde burde mangle et saadant;

og et Navn er -- som man veed — ofte nok til at fornøje Folk. Saaledes har jeg hørt, at et Værelse, hvori var en Bogreol med en Snes tyktbestøvede Bøger, et Skab med Flasker og Glas, et Bord med Skrivetøj og en blodtudstoppet Læenestol, er kaldet et Studerekammer. Saaledes har jeg seet en Samling af et Par hundrede forknytte Træer, som hed Skoven, og en Karudsdam, der hed Søen. I samme Betydning kaldes et Klædeskab Garderobe, et Par Bøndergaarde og en halv Snes Huse et Gods og Tiendetageren paa disses Marker Forvalter eller Inspektør.

Den midterste Fløj, ogsaa teglhængt, men kun af eet Stokværk, var bestemt for det talrige Tyende, ligefra Ridefogden til Hundedrengen. Den højre var Forpagterens Bolig. I Krogen mellem begge stod Træhesten, i den Tid lige saa uundværlig paa en Herregaard som det adelige Vaaben over Hoveddøren.

I det Øjeblik da Skytten aabnede Stakitporten ind til Borggaarden, aabnedes et Vindue i nederste Stokværk af Herskabets Fløj, og et Brystſtykke kom tilsyne, hvilket jeg troer at burde beskrive, for at lede de Læsere, der have seet lignende afmalede, til rimelige Gisninger over Tiden for nærværende Begivenheder.

Den naadige Herre, hvis svære Korpus fyldte Bredden af det store Vindue, var ifort en morkegron Fløjels Jakke med een Rad Knapper, der sluttede tæt om Halsen, store Opslag og store Lommeklapper; en kulsort Paryk — ikke af de grundmurede, men af dem med een Bukkel eller Valk trindt neden om — skjulte ganske hans Haar. Den Del af hans Paaklædning, der var at se, bestod følgelig kun af tvende simple Stykker; men da hele Personen siden kommer tilsyne, vil jeg,

for at undgaa Gjentagelse, lige saa godt strax nævne de øvrige tre Dele af hans Dragt, som vare: ovenpaa Parykken en tætsluttende grøn Fløjels Kasket med langt udstaaende Skygge, ganske lig hine sorte Kabudser, som Præster og siden Degne endnu i Mands Minde have baaret; Benene vare bedækkede af et Par lange, vide, besporede Støvler, og sorte Benklæder af den Slags, som enkelte gamle Bønder endnu i vor Tid have brugt under Navn af Rullebuxer, fuldendte den synlige Del af Paaklædningen.

„Niels Skytte!" raabte Herren.

Den Tiltalte viste sin Medfølger den Dør, han skulde søge, og traadte derpaa med sin lille graa, trekantede Hat i Haanden hen under Vinduet, hvor den ærlige og velbyrdige Mand ordenligvis gav Audiens til Domestikerne og Godsets Bønder baade i vaadt og tørt Vejr. Skytten maatte her underkaste sig det samme Ceremoniel som alle Andre, hvorvel et mindre tvungent Forhold fandt Sted mellem Herre og Tjener paa Jagten; thi saalænge denne varede, suspenderedes Etikettens strenge Lov.

„Hvem var Den?" begyndte hin, idet han med Hovedet gav et Sidenik mod den Kant, hvor den Fremmede gik.

„Den nye Skriverdreng, naadig Herre!" lod Svaret.

„Ikke Andet! jeg tænkte, det havde været Nogen. Hvad har Du der?" spurgte Herren igjen, nikkende til Jagttasken.

„Den gamle Kok*) og to Kyllinger, naadig Herre!"

*) Hane have vi tilfælleds med Tydskere, Kok med Engellændere og Franske. De to sidste Folk have upaatvivlelig Ordet fra os.

(Dette „naadig Herre“ ville vi for Fremtiden som oftest udelade, men det skal nødvendig underforstaaes ved Slutningen af enhver Replik.)

„Det er Lidt for to Dages Jagt;“ sagde hin, „kommer der ingen Hjort bagefter?“

„Ikke dennegang;“ svarte Niels sukkende: „naar Krybeskytter bruge Hjorte til at ride paa, vanker der ingen til os.“

Denne Ytring fordrede naturligvis en nojere Forklaring; men da Læseren allerede iforvejen har modtaget samme, ville vi imidlertid henvende Opmærksomheden paa det, der foregik bag Naadigherrens brede Ryg.

Her stod nemlig det unge forlovede Par: Junker Kai og Frøken Mette, den Første en smuk Ungersvend paa fem og tyve og derhos elegant og fuldkommen paa den Tids nyeste Mode.

For at vise, med hvilke Vaaben Pigehjerter dengang angrebes og besejredes, bør jeg ikke forbigaa Junkerens Udvortes, men begynder ved Fodderne, for stedse at stige i min Beskrivelse. Disse vare bedækkede af ganske brednæsede, korte Stovler, hvis vide Skafter slubrede i mange Folder nede om Smalbenene. Hvide Silkestromper omsluttede Læggene og trak sig netop en Haandsbred op over Knæerne, foroven garnerede med en Strimmel af de fineste Kniplinger. Derefter kom et Par snevre sorte Flojelsbuxer, af hvilke dog ikkun lidet lod sig tilsyne, formedelst de uhyre Skjod af en ligeledes sort Flojelsvest. En karmoisinrod Stoffes Kjole med en Rad store, overtrukne Knapper, korte Ærmer, der kun rakte til Haandledene, men Opslag til Albuerne, og sammenholdt med en Hægte over Kalvekrydset, fuldendte

Paaklædningen. Hele Haaret var strøget glat tilbage og bundet i en lang, stiv Pidsk tæt op i Nakken.

Jeg skulde kun fortjene mig liden Tak af mine Læserinder, hvis jeg ikke med samme Nojagtighed afbildede den velfornemme Frøken; men her kan jeg fatte mig kortere og betragte hende under trende Hovedstykker: 1) de spidsnæsede, højhælede, sølvbespændte Sko, 2) den lille røde, guldgalonerede Hue, som gik ned med en spids Snip i Panden og skjulte hele det opsmøgede Haar, og 3) den storblommede, i Grunden himmelblaa, langlivede Damaskes Kjole, hvis vide Ærmer naaede kun lidt nedenfor Albuerne, hvorhos den lod Skuldrene og Brystet bart og — vel at mærke — ikke var snørt.

For dem, som kjende og tilbørligen beundre de nuværende Moders Skjønhed, vil det synes ubegribeligt, hvorledes en saadan udstafferet Dame kunde sætte et Mandfolkehjerte i Brand, da det eneste Tækkelige og Smagfulde i Pynten var de nøgne Skuldre og Bryster; men jeg maa lægge til, at Frøken Mettes Ansigt virkelig var saa overmaade dejligt, at man over dette gjerne kunde glemme Klæderne.

Disse tvende vakre Personer stod da, som sagt, bag ved den gamle Herre, Haand i Haand, og — som det synes — beskjæftigede med kjælent Gjækkeri. Junkeren rakte hyppigt de tilspidsede Læber frem til Kys, og Frøkenen drejede ligesaa tidt Ansigtet bort, ikke just med Uvillie, men med et skjelmsk Smil. Det Synderligste var, at hun, hvergang hun bøjede Hovedet tilbage, kikkede ud forbi Faderen i Gaarden, hvor der dog for Øjeblikket ikke var Andet at se (thi Skytten stod for dybt inde under Vinduet), end Træhesten og den nye Skriver-

dreng, der, saasnart han var kommen ind i Skriverstuen, satte sig ved det aabnede Vindue.

At denne — uagtet Prædikatet Skriverdreng — var en overordenlig smuk Karl, vilde dog ikke sige stort; thi for det Første havde han et mægtigt Ar over den ene Kind, og for det Andet, Tredie, Fjerde og Femte var han klædt ganske og aldeles som Skriverdreng. Hvorledes denne Dragt tog sig ud, finder jeg ikke passende at fortælle, da jeg nylig har leveret en Beskrivelse over Standspersoners. Ej heller behøver jeg vel at opholde mig længer ved Frøken Mettes Moder, den gode Fru Kirsten, der sad i et andet Vindue og med velbehageligt Smil bemærkede de unge Menneskers Elskovsspøg.

Med saa megen større Føje kunde den gode gamle Dame rigtignok ogsaa glæde sig over dette Parti, da det fra Begyndelsen af — var hendes eget Værk. Selv havde hun (som Naadigherren i Jagtsproget skjemtvis udtrykte sig) blandt en hel Rudel Junkere vejret den fedeste, samt først slaaet an paa hans Fod. Da den unge Herre var eneste Søn, Arving til Palstrup og flere Godser, da han ydermere var en ægte Sextenender, blev Mariagen snart sluttet mellem Forældrene og deklareret for Børnene. Brudgommen, der just var kommen hjem fra Paris, som Fru Kirsten tog ham paa Kornet, troede godt; hvilket ikke var at takke ham for; Frøken Mette var ung, dejlig, eneste Barn og Arving til Ansbjerg, hvis Hjorte, Vildsvin og Bønder vare ligesaa gode som Palstrups, men som med Hensyn til Urhøns og Ænder havde meget forud.

Hvad Bruden angaaer, da var hun Forældrenes jernfaste Villie saa ubetinget undergiven, at vi for det

Første maa lade uafgjort, hvorvidt hendes egen bøjede sig til Junkeren. Man veed jo, at Pigehjertet helst vælger selv og ofte forkaster en Bejler af ingen anden Grund, end fordi han er valgt af Forældrene; dog, dersom Junker Kai blot har været den Første, tør vi ikke frygte for ham.

Efter denne — ikke aldeles unødvendige — Digression fortsætte vi Historien. Da Skytten havde fortalt sit hele Uheld, hvilket han ikke turde dølge, saasom baade Skriverdrengen, dennes første Vejviser og Hjorterytteren maaske selv alligevel vilde have gjort det bekjendt, udbrød den strenge, haarde og i sin Vrede tidt næsten rasende Herre i de hjerteligste og oprigtigste Forbandelser over Krybeskytten; og under denne Regn af Ønsker dryppede det af og til paa den arme Niels, der af Frygt for Husbonden maatte nedsluge sine ligesaa velmente Eder.

Saa snart det første Stød af Vredens Storm havde sagtnet sin Voldsomhed og givet Forstanden Rum, blev foreløbigen udkastet en Plan til hastig og tilstrækkelig Hævn: den frække Forbryder skulde gribes og som Den, der nu lettelig kunde overbevises om Vildttyveri, overgives i Justitiens Hænder og derfra, efter behørig Forberedelse, til Bremerholm. Knuden stak i at fange ham vist; thi fik han mindste Nys om Faren, vilde han rimeligvis flygte og lade Kone og Børn i Stikken. Den paa sit allerømmeste Sted saa haardt saarede Herremand vilde øjeblikkelig afsted: der var saameget tilbage af Dagen, at man netop ved den indbrydende Nat kunde naa sorte Madses Hytte.

Men den naadige Frue, i hvis Hævn altid viste sig sikrere Plan og modnere Overlæg, forestillede sin frem=

søsende Ægtefælle: at Mørket ogsaa vilde begunstige Misdæderens Flugt og — om denne forhindredes — et fortvivlet Forsvar; bedre altsaa at drage ud lidt efter Midnat, saa at den hele bevæbnede Magt ved Daggry kunde omringe og erobre Hytten.

Dette Forslag blev enstemmigen antaget og Junkeren indbuden til at deltage i Expeditionens Fare og Hæder. Ogsaa Ridefogden, der kom for at rapportere den nye Skriverdrengs Ankomst og fremvise hans medhavende Anbefalingsskrivelse fra Ridefogden paa Vestervig, blev befalet at holde sig færdig tilligemed Gartner, Ladefoged og Staldkarle, samt at bude en Bondevogn til at følge Toget.

Under de nødvendige Forberedelser til dette gik Solen ned og Maanen op, og Læseren faaer Tid til at trække sin Aande, inden han begiver sig til næstfølgende indholdsrige Kapitel.

III.

Nissen.

Hvo kjender ikke — i det mindste af Navn — dette Væsen, hvis Smaapudserier næsten alle bære Præget af godmodig Overgivenhed? Hvo har ikke hørt Tale om hans lille buttede Figur og hans røde Jakobinerhue — Symbolet paa uindskrænket Frihed? Hvo veed ikke, at det Hus, han vælger til Opholdssted, er fuldkommelig betrygget mod Ildsvaade og anden Ulykke?

(For ikke siden at glemme det, vil jeg strax in Parenthesi anmærke: at der ogsaa gives Stibsnisser, hvis

Funktion bestaaer deri, at de om Natten — i Skyggetegning, om jeg saa maa sige — gjøre Udkast til alt det Arbejde, der næste Dag vorder udført: lette Anker eller kaste det, hejse Sejlene eller lade dem falde, beslaa dem, rebe dem — hvilket altsaa betyder Storm; ja, han holder sig end ikke for god til en Svabergasts Bestilling, men vasker Dækket nok saa pænt. Velunderrettede paastaa, at denne Spiritus navalis ogsaa viser sit nære Slægtskab med Hus- eller Land-Nissen i Skjelmsstykker. Undertiden drejer han Fløjen, slukker Lyset i Nathuset, driller Skibshunden, og om der ombord befinder sig en Passageer, som ej kan taale Søen, vil man se Skjelmen med hjertebrækkende Miner gylpe i Pøsen. Skal Skibet forgaa, springer han Natten før Afrejsen overbord, bestiger et andet Skib eller svømmer i Land. Sluttelig maa jeg bemærke: at da det kun er saare Faa givet at se denne lustige Person, komme hans Advarsler ikkun sjelden til Nytte.)

Husnissen, med hvem vi her i Særdeleshed have at bestille, er en sand Velsignelse for den Vaaning, som han beærer med sin Nærværelse: den er sikker mod Ild, Storm og Tyvehaand. Hvo vilde derfor regne det saa nøje med den lille Fyrs Krumspring? At han imellemstunder rider sig en lille Tour paa Hesten i Spiltouget og derved bringer den i Skumsved, skeer vistnok kun for at skaffe den en gavnlig Bevægelse; at han malker en Ko førend Pigen, er alene for at bringe hende til at rejse sig lidt før om Morgenen; at han nu og da kniber et Hønseæg, gjør Jav med Mis paa Loftet eller vælter en Natpotte, hvo vilde tage ham det saa ilde op eller derfor misunde ham den Smule Julegrød, som ingen

betænksom Husmoder undlader at hensætte til ham i en Krog paa Loftet? Kun i Tilfælde af at dette forsømmes, antager hans Karakter et svagt Anstrøg af Hævnlyst; thi da kan Mutter i Huset være temmelig vis paa at faae sin Grød sveden eller sin Suppe snærret; hendes Øl vil kaste sig, eller Mælken vil ikke oste sig, eller og hun maa finde sig i at kjerne en hel Dag uden at faae Smør.

Nu da: et saadant lille Husspøgelse havde fra umindelige Tider (og har endnu, kan jeg tro) havt sit Tilhold paa Ansbjerg, skjøndt man turde antage, at denne Herregaard ikke var hans eneste Bopæl; thi stundom forløb flere Aar, uden at man mærkede det Mindste til ham.

Men just i den Tid, paa hvilken vor Historie indfalder, begyndte han atter at drive sit Væsen eller Uvæsen — om man saa vil. Gartneren savnede af og til nogle af sine skjønneste Blomster eller flere af de største og modneste Ferskener: det Mærkeligste var, at begge Dele undertiden om Morgenen bleve fundne i Frøken Mettes Kammer, hvoraf man med Rimelighed sluttede sig til, at denne Dame stod høit anskreven hos merbemeldte Nisse. Endvidere fortalte Staldkarlene, at det mangen en Nat ikke var rigtigt mellem Hestene, og om Morgenen befandtes en af dem saa ilde tilrakket, som om den havde været taget i Tjeneste til et langt og heftigt Ridt. De forsikrede — og hvo vilde tvivle derpaa? — at de ofte havde sprunget ud i Stalden; men saa havde Alt paa Øieblikket været stille. Kun eengang syntes de at kunne skimte den fatale røde Hue, og siden efter blandede de sig ikke mere i Nissens Affærer; og deri gjorde de meget vel.

Hvad der lagde end mere Vægt til disse Beretninger var: at Niels Skytte, da han en Aften kom fra Viborg og hverken var fuld eller gal, alligevel ikke havde været Mand for at finde Vejen fra Demstrup ned til Gaarden, skjøndt den gik saa lige som en Snor og det var Maaneskin. Enten han vilde eller ej, maatte han ud i Storhusellerne, hvor den røde Hue flere Gange pippede frem mellem Træstammerne. Da han var Karl for sin Hat, raabte han Spøgelset an; men hvergang han oplod sin Mund, faldt han og hørte ligesaa ofte en fæl Latter, der lød snart som en Urhanes Skogren, snart som en Horsegjøgs. Da han endelig, tilsølet og forreven, var sluppen ud af den moradsige Tykning, hørte han bag ved sig Raaen blade og Sneppen fløjte, skjøndt det endnu var langt fra Blade- og Sneppe-Tiden. Saa uforkastelige Vidnesbyrd undlod ikke at gjøre et dybt Indtryk paa hele Gaardens Personale, især det kvindelige. Ja Naadigherren selv modtog slige Efterretninger med en betydningsfuld Taushed.

Saaledes stod Sagerne, da Toget mod sorte Mads foretoges, hvilket gjorde Epoke i Ansbjergs Historie og mange Aar efter brugtes som en Æra, saa at det længe hed: „det var det samme Aar, som vi var paa Jagt efter sorte Mads; det var to, det var tre Aar efter," o. s. v.

Med spændt Forventning ventede de Tilbageblevne hele Dagen paa Exekutionsarmeen. Det blev Middag, Aften og Midnat, og endnu var Ingen at høre eller se. Man beroligede sig med den Formodning, at Delinkventen maatte være jørt fra sit Hjem lige til Viborg; i dette Tilfælde kunde det nok have taget Dagen med sig, og

efter en saa udmattende Marsch var det billigt, at Tropperne fik en Aftens Vederkvægelse og en Nats Hvile i Staden. Paa Grund af denne højst rimelige Hypothes gik altsaa baade Herskab og Tyende tilsengs; kun en Tjener blev oppe.

Endeligen en Time efter Midnat kom Junker Kai og hans Rideknægt. Men inden jeg gaaer videre, var det vel passeligst at forklare Aarsagen til disses sildige Hjemkomst og de Andres fuldkomne Udeblivelse.

Krybeskyttens Hytte, som han selv havde bygget i en meget simpel Stil, med Vægge af Grøntørv og Tag af Lyng, der hvilede ubunden paa krumpne, i Form af Sparrer sammenføjede Egegrene, havde en, som Fæstning betragtet, fordelagtig Beliggenhed. Midt i en Mose, der holdt to stive Mil i Omkreds, hævede sig en lille Forhøjning, som end ikke det voldsomste Tobrud nogensinde satte under Vand, og hvortil idetmindste ingen Ridende kunde komme, undtagen ad en smal Jordstrimmel, der bugtede sig hen mellem Tørvegrave og Vældgunger; paa denne havde sorte Mads opslaaet sin idylliske Bolig, hvor han med Kone og fire Børn levede af Jagten. Det større Vildt spistes ferskt, saltet og røget; det mindre solgtes underhaanden, tilligemed Hjorteskind og Rævebælge, og for de vundne Penge kjøbtes Brød og Sul. Mælk tiggede Kone og Børn af de omboende Bønder.

Just som det begyndte at gry ad Dag, naaede Ansbjergmanden og hans Hær Mosen. Niels Skytte, som Den, der nøje kjendte Terrænet, red nu forud og førte lykkelig den forenede Magt til det Sted, hvor Hytten skulde ligge. Med Forbauselse stirrede han hen for sig: der var ingen Hytte at opdage; og dog var det allerede saa lyst, at man nødvendig maatte kunne se den.

Det Første, han greb til, var — hans sædvanlige Tilflugt i al Nød og Forvirring — en lang og kraftig Ed.

Naadigherren, der kom til for at erfare Anledningen til en saa hjertelig Udgydelse, gav sin Skytte en ligesaa hjertelig Morgenhilsen og paastod, at han var reden vild og havde ført dem paa en urigtig Vej. Men denne, som var vis i sin Sag, forsikrede, ja kaldte et Dousin af de sorte Engle til Vidner paa, at Hytten laa der, men at Mads maatte have gjort den usynlig, og det vistnok ved Hjælp af sin gode Ven — ham med Hestefoden; thi det var udenfor al Tvivl, at han forstod, hvad Almuen kalder „at hverre Syn."

Herren var nær ved at træde over til denne Mening som den rimeligste, da Junkeren, som var reden længere frem, raabte: „her ligger Ild!"

Alle stimlede nu til, og snart opdagede man, at hele Hytten laa i Aske, hvori Gløder endnu hist og her fremglimtede.

Denne Opdagelse ledte Niels Skytte til det Resultat: „at meromrørte langhalede Person havde taget ham og den hele Yngel."

Junkeren derimod var af den Formening, at han selv kunde have sviet Hytten af og derpaa være flygtet.

Da det under disse Debatter var blevet klar Dag, undersøgte man Brandtomten nøjere, men fandt intet Andet end Aske, Emmer, Kul og forbrændte Ben, som Jægerne erkjendte for Hjorteknokler. I Henhold til Junkerens Hypothes besluttede man at gjennemsøge de omliggende Heder, da Flygtningen med Familie og Bagage dog umuligt kunde være kommen ret langt bort. Til den Ende delte man sig i fire Hobe, for at lede efter alle fire Verdenshjørner; Junkeren valgte med sin Rideknægt

og en anden Karl den østlige — maaske for at være Ansbjerg og Kjæresten desto nærmere; men spildte vare alle hans Bestræbelser; til ingen Nytte foer han hid og did og udmattede baade sig selv, sine Folk og Heste. Stundom troede han at øjne noget Bevægeligt i det Fjerne; men ved nærmere Undersøgelse fandt han, at det var Faar eller Stakke af Hedetørv.

Engang var han ganske vis paa at se Mennesker paa det Strog omtrent, hvor nu den tydske Kirke ligger; men efterhaanden, jo mere han nærmede sig, jo utydeligere bleve Skikkelserne, indtil de omsider ganske forsvandt. Rideknægten forklarede dette optiske Bedrag efter et gammelt Sagn: at her i Oldtiden havde staaet et Slag, og at de Faldnes Aander endnu stundom gjentog den blodige Leg. Ja, som Hyrdedreng havde han ofte ved Solens Opgang seet hele Regimenter opmarschere, Officerer til Hest fare op og ned forbi Gelederne, de fjendtlige Hære blandes og brydes, nu den ene vige og nu den anden. I hans Bedstefaders Tid derimod havde man tydeligt kunnet høre Anførerens Kommandoraab, Trompeternes Skratten, Vaabnenes Klirren og de Saaredes Klageskrig.

Men Junkeren, som havde hørt Noget om fata morgana og paa Havet været Vidne til lignende Fænomener, udlo sin synske Tjener og forbandede i sit Hjerte den sorte Krybeskytte med alt hans Afkom lige til det fjerde Led. — Under Dispositionerne til dette formaledidede Streiftog havde man — hvilket undertiden hænder i vigtigere Krige — glemt at sørge for Proviant, Heltemodets nødvendige Basis. Den tredie Del af Junkerens Division blev altsaa udsendt for at oprette det Forsømte; men da Karlen henimod Aften endnu ej

var vendt tilbage, besluttede den forhungrede Junker at vende Næsen hjemad. Dog, dette var lettere besluttet end udført: Hestene vare ligesaa udmattede og forsmægtede som Rytterne. Det gik derfor saare langsomt, og man var ikke istand til at vinde ud af Heden, forend Mørket faldt paa. Følgen deraf blev, at man forvildede sig og først efter Midnat naaede Ansbjerg.

For at undgaa flere Tilbagespring, vil jeg her kortelig berette: at de tre andre Divisioner havde ligesaa tynd en Lykke; de fandt Intet af hvad de søgte. Forgjæves gjennemledte de enhver Tørvemose, forgjæves omkredsede de enhver Dal og Huling, enhver Høj og Bakke; forgjæves forespurgte de ved alle tilgrændsende Byer og Enstedgaarde: sorte Mads havde Ingen seet eller hørt det Allermindste til. Dagen gik med, og der maatte sørges for Natteherberge. Ansbjergmanden selv landede paa Rydhauge, hvorfra han først efter tvende Dages heldig Urfuglejagt naaede sit Hjem.

Højstærede Læsere og Læserinder! Saamange, som tage denne sandfærdige Historie i Haanden! for Deres egen Skyld vil jeg raade Dem: ikke at læse det Efterfølgende i Enrum og ved Lys; men ere de Flere, skader det ikke, at De rykke saa nær sammen som muligt — der kommer en Spøgelsehistorie!

Den trætte Junker havde neppe fyldestgjort Hungeren for dens Krav, før han alvorlig tænkte paa at betale Søvnen dens. Han befalede derfor Tjeneren at lyse ham op paa hans Soveværelse; men da denne vilde aabne Døren, hændte det sig, at han vred Nøglen istykker, saa at Kammen blev siddende i Laasen. Hvad var her at gjøre? At bande Døren, Laasen, Nøglen, Smeden, Tjeneren og sorte Mads med — for en

Fejls Skyld — blev prøvet uden Nytte. Til at faae Laasen fra udfordredes Brækjern og Hammer, og tilmed vilde den derved foraarsagede Larm vække det hele Hus.

Til hvad Ende havde han da hidtil forholdt sig saa stille, ja — for ikke at forstyrre Damernes Ro — ladet sig nøje med et Stykke kold Steg, som Tjeneren ad en lønlig Gjenvej havde vidst at forskaffe ham? I saadant Tilfælde ere de første Raad de bedste; ogsaa herfor vidste Tjeneren et: „Taarnkammeret!" sagde han med halvsagte Røst og et uvist Blik til Junkeren.

Ved Nævnelsen af dette velbekjendte, men ildeberygtede Værelse overfoer ham en let Gysen; men han stræbte at dølge Frygten baade for Tjeneren og for sig selv ved et forceret Smil og ved det i en ligegyldig Tone henkastede Spørgsmaal: om Sengen der ogsaa var lavet tilrette? Svaret lød bekræftende; thi den naadige Frue havde her altid for Nødstilfælde en opredt Seng, skjøndt den i Mands Minde aldrig havde været brugt. Da hun selv gjemte Nøglerne til de andre Gjæsteværelser, men fandt en saadan Forsigtighed unødvendig med dette, der kun indeholdt en Seng, et Par Stole og et Bord og desuden ved sin aandelige Salvegarde ansaas tilstrækkeligt betrygget mod Tyvehaand: saa hjalp nu ingen videre Udflugter eller Indvendinger.

Junkeren lod sig vise derop, og da Tjeneren havde klædt ham af og sat Lyset paa Bordet, gik han og lukkede efter sig.

Det var en mørkagtig Høstnat. Næet nærmede sig sidste Kvarteer; dets krumme Halvskive stod dybt paa Himlen og skinnede ind ad Kammerets eneste høje og smalle Buevindue. Det blæste: Smaaskyer drev — om man saa kan sige — i hurtig, næsten regelmæssig Takt

over Maanen; Skyggerne af dem gled, som Billeder i camera clara. hen paa den hvide Væg og forsvandt i Kaminen. Blyvinduet klirrede under Vindstødene; det hvislede og peb i Ruderne; det dundrede i Skorstenen; Kamindøren klaprede.

Junker Kai var ingen Kujon; hans Hjerte sad vel endog saa temmelig nær paa det rette Sted. Men den Egenskab, som vi kalde Mod, er af en ganske relativ Beskaffenhed, lige saa mangfoldig og forskjellig i sine Ytringer som i de Betingelser, af hvilke den afhænger. Mangen Kriger, som uden at skjælve gaaer Kugler og Bajonetter i Møde, skal ikke uden Hjertebanken ene og i Mørke træde ind i en Kirke; og Den, som frejdigen henter en Fane ud fra fjendtlige Skarer, vil maaske ikke lade sig overtale til ved Midnatstid at hente Messebogen fra Alteret eller en Hjerneskal fra Benhuset. Soldaten, der staaer som en Mand paa Landjorden, bæver maaske paa det ham uvante frygtelige Hav, og Sømanden, der smiler ad Storm og Bølger, bliver hel alvorlig mellem Bøsser og Sabler. Den, der kommanderer et Regiment, har undertiden ikke Mod til at kommandere en Kone, og en Anden, som har Konen under Pidsken, gaaer ræd afvejen for enhver vred Mands Øjekast. Der gives dem, der ikke ere bange for Noget i Verden undtagen for deres egen Samvittighed; Andre forstaa at kue denne Rebel, skjøndt de i alle øvrige Henseender have Hjerter som Harer.

Ikke heller vor Junkers Mod var helt og fuldkomment; han turde møde sin Mand, ride sin Hest — om det saa var en Bucefalus — kort, han frygtede just ikke for nogen levende, eller rettere legemlig Skabning; men for Aander havde han al mulig Respekt.

Tid og Omstændigheder, men især Værelsets Vanrygte satte hans Blod i en hastigere Gang, og alle gamle Spøgelsehistorier fremstillede sig ganske ubudne for hans exalterede Indbildningskraft — Fantasus og Morfeus stred om hans Besiddelse; den Første havde Overmagten. Han vovede ikke at lukke Øjnene, men stirrede uafladelig paa den modstaaende Væg, hvor de uformede Skygger syntes efterhaanden at faae Skikkelse og Betydning. Under saadanne Omstændigheder er det en Trøst at have Ryggen fri og alle sine Fjender en face.

Han rejste sig derfor overende, slog Gardinet ved Hovedgjærdet tilside og saae sig tilbage. Sengen stod i et Hjørne; ved Fodderne, dog lidt fremad, var Vinduet; midt for Sengen den ene brede Væg, Kaminen og bag denne Døren. Hans Øjne gled forbi denne til Bagvæggen. Der hang et gammelt Skilderi, en mandhaftig Ridder i Staal og Plade, med et Ansigt saa stort som et Græskar, ombølget af tykke sorte Lokker. Ved dette dvælede hans spejdende Blik. Det viste sig og forsvandt, alt som Skyerne gik fra Maanen eller bedækkede den. I det første Tilfælde syntes Ansigtet at udvide sig til et Smil, i det sidste at sammenskrumpes i skummel Alvorlighed. Maaske en fordums Besidder af dette Herresæde, der nu under fremmede Ejermænd, efter at hans Slægt maaske var uddød, havde faaet Plads i denne Afkrog og ved natlige Besøg hævnede sig over Efterkommernes ligegyldige og foragtelige Behandling. Som Skyggerne paa Væggen jog Mod og Frygt hinanden i Junkerens Sjæl. Omsider forcerede han Modet, lagde sig ned og overgav sig ganske i Morfei Magt.

Efter den voldsomste Udmattelse sover man ikke roligst. Maaske havde han endnu ikke slumret en halv

Time, da han vaagnede ved en Larm, som naar en rusten Dørlaas oplukkes.

Han aabnede uvilkaarlig Øjnene; de faldt paa den modstaaende Dør, hvor en hvid Figur viste sig og forsvandt næsten i samme Øjeblik — Døren gik til med en sagte Knirken. En snurrende Kulde løb over hans Hoved, hvilket vi udtrykke ved den Talemaade: Haaret rejser sig. Dog blev han endnu Herre over sin Frygt: Indbildningskraften havde endnu ikke ganske betvunget den kolde Fornuft. „Det kan have været Tjeneren," tænkte han, „som — endskjøndt afklædt — har villet efterse, om Lyset var slukket."

Nogenlunde beroliget ved denne Hypothes drog han sit Blik tilbage, men saae nu for Vinduet den øverste mørke Halvdel af en menneskelig Skikkelse. Omridset af Hoved og Skuldre var ganske tydeligt og Yderkanterne oplyste af Maanens Skin; den syntes at vende Ryggen til. Skrækken vandt Overhaand og dæmpede hans Aandedræt. Skikkelsen sukkede, rakte den ene Haand i Vejret og skrev paa Ruderne. Da svandt Junkerens Mod; det gik ham som Belsazar: „hans Farve skiftedes, hans Tanker forfærdede ham, hans Lænders Ledebaand slappedes, og hans Knæer stødte sig mod hverandre."

Hvad var her at gjøre? Flugt var ikke at tænke paa; thi søgte han Døren, gjennem hvilken det hvide Væsen var forsvundet, kunde han falde i et Baghold; Vinduet forsvarte sig selv, og flere Udgange havde han ikke bemærket. Rigtignok er der en Tilflugt, som Mange i slige Tilfælde skulde gribe til — at krybe under Dynen: men da det er vitterligt nok, at somme Spøgelser ere saa grusomt spøgefulde, at de endog trække Dynen paa Jorden, tør jeg ikke ubetinget tilraade Brugen af

dette Middel. Enten kjendte vor Junker det slet ikke, eller og han skammede sig ved at betjene sig deraf. Ja hans naturlige Mod rejste sig endnu engang til den Højde, at han anraabte Skikkelsen med et: „Hvem der?“

Ved dette Raab syntes den at gjøre en hurtig Vending, men svarte ikke; og efter nogle Ojeblikke sank den ganske langsomt ned under Vinduet, og siden var Intet mere at høre eller se. —

Ingen forvildet Vandrer kan længes saa inderligt efter Dagens Lys som den stakkels Junker. Han turde ikke lukke sine Ojne af Frygt for, naar han atter aabnede dem, at faae Noget at se, som han ikke ønskede. Han vedblev meget mere at stirre paa Døren, Kaminen og Vinduet med ængstelig Forventning; han lyttede med stedse spændt Opmærksomhed, men hørte dog intet Andet end Vindens Pusten, Rudernes Klirren og sit eget Aandedræt. Omsider frembrød Dagen, og saasnart det var blevet lyst nok til at skjelne enhver Gjenstand i Værelset, stod han op og undersøgte dette med største Nøjagtighed. Forgjæves: han fandt intet Spor af de natlige Besøg: Kamindørene vare lukkede: Døren til Kammeret ligesaa: Vinduet havde alle sine Kroge paa, og flere Udgange gaves der ikke. Han havde altsaa Troen i Hænde og skyndte sig at forlade dette urolige Natteherberge med det oprigtige Forsæt, aldrig mere at betræde det.

Saasnart Herskabet havde forsamlet sig til Frokosten og Junkeren havde givet Rapport om det mislykkede Tog, gjorde Fruen ham det naturlige Spørgsmaal: hvorledes han havde sovet ovenpaa saamegen Strabads?

„Ret godt!“ var Svaret.

Frøkenen smilede: „Har I ikke ligget paa Taarnkammeret? jeg syntes, min Pige talte derom."

Junkeren bejaede det; men da han for Kjæresten vilde skjule sin Frygt, fandt han det nødvendigt, ganske at fornægte sit natlige Bekjendtskab.

Frøkenen syntes ligesaa opsat paa at afnøde ham en Bekjendelse; hun forsikrede: „man kunde se paa hans Øjne, at han ikke havde sovet, og at han saae overmaade bleg ud."

For at ende dette pinlige Forhør erklærede han det beskyldte Værelse for aldeles purificeret og lagde til: at hun gjerne selv kunde sove der, naar hun blot havde Mod.

„Da troer jeg og," sagde hun leende, „at jeg engang skal forsøge det!"

Hermed syntes denne Materie udtømt, og man gik over til andre.

Efter den gamle Herres Hjemkomst forløb et Par Dage, før Taarnkammeret kom paa Bane; thi først havde man fuldt op at gjøre med at optænke, fremsætte og bedømme de mange forskjellige Maader, paa hvilke sorte Mads kunde have været fanget, samt med at opfinde de rimeligste Hypotheser angaaende hans nærværende Opholdssted. Og dernæst medtog det en lang Tid, omstændelig og nøjagtig at fortælle de tvende Dages Urfuglejagt ved Rydhauge.

Da nu ogsaa dette rige Emne omsider var udtømt – det vil sige: da enhver baade skudt og fejlet Fugls Historie var fortalt, tilfredsstillende Grunde anførte ved ethvert Fejlskud, skarpsindige Sammenligninger anstillede mellem Hunde og Geværer o. s. v., o. s. v. — begyndte Frøkenen at lede Samtalen hen paa det berygtede Værelse,

idet hun fortalte sin Fader Kjærestens Natteleje der og gjorde ham opmærksom paa dennes usædvanlige Alvorlighed. Han havde i dette sit andet Forhør tvende Inkvisitorer, af hvilke især den unge Dame gik ham saaledes paa Klingen med sine skjelmske Drillerier, at han omsider fandt for godt at tilbagekalde sin forrige Benægtelse og tilstaa, at han ikke skjøttede om at ligge der oftere.

„Er det for en Kavaler," sagde Frøkenen, „at være bange for en Skygge? jeg er kun et Fruentimmer, og dog tør jeg prøve at bestaa et saadant Eventyr."

„Det koster min Fux," svarte Junkeren, „I vover det ikke!"

„Jeg sætter min Belle lige imod!" raabte hun.

Man troede, det var hendes Spøg: men da hun haardnakket paastod Væddemaalets Holdelse, stræbte baade Kjæresten og Faderen at formaa hende til at afstaa fra saa voveligt et Foretagende. Hun var ubevægelig. Nu ansaa Junkeren det altsaa for nødvendigt at skrifte Alt rent ud. Den Gamle rystede paa Hovedet; Frøken Mette lo og paastod, han havde drømt, og for at overbevise ham derom, fandt hun sig saameget mere forpligtet til at opfylde sit Løfte.

Den gamle Herre, hvis Faderstolthed smigredes ved Datterens Mod, gav hende nu sit Bifald: og Alt, hvad Junker Kai kunde opnaa, var at en Klokkestreng blev anbragt ved Sengen, og at hendes Kammerpige maatte ligge paa en Feltseng i samme Værelse. Frøkenen betingede sig derimod, at alle Mennesker paa Gaarden skulde forblive i deres Senge, at det ikke siden skulde hedde: man havde bortskræmmet Spøgelset, og at Ingen maatte have Lys efter Klokken Elleve. Fader og Kjæreste maatte

tage Nattekvarteer i det saakaldte forgyldte Gjæstekammer, som kun var adskilt fra Taarnkammeret ved en lang Gang. Hos dem hang den Klokke, med hvilken den unge Dame i Nodsfald kunde ringe Storm. Moderen — ikke mindre heroisk end Datteren — gav villig sit Minde til Eventyret, og næste Nat blev bestemt til dets Udførelse.

IV.

Bortførelsen.

Dersom jeg hos Nogen skulde have vakt Forventninger om et nyt Spøgeri, gjør det mig virkelig ondt; og det saameget mere, som det første maaske nu ogsaa tør tage mod en naturlig Forklaring og ende sig med et: „Pyt! ikke Andet!“ Men saa glæder det mig igjen, at jeg til Erstatning for en rigtig Spogelsehistorie kan opvarte med en saa regulær Bortførelse, som nogensinde fandtes i Romaner: en Bortførelse ikke om Dagen, men om Natten; ikke gjennem Døren, men gjennem Vinduet; ikke tilvogns, men tilhest.

Den vigtige Nat, der skulde afgjore Fuxens og Isabellens fremtidige Skjæbne, gav Herskab og Tyende kun lidt Søvn: Alle laa i spændt Forventning af de Ting, som skulde komme. Kattemjav, Ugleskrig, Hundetuden forjog Ole Lukøje, hver Gang han kom listende. Staldkarlene hørte Hestene puste, snorke og sparke; det kom Ladefogden for, at man slæbte med Sække paa Loftet; det var for Mejersken akkurat, som om Gyngekjærnen var igang; og Husholdersken fornam tydelig, at det rum-

stereде i Spisekammeret. Der kom ikke mere Søvn i det forgyldte Kammer: Herren og Junkeren laa tause og skottede til den lille Sølvklokke, som hang imellem dem; men den var og blev stum. Da Taarnuhret slog Et, begyndte Junkeren at anse sit Væddemaal for halvt tabt, men trøstede sig med, at Tab til sin Kone er dog kun af den ene Haand i den anden.

Kort at fortælle: Natten gik bort og det — hvad Taarnkammeret angaaer — saa roligt, som om der aldrig var Spøgeri til i Verden. Med første kjendelige Dagskjær stod begge de kun halvafklædte Herrer op og ilede med en Morgenhilsen til den dristige Aandebetvingerinde. De pikkede paa Døren — intet „entrez“ — Begge maatte vel endnu ligge i den søde Søvn.

Papa aabnede — man traadte ind — Peste! Frøkenens Seng var tom og Overdynen kastet tilside.

„Bravo!“ raabte Junkeren, „hun er echapperet, og Isabellen er min.“

Den gamle Herre sagde ikke et Ord, men vendte sig om til Pigens Seng: hun lod sig ej heller tilsyne; men da han lettede Dynen, laa hun der virkelig blussende rød og sveddampende som i den heftigste Feber. Paa Herrens første ivrige Spørgsmaal svarte hun Intet, men stirrede kun paa ham med et forvildet, vanvittigt Aasyn. Omsider gjenfandt hun sit Mæle og berettede i en afbrudt og usammenhængende Tale: at hun kort efter Midnat havde seet et frygteligt Spøgelse komme igjennem Væggen. Forfærdet havde hun puttet sig under Dynen, som hun heller ikke siden havde vovet at lette: af hvad der videre var passeret, vidste hun Intet. Dog dette viste sig snart: thi Vinduet var aabent, og nedenunder stod en Stige — Frøken Mette var bortført: men af hvem?

Hvilket Oprør i hele Gaarden! hvilken Larmen, Skrigen og Jamren! Forbandelser uden Gjenstand, Spørgen uden Svar.

„Efter dem!“ var Faders og Brudgoms næste Tanke; men hvorhen?

Fruen, den besindigste af dem Alle, foreslog et almindeligt Hærskue (som det hedder paa Dansk); og Herren foretog det i egen Person: han opraabte ethvert levende Væsen ved Navn og erklærede omsider, at han Ingen savnede. Hele den opstillede Besætning var i samme Vildfarelse, indtil Fru Kirsten spurgte: „hvor er Skriverdrengen?“

„Skriverdrengen! Skriverdrengen!“ lød det fra Mund til Mund. —

Man saae sig omkring, man saae paa hverandre, man saae paa sig selv — nej! Skriverdrengen var der virkelig ikke. Ridefogden og et Par Andre foer nu afsted over til Skriverstuen, og Herren raabte til Staldkarlene: „sadl op og for Døren som Torden og Lynild!“

Fogden kom snart tilbage hæsblæsende og angst med den Beretning, at den Savnede virkelig maatte være borte; thi Sengen viste, at Ingen havde ligget der sidste Nat: hans Sporer og Ridepidsk var ej heller at finde. I samme Øjeblik kom en af Staldkarlene løbende og fortalte, at Isabel var væk. Alle stod forstenede i indbyrdes taus Beskuelse, indtil Fru Kirsten brød Stilheden.

„Vor Frøken Datter,“ sagde hun, „kunde ikke bortføres af en Skriverdreng; men han har indsneget sig her som Spion. Det aner mig, at Røveren er Vester fra — se efter, om I kunne spore dem paa Viumvejen;

og saa afsted; det var endnu muligt at naa dem; thi Isabelle skal ikke løbe ret langt med To."

Hendes Gisning var rigtig; paa den betegnede Vej saaes Sporene af en skarpttravende Hest, og til ydermere Bevis fandtes ikke langt fra Gaarden en Sløjfe og lidt længere borte en Handske, begge tilhørende Frøken Mette.

Bevæbnede med Bøsser, Pistoler og Kaarder bortilede nu Herren, Junkeren, Ridefogden, Skytten og fire andre veludrustede Karle; og efter dem raabte Fruen: „bringer dem døde eller levende!"

Et Stykke ville vi ledsage Ansbjergmanden paa hans andet Tog. Til Vium stod Sporet tydeligt, men her skulde man have tabt det, hvis ikke en Bonde, hos hvem man forespurgte sig, havde berettet: at han et Par Timer for Dag havde hørt Hestetrav Vester ud af Byen. Man fulgte dette Vink og fandt Sporet; det gik i samme Retning forbi Hvam Kro. Her erfaredes, at Hundene omtrent for to Timer siden havde holdt slemt Hus. De Flygtendes Fart havde begyndt at sagtne sig, hvilket Sporet ogsaa tydeligt gav tilkjende. Forfølgerne kom til Sjorup. Her havde en Karl, som i et vist Ærende stod udenfor Gaarden, hørt en Hest gaa forbi og troet at skimte Tvende paa den. Men nu ophørte Sporet. Her løb adskillige Veie, alle med dybe og snevre Hjulspor -- hvilken var den rette? Flygtningene havde ingen af dem fulgt, formodentlig af Frygt for, at Hesten skulde falde, men vare redne ind i Lyngen.

Man gjorde Holdt for at raadslaa. Af trende Hovedveje løb en i Nordvest, en i Sydvest og en midt imellem. Medens disse toges under Betragtning, faldt Talen ogsaa paa Nattens vigtige Begivenhed, og især paa den

mistænkelige Skriverdreng. En af Karlene fortalte, at det forekom ham, som om han skulde have seet denne etsteds tilforn, da han stod ved Hestfolkene; men hvor, kunde han ikke mindes. En Anden havde et Par Dage iforvejen seet en Ubekjendt tale hemmeligt med ham i Skoven, og forekom det ham, som om denne et Par Gange havde sagt: Hr. Cornet! Nu opgik der et pludseligt Lys for den gamle Herre.

„Ha!“ raabte han, „saa følge vi den midterste Vej! den gaaer til Vestervig. Jeg tør sværge paa, at Skriverdrengen er ingen Anden end Majorens tredie Søn, der stod som Cornet ved Kyradsererne. Jeg mindes, at Fru Kirsten engang har advaret mig for ham og sagt, at han snusede efter Frøken Mette. Og I“ — raabte han til Ridefogden.

„Naadigherre!“ tog denne Ordet: „I saae jo selv Ridefogdens Skrivelse paa Vestervig; det er ham, som har narret os Alle; eller ogsaa Brevet har været falskt; tilmed var han saa stille, ordenlig og arbejdsom, saa høflig og saa ydmyg, at det aldrig kunde falde mig ind, at han var en adelig Herre.“

„Herskabet ligger i Maanen,“ sagde den Gamle og satte sin Hest i Trav; „Den, som først faaer Øje paa Deserteuren, giver jeg tre Kroner.“

Troppen havde vel halvanden Mil at ride, inden den kunde naa det tilsigtede Vadsted gjennem Karup Aa. Imidlertid vil jeg, med Læserens Tilladelse, ile foran derned og nærme mig de Flygtende, som nu netop berøre den anden Bred.

Den stakkels Isabelle, udmattet af sin dobbelte Byrde og den første Mils heftige Løb, gik langsomt og vaklende opad Lyngbakken. Cornetten — thi det var virkelig ham

– saae sig ofte tilbage med en bekymret Mine og hentede sig hvergang et Kys hos sin søde Mette, der i Ridedragt sad bag ved ham og holdt ham tæt omfavnet.

„Seer I endnu Intet?“ spurgte hun ængstelig; thi selv turde hun ikke see sig om.

„Endnu ikke,“ svarte han; „men jeg frygter — Solen er allerede et Stykke over Jorden; de maa være paa Vejen efter os — naar kun Hoppen kunde holde det ud!“

„Men Eders Broders Vogn?“ spurgte hun efter et Ophold.

„Den skulde have mødt ved Aaen i Dagningen,“ svarte han; „jeg kan ikke begribe, hvad der opholder den. Vi have endnu to Mil, inden vi kommer ud af Heden, og dersom de imidlertid have fundet det rette Spor —“

Idet han saaledes talede, havde de naaet det Øverste af Banken, og den store vestlige Hede udbredte sig nu som et Hav foran dem; men ingen Vogn, intet levende Væsen var at opdage. Cornetten holdt stille, for at lade Hesten puste, og gjorde en halv Vending, for des mageligere at kunne overse den nu tilbagelagte østlige Alhede. Ogsaa den var bar og øde; Intet at se uden enkelte Torvestakke; Intet at høre uden Urhanernes Skogren, Aaens Susen, Isabellens Pusten og deres egne Sukke. En Stund bleve de saaledes holdende, indtil Frøkenen brød Tausheden med det Spørgsmaal: „er der ikke Noget, der rører sig langt borte?“

Hun sagde dette med dæmpet Røst, som om hun frygtede for, at det skulde høres paa den anden Side af Ørken.

„Det er ikke Tid at tøve længer,“ svarte han; „jeg frygter, at det er Eders Fader, som kommer hisset ude.“

Med disse Ord drejede han atter mod Vesten og sporede Hesten.

„Ak, min Fader!“ sukkede hun og omsnoede end fastere sin Bortfører.

„I Ungern,“ sagde han, „— det er nu i denne Tid fem Aar siden — laa vi i Nattekvarteer i en Landsby. Om Morgenen bleve vi overrumplede af Tyrkerne. Da jeg steg til Hest, var der allerede Ild i et Par Huse; vi maatte retirere, og jeg var en af de Sidste. Omtrent en halv Fjerdingvej fra Byen kom en lille Ungarer, en Dreng paa ti, tolv Aar, løbende efter mig, forfulgt af en Trop Janitsfarer. Han var halv nøgen. Længe kunde han ikke holde det ud. Jeg red tilbage og tog ham op paa Hesten; i dette Øjeblik havde den første Janitskar naaet os. Førend han faldt, gav han mig denne Erindring over Ansigtet. Men jeg reddede min lille Ungarer. Han er hos min Broder og skulde idag være kommen os i Møde. Min Dyrebareste! jeg var dengang bedre tilmode end nu.“ Han saae sig atter om: „Det lader til, at de nærme sig — forcerer jeg Hoppen, vil hun styrte.“

De red et Stykke videre frem — han med et beklemt, hun med et ængsteligt bankende Hjerte.

„Jeg maa gaa,“ sagde han og stod af, „det vil hjælpe den saa meget. Se Jer ikke tilbage, kjæreste Frøken!“

„Ak Gud!“ raabte hun, „er det dem?“

„Der ere syv eller otte;“ svarte han: „saa vidt jeg kan skjønne, ere de ridende.“

„Hvor langt kan de være borte?“ spurgte hun atter.

„Lidt over en halv Mil — tre Fjerdingvej,“ svarte han.

Uagtet hans Formaning saae hun atter tilbage.

„Jeg seer Ingen!" raabte hun.

„Jeg ikke heller nu," sagde han; „men de ere vel nede i en Dal — der kommer En frem igjen, og nok En — kom, kom! stakkels Belle!" raabte han og trak den efter sig; „Du plejer ellers at gjøre krum Hals og løfte dine Fødder højt nok: nu slæber Du dem hen ad Jorden og strækker dit Hoved lige ud som en Fisk, man med Magt maa drage op af Vandet."

Efter et Ophold spurgte Frøkenen: „Mon de kunne se os?"

„De ride lige efter os," svarte Cornetten; „de vinde mer og mer —".

„Himmel!" raabte hun, „dersom de naa os! ak! jeg frygter, at min Fader vil dræbe Eder; men jeg vil beskytte Eder med mit svage Legeme, kjæreste Holger! jeg kan ikke overleve Eder!"

Under disse ængstelige, afbrudte Samtaler vare de komne omtrent en lille halv Mil fra Aaen ind i Vesterheden. Forfølgerne vare nu tæt ved den østlige Aabred: de kunde allerede tydeligt skjelnes og tælles. De Flygtendes Angst var nærved at gaa over til Fortvivlelse — intet Glimt af Redning. Cornetten pustede omkap med Hesten; Frøkenen græd.

Da rejste sig pludselig tæt foran dem en stor, brunklædt Mand op af den høje Lyng med en Bøsse i den ene Haand og en lavpullet Hat i den anden. De Flygtende standsede.

„Hvem der? hvor er Du fra?" raabte Cornetten paa sin militærisk.

„Derfra," svarte Manden, „hvor Husene staa ude, og Gæssene gaa barfod; og hvor er I fra, og hvort*)

*) Hvorhen.

vil I? Men holdt lidt! har vi To ikke seet hverandre fornys? Er I ikke den Person, der bad godt for mig, da Niels Skytte vilde have smækket mig overende?"

„Sorte Mads!" raabte Cornetten.

„Saaledes kalde de mig," svarte Krybeskytten; „men hvordan kommer det sig, at jeg træffer Ier her, saa tidlig Morgen, med saadan en lille Jomfru? I har vel ogsaa været ude paa Krybeskytteri? Kan jeg hjælpe Ier i Noget, maa I tale mig til!"

„I Nøden," sagde Cornetten, „er den nærmeste Ven den bedste. Jeg er Majorens Søn paa Vestervig og har hentet mig en Kjæreste paa Ansbjerg. Hendes Fader med en hel Trop Ryttere er efter os. Kan Du redde os eller skjule os, vil jeg takke Dig, saa længe jeg lever, og belønne Dig, saa godt jeg kan; men det maa være snart," lagde han hurtigt til, idet han vendte sig om, „for der komme de paa hin Side Aaen."

Mads holdt sin Hat over Øjnene for Solen: „Saamænd!" sagde han, „der har vi ham selv og alle hans Karle. Frænde er Frænde værst, sagde Ræven, de røde Hunde var efter ham. Vil I love, at I aldrig røber, hvor jeg fører Eder hen, saa vil jeg se at hitte paa Raad!"

Frøkenen lovede, og Cornetten svor.

„Hør ikkuns nu, Børnlille!" vedblev han, „der ride de just op ad den sidste Banke paa den anden Side af Aaen; inden de vinde op igjen paa denne Side, gaaer et godt Stød*) hen, og de kan ikke se, hvad vi tage os for. Imidlertid ville vi reise dem et Gjærde, som de ikke saa let skal hoppe over."

---

*) Tid.

Saaledes talende lagde han Bøssen ned, tog sit Fyrtøj frem og slog Ild. Derpaa rev han nogle Haandfulde Mos sammen, satte Fyrtønden derind, pustede, indtil han fik Lue, og kastede saa Mosset ned i Lyngen, hvor Ilden øjeblikkelig knistrende og buldrende greb videre om sig. Under denne Beskjæftigelse, hvis Hensigt de Flygtende ikke strax begreb, vedblev sorte Mads at give sine Tanker Luft i følgende afbrudte Sentenser: „Vinden holder med os — og Lyngen er tør — nu kan Niels Skytte snart faae sin Pibe tændt — det er anden Gang, at han har Gavn af min Fyrtønde — Manden vil vel sagtens bande og dominere for hans Urhøns — fordi jeg steger dem uden Dyppelse — men Nød bryder Lov — og brav Karl hytter sig selv — se saa! nu lumrer hun!“

Derpaa rejste han sig op og sagde til Cornetten: „Gjør nu, som I seer, jeg gjør! riv en Lyngtop op, tænd den, løb saa ti Trin hist henimod Nord og stik an! riv saa atter op, løb og stik an, alt Nord paa, indtil I naaer hin Lyngknold, I seer hist et Par Bøsseskud borte! Jeg bærer mig ligesaadan ad mod Sønden; og saa løbe vi ligesaa hurtigt her tilbage. Frøkenen faaer imidlertid blive her ved Hesten. — Det skal snart være bestilt. Nu begynde vi! Lyst æfor aa mørk æbaag!“ *)

Med denne Formular begyndte Krybeskytten at operere. Cornetten fulgte hans Anvisning, og inden faa Minuter stod en Hedestrækning af en halv Mil i Bredden

*) Lyst for og mørk bag. I et gammelt Eventyr fortælles om en Prindsesse, der med disse magiske Ord kunde gjøre sig usynlig.

i fuld Brand, og begge Antænderne samledes igjen hos den skjælvende Dame.

„Nu er Davren fortjent!“ sagde Mads, „vær saa god, følg med og tag til Takke med fattig Lejlighed! — men, Kronedod! hvad gjør vi ved den?“ Han gav Isabellen et Kladsk med den flade Haand: „Kan Du finde ene hjem?“

„O!“ svarte Frøkenen, „den følger mig, hvor jeg gaaer —“

„Nej, det maa den, vor Herrelil! ikke; for saa forraader den os. Døren til mit Hus er den altfor trang, og udenfor tør vi ikke lade den staa. — Du var vel god endnu til at lægge øde,“ sagde han til Dyret, ider han spændte Sadel og Pakke af; „men En er sig selv nærmest.“

Cornetten, som mærkede hans Hensigt, tog sin Kjæreste ved Haanden og drog hende nogle Skridt til Side, som om han vilde vare hende for Ilden, der — skjøndt langsomt — dog ogsaa slikkede sig op imod Vinden. Krybskytten tog sin Bøsse, spændte, gik til Siden af Hesten, holdt den bag Øret og trykkede til. Frøkenen vendte sig om med et Angstskrig og saae netop den stakkels Isabelle segne ned i Lyngen, uden at give den mindste Lyd. Et Par medlidende Taarer randt ned over Pigens blege Kinder.

„Øget er saa dødt som en Sild!“ raabte Mads trøstende, „hun hørte ikke en Gang Knaldet.“ Og dermed tog han Bidselet af, lagde Sadel og Pakke paa den ene Skulder, Bøssen paa den anden, og satte sig i Gang. Han opmuntrede de Flygtende til at følge efter, saa saare de kunde, med den glædelige Forsikring: at der ikke var langt til hans Slot. „Og seer I er kun

ikke tilbage," lagde han til, idet han fordoblede og forlængede sine Skridt; „men tænk paa Loths Hustru!"

Ikke ret længe kunde den unge Pige, skjøndt i Ridedragt, udholde at gaa saa fast i den høje Lyng. Hun snublede og hildede sig tidt i Kvistene; hvorfor Cornetten, uden først at indhente Tilladelse, tog hende paa sine Arme og uagtet hendes Vægring bar hende afsted.

Skjøndt en smuk Piges specifike Tyngde maa være æqval en hæsligs, saa har jeg dog ladet mig sige: at den Første skal være meget lettere at bære, især for en ung og forelsket Kavaler. Man bør følgelig ikke bære mindste Tvivl om min Sanddruhed, naar jeg beretter, at Cornetten, uden at hvile, bar sin Kjæreste henved en halv Fjerdingvej. Vel tilbød sorte Mads et Par Gange at bytte Byrde med ham; men da han med Hovedrystten afslog det, kunne vi nok indse, at saadant et Skifte ikke havde villet svare Regning. At Frøkenen idelig, med den ene Arm om hans Hals, med den anden Haand løftede hans Hat og viftede ham, aftørrede ham Sveden og kyste den glødende Pande, maatte jo ogsaa gjøre hende lettere og ham stærkere.

„Nu er vi hjemme!" raabte omsider Føreren, idet han slængte Sadel og Bylt ved Foden af en lille lynggroet Bakke.

„Hvor?" raabte Cornetten og skilte sig ligeledes ved sin Byrde.

Han saae sig omkring uden at kunne opdage Noget, der lignede en menneskelig Vaaning. En Mistanke fløj hurtigt op i hans Sjæl, men forsvandt næsten i samme Øjeblik: havde Manden været en mordisk Røver, kunde han jo for længe siden have fuldført Misgjerningen,

uden at frygte for Modværge, saalænge nemlig han selv havde i egenlig Forstand begge Hænderne fulde.

„Her!" svarte hin, idet han løftede en meget stor og bred Lyngtørv op og lagde den til Side. „For nogle Dage siden boede jeg ovenpaa Jorden: der maatte jeg ikke blive; men det er en fattig Mus, der kun har eet Hul."

Medens han sagde dette, lagde han fire, fem store, dog for en stærk Karl handelige, Sten til Side, og nu viste sig en Aabning, rummelig nok til at krybe ind ad.

„Det seer jo ud, som om man her havde kastet Ræve ud!" sagde Cornetten.

„Saaledes skal det se ud," svarte Mads; „men inden vi gaa ind, ville vi se os omkring — ikke for de Ansbjerg Folk; de kan endnu ikke nær være komne forbi Branden — men der kunde maaske være Andre i Nærheden."

Man spejdede til alle Sider: mod Syden, Vesten og Norden var intet levende Væsen at opdage, og hele den østlige Kant var indhyllet i Rogskyer saa tykke, at Morgensolens Straaler ikke mægtede at gjennemtrænge dem.

„Vær saa god og buk Dem!" sagde Mads, idet han paa alle Fire krøb ind, „og følg kun efter mig! Døren er lav; men Stuen kan nok rumme os; Eders Pakkenilliker skal jeg strax hente."

Med nogen Besværlighed fulgte de Vejviseren og befandt sig snart i den underjordiske Vaaning: en rummelig Stue, hvis Vægge vare opsatte af svære Kampesten, og hvis Loft bestod af tæt til hinanden lagte Bjælker. Ned fra dette hang en Lampe, der med sit matte Skin kun dunkelt oplyste de herværende Gjenstande, som vare: paa den ene Side tvende Senge, en større og en mindre,

paa den anden en Bænk, et Bord, et Par Stole, en Kiste og et Par Hængeskabe. I den lille Seng laa tre nøgne Børn, som ved de Fremmedes Ankomst dukkede, som Vildællinger, ned under Dynen. Paa Kanten af den store Seng sad Lisbeth Madame Madses og bandt paa en Strømpe, hvilken hun af Forbauselse lod synke med begge Hænder i Skjødet. For Bordenden stod en lille rødhaaret Mand, klædt i Skind fra Hagen indtil Knæerne, og hvem Værten forestillede sine Gjæster som sin gode Ven Mikkel Rævehale.

„Vi kastede en Gang her," lagde han smilende til, „efter hans Halvbro'er, og saa fandt vi dette Lukaf. Mikkel mener, det har været en Røverstue i gamle Dage; men kanske har det ogsaa været en Kæmpebegravelse, for her stod et Par sorte Potter med Aske og Ben i."

Ved det Ord Røverstue foer en Gysen over den unge Dame. Kjæresten mærkede det og sagde paa Fransk: „Frygt ikke, min Dyrebare! her ere vi sikre; men det smerter mig, at den første Vaaning, jeg indfører Dem i, skal indjage Dem Skræk og Afsky."

„Jeg vil vise Dem alle mine Herligheder," vedblev Krybeskytten, idet han aabnede en Dør i Baggrunden. „Her er mit Kjøkken, hvor vi kun om Natten tør have Ild paa; her er ogsaa mit Spisekammer," lagde han til, visende paa et Salttrug og nogle Hjortekøller, som hang i Røg over Arnen; „Brød og Kjød har jeg, og en lille Taar Mjød kjøbte jeg i Viborg for det sidste Hjorteskind." Med disse Ord satte han en Dunk og et Træfad med de omtalte Spisevarer paa Bordet. „Æd og drik, saameget I lyster, af hvad Huset formaaer! og naar I vil afsted, skal I faae en sikker Vejviser."

Cornetten trykkede den ærlige Troglodyts Haand og sagde: „I dette Øjeblik har jeg ikke Andet at byde Eder end min hjertelige Tak —“

„— Jeg tager ingen,“ afbrød sorte Mads; „men lov mig blot, at I aldrig vil røbe mig eller min Hule!“

Med de helligste Forsikringer blev dette Løfte givet; og de Forelskede nød nu en Frokost, som Hungeren og Glæden over deres Redning gjorde dobbelt velsmagende.

Efter Værtens Forslag fattede de den Beslutning at oppebie Aftenen, inden de paany tiltraadte den afbrudte Rejse. Imidlertid tilbød Mikkel, at han vilde gaa ud paa Rekognoscering, saavel for at iagttage Forfølgerne, som for at indhente Underretning om den fra Vestervig forventede Vogn.

Første Gang kom han ikke længere end til Hulens Aabning og berettede derfra: at hine nu havde omredet Hedebranden og satte i tvende Afdelinger Vester paa. Nogle Timer derefter vovede han sig et Stykke ud i Heden og vendte tilbage med den Underretning, at de nu red mod Nordvest, og at Heden rimeligvis nu vilde vorde sikker for dem, da de ikke kunde formode, at de Flygtende endnu befandt sig i samme og de vistnok ved falske Underretninger vare bragte paa Fejlspor. — Lidt over Middag gik baade han og Værten ud — den Første for at bestille en Vogn i en af de mod Vesten liggende Landsbyer.

Den Sidste kom efter en halv Times Forløb tilbage og fortalte: at han derude havde truffet en ung Klør, der forekom ham fordægtig. Paa hans Maal lod det til at være en Tydsker. Han spurgte om Vej til Hvam Kro, og om der ikke havde færdedes nogen Rejsende der forbi den Dag. Cornetten spurgte nøjere om dette Men=

neskes Udseende og Klædedragt; og efter Beskrivelsen kunde han ikke længer tvivle paa, at det var hans Ungarer. De gik da Begge ud og vare saa heldige at indhente ham en Fjerdingvej omtrent fra Hulen.

Vi ville ikke længe opholde os ved Ungarerens Beretning om Aarsagen til Vognens Udeblivelse, der var denne: at han og Kudsken havde forvexlet Karup Aa med den, som løber et Par Mil vestligere, ved hvilken altsaa Vognen endnu befandt sig. Ligesaa kortelig ville vi ogsaa bemærke: at han noget før Middag var bleven anholdt og udspurgt af de eftersættende Ryttere, og at han ikke alene snildelig havde redet sig ud af dette Forhør, men endog viist dem paa en Vej, som han vel formodede ikke førte dem paa Spor efter de Flygtende, om hvis Skjæbne han ellers havde svævet i den pinligste Uvished.

Sluttelig finder jeg mig ej heller beføjet til større Vidtløftighed i Katastrofens Udvikling; men vil — som andre Romanskrivere - ile mod Enden: Cornetten og hans Kjæreste kom lykkelig den følgende Morgen til Vestervig, bleve der Mand og Kone og fik for det Første af Ejeren, den ældste Broder, en liden Sædegaard i Thy til Beboelse.

Junker Kai fik for det Første en lang Næse og for det Andet — et Aars Tid efter — en endnu rigere Frøken i Fyen. Ansbjergmanden og hans Frue slog rent Haanden af Datteren og vare — uagtet alle hendes og hendes Mands ydmyge og angerfulde Skrivelser — ikke til at forsone.

V.

Hestehaugen.

Henimod den vestlige Ende af Ansbjerg Skov er en aaben Plads, en temmelig stor Grønning, helt omgivet af gamle, højærværdige Bøge. Paa Pintsefestens første Eftermiddag samles her aarlig den største Del af de omliggende Sognes Beboere. Mange Huse staa paa den Dag tomme, og flere bevogtes kun af Blinde og Sengeliggende; thi Halte og Krøblinger — naar de kun ikke mangle Øjets Sands — maa dog engang om Aaret forlyste sig i den nys udsprungne Skov og hjembringe en lysgrøn Bøgekvist — som Noahs Due fordum — til den mørke Vaaning, ofte en Noahs Ark i det Mindre.

Hvilken Glæde! Hvilken Vrimmel! Hestehaugen — saa hedder dette Forsamlingssted — er da at ligne ved en uhyre Bikube: bestandig Uro, uophørlig Trængen, frem og tilbage, ud og ind, Alle kun sysselsatte med at indsuge Glædens Honning og inddrikke den oplivende Sommerluft. Hvor de ile, hvor de flagre fra Blomst til Blomst! hilse, berøres, adskilles, fortroligt, let og skyndsomt. Hvor mangen Ungersvend har fundet eller finder her sit Hjertes Dronning! hvor troligt følger den forelskede Knøs sin Viser! Selv langt udenfor denne mægtige Kube hører man en uafladelig Surren og Brusen — det er Sværmen, som raaber ud.

Jo nærmere Du kommer, jo højere lyder den muntre Larm. Det dumpe, ensformige Drøn opløser sig i Raab, Sang, Latter, Bladeskrald, Fiolers og Fløjters Klang. Det myldrer ud og ind ad Skovens grønne Kanter; Almuen i sin bedste Søndagsstads, Honoratiores i pyntelig Sommerdragt, Kavalerer i Sort, Damer i Hvidt.

Er her Dands? Ja! her er Skovbal, Dands paa det elastiske Grønsværgulv. Seer Du ikke hist ved Bøgen hin Landsbyspillemand højt over den omringende Sværm? Seer Du ikke, hvor hurtig hans Bue firmer op og ned mellem blomsterprydede Hatte? Og hisset: en ordentlig Kvadrille, en virkelig Skotsk.

„Er jeg i Dyrehaugen? i Charlottenlund?“ spørger Du; „se hvilke mange Vogne! smukke Ekvipager! Kudske i Livree, Heste med pletteret Seletøj, Telte med Restaurationer, koldt Kjøkken og Bagværk! Kaffekjedler paa Ilden! Familier lejrede i Græsset omkring den medbragte Madkurv!“

Du er i Hestehaugen. Dette er Pinsefestens Aftensang i Lysgaard Herred, den skjønne, evig unge Naturs Hyldingsdag, Skovens Kourdag, Sommerens Triumf. Saaledes fejres den nu, til Solen daler og Skoven atter overlades til de forjagede Fugle og Dyr; men tilforn samledes her kun de to eller tre nærmeste Sognes Almue. Dog er denne uskyldige Glædesfest sikkerlig en gammel Skik og ligealdrende med Skoven selv.

Ti Aar efter den i forrige Kapitel — for saa vidt endte — Begivenhed var, som sædvanlig, Sommergilde i Hestehaugen.

En Mand, af hvis Sønneson jeg i min Ungdom hørte Historien, har desangaaende fortalt, som følger: „Det var første Aar, jeg tjente paa Kjærsholm for Ridefoged. Jeg havde min Kjæreste i Vium; hun var lidt i Familie med Præstens. Første Pintsedag satte hun mig Stævne i Hestehaugen, hvor vi ogsaa mødtes saa betids, at vi To bleve de Første. Vi vandrede nu en Timestid eller to omkring i Skoven, indtil Larmen og Lyden af en Fiol forkyndte os, at Folk vare samlede.

Vi gik derhen for at se til. Vi satte os og betragtede de Dandsende. Efter nogen Tids Forløb saae jeg, at der paa Stien, som gik til Ansbjerg, nærmede sig tvende fornemme Herrer, en ung Dame og tvende Smaadrenge.

Da jeg var ganske ubekjendt i Egnen, spurgte jeg min Kjæreste, hvem det var?

„Tys!" svarte hun, „det er Herskabet. Den store, føre Mand, det er den gamle Herre, som for fem Aar siden blev Enkemand. Den Unge, med Arret over Kinden, er hans Svigersøn, Fruentimmeret hans Datter og de to smaa Junkere deres Børn. For ti Aar siden stjal den unge Herre hende ud om Natten. Saalænge den gamle Frue levede, var der intet Forlig at tænke paa; men da hun var død, lod den gamle Herre sig dog bevæge og tog dem til sig. Naar han falder fra, arve de baade Gaard og Gods."

De bleve nogen Tid staaende og fornøjede sig med at se paa Bønderne; og derefter gav de dem Noget at drikke op. Paa en Vindfælde ikke langt fra min Kjæreste og mig sad tvende gammelagtige Mænd med et Ølkrus imellem sig og røgte paa deres Piber. Herskabet gik hen til dem, hvorpaa de rejste sig og tog Piberne af Munden.

„Bliv siddende!" hørte jeg den unge Herre sige: „nu kommer I bedre tilrette, end dengang Du slog Ild til Nielses Pibe ved Karup Aa."

„Ja, naadige Herre!" svarte den Ældste af de Tiltalte med et Smil: „der er aldrig saa lidet et Dyr, der jo fægter for sit Liv — ilde gik det, og vel var det." Herskabet lo.

„Se til," sagde den gamle Herre, idet han gik bort, „at Du ikke kommer ind imellem Takkerne af den Hjort, Du der rider paa!"

Da lo de atter ret hjerteligt, og jeg kunde af og til høre Ansbjergmandens Skogren, der klang hult som en Rørdrummes langt inde i Skoven.

„Hvad skulde dette betyde?“ sagde jeg til min Kjæreste, „og hvem er disse to gamle Mænd?“ „Den Ene“ — svarte hun — „ham i den grønne Frak med den graa Hat, det er Skytten. Den Anden i de brune Klæder er Mads Skovfoged, der boer tæt ved, og som den unge Herre har ført med sig. Den Snak om Hjorten skal jeg udtyde Dig.“ Medens hun gjorde dette og tillige fortalte mig den hele Historie om de Unges hemmelige Forlovelsesmaal, faldt mine Øjne paa et Par Folk, der ganske alene fik sig en Svingom, medens alle de Andre stod og gabede paa dem.

„Hvem er det?“ spurgte jeg, „de se mig lidt aparte ud, især den unge Karl i de lange gule Skindbuxer, i denne blaa Trøje med de mange Knapper og den sære Hue paa Hovedet.“

„Det er ingen Ungkarl,“ svarte hun, „men en gift Mand, og det er hans Kone, som han dandser med.“

„Det er en snurrig Dands!“ — raabte jeg — „han tramper saa stærkt i Jorden og spanker omkring hende saa prynsk som nogen Pommerkok; det er ingen rigtig polsk Dands.“

„Det skal ogsaa være ungersk,“ — svarte hun — „for han er derude fra Tyrkiet og fulgte med den unge Herre herind fra Krigen. Han er Skriver, og han er Gartner, og han er Potte og Pande paa Gaarden. Hans Kone har tjent Fruen i mange Aar for Kammerpige, og man vil sige, at det var hende, som hjalp hende bort, dengang hun romte fra Forældrene.“

Og saa er da Historien rent ude. Flere Menneske-

aldre ligge mellem den og os. Der er ringet og sunget over adskillige Slægter, siden de omskrevne Personer gik til Hvile. Baade den gamle og den unge Herre ere forlængst glemte der i Egnen, og sorte Mads veed nu Ingen mere af at sige. Gaarden har ofte skiftet Ejermænd; Godset er frasolgt og adsplittet.

Kun om Røverstuen har et mørkt og forvirret Sagn holdt sig vedlige. I den store Hede, en Halvmilsvej Vesten for Karup Aa, ligge nogle Lynghøje, som endnu bære og stedse ville bære hint skumle Navn; men Ingen tænker paa, at der en Gang har været et Fristed for øm og trofast Kjærlighed, en Himmel under Jorden.

E Bindstouw.

Fortællinger og Digte i jydske Mundarter.

1827—1842.

De war e Awten fa bette Jywlawten — nej hold! A lywwer — de wa sgi den Awten far ve indda, dæ wa Binnstoww te e Skwolmæjsters, ham Kræn Koustrup, — I kinne ham wal? Dæ wa nok, dæ kinnt ham, for om e Vinter wa han Skwolmæjster, men om e Sommer wa han Muhrmæjster; aa han wa lih døgte te beggi Diel. Aa han ku mier end de, faa han tu stel Blued, aa vis igjen, aa vænn e Vind, aa lohs owwer baallen Fingger, aa moj mier. Men te aa maahn wa han ett saa fulkommele som e Præjst; for han had ett gon i den suet Skuel. Saa wa vi da samled aa hiele e Boj — ja ja! Lysgor Boj er ett saa faahle stuer: der er ikkun sejs Gohr aa nowwe Huhs; men saa wa di der aasse aa Kapballe, aa Tejstrup, aa A trowwer dje Kaahl i Knækkebaarre war aasse drowwen dæte. Men de ka no væh de samm. No Falil! Saa had vi da ænnele molt aa, aa had aal sammel faat wo Gaanænner øwwer e Kroeg i e Lowt owwer e Skyww, aa had aasse begynt aa læ di fem Pinn lest ve. Saa sæjer e Skwolmæjster: „Æ der ingen aa Jer, dæ vil synng Nod, ælle faatæll Nod, saa lidd ed saa gjæwt mæ de hæhr Værkerie.“ Saa tow hun Ueret hin Kjen Pæjster fræ Pahvse — for hun er aalti saa frammtaahlen — „A ku gjahn

synng Jer en bette Vihs, om J ejjes gad hoer en?" — „Da ve vi aasse de!" suet A: „Klø Do kun te!" — Saa saang hun aasse en Vihs. A haad aalle hoer en fahr; men A ka aallywwel gaat howw en; aa den gik da ænnele søen:

Staeren sedder o Gowlen
  Aa synger, som han ka bæjst.
Nejenfor goer han Ejler
  Aa fløtter hans Hosbonds Hæjst.
Baanked han fast Tyrhælen,
  Smed Køllen dærøwwenapo,
Vænet han sæ om a Staeren:
  „A saang, hwis A wa som Do."
„Ja hudden ær A?" saa Staeren,
  „A æ kon en fatte Fowl,
„A haaer ikke Annet end Fjaeren."

„To Do haar Dæ nok en Kjærrest,
  „Aa J haa Je behgi en Neh;
„A haar wal de Jeun, men ikke de Ant,
  „A haar ikkun lille Gleh'.
„Karen hun sørre sæ knap tedøh,
  „Aa A komme raa bagætter —"
„Aah! gi hin Fæjstpæng!" saa Staeren,
  „Saa komme di Gammel jow wal
„Aa renne Dæ sjæl epo Daeren."

Dæ gik en Maahned, aa dæh gik tow,
  Aa dæh gik trej Gaang trej:
Saa hint di Formueren te Karen;
  Hun wa kommen skit astej.
De wuet ett saa lænng, saa fek hun
  En gromme villele Dreng.
Mueren smækked saa Daeren,
  Aa sat sæ po hinne Seng:
„Hwem æ saa Faaeren? Do Karen!"

„A kinner ett Anner end Ejler —"
  Hin Torer po Kinneren trill —
„A ku wal tinnk et," saa Mueren,
  „Men Do haa lawwed ed ill;
„Haad Do indda fallen faa Sohren,
  „Kahænsæ de ku bløwwen gaat:
„Do baade ham sjæl aa saa Goeren
  „I Minn aa i Ynn da had faat;
„Men Ejler, aaller i Wahren
  „Den Stohder mi Dætter ska so —
„De mo Do lihd epo, Karen!"

Karen hun snowwed sæ hal omkring,
  Aa sat hinne Pann immod Stokken.
Uhlen tuded i Kjerketuen,
  Po Raahnen gohled han Kokken.
Hunnen tuded mod Kjerkepuet,
  Aa Katten mjawwed i Aahnen.
Føst saa døh hun, den unge Muer,
  Aa raae bagætter kam Baaenen.
„No blywwer han nok ifræ Daeren!" —
  Saah den faasmeddele Kwinn —
„Hwo mod haa Do faat wal aa Karen?"

Vinteren lidd, aa Fororet kam,
  Aa Staeren po Gowlen han saang:
„Goer hær inno din usselig Pjalt!
  „Kan ikki Dæ Tiden blyw laang?"
„Mød længer den skal ikke heller blyww!"
  Saah Ejler; han gik te et Træ.
Han ban hans Huesbond aal i en Løk —
  „No skal A raa kom hæfræ!"
Saa saah han Faawal te Wahren,
  Aa putted hans Howwed derin —
„Gu naah mæ! No kommer A, Karen!"

„De war ejsen en sølle jen!" saah han Jepp. — „En wa saa bedrøwwele", saah An Cathrin. — „En wa saa grussele", saah Kjen Muotes. „Syng wos jen dæ goer let mier faanowwele! Kjen Pæjster!" — „Læ no Enaahn synng!" swuert hun, „sin I ett æ faanøwwed mæ den hæhr." — „Ito!" saah Wolle Hannsen, „A ær ett grum te aa synng; men A ku faatæll Jer en bette Histaarri, dær æ haatte lissom e Vihs, undtawwen de, te en for en bæjr Wehn." — „Ito! læ wos saa fo en!" saah e Skwolmæjster; „men gjør en ett faa laang!" — „A ska ett gjør en længer end en ær" suort han. Aa saa snøed han hans Nics, aa tow ve.

Vi kinne jow aalsammel de hæ bette kon Bøj, di kalle „Skræe". No ejer di dem sjælh; men i æller Daww hor di unne Kjasholm. Den æ da ænnele splet ad, som saa manne anner; men fahr haar ed wot en skammele gue Goer. I di Tier — A veed no ett saa nøww, nær ed war, — bowed dær et Stød tow Brøer po e Goer. Den ællst a dem wa da e Mand, aa den ungest ejed slet ett nød, hwerken aa e Goer eller aa e Gwos. Men Pænng haad han ejsen nok aa, manne Kihster full, saawalsom den Aahn.

Noddeda, i de samm Golaw bowed der en Fraaww po Annsbjerre. Hun war ung bløwwen Enki, aa righ wa hun, aa knøw wa hun. De ku jow da ett slaa fejl, te dæ wa baade Jen aa Enaahn, dæ bejled te hin. Si kuns no! Ham, den ællst Broer o Kjasholm, han bejled aasse; men de vil ett blyw te nød. E Fraaww haad sit sæ Enaahn ued; men hwem han war, elle hwot han wa fræ, de mo A ett sejj, for A veed ed ett. Den ungest aa di hæ Kjasholms Brøer haad aasse sit sæ Jen

ued: men de wa igi en Buenpihg i Skræe. Jahja: han vil jow ett hat hin te Kuen: men ejjesen søen — I veed wal. De passed hun ett om. Han ga Gaar for, aa han bøj hin Pænng, aa han lowwed hin baade Guld aa grønn Skoww; men lih vidt kam han mæ hin. Hun passed hinne Rok aa hinne Binnhues, aa hebded hinne gammel Forœller. Imelstaahn wa hun saarren, aa hinne Muer saa te hin ivessemda: „Hwa skaae Do? bette Ann!“ Hun suct ett nod Annet po ed end: „To de veed A ett — Jen ka ett aaltid væ lih glaae.“

Mens de hæhr no stod søen po, saa kam den ællst Broer ætter, hwem de war, e Fraaww haalt aa. Aa saa suer han en høw Jed: te han skul undlyww ham, ihwor han saa traf po ham. Men hør ikkun saa! Hwem aa Jer, dær æ kommen ad e Vej mel Ungstrup aa Tuening, haa wal aasse sit søen mødtvejs ve en Pass en laang flaad Høw — lissom en Doss — i en Fihrkant mæ stuere Stien rundenom aa nowwn Broklinger aa Tejlstien. Si dæhr haar i gammel Daww staan en Kjerk, dæ hed Luhn Kjerk. Aa di Annsbjerre Folk, aa di Kjasholms Folk, di wa lih gue om den samm Kjerk, aa haad jet Stuelstaah, elle Poppeltuer, som di kaller ed, i en. Si no bøj ed sæ hwerken wahr elle bæjer, end te e Fraaww mæ hinne Kjærrest mødtes en Søndæ mæ den ællst aa di hæ Kjasholms Broer i e Stuel. E Kjasholmsmand gjør ett laang Snak, men drow hans Kohr, aa jaw igjennem den Aahn. E Fraaww hinne Kjærrest han fil døe owwerenn; men han kam sjæl løkkele og wal ued aa e Kjerk. Men hwot han saa sihn timmedes, de vedd A ett nod aa. Men de blow befolh, te e Kjerk sku rywwes nier, saa den hæ grusselig Gjanning; aa sihn haar e Folk, dæ hor te Luhn Sown, goen

te Tuening Kjerk. — De wa no de; men I skul ha aa vehd, hudden de gik mæ hinn e Skræpihg. Si kons no: Ham den ungest Broer, han kjøwt Annsbjerre — for e Fraawm døh knap ætter te hinne Kjærrest wa muered. Men e Goer hed ett Annsbjerre indda; den haad et ant Nawn, ingen Noløwend ka howw. De Nawn, en haae no, fek en ætte de hæ kon Toes i Skræe — saa hun hed Ann; aa da e Herremand ett ku faalokh hin ve nowwn Meddel, saa taw han hin te Kuen i Tugt aa Ehr, aa kled hin op i Silki aa Damask — de wa no aant end en røe Binntrøjj aa et Par Stunthueser. Di løwwed glæddele tesammens i manne Herrens Oer. De sihst A besøgt dem, ga di mæ en Kaarre ful aa Brænvien, aa et Glas ful aa Brøe, aa en Skjelling i mi Paang. No æ den Hiistaarri ett længer.

„Den war ett saa mød tovvele“ saah e Skwolmæjster. „Men no sku vi wal haa en Vihs. Syng fram, Visti! Do ka jow saamanne, som dær æ Finger aa Tæer po wos Aalsammel. Men de sku væ søen en plasiele jen.“ Visti ga hans Naaggel et Snow, læhted sæ fræ e Stuel, trak op i hans Bowser, sat sæ igjen, spøtted hans Skroe ued, aa tow ve gilik:

Owli han wa sæ saa løste en Swenh,
Skul han et Æren, saa stak han irenh
  Hisop aa hæhnier.
Gik han mæ Hjølli aa gik han mæ Plow,
  Aaller haad han Row,
  Undtawwen nær han sow
    Saa søhdele, saa bløhdele.

Skjøn Else hun æ sæ en Frøken saa fiin,
Hun gor i Silke aa Moer aa Hermelien
  Hisop aa hæhnier.
So hun ham Owli i Mark elle Skow,
  Aalle haad hun Row,
  Undtawwen nær hun sow
    Saa søhdele, saa bløhdele.

Dæ wa Daans po Goeren, aa Owli han saang,
Saa mæ den aa saa mæ den saa lettele han spraang
  Hisop aa hæhnier.
Skjøn Else stod aa soe po, huddan han ku sæ snow:
  Saa fik hun ingen Row,
  Undtawwen nær hun sow
    Saa søhdele, saa bløhdele.

Skjøn Else vil faaløst sæ udi den grønne Luhn,
Hin Tanker di wanked aalt i den samme Stuhn
  Hisop aa hæhnier.
Da modt hun ung Ejler aal udi den Skow.
  Aa saa fik hun Row,
  Di udi Græsset sow
    Saa søhdele, saa bløhdele.

Aa da saa hin Foræller no wa døh ud aaw Æll –
Den jenn gik te Himmerig, den aahn gik te Hæll —
  Hisop aa dæhnier,
Te Egtemand aa Haasbon ung Ejler hun tow;
  Saa fik de Bæhgi Row
  Aa ve hweranne sow
    Saa søhdele, saa bløhdele.

Den Vihs grinned di aa hwæhjen, aa e Skwolmæjster skaaltred sæ aa gnej hans Arm, aa saah: „De haa da wor en skammele kaalhohgen Knæjt, den samm Ejler."

„De ka hejer ett nøth aa væ saa mod rædh a sæ," saah Kjen Pæjster, „nær En ska te aa ilaww mæ søen Nød." — „De mo Do wal sejj" saah Pe Baahstrup, han læhted sæ fræ e Bænk, aa sath sæ igjen — „Haad mi Aallfaaers Aallfaaer wo rædh a sæ, saa had A knap sat hæhr." — „De war ibann" rovt Pe Pahvse, „hwa veed Do om di Aallfaaers Aalfaaer?" — „De skal A sæjj Dæ" suert Pe Baahstrup. „Den Goer hær øhsten for, som vi Bynner inno kalle Baahstrup, men di Stuer kalle Marswynsluhn, den er i gammel Tier bogged op aa fihr Bynnegohr. Di hor te Annsbjerre, aa e Mand dæhr hed Jørren Maahswyen. Han røw di Baahstrupgohr nier, aa kyl di tow aa e Bebowwere i no Huhs i Vium, aa den treddi smed han te Søsle — faa degaang ku di jow tummel wos lissom di sjæl behaahged. — Den Fjahr, de war akkeraact mi Aallfaaers Aallfaaer, han fik ett Nød faa de fohst, men han vinted jow. Saa degaang te e Herrmand haad faat de nøj Stowhuus i Baahstrup rest op, kallt han ed ætte sæ sjæl mæ de hæ Swynnawn, aa gjor et Gill faa hans Slæjt aa Venner. Som di no wa samled, Herrer aa Frowwer i e Owwestoww, saa gor mi Aallfaaers Aallfaaer ind te dem aa taar hans Luh åa, aa sæjjer: „Godaw! aall I gue Venner aa Frænner!" — „Er den Bunde gal?" rovt somm a dem, aa vil hat ham kyl ud. Men Maahswyen saah, te han mot gjahn blyww let, faa de wa Jen, dæ had hans Frisprаak ve ham. „Men hudden ka Do woww aa tittelier wos søen?" saa han. „Aahjou" suert mi Aallfaaers Aallfaaer, „A veed ett ræther, end te vi hør aallsammel te jen Slæjt. Gue Haassbon hedde jow Maahswyen, den Mand dæhr hedde jow Griis, han dæh hedde

Gaalt, aa han dæ æ jow en Wonni, og mi Faaer haa di aall si Dawω kal Pe Sow — saa maa A da aa vær aa e Swynslæjt."

Aahja! de grinn di aa. Men Jorren Maahswyen tow teuers, aa saah: „Sin Do ær aa wo Familli, komme Do te aa hae en know Swynstejh aa bow i; aa saa kommer A aasse te aa gi Dæ nod aa rued i." — Aa den Stejh, han mint, de wa Baahstruphues, som han bøgged te ham, hwo han rueded aa snahged got nok, aa hans Bonh ætte ham. E Herremands Slæjt ær uddøe faa manne Tier sihn, aa saaen ær aasse aall di anner baadde Wonnier aa Grihs. Men e Sow i Baahstruphues haar indda jen lowwen Griis, som I no ka sie."

Josses! hwo skrannied di aa de hæer Histaarri - undtawn Kjen Pæjster. Hun wa saa mosk. A trowr knap, En ku ha slawn et Smiel aa hin mæ en Wowntjæp. „Do ær aalti saa fos" saah Mowns te hin, „Hwa skaae Do?" — „A skaae slet ett Ant" saah hun, „end no vil A te aa kwehd Jer en aahn Vihs. Begynner en let ræele, saa foer en Faabæjring faa de i e Æhn. Aa hwa dæ sto skrowwen i en, de æ sann, saa de skidh i den Bøj, hwor A æ fødh, aa de æ hejer ett længer sihn, end te mi Bæjstemuer ku grangivvele haaww ed." Dæhmæ stinned Kjesten hinne Røg aa saang:

Po trej Bien humper e Hælhæjst astej,
  Faa de te han haaer ikke slier;
Men hwem dæ ska møhd ham epo si Vej,
  Humper snaaer i e Kjerrgor nier.

Aa Mowns han wa sæ saa løste en Swend,
  Hwor han hor Fiolen, han dannst dær.

Han haad sæ no aasje en fuldtrow Ven,
 Aa de wa hin Mett Mari Hansier.

Aa da han kam haatte te Hanses Buet,
 Da hohr han en Hæjst, dæ kam lumpend;
De føhst kirt han sæ ikke ætter ed stuet;
 „Hwa! Hwem æ de, komme hæ dumpend?"

Men dæh spraang Gnister fræ Hæjstens Bien,
 Desligest fræ Øwnen aa Riesen.
Aa komm unne Tag da han war ikke sien —
 „Hej! hudden si Do ud, Mowns Piesen?"

 „Hudan A sir ud, de ka væh Jer de samm
 „De æ kaalt, aa kahænsæ A fryser —
„Vil ejjes J sie lidt aa høhr, saa go framm
 „Hudan han den Trejbjened nyser."

„Spel op frisk! aa læ wos so Wost aa Brøe!*)
 „A skul ha let Wahrm no i Kroppen.
„Jawten A daanser, imuen kan A døe."
 De gik mæ en Swingen aa Hoppen.

Han tow Mett Mari ve hin venster Haaen,
 Aa tramped aa hujed aa nikked.
Hun bløw ret saa angest, de sølle Baaen,
 Aalt som hun no knikked aa vrikked.

A trowr, hun bløw kaalh, mens Mowns han bløw hied,
 E Swed trilled ham unner Ywvw da —
„A mo let herued ætte de bette Bied,
 Herinn kan ik længer A blywvw da."

Aa som han kam ued no saa warm aa saa wuod
 Aa suoelt i e Blæst sæ et Stød da,
Dæh filh han, ku hwerken røhr Haaen elle Fued.
 Di Anne bar ind ham som dø da.

Saa kjor di ham hjem da, aa lo ham paa Stroe,
 Aa lo di saa Snekeren komm da.

---

*) En gammel Bondedands.

Han tow no hans Moel fræ hans Top te hans Toe:
„Do skal fo en Kihst, dæ ka romm Dæ."

Aa han kam igjen o den ottende Daw
Mæ Kihsten, han sku puttes i da.
Men Skjægget de vil han jow fost gi et Skraw,
Mens Konneren towwed ham — si da!

Hans Kjærrest stod ve ham, aa kjæmmed hans Hoer
Aa kyst ham po Pannen aa Øwnen.
Den Skjægskraver ind ham i Hahgen skoer —
Da wowned Kræbaaten aaw Søwnen.

Han rehst sæ, aa soe sæ i Stowwen omkring,
Aa soe po sæ sjæl aa di anner:
„Hwa skaaer A, mens hæhr I haar om mæ slaan Ring?
„Aa hwis æ den Kihst?" — „Din nohanner".

Mari ga et Skrigh, hun wa næeve aa daahn —
Hun bløw jow saa faahle forskrækket. —
Hun smeed sæ po Knæe, aa tow fat po hans Haaen,
Aa takkede Den, ham had vækked.

Aa da fik di Konner no Aant aa bestell
End smøkh de hær Ungtaael te Grawwen —
Di smokked den Pihg unne løstele Spel
Te Brudh epo Trejugersdawwen.

Den Snehker han klawwed sæ nod faa hans Kihst.
„Hwem ska no betaahl mæ aa ta en?"
— „De skal A," saa Mowns, „de foer aa blyw den sihst!
„Te rehle A døer, A vil ha en."

„Den war ett saa mod slem" saa Kjen Muotes, „hwissommensti de ejjes æ sann."

„Da æ den hæhr sann" saah han Jens Jensen, ham e Hueskræhmer — I kinne ham wal — han wa

kommen ind a e Daer i de samm Golaw. — Han bowwer ejjes en fi Miil hær øster po: men nær han drawwer om i Bøjjeren, aa tingger Hueser, aa de blywwe faa sille saa ham aa kom hjem, saa legger han sæ gjahn ind te e Skwolmæjsters. — Noddeda, saa sat han sæ nier aa ga sæ te aa faatæl, lissom A no sæjer ed ætte ham:

Den Gaang te A sku føhst Gaang aa Sessionen, da wanted mi Faaer knap aa nap fihr Oer i trej Snehs. Saa fulles han aa mi Muer ad op i Prejstgoeren mæ en Brik Smør aa en mægtig stuer swot Kok. Præjstmadammen beholdt baade Smørret aa Kokken; men Præjsten, de war elles en dejlig Mand, aa møj gue mod fatte Folk, men han vil alliwel ett gjø mi Faar æller, end han war, aa saa maat A spring Sældaat — Rytter skul A sej. Jes Piesen slap bæjr, for han fik en Resevt po no Avethekersager te aa smøhr hans Own i, aa saa fik di søen en rø Hantiering, hwægaang han kam o Sessionen; men de kaast aa hans Faaer en Halhunnerdaalerssseddel.

Skuelen wa slem; A ska suæ te, Løgtenanten ku ærre Jens Røg. De war en villele Kaael te aa faastoe hans Exesis; men nærensti han søh: „Kael! Du rider som en Agurk!“ saa wa han ett naade.

De war i Kriggens Ti. Dengaang A kam ud aa Skuelen, kam A ind te Reggemintet; wo Skadron loe i Enkelfyer, men saasnaaer A kam, massiered vi ind a Meklenborre. Die loe Franskmannen; de wa no bette geswint Kaahl. Di bottred po, de gik som Kjepper i Hjywl; men A ku ett faastoe Ant end „Futter!“ De bether saa møj som „Dællen skal annamm Dæ!“ Saa spuhr A wo Rikmejster — for han ku praaht mæ dem — hwa de wa di søh: „Di sier,“ sø han, „di vil dragge

den røde Kjole af Jer, aa gi Jer en blaa isteden." Men de bløw indda Løwn.

Den føhst Gaang wi kam sammen, da war A aa Ras Rask a wo Boj Blænkere. Vi kam te en bette fun Skow; dæ kam trej a di hæ smo Kaahl imohd mæ wos. „Hwem dær!" sø A. „Kiklava!" sø di. „Feldtrov!" so A. „Sakkernommedjø!" sø di. „De æ missen Løwn!" sø A; „vedd I ett bæjr Feldtrovet, saa skal I følle mæj te Skadronen!" Men saa drow den jenn hans Savl, aa rej lih po mi Kammeraat. A tokkes relle nok han kalt wos Engle; men Skam slaa ham, han mint ett mæ et, for han ga Rasmus et Slaw, te han fil ow Hæjsten. „Hwa!" so A, „slaaer Do Ras Rask, saa skal Dællen regiæ Dæ!" aa mæ de samm hoeg A ham ower hans Nakk, te han buhst en Bagkorre. Da di anne Tow soe de, saa begynt di aa futter aa sakker, aa rent in po mæ, som di vil rien ha trojn mæ nier. Men A soh: „Snak Dansk, I tydsk Hunn!" aa saa slow A den jen owr hans howr Arm, aa den aahn owr hans venstre, aa saa taw a dem te Faang, og for dem te Skadronen. Men Rikmejsteren ba den bitte Mand ta sæ, no wa vi ulokkele, saa de wa Fransmænd. Sihn lært han wos, vi sku sej: „Dragoon dannoa". De saastodd di, saa vist di vi wa Danskere.

Jengaang indtow vi en Stadd, der hedd Rasjeborre. Guj bewaars, hwo de gik te! Dæ wa en Wagtmejster ve fiahr Skadron, han had wo mæj saa Stralsund, degaang di slow Grow Skeel ihjel: han had undlywet manne Minnester i Kri. Han so, te de Slaw ve Rasjeborre, wa de grommeste Slaw, te han had wot i; men de ve Lybek war inno grommer, saa diæ maatt di haall et i ni Daw aa tyor ud ow di Doe —

de wa retten stræng saa di sølle Bæster. Men ve Rasseborre — som A sku fotæll — war et saa møj ænkele aa si, hudden de gik te. A soe en fransk Sældaat, han gik mæ et bette Baaen po hans Bangenet. „Do er et Skaaen!" sø A. „Pihv mæ laang Rør!" sø han. „Do ska ha Fannen!" sø A. „A haa sjæl betal mi Pihv, A kjowt baadde Pihv aa Rør aa Mondbed a Ras Rask, degaang vi loe i Issehow." Men saa kam der en grusselig Hovven Fransmænd, aa di rovt aasse „Pihv mæ laang Rør!" saa tint A, de æ de bæjst, Do rier di Vej, om Do vil behaall di Pihv.

Degaang vi saa kom te Hamborre igjen, saa vil vi ett længer væ ve Fransmannen. Da vi sø Faawal te ham, da græd Prins Ekmøll som et Baaen, faa han vil ett ha wor aa mæ wos. „Faawal!" sø vi. „Adiø!" sø di, „adiø Ræv aa Har!" „Kys wos hiæ!" sø vi. Saa begynt di igjen mæ dje Pivsnak. „Ja piiv I no i wo . . ." sø vi, aa saa rej vi te Baanhøwd. Die kam Kosakkeren om wos. Di vil prik ætte wos mæ dje Pigkjepper. Den føhst, A soe, tint A war en Kræhmer; men da han kam nærer, ku A wal sie, te de sku vær en Kriskaael. „Do er en sue Kaael te aa rih," sø A te ham: „A trower missin Do sidder oweno 'di Madpues." „Dowre!" sø han. „Ve Do ha Dowr?" sø A, „ja dessom Løgtnanten soe, hudden Do sedder mæ din Knæer, saa vil han nok gi Dæ Dowr; ka, hænse Do fik Tewand aasse." Men saa stak han mæ i mi høwer Laar. „Do æ sue nære!" sø A, aa saa hog A hans Kjep mit øwer, aa ham sjæl bag ætter. „Do ku ha woer fræ mæ!" sø A. Diæ war aasse en fransk Genneraal fulle mæ wos. Di kalt ham Lallemand. De war en Wowhals. Han haad en bette rø Luh po, den swinged

han aalti mæj, aa saa rovt han lisjaa høwt som han kunn: „Brave Dannoa! A æ laang! A æ laang!“ men de war ett sann, faa han wa kun en bette stumpet Kaael; men modde wa han.

Sihn drow vi te en Bøj, di kalt Sestej; diæ wa saa manne Finner, te den jen ku ett spøt faa den aahn; men vi ragt dem indda tesih, aa kam walhollen in te Rensborre. Po Vejen kam der en Fransmand rennen, aa sprang op po Hæjsten bag ve mæ: „Væk Per Missiong!“ sø han. „A hedder ett Pejr, A hedder Jens,“ sø A, „ik heller vil A go væk for Dæ; men ve Do væ skekkele, saa mo do ri mæj.“ Saa vil han hat Akkevit. „Ve Do ha Brænviin?“ sø A, „de ka Do fo!“ aa saa ga A ham ow mi Flask. Da han had drokken, begynt han aasse aa snak om mi lonng Pihvrør. „Hwissommmensti Do ett holler Flav“ sø A, „saa skal A kyll Dæ nier ow Hejsten.“ Men saa ba han om en mild Pardon, aa sihn bløw han rolle.

De wa de sihst Slaw, A war i: aa degaang A sku te aa sedd ow Hæjsten, haad A møst mi Maandbed te mi Pihv, aa A haar aalle sit et sihn.

„Faa den Sag“ saah han Mahs aa Vrahnum, „A haa jow ænnele aasse wor i Krie, aa de ku ha gaan mæ mød wahr end de gik, aa de endtes mæ te A fik en gue Kuen — jaja! no æ hun døe aa hæn, sølle Kjesten, men hun wa gue ve mæ, saalænng hun løwwed; A mo ett sej hin Ant po. Noddeda, saa haar A laae den hæhr Vihs om den hæ Krie, aa hudden A fik Hold o Kjesten.

Degaang te di ve Kjovvenhawn mæ Amraal Nielsen drowes —
De war en høw Skjætaasda di bestellt ett Ant end slowes —
De Pust begynnt ve Kjerketie, da di had ringed sammen;
Men Klokken den bløw trej saawal, fa Nielsen han saah Amen. —
Aa de wa Mæ aa Jens aa Pier — fræ jen Bøj aalle Trej —
Aa po et Skiv hed Prøvestien, dæ wa vi aasse mej.
Den Tie te Klokken den war oth, aa vi had faat wo Dower,
Da rovt Cavtejnen: „Karle! lad mig see, I ikke sower!"
Aa aall di Skihv, dæ drøw saabi, di smeed dje Kuller te wos.
Tesist saa kam dæ trej mæjit, aa di bløw leggen ve wos.
Di skøed, aa vi skøed. Wo Cavtejn — Pe Lassen war'd di kalt ham —
Han rovt saa hwæhr en Kuhl, dæ kam: „Den maae vi ha' betalt ham."
Di Kuller fløw saa tyk som Smol aa peev som nowe Hjæjler.
Di kam aa slow wos øwercæhn, som nær di spelle Kæjler.
Aa møt po Dawen ve en pas, da tremled Jens aa Pier.
A sokked ve mæ sjæl, aa saah: „No sies vi aalle mier."
Saa bløw vi ve aa ponses saaen, aa de wa rehle haat.
Faa Klokken gik te fihr, aa vi had ingen Onnen faat.
Tesist bløw Engelsmannen kyw aaw aal den hie Hantiering;
Wo Løgtnant tahrt hans Pann, aa saah: „Hold inde med Sjarsiering!"
Saa skrej A i en Boed te Land, aa fek mæ Nød aa beddo;
A gik aa oed, faa dæhr war ett en Plet te A ku seddo.
Die kam da Jen, A kinnt, aa saah: „Haa Do wor i Labeeten?"
„Ja let" saah A. — „Da æ" — saah han — „di Anner o Lassareeten."
„Hwah? Hwem?" saah A — „I! Pier" saah han, „aa Jens, di Kammeraater." —
„Saa ær ed ikke waer" saah A, „te vi sto hæhr aa praater.
„A tinnt, te di wa slawn ihjæl; A soe jow faa mi Owen,
„Di tremled øwwercæhn — ino! — da war et wal djæ løwen.
„Ito! A vel indda dæhænh!" — „Ito!" saah han, „A'l mæddæ!"
Men Gud bewaahrs! hwa dæh wa fult! aa ek en Boes wa ledde.
I Salsen loe di begi Tow, faa di ku ett kom længer;
Aa Minnisken di stod omkring, aa glowd aa ga dem Pænger.
Aa dæhr stod stuere faarnem Folk, aa Frøkener aa Fraawer,

Aa ga dem. „Hillimænh!" saah A, „da ska! A loww, I skaawer!
„Hudn goer ed mæ Jer?" — „Skit!" saah Jens: „A'r aah mæ begi Fædder." —
„A mæ mi Ahrm, walkommen Mahs!" saah Pier — „ærd Dæ, dær æ dær?"
Men Jens han loe aa tow mod Pænng; han talt dem, aa han djelt'em;
Aa de wa Sølpænng aalle Slaww; han had nok mæ aa skjelt'em.
Di hall put han i Pies Fek; di hall dem tow han te sæ;
Men saa ga han et Hjahtesok aa prowed aa læth ve sæ:
„De blywer rinng mæ mæ" — saah han · „A trower ett, A løwer.
„A bie Dæ saa almindele, Pier! komme Do dærower,
„Da skal Do hælls mi Faaer aa Muer, aa Kjesten ekke minner!
„Aa ka Do løww, da bier A Dæ, Do ghwte Dæ med hinner!"
„De skie ves ett," — saah Pier „faar A mo vesnok følles mæ Dæ?"
„Hwa ska wo Pænng blyw te?" — saah Jens — „Mahs! ve Do ta dem te Dæ
„Aa sløj dem hjæmm?" — „Hwofor ek de" — saah A — „A ska wal ta dem." —
„Vel Do gi Kjesten aalle mihn?" · saah Jens „saa hun ska ha dem.
„Men hwissom, Pie! Do doer far A. maa A saa arre dihn?
„Hun fek indda en kjøn kon mier, nær di blow laa te mihn!"
„Aa ja!" — saah Pier; aa de war aa di sisti ller, han taalt,
Faa føst doh han, aa saa doh Jens: aa saaen fek Kjesten Aalt.
Saa drow A hjæm mæ den Beskien, aa kam te Ørum sille —
A vil ett go te Kjesten strags, men blyww te'm Muenen tille.
Mi Faar aa Muer - de skal A loww — di smillt, degaang di soe mæ.
Mi Muer hun saah: „I Guskilow! Do kun indda begoe Dæ." —
„Ja de wa stint nok" — sucred A, aa kyl mi Twærsæk nier.
„Do æddet nahgen" — saah mi Faaer — „hudn goer et Jens aa Pier?"
„To di bløw skaat" suer A, „dæ war aa ret en slem Spitakkel;
„Di loe som slagted Swønh; te A blow frie, de war't Merakkel."

„Hm hm — hm!" saah mi Faaer — „hwem kaast'em hen?
hwem full te Grawen?" —
„Ham Sjæl han kaast'em hen" — saah A — „aa hiele Kjøvven-
hawen
„Ful dem te Grawen. Dæh blow ringed, præjked, dæh bløw
songen."
Mi Muer hun slow hin Hinner sammen: „De wa knowt aaw
Kongen."
Mi Faaer han saah: „No so di Saarre te Owlis — sølle Kje-
sten!"
„Faa nærenstie En haaer en Ven, saa vel En nødde mest'en."
Om Muenen degaang vi had et wo Dower, saah mi Mower:
„Do ska wal hen te Owlis no? — A folle mej, A trower."
Da Kjesten soe mæ, stak hun i aa græhd — faa di had saae
hin't —
„Hwa ka de nott" — saah hinne Faaer. — „Aah!" — saah hun
— „de ær aah stint.
„Aah Jens! Jens! Jens! Do wa mi Ven — aa hwosaa skul
A møst Dæ!"
„Aah! gi Dæ stell te 't!" — saah hin Faaer — „dæ soes wal
Jen, ka trøst Dæ."
Saa tow A op mi Paang mæ Pæng — dem Jens aa Pier
had ginn mæ:
„Dem ska Do ha te Arrepaaet!" — saah A — „Ka de ett linn
Dæ?"
Saa kam vi te aa snakk en Kuen baad' om de Jen aa d'Annet.
Mi Faar kam aasse te aa saah: „Den Krie æ slem faa Lannet.
„Men ejjes no' te Jens æ døe, hudn tinke Do no, Owli?
„Do ka ett saaen sedd Enkimanh; aa de'r't waer aa wrøwl i.
„No ska Do inten gywt Dæ sjæl — aa Do æ raa faa gammel —
„Aa Do aa hun I sku nohinne væhr epo jens Hammel.
„Aa A veed ett, Hwem de sku væhr." — Han suer: „A vedsk
hejer.
„Ku Kjesten finn en Kaael mæ Let, kahænsæ de wa bejer." —
„Jto!" — saah Muens, mi Faaer — „Do'k ett behøw aa lied
aah laant" —
„Aah! I behøwer hejes ett" — saah Kjesten — „aa ha aah
traant! —

„Hm hm!“ — saah Owli — „hm! A veed, di Sæn han haae
no Skjellinger“ —
„Hint wos en Dram aa en Bed Broe! de ta ett hjælp vi kjællinger.“
Men saa blow Kjesten rint kataalsk, aa hwæll, aa ba om Daw da.
Men sihn som vi kam sammen saan i sit aa annet Law da:
Somti saa wa hun ett betint, aa annetier hun tot et.
Tesist saa blow vi Manh aa Kuen, aa Ingen haa fortrot et.

—

Noddeda! Wolle Bisteisten haad tawn still den hiele Awten; men ve de Law fik han isinn aa snak mej.

„Hwem dær æ kint i Graah aa dæromkring“ saa han, „veed wal aasje, te dær æ Nod, di kalle Swenh Graahs Capel — saa hæ haa wot en bette kon Kjerk engaang, lissom dæhr ohsten for Ungstrup. Men de er æunele saa lænng sihn, te mi Aalfaaers Aalfaaer haad ett sit Nod aa den hæ Kjerk. Stien æ dær inno nown aa: hwæm dæ gidde gaan ætter ed, ka snaar finn e Stej po Groskows Mark, lit nueren saa Haww Soe. Degaang de skidh, som A no ska faatæll, si da wa dæ trej Konger i wo Land — aa de wa di tow saa manne, ka A trow, saa jen ku ejes ha wot nok: trej Konger i et Land maa væ lisse gaat som trej Konner i jen Hues, saa hudden sku disaa ligges? Noda: den jenn aa di Konger hedd Swenh. Han slow den aahn a di tow anner ihjel ve et Gjæstboj, hwo de no war, aa han vil gjo lisse ve den treddi. Men han unnrennt, aa sanked en gromme Haav Kriesfolk sammel, aa owwerwan Swenh i et stuer Slaw, di haalt derinn po Graah Hie. Swenh han tavt baade e Slaw aa e Lyw, som A no ska faatæll. Den Daw far e Slaw sku stoe, saa stod e Konng udden saa hans Tjelt, aa saa bøj

ed sæ hwerken wahr eller bæjjer, end te en Buenkuen kam gaangend faabi, aa hun war en skammele knøwh Kwinn. E Konng fek Løst te hin, aa lo hin træk ind i e Tjelt, aa loe aasse ve hin, men haat imued hinne Billi. Dæ ku wo manne Konner, dær ett haad tawn sæ soen Kjellingerie næe saa nær: men den hæhr wa strix i ed. Saa snaaer hun wa sluppen ud igjen, rent hun hjem, aa græed saa moj moddele, aa faataall hinne Mand Aalting, lissom de wa gawn te. Saa bløw han ilworrn, aa saah: „Da skal A indda sie, om A ka betaahl den Skitting aa en Konng de hæh Støk Arbed.“ Dæhmæ tow han en Yws, aa stak bag nier ve hans Nakh, mæl hans Innetrøjj aa hans Ullenskjøt, aa gik ued. Men e Slaw wa begynt, aa de uet ett lænng, fa Swenhs Folk bløw splet ad aa faadrøwwen. Han maat jow aasse sjæl remm, aa kam faahren aaljenn po hans Hæjst dæh faabi, hwor e Buen stod aa soe po e Slaw. Men saa støwted hans Hæjst. Finneren war ætte ham et Stød tebaahg. Han rovver te e Mand: „Hæel mæ! Hæel mæ! om Do veed et Stej.“ „A ska hæhl Dæ soen,“ saa e Buen, „te di Uvenner ett ska finn Dæ løwwen.“ Mæ de samm hog han e Konng møt i hans Pann mæ e Yws, te han fil stjendøe øwwerenn.

Da hans Muedstanner, Konng Wolmer, kam te aa fanh ham, lo han ham johr po de sam Stæj, aa byg den kon Kjerk øwwer ham.

Ætte hans Døe haa di aalti kal ham Swenh Graah, saade te ham omkam dæhr. — Men øwwenpo de hæhr ve vi no ha en Vihs aasse om Krie, som jen aa mi gue Venner — ja de er ett længer end tow Oer sin han døh — han haa sjæl dejtet:

Den Tie A war en bette Kaael, aa gik aa utted Foer
A fek mi Foh aa Klæjemon i Muoten Jensens Goer.
Naw Naahd aa Barremhjatehied di fek isinn aa ta mæ,
Da mi Faarællr wa falln mæ fræe aa ingen Anr vill ha mæ.

Die war A ejsen manne Oer — had retten gue Daww;
Lid ingen Noe i nowen Maahd — faa de wa Synd aa klaww.
Bønh had di ingen flier in mæ aa saa djer ejen Dætter -
Di tinnt wal aasje, som de gik, te dæ kam ingen ætter.

Aa mæ aa Muotens Sessel som Søskin wust vi aap.
Dæ war ek jen uen Blosdrohv i hinne hiele Kraav.
Vi wa som Jit, hwa Jen den vill, de vill den Annen aalti;
Vi wa tesammen søst aa sist, i Mark aa ve wo Maalti.

Vi had jen Sæng aa legg wos i, ek heje ku vi soww,
Fa di had loe wos sammen i wor ejen Byssiloww.
Te Skuol aa fræ Skuol gik vi knowt, aa haalt hweranres Hinner;
Aa hwær en Puhs A boer hin øwr faa de te hun wa minner.

Saa fultes vi, mens vi wa smo; aa sihn da vi blow stohr,
Vi gik jit Vinter begi Tow te Præjsten i Faahoer.
Aa saa blow hun mi Gajilam, aa A hin Nøjorsgaw da,
Degaang te di djelt Kjærster ued i Kaal- og Pigi-law da.

Men sihn da A wust bæjer te, aa blow di jit aa tyww,
Saa maat A te Sessiven, aa spring Sældaaet, aa læ mæ skryww.
A fek mi Pas, aa Sessel græed aa saah: „Faawal no, Pier!
A tinke ves, Do go di Vej, A sie Dæ aalle mier."

Hun græed — A græed — de war en Wænk — aa vi græed begi
Tow.
Men da vi skeltes lowed hun, te hun sku blyw mæ trow.
Saa maat A da massier astej aa ind te Reggemintet —
A soe hin ett i ølle Oer; de had A aalle vintet

I tow Oer gik A Skuolen fram, aa sihn kam A i Krie.
Die lid A Unt aa Hoerhied; de war en solle Tie.
Tesist kam A i Slaw, aa fek mi hower Arm spolieret.
Di stoer en aa ve Nawselen; aa saaen bløw A korieret.

Di kunn ett bruhg mæ længer dier, aa dæfor fek A Low.
Saa gik A hjem den laange Vej rint uhd fræ Issehow.
A tinnt saa tit aa manne Gaanng: hudan mon Sessel haar et?
Kahænsæ hun æ døe aa henn: saa æ hun wal faawaaret.

Aa som A kommer te wor Bøj, aa sie te Muotens Goer,
Hvor A had løwd saa glæddele mi guede Ungdoms Oer,
Da wa der Spel aa Løstehied, aa Huset fulh aaw Gjæjster,
Aa Gillwown i den hiele Goer, aa Towten fulh aaw Hæjster.

Aa da A kam saa te den Daer, aa saah: Gusfrej herinn!
Da wa dær ekke Jenh, saa' tak; ekk Jen, dæ ku mæ kinn,
Fa Brudden kam, aa kieg derued — aa de wa Muotens Sessel —
Hun slow hin Hinne te hin Lohr aalt mæ saa stuer en Ræssel.

„Aa Herreguj! hwa sier A no! to de æ Pie dæ stoer.
„Aah Pier! A vinted ætte Dæ i samful ølle Oer.
„Mi Faaer aa Muer æ begi døh — hwi skull A go fræ Goren?
„Do kam jow ett — Do skrøw jow ett — no ær A gywt mæ Soren."

„Hwa skull A skryw mæ, Sessellil! mi hower Arm æ henn;
„Aa fahr i Krie aa fremmed Lann A ku jow ingen senn.
„A æ en Krøvl; de sie Do wal, aa ingen Minnesk nøtte —
„Gud give det, jeg maatte snart herfra til Graven fløtte!"

„Gi Dæ tefres!" saah hun, „Do skal slet ekke suk faa Brøe!
„Saalænng vi Anner haaer en Koen, da skal Do ett li Nøe!
„Do ka jo blyww som Do haa' wot i gammel Tie i Goeren!
„Kom inh aa sæt Dæ ve wo Skyw! saa ka vi snakh mæ Soren!"

Si no ær A en gammel Kaael, aa gor aa utter Foer;
A soe mi Føh aa Klæjemon i Muoten Jensens Goer.
A fløtte Kyer, A fløtte Hæjst, aa Smotow sier A ætter;
Aa somti po mi venster Arm A bærer Sessels Dætter.

Da no den hæ Vihs om den jenarmed Sældaat war uhd, saa tow Wolle Vistisen ve igjen aa saah: „A skal indda beskryww Jer, hudden de gik mæ de Oer, A tint dærowwer i Kjøvvenhawn. A haar inno gjemt de Brow, A skrow hjem, aa no vel A løhs ed faa Jer:

No er A da bløwn Kusk ve en Brandispettør, aa hwissommensti J so mæ no, kun A rele ræh Jer hen, faa nærensti A sedder o e Bok, sir A ud som en Bjøn, faar A haar en Ullenskjot aa baare Ræwbælle, aa en laajn Kabus mæ en Ræwhaal i e Nak. Den naadde Frow saah fost, te de sku wot en Ræwrump; men saa saah A: „Nej ejs manne Tak, de passer A ett om."

De væst A haad her, de fost A kam her, war ejs aa faasto dje Snak: den naadde Frow wa rejn Tysk i hinne Taahl. En Swonstiæg kaller hun en Svinestej, aa en Stej kaller hun en Stie. A vest haatte ett, hudden A wa vænt i et. „Kan han bære en Stej til Bageren?" saah hun te mæ. „Nej, hwerken A ka ek hejr A vel; hwa skul han aasse mæ den?" saah A te hin. „Saa kan han gaae den Sti, han er kommen paa, jydske Kavaj!" saah hun te mæ; men saa kam Hæhren, aa han skel wo Træhd. Di bette Smobøn er aasse no gromme Krabaater: næ di sie mæ, skal A aalti staw te mi Nawn; nær A saa sejr „O sejr ou, L, e Le, Wolle," saa grine di saa dje Maw æ sarre aa spræk. De gor ejs knap te hæhr, saa nærensti A beer om en Tovædels te e Brø, saa owerbegrine di mæ, aa lær te di ka ett faasto hwa A sejr. Da wa di moj bejr ind i e Sonnen, degaang te vi war ilaw mæ e Kosakker; nærensti A dæhr saalaangt faa tow Skjælling Wost, saa ga di mæ aalti faa fih Skjælling Pols. A haa wo tow Gaang o Kaameddi: di saah saa mæ, te di spelt dæhr, men A so

hwerken Kwot eller Tærninger; A soe de wahr wa, faar A so den Slemm. De var uhd o Vejsterbrow. Føst kam der en Kriskaael, aa han sat en Stej te et Hus, aa krøv in aa et Vinni. „De komme Do gal fræ," saah A, „dessom der ejs æ Folk hjemm." Dæ stod nowr Kompener ve mæ, di ga dem te aa li aa mæ; men aaller saa snaaer wa han kommen nier igjen, fahr e Mand kam ud mæ et Lyws i hans jen Haaen aa en Kohr i den aahn, aa saa røg di sammen; men e Tyw stod sæ, aa stak e Mand ihjel. A rovt, te di sku grihv ham, aa før ham te e Herredsfowd, men di low a mæ, aa holt faa mi Mund — søen æ et aa ha gue Fortaalere; kahænsæ han aasse had stollen sæ righ, faa saa haad han ingen Nø. De waart ett lænng, saa so A ham igjen, han sad aa oed mæ tow Kwinfolk, aa en Møllerswen gik faa Buer. De war en speddelske Knæjt den samm Møllerswen, han haad lææer hans Profession tegawns, faa han stal baade Brænviin aa Edelswaar aa Skywen fræ dem, aa holked i sæ som en Stork; men kahænse han heller ett had faat aa ehd i manne Daw, faa slanten wa han, aa hans Klæjr hang aa slovvred om ham. Saa rej di de Huus øwrenn, aa saa so A et aant Stej, dæhr wa Liegstow, aa saamanne Kaahl aa Pigger, der rent aa danst; dæhr kam e Tyw aa vil dans mæj, aa den laang Møllerswen aasse. Men Skam slaae dem! e Møllerswen haalt e Kaahl ve Snak, mens e Tyw stal jen aa e Pigger, aa rent astej mæ hin. „Hej!" rovt A, „hwi løvver I ett? e Tyw skeller hin ves ve hwæ Klæjtro, hun haar o hinne Krop." Men saa grint di igjæn, aa saah te A sku holl Kjæft. Alywl rent di da ud aa e Liegstow, men saa ku di ta æbaag. Let ætter kam e Pihg, e Tyw had stollen, igjen, aa fløw

fræ den jen Sih te den aan, aa row sæ i hinner Hoer, aa bar sæ ad, som hun had wot gal. „Hwa gor a hin?“ saah A te ham, dæ stod ve mæ. „E Tyw haa lokked e Pihg“ saah han. „Sk . . .“ saah A, „wa de waer aa skav sæ soen te for? han haar wal saa møj, te han ka betaahl faar e Baaen.“ „Si hes!“ saah han, „dæhr kommer den skammele Møllerswen tebaag mæ en laang Stremmel Papiir.“ — „No vil han ta Moel a hin te en nøj Kjowl,“ saah A, „kahænse e Tyw haar røwn den, hun haar epo; ja, ja, Nøj æ bæjr end slet Ett.“ Men e Pihg war ett saanowd mæ de, faar hun loed te, hun vil ha slawn e Møllerswen mæ hinne Knotnow, aa saa sprang hun op po et Kon Digi aa nier igjen, aa hwor hun saa blow aa, de vedd A ett. Hun rent wal sajtens ætter en Inkallels, men hwa ka de nøtt? de hun haaer, de haaer hun, aa e Kaael ka go fræ de jen Herred te de aant, saa ka hun ta æbaag. Men saa skul I ha sit et Spel! Dæ stoer en Hæjst mæ en Mand epo o Kongens Nøjtaarre — A haa manne Gaangg gon om ve en, aa tint, te de wa nøj, di haad skor ud aa Træ; men Skam slaa ham! han ka got rih, hwot han vel, faar aallebæjst som A sad aa gavt o di hæhr Anstalter, kam han ind ætter e Tyw. Han had relle nok smur sæ øwr mæ Krihd, men A kint ham allywl. E Tyw war ett sue glaa ve ham, saa hwæhgaang han so te ham, saa nekked han a ham: men han blow indda haallen stell, saalænng te e Tyw fek Staahn aa unrenn. Tesist saa barres de mæ for, te A so Helvede. Den Slemm aa saa manne Smodæwl, te de wa grusselig, rent aa slow Ild o e Tyw, aa saa putted di ham nier i en glown Own aa sprang sjæl bagætter, men den løwn Træhæjst sprang mæ e Mand op o e

Lowt. Den aahn Daw gik A nier o e Taarre aa vil si, om han wa der — jow, han stod dæ relle nok, aa had faat aal e Krihd tarred a sæ; men A ska wal hyt mæ, A kommer ett saa nær te ham, saa no ved A, hwa han bestoer aa.

Den aahn Gaang A wa dæhr ud o de Comedde-tow, da kam Skam e Mollerswen igjen, aa de Gaang wa han kommen i Tjennest ve en aahn Haasben, aa di sku wal laant hen, saar han had en gromme stuer Madkaarre aa slæhv epo; men de war en Sløngert, ihwot han kam, aa de hæ Stehlen wa nohanne gjoer ve ham, saa lissesnaar han so, te e Mand wa kommen et Koen fram, saa ga han sæ ilaw mæ e Madkaarre, aa han hog i sæ, aa stapped nier i hans Maw jen Humpling ætter en aahn, aa saa tow han sæ en gue Toer aa e Flask ivessomda, aa sat en hwæh Gaang bag ve sæ. Men saa kam dæ Jen i søen no pæen tawlered Faarklætøw mæ en Hjøllistryhǵ i hans Haaen, aa han snapped e Flask aa rent mæj. Degaang te e Møllerswen saa væhn sæ, aa vil ta hans Flask, saa war en hænn. De howed han ill: han so sæ ronnen om po wos Aalsammel, tesist falt hans Øwen po mæ, faar A stod ham nærest, aa da ku A wal si, han waantint mæ te et, saar han bløw ve aa glow o mæ, som han skul ha et mæ. „Hwa ka de nøtt," saah A, „te I sier o mæ? A haa Skam ett tawn je Flask, men dæ wa Jen, dæ rent her i et Pa laang Bowser aa mæ en Hjøllistryhg, han tow en fræ Jer." Men de ku let hjælp Aal hwa A saah, saa han blow ve aa si o mæ; han saah Ingenting, men hans Øwn gnistred som glowen Ild, aa aal dem, dæ war i e Stow, di grint lisse stærk, som di kunn. Saa bløw A ilworre aa saah te ham: „Tyw tænke, Hwæmand stæl;

dersom Do ett vil læ væhr aa glow o mæ, saa skal A Skam kom owr te Dæ, aa baank e Miel aa di Trøj." Han stod lih kawt, aa gavt saa høwt, te A ku ha jawd beggi mi Knøtnowr ind i hans Mund. „Da skal A si, om A ett ka læth din Mollertyw!" saah A, aa saa vil A te aa kyl mi jen Bien øwer e Plankværk: men saa begynt di Aalsammel aa rohv, te A sku go ud; di haa wal wo ræhd, te dæ sku ski en Uløkk. Saa wa dæ Tow, di tow mæ hwer unne si Arm: „A ka go sjæl," saah A: men de ku ett nøtt, hva A saah, saa saa krøv di sammel runnen om mæ, aa raavt Hurra saa mæ, saa de A soen had skamfutted e Tyw, aa saa bar di mæ rele ud po dje Skaaller; men i e Daer skelles di ad, aa saa trillt A aa brækked e Maanbed te mi Pihv.

Men saa haar A aasse jengaang wor i Kjærk, i den bette kaalled Kjærk, dæ legger paa Kongens Nojtaarre, let fræ den lown Træhæjst; de war en dolh Kjærk innen i. Mot øwr war et stuer Omhæng, aa de stod der en bette kon Knejt aa trak op aa nier, aa en Præjst stod der ve hwæ sin Sih aa et, aa di wa swot i e Ansigt; A stod ve wo Kaakkepihg høwt aap o e Puppeltuer. Kongen sad ve den jen Sih o e Præjkstowl; men han taw stell, aa e hiele Mienighed taw stell, undtawn somtier te di klapped i dje Hænner, aa ga et gromme Bræl aa dem. I e Chor dæh gik di ud aa ind, aa saa præjked Jen, aa saa præjked Tow, aa saa rovt di i Munnen po hværanner: saa sang di, aa saa spelled di. Dæ war aasse Bruddeviels, men e Brud aa e Brudgom haalt hwær i sinh Enn aa et Stykke Lat — de klepped e Præjst mot owr. Sihn kam di bæhren ind mæ e Brudgom, aa han wa slawn saadærred, hudn han saa wa kommen aastej, aa saa tow e Dejn en grummige

stuer Fiol, aa ga sæ te aa spell aa sønng faar e Brud saalæng, te hun fil i Sown. Wo Kaakkepihg ga sæ te aa græhd aa saah, te hun wa dø, men de haad wal ett aa betyh, faar A veed da, te Jen ka ett sønng Jen ihjel, aa A trowr aasse, te A so hin et Pa Daw ætter o e Gaahd, aa da skadd hun ingen Ting. De war ejs den særest Hantiering, te A ha sit i nown Kjærk.

No ett mier de hæhr Gaang, ant end om I vil skekk mæ en Wost aa et Pa Jaasloer, aa saa et bette Fjarril Smør, faa hæhr foer vi ett ant Smør end Fjet, faa hæhr ær ett ant end Bæster i e Bøj, aallywl den Gaahd, A bowr i, hedder Studenstræhd. Faawal!"

Dæhrætter tow Rasmus Owitrup fat, aa faataall den hæ Histaarri:

Som A no sku faatæll Jer: De war i Kriens Ti, da di hær Engelsmænd haad gjo de hæ grummige Spitakkel i Kjøvvenhawn, saa maat A da hejer ett blyw irow, faa Legsmannen kam aa drow mæ ud o Sessionen, aa dæh bløw A tawn te di Haassens Hæjstfolk, aa A lahr baadde aa rih aa hog Folk ihjel; men A fik sjæl ingen Hog, faar A ska sej wos: di slaaer kun k'Frejstier, faa nær der æ Kri, saa æ di baanng, te vi ska gjø de Slemm veddem. I Frejsen saa raaer di faa wos, men i Krien saa raaer vi faa dem — si de ær en Faaskjæl. — A had en gue Madpues mæ mæ ud te Skuelen, aa mie fik A sennen hjemmenfræ, aa de gjor ingen Uhn ve ham, dæ sku læhr mæ, aa A kam te aa sto høwt baade faa ham aa Aaffisiereren.

Saa sæjer Unneraaffisieren te mæ en Daw, A had gin ham en Polls aa en Pa' Woster — faa han wa

gywt, skal A sej wos — „Hoe," seje han, „kinne Do Mesjingjens?" — „De war ett godt annet," søh A, „de æ den bejst ve hiele Reggimintet." — „No," søh han igjen, „Watrup, dæ rier ham, æ blown syg, aa han doe wal aasje." — „Ja de ka got væhr" søh A. - „Ve Do ha ham" søh han, „saa skal A si aa skaf Dæ ham, men saa ska Do aasje tænnk po mi Kuen!" — „A ska betænnk hin" suet A, „mæ et Faasloer aa et bettekon Flæsk, hwissommensti te A maa fo Mesjingjens. Aa hun skal indda fo en Snes Æg aa en si Marker Smor, saa raa mi Mowr komme herud." „De ær ller nok," suert han. Saa fek A relle nok Messingjens, aallywl dæ war en grumme Rowt om ham, saa di vil rih ham Aalsammel: men to dæ ku jow da kun Jen kom po ham ad Gaangen. De føhst Gaang A skul o ham, da soe han relle nok vis po mæ, lissom han vil spohr mæ: hwa æ Do for en Kaael? Men A snakked mæ indda terett mæ ham, aa saataall ham, te Watrup loe paa Syhgstowen, aa gik nok ett fræ ed, aa saa had Underaaffisieren sod, te A sku ha ham, aa te de ku slet ett nøtt, te han stinned sæ. De ku han saastoe — saar aall dem, dæ kjennt ham, di søh, te han aaljenn haad lissaamøj Faastand som tow Kyrrassierer. Aa de war aasje sann; han fattedes ett Annt, end de te han ku ett snakk, aa de wa jow ett hans Skyld. A glemmer aaller de Gaang A søh ham, te Watrup wa saa rinng, da sukked Hæjsten relle lissom et ant Minnesk. Ja, I ka trow, te vi Tow spraaked sihn moj mæ hweranner, aa te Aalt, hwa A søh, saa enten kronnied han, eller hwinnied han, eller rimmed han, aa A saastoed aalti, hwa han minnt.

Som A no sku saatæll, saa drow vi da ind i de

Synnen. Aa vi massiered jen Daw aa en aahn Daw, aa saa bløw Jen en bette Kon træt aa den Rien, aa let æem dæhr, hwor En æ howest, nær En sanker Spohn. Saa stod Kaahlen aa, gik imæll, aa had Bjessèlet øwer Armen. A gik aasse, men A lo Jens skøtt sæ sjæl. Han fulle mæ nok saa trolle, aa kam Nowen ham saa nær, saa skroll han — saa di vil ha te, han war en Haltigh — aa vil baade bedd aa slaa. No da: saa kam vi en Daw te e Bøj dæruhd ve Obbenroe, aa A fek mi Kotier ve en Gaarrmand. Dæ stod godt te ve ham, men de war en pihnwon Hund, saa vi ku ett wal so de, vi ku ehd. Men saa wa dæ jen aaw Dætteren — han had sejs a de Slaww — aa hinn kun A retten godt lih, aa hun kun aasse lih mæ saa den Sag, aa hun ga mæ et godt Røsfoer den sam Awten, aa Dawen ætter — saa vi lø øwr dier — saa war hun indda bejr ve mæ, aa hun vest aalle de Gue, hun vil gye mæ. Den aahn Muen, sa vi kam astej, saa kam hun ud te mæ i Staallen, hwor A stod aa stregled. „Rasmus!“ søh hun, „no drawer Do hen, aa saa so vi wal ett hweranr aa sie mier.“ — „De ku byh sæ!“ sejer A. — „Nej!“ sø hun, „Do ka møst di Lyw, eller Do ka so Dæ en Kjerrest deruhd.“ — „Veed Do hwa,“ sejer A, „inten A no løwer eller A døer, saa foer A ingen Kjerrest, hwissommensti Do vil ett væhr ed, Helle!“ — „Gud bæjr ed,“ sæjer hun, „A for aalle Low te ed a mi Muer, aa knap nok a mi Faaer, saa di haa sit Enaahn ud te mæ.“ — „Helle!“ sejer A, „ær ed di Alwor, Do ve draw ind te mæ, saa bi et Stød ætte mæ aa si, om A komme tebaahg. A so raa mi Awskien, aa mi Faaes Goer, saa ska vi gywt wos, næ Do vil ræmm hæh fræ, aa følles mæ mæ te mit Hjemmen.“ — Saa tow hun

mæ om Halsen aa kyst mæ, aa græd en Koen, aa smutted ud igjen. — Messingjens so ætte hin, aa A lo Saael aa Bjessel o ham, aa rej mi Vej mæ di Anner. — De war en sølle Tie faa wos: somti fek vi Nøj aa ehd, aa somti ett; men A djell aallywl mi Brøe — nær A haad — mæ Jens; aa lissesnaar vi kam te Kotier, saa sørred A føst faa ham mæ Hakkels aa mæ Hawr, aa mæ hwa A ejsen ku bjerre te ham, somti Row aa somti Byg aa somti Hwehd, som de ku træf sæ. — Vi drøw laant astej, A ved aalle hue vi war; men Krie, de faanam A ett te. Laant om lænng fek vi Aadder aa dryw hjemad. — Helle had ett wo møj aah mi Tanker aal den hiele Mars. Da A no kam saa nær, A ku si hinne Boj, saa rier A hen te wo Rikmæjster, aa faaklaared ham, hudden de wa gawn mæ dæhr sidst, aa hwa vi had isinn, aa ba ham saa om Faalow aa ta Pigen mæj. „Messingjens" søh A „ka gaat bæhr wos behgi Tow, aa A veed han gjør ed mæ en gue Villi." — Rikmæjsteren smill, aa søh: „Du er en Helvedes Karl! men hvordan vil Du komme godt fra det Pigetyverie? Di kommer nok strax bag efter og taer hende fra Dig, og Du faaer en Ulykke — jeg kan ikke redde Dig." — „De haar ingen Nøe" sejer A, „hun ska ha mihn Staallklæjr epo, saa ka der Ingen kin hin, aa A seje te mi Kammeraater, aa hwem dæ spør: te de war en sygh Draguen aaw di fynsk, dæ wa blown leggen dæhr i Bojen." — „Lad gaae! din Gavtyv!" seje han; „jeg skal selv tale med Chefen og faae ogsaa hans Minde; men jeg skal nok tie stille med dit Pus og bilde ham ind, at Messingjens af Medlidenhed selv havde forlangt at faae den syge Dragon paa Ryggen." — De git no aasse aalsammen, som de skull. Vi rej ind ad

Bøjen, aa dæ stued di Stuer aa di Smoe uddenfaa Puet aa Dahr faar aa be wos walkommen. A skotted ætte Helle — jow! hun wa dæ relle nok, aa da hun fik Ywiw po mæ, aa A lo mi Pallask hels hin, da glindsed hun øwr hiele hinner Ansigt, som om hun skul ha wor ud aa fæjst Pigger, som di seje faar et Mundsprog.

A lued som Ingenting; aa A søh Godaw baadde te di Gammel aa te di Unng; men A gjor ingen Faaskjæl. Da vi had faat wo Nætter (de war ett Ant end Boghwedgrod, aa di wa fatte, aa dæ war ett Ant end no sølle blaasuur Mjelk aa depp dem i), saa gik A ud aa fuer aa — et Støk Brøe had A lested ud aaw Skoffen derinn unne Skywwen. — Jens rimmed, da han soe mæ, aa løjted de hæ Broe. „No ska Do ha dehier forudden di Ransoen“ søh A te ham, „ka Do saa sto ve aa bæhr Jen te forudden mæ?“ — „Hohohohohohoho!“ søh han. „De ær Uer nok“ søh A, „Do skal ett kom te aa faatryhd et.“ — Mædesamm kam Helle. Hun wa baadde glaae aa saarren; saa smill hun, aa saa græed hun, aa somti beggi Diel po jengaang. No te de sku te aa vær Alwor mæ hinne Ræmning, no blow hun en bettekon hwaws i ed. „Di er aallywl mi Faaræller, aa de æ mi Føhdegoer A ska aalle sie i min Daww 'mier, A skal ud imell Fremmed, aa ha ikkun jen jenneste Ven. Rasmus, Rasmus! vel Do væ gue ve mæ?“ — „Do ka sie“ søh A, „hudden A er imod Jens, aallywl han æ kon et Umælend: A dieler mi sihst Mundsfuld Brøe mæ ham — hudden skull A nowntier blyw slem ve Dæ?“ — „Men hudden skal A slep hæfræe?“ søh hun saa. — „De haar A betint,“ søh A; „de skal ingen Faahr ha.“ Saa fløjed A hin mi Staallklæjr: Luh, aa Kittel, aa de Hiele, et Pa Huesér aa et Pa

Skow, aa ba hin go ind i Herberret aa draw aa himmer ejn Klæjr, aa i mihn. Dem, hun wa trokken aa skul hun saa kyll i Soen, dæ wa dæ tæt ve Goeren, faa de di ku trow, te hun had drowned sæ sjel. Saa klint A hin aasje en døgti Knevvelsbaart øwer hinne Mund. Den haad A gjoer aaw di udder Enner aaw Jenses Mank. De grint hun ad. „Go no“ soh A „hen a Vejen naer epo, te Do komme te den Boj, dæ legger her en Milsvej hæfræe. Saa ka Do go ind i Krowret, aa blyw te vi kommer, aa de ska ett ve læung. Men Do ska bæ Dæ te, som Do wa møj øwwewunnen.“ — No da: hun gjohr, som A haad unneviist hin. Et Pa Staahn ætter, soen i Dawskjaret, saa pillred Skadronen aa. Da vi kam te de hæ Krowr, aa gjo Holdt, kam hun relle nok staglend ud, aa ba, om ett Jen a wos vill ta hin op. „Hwa skaae Do?“ sø A. „A æ rien skit“ soh hun, „A kan ett goe længer.“ — A soe te Rikmæjsteren, aa spuhr om Telladels. — „Javel“ soh han; „men hvor Satan vil Du saa ha — den Du veed nok?“ — „De haar ingen Noe“ soh A, „A wower Messingjens.“ — „Naa naa!“ soh han, „det faar Jens og Du enes om.“ — „Vi æ jenss aallereh,“ suert A; aa saa wa den Snak faabi.

Mi Kammeraater i Plotongen soe po den hæ bette Draguen mæ de megtige Skjæg, aa grint let a ham; men ejsen spraakked di ett te ham, faa di trowed, te han wa syg.

No, de er ett waer, aa gjo vidt aa bredt a de hæhr Værkerie. Vi kam godt hjem, aa vi lo lyws ætte wos po Prejkstuelen, aa vi holt Bryllup de snaarest vi kunn, aa — men de æ sann: A haad snaar glemt aa saatæl, hudden de sihn gik mæ Messingjens. Da vi

kam te Haassens, saa had han aasse udtjent, aa bløw saalt mæ nowr anner Udsættere. A kjøwt ham, aallywl han kaast wal møj. Men A sø te ham: „Messingjens!" søh A, „A vel ha Dæ, aa plej Dæ aa hehd Dæ po din gammel Daw, de haa Do faaskylt." — „Hohoho!" søh han; de howed han. A bedrow ham heller ett: A had ham po sywend Oer, aa han had bejr Daw end A haad sjæl, faa han bestelt slet ett ant, end A rej po ham engaang imell te Kjøvstajen, aa i Sæhti aa i Høsten ku han gyer et Beed ivessomda. — Men vi ka ett løww te evig Ti — Jens maat aasse astej. — A haad engaang wo hjemmenfræ en fi Daw, aa da A kam i Goeren, wa der ikk et løwend Minnisk aa sie hwerken op elle nier, undtawn mi gammel Mowr, dæ stod aa ragt i Grødden po Skaastienen. „Gus Frej!" sø A, „hudden ærret fat? hwor ær aall di Anner?" — „Di ær uhd i Towten ve Messingjens" sø hun, „faa han ve te aa støwt." A gik derud. Di stued om ham baade Helle, aa behgi wo Bønh, aa Kaaelen aa Pigen, aa Jens loe imell dem po hans Sih. „De æ nok skit mæ Dæ" søh A. Han letted hans Howd, aa soe saa naalle te mæ, aa sokked, aa loe Howdet nier igjen, strækked hans Bien aa døh. — „Helle!" søh A, „han 'skul indda begrawes let heddele; A vel ikke træk Kjowlen aa ham faar aalle de; aa han ska jores i Kalgoren, faar A vil hverken ha Swyen eller Hunn te aa snahg i ham." — Saa kam han da aasse te aa legg unne den stuer Avvil, som mi Faaer had stammed. — Hwægaang A sie Træet, tinker A po Messingjens.*)

*) Der ere endnu (1842) flere levende af dem, som kjendte Messingjens i levende Live, og hans Eftermæle lever, saavidt jeg veed, mellem de slesvigske Kyrasserer.

„De war en know Hiſtaarri den“ ſaah Mads Uhr, „aallywl den war om en Hæjſt. Men no ſkal A faatæll Jer jent om en Staahkelsmand, aa hudden A kam ve ed mæ ham.“

Hwisſommensti — ſaah han no Mads Uhr — te J haa wor i Herning, ælle dæhromkring, ſaa veed J aasſe, te der ær en grumme ſtuer Mues dæ ſynnen for. Den ſamm Mues æ ſlet ett ſaa møj gjæw aa go owwer faa Hwem der ett æ wal kint.

De wa de Sommer A tint ve Kræns, ſaa kam der en Kow iſyk deruhd, aa de war aa dem A ſku pas poe. A tow hin ve e Hwonn, aa A tow hin ve e Haahl; men hun vill ſlet ett ſjæl hjælp te; aa nær Jen ve hjælp Jen, aa Jen ett ve gjør en bette Koen, hwa ſka ſaa Jen blyw te? Som A ſtor aa bødler mæ den hæ ſpeddels Kow, ſaa kommer dær en Staahkelsmand derowwer fræ Rind, — aa dem di kalle Rakkere. — „A for aa hjælp Dæ,“ ſaah han, „ta Do no ve e Hwonn, ſaa vel A læth ve e Haal.“ De batted, ſaa han prak hin aasſe unner hinne Haahl mæ hans Pigkjæp, aa ſaa fek hun iſin aa vil ſjæl krat ve. „Hwa gie Do mæ no faa de?“ ſaah han. — „A haar ett Nød aa gi Jer“ ſaah A, „ant end Tak.“ - „Dem vel A ett ha“ ſwaahrt han; „men hwisſommensti te A engaang ſku kom iſøk enten po den jenn Maahd eller po den aahn Maahd, ve Do ſaa læ mæ en Haaen, om Do æ tereh?“

„Da vel A aasſe de“ ſwaahrt A. — „Godt nok!“ ſaah han, aa ſaa ſtumred han aa op ad e Bøj te, aa ſaa wa de ett mier.

Hwitti war ed no, A kam te aa tien i Suuns Præjſtgoer? — De ka aasſe væh de ſamm. A ku goe mæ e Hjolli, men hwo gammel A war, de ka A ett

howw, for A veed ett saa nøww, hwo gammel A æ no. E Præjst war ælles en grumme gue Mand, men Gud bewaars saa Kuen han had! Hun wa saa uen ve ham, som nowu Kuen ka væhr, aa han had ett Hunds Ret ve hin. A haa redded ham tow Gaanng aa hinne Kloer — saa han war en bette saapint Sperris, aa hun wa stuer aa stærk, men A war indda stærker, aa ku majt hin. — Hun had faat isinn aa vil gjø Nød ve ham, A passer ett wal om aa sæjj, aa rennt ætte ham runnen om æ Goer mæ en Knyw i hinne Haaen, aa rovt, te hun sku gjø de hæhr ve ham. De kun A ett lih, aa saa tow A e Knyw fræ hin, aa trudd hin te aa væ skekkele — men de wa ejs ett de, A vil sej. — Saa war A engaang, mens A tint dæhr, uhd ad e Kjaer aa sie atter e Hoe.*) Aa saa komme de hæ Kompen — den samm Staahkelsmand — staggrend hen ad e Wajjs imued mæ, aa han had tow Kwinner ifølle mæj, aa di had hwæhr aa dem en Ueg o e Røgh, aa et Baaen i hwæ Ueg. „Godaw skal I ha!“ saah A. — „De ska Do sjæl ha“ saah han. „Hudden haae di Kow ed? Haa Do ett læd hin go idøj sihn?“ — „Aah nej!“ saah A, „aa I skal indda ha Tak jengaang ino.“ — „Tiene Do i den hæ Kon Præjstgoer?“ saah han. — „De gjør A“ saah A. — „Hø! vedd Do hwa“ saah han, „ku Do ett sie aa hæhl mæ di hæ tow Diller mæ dje Grumslinger en Daw øwr; for imuen ska dæ væ Jawt ætte wo Folk, aa A vill ett gjahn ha dihæhr i Viborrehuus; A ska nok hyt mæ sjæl.“ — „A ve sie, hwa A ka gye“ swaahrt A; „læ dem komm hæ søen let ætte Sengeti te de væjster Huus dæhr, saa skal A fo en Stej tereh, aa

*) Hoe hedder Efterslætten, og Forslætten Høe.

hjælp dem op o e Hjostaang — men haar I sjæl no Ehdels aa no Drikkels?“ — „De haar ingen Nøe mæ de“ saa han, „aa no ve vi gi Dæ Faawal, te æ Suel æ wal nier.“ — Saa sluntred di aa hen o æ Wajjs te en Jenstægoer, aa om Awtenen kam di rehle nok, aa A hæll di hæ Kwinner aa di hæ Bøen te den aahn Awten, aa saa lested di aa igjen. — Far A skeltes ve dem, saah æ Kompen: „A vil ælles gjahn faaskyll Dæ de hær Støk — æ dær ett Nød, Do haa mød Lost te?“ — „Jah!“ saa A, „hwa sku de wæhr? hm! — de jennest wa Muotens An-Kjestien dær i den Goer, hwor I gik te iahs. Men hinne Faaræller vil ett la mæ fo hin, saa di sæjer: A haa saa let, aa de haaer A aasse.“ — „Hm! Falle!“ sæje han, „Do sir ued te aa ha et Pa gue stærk Arrm; de ær en gue Arrepaaet, aa hun haa Skjellinger — om et Par anne Daw ka Do jow faasøhg, hudden den Gammel ka væ tesinds. A ska spon te, de bæjst A haa laer.“ — De lotted A ætter; saa Skam slaa dem di hæ Rakkere! di ær ett saa mod taavvele. Di ka baade spoe aa vis igjen, aa di ka gjø baadde Unt aa Godt, lissom de ka fall.

A spekkeliered o de hæhr en Pa Dawiw, aa nød aa e Nætter mej, aa saa den treddi Daw dasked a hen te Muotens. An-Kjestien stod aalljen udden for æ Puet, aa vænt æ Røg te, saa hun wa ve aa glodder en Bæg: saa A kam bag po hin, innen hun vedst aa et. „Jossjes! er de Dæ?“ rovt hun, „hwo haa Do wœr i aall di manne Dawiw?“ „A haa wo hjemm, aa ad æ Mark, aa i æ Hie, lissom de ku byh sæ. Aa no kommer A aa vel sie te Dæ.“ — „A er ett waer aa sie epo“ swaahrt hun, aa jow hin ploddered Hinner nier i e Doll, for aa skyl e Læhvi a dem. „A æ lih glaae“ saa A,

„entin Do æ guul elle groe, faa Do æ mæ den bæjst Ven i denne Wahren; men A ska wal aalle blyw værdig te aa ta Dæ isawn i Tugt aa Æhr." — „De war ett got anned" saa hun, „men kahænsæ te vi for aa bih let." — „A ka ett bih sue lænng" saa A, „faa mi Muer vel ha Ophold, aa enten skal A te æ Goer, eller aa en Søster; søen æ de, aa de ka ett blyww annelun." — Saa begynt hun aa snøwws, aa tart hinne Own, aa sokked; men saah ett Nød. A had unt aa ed faa hin; men hwa Roe sku Jen het epo? — No! dæ kam indda Jen dæ ku kin wos Roe, aa de wa sgi de hæ samm Staahkelsmand. Han komme mæ den jenn aa hans Konner, aa had hans Glarkihst o æ Nakh, aa vil ind i æ Goer. Saa vænnt han sæ om imued wos, aa saah: „Si, si! hwa stor I hæhr aa besteller? Følle mæ mæ ind, bette Pihg! saa vel A si, om A ka laww ed faa Jer; men blyw Do heruddensaar saalænng, bette Kaael! saa vel A prøw, hudden de ka goe." — Di gik, aa A sat mæ po en Stien, dæ loe dær, aa lo mi Hænner sammen — A war ett sue glaae. — A vedd ett, hwo lænng A sad dær, faar A wa fallen isøwn; men saa wowned A ve de, te dæ wa Jen, dæ kyst mæ, aa de wąr ingen Anner end An-Kjestien. „Sedde Do hæhr aa sower?" saa hun, „følle ind mæj, no ær ed, som de ska væhr. E Rakker haa taal got faa wos ve wo Muer, aa da ett Annet ku omvenn hin, saa saah han: „„Dæ sedder en swot Kok o æ Raahn — I ku gjahn fo en røe jen te aa gaahl øwer Jer, hwes I ett gjø, som A no sæjer."" Dærøwr bløw hun en bette kon baanng, aa saah: „„De for aa væhr; men A sæje Dæ, An-Kjestien! A vel beholl den swothjælmed Kow te mi Mjælken, aa A ve ha aal de Ophold A ka tekomm.""

„„De cer ett mier end rimmele,““ saah A, „„aa saa haae vi wal ett mier aa trækkes om.““ No ka Do læ lywws, nær Do tøkkes.“ — „Hø! ved Do Hwa, An=Kjestien!“ sær A: „den hæ Stohder han komme te aa ha en Kjennels, aa den vel A gi ham mæ en gue Villi; aa ka vi fo fat o ham, næ vi ska ha Gill, saa ska han aasse ha en Gryd Supp, aa en Høhn te sæ sjæl aa di hæ Kwinner aa di hæ Boen.“ — „De æ ret nok“ saa hun: „aa A skal indda aasse gi dem en Træwl elle let mier a mi halgammel Klæjemon.“

Noddeda: Mi Guemuer gjor et villele Gill, aa dæ va fult op i aall Maahder. E Staahkelsmand wa der aasse, mæ hiele hans laanng Haahl; men di fek da dje Lowmaahd faa dem sjæl, I ka nok vehd, ve de di war aa Rakkerslawet. Ham ga A en Ullenskjot, aa An=Kjestien ga e Kwinner hwær en Luh aa et Kaasklæh aa et Stok Væjmel te en Pigh te hwær aa e Unger, aa di wa faahle got faanøwed.

Mæ aa An=Kjestien vi had lowd en fir Oer got sammen, som vi gjør enno, aa i aal den Tid had vi ett sit nod te den hæ Staahkelsmand; aalywl vi had snakked om ham baade degaang aa degaang. Somti tinnt vi, te han wa bløwen oh, aa somti te di had sat ham ind i æ Viborrehuus. Noddeda: saa war ed, da vi sku ha wor annen Dreng i Kjerk — ham Saahren — A gik te æ Præjst faar aa fo de hær Værkerie gjor istand. Som A kommer o e Wajjs lihg po de sjæl samm Stej, hwor A soe den Staahkelskompen fohst Gaang, saa sier A Jen, dæ legge ve den jen Sih aa e Wajjs po hans Rogh i æ Lyng aa mæ hans Bien i æ Grobb. De wa sgi ham, A ku nok kinn ham. „Hwofaa legge Do hæhr aalljenn?“ saa A, „skaae Do nod?“ — „A trowr A

vel te aa døe," saah han; men han hwæhst ed ud, A ku knap saastoe ham. „Hwoer æ di hæ Kwinnfolk" saa A, „Do plejer aa ha mæ Dæ? Haa di faalat Dæ, aa læt Dæ legg hæhr o æ Wajjs?" — Han vrikked mæ hans Howd, aa hwesked: „en To Wand!" - - „De skal A gi Dæ" saa A, aa saa tow A nød aa de Rejnwand, dæ stod i æ Grobb, de tow A i mi Hatskyhgi aa holt te æ Mund a ham. Men de war ingen Nøth te, saa han ku ett drekk længer, men han ga et Spjat mæ e Bien, aa gavt, aa saa war æ Aahn aah ham. — A had indda unt aa ed saa ham, aa da A kam te æ Præjst, ba A ham, te de hæ sølle Spøgels maat blyw kaast nier i æ Kjerrgoer. De ga han mæ Low te, aa saa hinut A ham o mi ejen Wown, aa slow nø Fiel sammel om ham aa kyl ham nier i de nordvest Hjøn aa e Kjerrgoer, aa dæh legger han.

„De wa no de" saah han Kræn Kapballe, „men huefor sedde Do saa stell, Mari Kjolvroe? Ka Do hwerken saatæll ælle synng wos Nød?" — „De war ett umowle" suert hun aa drow et Sok, aa saang saa vemoddele, te Jen sku haatte trow, te de wa hintes hin sjæl:

De wa ve Helmestier Marri hun skul astej;
Hun had hin Tow i Haanen, vil te aa go hin Vej.
Hun had no tint en Sommer i Palli Krænsens Goer;
Hun kam dædid mæ Suolen, hun wa kun sejsten Oer.
Den Ti hun war et bette Baaen, hin Faaer aa Muer wa do;
Aa da hun saa bløw stohr, saa maat hun tien saa hinne Bro.
Da hun gik fram ve Staallen, hwo Palli Krænsen stued,
Da wa Marri saa saarren, hun knap ku flot en Fued.
De war ett fri dæ stod i'en Tohr i Pallis Ywn.
Kahænsæ han had hæje sit, te hun ku ve dem blyww.

Hun maat ett faa hans Mower, faa hun war et fatte Baaen;
Ejs vil di hat hweranner, men de skul no ett væ saaen.
„Faawal no, Palli!" søh hun, da hun gik ham faabi.
Han tahrt hans Own, aa vænt sæ, aa soh: „Faawal, Marri!"
Marri hun wa saa saarreful, hun tot, hwo hun gik fram,
Te aal den Diel, hun mot, de søh te hinne lissom ham.
Aa hwær et Dywr, aa hwær en Fowl, hwæ Træe hun kam faabi,
De soh te hinne lissedan: „Faawal, Faawal Marri!"
De lakked ued ad Awten, aa Kokken po hans Raahn
Hun tot, te nær han gaall, han soh: „Faawal, dit solle Baaen!"
Hun tot, te baade Bæsteren aa Kowen mæ hin Kalh
Di soe saa naahle te hin, aa soh: „Marri, Faawal!"
Aa Hunnen i den Goer han sulle hin et Stok po Vej;
Aa da han vænnt, han lued indda han vil wott længer mæj.
Marri hun græd saa moddele. „Gid A ku sæjj no snaar,
Faawal te hiele Wahren: saa war A wal faawaaer.
I Wahren ær A jenner, A haar slet ingen Ven.
Gid A mæ mi Faarœller no ku samles raae igjen!"
Aa sahr et Fjarringoer war omm, da wa hun stinh aa kaalh;
Fa Suolen kam igjen, da loe Marri i snoten Maalh.

Bindestuen.

Ordret Gjengivelse som Hjælp til Forstaaelse af Originalen.

Det var Aftenen før lille Juleaften — nej holdt! jeg lyver — det var saagu den Aften forinden endda, at der var Bindestue hos Skolemesterens, ham *Kristen Koustrup* -- I kjender ham nok? Der var Nok, der kjendte ham, for om Vinteren var han Skolemester, men om Sommeren var han Murmester; og han var lige dygtig til begge Dele. Og han kunde mere end *det*, for han kunde stille Blod og vise igjen og vende Vinden og læse over boldne Fingre og meget mere. Men til at mane var han ikke saa fuldkommen som Præsten; for han havde ikke gaaet i den sorte Skole. Saa var vi da samlede fra hele Byen — ja ja! *Lysgaard* By er ikke saa farlig stor: der er ikkun sex Gaarde og nogle Huse; men saa var de der ogsaa fra *Katballe* og *Testrup*, og jeg troer deres Karle i *Knækkeborg* var ogsaa drevne dertil. Men det kan nu være det Samme. Naa Farlil! Saa havde vi da endelig maalt af, og havde Allesammen faaet vore Garnender over Krogen i Loftet over Bordet og havde ogsaa begyndt at lade de fem Pinde tage fat. Saa siger Skolemesteren: „Er der ingen af Jer, der vil synge Noget eller fortælle Noget, saa gik det saa rart med dette hersens Arbejde." Saa tog hun Ordet — hun *Kirsten Pedersdatter* fra Papso — for hun
324. er altid saa fremtalende — „Jeg kunde gjerne synge Jer en lille Vise, om I ellers gad høre den?" — „Da vil vi ogsaa det!" svarede jeg: „Klø Du kun til!" — Saa sang hun ogsaa en Vise. Jeg havde aldrig hørt den før; men jeg kan alligevel godt huske den; og den gik da endelig saadan:

Stæren sidder paa Gavlen og synger, som han kan bedst.
Nedenfor gaaer han *Ejler* og flytter sin Husbonds Heste.

Banked han fast Tøjrepælen, smed Køllen derovenpaa, vendte han sig om til Stæren: „Jeg sang, hvis jeg var som Du.“ „Ja, hvordan er jeg?“ sagde Stæren. „Jeg er kun en fattig Fugl, jeg har ikke Andet end Fjærene.“

„Aa jo, Du har Dig nok en Kjæreste, og I har Jer begge en Rede; jeg har vel det Ene, men ikke det Andet, jeg har ikkun liden Glæde. Karen hun sørger sig snart tildøde, og jeg kommer snart bagefter.“ — „Aa! giv hende Fæstepenge!“ sagde Stæren. „Saa komme de Gamle jo nok og rende Dig selv paa Døren.“

Der gik en Maaned, og der gik to, og der gik tre Gange tre: saa hented de Jordemoderen til Karen; hun var kommen skidt afsted. Det vared ikke for længe, saa fik hun en grumme prægtig Dreng. Moderen skød Slaaen for Døren og satte sig paa hendes Seng: „Hvem er saa Faderen, Du Karen?“

„Jeg kjender ikke Andre end Ejler“ — hende Taarer paa 325.
Kinderne trilled. — „Jeg kunde vel tænke det,“ sagde Moderen, „men Du har lavet det ilde; var Du endda falden for Søren, kan hænde sig, det kunde blevet godt: Du baade ham selv og Gaarden i Mindelighed da havde faaet; men Ejler, aldrig i Verden den Stodder min Datter skal faae — det maa Du lide paa, Karen!“

Karen hun drejed sig halvt omkring og satte sin Pande mod (Senge-)Stokken. Uglen tuded i Kirketaarn, paa Ranen galed han, Hanen, Hunden tuded mod Kirkeport, og Katten mjaued i Arnen. Først saa døde den unge Moder, og snart bagefter kom Barnet. „Nu bliver han nok fra Døren“, sagde den forsmædelige Kvinde; „hvormeget har Du faaet vel af Karen?“

Vinteren led, og Foraaret kom, og Stæren paa Gavlen han sang: „Gaaer her endnu din uselig Pjalt! Kan ikke Dig Tiden blive lang?“ „Meget længer den skal ikke heller blive!“ sagde Ejler; han gik til et Træ. Han bandt sit Hosebaand alt i en Løkke — „Nu skal jeg snart komme herfra!“ Saa sagde han Farvel til Verden og putted sit Hoved derind — „Gud naade mig! Nu kommer jeg Karen!“

„Det var ellers en sølle en!“ sagde han, Jeppe. — „Den 326.
var saa bedrøvelig,“ sagde Ane Kathrine. „Den var saa forfærdelig,“ sagde Kirsten Mortensdatter. „Syng os en,

der gaaer lidt mer fornøjelig, Kirsten Pedersdatter!" – „Lad nu en Anden synge," svarede hun, „siden I ikke er fornøjet med denne her." – „Naaja," sagde Ole Hansen, „jeg er ikke stiv i at synge; men jeg kunde fortælle Jer en lille Historie, der er hartad ligesom Visen, undtagen at den faaer en bedre Ende." – „Naaja, lad os saa faae den!" sagde Skolemesteren; „men gjør den ikke for lang!" – „Jeg skal ikke gjøre den længere, end den er," svarede han. Og saa snød han sin Næse og begyndte.

Vi kjende jo Allesammen den Smule By, de kalde „Skræ". Nu eje de sig selv; men i ældre Dage hørte de under Kjærsholm. Den er da endelig splittet ad som saa mange andre; men før har det været en skammelig god Gaard. I de Tider – jeg veed nu ikke saa nøje, naar det var, – boede der en Tidlang to Brødre paa Gaarden. Den ældste af dem var da Herremanden, og den yngste ejede slet ikke Noget hverken af Gaarden eller af Godset. Men Penge havde han ellers nok af, mange Kister fulde, saavelsom den Anden.

Nuda, ved samme Tid boede der en Frue paa Ansbjerg. Hun var ung bleven Enke, og rig var hun, og kjøn var hun. Det kunde jo da ikke slaa fejl, at der var baade En og Anden, der bejlede til hende. Se kun nu! Han, den ældste Broder paa Kjærsholm, han bejlede ogsaa; men det vilde ikke blive til Noget. Fruen havde seet sig en Anden ud; men hvem han var, eller hvor han var fra, det maa jeg ikke sige, for jeg veed det ikke. Den yngste af disse Kjærsholm Brødre havde ogsaa seet
327. sig En ud; men det var saagu en Bondepige i Skræ. Jaja!
han vilde jo ikke have hende til Kone, men ellers saadan – I veed nok. Det skjøttede hun ikke om. Han snakkede godt for hende, og han bød hende Penge, og han lovede hende baade Guld og grønne Skove; men lige vidt kom han med hende. Hun passede sin Rok og sin Bindehose og plejede sine gamle Forældre. Imellemstunder var hun bedrøvet, og hendes Moder sagde til hende engang imellem: „Hvad fejler Du, lille Ane?" Hun svarede ikke Andet paa det end: „Det veed jeg ikke – man kan ikke altid være lige glad."

Mens dette her nu stod saadan paa, saa kom den ældste Broder efter, hvem det var, Fruen holdt af. Og saa svor han

en høj Ed: at han skulde undlive ham, hvor han saa traf paa ham. Men hør ikkun saa! Hvem af Jer, der er kommen ad Vejen mellem Ungstrup og Torning, har vel ogsaa seet saadan midtvejs omtrent en lang flad Høj ligesom en Dysse i en Firkant med store Sten rundt om og nogle Brokker af Teglsten. Se, der har i gamle Dage staaet en Kirke, der hed Lunde Kirke. Og de Ansbjerg Folk og de Kjærsholm Folk de var lige gode om den samme Kirke og havde eet Stolestade eller Pulpitur, som de kalde det, i den. Se, nu traf det sig hverken værre eller bedre, end at Fruen og hendes Kjæreste mødtes en Søndag med den ældste af de Kjærsholms Brødre i Stolen. Kjærsholmsmanden gjorde ikke lang Snak, men drog sin Kaarde og jog den gjennem den Anden. Fruens Kjæreste han faldt død overende; men han kom selv lykkelig og vel ud af Kirken. Men hvor han saa siden blev af, det veed jeg ikke Noget om. Men det blev befalet, at Kirken skulde rives ned for denne græsselige Gjerning, og siden har de Folk, der hørte til Lunde Sogn, gaaet til Torning Kirke. Det var nu det; men I skulde have at vide, hvorledes 328.
det gik med hende Skræpigen. Se kun nu: Han, den yngste Broder, han kjøbte Ansbjerg for Fruen døde kort efter at hendes Kjærest var bleven myrdet. Men Gaarden hed ikke Ansbjerg endnu; den havde et andet Navn, som ingen Nulevende kan huske. Det Navn, den har nu, fik den efter det her Pigebarn i Skræ for hun hed Ane; og da Herremanden ikke kunde forlokke hende ved noget Middel, saa tog han hende til Kone i Tugt og Ære og klædte hende op i Silke og Damask — det var noget Andet end en rød strikket Trøje og et Par Stunthoser. De levede glædelig sammen i mange Herrens Aar. Det Sidste, jeg besøgte dem, gav de mig en Kurv fuld af Brændevin og et Glas fuldt af Brød og en Skilling i min Pung. Nu er den Historie ikke længere.

„Den var ikke saameget taabelig!" sagde Skolemesteren. „Men nu skulde vi vel have en Vise. Syng op, Visti! Du kan jo saamange, som der er Fingre og Tæer paa os Allesammen. Men det skulde være saadan en plaserlig en." Visti gav sit Nøgle en Drejning, lettede sig fra Stolen, trak op i sine Buxer, satte sig igjen, spyttede sin Skraa ud og tog rask fat:

Ovli han var sig saa lystig en Svend, skulde han et Ærind, saa stak han i Rend histop og herned. Gik han med Høle og gik han med Plov, aldrig havde han Ro, undtagen naar han sov saa sødeligt, saa blødeligt.

329. Skjøn Else hun er sig en Frøken saa fin, hun gaaer i Silke og Maar og Hermelin histop og herned. Saae hun ham, Ovli, i Mark eller Skov, aldrig havde hun Ro, undtagen naar hun sov saa sødeligt, saa blødeligt.

Der var Dands paa Gaarden, og Ovli han sang, saa med Den og saa med Den saa lettelig han sprang histop og herned. Skjøn Else stod og saae paa, hvordan han kunde sig sno: saa fik hun ingen Ro, undtagen naar hun sov saa sødeligt, saa blødeligt.

Skjøn Else vil forlyste sig udi den grønne Lund, hendes Tanker de vanked alt i den samme Stund histop og herned. Da mødte hun ung Ejler alt udi den Skov, og saa fik hun Ro, de udi Græsset sov saa sødeligt, saa blødeligt.

Og da saa hendes Forældre nu vare døde af Ælde — den Ene gik til Himmerig, den Anden gik til Helvede — histop og derned — til Ægtemand og Husbond ung Ejler hun tog; saa fik de begge Ro og hos hverandre sov saa sødeligt, saa blødeligt.

Den Vise grinede de af hver En, og Skolemesteren skultrede sig og gned sin Arm og sagde: „Det har da været en skammelig glubsk Knægt, den samme Ejler."

330. „Det kan heller ikke nytte at være saameget ræd af sig," sagde Kirsten Pedersdatter, naar En skal til og ilag med saadant Noget." — „Det maa Du vel sige!" sagde Peer Baastrup, han lettede sig fra Bænken og satte sig igjen. — „Havde min Oldefaders Oldefader været ræd af sig, saa havde jeg knap siddet her." — „Det var som Pokker!" raabte Peer Papsø, „hvad veed Du om din Oldefaders Oldefader?" — „Det skal jeg sige Dig," svarede Peer Baastrup. Den Gaard her Østen for, som vi Bønder endnu kalde Baastrup, men de Store kalde Marsvinslund, den er i gamle Tider bygget op af fire Bøndergaarde. De hørte til Avnsbjerg, og Manden der hed Jørgen Marsviin. Han rev de Baastrupgaarde ned og smed de to af Beboerne ind i nogle Huse i Vium, og den Tredie smed han til Sjørslev — for dengang kunde de jo tumle os, ligesom de selv behagede. —

Den Fjerde, det var akkurat min Oldefaders Oldefader, han fik ikke Noget for det Første, men han ventede jo. Saa dengang da Herremanden havde faaet det nye Stuehus i Baastrup rejst op, kaldte han det efter sig selv med dette Svinenavn og gjorde et Gilde for sin Slægt og Venner. Som de nu var samlede, Herrer og Fruer, i Overstestuen, saa gaaer min Oldefaders Oldefader ind til dem og tager sin Hue af og siger: „Goddag! alle I gode Venner og Frænder!" „Er den Bonde gal?" raabte somme af dem og vilde haft ham smidt ud. Men Marsviin sagde, at han maatte gjerne blive lidt, for det var En, som havde sit Frisprog hos ham. „Men hvordan kan Du vove at titulere os saadan?" sagde han. „Aa jo," svarede min Oldefaders Oldefader, „jeg veed ikke rettere, end at vi høre Allesammen til een Slægt. Gode Husbond hedder jo Marsviin, den Mand der hedder jo Griis, han der hedder Galt, og han der er jo 331.
en Orne, og min Fader har de alle hans Dage kaldet Peer So saa maa jeg da ogsaa være af Svineslægten."

Aaja! det grinte de af. Men Jørgen Marsviin tog tilorde og sagde: „Siden Du er af vor Familie, kommer Du til at have en kjøn Svinesti at bo i; og saa kommer jeg ogsaa til at give Dig Noget at rode i." Og den Sti, han mente, det var Baastruphus, som han byggede til ham, hvor han rodede og snagede godt nok, og hans Børn efter ham. Herremandens Slægt er uddød for mange Tider siden, og det er ogsaa alle de Andre, baade Orner og Grise. Men Soen i Baastruphus har endnu een levende Gris, som I nu kan se."

Josses! hvor skoggerlo de af denne Historie undtagen Kirsten Pedersdatter. Hun var saa sur. Jeg troer knap, En kunde have slaaet et Smil af hende med en Vognkjæp. „Du er altid saa tvær!" sagde Mogens til hende, „hvad fejler Du?" „Jeg fejler slet ikke Andet," sagde hun, „end at nu vil jeg til at kvæde Jer en anden Vise. Begynder den lidt ræddelig, saa faaer den Forbedring for det i Slutningen. Og hvad der staaer skrevet i den, det er sandt, for det skete i den By, hvor jeg er født, og det er heller ikke længer siden, end at min Bedstemoder kunde grandgivelig huske det." Dermed rettede **Kirsten** sin Ryg og sang:

Paa tre Ben humper den Helhest affted, fordi han ikke har flere; men hvem der skal møde ham paa sin Vej, humper snart i den Kirkegaard ned.

Og Mogens han var sig saa lystig en Svend, hvor han
332. hørte Fiolen, han dandsed der. Han havde sig nu ogsaa en fuldtro Ven, og det var hende Mette Marie Hansdatter.

Og da han kom omtrent til Hans's Port, da hørte han en Hest, der kom humpende; i Førstningen kjæred han sig ikke stort om det. „Hvad? Hvem er det, der kommer her dumpende?"

Men der sprang Gnister fra Hestens Ben, desligeste fra Øjnene og Næsen. At komme under Tag da han var ikke sen — „Hej! hvordan seer Du ud, Mogens Peersen?"

„Hvordan jeg seer ud, det kan være Jer det Samme — det er koldt, og kan hænde sig, jeg fryser — vil I ellers se lidt og høre, saa gaa ud, hvordan han, den Trebenede nyser."

„Spil op friskt! og lad os faae „Ost og Brød!" Jeg skulde have lidt Varme nu i Kroppen. Iaften jeg dandser, imorgen kan jeg dø!" Det gik med en Svingen og Hoppen.

Han tog Mette Marie ved hendes venstre Haand og tramped og hujed og nikked. Hun blev ret saa angst, det stakkels Barn, alt som hun knixed og vrikked.

Jeg troer, hun blev kold, mens Mogens han blev hed, Sveden ham trilled under Øje. — „Jeg maa lidt herud efter dette lille Bed, herinde kan ikke længer jeg blive."

Og som han kom ud nu saa varm og saa vaad og svaled i Blæsten sig en Stund da, da faldt han, kunde hverken røre Haand eller Fod. De Andre bar ind ham som død da.

Saa kjørte de ham hjem da og lagde ham paa Straa,
333. og lod de saa Snedkeren komme. Han tog nu hans Maal fra hans Top til hans Taa: „Du skal faae en Kiste, der kan rumme Dig."

Og han kom igjen paa den ottende Dag med Kisten, han skulde puttes i da. Men Skjægget vilde han jo først give et Skrab, mens Konerne toede ham — se da!

Hans Kjærest stod ved ham og kæmte hans Haar og kyssed ham paa Panden og Øjnene. Den Skjæggeskraber ind ham i Hagen skar — da vaagned Krabaten af Søvnen.

Han rejste sig og saae sig i Stuen omkring og saae paa sig selv og de Andre: „Hvad fejler jeg, mens her I om mig har slaaet Ring? Og hvis er den Kiste?" „Din noget nær."

Marie gav et Skrig, hun var nær ved at daane, hun blev jo saa farlig forskrækket. Hun smed sig paa Knæ og tog fat paa hans Haand og takkede den, som ham havde vækket.

Og da fik de Koner noget Andet at bestille end at smykke denne her Ungkarl til Graven - - de smykked den Pige under lystigt Spil til Brud paa Treugersdagen.

Den Snedker han klaged sig noget for hans Kiste. „Hvem skal nu betale mig og tage den?" „Det skal jeg", sagde Mogens, „det faaer ogsaa blive den sidste! Til rigtig jeg døer, jeg vil have den."

„Den var ikke saameget slem", sagde Kirsten Mortensdatter, „saafremt det da ellers er Sandhed."

„Da er denne her Sandhed", sagde han Jens Jensen, ham Hosekræmmeren - I kjender ham nok - han var kommen ind 334.
ad Døren i det samme Øjeblik. – Han boer ellers en fire Mil her Øster paa; men naar han drager om i Byerne og tinger Hoser, og det bliver forsilde for ham at komme hjem, saa lægger han sig gjerne ind hos Skolemesterens. Naa, saa satte han sig ned og gav sig til at fortælle, ligesom jeg nu siger det efter ham:

Dengang da jeg skulde første Gang paa Sessionen, da manglede min Fader knap og nap fire Aar i tre Snese*). Saa fulgtes han og min Moder ad op i Præstegaarden med en Tallerken Smør og en mægtig stor sort Hane. Præstemadammen beholdt baade Smørret og Hanen; men Præsten, det var ellers en dejlig Mand og meget god mod Fattigfolk; men han vilde alligevel ikke gjøre min Fader ældre, end han var, og saa maatte jeg da springe Soldat - Rytter skulde jeg sige. Jens Peersen slap bedre, for han fik en Recept paa nogle Apothekersager til at smøre sine Øjne i, og saa fik de saadan en rød Haandtering, hvergang han kom paa Sessionen; men det kostede ogsaa hans Fader en Halvhundrededalerseddel.

*) Med Faderens tresindstyvende Aar bortfaldt Værnepligten for en af Sønnerne, den saakaldte „Gammelmandssøn".

Skolen var slem; jeg skal svare for, Lieutenanten kunde gjøre Ens Ryg mør. Det var en skrap Karl til at forstaa sin Exercits; men naar han sagde: „Karl! Du rider som en Agurk!" saa var han ikke naadig.

Det var i Krigens Tid. Dengang jeg kom ud af Skolen, kom jeg ind til Regimentet; vor Eskadron laa i Eckernførde, men saasnart jeg kom, marscherede vi ind i Meklenborg. Der laa Franskmanden; det var nogle smaa, gesvindte Karle. De kjørte paa, det gik som Kjæpper i Hjul; men jeg kunde ikke forstaa Andet end „Futter!" *) Det betyder saa meget som „Djævlen skal annamme Dig!" Saa spurgte jeg vor Ritmester — for han kunde prate med dem — hvad det var, de sagde: „De siger",
335. sagde han, „de vil drage den røde Kjole af Jer og give Jer en blaa istedet." Men det blev endda Løgn.

Den første Gang vi kom sammen, da var jeg og Rasmus Rasmussen af vor By Blænkere. Vi kom til en lille Stump Skov; der kom tre af de her smaa Karle os imøde. „Hvem der?" sagde jeg. „Kiklava!" **) sagde de. „Feltraab!" sagde jeg. „Sakkernommedjø!" ***) sagde de. „Det er min Sandten Løgn!" sagde jeg; „veed I ikke bedre Feltraabet, saa skal I følge med til Eskadronen!" Men saa drog den ene sin Sabel og red lige ind paa min Kammerat. Jeg synes rigtignok, han kaldte os Engle; †) men Skam slaa ham, han mente intet med det, for han gav Rasmus et Slag, saa han faldt af Hesten. „Hvad!" sagde jeg, „slaaer Du Rasmus Rasmussen, saa skal Djævelen regjere Dig!" og med det Samme huggede jeg ham over hans Nakke, saa han slog en Koldbøtte. Da de andre To saae det, saa begyndte de at futtre og sakkre og rendte ind paa mig, som om de vilde rent have traadt mig ned. Men jeg sagde: „Snak Dansk, I tydske Hunde!" og saa slog jeg den Ene over hans højre Arm og den Anden over hans venstre, og saa tog jeg dem til Fange og førte dem til Eskadronen. Men Ritmesteren bad „den lille Mand" tage sig, nu var vi ulykkelige, for det var Franskmænd. Siden lærte

*) Foutre! en simpel fransk Ed.
**) Qui va la? ɔ: Hvem der?
***) Sacré nom de dieu! ɔ: Guds hellige Navn! (en Ed).
†) Anglais ɔ: Englændere.

han os, vi skulde sige „Dragoon dannoa“*). Det forstod de, saa vidste de, vi vare Danske.

Engang indtog vi en Stad, der hed Ratzeburg. Gud bevares, hvor det gik til! Der var en Vagtmester ved fjerde Eskadron, han havde været med for Stralsund, dengang de slog Grev Skeel (Schill) ihjel; han havde undlivet mange Mennesker i Krig. Han sagde, at det Slag ved Ratzeburg var det grummeste Slag, han havde været i; men det ved Lübeck var endnu grummere, for der maatte de blive ved i ni Dage at kjøre ud af de Døde — det var rigtig strengt for de stakkels Heste. Men ved 336
Ratzeburg — som jeg skulde fortælle — var det saameget ynkeligt at se, hvordan det gik til. Jeg saae en fransk Soldat, han gik med et lille Barn paa sin Bajonet. „Du er et Skarn!“ sagde jeg. „Pibe med langt Rør!“**) sagde han. „Du skal have Fanden!“ sagde jeg. „Jeg har selv betalt min Pibe, jeg kjøbte baade Pibe, Rør og Mundbid af Rasmus Rasmussen, dengang vi laa i Itzehoe“. Men saa kom der en forfærdelig Hob Franskmænd, og de raabte ogsaa: „Pibe med langt Rør;“ saa tænkte jeg, det er det Bedste, Du rider din Vej, om Du vil beholde din Pibe.

Dengang vi saa kom til Hamborg igjen, saa vilde vi ikke længer være sammen med Franskmanden. Da vi sagde Farvel til ham, da græd Prinds Eggmühl som et Barn, for han vilde ikke have været af med os. „Farvel!“ sagde vi. „Adieu!“ sagde de, „adieu Ræv og Hare!“***) „Kys os her!“ sagde vi. Saa begyndte de igjen med deres Pibesnak. „Ja, pib I nu i vor ...“, sagde vi, og saa red vi til Bornhoved. Der kom Kosakkerne om os. De vilde prikke efter os med deres Pigkjæppe. Den Første, jeg saae, tænkte jeg var en Kræmmer; men da han kom nærmere, kunde jeg nok se, at det skulde være en Krigskarl. „Du er en svær Karl til at ride“, sagde jeg til ham: „jeg troer minsandten, Du sidder ovenpaa din Madpose.“ „Dowre!“ sagde han. „Vil Du have Davre?“ sagde jeg, „ja, dersom Lieutenanten saae, hvordan Du sidder med dine Knæer, saa vilde han nok give Dig Davre, kanske sig Du fik Thevand ogsaa.“ Men saa stak han mig i mit højre Laar. „Du er svært nærgaaende!“ sagde jeg, og saa huggede

*) Dragon danois ɔ: dansk Dragon.

**) Vive l'Empéreur! ɔ: Leve Kejseren.

***) A revoir! ɔ: Paa Gjensyn.

jeg hans Kjæp midt over og ham selv bagefter. „Du kunde have blevet fra mig!“ sagde jeg. Der var ogsaa en fransk General fulgt med os, de kaldte ham Lallemand. Det var en Bovehals.
337. Han havde en lille rød Hue paa, den svingede han altid med, og saa raabte han ligesaa højt, som han kunde: „Brave Dannoa! A æ laang! A æ laang!“*) men det var ikke sandt, for han var kun en lille stumpet Karl; men modig var han.

Siden drev vi til en By, de kaldte Sehested; der var saamange Fjender, at den ene ikke kunde spytte for den anden; men vi ragede dem endda tilside og kom velbeholden ind til Rendsborg. Paa Vejen kom der en Franskmand rendende og sprang op paa Hesten bag ved mig: „Væk Peer Missiong!“**) sagde han. „Jeg hedder ikke Peer, jeg hedder Jens“, sagde jeg, „ikke heller vil jeg gaa væk for Dig; men vil Du være skikkelig, saa maa Du ride med.“ Saa vilde han have Akvavit. „Vil Du have Brændevin?“ sagde jeg, „det kan Du faae!“ og saa gav jeg ham af min Flaske. Da han havde drukket, begyndte han ogsaa at snakke om mit lange Piberør. „Hvis Du ikke holder Flab“, sagde jeg, „saa skal jeg kyle Dig ned af Hesten.“ Men saa bad han om en mild Pardon***), og siden blev han rolig.

Det var det sidste Slag, jeg var i; og dengang jeg skulde til at sidde af Hesten, havde jeg mistet mit Mundbid til min Pibe, og jeg har aldrig seet det siden.

„For den Sags Skyld“, sagde han Mads fra Branum, „jeg har jo endelig ogsaa været i Krig, og det kunde have gaaet mig meget værre, end det gik, og det endte med, at jeg fik en god Kone — jaja! nu er hun død og borte, stakkels Kirsten, men hun var god imod mig, saalænge hun levede, jeg maa ikke sige hende Andet paa. Naada, saa har jeg lagt denne her Vise om denne her Krig, og hvordan jeg fik Hold i Kirsten:

338. Dengang da de ved Kjøbenhavn med Admiral Nelson droges
— det var en høj Skjærtorsdag, de bestilte ikke Andet end sloges
— det Pust begyndte ved Kirketid, da de havde ringet sammen;
men Klokken den blev tre saa vel, før Nelson han sagde Amen.

*) Braves Danois! Allons! ɔ: Tapre Danske! Fremad!
**) Avec permission! ɔ: med Tilladelse.
***) Mille pardons ɔ: tusind Gange om Forladelse.

— Og det var mig og Jens og Peer — fra een By alle Tre — og paa et Skib, hed Prøvesten, der var vi ogsaa med. Den Tid, da Klokken den var otte, og vi havde faaet vor Davre, da raabte Kapitajnen: „Karle! lad mig se, I ikke sover!" Og alle de Skibe, der drev forbi, de smed deres Kugler til os. Tilsidst saa kom der tre paa eengang, og de blev liggende ved os. De stød, og vi stød. Vor Kapitajn — Peder Lassen var det, de kaldte ham — han raabte for hver en Kugle, der kom: „Den maa vi have betalt ham." De Kugler fløj saa tykt som Smul og peb som nogle Hjejler; de kom og slog os overende, som naar de spiller Kegler. Og midt paa Dagen omtrent, da trimled Jens og Peer. Jeg sukked ved mig selv og sagde: „Nu sees vi aldrig mer." Saa blev vi ved at puffes saadan, og det var rigtig haardt, for Klokken gik til fire, og vi havde ingen Middagsmad faaet. Tilsidst blev Engelskmanden kjed af al denne hersens Haandtering; vor Lieutenant tørte sin Pande og sagde: „Hold inde med Chargering!" Saa skred jeg i en Baad til Land og fik mig Noget at bide paa; jeg gik og aad, for der var ikke en Plet, jeg kunde sidde paa. Der kom da En, jeg kjendte, og sagde: „Har Du været i Klemmen?" — „Ja lidt", sagde jeg. — „Da er", — sagde han, „de Andre paa Lazarethet." — „Hvad? Hvem?" sagde jeg.

„Ih! Peer", sagde han, „og Jens, dine Kamerater." — „Saa er det ikke værd", sagde jeg, „at vi staa her og prater. Jeg tænkte, at de vare slaaet ihjel; jeg saae jo for mine Øjne, de trimled overende — ih nu! — da var det vel, de er levende. Naa, jeg vil endda derhen!" — „Naa", sagde han, „jeg vil med Dig!" Men Gud bevares, hvor der var fuldt! og ikke en Baas var ledig. I Forstuen laa de begge To, for de kunde ikke komme længer; og Folk de stod omkring og gloede og gav dem Penge. Og der stod store, fornemme Folk og Frøkener og Fruer og gav
dem. „Hillemænd!" sagde jeg, „da skal jeg love for, I skover*)! 339.
Hvordan gaaer det med Jer?" — „Skidt!" sagde Jens: „Jeg er af med begge Fodder." — „Jeg med mine Arme, velkommen Mads!" sagde Peer — „er det Dig, der er der?" Men Jens han laa og tog mod Penge; han talte dem og han delte dem; og det var Sølvpenge af alle Slags; han havde nok med at sortere

*) Tager for Jer af Retterne.

dem. De halve puttede han i Peers Lomme; de halve dem tog han til sig; men saa gav han et Hjertesuk og prøvede at lette ved sig: „Det bliver ringe med mig“, — sagde han — „jeg troer ikke, jeg lever. — Jeg beder Dig saa indstændig, Peer! kommer Du derover, da skal Du hilse min Fader og Moder, og Kirsten ikke mindre! Og kan Du leve, da beder jeg Dig, Du gifter Dig med hende!“ „Det skeer vist ikke“, — sagde Peer — „for jeg maa vistnok følges med Dig.“ „Hvad skal vore Penge blive til?“ sagde Jens — „Mads, vil Du tage dem til Dig og fly dem til dem hjemme?“ „Hvorfor ikke det?“ — sagde jeg — „jeg skal nok tage dem.“ „Vil Du give Kirsten alle mine?“ sagde Jens — „for hun skal have dem. Men dersom, Peer! Du døer før jeg, maa jeg saa arve dine? Hun fik endda en kjøn Slump mere, naar de blev lagt til mine.“ „Aa ja!“ — sagde Peer; og det var ogsaa de sidste Ord, han talte, for først døde han, og saa døde Jens: og saadan fik Kirsten Alt.

Saa drev jeg hjem med den Besked og kom til Ørum silde. Jeg vilde ikke gaa til Kirsten strax, men blive til om Morgenen tidlig. Min Fader og Moder — det skal jeg love for — de smilte, dengang de saae mig. Min Moder hun sagde: „Ih Gud ske Lov! Du kunde endda begaa Dig.“ „Ja, det var strengt nok“, — svarede jeg og kylede min Tværsæk ned. „Du er da ikke nøgen“, — sagde min Fader — „hvordan gaaer det Jens og Peer?“ „Ja, de blev skudt“, — svarte jeg, — „der var ogsaa ret et slemt Spektakel; de laa som slagtede Svin; at jeg blev fri, det var et Mirakel.“ „Hm — hm — hm!“ — sagde min Fader — „hvem gjorde deres Begravelse? hvem fulgte til Graven?“ „Han Selv*) han gjorde deres Begravelse“, — sagde jeg — „og hele Kjøbenhavn fulgte dem til Graven. Der blev ringet, prækket, der blev sunget.“ Min Moder hun slog sine Hænder sammen: „Det var kjønt af Kongen.“ Min Fader han sagde: „Nu faaer de Sorg hos Øvlis — stakkels Kirsten! For naar man har en Ven, saa vil man nødig miste den.“

Om Morgenen dengang vi havde spist vor Davre, sagde min Moder: „Du skal vel hen til Øvlis nu? — jeg følger med, troer jeg.“ Da Kirsten saae mig, stak hun i at græde — for

*) Kongen.

de havde sagt hende det. „Hvad kan det nytte!" – sagde hendes Fader. „Aa!" sagde hun „det er for haardt. Aa Jens! Jens! Jens! Du var min Ven og hvorfor skulde jeg miste Dig!" „Aa! tag det lidt roligt!" – sagde hendes Fader „der faaes vel En, der kan trøste Dig." Saa tog jeg op min Pung med Penge – dem Jens og Peer havde givet mig: „Dem skal Du have til Arvepart!" – sagde jeg „Kan det ikke lindre Dig?"

Saa kom vi til at snakke en Smule baade om det Ene og det Andet. Min Fader kom ogsaa til og sagde: „Den Krig er slem for Landet. Men ellers nu, da Jens er død, hvordan tænker Du nu, Ovli? Du kan ikke saadan sidde Enkemand; og det er ikke værd at vrøvle i det. Nu skal Du enten gifte Dig selv – og Du er snart for gammel og Du og hun I skulde omtrent være paa ens Hammel*), og jeg veed ikke, hvem det skulde være." Han svarte: „Jeg veed F. ikke heller**). Kunde Kirsten finde en Karl med Lidt, kan hænde sig det var bedre." „Ih nu!" – sagde Mogens, min Fader – „Du kan ikke behøve at lede altfor langt." Aa! I behøver ellers ikke" – sagde Kirsten – „at have altfor travlt!" „Hm! hm!" sagde Ovli – „hm! jeg veed, 341.
din Søn har nogle Skillinger – hent os en Dram og en Bid Brød! det kan ikke hjælpe, vi kjællinger." Men saa blev Kirsten rent katholsk og skraalte og bad om Henstand.

Men siden som vi kom sammen saadan i et og andet Lag: sommetider saa var hun ikke betænkt, og til andre Tider tyktes hun det. Tilsidst saa blev vi Mand og Kone, og Ingen har fortrudt det.

Naada! Ole Vistisen havde tiet stille den hele Aften; men ved det Lav fik han isinde at snakke med.

„Hvem der er kjendt i Graa og deromkring", sagde han, „veed vel ogsaa, at der er Noget, de kalder Svend Graas Kapel – for her har været en Smule Kirke engang, ligesom der østen for Ungstrup Men det er endelig saalænge siden, at min Oldefaders Oldefader ikke har seet Noget til den her Kirke.

*) ɔ: passe for hinanden som to Heste, der have ens lange Hamler og altsaa lige Byrder at trække.
**) En undertrykt Eed.

Sten er der endnu nogle af; hvem der gider gaaet efter det, kan
snart finde Stedet paa Graaskovs Mark, lidt Norden for Have
Sø. Dengang det skete, som jeg nu skal fortælle, sc da var der
tre Konger i vort Land — og det var de To for mange, kan jeg
tro, for een kunde ellers have været nok: tre Konger i et Land
maa være ligesaa godt som tre Koner i eet Hus, for hvordan
skulde de forliges? Naa, den ene af de Konger hed Svend. Han
slog den anden af de to andre ihjel ved et Gjæstebud, hvor det nu
var, og han vilde have gjort ligesaa ved den tredie. Men han und-
slap og samlede en grumme Hob Krigsfolk sammen og overvandt
Svend i et stort Slag, de holdt derinde paa Graahede. Svend
han tabte baade Slaget og Livet, som jeg nu skal fortælle. Dagen
førend Slaget skulde staa, saa stod Kongen udenfor sit Telt, og
342. saa traf det sig hverken værre eller bedre, end at en Bondekone
kom gaaende forbi, og hun var en skammelig kjøn Kvinde.
Kongen fik Lyst til hende og lod hende trække ind i Teltet og
laa ogsaa hos hende, men haardt imod hendes Villie. Der kunde
været mange Koner, der ikke havde taget sig saadant Kjællingeri
nær saa nær; men denne her var strix i det. Saasnart hun var
sluppen ud igjen, rendte hun hjem og græd saameget ynkeligt og
fortalte sin Mand Alting, ligesom det var gaaet til. Saa blev
han vred og sagde: „Da skal jeg endda se, om jeg kan betale den
Pjalt Konge dette her Stykke Arbejde.“ Dermed tog han en
Øxe og stak den ned bag sin Nakke mellem sin Inder- og sin
Ydertrøje og gik ud. Men Slaget var begyndt, og det varede ikke
længe, før Svends Folk bleve splittede ad og fordrevne. Han
maatte jo ogsaa selv rømme og kom farende alene paa sin Hest
der forbi, hvor Bonden stod og saae paa Slaget. Men saa
styrtede hans Hest. Fjenderne var efter ham et Stykke tilbage.
Han raaber til Manden: „Skjul mig! Skjul mig! om Du veed
et Sted.“ „Jeg skal skjule Dig saadan“, sagde Bonden, „at
dine Uvenner ikke skal finde Dig levende.“ Med det Samme
huggede han Kongen midt i hans Pande med Øxen, saa han
faldt stendød overende.

Da hans Modstander, Kong Valdemar, kom til og fandt
ham, lod han ham jorde paa det samme Sted og byggede den
Smule Kirke over ham.

Efter hans Død har de altid kaldt ham Svend Graa,

fordi han omkom der. — Men ovenpaa dette her vil vi nu have en Vise, ogsaa om Krig, som en af mine gode Venner — ja, det er ikke længer end to Aar siden han døde — han har selv digtet:

Den Tid jeg var en lille Fyr og gik og vogted Faar, jeg fik 343.
min Føde og mine Klæder i Morten Jensens Gaard. Af Naade og Barmhjertighed de fik isinde at tage mig, da mine Forældre var falden mig fra og ingen Andre vilde have mig.

Der var jeg ellers mange Aar, havde rigtig gode Dage, led ingen Nød i nogen Maade, for det var Synd at klage. Børn havde de ingen fler end mig og saa deres egen Datter — de tænkte vel ogsaa, som det gik, at der kom ingen efter.

Og jeg og Mortens Sessel — som Søskende voxte vi op. Der var ikke een ond Blodsdraabe i hendes hele Krop. Vi var som Et; hvad den Ene vilde, det vilde den Anden altid; vi var tilsammen først og sidst, i Mark og ved vort Maaltid.

Vi havde een Seng at lægge os i, ikke heller kunde vi sove, for de havde lagt os sammen i vor egen Vissellulle. Til Skole og fra Skole gik vi kjønt og holdt hverandres Hænder; og hver en Vandpladsk jeg bar hende over, fordi hun var mindre.

Saa fulgtes vi, mens vi var smaa; og siden, da vi blev større, vi gik een Vinter begge To til Præsten til Overhøring. Og saa blev hun mit Gadelam og jeg hendes Nytaarsgave, dengang da de delte Kjærester ud i Karle- og Pigelag.

Men siden, da jeg voxte bedre til og blev de enogtyve, saa maatte jeg til Sessionen og lade mig tage til Soldat og lade mig udskrive. Jeg fik mit Pas, og Sessel græd og sagde: „Farvel nu, Peer! Jeg tænker vist, Du gaaer din Vej, jeg seer Dig aldrig mer."

Hun græd — jeg græd — det var en Ynk — og vi græd begge To. Men da vi skiltes, loved hun, at hun skulde blive mig tro. Saa maatte jeg da marschere afsted og ind til Regimentet. Jeg saae hende ikke i elleve Aar; det havde jeg aldrig ventet.

I to Aar gik jeg Skolen igjennem, og siden kom jeg i Krig; der led jeg ondt og Haarhed — det var en elendig Tid — tilsidst kom jeg i Slag og fik min højre Arm spoleret. De skar den af ved Skulderen, og saadan blev jeg kureret.

De kunde ikke bruge mig længer der, og derfor fik jeg Orlov; 344.

saa gik jeg hjem den lange Vej, helt ude fra Itzehoe. Jeg tænkte saa tidt og mange Gange: hvordan mon Sessel har det? kan hænde sig, hun er død og borte, saa er hun vel forvaret.

Og som jeg kommer til vor By og seer til Mortens Gaard, hvor jeg havde levet saa glædeligt mine gode Ungdomsaar, da var der Spil og Lystighed og Huset fuldt af Gjæster, og Gildevogne i den hele Gaard og Toften fuld af Heste.

Og da jeg kom saa til den Dør og sagde: Gudsfred herinde! da var der ikke En, der sagde Tak, ikke En, der kunde mig kjende, før Bruden kom og kiggede derud — og det var Mortens Sessel — hun slog sine Hænder mod sine Laar alt med saa stor en Rædsel.

„Aa Herregud! hvad seer jeg nu! det er jo Peer der staaer. Aa, Peer! jeg vented efter Dig i samfulde elleve Aar. Min Fader og Moder er begge døde — hvorfor skulde jeg gaa fra Gaarden? Du kom jo ikke — Du skrev jo ikke — nu er jeg gift med Søren."

„Hvad skulde jeg skrive med, Sessellil! min højre Arm er borte; og før, i Krig og fremmede Lande, jeg kunde jo Ingen sende. Jeg er en Krobling, det seer Du vel, og intet Menneske nyttig Gud give det, jeg maatte snart herfra til Graven flytte!"

„Giv Dig tilfreds!" sagde hun, „Du skal slet ikke sukke for Brød. Saalænge vi Andre har lidt, da skal Du ikke lide Nød! Du kan jo blive, som Du har været i gammel Tid, i Gaarden! Kom ind og sæt Dig ved vort Bord! saa kan vi snakke med Søren!"

Se nu er jeg en gammel Karl og gaaer og vogter Faar; jeg faaer min Føde og Klæder i Morten Jensens Gaard. Jeg flytter Køer, jeg flytter Heste, og Fjerkræ seer jeg efter, og sommetider paa min venstre Arm jeg bærer Sessels Datter.

345. Da nu denne her Vise om den enarmede Soldat var ude, saa tog Ole Vistisen fat igjen og sagde: „Jeg skal endda beskrive Jer, hvordan det gik mig det Aar, jeg tjente derovre i Kjøbenhavn. Jeg har endnu gjemt det Brev, jeg skrev hjem, og nu vil jeg læse det for Jer:

„Nu er jeg da bleven Kudsk dos en Brandinspekteur, og hvis I saae mig nu, kunde jeg rigtignok skræmme Jer, for naar

jeg sidder paa Bukken, seer jeg ud som en Bjørn, for jeg har en Trøje af bare Ræveskind og en laadden Kabuds med en Rævehale i Nakken. Den naadige Frue sagde først, at det skulde været en Ræverumpe; men saa sagde jeg: „Nej, mange Tak, det skjøtter jeg ikke om."

Det Værste, jeg havde her i Begyndelsen jeg kom her, var
ellers at forstaa deres Snak; den naadige Frue var ren Tydsk i
sin Tale. En Svinesteg kalder hun en Svinestej, og en „Stej"
kalder hun en Stige (eller Sti). Jeg vidste næsten ikke, hvordan jeg
var vendt i det. „Kan han bære en „Stej" til Bageren?" sagde
hun til mig. „Nej, hverken kan jeg, ikke heller vil jeg; hvad
skulde han ogsaa med den?" sagde jeg til hende. „Saa kan han
gaa den Sti, han er kommen paa, jydske Kvæg!" sagde hun til
mig; men saa kom Herren, og han skilte vor Trætte. De smaa
Børn ere ogsaa nogle morsomme Krabater: naar de se mig, skal
jeg altid stave til mit Navn; men naar jeg saa siger: „O siger
ou, L, e, Le. Wolle", saa griner de, saa deres Mave er færdig
at sprække. Det gaaer ellers knapt til her, for naar jeg beder
om en Taar Vædelse Drikke) til Brødet, saa overbegriner de
mig og lader, som om de ikke kan forstaa, hvad jeg siger. Da
var de meget bedre nede i Sønden, dengang da vi var i Lav
med Kosakkerne; naar jeg der forlangte for to Skilling Wost
(Ost), saa gav de mig altid for fire Skilling Pølse (Wurst).
Jeg har været to Gange paa Komedie; de sagde mig, at de spilte
der, men jeg saae hverken Kort eller Terninger; jeg saae det, som 346.
værre var, for jeg saae den Slemme. Det var ude paa Vesterbro.
Først kom der en Krigskarl, og han satte en Stige til et Hus og
krøb indad Vinduet. „Det kommer Du galt fra," sagde jeg,
„dersom der ellers er Folk hjemme." Der stod nogle Kompaner
ved mig, de gav sig til at le af mig; men aldrig saasnart var
han kommen ned igjen, for Manden kom ud med et Lys i sin
ene Haand og en Kaarde i den anden, og saa røg de sammen;
men Tyven stod sig og stak Manden ihjel. Jeg raabte, at de
skulde gribe ham og føre ham til Herredsfogden, men de lo af
mig og holdt for min Mund — saadan er det at have gode
Fortalere; kan hænde sig, han ogsaa havde stjaalet sig rig, for
saa havde han ingen Nød. Det varede ikke længe, saa saae jeg
ham igjen, han sad og spiste med to Kvindfolk, og en Møller-

svend gik for Borde (vartede op), Det var en forbandet (egl. spedalsk) Knægt den samme Møllersvend, han havde lært sin Profession tilgavns, for han stjal baade Brændevin og Spisevarer af Bordet fra dem og huggede i sig som en Stork; men kan hænde sig, han heller ikke havde faaet at spise i mange Dage, for slunken var han, og hans Klæder hang og slubrede om ham. Saa rev de det Hus overende, og saa saae jeg et andet Sted, der var Legestue (Bal) og saa mange Karle og Piger, der rendte og dandsede; der kom Tyven og vilde dandse med, og den lange Møllersvend ogsaa. Men Skam slaa dem! Møllersvenden holdt Karlene med Snak, medens Tyven stjal en af Pigerne og rendte afsted med hende. „Hej!" raabte jeg, „hvorfor løber I ikke? Tyven skiller hende vist ved hver Klædetraad, hun har paa sin Krop." Men saa grinte de igjen og sagde, at jeg skulde holde Kjæft. Alligevel rendte de da ud af Legestuen, men saa kunde de skyde en hvid Pind efter ham. Lidt efter kom Pigen, som Tyven
347. havde stjaalet, igjen og fløj fra den ene Side til den anden og rev sig i sit Haar og bar sig ad, som om hun havde været gal. „Hvad gaaer der af hende?" sagde jeg til ham, der stod ved mig. „Tyven har forført Pigen," sagde han. „Sk . . .," sagde jeg, „var det værd at skabe sig saadan for? han har vel saameget, at han kan betale for Barnet." „Se hist!" sagde han, „der kommer den skammelige Møllersvend tilbage med en lang Strimmel Pavir." — „Nu vil han tage Maal af hende til en ny Kjole," sagde jeg, „kan hænde sig, Tyven har revet den, hun har paa; ja, ja, Noget er bedre end slet ingen Ting." Men Pigen var ikke fornøjet med det, for hun lod til, at hun vilde have slaaet Møllersvenden med sin Knytnæve, og saa sprang hun op paa en Smule Dige og ned igjen, og hvor hun saa blev af, det veed jeg ikke. Hun rendte vel sagtens efter en Stævning, men hvad kan det nytte? det hun har, det har hun, og Karlen kan gaa fra det ene Herred til det andet, saa kan hun skyde en hvid Pind efter ham. Men saa skulde I have seet et Spil! Der staaer en Hest med en Mand paa paa Kongens Nytorv — jeg har mange Gange gaaet forbi den og tænkt, at det var Noget, de havde skaaret ud af Træ; men Skam slaa ham! han kan godt ride, hvorhen han vil, for allerbedst som jeg sad og gabede paa disse her Anstalter, kom han ind efter Tyven. Han havde rigtignok smurt

sig over med Kridt, men jeg kjendte ham alligevel. Tyven var ikke videre glad ved ham, for hver Gang han saae til ham, saa nikkede han ad ham; men han blev endda holdende stille saalænge, at Tyven fik Stunder til at undløbe. Tilsidst saa bares det mig for, at jeg saae Helvede. Den Slemme og saamange Smaadjævle, at det var forfærdeligt, rendte og slog Ild paa Tyven, og saa puttede de ham ned i en gloende Ovn og sprang selv bag efter. men den levende Træhest sprang med Manden op paa Loftet. Den anden Dag gik jeg ned paa Torvet og vilde se, om 348.
han var der — jo, han stod der rigtignok og havde faaet alt Kridtet tørret af sig; men jeg skal nok hytte mig, at jeg ikke kommer for nær til ham, for nu veed jeg, hvad han bestaaer af.

Den anden Gang jeg var derude paa det Komedietøj, da kom Skam Møllersvenden igjen, og dengang var han kommen i Tjeneste hos en anden Husbond, og de skulde vel langt bort, for han havde en grumme stor Madkurv at slæbe paa; men det var en Slyngel, hvor han saa kom hen, og denne her Stjælen var ham nu engang i Kjødet baaren, for lige saasnart han saae, at Manden var kommen lidt frem, saa gav han sig ilav med Madkurven, og han huggede i sig og stoppede ned i sin Mave een Humpel efter en anden, og saa tog han sig en god Taar af Flasken alt imellem og satte den hver Gang bag ved sig. Men saa kom der En i saadan noget pænt tærnet Forklædetøj med en Strygespaan i sin Haand, og han snappede Flasken og rendte med den. Dengang Møllersvenden saa vendte sig og vilde tage sin Flaske, saa var den borte. Det huede ham daarligt: han saae sig rundt om paa os Allesammen, tilsidst faldt hans Øjne paa mig, for jeg stod ham nærmest, og da kunde jeg nok se, han mistænkte mig for det, for han blev ved at glo paa mig, som han skulde have ædt mig. „Hvad kan det nytte," sagde jeg, „at I seer paa mig? Jeg har Skam ikke taget Jer Flaske, men der var En, som rendte her i et Par lange Buxer og med en Strygespaan, han tog den fra Jer." Men det kunde lidt hjælpe, Alt, hvad jeg sagde, for han blev ved at se paa mig; han sagde ingen Ting, men hans Øjne gnistrede som gloende Ild, og Alle de, der var i Stuen, de grinte ligesaa stærkt, som de kunde. Saa blev jeg gal i Hovedet og sagde til ham: „Tyv tænker, Hvermand stjæler; dersom Du ikke vil lade være at glo paa mig, 349.

saa skal jeg Skam komme over til Dig og banke Melet af din Trøje.“ Han stod lige kjækt og gabede saa højt, at jeg kunde have jaget begge mine Knytnæver ind i hans Mund. „Da skal jeg se, om jeg ikke kan lette din Møllertyv!“ sagde jeg, og saa vilde jeg til at kyle mit ene Ben over Plankeværket; men saa begyndte de Allesammen at raabe, at jeg skulde gaa ud; de har vel været bange, at der skulde ske en Ulykke. Saa var der To, de tog mig hver under sin Arm: „Jeg kan gaa selv,“ sagde jeg; men det kunde ikke nytte, hvad jeg sagde, for saa krøb de sammen rundt om mig og raabte Hurra for mig, fordi jeg saadan havde beskæmmet Tyven, og saa bar de mig rigtignok ud paa deres Skuldre, men i Døren skiltes de ad, og saa trillede jeg ned og brækkede Mundbidet til min Pibe.

Men saa har jeg ogsaa engang været i Kirke, i den lille kullede (taarnløse) Kirke, der ligger paa Kongens Nytorv lidt fra den levende Træhest; det var en dejlig Kirke indeni. Midt over var et stort Omhæng; og det stod der en lille Knægt og trak op og ned, og en Præst stod der ved hver sin Side af det, og de var sorte i Ansigtet;*) jeg stod hos vor Kokkepige højt oppe paa Pulpituret. Kongen sad ved den ene Side af Prækestolen; men han taug stille, og hele Menigheden taug stille, undtagen at de sommetider klappede i deres Hænder og gav et stort Vræl af sig. I Koret der gik de ud og ind, og saa prækede En, og saa prækede To, og saa raabte de i Munden paa hverandre; saa sang de, og saa spillede de. Der var ogsaa Brudevielse, men Bruden og Brudgommen holdt hver i sin Ende af et Stykke Lærred — det klippede Præsten midt over. Siden kom de bærende ind med Brudgommen, og han var slaaet fordærvet, hvordan han saa var kommen afsted, og saa tog Degnen en grumme stor Fiol og gav
350. sig til at spille og synge for Bruden, saalænge til hun faldt i Søvn. Vor Kokkepige gav sig til at græde og sagde, at hun var død, men det havde vel Ingenting at betyde, for jeg veed da, at man kan ikke synge En ihjel, og jeg troer ogsaa, at jeg saae hende et Par Dage efter paa Gaden, og da fejlede hun ingen

*) Thalias og Melpomenes, af Tiden noget sværtede, Statuer paa hver sin Side af Prosceniet.

Ting. Det var ellers den særeste Haandtering, jeg har seet i nogen Kirke.

Nu ikke mere denne her Gang, Andet end om I vil sende mig en Ost og et Par Faarelaar og saa en lille Fjerding Smør, for her faaer vi ikke andet Smør end Fedt, for her er ikke andet end Heste i Byen, skjøndt den Gade, jeg boer i, hedder Studenstræde. Farvel!"

Derefter tog Rasmus Oustrup fat og fortalte denne her Historie:

Som jeg nu skulde fortælle Jer: det var i Krigens Tid, da disse her Engelskmænd havde gjort dette her grusomme Spektakel i Kjobenhavn, saa maatte jeg da heller ikke blive i Ro, for Lægdsmanden kom og drev mig ud paa Sessionen, og der blev jeg tagen til de Horsens Hestfolk, og vi lærte baade at ride og hugge Folk ihjel; men jeg fik selv ingen Hug, for jeg skal sige os: de slaa kun i Fredstider, for naar der er Krig, saa er de bange, at vi skal gjøre det Slemme ved dem. I Freden saa raade de for os, men i Krigen saa raade vi for dem — se det er en Forskjel. — Jeg havde en god Madpose med mig ud til Skolen, og mere fik jeg sendende hjemmefra, og det gjorde ingen Skade hos ham, der skulde lære mig, og jeg kom til at staa højt baade hos ham og hos Officererne.

Saa siger Underofficeren til mig en Dag, jeg havde givet ham en Pølse og et Par Oste — for han var gift, skal jeg sige
os — „Hør," siger han, „kjender Du Messingjens?" — „Det 351.
var ikke godt Andet," sagde jeg, „det er den bedste (Hest) ved hele Regimentet." — „Naa", sagde han igjen, „Vattrup, der rider ham, er bleven syg, og han døer vel ogsaa." — „Ja, det kan godt være," sagde jeg. — „Vil Du have ham," sagde han, „saa skal jeg se at skaffe Dig ham, men saa skal Du ogsaa tænke paa min Kone!" — „Jeg skal betænke hende," svarede jeg, „med et Faarelaar og en lille Smule Flæsk, hvis jeg maa faae Messingjens. Og hun skal endda faae en Snes Æg og en fire Halvpund Smør, saasnart min Moder kommer herud." „Det er Ord nok," svarede han. Saa fik jeg rigtignok Messingjens, skjøndt der var en grumme Rift om ham, for de vilde ride ham Allesammen: men der kunde jo da kun En komme paa ham ad Gangen. Den første Gang jeg skulde paa ham, da saae han rigtignok vist paa

mig, ligesom han vilde spørge mig: Hvad er Du for en Karl? Men jeg snakkede mig endda tilrette med ham og fortalte ham, at Battrup laa paa Sygestuen og gik nok ikke fra det, og saa havde Underofficeren sagt, at jeg skulde have ham, og at det kunde slet ikke nytte, at han gjorde sig udtilbens. Det kunde han forstaa — for Alle de, der kjendte ham, de sagde, at han alene havde ligesaa megen Forstand som to Kyradserer. Og det var ogsaa sandt; der fattedes ham ikke Andet, end at han kunde ikke snakke, og det var jo ikke hans Skyld. Jeg glemmer aldrig dengang jeg sagde ham, at Battrup var saa daarlig, da sukkede Hesten rigtig ligesom et andet Menneske. Ja, I kan tro, at vi To talte siden meget med hinanden, og til Alt, hvad jeg sagde, saa enten vrinskede han, eller prustede han, eller han rommede sig*), og jeg forstod altid, hvad han mente.

Som jeg nu skulde fortælle, saa drog vi da ind i det Sydlige.
352. Og vi marscherede een Dag og en anden Dag, og saa blev En en lille Smule træt af den Riden og lidt om der, hvor man er højest, naar man sanker Spaaner. Saa stod Karlene af, gik imellem og havde Bidselet over Armen. Jeg gik ogsaa, men jeg lod Jens skjøtte sig selv. Han fulgte mig nok saa trolig, og kom Nogen ham for nær, saa vrinskede han — for de sagde, han var en Klaphingst — og vilde baade bide og slaa. Naada: saa kom vi en Dag til en By derude ved Aabenraa, og jeg fik mit Kvarteer hos en Gaardmand. Der stod godt til hos ham, men det var en pinevorn Hund, for vi kunde knap faae det, vi kunde æde. Men saa var der en af Dotrene — han havde sex af det Slags — og hende kunde jeg rigtig godt lide, og hun kunde ogsaa godt lide mig for den Sags Skyld, og hun gav mig et godt Extrafoer den samme Aften, og Dagen efter — for vi laa over der — saa var hun endnu bedre mod mig, og hun vidste aldrig det Gode, hun vilde gjøre mig. Den anden Morgen, før vi kom afsted, saa kom hun ud til mig i Stalden, hvor jeg stod og striglede. „Rasmus!" sagde hun, „nu drager Du bort, og saa faa vi vel ikke hverandre at se mere." — „Det kunde dog træffe sig!" siger jeg. — „Nej!" sagde hun. „Du kan miste dit Liv, eller Du kan faae Dig en Kjæreste derude." — „Veed Du hvad,"

*) Forskjellige Dialektudtryk for Vrinsken.

siger jeg, „enten jeg nu lever eller jeg doer, saa faaer jeg ingen Kjæreste, hvis Du ikke vil være det, Helle!“ — „Gud bedre det,“ siger hun, „jeg faaer aldrig Lov til det af min Moder og knap nok af min Fader, for de har seet sig en Anden ud til mig.“

„Helle!“ siger jeg, „er det dit Alvor, Du vil drage ind til mig, saa bi en Stund efter mig og se, om jeg kommer tilbage. Jeg faaer snart min Afsked og min Faders Gaard, saa skal vi gifte os, naar Du vil romme herfra og følge med mig til mit
Hjem.“ Saa tog hun mig om Halsen og kyssede mig og 353.
græd en Smule og smuttede ud igjen. Messingjens saae efter hende, og jeg lagde Sadel og Bidsel paa ham og red min Vej med de Andre. Det var en elendig Tid for os: sommetider fik vi Noget at æde og sommetider ikke; men jeg delte alligevel mit Brød — naar jeg havde — med Jens; og ligesaasnart vi kom til Kvarteer, saa sorgede jeg først for ham med Hakkelse og med Havre, og med hvad jeg ellers kunde bjerge til ham, sommetider Rug og sommetider Byg og sommetider Hvede, som det kunde træffe sig. — Vi drev langt afsted, jeg veed aldrig, hvor vi var; men Krig, det fornam jeg ikke til. Langt om længe fik vi Ordre at drive hjemad. Helle havde ikke været meget af mine Tanker paa den hele Marsch. Da jeg nu kom saa nær, at jeg kunde se hendes By, saa rider jeg hen til vor Ritmester og forklarede ham, hvordan det var gaaet mig der sidst, og hvad vi havde isinde, og bad ham saa om Forlov at tage Pigen med. „Messingjens,“ sagde jeg, „kan godt bære os begge to, og jeg veed, han gjør det med en god Villie.“ — Ritmesteren smilede og sagde: „Du er en Helvedes Karl! Men hvordan vil Du komme godt fra det Pigetyveri? De kommer nok strax bagefter og ta'er hende fra Dig, og Du faaer en Ulykke — jeg kan ikke redde Dig.“ — „Det har ingen Nød,“ siger jeg, „hun skal have mine Staldklæder paa, saa kan der Ingen kjende hende, og jeg siger til mine Kamerater og hvem der spørger: at det var en syg Dragon af de fynske, der var bleven liggende der i Byen.“ — „Lad gaa, din Gavtyv!“ siger han; „jeg skal selv tale med Chefen og faae ogsaa hans Minde; men jeg skal nok tie stille med dit Puds og bilde ham ind, at Messingjens af Medlidenhed selv havde forlangt at faae den syge Dragon paa Ryggen.“ Det gik nu Altsammen, som det skulde. Vi red ind

ad Byen, og der stod de Store og de Smaa udenfor Porte og
354. Døre for at bede os velkommen. Jeg skottede efter Helle — jo! hun var der rigtig nok, og da hun fik Øje paa mig og jeg lod min Pallask hilse hende, da glindsede hun over hele sit Ansigt, som om hun skulde have været ud at fæste Piger, som de sige for et Mundsprog.

Jeg lod som ingen Ting og sagde Goddag baade til de Gamle og til de Unge; men jeg gjorde ingen Forskjel. Da vi havde faaet vor Nadvere (det var ikke Andet end Boghvedegrød, og den var ringe, og der var ikke Andet end noget daarlig blaasur Mælk at dyppe den i), saa gik jeg ud at fore af — et Stykke Brød havde jeg listet ud af Skuffen derinde under Bordet. — Jens vrinskede, da han saae mig og lugtede dette her Brød. „Nu skal Du have dette her foruden din Ration," sagde jeg til ham, „kan Du saa staa ved at bære En til foruden mig?" — „Hohohohohohoho!" sagde han. „Det er Ord nok," sagde jeg, „Du skal ikke komme til at fortryde det." — Med det Samme kom Helle. Hun var baade glad og bedrøvet; saa smilte hun, og saa græd hun, og sommetider begge Dele paa een Gang. Nu da det skulde til at være Alvor med hendes Rømning, nu blev hun en lille Smule forsjamsket i det. „De er alligevel mine Forældre, og det er min Fødegaard, jeg aldrig skal se mere i mine Dage; jeg skal ud mellem Fremmede og have ikkun en eneste Ven. Rasmus, Rasmus! vil Du være god ved mig?" — „Du kan se," sagde jeg, „hvordan jeg er mod Jens, skjøndt han kun er en Umælende: jeg deler min sidste Mundfuld Brød med ham — hvordan skulde jeg nogen Tid blive slem mod Dig?" — „Men hvordan skal jeg slippe herfra?" sagde hun saa. „Det har jeg betænkt," sagde jeg, „det skal ingen Fare have." Saa flyede jeg hende mine Staldklæder: Hue og Kittel og det Hele,
355. et Par Hoser og et Par Sko, og bad hende gaa ind i Herberget og trække af sine egne Klæder og i mine. Dem hun var trukken af, skulde hun saa kyle i Søen, der var der tæt ved Gaarden, forat de kunde tro, at hun havde druknet sig selv. Saa klinede jeg hende ogsaa en dygtig Knebelsbart over hendes Mund. Den havde jeg gjort af de ydre Ender af Jenses Manke. Det grinte hun af. „Gaa nu," sagde jeg, „hen ad Vejen Nord paa, til Du kommer til den By, der ligger en Mils Vej herfra. Saa kan

Du gaa ind i Kroen og blive, til vi kommer, og det skal ikke vare længe. Men Du skal bære Dig ad, som Du var meget medtaget." Naada: hun gjorde, som jeg havde underviist hende. Et Par Timer efter, saadan i Dagskjæret, saa luntede Eskadronen afsted. Da vi kom til denne her Kro og gjorde Holdt, kom hun ganske rigtig stavrende ud og bad, om ikke En af os vilde tage hende op. „Hvad fejler Du?" sagde jeg. „Jeg er rent skidt," sagde hun, „jeg kan ikke gaa længer." — Jeg saae til Ritmesteren og spurgte om Tilladelse. — „Javel!" sagde han; „men hvor Satan vil Du saa have — Den, Du veed nok?" — „Det har ingen Nød," sagde jeg, „jeg vover Messingjens." — „Naa naa!" sagde han, „det faaer Jens og Du enes om." „Vi er enige allerede," svarede jeg; og saa var den Snak forbi.

Mine Kamerater i Pelotonen saae paa denne her lille Dragon med det mægtige Skjæg og grinte lidt af ham; men ellers talte de ikke til ham, for de troede, at han var syg.

Naa, det er ikke værdt at gjøre vidt og bredt af dette her Smaatteri. Vi kom godt hjem, og vi lod lyse for os paa Prædikestolen, og vi holdt Bryllup det snareste vi kunde, og — men det er sandt: jeg havde nær glemt at fortælle, hvordan det siden gik
med Messingjens. Da vi kom til Horsens, saa havde han 356.
ogsaa udtjent og blev solgt med nogle andre Udsættere. Jeg kjøbte ham, skjøndt han kostede vel meget. Men jeg sagde til ham: „Messingjens!" sagde jeg, „jeg vil have Dig og pleje Dig og hæge Dig paa dine gamle Dage, det har Du forskyldt."

„Hohoho!" sagde han; det huede ham. Jeg bedrog ham heller ikke: jeg havde ham paa syvende Aar, og han havde bedre Dage, end jeg havde selv, for han bestilte ikke Andet, end jeg red paa ham engang imellem til Kjøbstaden, og i Saatid og om Høsten kunde han tage en Tour nu og da. — Men vi kan ikke leve til evig Tid — Jens maatte ogsaa afsted. — Jeg havde engang været hjemmefra en fire Dage, og da jeg kom i Gaarden, var der ikke et levende Menneske at se hverken oppe eller nede, undtagen min gamle Moder, der stod og rørte i Grøden paa Skorstenen. „Guds Fred!" sagde jeg, „hvordan er det fat? hvor er alle de Andre?" „De er ude i Toften hos Messingjens," sagde hun, „for han vil til at dø." Jeg gik derud. De stod om ham, baade Helle og begge vore Børn og Karlen og Pigen,

og Jens laa imellem dem paa sin Side. „Det er nok skidt med Dig," sagde jeg. Han lettede sit Hoved og saae saa fromt til mig og sukkede og lagde Hovedet ned igjen, strakte sine Ben og døde. — „Helle!" sagde jeg, „han skulde endda begraves lidt hæderligt; jeg vil ikke trække Kjolen af ham for aldrig det; og han skal jordes i Kaalgaarden, for jeg vil hverken have Svin eller Hunde til at rode i ham." - Saa kom han da ogsaa til at ligge under den store Abild, som min Fader havde podet. — Hvergang jeg seer Træet, tænker jeg paa Messingjens.

357. „Det var en kjøn Historie den," sagde Mads Ur, „skjøndt den kun var om en Hest. Men nu skal jeg fortælle Jer en om en Stakkelsmand (Tigger), og hvordan jeg kom afsted med ham."

„Dersom," sagde han nu, Mads Ur, - „at J har været i Herning eller deromkring, saa veed J ogsaa, at der er en grumme stor Mose der Sønden for. Den samme Mose er slet ikke saa meget rar at gaa over for hvem der ikke er vel kjendt.

Det var den Sommer jeg tjente hos Kristens, saa kom der en Ko isynk derude, og det var af dem, jeg skulde passe paa. Jeg tog hende ved Hornene, og jeg tog hende ved Halen; men hun vilde slet ikke selv hjælpe til; og naar En vil hjælpe En, og En ikke vil gjøre en lille Smule, hvad skal saa En blive til? Som jeg staaer og trækkes med denne her spedalske Ko, saa kommer der en Stakkelsmand derovre fra Rind — af dem, de kalde Rakkere. — „Jeg skal hjælpe Dig," sagde han, „tag Du nu ved Hornene, saa vil jeg lette ved Halen." Det battede, for han prikkede hende ogsaa under hendes Hale med sin Pigkjæp, og saa fik hun isinde at ville selv hjælpe til. „Hvad giver Du mig nu for det?" sagde han. — „Jeg har ikke Noget at give Jer," sagde jeg, „Andet end Tak." — „Dem vil jeg ikke have," svarede han; „men hvis jeg engang skulde komme isynk enten paa den ene Maade eller paa den anden Maade, vil Du saa række mig en Haand, om Du er tilrede?" — „Da vil jeg ogsaa det," svarede jeg. — „Godt nok!" svarede han, og saa stavrede han op ad Byen til, og saa var det forbi.

Hvornaar var det nu, jeg kom til at tjene i Sunds Præstegaard? - Det kan ogsaa være det Samme. Jeg kunde gaa med en Høle, men hvor gammel jeg var, det kan jeg ikke huske, for
358. jeg veed ikke saa nøje, hvor gammel jeg er nu. Præsten var

ellers en grumme god Mand, men Gud bevares for Kone, han
havde! Hun var saa ond ved ham, som nogen Kone kan være,
og han havde ikke Hunds Ret hos hende. Jeg har reddet ham
to Gange af hendes Kløer – for han var en lille forpint Spirre-
vip, og hun var stor og stærk, men jeg var endda stærkere og
kunde magte hende. — Hun havde faaet isinde at ville gjøre
Noget ved ham, som jeg ikke skjøtter synderlig om at sige, og
rendte efter ham rundt om Gaarden med en Kniv i sin Haand
og raabte, at hun skulde gjøre dette her ved ham. Det kunde
jeg ikke lide, og saa tog jeg Kniven fra hende og truede hende til
at være skikkelig – men det var ellers ikke det, jeg vilde sige. —
Saa var jeg engang, medens jeg tjente der, ude ved Kjæret for
at se til Eftersletten. Og saa kommer denne her Kumpan – den
samme Stakkelsmand – slentrende hen ad Vasen imod mig, og
han havde to Kvinder i Følge med, og de havde hver af dem en
Vugge paa Ryggen og et Barn i hver Vugge. „Goddag skal I
have!" sagde jeg. – „Det skal Du selv have," sagde han. „Hvor-
dan har din Ko det? Har Du ikke ladet hende gaa idynd
siden?" – „Aa nej!" sagde jeg, „og I skal endda have Tak en-
gang endnu." – „Tjener Du i denne her Smule Præstegaard?"
sagde han. – „Det gjør jeg," sagde jeg. – „Hør! veed Du
hvad," sagde han, „kunde Du ikke se at skjule mig disse to Diller
med deres Grumslinger en Dag over; for i Morgen skal der
være Jagt efter vore Folk, og jeg vil ikke gjerne have disse her
i *Viborghus*; jeg skal nok hytte mig selv." — „Jeg vil se,
hvad jeg kan gjøre," svarede jeg; „lad dem komme her saadan
lidt efter Sengetid til det vestre Hus der, saa skal jeg faae en
Stige tilrede og hjælpe dem op paa Høstænget – men har I 359.
selv nogen Mad og nogen Drikke?" – „Det har ingen Nød med
det," sagde han, „og nu vil vi give Dig Farvel, til Solen er
vel nede." – Saa slentrede de af hen over Vasen til en
Enstedsgaard, og om Aftenen kom de rigtig nok – og jeg skjulte
disse her to Kvinder og disse her Børn til den næste Aften, og
saa listede de af igjen. – Før jeg skiltes fra dem, sagde Kum-
panen: „Jeg vil ellers gjerne forskylde Dig dette her Stykke –
er der ikke Noget, Du har megen Lyst til?" – „Ja," sagde jeg,
„hvad skulde det være? hm! – det Eneste var Mortens *Ane
Kirstine* der i den Gaard, hvor I gik til iaftes. Men hendes

Forældre vil ikke lade mig faae hende, for de siger: jeg har for lidt, og det har jeg ogsaa." — „Hm! Farlil!" siger han, „Du seer ud til at have et Par gode stærke Arme; det er en god Arvepart, og hun har Skillinger — om et Par Dage kan Du jo forsøge, hvordan den Gamle kan være tilsinds. Jeg skal hjælpe til, det Bedste jeg har lært." — Det lyttede jeg efter; for Skam slaa dem, disse her Rakkere! de er ikke saa helt tossede. De kan baade spaa og vise igjen, og de kan gjøre baade Ondt og Godt, ligesom det kan falde.

Jeg spekulerede paa dette her et Par Dage og noget af Nætterne med, og saa den tredie Dag drev jeg h e til Mortens. Ane Kirstine stod alene udenfor Porten og vendte Ryggen til, for hun var ved at stryge en Væg, saa jeg kom bag paa hende, inden hun vidste af det. „Jøsses! er det Dig?" raabte hun, „hvor har Du været i alle de mange Dage?" — „Jeg har været hjemme og paa Marken og i Heden, ligesom det kunde træffe sig. Og nu kommer jeg og vil se til Dig." „Jeg er ikke værd at se paa," svarede hun og jog sine sølede Hænder ned i Vandkrukken for at skylle Leret af dem. „Jeg er lige glad," sagde
360. jeg, „enten Du er gul eller graa, for Du er mig den bedste Ven i denne Verden; men jeg skal vel aldrig blive værdig til at tage Dig i Favn i Tugt og Ære." — „Det var ikke godt Andet," sagde hun, „men kan hænde sig, at vi faae at bie lidt." — „Jeg kan ikke bie ret længe," sagde jeg, „for min Moder vil have Aftægt, og enten skal jeg til Gaarden, eller ogsaa en Søster; saadan er det, og det kan ikke blive anderledes." — Saa begyndte hun at snøfte og tørrede sine Øjne og sukkede, men sagde ikke Noget. Jeg havde ondt af det for hende, men hvad Raad skulde En hitte paa? — Naa, der kom endda En, der kunde give os Raad, og det var saamænd denne her samme Stakkelsmand. Han kommer med den ene af sine Koner og havde sin Glaskiste paa Nakken og vilde ind i Gaarden. Saa vendte han sig om imod os og sagde: „Se se! hvad staaer I her og bestiller? Følg med mig ind, lille Pige! saa vil jeg se, om jeg kan lave det for Jer; men bliv Du her udenfor saalænge, lille Karl! saa vil jeg prøve, hvordan det kan gaa." — De gik, og jeg satte mig paa en Sten, der laa der, og lagde mine Hænder sammen — jeg var ikke videre glad. Jeg veed ikke, hvorlænge jeg sad der, for jeg var falden i

Søvn; men saa vaagnede jeg ved, at der var En, der kyssede mig, og det var ingen Anden end Ane Kirstine. „Sidder Du her og sover?“ sagde hun, „følg ind med, nu er det, som det skal være. Rakkeren har talt godt for os hos vor Mo'er, og da intet Andet kunde omvende hende, saa sagde han: „Der sidder en sort Hane paa Ranen — I kunde gjerne faae en rød en til at gale over Jer, hvis I ikke gjør, som jeg nu siger.““ Derover blev hun en lille Smule bange og sagde: „„Det faaer at være; men jeg siger Dig, Ane Kirstine! jeg vil beholde den sorthjelmede Ko til min Forsyning, og jeg vil have al den Aftægt, der kan tilkomme mig.““ „„Det er ikke mere end rimeligt,““ sagde jeg, „„og saa har vi vel ikke mere at trættes om.““ Nu kan Du lade lyse, naar Du tykkes.“ — „Hør! veed Du hvad, Ane Kirstine!“ siger jeg: „denne her Stodder, han kommer til at have en Godtgjorelse, og den vil jeg give ham med en god Villie; og kan vi faae fat paa ham, naar vi skal have Gilde, saa skal han ogsaa have en Gryde Suppe og en Hone til sig selv og disse her Kvinder og disse her Born.“ — „Det er ikke mere end billigt,“ sagde hun; „og jeg skal endda ogsaa give dem en Trævl eller lidt mere af mine halvgamle Klæder.“ 361.

Naa da: min Svigermoder gjorde et prægtigt Gilde, og der var fuldt op i alle Maader. Stakkelsmanden var der ogsaa med hele sin lange Hale; men de fik da deres Levemaade for sig selv, kan I nok vide, ved det de var af Rakkerfolket. Ham gav jeg en Trøje, og Ane Kirstine gav Kvinderne hver en Hue og et Korsklæde og et Stykke Vadmel til en Sløjkjole til hver af Ungerne, og de var farlig godt fornøjede.

Jeg og Ane Kirstine vi havde levet en fire Aar godt sammen, som vi gjør endnu, og i al den Tid havde vi ikke seet Noget til denne Stakkelsmand, skjøndt vi havde snakket om ham baade dengang og dengang. Sommetider tænkte vi, at han var omkommen, og sommetider, at de havde sat ham ind i Viborghuset. Naada: saa var det, da vi skulde have vor anden Dreng i Kirke — ham Søren — jeg gik til Præsten for at faae disse her Sager bragt i Orden. Som jeg kommer paa Vasen lige paa det selvsamme Sted, hvor jeg saae den Stakkelskumpan første Gang, saa ser jeg En, der ligger ved den ene Side af Vasen paa sin Ryg i Lyngen og med Benene i Grøften. Det var saamænd ham, jeg

kunde nok kjende ham. „Hvorfor ligger Du her alene?“ sagde
362. jeg, „fejler Du Noget?“ — „Jeg troer, jeg vil til at dø,“ sagde
han; men han hvæste det ud, jeg kunde knap forstaa ham. „Hvor
er de her Kvindfolk,“ sagde jeg, „Du plejer at have med Dig?
Har de forladt Dig og ladet Dig ligge her paa Vasen?“ — Han
vrikkede med Hovedet og hviskede: „en Taar Vand!“ – „Det skal
jeg give Dig,“ sagde jeg, og saa tog jeg noget af det Regnvand,
der stod i Grøften, det tog jeg i min Hatteskygge og holdt til
Munden af ham. Men det var ingen Nytte til, for han kunde
ikke drikke længer, men han gav et Spjæt med Benene og gabede,
og saa var Aanden af ham. – Jeg havde endda ondt af det for
ham, og da jeg kom til Præsten, bad jeg ham, at dette her stakkels
Spøgelse maatte blive gravet ned i Kirkegaarden. Det gav han
mig Lov til, og saa hentede jeg ham paa min egen Vogn og
slog nogle Fjæle sammen og smed ham ned i det nordvestre Hjørne
af Kirkegaarden, og der ligger han.

„Det var nu det,“ sagde han Kristen Katballe, „men hvorfor sidder Du saa stille, Marie Kjølvraa? Kan Du hverken fortælle eller synge os Noget?“ -- „Det var ikke umuligt,“ svarede hun og drog et Suk og sang saa vemodigt, at En skulde næsten tro, at det var hændt hende selv:

Det var ved Helmissetider*) Marie hun skulde afsted;
hun havde sit Tøj i Haanden, vilde til at gaa sin Vej. Hun
havde nu tjent en Sommer i Palle Kristensens Gaard; hun
kom dertil med Svalen, hun var kun sexten Aar. Den Tid hun
var et lille Barn, hendes Fader og Moder var død, og da hun
saa blev større, saa maatte hun tjene for sit Brød. Da hun gik
frem ved Stalden, hvor Palle Kristensen stod, da var Marie
saa sorrigfuld, at hun knap kunde flytte en Fod. Det var ikke
frit for at der stod jo en Taare i Palles Øje. Kan hænde sig,
363. han havde heller seet, at hun kunde hos dem blive. Hun maatte
ikke for hans Moder, for hun var et fattigt Barn, ellers vilde
de havt hinanden, men det skulde nu ikke være saadan. „Farvel
nu, Palle!“ sagde hun, da hun gik ham forbi. Han torte sine
Øjne og vendte sig og sagde: „Farvel, Marie.“ Marie hun

*) Allehelgensdag, 1 Novbr

var saa sorrigfuld, hun tyktes, hvor hun gik frem, at al den Del, hun modte, de sagde til hende ligesom han. Og hvert et Dyr og hver en Fugl, hvert Træ, hun kom forbi, de sagde til hende lige saadan: „Farvel, farvel, Marie!" Det lakked ud mod Aften, og Hanen paa sin Rane, hun tyktes, at naar han goel, han sagde: „Farvel, dit stakkels Barn!" Hun tyktes, at baade Hestene og Koen med sin Kalv de saae saa medlidende til hende og sagde: „Marie, farvel!" Og Hunden i den Gaard han fulgte hende et Stykke paa Vej; og da han vendte om, lod han endda, som han vilde været længere med. Marie hun græd saa vemodig: „Gid jeg kunde sige nu snart Farvel til hele Verden, saa var jeg vel forvaret. I Verden er jeg ene, jeg har slet ingen Ven. Gid jeg med mine Forældre nu kunde samles snart igjen!" Og for et Fjerdingaar var omme, da var hun stiv og kold; før Svalen kom igjen, da laa Marie i sorten Muld.

Urtepotten.

1827.

Da asiatiske Barbarer foer som en skarp Frostvind fra Norden over det yndige, men kjælne Hesperien, søgte en flygtende Skare Tilflugt i Havet paa nogle øde Sandrevler — kun Tilskyl, maaske tarvelige Almisser fra de Floder, som Rhætiens Alper nedsende.

Fra disse i Sandhed landflygtige fattige Fiskere nedstamme de venetianske Nobili, et Adelskab, som i Ælde, Stolthed og Statsaand ikke veg for noget andet i Verden, lige til det napoleonske Sekulum. Hine Sanddynger ere Grundvolden til det prægtige Venezia, i Aarhundreder Havets Dronning, Handelens Middelpunkt, Kongers Voldgiftsmand, Verdens Kassemester.

Men her — selv her, hvor Frihedssind fandt et Fristed fra Lænker og Svøber, har Despotismen vidst at rejse en Trone saa fast, at kun Tiden i Forbund med en vældig Erobrer formaaede at omstyrte den.

Flere indvortes Rystelser modstod den uden engang at vakle: Tiepolis, Bedemars, Falieris Sammensværgelser syntes endog at forny dens Styrke og Fasthed.

Den Sidste, Statens Souverain, selv Oligark, forenede sig med Folket mod Oligarkiet — forgjæves! hans graahærdede Hoved faldt som Sonoffer for Adelens fornærmede Majestæt, hans gamle, men varme Blod besudlede hans egen hertugelige Trone.

Den Første faldt — lig Genuas Fiesco — med Sværd i Haand, dog ej ved Sværdet; men ved et af de Skjæbnens Bud, som Mennesket kalder Hændelse. Hans lemlæstede Lig blev kastet i Havet og — af Krønikeskriveren — gjendøbt med Skræmmenavnet Catilina.

Saga er som oftest uretfærdig mod den Ulykkelige — men Braga maa det tillades idetmindste at ane det Bedre, at sige, hvad Hjertet — ak! altfor tidt mod Forstandens strenge Dom — kunde ønske. Er Ønsket ædelt og skjønt: saa kalde Verden det Digt.

Det var Statens højeste Festdag, dens aarlige Bryllupsdag. Formælingen var fuldbyrdet, Bruden havde modtaget sin Fæstensring, og Brudgommen, omgiven af en glimrende Skare, skred under Musik og Jubelraab over Markuspladsen.

Hvilken Larm! hvilken Glæde! Man tilsmilte, man tilraabte, lykønskede hinanden. Dersom Nogen, ubekjendt med Dagens Højtid, pludselig havde befundet sig i Vrimlen, han skulde troet, at alle Giftefærdige holdt Bryllup paa eengang. Mænd og Kvinder i festligste Gildedragt, Blomster og Krandse i Vinduer og paa Balkoner, Guirlander og Flag paa Skibe og Gondoler.

Paa et Hjørne stod den unge Adelsmand Bajamonte Tiepoli taus og udeltagende og lod Optoget og Skaren drage sig forbi. Hans venstre Haand hvilte paa Sværdhæftet, hans højre i Barmen; hans Overlæbe var optrukken, hans Øjenbryn nedtrukne, hans højre Fodspids klaprede paa Fliserne: hans hele Stilling, Mine og Væsen udtrykte kold Foragt.

Kun naar en Broder Nobile hilsede, nikkede han

med et tvetydigt Smil; eller naar en smuk Dame vendte sit Blik til ham, forandrede han for et Øjeblik sin stolte Holdning og bøjede sig med en Galantuomos fine Belevenhed.

En og anden fornem Bekjendt kunde i Forbigaaende spørge: „I her, Signore?“

„Jeg hører ikke til Signoriet,“ var hans hele Svar.

(Der laa en dobbelt Mening i dette Svar; thi Signoriet var i Venedig det store Raad — en Del af den virkelige Regjering).

Der fandtes ogsaa dem i Hoben, som hilste og bleve gjenhilste ganske ligegyldigt, men hvis Øjekast en opmærksom Jagttager ikke vilde have fundet uden Betydning.

Omsider nærmede sig en Gjenstand, paa hvilken den unge Nobile hele Tiden syntes at have ventet, en Pige — maaske slet ikke skjønnere end mange andre, men sikkert for ham den Skjønneste, hans Hjertes Sol; thi Straalerne fra hendes Øjne traf lysende, opklarende Tiepolis Aasyn, som naar en virkelig Solstraale pludselig rammer Bjergets mørke Side. Den haanligt opkastede Overlæbe sank, Øjenbrynene steg, den venstre Haand faldt fra Kaardeknappen, den højre trykte sig fastere ind til Hjertet, og den fremstrakte Fodspids trak sig hurtigt tilbage.

Gondoliererne drog just nu i Procession over Torvet med deres Silkeflag og bemalede Aarer. De smukkeste Piger af denne Kaste fulgte efter, bærende paa en forgyldt Papgondol deres forgyldte Paphelgen. Blandt disse fremskinnede Margarita som en virkelig Perle blandt Kvinder.

Tvende Gange tilforn havde Tiepoli seet denne

Perle, og tvende Gange var den atter forsvunden i Trængslen.

„Denne Gang," besluttede han, „vil jeg følge Dig, om det saa var til Havets Afgrund!"

Og troligen fulgte han Optoget allevegne, ubekymret om Venners Smil og Bekjendtes Hvisken.

„Se Tiepoli!" sagde En til en Anden, „han løber efter en Gondoliera!"

„Se Tiepoli!" sagde Dogen, der fra sit Paladses Balkon tog Processionerne i Øjesyn, til en af de hosstaaende Timænd, „hans Blik er fastgroet til hin Gruppe af Piger; han har vist ikke Politik, men forlibte Eventyr i Hovedet."

„Forlibelse i Hjertet," svarte den gamle Foscarini, „og Politiken i Hovedet. Cæsar, Serenissimo!*) gik og som en Straajunker paa Dumpejagt."

Gradenigo ryntede Næsen: „Cæsar! der har kun været een Cæsar i Verden."

„Men mange Catilinaer!" afbrød den kloge Olding: „hvorfor har han hverken været i Templet eller paa Bucentauren, ej heller noget andet Sted, hvor hans Rang tilstod ham det?"

„Det opklarer sig nu!" svarte Dogen leende og gik over til andre Gjenstande.

Gondolierernes Tog var tilende. Nogle vandrede hjem; blandt disse Maurizio med sin Datter, den smukke Margarita.

Ej ubemærket fulgte Tiepoli dem i nogen Afstand, indtil hin aabnede Døren paa sin lille Bolig, lod Dat-

*) Dogens Titulatur.

teren træde ind, vendte sig og med dyb Ærbødighed spurgte: om Hans Excellence havde Noget at befale?

„Jeg ønskede kun at vide," svarte Tiepoli, „hvo denne Dame er, som nu gik ind."

„Ingen Dame!" sagde Gondolieren, „det er kun min Datter — min eneste Datter —" lagde han alvorlig til — „en uberygtet Pige —"

„— Saameget desbedre!" afbrød Tiepoli, „jeg har aldrig søgt Bekjendtskab med berygtede Fruentimmer; Eder og Eders vakre Datter ønskede jeg gjerne at kjende."

„For megen Ære!" svarte Maurizio mørk, — „eller — maaske —"

„— For megen Vanære! vilde I sige?" tog hin hastigen Ordet: „Nej, min Ven! saaledes er det ikke ment."

„Jeg veed ikke," sagde Maurizio, „hvad Grev Tiepoli ellers kan mene med sit høje Besøg i min ringe Hytte."

„Det skal I erfare," lød Svaret, „dersom I iaften vil besøge mig i min Bopæl, den ligger —"

„Ved Rialtobroen!" afbrød Gondolieren; enhver Venetianer kjender jo Grev Tiepolis Palads — jeg skal komme og modtage Eders Excellences Befalinger!"

Med disse Ord gjorde han en dyb Reverens og gik ind i sit Hus.

Tiepoli gik hjem.

I Paladsets Forsal fandt han den unge adelige, engang rige, men nu forarmede Molizzi.

„Har Serenissimo," sagde denne med dæmpet Røst, „udseet sig en Dogaressa idag?"

„Maaske, Hr. Admiral!" svarte Tiepoli smilende; „hvorledes staaer det ellers med Flaaden?"

„Efter tvende tabte Slag," sagde hin, „kan den ikke være i bedste Forfatning — kun tyve sejlfærdige Galejer; men Stemningen er god blandt Besætningen; den er ganske forbitret imod Regjeringen."

„Meget vel!" vedblev Tiepoli, „Arsenaloterne —?"

— „Ligne sig selv!" svarte Molizzi, „ægte Prætorianere! Den Højstbydende række de altid deres brede Næver."

„Borgerne?"

„— Tre Hundrede ere allerede vundne —"

„— Hvormeget vide de?" —

„— Omtrent saa meget som jeg: at der er et gavnligt Værk igjøre; men naar, hvorledes og ved hvem det skal udføres —".

„— Det Sidste veed I dog, Molizzi!" afbrød Tiepoli: „I og jeg alene; paa denne Hemmelighed hviler det hele store Værk. Vore Fjender se maaske den voxende Strøm; men finde de ikke Kilden, hvorfra den udspringer, skulle de forgjæves prøve paa at standse eller aflede den. Her, min Ven!" lagde han til, idet han førte ham ind i sit Kabinet, „her er Penge! bland dem med Løfter og uddel dem med Eders sædvanlige Klogskab — lønligt! Glem ikke Eder selv! men lad, som I forglemmer Eders Kreditorer! for dem maa I endnu være den fattige, forgjældede Molizzi; ellers vilde I lettelig vække deres Mistanke. Hvad er der udrettet med Landtropperne?"

„Fire Kapitainer," lød Svaret, „ere vundne for vor Sag: paa første Vink støde de til os med alle deres Folk. Men tillad mig nu at sporge Eder: naar skal det bryde løs? Alt er forberedt; Gemytterne ere varme; ved

altfor lang Opsættelse ville de lettelig afkøles. Gnisten er tændt; men uden Næring vil den snart slukkes."

„Alle mislykkede Revolutioner," svarte Tiepoli, „ere begyndte for tidligt. Jeg venter paa de tvende Regimenters Afsejling til Fastlandet; og den skal jeg paaskynde. Se her! sørg for at disse Papirer komme i Løvemunden*). — Gjør Eder magelig, Molizzi! her kan Ingen overraske os."

Paa denne Anmodning lagde Molizzi en forloren Næse og en hvid Haartour paa Bordet. —

„Det er haardt," vedblev Tiepoli, „at en tapper Krigsmand skal liste sig forklædt omkring som en Bandit — saaledes lønne Venezias Herrer. I har ofret Fædrelandet Eders Guld og Eders Blod; og dette giver Eder ej engang saa meget tilbage, at I dermed kan skjule Eders Saar."

„Despoternes Drabanter," svarte hin bittert smilende, „maa altid sejre; eet tabt Slag udsletter alle deres forrige Fortjenester."

Det ringede. Tiepoli gik ud i Forgemakket, og hans Ven maskerede sig igjen. Lidt efter kom hin tilbage og meldte, at en Dame ventede ham. Molizzi trak Øjenbrynene sammen.

Tiepoli greb hans Haand og sagde leende: „Der gives mangfoldige Masker — man kan maskere sit Ansigt og sine Handlinger: den forlibte Fruentimmergjæk Tiepoli er ikke frygtelig for Statens vise Fædre; de glemme, at Venus og Mars spille under Dække med hverandre."

*) I Munden af tvende Metalløver lagdes alle hemmelige Angivelser.

„Antonius," svarte Vennen mørk, „glemte Alt i Cleopatras Arme."

„Men Cæsar ikke!" gjenmælede hin; „lad mig ledsage Eder til Bagporten!"

De gik.

Kort efter kom Tiepoli igjen med en Triumfators Anstand og Mine. Med korte, hurtige, faste Skridt ilede han gjennem Værelset, men standsede pludselig som ramt af et elektrisk Slag ved et meget stort Spejl.

Han gjorde en truende Bevægelse med Haanden: „Forræder! vil Du røbe mine Hemmeligheder?" hviskede han: „skriver Du ikke tydeligt: Tiepoli og Signora Foscarini? — Men nej, Du est min Ven, og vil advare mig; godt! Ingen uden Du skal læse i mit Ansigt: at Timandsraadets skjulteste Planer nedlægges i den kjælne, men gamle Foscarinis Ægteseng, for siden at afsløres i den unge Tiepolis Lønkammer — men — hvad er dette? hvad staaer der nu under dette unge Menneskes nedtrukne Bryn? Forførelse? — Det er Usandhed! hun kom mig først imøde — Spioneri? Hm! an dolus an virtus qvis in hoste reqvirat?*) Uden den første vilde Krigeren være enarmet —."

Tjeneren kom og afbrød denne Monolog: „En Gondolier lader sig melde!" berettede han.

„Før ham ind!" befalede Herren.

Med kold Ærbødighed, med flygtige, mistroiske Blik fremstillede Baadføreren sig. Tiepoli gik ham imøde.

„Jeg har bedet Eder — men lad os sidde ned —"

Maurizio bukkede dybt, men blev staaende; Tie-

*) List eller Magt — hvo vil spørge derom hos en Fjende?

poli greb tvende Stole, satte sig paa den ene og næsten trak Maurizio ned paa den anden.

„I skriver maaske“ — vedblev han — „paa Eders Datters Regning en blot simpel Høflighed, som Agtelse for Borgerværd byder; I troer maaske, at Adelsmanden i dette Øjeblik leer i sit Hjerte ad Faderens Godtroenhed, at han ved en forstilt Medlidenhed vil afkjøbe denne Datterens Ære og Dyd?“

Maurizio kastede et hurtigt Blik paa Tiepolis Ansigt; det viste kun venlig Oprigtighed.

„I tager fejl; men det er naturligt — det er nødvendigt, at I maa miskjende mig! thi den Borgerklasse, til hvilken jeg hører — aldeles uden mit eget Valg — nærmer sig sjelden paa denne Maade Eders, undtagen naar den trænger til Eders kraftfulde Arme eller lyster efter Eders Koner og Døtre —.“

Baadføreren vendte sig halvt om mod den Talende og saae ham forundret, men dristig ind i Ansigtet.

„Troer I,“ blev Tiepoli ved, „at Ægteskab mellem Adelige og Uadelige er tilladeligt efter Naturens Love — forstaa mig vel — efter Naturens Love, ikke efter Statens?“

„Ja.“

„Hvilke Love anseer I for at være de ældste og almindeligste?“

„De første.“

„Godt! men om nu I og jeg engang blive enige om at hylde de første? Lad os tage et andet Exempel: hvor mange Børn har I?“

„Kun eet.“

„Har heller ikke havt flere?“

„To til, Excellenza! men de har med deres unge Blod betalt deres Gjæld til Fædrelandet.“

„Til Fædrelandet!“ gjentog Tiepoli langsomt: „til Staten, vilde I sige, til — Adelen“ — det sidste Ord hviskede han halv bortvendt og halv højt, som for sig selv; dog saa at Maurizio tydeligt kunde høre det.

„Naa! og disse to Sønner, døde de efter Statens Love eller efter Naturens?“

„Efter Statens.“

„Vist nok! thi efter Naturens maatte de have levet endnu, arbejdet for Eder, naar Eders egne Kræfter efter samme Love svækkes — saaledes, seer I, ligger Naturen og Staten ofte i Strid — hvilket Parti vilde I vel slaa Eder til, naar I engang skulde vælge? hvilken Herre er den mægtigste, Naturens eller Statens?

„Excellenza!“ svarte Gondolieren, „jeg er en god Venetianer; Eders Naade behager at sætte mig paa Prøve —.“

„— Det gjør jeg virkelig; thi det er mig vigtigt at vide, hvorledes den Mand tænker, med hvem jeg maaske kommer i nøjere Forbindelse — hvor faldt Eders Sønner?“

„I Slaget ved Spartivento.“

„Oh! det var ogsaa der, hvor min Fætter Bragadino betalte sin Gjæld til Staten; han fik en prægtig Begravelse og hans Enke 30,000 Zechiner — hvormeget fik I vel i Erstatning for Eders Tab?“

Maurizio sprang op, men svarte Intet.

„Seer I altsaa,“ vedblev Tiepoli — „Gjæld og Gjæld ere to Ting; naar en Borger falder, betaler han sin Gjæld til Staten, saa ere de kvit; men naar en Adelsmand betaler sin Gjæld, saa formerer han stundom

sit Bo — som man siger — atter en Forskjel! ja — det overrasker Eder at høre en Adelsmand tale saaledes; men Menneske er en højere Titel, og den er tilfælles for Eder og mig. Men til Sagen: jeg har sat mig i Hovedet at ville tage en Kone af Borgerstanden. Vore adelige Kvinder ere fordærvede, stolte, rænkefulde, utro — jeg ser mig om efter en borgerlig Pige med ædel, ikke med adelig Tænkemaade —."

„— Men Excellenza! den fine Dannelse — at kunne skikke sig i denne højere Stilling —"

„Et godt Hjerte og en sund Forstand er den bedste Dannelse. Svarer Eders Datters Indvortes til hendes Udvortes, saa har jeg fundet, hvad jeg søger. Og er min Begjæring til Eder, at I forunder mig — i Eders egen Nærværelse — en Times Samtale med Eders Datter: ynde vi hverandre, blive vi Mand og Kone; hvis ikke, sværger jeg Eder til som ærlig Mand — det er fuldt saa meget som Adelsmand — jeg skal aldrig forlange at se eller tale med hende mere.

„Eders Forlangende, naadige Herre!" svarte Maurizio, „kan jeg ikke afslaa, endskjøndt jeg ikke er istand til at forestille mig Følgerne af denne Sammenkomst, dersom den bliver den sidste; men om I ikke finder hos den simple Baadsmandsdatter, hvad en hastig opvakt Tilbøjelighed har foregjøglet Eder, da kan I, naadige Herre! gaa bort ligesaa rig og lykkelig som forhen: men Margarita kunde miste Alt, hvad hun ejer, sin stille Hjertero, eller idetmindste hin beskedne Nøjsomhed, der egner sig for en fattig Borgermands Datter; hun kunde vende sine Øjne fra den lave Hytte, som hidtil indesluttede alle hendes Glæder, op til Paladsets Herlighed, for hvilken hun hverken er bestemt eller dannet."

„Denne Følge,“ sagde Tiepoli, „ville vi let kunne forebygge; hun kjender mig sikkerlig ikke, og I fremstiller mig for hende under Karakter af en Kjøbmand fra Fastlandet —“

„— Men om nu,“ afbrød hin, „hun virkelig fandt Yndest hos Eder, og —“ han rystede med Hovedet — „min Margarita en fornem Dame — Excellenza! —“

„— Det er ikke vanskeligere,“ raabte Tiepoli, „at se opad end nedad: vi have hørt om en Hertuginde, som ægtede en Bonde, og det blev en lyksalig Forening baade for dem selv og for Folket. Og her, kjære Medborger! er Standsuligheden — i Sammenligning — kun saare ubetydelig. I veed desuden allerede, hvorledes jeg tænker i dette Punkt. — Og nu, gode Maurizio! naar tillader I mig at komme?“

„Ligesaa gjerne strax som siden,“ svarte denne: „er der Lykke ivente, kan den ikke komme for tidlig; men i modsat Fald, da er det for mig den største Ulykke at maatte leve i Frygt for den — altsaa naar Eders Excellenza befaler —“

„— Saa ledsager jeg Eder hjem!“ sagde Tiepoli, idet han ombyttede sin glimrende Kjortel med en simplere og sin Fjederhat med en Rejsehue — „men lad Excellenzen og den naadige Herre blive borte baade nu og herefter! Ingen er herlig og Ingen er naadig uden Gud alene.“

Gondolføreren Maurizio levede som Enkemand med sin Datter Margarita — efterat Krigen havde berøvet ham hans tvende Sønner hans eneste Barn — i sin Fædrene-Bopæl ved en af Stadens Kanaler.

I Huset vare foruden dem kun en gammel Roerkarl

og en firsindstyveaarig Enke, Maurizios Moster; denne havde været Margaritas Opdragerinde.

Enten man tilskriver det den Gamles pædagogiske Kunst eller Naturen, som ofte ved lønlige Kræfter og under usynlig Virksomhed frembringer det skjønneste Værk — vist er det, at den sextenaarige Margarita var en Perle blandt Piger, dejlig af Skikkelse, from, venlig, munter af Sind og netop saa klog, som Kvinden behøver at være, for ikke at gjøre Manden undselig, enten paa hans egne eller hendes Vegne. Den Gamles Opdragelse havde en dobbelt Tendens: at indgyde Ærefrygt for Himmelen og Foragt for Jorden; Kjærlighed til den førstes Indvaanere og Had til den sidstes — mandlige; hendes Ideal af jordisk Lyksalighed var Klosterliv. Sin Lære indklædte hun i Fortællinger; men da disse altid vare Sandheden tro, havde de kun det Halve af den tilsigtede Virkning: Kjærligheden kom ind i det unge Hjerte — Hadet blev udenfor.

Hun elskede Gud og Alt, hvad han havde skabt, undtagen Djævelen, hans Væsen og hans Engle, Judas, Jonas, Sørøvere og Banditer: ynke disse, græde for dem, kunde hun: men hade dem var hende umuligt, da en saadan Sindsbevægelse var aldeles fremmed for hendes Sjæl. Hvad Klosterlivet angik, da vakte det virkelig hendes Længsel; men mest fordi hun udenfor sin Celle tænkte sig en Hauge, i Haugen Blomster og mellem Blomsterne en — Gartner. At dette sidste, men ellers saare nødvendige Rekvisit for en Hauge ikke udeluktes af hendes Ideal, deri var den Gamle selv Skyld, da hun engang havde fortalt sin Opdragling en Historie om en afskyelig Prinds, der under saadan Karakter havde forført og bortført en stakkels Nonne - dejlig havde han været, men

just derfor desto farligere og hadeværdigere. Dog, jo mere den Gamle skjændte paa Prindsen, jo mere beundrede den Unge ham; ja hun var nær ved at misunde Nonnen, ikke mægtig til ganske at undertrykke det Ønske: selv saaledes at vorde bedragen.

I de sødeste Ønskers Foraar havde hun seet Tiepoli og strax mærket, at hun selv ikke var ubemærket af ham; og se! den unge, skjønne, glimrende Ridder blev snart hendes Hauges Gartner, hendes Hjertes Prinds. Stærkt rødmende, dybt nejende hilste hun derfor den Indtrædende, hvem Faderen forestilte hende som en Bekjendt, Kjøbmand Gazzo fra Fiume. Denne, forud indtagen for den dejlige Pige, udtydede strax til sin Fordel den yndige Forvirring, med hvilken hun modtog ham; og efter en Times Samtale følte han sig ganske fortryllet af den unge Piges Uskyld og Naturlighed.

Med et ømt Blik til hende og et varmt Haandtryk til Faderen forlod han Huset, for hjemme at overgive sig til længselsfulde Drømme.

Næste Morgen befalede han Tjeneren at bringe til Maurizios en stor, kostbar og med allegoriske Afbildninger udsiret Vase, fyldt med Jord, der skjultes af et Lag glimrende Sølvsand. Til Margarita fulgte et Brev med forgyldte Kanter, omvundet med et lysgrønt Silkebaand; og i Brevet var skrevet følgende:

Tør, skjønne Pige! jeg Dig byde
Et Blomsterfrø, i Muld nedlagt?
Snart vil det frem til Lyset bryde
I al sin Yndes Ungdomspragt;
Af Solens Straaler vækket,
Det let afkaster Dækket

Og vorder gyldne Vases Pryd:
O! maatte saa min Elskovs Flamme,
Du Huldeste! dit Hjerte ramme
Og vække det til Livets bedste Fryd!

En elsket Digters Vers ere altid fortræffelige, og indeholde de en Kjærlighedserklæring, ere de uforlignelige; disse fik altsaa en bestemt, men alligevel urolig Plads paa den Skjønnes Barm, hvorfra de ofte bleve fremtagne for paany at gjennemlæses og kysses. Næsten ligesaa tidt beskuedes, vendtes, vandedes Blomsterpotten, som nu prydede Vinduet i det lille Oververelse, som Margarita delte med den gamle Grandtante.

Der gik nogle Dage bort, inden Tiepoli fik Tid at afhente Svar: Forberedelserne til det store, farefulde Værk beskjæftigede ham uafladelig; det skred lønligt, men mægtigen fremad. Timandsraadet lod sig skuffe af de falske Angivelser, og Landtroppernes Afsendelse til Fastlandet blev besluttet; deres Bortgang skulde være Signalet til Revolutionens Udbrud.

Saasnart Tiepoli erholdt en Aftens Frihed, ilede han til Maurizios og vandt paa eengang Datteren for sin Kjærlighed og Faderen for sin dristige Plan. Denne Sidste, af Naturen frihedssindet, modig og fast, blændedes af de glimrende Udsigter til Magt og Rigdom og den høje Lykke, som kunde vorde det eneste, elskede Barn til Del. Han hvervede med Iver blandt de Kjækkeste af sin Kaste. Men ogsaa han maatte lige til det Sidste – som Molizzi – skjule Anføreren for de Sammensvornes Øjne.

Margarita blev aldeles uvidende om sin Elskers rette Navn og Stand saavelsom om det forvovne Foretagende, der enten skulde hæve eller styrte dem Begge.

Hun henlevede et kort, men sødt Drømmeliv i sin Elskovs Morgendæmring; hin Hjertets mægtigste Følelse — stundom den mildeste, stundom den vildeste — holdt i sin Fremspiren, Udvikling og Blomstring lige Skridt med det i Guldkarret indesluttede Frø. —

Ak! hvor lidet anede hun, at begge med eet Slag skulde tilintetgjøres.

Santo Vitas Fest nærmede sig. Paa denne Helgens Dag havde Venetianerne vundet en Sejr over Tyrkerne, og derfor blev den aarligen fejret med megen Bram og Glæde. Denne Dag skulde nu betegnes ved en sørgelig Sejr over Medborgere.

Næstforegaaende Morgen afsejlede Landtropperne til Fastlandet, hvor nogle af de Sammensvorne udspredte foruroligende Rygter: saa at der saaes Røgen, men Ilden ulmede langt derfra i Hjertet af Staten.

„Nu!" raabte den utaalmodige Molizzi, idet han med glødende Ansigt stormede ind i Tiepolis Gemak: „nu sejle de!"

„Da slaaer snart Despotismens sidste Time!" svarte denne: „Imorgen skal Folket atter juble over en Sejr, hvis Frugter Tyrannerne nyde; men vi ville lære det, kjække Molizzi! at festligholde Dagen paa en værdigere Maade. Nu tilsige I tolv af Vore at møde Een for Een hos Eder og forblive der til Aften: da gaa de ud og hente alle i Planen indviede Adelsmænd, Officerer og Borgere; men hurtig og stille ved Midnat skal jeg være iblandt Eder. Selv har jeg nylig vundet en Ven i Baadsmændenes Kaste; hos denne samler jeg et Baghold, som skal falde Fjenden i Ryggen, medens I angribe forfra. Il nu, min trofaste Ven, men lønligt og taus, som til en forbuden Hyrdetime!" — han greb

begge Molizzis Hænder — „inden Solen kommer atter der at staa, skinner den paa det befriede Venezia — eller —“

„— Intet Eller!“ raabte Molizzi heftigt, „dersom et saadant fejgt og nederdrægtigt skjulte sig i min Sjæl, var jeg uværdig Svend hos Venezias anden Bygmester.“

Han kastede Tiepolis Hænder fra sig og ilede bort.

Denne blev staaende en Stund taus, henreven ind i Fremtiden. Derpaa iførte han sig sin sædvanlige Forklædning og gik til Maurizio, hvem han meddelte en lignende Befaling; kort efter Midnat maatte han nemlig have alle sammensvorne Gondolierer samlede hos en af dem, som ejede et rummeligt Hus ikke langt fra St. Markopladsen.

Der vilde han første Gang aabenbare sig for dem som deres Anfører paa den farefulde Vej til Frihed.

Det blev Midnat. Molizzis store, men meget tomme Palads var kun sparsomt oplyst; det saae ud, som det i skummelt Mismod skammede sig ved den indvortes Fattigdom. Herren og Tjeneren — den Sidste en overbleven Levning fra fordums Velmagt — færdedes ensomt og tyst, som Præster i et forladt Tempel, men denne Nat med mer end sædvanlig Travlhed.

Ikke i en lang Række af Aar var her lavet paa saa talrigt et Selskabs Modtagelse. Tiepolis Gavmildhed havde gjort det muligt at opdække et langt Bord i Husets største Sal med koldt Kjøkken, men især med kostelige Drikkevarer i rundelig Overflod. En Lysekrone hang midt over Bordet og oplivede med sin Glands de lange Rader af fyldte Vinkarafler. Alle de andre Værelser i Slottet havde maattet aflevere deres Stole, der — som gjorte til vidt forskjellige Tider — vare af

forskjellig Skabelon og Størrelse. Trindt om paa Væggene hang den gamle, tilforn saa mægtige Families Billeder og stirrede paa den festlige Anretning med stive, næsten mistroiske Blikke.

Molizzi, Stammens sidste Skud, gik omkring og beskuede de udgaaede Grene, medens Tjeneren, glad over det uventede Gjenskin af fordums Herlighed, syslede med Anretningen.

Da lød det aftalte hemmelige Tegn — et Opstrøg paa Spejlet af Døren med Enden af en befugtet Finger — det rullede som et dumpt Tordendrøn i den øde, hvælvede Forsal. Tjeneren indlod den første af de Sammensvorne, og hurtig gik nu Døren op og i; og inden et Kvarteers Forløb vrimlede det i Hallen af Bevæbnede, der bevægede sig blandt hverandre med taus Højtidelighed.

Saaledes forestille vi os en Forsamling af Aander, hvem den mægtige Besværger pludselig hidstævner fra deres vidtadskilte mørke Boliger.

Alle vare de indvarslede af hine tolv Molizzis Fortroligste, uden at erfare noget Bestemt om Samlingens Øjemed; og selv de Tolv vidste intet Mere, end at det gjaldt en gavnlig Forandring i Staten; hvorvidt denne skulde gaa, hvori den skulde bestaa, naar den skulde begynde — alt dette havde Molizzi denne Nat lovet at aabenbare dem, saavelsom at fremstille for dem det hidtil skjulte store Drivhjul, Sammensværgelsens ukjendte Ophavsmand og Leder.

Forventningsfulde indfandt sig derfor disse — i Alder og Tænkemaade meget ulige og kun i Misfornøjelse med Regjeringen enige Mænd. Nysgjerrige betragtede de hverandre: de forskende Blikke gled hen over fremmede Ansigter

og dvælede med Forundring eller Velbehag paa bekjendte. Venner opdagede og tilnikkede hinanden; Fjendtligsindede vexlede kolde, mistroiske Øjekast; men Ingen opløftede sin Røst, for Værten traadte ind og afbrød denne Aandescenes varselfulde Stilhed.

„Ædle Venetianere!" sagde han, „det glæder mig — og det smigrer mig — at saa talrig en Samling af Fædrelandets bedste Mænd have modtaget og fulgt min Indbydelse. Et Værk for Aarhundreder tager nu sin Begyndelse; kun det Halve af en Nat ligger endnu imellem dets Grundvold og dets Krone. Det tilkommer ikke mig at give det Ord, som skal sætte Arbejderne i Bevægelse — ikke jeg, men Mesteren, der lønlig, og dog med ligesaa stor Iver som Visdom har samlet Materialierne, maa antyde, hvad og hvorlunde der snart med forenede Kræfter skal virkes. Imidlertid beder jeg Eder deltage i et Brodermaaltid."

Ved disse Ord aabnedes Fløjdørene ind til Spisesalen, og Molizzi skikkede sine Gjæster tilsæde.

Aldrig har maaske saa talrigt et Selskab holdt saa stille et Maaltid: Ingen vilde være den Første til at aabne en Samtale, hvis Æmne her aldeles ikke kunde være selskabeligt, men nødvendigen maatte angaa det vigtige, endnu ufødte Værk, der beskæftigede Alles Tanker.

Vel søgte Værten at opmuntre sine Gjæster, men det havde ingen Art; han røbede selv altfor tydeligt sin egen Urolighed. Længselen efter et Udbrud af den lønligt ulmende Ild blev stedse heftigere, Utaalmodigheden efter den store Ukjendte stedse ængsteligere.

Endelig rejste sig en fyrig Yngling, skød det fulde Glas fra sig og sagde:

„Signor Molizzi! Enhver af os veed, at I ikke

har indbudet os for at æde og drikke; det er paa Tiden, at I opfylder paa eengang for Alle, hvad I har lovet Enkelte —"

„— Maaske," afbrød ham en af de Ældre, „komme vi til at spise Desserten i Blykamrene*)."

„Det seer næsten ud," raabte en Tredie, „som om dette var en Snare til paa eengang at fange os Alle."

Nu stod En efter en Anden op fra sit Sæde, og en forvirret Larm af hundrede Stemmer fyldte den nys saa tause Hal; den næsten fortvivlede Vært søgte forgjæves at komme tilorde.

Da aabnedes Døren, og Tiepoli traadte ind, fuldtbevæbnet, med en Konges Anstand og Mine. I glad Forundring modtoges han af Forsamlingen, og hans Navn lød paa eengang fra hundrede Læber.

„Venetianere!" begyndte han, „Frihed har været Maalet for alle selskabelige Forbindelser; men Ingen har hidtil aldeles opnaaet og Mange have — med eller uden Forsæt — ganske forfejlet det; blandt de Sidste er det Samfund, som vi tilhøre. Vore Fædre begrundede en lovmæssig Forfatning, der skulde betrygge Lighed i Pligter og Rettigheder og almindelig Frihed i Udøvelsen af hine og Nydelsen af disse. Denne borgerlige Ligevægt er efterhaanden forstyrret: Minoriteten har tilrevet sig Friheden, Rettigheder og Nydelser, og væltet Pligterne over paa den langt større Del af Folket. Republiken er ikke mere; Venezia beherskes af nogle hundrede Konger, hvis usurperede Vælde gaaer i Arv fra Slægt til Slægt.

„Ingen Despot har endnu, saalænge Verden staaer,

*) Det berygtede Statsfængsel.

over Slavehorder svinget saa frygteligt et Jernscepter som det, hvorunder de ædle, fordum frie Venetianere nu vaande sig. Den oligarkiske Svøbe hudfletter arbejdsomme, tapre Borgeres under Aaget dybtnedbøjede Rygge. I Følelsen af oprindelig retfærdig — men nu trædskelig fraranet — Frihed have de ofte stræbt at bryde de foragtelige Lænker — forgjæves! de ere hvergang snoede end fastere om de fribaarne Hænder.

„Landsmænd! Medborgere! det bør ikke — det kan ikke blive saaledes! Tyranniets afskyelige Trone maa styrte! men jo længer den staaer, jo mere fordærvende, sønderknusende vorder dens Fald. — Jeg er udsprunget af Aristokraternes Kaste; min Fødsel har aabnet mig Adgang til uretfærdig Magt over Tusinde af mine Medborgere; men mine Grundsætninger have forbudet mig at søge dette ulovlige Herredømme — jeg frasiger mig det frivillig, med Foragt bortstøder jeg Svøben, der drypper af mine Landsmænds Blod. Jeg er Borger i Venezia — dette er mere end Adelsmand! Skal mine Forfædres Vaabenskjold være et Symbol paa tilranet Voldsmagt: for sønderbryder jeg det og kaster det som et Forsoningsoffer i Frihedens evige Alterild."

Her gjorde Taleren et Ophold, under hvilket et lydeligt Bifaldsdron rungede i Hallen; kun nogle af Adelsmændene iagttog en mistænksom Taushed; dette mærkede Tiepoli og vedblev:

„Dersom hele Adelstanden havde været i Besiddelse af Statsmagten; dersom det ikke var et lidet Udskud af samme, der — med Tilsidesættelse af de Andre — havde bemægtiget sig Roret, dersom den øvrige langt større Del ikke delte Pidskeslagene, Blykamrene, Vandfængslerne,

Tommeskruerne, Hængestolen*) med Borgerne; dersom ikke den titulaire Doge selv var Oligarkernes Dukke, hvis Hoved sidder ligesaa løst som den ringeste Træls — i Sandhed! jeg skulde neppe have vovet at indbyde saamange adelige Borgere til den sig nærmende Friheds-Fest.

„Dersom jeg ikke havde troet, at enhver af Eder betragtede sit Skjoldmærke ikkun som en alvorlig Paaminder om Forfædres Borgerdyd, som en streng Forpligtelse til at bevare og formere denne kostbare Arv; dersom jeg ikke vidste, at enhver ægte Adelsmand løfter sit Skjold som et Værn for sine Medborgere og sit Sværd ikkun mod sit Fædrelands Fjender — aldrig skulde jeg her til fælleds Forbund have forsamlet Mænd, hvis Stilling i en nu forvansket Statsforfatning er ligesaa forskjellig, som deres Tænkemaade og Grundsætninger ere ensartede og sammenstemmende.

„Loven, Venetianere! er vor fælleds, eneste retmæssige Herre; med eller uden Skjoldmærke ere vi Alle dens Tjenere. Lad Navn og Titler gaa i Arv som et Krav fra Staten paa de med Hæderstegn udmærkede og derved til Hædersdaad forpligtede Slægter; men Embeder og Værdigheder vorde ene Fortjenestens, Dueligheden og Dydens Løn!"

Et endnu fyrigere og almindeligt Bifaldsraab afbrød nogle Øjeblikke den begejstrede Taler.

„Tiden er kommen," vedblev han, „Tyranniet har naaet sin højeste Spids, hvor det svimlende, vaklende,

*) I Fængslet stod op til Væggen en Stol, hvorpaa man lod de til en hemmelig Død Fordømte sætte sig: en Jernbøjle foer da strax ud og lagde sig om Livet; en anden om Halsen, som af en Bøddel i Værelset bag ved skruedes til.

skjælvende venter den Haand, som med et rask og let Stød skal nedstyrte det i Afgrunden. Frihedens uudryddelige Træ — længe hadet, ofte forhugget, men aldrig omhugget — har slaaet nye lønlige, men kraftfulde Rødder, og snart skal det med sine vældige, frugtrige Grene overskygge det gamle, herlige Venezia.

„Imorgen give Despoterne et Skuespil til Pris; dette vorde det sidste Gjøgleværk, hvormed de søvndysse det for sin Frihed, sin dyrebare Fædrenearv, saa skjændigt bedragne Folk. Hidtil have vi kæmpet for Tyrannerne; imorgen kæmpe vi for os selv og vore Børn i tusinde Led - hvo vil med i den hellige Kamp?"

Med et dundrende „Io"*) foer alle Sværd af Balgen, og Forbundet paa Liv og Død beseglede med Staal og Vin.

Tiepoli slog atter til Lyd med Haanden og sagde: „Min Plan er simpel; saasnart Kanonerne imorgen aabne Festen, give de Tegnet til Republikens Gjenfødelse. I, mine Venner! storme under Molizzis Anførsel Dogens Palads, bemægtige Eder hans og alle de øvrige Raadsherrers Personer; medens jeg med et talrigt og tappert Baghold gjør mig til Herre over Arsenalet og Flaaden. Blod skal spares — saavidt muligt — men Alt, hvad værger sig, maa dø. Frihed er vort Krigsraab, og ved dette maa alle i Planen Uindviede forene sig med os. Efter fuldbragt Daad fremlægger jeg for det forsamlede Folk Udkastet til en fri, paa billige Love grundet Forfatning."

Molizzi løftede atter sit Sværd: „Leve vor ædle Doge Bajamonte Tiepoli!"

*) Jeg.

Hans Udraab gjentoges med Enthusiasme af hele Forsamlingen. Tiepoli vinkede, og der blev atter tyst.

„Ikke saa, mine Venner og Brødre! det er ikke den hertugelige Krone, hvorfor jeg kæmper, men mit Fædrelands Frihed; dens Erobring være min eneste Belønning; skal nogen Ære vorde mig til Del, da være det den, at I gjøre mit Navn til Løsen og sætte det ved Siden af det velsignede Ord: Frihed!“

„Frihed og Tiepoli! Tiepoli og Frihed!“ lød det i tordnende Samraab, under hvilket han selv forsvandt, efter at have overgivet sin Fortrolige, Molizzi, det skrevne Udkast til den kommende Dags blodige Værk.

Hos Gondoliererne fandt Tiepoli kun Lidet nødvendigt at lægge til Maurizios kraftige Tale, der allerede havde sat de djærve Sømænd i den ønskeligste Stemning. Ved sin Indtrædelse blev han derfor hilset med et jublende: „Leve vor ædle Hertug!“

„Brave Venetianere!“ lød hans Svar, „værdige Ætlinge af hine Mænd, som oprejste Frihedens hellige Alter blandt Havets vilde Bølger! Eder er det forbeholdt at gjenføde den tabte Frihed, at tilbagevinde det frarøvede kostelige Klenodie. Ingen har dybere end I følt Tyngden af det skjændige Aag, nogle faa Forrædere have lagt paa Medborgeres fribaarne Skuldre: Rigdom, Magt, Embeder og Ære tilhøre Enkelte, hvis eneste Fortjeneste er den, at nedstamme fra Mænd, med hvis Dyder de søge at skjule deres egne Laster.

„Disse faa Tyranner eje nu Staten, og de ødelægge den. For dem arbejde alle I Andre; for dem leve I, for dem dø I. Eders Arme, Eders Blod, ja selv Eders Tanker er deres Ejendom. Hvad eje I selv,

uden Møje, Nød og uophorlig Frygt for Eders Bødlers Vrede? I have Sønner; men de ere Slaver som deres Fædre. I have Hustruer og Døtre; men kun for at frembringe et Trælleafkom, der kan arbejde og kæmpe for hine lade og fejge Despoter. I have Love; men kun for Eder selv — Tyrannerne ere over Lovene. I have Handel; men den beriger Eders Plagere. Eders Galejer fure Middelhavets Bølger; men I selv ere smeddede til deres Aarer.

„Se! disse ere de med Tusindes og atter Tusindes Blod saa dyrekjøbte Frugter; derfor flygtede vore Forfædre fra det herlige Italia; derfor have de gjennem Aarhundreder kæmpet mod Havets og Himmelens Vrede. Venetianere! hædrer Eders Forfædres Minde og afryster de skjændige Lænker! aftoer i Tyrannernes Blod den Skamplet, hvormed de have besudlet Venezias ædle Love! drager Eders Sværd for Eders egen Sag og vorder frie!“

Et stormende Bifald fulgte paa denne Tiltale: man priste Taleren som Fædrelandets Befrier, man lykønskede sig indbyrdes; klaskende Haandslag og glædetindrende Blikke viste Tiepoli hans Tales mægtige Virkning.

Under denne frydefulde Tummel forsvandt han, men vendte snart tilbage, indledende en tilsløret Dame.

Alles Øjne stirrede med forventningsfuld Nysgjerrighed paa det fremtrædende Par; Tiepoli gjorde nogle Skridt fremad midt ind i Kredsen.

„Medborgere!“ sagde han, „I have hørt og billiget mine Ord, uden at min Stand, uden at dette, at Fødselen bestemte mig til Eders Tyran, har vakt den mindste Tvivl om min Oprigtighed. Venetianere! mine Handlinger skulle retfærdiggjøre Eders Tillid: jeg foragter

den Hæder, som borges fra hensmuldrede Forfædres Grave; jeg forbander enhver Magt, som arves og ikke erhverves ved egen Daad og egne Dyder. Min Sjæl, som kun bejler til sand, selvfortjent Hæder, harmes over hin unaturlige Standsforskjel, som daadløs Hovmod haver opfundet. Dyd er Adel; den bedste Borger er den højeste Rangsperson i Staten. Lad gjæve Forfædres Minde vorde helligt og dyrebart for den Slægt, der træder i deres Fodspor. og fremtræde i Glandsen af egne Bedrifter; men nedreven til Grunden, udslettet være den Mur, som taabelig Fordom og fortjenstløs Egenkjærlighed har oprejst mellem Borger og Borger! — Medborgere! her forestiller jeg Eder og anbefaler til Eders skjærmende Velvillie Bajamonte Tiepolis Hustru."

Med disse Ord greb han Damens Haand, drog hende frem i Kredsen og afslørede hende.

„Margarita! Maurizios Datter!" lød det i frydefuld Forundring fra Mund til Mund.

Rødmende, bævende stod den yndige Brud blandt lykønskende Frænder og Bekjendte, næsten segnende under sine Følelsers Vægt. Taarer blinkede under de nedsænkte Øjenlaage, og hurtige, ustadige og ligesom stjaalne vare de Blikke, hun kastede paa den høje, elskede Ægteherre og den omringende Forsamling.

„Leve vor Doge!" lød det atter: „og leve vor Dogaressa!" tordnede en dyb Sømandsrøst, og jubelende gjentoges dette Udraab af hele Samfundet. „Liv og Blod for vor elskede Doge!" drønede det atter.

„Ikke for Dogen!" raabte Tiepoli: „men for Friheden; ikke for mig, men for det elskede Fædreland!

Værer mine Venner, ædle Venetianere, men kun saalænge jeg er Frihedens. – Friheden — Venezias Frihed leve!"

Et nyt endnu stærkere Ekko gjentog det begejstrede Udraab, og med det Løfte, at forholde sig aldeles rolige, indtil Løsenet: Frihed og Tiepoli kaldte til Kamp, gik hver stille og særskilt til Sit.

Morgensolen spredte sine Purpurflammer ud over det adriatiske Havs Bølger og hilsedes fra den stolte Vandstad med Kanontorden og Klokkeklang. Tiepoli rev sig ud af sin unge Kones Favn og iforte sig sin glimrende Krigerdragt.

„Fædrelandet kalder os, min Fader!" sagde Brudgommen: „Solen smiler til vort store Foretagende; den forjætter en skjon og herlig Dag. Om en Time ere alle Tyrannerne samlede i Dogens Palads, da døbes det gjenfodte Venezia i deres Blod."

Margarita blegnede, og hendes Taarer randt. Faderen og Ægtefællen søgte at indgyde hende Trøst og Mod; de forestillede hende Kampen let og Sejren vis; men hvad kan vel trøste den elskende Brud, naar Brudgommen iler fra hendes Kys og Favntag mod Kugler og Sværd?

Tiepoli sagde hende det sidste, lange, inderlige Farvel. Bespændt af frygtelige Anelser sank hun tilbage paa sit taarevædede Leje; han gik fuld af Mod og berusende Haab Striden og -- Døden imøde.

Maurizio overgav Datteren og Tanten til den gamle Roerkarls Bevogtning og bød denne at tilspærre Døren.

Kampen var allerede begyndt; den usthyrlige Molizzi kunde ikke oppebie den aftalte Tid: endnu før alle Regjeringsmændene vare forsamlede, foer han ud med saa

mange af de Sammensvorne, som vare forblevne hos ham Natten over.

Deres skrigende Raab: „Frihed og Ticpoli!“ hidkaldte snart de Øvrige: flere Uindviede forenede sig med dem — Nogle af Nysgjerrighed, Andre af Lyst til Spektakel og Uorden, Andre i Haab om Plyndring, og Mange af Had til det bestaaende haarde Regimente. — Hoben voxede, som en Strøm under Skybrud, og stormede hen mod Dogens Residens.

Men her var man ikke ganske uforberedt; Regjeringen vidste jo, at Noget var i Gjære, ja kjendte endog Molizzi og Flere som Deltagere i Sammenrottelsen; men Hovedmanden vare Spionerne endnu ikke istand til at opspore. Ham vilde man have vist, inden der sloges løs; og da kun han alene vidste Tiden og snildeligt holdt denne skjult saalænge muligt, vilde man ej heller forhaste sig med at slaa for tidligt til — man vilde gjerne fange dem Alle i eet Dræt. Da hertil de mistænkelige Bevægelser først vare udbrudte paa Fastlandet, bleve baade Opmærksomheden og Stridskræfterne delte.

Imidlertid vare dog Vagterne allevegne hemmelig forstærkede, og derfor blev Molizzi og hans Skare — endnu før de naaede Dogens Vaaning — alvorligt modtagne. Striden blev strax haard og blodig: paa den ene Side øvede, til Orden, Lydighed, Saar og Farer vante Krigere -- paa den anden et tredobbelt, stedse voxende Antal af kamplystne Mænd og Ynglinger, hvem Tryllordet Frihed, der saa ofte frembragte Underværker af Tapperhed, opflammede og erstattede i Forvovenhed, hvad der manglede i Erfaring og Krigskunst.

Molizzi var stedse i Spidsen, hvor Faren var størst

og Modstanden kraftigst, og ved ethvert Hug faldt Ordet Frihed fra hans Læber og en Kriger for hans Sværd.

Regjeringens Forsvarere veg og trængte atter forstærkede frem; deres Række udtyndedes og fyldtes igjen; men nærmere og nærmere ved Dogens Slot rasede Kampen.

Tiepoli blev underrettet om sine Stalbrødres Tilstand, just som han og Maurizio havde samlet og ordnet deres Skarer.

Den Sidste skulde med den ene Halvdel angribe Arsenalet; med den anden vilde Tiepoli drage Molizzi til Hjælp og fra en Sidegade falde hans Modstandere i Flanken. Hans Vej faldt forbi Maurizios Bolig. Margarita hørte Larmen, foer til Vinduet og rev det op, men stødte i det Samme til den uheldsvangre Blomstervase.

Tiepoli standsede nedenunder, saae i Vejret og løftede Haanden til Munden, for endnu engang at tilkaste den Elskede et Afskedskys. Da faldt Vasen sønderknusende paa hans Pande — han sank uden en Lyd til Jorden og hun, som øjeblikkelig saae den forfærdelige Ulykke, med et Rædselsskrig tilbage i sit Kammer.

Tanten, som af Nysgjerrighed var ilet efter hende, rakte Hovedet ud af Vinduet just i det Øjeblik, da begge de Elskende faldt.

Skaren, som hørte Skriget, saae altsaa kun hende, og Ingen vidste, hvad der havde foranlediget dette, før deres Opmærksomhed henvendtes paa den livløse Anfører og Vasen ved hans Side. Muldet og Blomsten vare fløjne ud; de grønne Blade havde lagt sig som en Laurbærkrands om den Afsjæledes Hoved, de vare endnu i en gyngende Bevægelse, som om de med deres milde

Viften stræbte at kalde Livet tilbage i det blege Aasyn. Men det var udslukt for evig — Tiepoli var falden for sin Elskedes uskyldige Haand.

Dette Rædselsbudskab foer, som en fjernt henrullende Torden, gjennem Venezias Gader og nedlynede baade Mod og Haab i alle hans Stalbrødres Hjerter. De, som nærmest omringede ham, adspredte sig først, kastede deres Vaaben og søgte hver sit Hjem. Ligesaa hastigt blev Maurizio forladt af sin Hob, der endnu ikke havde naaet sit Bestemmelsessted.

Da Rygtet naaede Molizzis nu heldigt kæmpende Skare, blev den lamslaaet af Skræk; Sværdene sank, og de tætsluttede Rækker veg kraftløse fra hverandre.

„Tiepoli er falden! Tiepoli er død!" lød det fra Mand til Mand.

„Tiepoli er død!" skreg de omkring Molizzi.

„Men Friheden lever!" raabte denne: „Fremad, mine Venner! fremad, og hævner hans Død!"

Men kun Faa fulgte ham; Mængden vendte Ryggen til og flyede: da søgte og fandt han en Krigers Død.

Dogen og Raadet erfarede næsten paa eengang Anførerens Navn og hans Død. Deres Tropper rensede nu uden Modstand alle Gader; de Faa, som indhentedes med Vaaben ihænde, bleve nedsablede; og inden Middag var — paa Blodbadet nær — ethvert Spor af Oprøret udslettet.

Da Anføreren og hans fornemste Medskyldige vare faldne og med dem en Del saavel af Adelen som af Borgerne, fandt den heftig rystede Regjering det tjenligst at vise Mildhed og hos Folket at føre sig samme til Fortjeneste; saameget hellere som den sidste ulykkelige

Krig havde bortrevet en stor Mængde af det stridbare Mandskab.

Kun Tiepolis livløse Legeme og Eftermæle maatte endnu undgjælde og lide for de Levende: hans Palads blev nedrevet og en Slagterbod oprejst paa dets Sted, hans Lig mishandlet, slæbt gjennem Gaderne og tilsidst kastet i Havet af det selvsamme Folk, som for faa Timer siden havde tiljublet ham som en Befrier fra Trældom og Nød.

Om Maurizios og hans ulykkelige Datters videre Skjæbne tier Sagnet. Den gamle Enke derimod blev, for hendes øvrige faa Levedage, overøst med Rigdom og Ære. Ved Undersøgelserne om Aarsagen til Tiepolis Død blev hun nemlig enstemmig erklæret for hans Bane som den, der havde kastet en Urtepotte ned paa hans Hoved. Hun vidste maaske selv ikke bedre, men forsikrede dog, at det var skeet hende uafvidende — der blev tillagt hende en aarlig Pension af tusinde Kroner.

Saaledes fordelte sig dette frygtelige Uvejr, lig en Tordensky, der trækker hastigt og truende op, men efter et enkelt Skrald hensvinder i tynd Damp, uden at have afkølet Luften eller lædsket den tørstige Jord. Oligarkiet satte sig end fastere paa den rystende Trone, for efter Seklers Forløb at hendø af Ælde.

Stakkels Louis!

1827.

Bouchain, Maj 1816.

Min kjære, trofaste Ungdomsven! Saa hilser jeg Dig første Gang fra Scheldeflodens frugtrige Bredder!

Hvad det dog er for en pæn Indretning med dette Postvæsen — sikkert, snart, for godt Kjøb at faae sine Breve expederede saa langvejs, hundrede, tusinde Mile vidt! Brevskriveriet selv ikke at forglemme! Det har ma foi ingen Flynder været, som først opfandt Bogstaver; jeg takker ham i hans Grav, hvor den saa ellers findes; for nu kan vi To dog imellemstunder raabe til hverandre og meddele vore uforgribelige Meninger. Jeg kan virkelig indbilde mig, at vi ere ganske nær sammen: Skillerummet er i Grunden slet ikke større end Gitteret, hvorigjennem jeg stundom diskourerer med en lille Novice.

Hvad det nu var, jeg vilde sige: i det Øjeblik jeg satte Pennen til Papiret, fremkogler den — lig en Troldmands magiske Kjæp — hine gamle Historier fra vor Barndoms sorgløse Samliv, hine Begivenheder, hvis Vigtighed og dybe Betydning Ingen uden Du og jeg indseer.

Jeg er nu stemt akkurat som dengang vi, efter flere Aars Adskillelse, mødtes i Kannikestræde: Du kom fra Skolen derover for at blive Student — jeg fra

Akademiet. Hvor Kjæften løb paa os, da vi vare komne ind paa dit Værelse og havde sat os vis à vis, som vi Franskmænd sige: „Kan Du huske dengang og dengang? da vi havde knebet Kirsebær og vore røde Fingre forraadte os? og da vi fiskede Hundestejler i Møllebækken og Du gik ned paa Hovedet? og da vi gjorde Kirkenøglen til en Kanon og fik Kallevaps for vore Forsøg i Ingenieurvidenskaben? og da Du, og da vi, og da jeg, og da Du“ — og saa fort videre hen ad Vejen.

Eh bien! enfin! — som vi sige her i Bouchain — nu vil jeg igjen begynde med noget af det Gamle! Kan Du huske Emigranten, vor første franske Sprogmester og Tegnelærer, pauvre Louis, som han kaldte sig selv? Kan Du huske, hvordan vi løb ud for at møde ham, naar han skulde komme fra Randers?

Jeg synes, jeg endnu grandgivelig seer ham marscherende ned ad Præstegaardsbakken i sin lange, mørkegrønne Frakke, der stedse aaben svajer til Højre og Venstre, som om han kastede Skjøderne til Side med sine skjæve Ben — om Forladelse! jeg mener just ikke skjæve Ben; men Du husker maaske, hans Knæer sad lidt indad; det klædte ham ellers godt, naar han gik. Hatten — lidt gammel og slidt var den, saavelsom Frakken — sad altid højt oppe i Nakken og ned i Panden, lidt paaskraa over det venstre Øje, og skjulte Ansigtet lige til Næsetippen, da han næsten idelig saae nedad for sine Fødder; engang imellem saae han op, men i selvsamme Øjeblik ned igjen, lige som En, Solen skjærer i Øjnene. Et lille smækkert Spanskrør var i uafladelig Bevægelse foran ham, som om han fejede mellem Myggsværme.

Husker Du, hvor bange vi bleve for ham, den første Gang han kom til os og vi vare ene i Stuen? Hans

store Figur og martialske Holdning, hans mørkladne, barske Aasyn, som et tykt sort Halsklæde gjorde endnu skumlere — Alt dette imponerede os ganske betydeligt. Men da han saa talte til os — hvilken Forandring i dette Grenadergesjæs! hvor han plirede venligt med sine smaa brune Øjne! hvor trohjertigt han smilede! hvor sødt, hvor indsmigrende lød hans „mes petits"*). Det er dog sandt: en Franskmand kan ret stjæle Børne- og Kvinde-Hjerter — Mændenes med, kan jeg tro; din Fader havde neppe talt ti Minuter med ham, før de begge To bleve ganske fidele, som Burschen siger. —

Det var Mandag og Fredag, han nu skulde give os Lektioner; disse to Dage kom snart til at rangere over Søndagen i vores Almanak, saa glade vare vi ved vor petit Louis, som vi kaldte ham. Erindrer Du, hvor vemodigt han ofte smilte ad os, naar vi sprang ham imøde, greb fat i hans Kjoleskjød og trak ham ind efter os? Bien venu, petit Louis!**) raabte vi til ham. — Pauvre Louis! sukkede han, og Taarerne spillede i hans Øjne, Hatten skred ned over Næsetippen og Hagen ind i det sorte Halstørklæde.

Men vi havde ingen Sands for hans Sorger — vi kjendte jo endnu ingen selv.

„Vite, vite!***)" skreg vi og slæbte afsted med ham; og saa greb han os i sine stærke Arme og rendte ned ad Bakken med os som en Kakerlak.

Kan Du huske dengang han tog os med ud at se paa Mønstringen? Da var han ikke pauvre Louis; hvor

* Mine Smaa.
** Velkommen lille L.
*** Hurtig, hurtig.

Alting lo og spillede paa ham! hvor han brystede sig — nikkede — slog Takt med Foden og Spanskrøret! —

„Han har vist selv havt et Regiment at kommandere," sagde En, der stod noget fra os.

„Kavallerist er han," sagde en Anden, „for han skræver lidt i sin Gang."

Obersten kom hen og spurgte: „Naa Hr. Louis! hvad synes De?"

„Ah, mon Colonel!" svarte han, „braves garçons! Dykti Kænnæk!"*)

Men jeg glemmer aldrig dengang vi havde lært Marseillanerhymnen ovre i S****** og tog marscherende imod ham med vort skingrende: „Allons, enfans de la patrie! le jour de gloire est arrivé."

„Foudre!" sprudede han forbitret, og det var virkelig, som om der foer smaa Lynglimt ud fra hans Øjne.

Vi bleve forskrækkede og holdt inde baade med Sang og Marschering. Men hans Vrede var kun en kort Overgang, en pludselig Overraskelse.

„Inte syng!" sagde han alvorlig, vemodig og næsten bedende: „Slem Vis! mekket slem pour pauvre Louis!"

Naar jeg siden har tænkt paa vor stakkels Louis, er det kommet mig for, at han maa have været noget Stort for Revolutionen — en Duc maaske; hans Navn kan ikke have været ukjendt eller ubetydeligt, siden han ansaa for nødvendigt saa strengelig at holde det skjult; thi Louis kaldte han sig jo kun efter sin ulykkelige Konge.

Hvad om han var Roland? Der fortaltes rigtignok, at han havde ombragt sig selv, da han hørte, at Hustruen

*) Dygtige Knægte.

havde udaandet sin Romersjæl under Robespierres Guillotine, at han blev funden død paa en Vej — men hvem veed? —

Siden jeg er kommen til hans Fædreland, tænker jeg ofte paa ham; og hvergang jeg seer et Menneske i en lang grøn Frakke og med Hatten ned i Øjnene, maa jeg hen og kikke ham op i Ansigtet. Er han ilive og jeg mødte ham, kunde jeg bestemt kjende ham igjen. Han staaer livagtig for mig, saaledes som han saae ud den sidste Gang han var hos os og kom for at tage Afsked; han havde faaet en pæn hvid Piquets Vest paa, et hvidt Halsklæde og en stor Brystnaal i Kraven og var overordenlig exalteret. Han snakkede, lo, demonstrerede, sukkede, græd — det gik Alt imellem hinanden. — „Adieu, mes amis!„ ja da græd vi Allesammen; vi To kunde ikke komme fra ham, vi fulgte ham lige til Porten i Randers. „A — di — di — dieu — Lu — lu — u — is!“

Vi kunde ikke fatte os den hele udslagne Dag: Stylterne kom ikke i Gang før den næste, Norbaggen hvilede sig i hele to, og Dragen blev hængende i den store Ask Natten over og spoleret af Regnen.

Adieu, pauvre Louis! —

Jeg lever forresten saa là là. I Førstningen var Alt nyt: men nu, jeg har seet, hvad her er at se, kjeder jeg mig tidt nederdrægtigt. De Andre skyde Kaniner, men Jagt er ikke min Sag. Jeg kommer i et Par Huse, hvor der er ret vakre Piger: dem passiarer jeg en Timestid med: men det bliver man ogsaa kjed af i Længden — at sige naar man ikke er forelsket, og den Maladie kjender jeg, Gud ske Lov! ikke.

Det er ellers Fanden til Tøser, de franske — de nævne Alting med sit rette Navn — rent ud; der er

ikke et Ord i det hele Lexikon Tabuh*) for dem. Naar vore Damer vilde synke i Jorden af Skamfuldhed, saa staa de ret op og ned og veed af ingen Verdens Ting. Jeg gaaer og spadserer med en syttenaars nysselig Pige i Haven — hun bryder af midt i en Periode: „Hvor vil De hen, Mademoiselle?“ spørger jeg; „à la chaise percée“ svarer hun ganske ugenert, hopper ind, hopper ud igjen, tjatter til Borden af sin Kjole og — fortsætter Samtalen. —

Og med Alt dette, Du Præst! ere de saa kydske som Maanen — jeg troer næsten, det er fordi de snakke saa frit og intet Forborgent har at rødme over.

Naa! om et Kvarteer skal jeg paa Vagt. Faaer jeg ikke Andet at bestille, skal jeg snart skrive Dig til igjen. — Adieu, Sjæleven!

Bouchain, Juni 1816.

Jeg har ham! jeg har ham! pauvre Louis, petit Louis, cher Louis! — écoutez! nu skal Du bareste høre:

Der er en Familie her i Bouchain, charmante Folk, som jeg tidt besøger; man lider mig ret godt for mit Snakketøj.

For en tre Uger siden ere Husets Damer — Mama og to Døtre — formerede med en lille forviltret Frøken fra Landet, en vittig Carnaille. Inden en halv Time vare vi To saa fortrolige og skjændtes, som om vi havde været Mand og Kone i tre Uger. Hun paastod, at alle Mennesker i Danmark kom til Verden med Træsko, at vi bo i hule Træer, spise Agern og Ulvekjød, og at enhver nygift Kone faaer en Dragt Prygl i Morgengave

*) Unævneligt.

af sin Mand. Jeg bejaede det Altsammen og forøgede end ydermere dette smigrende Maleri med adskillige lyse Penselstrøg. Jeg fortalte hende: at alle vore Fruentimmer kunne tale lige fra Fødselen af, men at de maa bære Mundkurv, som kun aflægges, medens de spise og sove; at de dog have en fri Snakkedag om Maaneden, som alle Mandfolk da tilbringe under aaben Himmel; men at ingen tilstaaes dem i Fisketiden, da Silden ellers vilde blive forjaget fra Kysterne. Nu var Konversationen i fuld Gang, det gik Slag i Slag; de andre Taſker lo, klappede i Hænderne, æggede og opmuntrede os. Jeg har aldrig havt en interessantere Underholdning. Du kan sagtens vide, at jeg kommer der saa ofte, jeg har Lejlighed.

Forleden Dag tager Louise — saaledes hedder Landsbypigen — imod mig med en dansk Hilsen: „Godda, min Ær! ar di sovett vel?"

Behagelig overrasket svarer jeg i samme Tungemaal; men hun erklærer, at hendes Sprogkundskab ikke strækker sig videre. Jeg tilbyder min Undervisning, hun tager mod den — dog først efter at jeg har maattet forsikre hende, at det Danske ikke skal fordærve hendes Taleorganer eller tage Façonen af hendes lille franske Mund. Heloise og Antoinette ville ogsaa med. Det skal Altsammen drives efter en ny Methode, l'enseignement mutuel (indbyrdes Undervisning) og Louise være Bihjælper. Der skal vælges en Læsebog. Jeg foreslaaer Paul et Virginie; men den forkastes som altfor tydsk, altfor melankolsk. Corinna har samme Skjæbne — den er for engelsk. Endelig bliver Stella enstemmigen valgt; heldigvis kan jeg vedlægge den en dansk Oversættelse, og nu gaaer det rask: mine vakre Elever gjøre enorme Fremskridt.

Allerbedst som jeg igaar giver min Time, siddende med Ryggen imod Døren, de andre Tre foran mig, udstøder Louise et Skrig, springer op og kaster sig om Halsen paa en Mand, der staaer bag ved mig. I Førstningen kan jeg ikke se hans Ansigt, thi hun bedækker det med sine Kys; men han er gammel — hans hvidsprængte Haar blander sig med hendes mørkebrune Lokker. Det er hendes cher père: det er — vor pauvre Louis! Jeg kjendte ham paa Øjeblikket.

„Med Tilladelse, min Herre!“ siger jeg, „har De aldrig været i Danmark?“ —

„Jo!“ —

„I Randers? i Aarene nogle og Halvfems?“ —

„Ja!“ —

„Husker De da ikke Deres petit Chrétien!“

„O mon Dieu!“ raaber han og omfavner mig — indarmer mig; thi saaledes udtrykkes nærmest det franske inderlige, stormende embrasser.

Han kunde huske Alting. — Frits! Han spurgte efter Dig, efter din Fader, efter Jesper Degn med den lille snollede Paryk, efter vor arrige Husholderske — tykkeh Satann, som han kaldte hende — efter Morbærtræet udenfor Haugestuedøren og efter Peer Kudsk, som altid titulerede ham Hr. Laadvig! Og hvor den gamle Mand var glad ved mig! Louise lo med Taarer i Øjnene — jeg havde aldrig troet, at det forviltrede Dyr kunde græde — og saa sang hun med komisk Rørelse: „Où peut on être mieux“ &c.*). I Sandhed, det forekom mig, som om der pludselig var knyttet et

*) „Hvor mon man bedre er end blandt sin Slægt og Venner?“ — Gammelt Syngestykke.

Slægtskabs-Baand mellem hende og mig: saa nær som et hængende Haar havde jeg omfavnet og kaldt hende Søster.

Han er kommen for at hente Louise hjem og vilde have været borte igaar; men for min Skyld blev han til idag. Jeg kommer just nu fra at have fulgt dem tilvogns. Hm! jeg er halv flou, naar jeg tænker paa, at jeg lod ham rejse uden at faae det Allermindste pillet ud af ham om Fortiden, da han kom gaaende paa sin Fod til Randers, hvorfor han emigrerte? hvordan han nu er kommen til den forfløjne Datter? etc. Men jeg faaer ud at besøge ham; han boer kun et Par Timers Vej herfra og bad mig selv ret indstændig derom — hun med, kan jeg tro. „De har endnu ikke lært mig en dansk Arie," sagde hun, „jeg gad dog vide, hvordan det vilde klæde mig at synge Barbarisk?" Hm! det er naragtigt: jeg kan ikke egenlig sige, at jeg — saadan — ja, nu veed jeg snart ikke, hvad det var, jeg vilde sige. Jeg interesserer mig rigtignok for hende, forsaavidt hun er interessant at tale med; men forresten er hun mig ganske ligegyldig. Følelse har hun vel, men den bliver rent overdøvet af hendes umaadelige Leen; den drukner i bare Vittigheder. Da hun omfavnede sine Veninder til Afsked, tindrede der et Par Taarer i hendes Øjne; men til mig sagde hun blot, med et let og flygtigt Smil: „Adieu, min gothiske Ven!" „Adieu, min franske Spirrevip!" tænkte jeg; og „Lev vel, min danske Ven!" siger og mener din trofaste

Christian.

Bouchain, Juli 1816.

Siig mig engang, gamle Frits! hvad er Melankoli? Dersom det er denne hersens Benouelse, jeg nu undertiden sporer, saa maa jeg tilstaa: jeg kan ganske godt lide den. Veed Du hvad, Frits! Det er ret interessant at være melankolsk; dog troer jeg, at det bør ikke vare for længe ad Gangen, for saa forfalder man let til Tænkning, Poesi og alskens forfængelige Spekulatser. — Man kunde ogsaa allenfals brække Halsen, forudsat at man i Melankoli er genegen til at løbe sin Pande mod et Hus, et Træ eller mod en Andens Pande, eller og at hænge sig over paa Rygningen af Stolen for gyngende at betragte Maanen. Igaaraftes dejsede jeg saaledes baglænds ned og brækkede Bagbenet — af Stolen.

Jeg vil næsten tro, at det er et usundt Sted, hvor han boer, vor gamle Louis; thi det er egenligen først siden jeg var derude, at jeg sporer hint Hang til Eftertanke og stille Maanebetragtninger: men saa skal F— stop! jeg veed, Du kan ikke lide den Banden! og vores Armee er lige saa slem dertil som den, Oncle Toby stod ved; det maa være endemisk i Flandern. Egenlig vilde jeg sige, at — nu har jeg min S— min Tro! glemt, hvad det var, jeg vilde sige.

.. Jo! nu veed jeg omtrent, hvad det var: jeg vilde fortælle Dig Noget om Rougemont.

Saasnart min kjære Louis var rejst, blev jeg betagen af en saadan Længsel efter ham, at jeg tre Dage efter red derud med en Vejviser i Spidsen. - Om Stedets Beliggenhed kan jeg ikke sige Dig Andet, end at der var en stor Hauge med mange Træer i, og at Louise sad paa en Bænk indenfor Stakitporten og saae ud paa Vejen. Da hun blev mig vaer, sprang hun op, aabnede

Laagen, tog mig under Armen og dandsede med mig op til Huset. Gamle Louis tog mod mig i Døren og plirede saa venligt med sin smaa brune Øjne, at jeg ikke kunde bare mig for at falde ham om Halsen.

Hvilken Gjæstfrihed, hvilken Hjertelighed er dog ikke disse Franskmænd medfødt! Jeg var som en gammel Ven — som en Søn af Huset; man vidste ikke, hvor godt man vilde gjøre det. Fader og Datter firmede omkring mig: han kom med en Stol, hun med en Præsenterbakke; han stoppede mig en Pibe, hun tændte den ved Solen. Og saa kom hans Kone — veed Du hvad, Frits! hun ligner bestemt min salig Moder; naar jeg ellers havde været vant til det — men det bruges nu ikke i Danmark — kunde jeg gjerne have knælet for hende, saa ærværdig forekom hun mig, ikke formedelst Alderen — thi hun er endnu ikke langt over de Fyrretyve — men formedelst en vis Højhed, Anstand og Værdighed i hendes Aasyn og hele Væsen.

Efter en Times levende Samtale gik Damerne bort, for at besørge Middagsmaden.

„De er en lykkelig Mand, min Herre!“ sagde jeg.

Taarerne traadte ham i Øjnene, han saae taknemmeligt og fromt mod Himlen.

„Gud har mangefold erstattet mig min Ungdoms Lidelser!“ svarte han. „Kom!“ vedblev han efter et Ophold, „jeg veed, De har et deltagende Hjerte; kom! mens vi ere alene, skal De høre min Historie.“

Han førte mig ud i Haugen og fortalte Følgende.

„I dette Hus er jeg født, i denne Hauge har jeg plukket de første Blomster og fanget de første Sommer-

fugle. Nu boer jeg her tilleje, skjøndt alle disse Ejendomme have tilhørt mine Forfædre gjennem flere Aarhundreder.

Jeg var eneste Barn, tilkommende Herre af Rougemont, hvortil dengang hørte trende folkerige Landsbyer. Min Moder var død, før jeg kjendte hende, og min Fader forbleven Enkemand; han kunde ikke afse mig, og derfor blev jeg hjemme til mit sextende Aar underviist i Sprog, Mathematik, Tegning og alle legemlige Færdigheder. Haugen var min Legeplads og Skovriderens Datter Annette min eneste Legekamerat. Hendes Fader boede i hint lille Hus udenfor Haugen. Dengang laa det ved Indgangen til en Dyrehauge, som strakte sig lige til Skoven; men Dyrehaugen er forlængst tilintetgjort: Indhegningen er nedreven, Træerne fældede, og nu seer De kun Enge og Kornagre, hvor det fordum vrimlede af store Dyr.

Haugens Grændser — om hvilke det hed: hertil skal Du komme og ikke videre! — vare betegnede med en tæt Hække og udenfor en temmelig dyb og bred Vandgrøft. Engang stod jeg her som halvvoxen Dreng og adskilte de tætbeløvede Grene med mine Hænder, for dog idetmindste at se mig om i Verden. Paa den anden Side sad Annette — fire Aar yngre end jeg — og flettede en Blomsterkrands. Jeg raabte til hende — hun svarte — og snart var en Samtale i Gang. Den endtes med, at jeg bad om Krandsen; hun kastede den til mig over Hækken. Jeg satte den paa mit Hoved og gik ind med Hatten i Haanden. Næste Dag paa samme Tid var jeg atter ved Hækken — Annette paa Engen ligeoverfor. Vi snakkede endnu længer sammen og gjorde ved Adskillelsen den Aftale, saaledes hver Dag at

mødes. Et Par Uger fortsattes disse Stævnemøder. Jeg plukkede af Haugens skjønneste Blomster og kastede dem over til hende; hun sendte mig dem tilbage som Krandse. „Kom over til mig!" sagde hun en Dag. — „Jeg maa ikke," svarte jeg; „men kom Du til mig!" — „Jeg kan ikke," sagde hun, „Grøften er altfor bred." Jeg banede mig en Vej under Hækken og saae, at hun havde Ret. Hvad var her at gjøre? Jeg grundede forgjæves den hele Dag — om Natten udfandt jeg det: en Fjæl maatte lægges over Grøften. I Gartnerhuset fandt jeg en, slæbte den hen til Stedet og fik den med Annettes Hjælp lagt over det Vand, som adskilte os. Jeg traadte ud, rakte hende Haanden, og snart stod hun hos mig inde i Haugen. Hvilken Glæde! op ad een Gang og ned ad en anden, fra Løvhytte til Løvhytte, fra Blomst til Blomst! Med Skjørtet fuldt satte hun sig paa en Græsbænk og bandt Krandse — jeg plukkede Kirsebær og puttede hende i Munden. — Tilgiv mig, min Herre! at jeg opholder Dem saa længe med Begivenheder, som maaske kun interessere mig selv: men De vil undskylde mig, naar jeg siger Dem: at min Kone — det er den lille Annette. Her er det Sted, hvor jeg lagde Fjælen over Grøften; netop der krøb vi under Hækken: af hint store Kirsebærtræ — det var dengang kun lille — plukkede jeg Bær til hende; og derunder var den Græsbænk, hvor min Fader første Gang traf os. „Hvem er Du?" sagde han. — „Jeg er Annette," svarte hun og blev ved sit Arbejde. Glutten behagede ham: han tillod mig at lege med hende et Par Timer hver Dag.

Vi legede sammen i sex Aar: vi arbejdede ogsaa: hun lærte mig at binde Blomsterne — jeg lærte hende

at tegne dem. Min Fader fattede saadan Yndest for den Lille, at han lod hende tage Del i mange af mine Undervisninger — saa meget hellere som jeg i hendes Nærværelse viste mig langt flittigere, end naar jeg var ene. Saaledes lærte hun Fransk, Italiensk, at skrive, tegne og spille paa Guitar — langt mere end en Skovriders Datter den Tid havde godt af at vide. Uden denne Revolution, som rystede hele Verden, skulde en saadan Opdragelse have været hendes Ulykke.

Jeg gik i mit syttende Aar — jeg maatte ikke længer være Barn. Jeg skulde træde i mine Forfædres Spor paa Ærens Vej; jeg skulde løfte deres Sværd for min Konge. Siden Slaget ved Minden, hvorfra min Fader hjembragte en stiv Arm, havde han ophængt det paa Charosternes uplettede Skjold. Nu rakte han mig det med de Ord: For din Konge, dit Land og din Ære!

Jeg kom til Brienne og var i tvende Aar Kamerat med et Menneske, der siden satte Bourbonnernes Krone paa sit Hoved. Jeg gik derudfra som Lieutenant ved et Kyradsérregiment, der ikke havde Andet at bestille end at ride fra een Garnison til en anden. Saaledes henrandt syv Aar af mit Liv, om hvilke jeg ikke kan fortælle Dem Andet, end at jeg hver Maaned skrev til min Fader, tænkte lidt paa Rougemont og stundom paa Annette, delte min Tid mellem Exercits og Læsning, delte Pung, men ikke Udsvævelser, med mine Kamerater.

Efter otte Aars Fraværelse gjensaa jeg mit Fødested. Regimentet var da forlagt til Rouen, og jeg erholdt fire Ugers Permission. Hvem skulde jeg her først møde uden Annette? Hun var paa Slottet som

Gouvernante for to forældreløse Niecer, som min Fader havde taget til sig. De gik spadserende paa Vejen hist. Jeg kjendte slet ikke min Barndoms Legesøster; hun var nu voxen, en stor og majestætisk Skabning, i sin Ungdoms fulde Flor og dertil standsmæssig klædt; men hun kjendte mig, og hendes Rødmen viste, at hun ofte maatte have tænkt paa mig. Hvad skal jeg sige Dem, min Herre! De kan selv gjætte det: inden de fire Ugers Forløb konjugerede vi Amo igjennem alle tempora. Vi begyndte med Præteritum — Fjælebroen, Blomsterkrandsen, Kirsebærrene o. s. v., formede deraf et himmelskjønt Præsens og standsede først ved Futurum, da den gamle Baron Bethune Charost overraskede os i Participio med Mund til Mund og Barm mod Barm.

Han lod, som om han Intet havde seet, og kaldte paa mig. Jeg fulgte ham i ængstelig Forventning. Først i Stadsestuen mellem mine Forfædres Billeder standsede han og vendte sig mod mig. „Louis Bethune de Charost!“ sagde han, „Du kan ikke ægte Skyttens Datter, og Du maa ikke forføre en uskyldig Pige! Gaa, lad din Hest sadle og rid strax tilbage til din Garnison!“ — Jeg adlød — jeg kyste hans Haand og forlod Rougemont uden at have taget Afsked med Annette.

Revolutionen tog sin Begyndelse. Kort efter min Tilbagekomst til Rouen bleve Notablerne sammenkaldte. De kjender vist saameget til hin frygtelige Begivenhed, at jeg i min Fortælling kan indskrænke mig til det, som umiddelbart vedkommer min egen Skjæbne. Mit Regiment, der talte gammeladelige, ægte royalistiske Officerer, blev opløst. Jeg drog hjem: Annette var ikke mere i Rougemont; min Fader havde forlængst skaffet hende en meget fordelagtig Hovmesterindeplads i Arras. — Urolig=

hederne tiltog, Emigrationen var allerede i fuld Gang. Mange Adelsmænd kom paa deres Udvandring til Rougemont og raadede min Fader at følge Strømmen. Men han var ikke til at overtale, han ansaa Uvejret for en blot forbigaaende Byge; han anede ikke, at det var en Landtorden, hvis Rædsler og Ødelæggelser skulde strække sig over den halve Verden. Et pludseligt Lynglimt aabnede hans Øjne, men kun for at vise ham den Afgrund, det nu var for silde at undfly.

En Morgen vækkede man mig med den Tidende: at Gaarden var omringet af Bønder og Andre, der saae ud som Kjøbstadspøbel. Jeg kastede mig i Klæderne, greb mine Pistoler og min Kaarde og ilede ud. Min Fader mødte mig ubevæbnet i Vestibulen.

„Læg dine Vaaben bort, Louis!" sagde han, „her kan intet Forsvar finde Sted, vi maa tale os tilrette!" Jeg fulgte ham ud paa Trappen, mod hvilken Oprørshoben trængte frem under Sang og Skraal; vi bemærkede i den flere af vore egne Bønder.

„Børn!" sagde min Fader mildt og roligt, „hvad ville I?"

„Dit aristokratiske Blod!" lød en Stemme midt inde fra Flokken.

„Mit Blod," svarte han, „har jeg opofret mit Fædreland i mine stærke Dage; nu er jeg Invalid, ville I have mine forskudte Lemmer, saa tag dem, men skaan min Søn!"

Oprørerne begyndte nu at skamme sig, de Forreste trængte lidt tilbage, da lød atter hin Røst: „Ned med Tyrannen!"

„Lebon!" raabte min Fader, „var jeg en Tyran, da jeg eftergav Eders Fader alle hans Restancer? og da

jeg laante ham Sædekorn, som jeg aldrig har krævet tilbage?"

„Det er sandt, hvad han siger!" lød en anden Stemme; „han har aldrig været os en streng Husbond."

„Visvas, Nonsens!" skreg Lebon, „alle de Adeliges Dyder ere kun glimrende Laster!" Et vildt Bifaldsbrøl fulgte dette Indfald.

„Gjør nu kort Proces!" lød det igjen, „stød ham ned! han spiller under Dække med Capet og den østerrigske Tæve."

„Lad saa Loven slaa ham!" sagde en Anden, „lad os føre ham og hans Hvalp til Arras! der er flere af den Ulveyngel!"

Dette Raad blev enstemmigen antaget; en Del omringede os og førte os bort, en anden trængte ind i Huset og udplyndrede det. — Paa Vejen til Arras vare vi ofte i Fare for at blive myrdede; men den, som havde raadet at fængsle os, og i hvem vi gjenkjendte en af min Faders forrige Tjenere, gik bestandig nær ved os og holdt den rasende Hob tilbage med den Forsikring: at vi vilde vorde offentlig henrettede og saaledes yde Folket en værdigere Hævn.

To lange sørgelige Aar tilbragte vi i Fængslet. Imidlertid havde Anarkiet rejst sin blodige Trone, Guillotinen, over hele mit ulykkelige Fædreland. Konventet rasede og udsendte sine Bødler fra Paris til alle de andre større Stæder: til Arras kom Lebon, dette afskyelige Uhyre, hvis Navn aldrig vil glemmes i denne Stad, saalænge den endnu har en Sten paa den anden. Fængslerne fyldtes, Mordmaskinen blev oprejst og begyndte sit blodige Arbejde. Hver Dag hentede den nogle af Fangerne, og Andre kom i deres Sted. Min Fader

og jeg havde af Arrestforvareren lejet os et særskilt Værelse; thi vi havde før Bortførelsen fra Rougemont hemmelig forsynet os med Penge.

En Morgen, da jeg som sædvanlig kom ind i det almindelige Forsamlingsværelse for at tage Afsked med de Dødsdømte og lede efter Venner eller Bekjendte blandt de Nysankomne — faldt mit Øje strax paa en af de sidste: det var Annette! Jeg trængte mig hen til hende — hun sank med et Skrig til mit Bryst.

„Døden, min Elskede!“ raabte jeg, „gjør os nu Alle lige! Nu er Du min for evig —“

„— For Evigheden!“ hviskede hun.

Ulykken hærder ofte, men den kan ogsaa blødgjøre og forædle; man omringede os med Deltagelse, med Lykønskninger og Beklagelser.

„Arme Pige!“ sagde jeg, „hvad er din Brøde?“

„At jeg elsker Dem!“ svarte hun.

„Kom med til min Fader!“ raabte jeg, „nu vil han velsigne sin Søns Elskede. Al Standsforskjel er ophævet, og der gives nu kun Gode og Onde; de sidste sejre, derfor maa de første slutte sig des fastere tilsammen.“

Min Fader modtog hende med aabne Arme. „Annette!“ sagde han, „jeg billiger Deres Kjærlighed; thi Stillevæggen mellem Dem og min Søn er nedreven — elsker hverandre! men tænker paa, at Eders Ægteskab først skal fuldbyrdes paa hin Side af Graven.“

Jeg spurgte om Annettes Skjæbne, og hun fortalte:

„Siden jeg forlod Rougemont, har jeg — paa eet Punkt nær — levet ret behageligt i den brave Lefevres Hus. Længe beskyttede hans borgerlige Stand ham for Mistanke og Forfølgelse, men han var rig, det

fordømte ham. For to Dage siden underrettedes han hemmeligt om, at han var denunceret som den, der honorerede de Vexler, Emigranterne i Udlandet lod trække. Han samlede strax alle sine rede Penge og Kostbarheder og flygtede til en Ven paa Landet. Sit Kontor overgav han til en tro Betjent — sit Hus og sine Børn til mig. Jeg tilbragte fire og tyve Timer i ængstelig Forventning. Imorges fløj Døren op, og efterfulgt af fire Nationalgardere indtraadte en Mand med en støvet Hat, en aabenstaaende, luvslidt Frakke, lange Matrosbuxer og slubrende Støvler. En stor, krum Sabel slæbte efter ham henad Gulvet.

„Hvor er Lefevre?“ raabte han.

„Jeg veed det ikke, Borger!“ svarte jeg.

„Er Du hans Kone?“ —

„Nej.“

„Hans Datter?“ —

„Nej.“

„Hans Maitresse?“ —

„Jeg er fransk Borgerinde!“ svarte jeg.

„Godt!“ raabte han, „vil Du elske mig? Jeg er Lebon, Medlem af Nationalkonventet, den souveraine Nations Repræsentant og Frihedens Forsvarer. Arras-Borgere!“ sagde han til Gardisterne, „gjennemsøger Huset og seer efter, i hvilken Krog Aristokraten har forstukket sig!“

„De gav sig nu til at lede i alle Værelser.

„Han vendte sig atter til mig: „Borgerinde! jeg kan godt lide Dig; vil Du følge med og lette mig mine uhyre Arbejder? Vil Du dele en ægte Republikaners Seng?“

„Jeg rejste mig i Harme og raabte: „Nej!“

„Han smilte og strøg sig om sin Knebelsbart: „Hvem vil Du helst omfavne — mig eller Guillotinen?"

„Den sidste!" svarte jeg.

„Ogsaa godt!" raabte han, „Du er en fri Borgerinde! Du skal have din Villie."

„En Gardist kom just ind; Lebon sagde til ham: „Se her har vi en af de Damer, der blande Kortet for Emigranterne —!"

„— Meget rimeligt!" afbrød denne, „for hun har længe været hos Charost paa Rougemont."

„Bravo!" raabte Lebon, „han sidder her i Fængslet og venter sin velfortjente Straf — lad denne barmhjertige Søster komme hen og trøste ham! Lystig min Smukke! Du skal snart dandse Karmagnolen!"

„Gardisten gjorde en Entrechat og bød mig sin Arm: „Maa jeg engagere Deres Naade?" raabte han med et spottende Smil. Jeg bortstødte hans Arm og ilede foran ham til Fængslet." — —

Næste Morgen bragte os vor kjære gamle Præst fra Rougemont — en sand Trøster for os, en modig Vejviser paa den blodige Bane, hvis Betrædelse forestod os ethvert Øjeblik. Han opdagede snart Forholdet imellem Annette og mig og saae tillige, at min Fader billigede det.

„Hr. Kapitain!" sagde han en Dag til mig, „De og Annette elske hverandre; Deres Kjærlighed er ren, thi dens Maal ligger i Aandernes Land; men lad den allerede her vorde helliget ved Religionens Sakramente! Lad mig forene Dem ved Kirkens velsignede Baand — ikke som Elsker og Elskerinde, men som Mand og Kvinde skulle De da træde for den Allerhøjestes Dommertrone!"

Denne Tanke, som hidtil endnu ikke var falden mig

ind, vakte de heftigste Følelser i min Sjæl: Annette min Hustru — og dog for mig ren, hellig som en Engel, som en forklaret Aand — denne Forestilling havde noget Sødt, ophøjet Sværmerisk; men — vilde ikke denne inderligere Forening gjøre Døden bitrere? og om nu denne fordrede kun en af os? om den anden muligen skulde vorde frikjendt? Dog, mine Tvivl forsvandt alle i det henrykkende Haab: at kunne kalde Annette min Hustru — om endog kun en eneste Dag. Vi talte med min Fader: han gik snart over til vor ærværdige Vens Anskuelse. Vi talte med Annette; hun vægrede sig, hun fremkom med den ene Indvending efter den anden; hun vilde endog heri see noget Formasteligt, en Slags Trods mod det uransagelige Forsyn, hvis Styrelse ikke syntes at ville tillade os nogen nærmere Forening i dette Liv. Men hvorlænge kunde hun vel modstaa Præstens Forestillinger og Elskerens Bønner? Vi bleve viede saa kirkeligt, som det i Fængslet lod sig gjøre. Akten foregik i den fælleds Forsamlingssal, og alle vore Medfanger ønskede os til Lykke og viste en Glæde, som om vi havde befundet os i fuldkommen Frihed, og denne Dødens Forgaard gjenlød af et Gildelags muntre Larmen „Ret, Broder!" raabte en fordums Krigskamerat til mig, „hold Du kun Døden for Nar og stjæl fra den graadige Knokkelmand enhver Glæde, som Livet endnu har tilovers for Dig!" Min Fader befriede nogle af de Louisd'orer, som skjulte sig mellem hans Skosaaler, og et festligt Maaltid — Overflod af Mad og Viin — indbød snart alle Fangerne til en Nydelse, der — for sex af dem var den sidste.

Mod Enden af Gildet, som Stemningen var muntrest og Skaalerne gik flittigst omkring, indtraadte vor

daglige Gjæst — den Herre, som afhentede de Indstævnte til Revolutionstribunalet, hvorfra der kun gik een Vej: den til Retterstedet. Ved Synet af denne Dødsherold forstummede Selskabet, Samtalen standsede, og de fulde Glas bleve satte ned igjen. „Hvem gjælder det nu?" denne Tanke gjennembævede alle Hjerter. Annette greb min Haand: „O Gud, Louis!" sukkede hun ængstelig. Charon — som vi kaldte ham — fremtog sit Papir og begyndte at oplæse Slagtoffernes Navne. Det første var Louis! — Annette udstødte et Skrig og omspændte min Hals med sine Arme; hun trykkede sit Ansigt ind mod min Barm, som om hun der kunde undgaa at høre den frygtelige Lyd af mit Navn. „Louis — Louis — Bet —"

Han stammede og kunde ikke læse Navnet. Hvilken rædsom Forventning, hvilken pinefuld Spænding! En opmærksom Tilskuer maatte snart kunde have talt, hvormange der iblandt os hed Louis.

Et ungt Menneske — en fordums Kjøbmand — sprang utaalmodig op. „Det er Skade," raabte han, „naar Embedsmænd ikke kunne læse; jeg hedder Louis og gad dog vide, om det er min Dag idag?" Han gik hen, saae over Charons Skulder og læste: „Louis Bethouillere! Rigtigt! saaledes hedder jeg." Han gik rask tilbage til sin Plads, fyldte Glasset, rakte det i Vejret og raabte med høj og munter Stemme: „Mine Herrer og Damer! De maa tilgive; en vigtig Forretning byder mig at gjøre Brud paa et godt Lag — velbekomme os Allesammen! à revoir!" Han stak sit Glas ud og sagde: „Nu vel, min gode Færgemand! hvem Flere i Baaden?"

„Pierre Guignaud!" lød det.

En Flinkfyr, før Revolutionen en af Byens Kava-

lerer, rejste sig op og sagde: „Her er jeg! Man siger, Motion skal være sund ovenpaa Maden — faaer jeg en Dame til Borddandsen?“

„Dertil kan der blive Raad!“ svarte Charon, „her har vi en — Henriette Prunel!“ En ung, smuk, meget bleg Pige rejste sig og skød sin Stol tilbage; en pludselig Rødme overfoer hendes Ansigt, der virkelig syntes oplivet af en uventet Glæde.

„Eh bien, mademoiselle!“ raabte Friskfyren, „vi To komme ikke mere til at sidde over.“

„François Derutte!“ vedblev vor Charon. En gammelagtig Mand — fordums Soofficer — saae sig langsomt om efter Oplæseren.

„Jeg er strax klar til at lette,“ sagde han med en hul Røst, spiste derpaa rent af sin Tallerken og tømte sin Flaske.

„Marie Moudon!“ lød det igjen. En ung femtenaarig Pige segnede besvimet om i sin Moders Arme. „O, I Tyranner!“ skreg denne, „hvorfor hende? hvorfor ikke mig Ulyksalige?“

„Madame!“ bemærkede Springfyren, „de Yngste og Skjønneste gaa først fra Haanden.“

„Baptiste Ramoneur!“ lød det sidste Gang, og Oplæseren sammenlagde og gjemte den frygtelige Rulle. En Olding — en Præst, som ej havde villet aflægge Konvent-Eden — foldede sine Hænder og sagde med en Helgens fromme, milde Aasyn: „Jeg takker Dig, min Gud og Skaber! for dette Maaltid, hvormed Du for sidste Gang har vederkvæget mit gamle Legeme! Jeg nedlægger det nu snart i det Støv, hvoraf det er taget, — giv mig og os Alle en salig Opstandelse ved dit evige Naadesbord — Amen!“ Han rejste sig, bukkede for

hele Selskabet og fremrakte først den indtrædende Slutter sine Hænder at binde. De Andre fulgte hans Exempel efter en kort Afsked med deres kjæreste Venner og Bekjendte. Spraderen kunde endnu ikke bare sig, men sagde i Forbigaaende et tvetydigt Bonmot til Bruden.

Da de Dødsdomte vare borte, hensank alle Tilbageblevne for en Stund i taus Vemodighed, til min før omtalte Krigskamerat først opmandede sig og sagde: „Atter en Opsættelse af fire og tyve Timer! lad os ikke græde dem bort, mine Venner! Tænker paa, her er Bryllup! de Nygifte maa ikke se andre end glade Ansigter!" Han fyldte sit Glas og istemte en munter Vise. Jeg omfavnede min Brud under en stormende Blanding af Glæde over denne korte Frist og Frygt for den dunkle, dødssvangre Fremtid. Min Fader kom hen og indesluttede os Begge i sine Arme." — —

Saavidt i sin Fortælling kom min kjære Louis — jeg kan ikke ret vænne mig til at kalde ham Charost — da et Par hvide Hænder foldede sig over hans Øjne; han drog dem ned til sine Læber og kyste dem: det var Louise! Hun havde med en Sylfes eller Alfes Lethed (jeg veed ikke, hvilken Lignelse passer bedst, derfor tager jeg dem begge to) listet sig hen til den Bænk, hvorpaa vi sad. Hun betragtede mig vist et Par Sekunder, derpaa foer hun med sit Lommeklæde hurtigt hen over min Kind. „Jeg kan se," sagde hun med et fortryllende Smil, „at denne Taare tilhører Familien Charost — Fader! nu har Du fortalt denne blødhjertede Barbar din Historie!" Han greb min Haand med et inderligt Tryk og bøjede sit Ansigt bagover — Datteren bedækkede det med Kys. „Mig ogsaa, Papa!" hviskede en sød, bævende

Stemme, og Hustruen sank ned ved hans Side og slyngede Armen om hans Hals. Det er en velsignet Familie.

Da vi havde spist, maatte jeg tage Afsked; men jeg har Slutningen af hans Historie tilgode — den henter jeg imorgen. Det, jeg allerede har hørt, forekommer mig som et opdigtet Eventyr; jeg kan ikke ret forestille mig, at Herren og Fruen paa Rougemont ere hine til Døden indviede Ofre — jeg brister af Nysgjerrighed efter at erfare deres utrolige Frelse. Imidlertid drømmer jeg om intet Andet end Sansculotter, Revolutionstribunaler, Guillotine og — Bryllup. Det løber rundt i mit Hoved, — Adieu, Frits!

Bouchain, Juli 1816.

Frits! jeg er forelsket. Længe mærkede jeg, at det var ikke rigtigt fat; først troede jeg, at det var Melankoli: siden blev jeg bange for, at det skulde være en Begyndelse til Brystkrampe: men nu veed jeg bestemt, det er slet ikke Andet end Kjærlighed — jeg elsker den Hex, den Louise — faaer jeg hende ikke, saa døer jeg — Adieu! — Dog stop lidt! jeg har Mere at fortælle Dig, naar jeg blot kan samle det; men hun staaer uafladelig for mig, den velsignede Glut! jeg seer allevegne det søde Gesjæs: det svæver paa Spidsen af min Pen og dandser op og ned mellem Linierne. - Naa! vær nu ordenlig, Du forvildrede Tøs! og lad mig have Ro at skrive til min kjære, kjære Fritsemand! Du kan jo krybe ind i mit Hjerte saalænge og blot holde Dig fra mine Papirer! — Saa! sid Du nu der! —

Hvor var det vel, vor Louis slap i sin Fortælling?

Rigtig! det var ved Bryllupet i Fængslet. — Han indføres atter talende:

„Taffelet var hævet. Min Fader, Præsten og vi to Ægtefolk trak os tilbage fra Selskabet og tilbragte i vort Værelse det Øvrige af Dagen. De vil maaske neppe tro det, men jeg forsikrer Dem: endskjøndt det dræbende Staal hang i et Haar over vore Hoveder, vare vi dog dristige eller forvovne nok til at holde fast paa et Haab, der ikke var rimeligere end den Febersyges fantastiske Drømme. — Det var paa vor sædvanlige Sengetid: min Fader begyndte at nikke, Præsten rejste sig for at bede Godnat og ledsage Annette til det Værelse, jeg hos Slutteren havde lejet for hende. Jeg trykte et brændende Kys paa hendes Læber. „Sov sødt, min søde Brud!" hviskede jeg og udbredte mine Arme til endnu een Omfavnelse; men den gamle Præst satte sin Haand blidelig for mit Bryst: „Kjære Søn!" sagde han, „hun tilhører allerede Himmelen; hun er dens indviede Brud — Abeilard! elsk og frasig Dig din Heloise!" Han drog hende med sig, og Døren faldt til.

Min Fader laa allerede i en dyb og rolig Søvn. Jeg sad endnu halv afklædt paa Kanten af min Seng — vaagen og dog drømmende; da stod la Fosse — Kyradserlieutenanten — foran mig; jeg havde ikke mærket hans Komme.

„Charost!" hviskede han, „er det en Maneer? Bruden har vist længe ventet, og De sidder endnu her? Hvad er det for anakoretiske Grimasser?"

„La Fosse!" sagde jeg, „hvad tænker De paa, lige ved Gravens Rand —"

„— Vi gaa Alle paa Gravens Rand", — svarte han, „det kan hændes uden Guillotine. Naar man altid

vilde tænke paa Døden, der kan være vore Tyranner maaske nærmere end os, saa skulde man aldrig gifte sig, men lade Menneskeracen rent uddø. Er De en Brudgom? Er De en Kriger — fransk Ridder, og frygter for Døden i det Øjeblik, Livets saligste Time slaaer for Dem?"

„Ak, Kamerat!" sukkede jeg, „hold op at friste mig! Guillotinen staaer bag ved Brudesengen."

„Den staaer ogsaa bag ved Deres egen!" sagde han ærgerlig, „nyd, saa længe De kan! jo kortere Deres Tid skal være, jo mindre har De at skjænke bort; tag derfor Alt med, hvad der bydes Dem! Viis Døden, at De ikke ændser den; eller om De saa vil: viis Forsynet, at det endnu ikke har mistet Deres Tillid!"

Han slukkede Lyset, tog mig ved Armen og førte mig med sig. Jeg lod mig lede som en Beruset. Ved Annettes Dør stod Slutterens Kone med en Lampe. Hun smilede, satte en Hovednøgle i Laasen og lukkede sagtelig op. La Fosse stød mig ind og trak Døren til sig.

Otte Dage indrømmede Skjæbnen os — paa den niende slog Adskillelsens Time. Vor Charon oplæste, som sædvanlig, Slagtoffernes Navne. Tre Uvedkommendes bleve nævnede, det fjerde var Annette Dubois! Samlingen forlod mig; jeg fornam ikke det Afskedskys, hun trykkede paa min kolde Pande. Jeg vaagnede i en Feber, som for fjorten Dage berøvede mig Forstanden og skjænkede mig en lykkelig Bevidstløshed. Da Bevidstheden omsider vendte tilbage, forekom det mig, at jeg havde sovet hele Aar; mit Giftermaal, min korte Lyksalighed i min Hustrus Favn, hendes Bortgang — Alt fremstillede sig i min Erindring som en længst forsvunden Ungdomsdrøm. Velgjørende Selvbedrag! Tiden, som

læger alle Saar, havde ved Sygdommen faaet en saadan Udstrækning for mig, at mit Hjertes dybe Vunde allerede syntes langt ældre og derfor mindre farlig og smertefuld. Uden denne Aandsfraværelse, uden denne Legemsudmattelse skulde jeg neppe have overlevet hin Katastrofe — hvad siger jeg? denne Sygdom frelste virkelig min Fader og mig fra Guillotinen; De skal høre hvorledes.

Da jeg var kommen til mig selv, var den Første, jeg spurgte efter, vor kjære Præst, den Anden La Fosse — thi Annettes Navn kom ikke over mine Læber; det laa begravet og indgravet i mit Hjerte som en hellig Londom, der gjemmes til Evigheden. — Min Fader foldede sine Hænder og saae til Himmelen: „Hisset, min Søn!" sagde han, „lønner Gud de Ædle, som gik i Døden for Dig og din Fader! — Hør og velsign deres Minde! Tilbed et Forsyn, der atter kalder Dig tilbage til Livet og Friheden! — For otte Dage siden havde jeg i fire og tyve Timer Intet seet til disse vore Venner, der stedse skiftedes til at vaage og pleje Dig. Du var falden i en dyb Søvn. Jeg gik ind i Forsamlingsstuen — de vare ikke der. Jeg spurgte om dem: en af Fangerne fortalte mig, at de alt den forrige Dag vare guillotinerede. Dødsherolden havde kaldt paa Charost, Fader og Søn. Fader Tirlemont traadte frem under mit Navn og raabte til Forsamlingen: „Min Søn Louis! hvor er Du!" — „Her!" svarte la Fosse. Tribunalets Officiant og Vagten kjendte hverken dem eller os; de øvrige Fanger taug, grebne af Beundring over en saa heltemodig Opofrelse. Man vidste, at Lebon paa nogle Dage havde forladt Arras; deres ædle Bedrag lykkedes — de led Døden for os. Fromme Tirlemont! Du fulgte din Frelsers Exempel! Arme la Fosse! dit

Hjerte var nu kun tilgængeligt for een Følelse — Venskabets. Du havde samme Dag erfaret din Moders, din Søsters og din Elskedes Henrettelse i Nantes. Og her, min Søn! hør hvilken frelsende Stemme der tilhvisker os i Roverhulen!" Han fremtog en lille Billet og læste: „Min gamle Velgjører! mindes De endnu Deres Jean Petit? han, som havde saadan uimodstaaelig Lyst til Søen, og som De lod undervise i Navigationen, og som De forsynede med Klæder og Penge. Det er nu tyve Aar, siden jeg forlod Rougemont og gik til Martinique. For tre Aar siden kom jeg tilbage derfra og bosatte mig som velhavende Kjøbmand i Douanenez. Revolutionen rev mig ind i sin Hvirvel: jeg greb Kaarden og har nu befundet mig tyve Maaneder her i Arras som Bataillonschef. Jeg staaer mig godt med et af Tribunalets Medlemmer. Han viste mig Listen over de Fangne og Henrettede, og samme Dag skulde De og Deres Søn høre til de Sidstes Tal. Jeg blev i Retten for at prøve Noget til Deres Redning: da seer jeg den ærværdige Pater Tirlemont og en Ubekjendt, som tilegne sig deres Navne. Jeg mærker Hensigten og tier. Af en Veninde — hvis Navn Intet gjør til Sagen — erfarer jeg, at de Begge vare ilive. Ved samme Veninde lader jeg Dem vide: at jeg ved Midnatstid den 13de dennes (det er overmorgen) indfinder mig ved Fængslet. Hun skal hjælpe Dem ud. Vi gaa til min Bopæl, hvor passende Forklædning og falske Passe vil bringe Dem over Grændsen. Jeg veed, De er uskyldig i den Brøde, hvorfor De er beskyldt, og at den gode Lebon har et Horn i Siden paa Dem fra gammel Tid af. De var engang min Velgjører — en Fader for mig, og — Taknemmelighed er en republikansk Dyd. Mit Brev maa

De for Følgernes Skyld tilintetgjøre!" — Han brændte det, saasnart jeg havde erfaret dets Indhold.

Lyst til Livet vaagnede atter hos mig, især da jeg saae, at min Fader endnu elskede det. Vor Flugt blev besluttet og lykkedes. Petits Veninde — Arrestforvarerens smukke Datter — hjalp os ubemærket ud; vor Frelser modtog os, og ved hans Bistand og Pengeunderstøttelse naaede vi uden Hindring Tydsklands Grændser.

Flere beskrev os Danmark som et godt Land for Fremmede, og vi besluttede at søge vor Tilflugt der. I Hamborg faldt min Fader i en tærende Sygdom — en Følge af Sorg, Fængslet og Flugtens Besværligheder. Ak! hans jordiske Levninger fandt et Hvilested paa hin Side Elben. Han døde i mine Arme, og jeg var ene i Verden, uden Fødeland, uden Slægt, næsten uden Penge. Min Kummer var stor; dog — min Konstitution var endnu stærk nok til at modstaa saa mange og dybe Sjælslidelser. Jeg vandrede fra By til By — stedse mod Norden, jo længere fra mine Gjenvordigheders Hjem, jo bedre; Randers blev — som De veed – min Landflygtigheds Maal."

Her bleve vi atter afbrudte; men Slutningen haaber jeg snart skal følge. Fru Charost kom ind med en bekymret Mine og leverede ham et Brev. Han læste det, rynkede Panden, knugede det sammen og gik nogle Gange heftig op og ned ad Gulvet. Jeg følte, at jeg ikke turde opholde mig længer, og red. Idet jeg lod min Hest gaa ganske langsomt forbi Haugen, saae jeg over Hækken Louise siddende i en Haugestol. Hendes Hoved var bøjet tilbage, hun holdt et Tørklæde for Øjnene — jeg kunde se, at hun hulkede. Da, Frits! da faldt det som Skjæl fra mine Øjne; en trykkende

Smerte i mit Bryst sagde: „Christian! Du elsker hende!“ Og hun? — Gid F..... havde alle Vagter, Regnskaber og Skyldbøger og alt det forbandede Kram! Før om otte Dage faaer jeg ikke min Skjæbne at vide — om jeg ikke kreperer forinden af Utaalmodighed.

Rougemont, August 1816.

Allerkjæreste Frits!

Idag skrive vi — lad mig se! den 6te — ja, saa kan Du ikke faae Brevet til den 7de; det er Skade! for ellers vilde jeg bede Dig tømme en Flaske Præstevin — om Du ingen bedre har — til Ære for Højædle og Velbaarne Hr. Kapitain Christian von Rosenberg og Frøken Louise Bethune de Charost, som paa samme Dag agte at indtræde i den søde Forlovelsesstand. Ja, min sødeste Pastor! Jeg er det lykkeligste Asen, som findes baade under Solen og Maanen: Louise elsker mig — det er Textens Ord.

Men det er sandt: Du er en smuk, ordentlig, adstadig, bestemt, systematisk Herre, som ikke lider en altfor rhapsodisk Galimathias: jeg skal stræbe at nedtvinge min forlibte Galoppade til en jevn historisk Pasgang.

Som jeg nu skal fortælle: jeg red da igaar atter herud. Min tilkommende Svigerpapa var som sædvanlig mild og venlig, men dog lidt vemodig stemt — Mama og Louise ligesaa. Her maa sonderes! tænkte jeg. Jeg bliver alene med Fatter og begynder saa smaat at føle mig for — da slipper det ud; Lejen er ham opsagt — han skal herfra — han skal forlade Rougemont, det kjære Rougemont, hans Fødested, hvor han har tilbragt

sin Barndom og sexten lykkelige Manddoms-Aar. Stedets Ejermand er død og har testamenteret det til Jesuiterne. Familien har vel det, hvormed den saa taalelig kan slaa sig igjennem; men at forlade Rougemont! — Da farer der mig en himmelsk Tanke igjennem Hovedet: jeg springer op, griber begge hans Hænder og siger: „Jeg har et Rougemont derhjemme!“ —

Han trykkede mine Hænder til sit Bryst, Taarer trillede ned over hans Kinder: „For mig maaske, kjære Kapitain!“ sagde han langsomt, „men —“

Jeg slap hans Hænder og sprang afsted ind i Haugestuen til Moder og Datter. „Madame! — Mademoiselle!“ begyndte jeg, „jeg ejer et godt Gods — er fri — min egen Herre! —“ Louise blegnede — „Jeg — jeg nedlægger min Frihed, min Formue, mit Sværd for den elskede Louises Fødder.“

Fru Charost rejste sig med Værdighed; en svag Rødme viste sig og forsvandt i hendes ædle, majestætiske Ansigt.

„Hr. Kapitain!“ sagde hun, „De nærmer Dem en Familie, som er fattig, husvild, fremmed —“

„Fremmed?“ afbrod jeg, „fremmed? Vor Tænkemaade er ens, vor Religion ligesaa — og dersom Kjærlighed er et Baand mellem Ligesindede —“

Louise traadte hen for mig; hun rødmede som den nys udsprungne Rose; hendes dejlige Øjne svømmede i Taarer; et Smil bævede om hendes søde Mund. Hun rev sin Handske af og rakte mig sin Alabastes Haand: „Hr. Kapitain!“ sagde hun med sin Englestemme, „jeg elsker Dem — gjør mine Forældre lykkelige!“

Jeg trykkede hende til mit lyksalige Hjerte. — Moderen lagde sine Hænder velsignende paa vore Hoveder. Louise

havde skjult sit Ansigt ved mit Bryst; hun saae ivejret og sagde med hin fortryllende skjelmske Mine: „Men eet Vilkaar! ingen Mundkurv!“

„Ingen!“ raabte jeg og gav og tog det første Kys: „ingen uden denne!“

Hun fløj fra mig om Moderens Hals — om Faderens, der i Døren havde været Vidne til denne rørende Scene.

Men for denne nye Historie vil Du vel ikke skjænke mig Slutningen af den gamle? Du ønsker vel at vide, hvorledes vor stakkels Louis gjenfandt sin Annette? Han skal selv fortælle det!

„Min kjære Søn!“ sagde han imorges, medens vi en Timestid havde Ro for Damerne, „De vil mindes maaske den sidste Gang, jeg var hos Dem i B**** for at tage Afsked? De fulgte mig til Randers og gav mig de mest rørende Beviser paa Deres Velvillie for mig. Jeg troer ikke, at jeg, saa ømt som jeg burde, besvarede Deres barnlige Kjærtegn — ak! mit Hjerte var i Frankrig, min Sjæl var heftig bevæget af Længsel og af et dunkelt Haab, et Brev fra min republikanske Ven Petit havde vakt.

Han skrev mig til: at han af en tilbagevendende Emigreret havde erfaret, at jeg opholdt mig i den danske By Randers; at Tingene siden min Flugt havde faaet en uhyre Forandring; at han var Ejer af Rougemont, og at det stod aabent for min Modtagelse! Forresten kunde jeg uden Fare komme tilbage, ja maaskee endog finde en fordelagtig Ansættelse i den nye Regjerings Tjeneste. Han endte med at bede mig fremskynde min Hjemrejse, da kjære Venner med Utaalmodighed ventede mig.

Jeg rejste, jeg ilede, jeg naaede Rougemont. Hauge-

stuen der stod paa Klem. Dybt bevæget af smerteglade Følelser, af lyse og af mørke Erindringer, nærmede jeg mig Huset. Udenfor paa Trappen sad en lille nysselig Glut og bandt Krandse — Himmel! det var min Annette op ad Dage — livagtig som jeg for tyve Aar siden saae hende paa Engen. Jeg tog hende i mine Arme og bedækkede hendes venlige Ansigt med Kys.

„Hvis er Du, lille Engel?“ sagde jeg.

„Jeg er Moders,“ svarte Barnet.

„Er Du ikke ogsaa Faders?“

„Faders?“ svarte hun og saae forundret paa mig, „jeg har ingen Fader.“

„Hvad hedder da din Moder?“ spurgte jeg igjen.

„Hun hedder Mama,“ svarte Glutten.

I det Samme hørte jeg et Skrig — jeg saae op — Annette stod for mig, bleg, skjælvende af Glæde, nær ved at segne i Afmagt. Ja! min Søn! det var hende — det var min elskede, min tabte Hustru; og Barnet — det var Deres Louise.

Hvorfor skulde jeg forsøge at skildre vor Henrykkelse? det var en Umulighed. Det var et af de Forspil paa Evighedens Glæder, som et naaderigt Forsyn giver os svage, vankelmodige Mennesker — et Glimt af Gjensynets Fryd i det himmelske Fædreland — en Anelse om Saligheder, for hvilke de Dødelige endnu intet Ord have fundet.

De er vist ligesaa forundret — om ikke ligesaa henrykt — som jeg over min Annettes underfulde Frelse? Hør, kjære Søn! — Da hun med unævnelig Smerte havde maattet rive sig løs fra sin af Forfærdelse hendaanende Ægtefælle og blev ført for Bloddommerne, indgød hendes bestemte Svar og Væsen, hendes heroiske

Kulde — ak! de vidste ikke, at det var den haabløse Fortvivlelses — disse en Slags Deltagelse: — hun blev frikjendt. O Gud! hendes Frihed var hende endnu til ingen Gavn — i samme Øjeblik, som den forkyndtes hende, var hendes Forstand borte. En af Tilskuerinderne, en velhavende Kone, følte Medlidenhed med hendes Tilstand. Hun lod hende føre til sit Hus og pleje med megen Omhu, indtil hun efter fire Maaneders Forløb atter blev sig selv mægtig. Hun spurgte om mig: jeg var guillotineret tilligemed min Fader — vi stod jo Begge paa de Henrettedes Liste. Denne sørgelige Underretning skulde maaske have berøvet hende Livet, dersom hun ikke havde følt, at hun snart skulde give det til en faderløs Skabning — en Arvedel, et betroet Klenodie fra den dyrebare, hedenfarne Ægtefælle. Denne Forestilling gav hende Styrke. Hun aabenbarede sin Tilstand og sin hele Historie for Madame Petit. Det var hende, vor Petits Kone; han selv var ved Armeen. Hun unddrog hende ikke sin moderlige Kjærlighed, men beholdt hende hos sig og underholdt hende tilligemed min Datter — som Moderen efter mig havde kaldt Louise — i næsten fire Aar.

Ved denne Tids Forløb kom Petit tilbage som General, Ridder og Invalid. Da han hørte, hvem Annette var, overraskede han hende med den for hende utrolige Efterretning om min Frelse og indgød hende det meget sandsynlige Haab, at jeg endnu maatte være ilive. Forend han kunde anstille Undersøgelser over mit Opholdssted, begav det sig saa heldigt, at en fra Danmark hjemkommende Adelsmand i et Selskab, hvor Petit var tilstede, kom til at nævne mig og mit daværende Hjem. Og saaledes kaldtes da Deres stakkels

30*

landflygtige, venne- og frændeløse Louis tilbage til sin Fødestavn, til en Hustrus Barm, hvem han længe havde begrædt som et Bytte for Graven, og til en Datters Omfavnelse, hvis Tilværelse han aldrig havde anet.

Den gode Petit overlod mig Rougemont til Afbenyttelse og vilde maaskee ganske have overdraget mig samme, dersom ikke Døden — en Følge af hans Saar — havde snarligen bortkaldt ham. Hans Kone fulgte ham hastig efter. De havde ingen Børn, og Rougemont tilfaldt en Broder af hende, hvis nylig indtrufne Død gjør mig husvild. En Kapital, som min Fader havde tilgode i Arras, og som Skyldneren var saa ærlig efter min Hjemkomst at betale mig, har hidtil sikret mig for Mangel, men har aldrig kunnet gjøre mig rig nok til at kjøbe denne for mig saa dyrebare Ejendom. Jeg har gjentagne Gange søgt Ansættelse baade hos den forrige og den nærværende Regjering, men altid forgjæves: en mægtig Mand ved det napoleonske Hof havde været min Faders uforsonlige Fjende. Han vidste smidigen at lempe sig efter Tiderne: at ombytte den trefarvede Kokarde med den hvide og indsmigre sig hos Bourbonnerne. Han og hans Familie blomstrer endnu frodigt i Hoffets Solglands, og derfor er der for mig ingen Lykke at vente i mit kjære, ulykkelige Fædreland. Og derfor, kjære Søn! vorder ogsaa det Offer, De fordrer af mig, af desmindre Værdi. Ja! vi ville Alle i Deres venlige Danmark, i dette den huslige Lyksaligheds, den borgerlige Friheds trygge Hjem tilbringe den Tid, som Forsynet endnu forunder os til at prise Visdommen og Godheden i dets ubegribelige Styrelse."

Og nu, Du Elskelige! — ah! der staaer hun, den Engel! og kikker mig over Skulderen — saa maa jeg

slutte! Paa Mandag otte Dage bryder vort Regiment op for at afløses af et andet. Om en Maaned i det Seneste lader Du din Kirke pænt oppynte med grønne Kviste og Blomster og bereder Dig paa en fransk Vielsestale, for standmæssigen at kopulere den himmelske Louise til hendes lyksalige Christian von Rosenberg.

Den sachsiske Bondekrig.

1827.

I.

Paa den gamle Ridderborg Gehofen var lystigt Gilde. Borgherren, den unge Grev Maternus, beværtede sine omboende adelige Venner: Grev Wolff af Stollberg, Hans Werther, Kaspar af Rurleben og Flere.

Det gamle massive Egebord var velbesat med kraftige Retter: en Dyreryg, et Vildsvinehoved, Vildt og Tamt, Stegt, Kogt og Røget; og den vældige Humper, fyldt med Rhinbjergenes kostelige Gaver, gik flittigt omkring, kredenset af Søsterens, Hermuntrude v. Gehofens, nektarsøde Læber.

Det var Reformationens første Fest.

„Es lebe Martin Luther!" var første og sidste Skaal. Vinen randt til Ære for „den ridderlige Præst, Pavens Betvinger, Religionsfrihedens ædle Helt".

Midt under Maaltidet traadte en Tjener ind med et Brev til Greven af Stollberg. Han læste: hans Ansigt rynkede sig og glattedes igjen; omsider brast han ud i en inderlig Latter.

„Fra Thomas Münzer!" raabte han, saasnart han atter var kommen tilaande. „Hør engang, hvad den gale Præst skriver!"

Tidt afbrudt ved sin egen og Selskabets ubetvingelige Latter læste han, som følger: „Jeg, Thomas Münzer, efter Guds urandsagelige Villie Borgmester i den frie Stad Mühlhausen, lader Dig, Wolff Stollberg, hermed vide: at Du uopholdelig haver at indfinde Dig i min Residens, det nye Zion, for at høre det Budskab, som Herren haver givet mig til Dig. „„Lad hente Wolff Stollberg!““ sagde Herrens Aand til mig: „„byd ham at forlade sine dumme Afguder og overgive alt sit Land og alt sit Gods til Dig, Thomas Münzer, hvem jeg haver sat til en Vægter og til en Konge over Israel!““ Hvorefter Du Dig haver uvægerligen at rette!“

„En streng Tiltale!“ sagde Grev Maternus —

„Og det af en af mine egne fødte Undersaatter,“ sagde Grev Stollberg til; „men jeg kommer vel til at lystre Ordre, kun vil jeg tage nogle hundrede Ryttere med mig, at jeg kan vise mig med Anstand for hans Mühlhausenske Majestæt.“

„Dette Følge,“ raabte Hans von Werther, „er neppe talrigt nok; det nye Zion er en velbefæstet Stad; Borgerne ere den selvgjorte Konge fanatisk hengivne, og desforuden har han en Livvagt af nogle tusinde rasende Bønder.“

„Altfor overdrevet!“ sagde Grev Maternus: „det Hele er kun et Pøbelspilop, et Daarekistespektakel, der snart af sig selv vil ophøre.“

„Den schwabiske Bondekrig var dog mer end blot Narrespil!“ faldt Grev Bodo alvorligen ind; „tænk paa Weinsbergs Ødelæggelse! paa Ludvig von Helfenstein og de halvfjerdsindstyve ædle Riddersmænd, som paa eengang bleve Offere for disse Uhyrers Grusomhed! deres mishandlede Legemer ere endnu ikke forraadnede:

desto før burde deres sørgelige Tryghed tjene os Sachser til Advarsel."

„Jeg har kæmpet i tretten Slag," sagde en aldrende Herre; „men aldrig har det saaledes vamlet mig for Hjertet."

„Og I var i Weinsberg?" raabte Flere paa eengang: „I saae da selv, hvorledes det gik til, og kan fortælle os, hvad der er sandt, og hvad der er Tilsats af Rygtet!"

„Rygtet," svarte han, „skulde havt vanskeligt ved her at overdrive."

„Aa! fortæl, om I behager, Ridder Eberhard!" sagde en af de Yngre.

„Min Fortælling," svarte han, „er kun lidet opbyggelig og passer ilde i et Glædeslag; men da jeg tænker, den kan have sin Nytte, vil jeg ikke forholde Eder, hvad jeg der saae og hørte.

„Jeg kom paa min Hjemrejse fra Zürich Paaskedag om Aftenen til det ulykkelige Weinsberg og tog ind til en gammel Vaabenfælle, for at overnatte hos ham. Han havde nogle andre Venner samlede, og vi sad — netop som nu her — ved et godt Bord og snakkede om den gale Præst i Nürnberg — det var just den samme Münzer — og om hin Mezger, under hvis Anførsel Bonderne allerede havde plyndret et Par Klostre og Borge. De Fleste vare af samme Mening som I, kjære Maternus! og ansaa det Hele for et Bondeopløb af ingen Betydenhed; men de fik snart Andet at vide.

„Midt i vor sorgløse Munterhed begyndte Stormklokken at brumme, og i det Samme styrtede tvende af Byens Borgere ind i Hallen. „Hvor er Ilden?" spurgte vi. „Der er ingen Ild," svarte de: „men Bondehæren er for Byen; Enhver, som kan bære Vaaben, maa hjælpe

at holde den ude!" Vi ombandt da vore Sværd og ilede uden anden Rustning ud, for at forene os med Borgerne. Det var for sildigt: Fjenden var allerede indenfor Portene! Vi hørte hans vilde Brøl fra alle Kanter og derimellem Skrig af mishandlede Kvinder og Børn.

„Vi besluttede strax at vende om til Torvet, hvor vi ventede at finde de fleste af Borgerne forenede. Vi naaede det; men ikke før Bønderne havde dræbt eller forjaget alle dets Forsvarere. Nu vilde vi slaa os igjennem til Raadhuset, hvor vi haabede at kunne forsvare os længst og ialtfald sælge vort Liv dyrest. Det var umuligt! hvad formaa en Snes Sværd mod et tusinde Møggrebe, Forke, Vognkjæppe og Plejle? Jeg saae en af de sidste svinges over mit Hoved, og i samme Øjeblik tumlede jeg bedøvet ned i en Krog, som en høj Stentrappe dannede ved Huset.

„Ret længe kunde jeg ikke have ligget i den Besvimelse; thi da jeg vaagnede, stod Maanen næsten paa samme Sted over Raadhuset, som da jeg faldt. Jeg følte til mit Hoved: der var intet Blod, kun en lille Bule, og jeg mærkede snart, at det Slag, jeg havde faaet, var af ingen Betydenhed. Men Du retfærdige Himmel! til hvilke Grueligheder opvaagnede jeg!

„En Del af Bondehæren — som nu formodentligen ingen videre Modstand fandt — havde samlet sig paa Torvet; de Øvrige vare endnu adspredte paa Rov og Mord omkring i Husene; jeg kunde paa alle Kanter af Byen høre deres Hujen og deres Slagtofferes ynkelige Skrig. De paa Torvet dannede en tæt Kreds: hvad der foregik i dens Midte, kunde jeg vel ikke se, men dog altfor tydeligt høre og slutte mig til. Der var antændt et Marterbaal, thi snart slog Røghvirvlerne i

Vejret, og snart brød Luen igjennem og skinnede paa den modsatte indvendige Del af Kredsen.

„Jeg laa saa højt, at jeg kunde se adskillige af disse afskyelige grinende Djævleansigter, naar Ilden stundom bestraalede dem. „Nærmere til Ilden med ham! ret saa! pin ham, den Bondeplager!“ lød det uophørligt, og derimellem de Martredes hjerteskærende Raab om Naade og Barmhjertighed. Hyppigen aabnedes Kredsen, naar Kannibalerne kom slæbende med de ulyksalige Slagtoffere. Jeg gjenkjendte Flere af disse.

„Helfenstein blev ført tæt forbi mig; hans frugtsommelige Kone krøb hændervridende efter hans Bødler og sank livløs til Jorden, da Kredsen sluttede sig imellem hende og den dødsdømte Ægtefælle. Ved Siden af hende stod en Bonde og spillede en schwabisk Vals paa sin Sækkepibe. Endnu mangen Nat vaagner jeg i Forskrækkelse og synes at høre de gruelige Toner, Uhyrernes Helvedes-Latter og de Pintes Vaandeskrig.

„Jeg indsaa snart, at der for mig var intet Andet tilbage end et Forsøg paa at frelse mit Liv. Krogen, hvori jeg laa, var beskygget af Trappen, og Bønderne vendte desuden alle Ryggen til mig. Ved mine Fødder laa en dræbt Bonde med sin Hofork ved Siden. Jeg byttede i en Hast Klæder med ham, flængede ham i Ansigtet med min Dolk, tog hans Vaaben paa Skulderen og listede mig bort. Uden Forhindring naaede jeg en af Byens Porte og ilede nu af al Magt Nord paa: det brændende Weinsberg lyste for mig. Ved Daggry naaede jeg en Vens Borg, bortslængte Koften og Forken og blev indladt. Saaledes bjergede jeg Livet; men Erindringen om denne Rædselsnat vil forfølge mig, saalænge jeg lever.“

Ridder Eberhards Fortælling satte hele det før saa muntre Selskab i en mørk, alvorlig Stemning. Hermuntrude var bleg, og Taarer vældede frem af hendes skjønne Øjne.

Kaspar von Ruxleben søgte fremfor Alle at trøste og indgyde hende Mod, og det med mer end almindelig Ømhed og Deltagelse. Et venligt, men tvunget Smil viste, at hans Bestræbelser lykkedes kun halvt.

Grev Stollberg, som under denne sørgelige Beretning om Weinsbergs Ulykke havde lænet sig tilbage i Stolen, hævede sig hurtigt, greb Münzers Brev, vendte og drejede det, slængte det atter foragteligt bort og spurgte en af Tjenerne: hvo der havde bragt det?

„En Person, der saae ud som en Kjøbstedmand;" svarte denne: „Portneren, til hvem han leverede det, spurgte: om han ikke skulde have Svar derpaa? men Personen svarte: det behøvedes ikke, for kom Svaret ikke snart, skulde det nok blive afhentet."

„Der aner mig just intet Godt," sagde Bodo betænkelig: „jeg vilde ønske, vi havde Dagen for os!"

„Saa lad os idetmindste vente den i rolig Munterhed!" raabte den vakre Vært.

Atter flød den ædle Hochheimer, og Bægeret gik omkring; men den forrige Glædskab lod sig ikke mere fremmane: Vinen maatte nødes ned, Nabo underholdt sig med Nabo, Samtalerne vare afbrudte og uden Liv; kun Frøken Hermuntrude syntes at interessere sig for det, Ridder Ruxleben havde at meddele hende, fornemmelig naar han hviskede; thi hun satte ofte et helt alvorligt Ansigt op, men endnu oftere rødmede hun, slog Øjnene ned og smilte.

Imidlertid begyndte det at vorde lidt uroligt iblandt

de opvartende Riddersvende: de listede sig hyppigen ud og ind, stak Hovederne sammen, skottede til Vinduerne og til hverandre indbyrdes.

„Lyner det?“ spurgte Værten.

Et Par af Svendene gik til det modstaaende Vindue, som vendte ud til Marken.

„Det lyner ikke,“ svarte de; „men imellem seer man Glimt som af Fakler.“

En Anden kom i det Samme ind: „Jeg troer ikke, det er rigtigt fat!“ sagde han: „man kan høre Noget paa Vejen til Mühlhausen.“

„Og hvad kan man høre?“ spurgte Ridderen igjen.

„Et dumpt Drøn, som af en hel Mængde Mennesker!“ lød Svaret.

„Hm!“ sagde Greven af Stollberg: „Monstro Gjendoberne virkelig skulde faae isinde at aflægge os et Besøg?“

„Isaafald,“ raabte Ridder Werther, „maa man belave sig paa at tage kjønt imod dem.“

„Skal ikke mangle!“ svarte Værten, idet han rejste sig og gik ud for at træffe de fornødne Forholdsregler.

„Jeg mener,“ sagde han endnu i Døren, „at det er blind Allarm: men for en Sikkerheds Skyld vil jeg se til mine Folk og sende en Post ud.“

Han kom snart tilbage.

„Mine Venner!“ sagde han med munter Mine: „Bevægelse er god efter Maaltidet; dette maa tjene til Undskyldning for, at jeg sætter mine kjære Gjæster i Arbejde. Dette Sværmerpak har virkelig isinde at overrumple os: i dette Øjeblik kom en af mine Svende hjem fra Marken: han var dem saa nær, at han kunde høre dem tale om dette Besøg, de nu tiltænke os.“

Nu kom der Liv i Selskabet. Værten lukkede op for sit Rustkammer og bad Enhver udsøge sig den Hjelm, det Harnisk og de Skinner, som passede bedst — thi de ridderlige Gjæster vare, paa Sværdet nær, komne ganske ubevæbnede til Gehofen.

Det kan ikke gaa muntrere til i en Sal, hvor Piger klæde sig til Dands: Man prøvede, forkastede, skjemtede, lo, smaabandte. Een Hjelm var for stor, den sank ned over Næse og Øre, en Anden fandt sin for lille; man byttede. Een Brynie var for vid, en anden for snever. Man spøgte med Sommes tykke Maver, medens Somme maatte høre Noget om tynde Laar og Lægge. Tre hundrede Aar længere hen i Tiden vilde en Tilskuer troet at have befundet sig i Paaklædningsværelset, hvor man just var ifærd med at give et Ridderstykke.

Kaspar von Ruxleben var den først Færdige. Han gik atter ind i Spisesalen, hvor han kun forefandt Ridder Maternus og hans skjønne Søster — den Sidste mere fattet, end de fleste Fruentimmer under saadanne Omstændigheder vilde have viist sig. Med munter Mine og ridderlig Belevenhed nærmede han sig den skjønne Pige.

„Dersom jeg," sagde han, „nu drog ud til en Tournering eller i en rigtig Kamp, vilde jeg af Eder, ædle Frøken! have udbedet mig et beskyttende, Mod og Tapperhed opflammende Skjærf —"

„Men nu," faldt hun smilende ind, „maa I, Hr. Ridder! lade Eder nøje med den velmente Formaning: ej at vove Eder for dristig ind mellem Plejle og Møggrebe!"

Han greb hendes Haand, som villig overlodes ham, løftede den til sine Læber og paatrykte den et langt Kys,

medens hans Blik hvilte ømt paa Hermuntrudes dejlige Aasyn.

„Resten af dette Kapitel," raabte Maternus skjemtende, „gjemme vi til siden — nu til Jagten! Hører I ikke allerede Hundenes Tuden?"

I det Samme kom Hans von Werther til.

„Kjære Gehofen!" sagde han hastigt: „er der tænkt paa Damernes Sikkerhed? Man bør ikke være uforberedt paa noget Tilfælde, men tænke sig det Værste og vistnok Urimeligste: at Slottet blev et Bytte for Fjenderne, hvis Mængde alene kunde gjøre dem frygtelige."

Gehofen blev med Et alvorlig. „Fra Kapellet," sagde han efter nogen Betænkning, „fører en Løngang ud i Skoven; men uden en Fører vilde Flugt være umulig."

„Udgangen," — tog Ruxleben Ordet — „er jo imellem Ruinerne paa Tannenberg ikke langt fra Vejen til Salzungen?"

„Rigtigt!" svarte Gehofen: „Da jeg seer, I kjender Vejen, vil jeg bede Eder ledsage Damerne — om det skulde behoves, og for det Første at gjøre dem Selskab i Kapellet."

„Jeg!" raabte Ruxleben, „skulde jeg krybe ned mellem Gravene, medens I Andre bekæmpe Fjenden?"

„Hvorfor ikke?" svarte Gehofen, „i denne Strid er ingen Laurbær at vinde."

„Laurbær vel ikke," sagde Ruxleben: „men Saar og Buler maaske; og skulde jeg alene unddrage mig disse, fordi jeg ikke kan vente mig hine til Belønning?"

„En af os To," svarte Gehofen med Heftighed, „maa blive; jeg som Borgens Herre kan ikke være borte

fra dens Forsvar, og altsaa — Søster! bed Du eller befal din Ridder at følge Dig!"

Hermuntrude gav Ruxleben sin Arm, og villigen gik han nu med sit Hjertes Dame ned i Kapellet.

Men – vi ville hellere høre denne rædselsfulde Nats Historie af Ridder Ruxlebens egen Mund, saaledes som han halvtredsindstyve Aar derefter i sin Bedstefaderstol fortalte den for sine Børnebørn.

„Da jeg med Eders salig Bedstemoder trinede ind i Kapellet," — lød hans Tale — „faldt mine Øjne strax paa en sortklædt kvindelig Skikkelse, der sad med foldede Hænder paa Knæfaldet foran Alteret. Der overfoer mig en let Gysen, og jeg drog just den opløftede Fod tilbage, da Skikkelsen i det Samme rejste sig og kastede et Slør over Ansigtet.

Jeg vendte mig om til min Ledsagerinde; men hun lagde Fingeren paa Munden, slap min Arm og ilede hen til den sorte Dame. De omfavnede hverandre og talte sagte sammen nogle Øjeblikke. Derpaa kom de mig Haand i Haand imøde, og Hermuntrude forestillede mig den Beslørede som en kjær Veninde, der af vigtige Grunde ønskede for det Første at være ukjendt. Min Nysgjerrighed var let dæmpet; thi mine Tanker vare delte mellem min elskelige Hermuntrude og Kampen derudenfor. Ilden af Musketterne glimtede som Lyn gjennem de høje Buevinduer, og disse klingrede ved ethvert paafølgende Knald. Den fremmede Dame var kjendelig angest: hun gøs og var rede til at segne, hvergang det glimtede og knaldede; Hermuntrude var derimod saa rolig, ja besad virkelig et saadant Forraad af Mod, at hun endogsaa kunde meddele sin frygtsomme Veninde.

Imidlertid blev Kampen stedse heftigere: Bestormernes Brøl lød stedse nærmere og nærmere, og alt imellem kunde jeg tydelig høre deres Feltskrig: „Herrens Sværd og Gideons!“ Paa Borgen derimod herskede en alvorsfuld Taushed: kun Skydegeværernes Skrald, Buestrengenes Surren og enkelte Kommandoraab viste, at dens Forsvarere vare paa deres Post. Kvinderne saae spørgende paa mig.

„Endnu gaaer det godt!“ trøstede jeg, „vore Krigere holde dem nok borte!“

„Hvad betyder denne Plasken?“ hviskede Hermuntrude.

Jeg lyttede: „Nu begynder Stormen!“ svarte jeg, „det er Risknipper og Træbuller, som de kaste ud i Borggraven — kom, mine Damer! vi ere i Jehovahs Hus lader os bønfalde ham om Beskjærmelse og Sejer! da jeg ikke maa stride med mine Venner, vil jeg dog bede for dem.“

Vi knælede for Herrens Alter med opløftede Hænder. Vore tause Bønner bleve snart afbrudte ved et højt og rædsomt Vræl. Jeg sprang op: „Stormen er afslaaet!“ raabte jeg; „hørte I ikke, hvorledes Fjenderne skreg og plumpede i Vandet, og nu vore tapre Venners Sejersraab?“

Der paafulgte nogle Minuters Rolighed, i hvilke man kun hørte de Saaredes Vaandeklage og enkelte Skud, som bleve affyrede efter de Flygtende; da aabnedes Kapellets Dør, og Hans von Werther traadte ind - ak! hvor forandret fra hin blide, venlige Yngling, der nys i sin glimrende Rustning stod iblandt os, som smykket til festligt Ridderspil! Den hvide Fjederbusk hang knækket ned over Hjelmen; Brynien og Skinnerne vare be-

sprængte med Blod og Kalkstøv; i hans Ansigt brændte Kampens mørkrøde Ild, og det Sværd, som han ved sin Indtrædelse stødte i Balgen, bar kjendelige Mærker af det blodige Arbejde.

Den sorte Dame udstødte et svagt Skrig, styrtede ham imøde og segnede ind til hans Bryst. Længe holdt han hende i taus, inderlig Omfavnelse; men pludselig rev han sig ud af hendes Arme, førte hende hen til mig med den ene Haand, medens han med den anden kastede hendes Slør tilbage og viste mig det dejligste Ansigt, jeg næst efter min Hermuntrudes nogensinde mindes at have seet.

„For Eder, Kaspar von Ruxleben!“" sagde han, „har jeg i dette Øjeblik ingen Hemmelighed. Jeg betroer Eder den allerdyrebareste, idet jeg overgiver til Eders Varetægt den ædle Frøken Agnes von Stollberg. Hendes Fader vilde tvinge hende til en Mand, hun afskyede; igaar har jeg med hendes Minde bortført hende, og om jeg kommer levende fra denne Bondekrig, ægter jeg hende imorgen. Falder jeg" — her klyngede hun sig saa heftigt om hans Hals, at han neppe kunde tale — „falder jeg, da vil I være hendes Beskytter og „mægle mellem hende og Faderen, som nu mindst tænker paa, at hans Datter befinder sig her."

Jeg gav ham mit ridderlige Ord og Haandslag. Agnes kastede sig hulkende i Hermuntrudes Arme og skjulte sit Ansigt i hendes Barm.

Da drønede det atter derude: Herrens Sværd og Gideons! En ny Storm begyndte. Werther lyttede til Buldret som Stridshingsten til Trompetens skingrende Toner; han trykte et Kys paa sin Elskedes blegnende Kind og ilede atter ud til Kampen. — Min

Haand skjalv paa mit Sværdfæste, mit Hjerte bankede mod Brynien; men jeg kvalte den opblussende Ild og satte mig mellem de værgeløse Tvende, der vare betroede til mit Forsvar.

Striden blev haardere og haardere: Skuddene bleve færre, men Staalgnyet tiltog. Jeg kunde tydeligt skjelne Sværdenes hvinende Hug fra Plejlernes og de andre plumpe Vaabens døde Slag, de brækkede Stormstigers Knagen og de Nedstyrtendes Fald i Slotsgraven; thi Kapellet vendte med den østre Ende derudimod, og gjennem tvende smaa Huller i Muren hørtes Alt, hvad der foregik paa denne Side af Borgen, hvor Angrebet just ogsaa var heftigst.

Faren steg: det mærkede jeg paa Forsvarernes mere ivrige, idelige Befalings- og Opmuntringsraab; deres høje, rene Stemmer gjennemtrængte de tykmælede Bønders hæse, skrattende Vræl. Mine Fødder brændte under mig: jeg bævede af Harme og Kamplyst.

Med Et forekom det mig, at jeg hørte en fjernere Larm fra en anden Kant. Jeg sprang hen til den vestlige Ende af Kapellet, der gik ind til Gaarden, hvor det havde et eneste lidet Vindue. Rigtigt! Oprørerne begyndte nu ogsaa der at storme, og, desværre! med større Virkning.

Det varede ikke længe, inden jeg fornam, at de maatte være Herrer over Muren. Jeg foer hen til Pigerne: „Nu maa vi tænke paa Flugt!" raabte jeg og greb Nøglen til Løngangsdøren.

„O Gud! Werther, min Fader!" skreg Agnes og vred sine Hænder.

„Min Broder!" sukkede Hermuntrude.

„Gud kan beskytte dem!“ sagde jeg trøstende og drog dem med mig hen til Gravhvælvingen.

Jeg tog fat paa Jernstangen, der tilspærrede Gitterporten — den var rustet fast og modstod længe mit Tryk. Hermuntrude tog Haand i med, og endelig gav den efter. Men i det Samme fornam jeg ogsaa Skriget og Tummelen nede i Gaarden.

„Vi maa først spærre Indgangen til Kapellet!“ sagde jeg og sprang hen til den Sidedør, der førte til Slottets Vaaningsværelser. Det var for silde: en kæmpende Hob tumlede sig allerede udenfor; Døren fløj op, og baglænds fægtende, heftig trængte af sex med Sabler og Piker bevæbnede Fjender — styrtede tvende Riddere ind i Kapellet; Forfølgerne efter dem.

Saa kunde jeg omsider faae Del i Striden; jeg foer hurtig til Siden, drog mit Sværd og strakte i tvende dræbende Stød de to Bageste til Jorden. De Andre, der ikke ret kunde se mig i Skyggen og ikke vidste, hvo eller hvormange de havde i Ryggen, tabte Mod og Besindelse — de laa snart afsjælede hos deres Stalbrødre. Nu slog de Frelste Visirerne op; det var — Stollberg og Werther.

„Døren maa spærres!“ raabte jeg.

En nylig forarbejdet Marmorligsten stod op til Muren: den bragte vi med forenede Kræfter derhen, og ovenpaa stillede vi flere mindre Stene, som vi med de Slagnes Piker opbrød af Gulvet; og nu ilede vi hen til Gravhvælvingen. Der stod min Hermuntrude med den næsten livløse Agnes i sine Arme; dennes Slør havde hun velbetænkt kastet hende ned over Ansigtet.

„Hvor er min Broder?“ raabte hun de Kommende imøde.

„Vi veed det ikke!“ svarte Werther; „dog er det ikke utroligt, at han i Mørket kan have frelst sig ved Flugten.“

Et smerteligt Suk hævede hendes Barm, Taarerne rullede ned over hendes Kinder.

„Og hvorhen nu?“ spurgte Grev Stollberg mørk og stak sin blodige Kaarde i Skeden.

„Her igjennem!“ svarte jeg, visende ind i Begravelsen.

„Den Vej,“ sagde han med et bittert Smil, „kjende vi Alle; den gaaer gjennem Graven til Livet — veed I ingen anden?“

„Denne er ret god!“ svarte jeg, idet jeg hentede Lampen; „denne Indgang har to Udgange: en til det timelige og en til det evige Liv.“

Da vi Alle vare komne ind, skubbede jeg Jernstangen for Gitterdøren, lukkede den i Laas og slængte Noglen ind under Kisterne. Grev Stollberg saae mistroisk paa mig og derefter rundt omkring i den stumle Gravhvælving.

„Begravede ere vi, det seer jeg,“ sagde han, „og sandt nok! vi ere Alle Gud en Død skyldige; men at lade sig begrave, før man døer — ved min Ridderære! det forlanger han ikke; ej heller indseer jeg, hvorfor det skulde være bedre her at svelte langsomt ihjel end hist oppe at faae en hastig — om just ikke meget glorværdig — Krigerdød.“

Uden at indlade mig paa nogen Besvarelse, gav jeg mig til at lede om Aabningen ind til Løngangen — Himmel! der var ingen at opdage. Stedse med Lampen i Haanden gik jeg nu Hvælvingen anden Gang rundt og atter forgjæves, imedens Hermuntrude oplyste Gre-

ven om den underjordiske Vej, her skulde være. Nu begyndte de Alle, paa Agnes nær, der blev siddende paa en af Kisterne, at hjælpe mig at lede. Imidlertid saaredes vore Ører og vore Hjerter uafladeligt af den stedse tiltagende Larm, Hylen og Hvinen ovenover os, og et rødt Skjær paa den modstaaende Kirkevæg, som vi gjennem Gitterdøren bleve vaer, overbeviste os om, at Slottet allerede maatte være stukket i Brand.

Nu nærmede sig den vilde Tummel til Kirkedøren, der var skraas overfor vort Gravfængsel; man stødte mod den, bandte, truede og bankede igjen. Grev Stollberg trak sit Sværd: en rædsom Vildhed var synlig i hans bleggule Ansigt:

„At sulte tildøde," raabte han, „er en Helvedes Tanke, og at pines ihjel af dette Bondepak, eller at staa værgeløs herinde, medens de gjennem Gitterdøren skyde tilmaals efter os, er en Niddingedød. Endnu have vi trende gode Sværd; med dem kunne vi forskaffe os en brat Udgang af dette miserable Liv — Kvinderne gaa foran — vi Andre følge efter!"

Med disse Ord greb han sin Datters Arm og svingede Sværdet. Werther greb hans opløftede Haand, og Hermuntrude kastede sig imellem ham og Agnes — denne var med et hvinende Skrig segnet til Jorden.

I dette frygtelige Øjeblik havde jeg fundet Løngangsdøren; den var skjult af et Epitafium paa Væggen, som jeg heldigvis prøvede paa at skyde tilside:

„Her!" skreg jeg, „her er Livets Dør!"

Haab og Levelyst gjenvaktes mægtigen hos de fire Fortvivlede: Greven foer hen til mig, for at overbevise sig om Sandheden af min Forsikring. Werther og Hermuntrude løftede Agnes ivejret, og støttende sig

paa dem nærmede hun sig Døren, som jeg nu forsøgte at aabne.

Medens jeg stak Nøglen i den rustede Laas og stræbte at dreje den om, sagde Greven med et hjerteslettende Suk: „Gud være lovet, at min Agnes sidder tryggelig hjemme i min Borg; dersom hun nu vidste, hvorlunde Faderen er stedt, da vilde hun visselig med brændende Taarer anraabe Himmelen om Frelse.“

Den arme Pige foer sammen og klyngede sig ind til sin Veninde.

„Hvem I end er,“ vedblev han, vendende sig om til hende, „min ubekjendte Dame! tro mig, det var af Medlidenhed, jeg vilde give Eder Døden. Jeg tænkte i dette Øjeblik, om I havde været Agnes, min Datter; thi heller skulde hun annamme Døden af min Haand end Beskæmmelse af en anden.“

Det var en dobbelt Lykke, at jeg havde stukket min Dolk ind i Nøglen og saaledes fordoblet mine Kræfter til at dreje den omkring; thi som Døren sprang op, udstrakte den ulykkelige Pige Armene og vilde kaste sig med angerfuld Bekjendelse for Faderens Fødder, og til samme Tid begyndte Fjenderne at hugge løs med Øxer paa Kirkedøren. Jeg greb da Grevens Arm, flyede ham Lampen og bad ham gaa foran; derefter ledte jeg Hermuntrude ind, saa Agnes og tilsidst Ridder Werther; thi Løngangen var for snever til To. Derpaa bragte jeg Epitafiet tilbage til dets Sted og lukkede Døren efter mig.

Endnu inden jeg havde vendt mig fra den, hørte jeg Kirkedøren styrte knagende ind og bagefter den blodtørstende Hob, hvis vilde Raab fyldte Kapellets gjenlydende Hvælvinger.“

„Det er mærkeligt," — vedblev Ridder Ruxleben i sin Fortælling — „hvor hastig Mennesket gaaer over fra Sorrig til Glæde, fra Skræk til Haab. Ret som et Uvejr, der hænger skummelt og truende over Jorden med Regn og Storm, med Lynild og Torden: bekymrede se vi op til den ganske formørkede Himmel og tænke i vort traurige Sind, at det vil vare længe, inden det atter klarer op; og se! i nogle faa Minuter ere de sorte Skyer fordrevne, Luften atter renset, Stormen tier, Solen leer fra det klare Blaa, og Regndraaberne tindre som Glædestaarer paa de sagtelig gyngende Blade.

Saaledes bleve vi underjordiske Vandrere — jeg idetmindste for min Del — snart ret trøsteligt tilmode. Da vi havde gaaet henved et Kvarteerstid, udvidede den smalle Gang sig til en Runddel, hvor en halv Snes Mennesker mageligt kunde faae Plads. Den var trindt omgivet af steile Klippevægge; men over os saae vi højt oppe udhængende Fyrregrene og mellem dem den stjernefulde Himmel, der smilte saa venligt og stille, som om Intet var forefaldet i denne rædselfulde, blodige Nat. Vi standsede og satte os paa de i Klippen udhugne Stenbænke.

Hermuntrude havde som en betænksom Husfrue forsynet sig med en Flaske Vin og en lille Kurv med Spisevarer. Vi nød et tarveligt men hjertestyrkende Maaltid. Kun den stakkels Agnes var ikke til at overtale. Hun sad nedbøjet med foldede Hænder — hendes bølgende Slør viste, hvor dybt og ængsteligt hun drog sin Aande. Ogsaa min Hermuntrude sukkede ofte og udtalte med Smertens Tone sin elskede Broders Navn.

Efter en kort Hvile tog jeg Lampen, og vi begav os atter paa den lønlige Vej, der nu blev saa bred, at

vi mageligt kunde gaa To og To. Siden udvidede den sig end mere, og endelig stod vi under aaben Himmel mellem Ruinerne paa Tannenberg. Med megen Besværlighed arbejdede vi os ud gjennem Murstumper og omstyrtede Stenblokke og befandt os da paa en af Smaabuske omkrandset Høj. Den brændende Borg laa lige foran os, og Larmen dernede naaede vore Ører som en dump, utydelig Summen. Vi faldt Alle paa Knæ, bad for de Ulykkelige hisset og takkede Gud for vor egen Frelse — ak! den var endnu langt borte.

Igjennem Krattet havde vi trængt os hen til den nærforbiløbende Vej, da vi fandt den spærret paa begge Sider af bevæbnede Mænd.

En af disse raabte: „Giver Eder tilfange i Guds og Münzers Navn!"

Vi drog vore Sværd; men Hermuntrude, som kjendte Stemmen, sagde: „Martin! er det ikke Dig! vil Du vorde en Forræder mod dit Herskab?"

„Hvad Herskab?" svarte han, „jeg er nu mit eget Herskab og Eders med — jeg befaler Eder strax at nedlægge Eders Vaaben."

„Stød dem ned, det adelige Pak!" skreg En i Bondesproget.

„Nej," svarte den Anden, „vi vil have dem levende! Vend Forkene om! Fald an!"

Med det Samme rendte de ind paa os fra begge Sider og stødte os ned med de stumpe Ender af deres Piker og Forkestager, uden at vi kom til at bruge vore Sværd.

„Jeg tænkte nok," sagde hin første Stemme, medens de Andre bagbandt os tre Mandfolk, „at de maatte være her, siden de ikke var at finde paa Slottet;

men jeg kjendte Smuthullet. Nu kan Du, Morash!" sagde han, „med dine Folk bringe disse tre Midianiter ned til Slottet, saa kan den Guds Mand Pfeifer handle med dem efter sin Villie; jeg selv vil føre Kvinderne varligen til vor Dommer Gideon."

Her var da for os Intet mere at sige eller gjøre; vi overlod os til stum Fortvivlelse som Mennesker, for hvem den sidste Gnist af Haab er udslukket.

Anføreren — en af Gehofens egne Bønder, der længe havde tjent paa Slottet — ilede nu med de ulykkelige Piger bort ad en Sidevej, der gjenskød den almindelige til Mühlhausen; den anden Hob tog Grev Stollberg, Werther og mig mellem sig og tiltraadte Hjemvejen til Slottet. Vi vare ikke komne ret langt, da en Stemme raabte: Holdt! Vi standsede.

„Jeg tykkes ikke," lød det: „at det er Umagen værd at drive længere med det Kram! lad os gjøre Pinen kort og slaa dem ihjel ligesaagodt først som sidst!"

Dette trøstelige Forslag fandt Bifald hos nogle; men til vor Lykke vare Flere derimod.

„Nej!" sagde En af de Sidste, „det er imod Pfeifers Ordre, og han er ikke til at skjemte med."

„Desuden," sagde en Anden, „kan vi have bedre Spas med dem dernede: der er Ild og varmt Vand; vi kan enten koge dem eller stege dem, ligesom vi selv behage."

Dette vakte almindelig Bifaldslatter.

„Men," sagde En af det modsatte Parti, „dersom disse Karle nu have Penge hos sig, som rimeligt kan være, saa gjorde vi klogest i at tage og dele dem her: thi komme de først i den almindelige Kasse, saa kan vi skyde en hvid Kjæp efter dem."

„Det er sandt! det er sandt!“ raabte flere Stemmer.

„Godt nok!“ lød atter en anden Røst; „men I betænke vel, at al Ejendom er tilfælleds i det nye Jerusalem; og Ingen maa være rigere end en Anden.“

Ved denne Advarsel sank et Par Piker, som allerede vare løftede mod os. Dog hermed var endnu ikke denne frygtelige Raadslagning tilende: der blev endnu længe talt for og imod, og efter Bønders sædvanlige Langsomhed medtog denne Ordstrid vel over en halv Time, der for os trende Slagtoffere syntes uendelig lang.

Disputen var ikke forbi, da der hørtes Hestetrav paa Vejen henad Salzungen til.

„Filisterne over Dig, Samson Morash!“ sagde den, som først vilde have os myrdede paa Stedet: „Havde vi strax gjort det af med dem, saa havde vi nu været nede paa Slottet; hvad om der kommer Undsætning?“

Han havde neppe sagt dette, før Rytterne — en halv Snes i Tallet — vare os et Pileskud nær; vi saae med lønlig Glæde deres Hjelmbuske mod den natlige Himmel.

„Hvem der?“ raabte En af dem og red nogle Skridt fremad.

„Gode Venner!“ svarte en treven Bonderøst.

„Herman!“ raabte Stollberg.

„Er det Eder, Herre?“ spurgte Rytteren.

„Hug ind, Herman!“ lød Svaret — og som en Hvirvelvind foer Rytterne ind og adsplittede Hoben. Kun Faa bleve ramte; de Fleste flygtede ind i Krattet paa begge Sider af Vejen.

„Igaar," sagde Herman og sprang af Hesten, „hørte jeg af en Tigger fra Mühlhausen, at man havde Noget isinde mod Gehofen, og da jeg vidste, at I var der, Hr. Greve, bevæbnede jeg i en Hast disse Eders Svende. Gud være lovet, at jeg kom tidlig nok for at befri Eder af Oprørernes Vold!""

Nu vare vi Tre for det Første reddede: men Hermuntrude og Agnes! — Jeg foreslog strax, at vi skulde søge at indhente dem, og Werther understøttede mig af al Magt. Grev Stollberg mente vel, at de allerede vare altfor langt borte; men da jeg forestillede ham vor Ridderpligt, da jeg bad ham betænke, om hans elskede Agnes havde været en af de Bortførte, gav han endelig efter. Tre af Rytterne steg af og overlod os deres Heste, medens de selv sad op bag trende af deres Kamerater.

Forgjæves vare alle vore Bestræbelser. Vi red først ind paa en Tvervej til Venstre — den endte ved et stort Kjær, og vi maatte tilbage. Nu troede vi at have truffet den rette; men da vi havde fulgt den nogle hundrede Skridt, delte den sig. Ogsaa vi delte os, da vi ikke vidste, hvilken der var den rigtige; og se, efter et Kvarteers Forløb stødte vi sammen ved en Kulsvierhytte. Da vi havde faaet Beboeren ud og han havde viist os, hvorhen vi skulde ride, begyndte Dagen at bryde frem.

Kort sagt: da det blev fuldkommen lyst og vi kunde overse Egnen vidt og bredt foran os, opdagede vi til vor Harme ikke Andet end en Hær af maaske et Par tusinde Bønder, der i en halv Mils Frastand marscherede til Mühlhausen. Hvad Andet var da for os at gjøre, end at søge den nærmeste Vej til Grev Stoll-

bergs Slot. Gud veed bedst, i hvilken Sindsforfatning Werther og jeg ankom der."

Her ville vi afbryde Ridder Ruxlebens Fortælling, uden at opholde os længer ved hans smertelige Beklagelser over hans Elskedes Tab eller ved Stollbergerens bitre Harme, da han savnede sin eneste Datter, eller ved den endnu ulykkeligere Hans von Werthers ængstende, nagende Sorg — han, som havde ført sit Hjertes Pige i Fordærvelse og nu maatte desto dybere dølge sin Brøde for den saa grusomt forurettede Fader.

Vi ville derimod føre Læserne ind i selve Oprørernes Værksted og gjøre dem bekjendt med nogle af disse rasende Sværmere, fra hvem den Ødelæggelsens Vederstyggelighed gik ud, der hærgede en af Tydsklands skjønneste og mest velsignede Egne.

II.

Torvet i Mühlhausen vrimlede af Mennesker: Borgere, Bønder og Kvinder af Almuestanden trængte sig imellem hverandre henimod Raadstuetrappen, der var besat af Hellebarderer. Begge Fløjdørene stod vidt aabne, og i Baggrunden af den store Sal sad paa en Slags rødtbetrukken Trone Stadens selvgjorte Borgmester, den formedelst sine oprørske Prækener fra Zwickau, Altstedt og Nürnberg forjagede Præst, Thomas Münzer.

Han var iført en lang og vid Præstekjole med uhyre Ærmer og Pibekrave. I sin højre Haand holdt han opret et stort Sværd, hvis Knap han støttede paa Knæet, i den venstre Bibelen. Hans langagtige, smalle,

graagule Ansigts Fælhed forøgedes endnu mere ved et rustfarvet Skjæg. Et Par lysegraa, matte Øjne plirede frem under dybt nedtrukne tykke Bryn. Kun naar han blev hed i Talen, trak han de sidste højt op i den furede Pande; og de vidt opspilede Øjne stirrede da stivt lige ud, som om de tilhørte et Voxbillede.

Paa en Tabouret ved hans højre Side sad Borgmesterinden, en trind, rødmusset, enfoldig Ting; kostbart, men naragtigt udmajet. Hendes Hoved bar en spids Gyldenstykkes Hue, og hendes kluntede Figur var indhyllet i sort Fløjel, rigtbroderet med Perler og bebræmmet med massive Guld- og Sølvfryndser — Altsammen Kirkeran — Alterklæder, plyndrede fra Klostere og omsyede til Stadsdragt for Profetens Hustru. En hvid, meget bred Halskrave stod strittende ud fra hendes plusrøde Kjæver.

Ved Tronens venstre Side stod Stadens Skarpretter med sin Øxe paa Nakken, og foran den sad de tvende Raadmænd Simon Häfrizer og Balthasar Haubmayer — de to eneste af Stadens rette Embedsmænd, som havde været fejge eller lumpne nok til at vedblive deres Betjeninger under den foragtelige, fanatiske Münzer. Forklarligere vorder denne deres Nederdrægtighed, dersom dette Rygte: at de selv hemmeligen skulde have indbudt Sværmeren, er grundet paa Sandhed. Deres Opførsel under hele Rædselsperioden synes virkelig at lægge Vægt i denne Beskyldning.

Salen var fuld af Münzers troeste Tilhængere og Haandlangere; kun den midterste Del fra Tronen hen til Døren var bar, at han kunde have fri Udsigt til Torvet og selv sees derfra i al sin Herlighed. Saa-

snart Morgensolen havde kastet sine første Straaler paa Stadens Taarne, løftede han Sværdet ivejret, sænkede det atter og raabte:

„Nu sættes Retten i Jehovahs Navn! Herren vil dømme sit Folk! – Hvo som haver Noget at andrage, træde frem!“

Paa denne Opfordring nærmede en liden mager Skikkelse i Præstekjole sig Tronen, lagde Armene overkors paa Brystet og bøjede Hovedet næsten til Jorden.

„Tal, Du tro Tjener!“ sagde Münzer huldsalig: „siig frem, Gehilf! hvad er din Begjæring.“

„Jeg kommer,“ svarte denne, idet han rettede sig lige op, „jeg kommer at klage over en Vederstyggelighed og et Horeri, som er bedrevet i Israel: Gottfried Krumhalz af Herrens Stad Mühlhausen haver talet bespottelige Ord mod Dig, Du Guds Mand, og sagt, at Du burde bevise med et Tegn, at Du var kommen fra Gud.“

„Hvor er den Belials Mand?“ spurgte Münzer.

Præsten vinkede, og fra en Sidedør kom tvende Bevæbnede snart med en gammel Borger af et ædelt og frimodigt Udseende.

„Du forlanger et Tegn af mig, Ven?“ sagde Profeten: „Velan! ikke for din, men for de Troendes Skyld skal det gives Dig: se! jeg siger Dig, i dette Ojeblik stande vore Brodre for Porten med Rov og Bytte, med Folk og Fæ, med Kvinder og Børn, som de have taget i de Ugudeliges faste Stæd Gehofen, den de inat have odelagt med Ild og skarpe Sværd, Men Andre til et Exempel vil jeg sætte Dig selv til et Tegn i Israel – din gudsbespottelige Tunge skal udrives af din Hals og nagles fast til Doren af dit Hus.“

Borgeren traadte et Skridt fremad: „Thomas Münzer!“ sagde han med stærk og fast Stemme, „hør mig eengang for alle! Vend om fra din formastelige Galskab og hold op at forføre dette forblindede Folk! Se! Hævnens Sværd hænger allerede over dit Hoved — fly, før det er forsilde! og lad dog ikke mere uskyldigt Blod komme over Dig og disse Forvildede! Og I, mine ulykkelige Medborgere —“

Længer fik han ikke Lov til at tale; thi Münzer skreg som en Rasende: „Bort, bort med ham! ud med ham i Hinnoms Dal! Ilden fortære hans Krop! og hans Aske adsplittes for alle Vinde!“

Det samme Raab istemtes øjeblikkelig af hele Forsamlingen; og under Slag og Forbandelser førtes den uskyldige Olding ud til Stadens Rettersted, hvor han snart opgav sin Aand paa Baalet. Hans Hus blev plyndret og sløjfet og hans Ejendomme henbragte under det Offentlige — det vil sige i Münzers Skatkammer.

Rædsel greb de Bedre og Fornuftigere af Indvaanerne; men den bandt ogsaa deres Tunger; de vare i den fanatiske Bandes Vold, der tilligemed de hidkomne Bønder udgjorde den langt større Del. Der var dem intet Andet tilbage, end at sukke, tie og bie efter Frelsens Stund.

Neppe var Slagtofferet ført bort, før Münzers Spaadom gik i Opfyldelse. At han ved Ilbud havde Underretning om Togets Udfald, det var kun nogle faa af hans Fortrolige bekjendt. Hvad Under altsaa, at den store Hob blev overbevist om hans profetiske Gaver, da den virkelig saae den natlige Røverhær ankomme med de betegnede Trofæer? Saasnart Münzer af Bevægelsen mellem de paa Torvet Tilbageblevne mærkede, at Toget

nærmede sig, rejste han sig op og raabte: „Herren haver talet Sandhed ved min Mund; saa sandt som jeg lever, der kommer Joab med Sejr fra Krigen.“

Med Sækkepiber og Skalmejer i Spidsen, Fangerne og Byttet i Midten, trak nu Røverhæren op paa Torvet. Münzer traadte hen i Raadhusdøren og overskuede med skummel Glæde sin Armee og dens medbragte Rov. Han hilsedes med hint bekjendte Løsen til Blodsudgydelse og al anden Udaad: „Herrens Sværd og Gideons!“

Nu gik den nye Joab — Munken Pfeifer — frem, steg op ad Trappen, bøjede et Knæ for Gideon og begyndte at aflægge sin Rapport. Dette i Fanatismens Historie kun altfor bekjendte Afskum var — hvad det Legemlige angik — det aldeles Modsatte af Münzer. Lav, føer, bredskuldret, bar han sit store, sortlokkede Hoved med en Generals Værdighed; en tyk Knebelsbart skjulte Munden og et Stykke af Hagen; store, brune Øjne rullede med Løvens Vildhed; hele den firskaarne Kolos var staalklædt fra Isse til Fod. Disse tvende Folkeforførere vare ogsaa hinanden temmelig ulige med Hensyn til indvortes Egenskaber.

Münzer var stolt, fremfusende, men ustadig i sine Planer og Forsætter; besad et kunstigt — i Begyndelsen af Faren desperat — Mod, men det holdt ikke ud ret længe og gav snart Rum for hans naturlige Fejghed. Han var forfængelig og gjerrig: han var grusom, men det var Rævens og Maarens Blodtorst, der myrdede i den ubevogtede Hønsegaard. Han var endelig — som alle fejge Tyranner — troløs i højeste Grad og opofrede med koldt Blod sine troeste Tilhængere for at berige eller frelse sig selv.

Pfeifer derimod var sindig, uforfærdet i de aller-

største Farer, snu, taus og tilbageholden. Han sparede vel ikke paa Blod, men ødslede ej heller dermed uden Hensigt — hans Grumhed var Løvens. Han var just ikke stolt; men han foragtede alle Andre; han var egentlig ikke gjerrig, men han kunde ikke taale, at Andre vare rige. Kun i Henseende til een Last var der Intet at tage fra den Ene og lægge til den Anden — de vare Begge i lige høj Grad vellystige.

Eet Fortrin alene hævede Münzer over den langt klogere og modigere Pfeifer: hans Talegaver. Ikke menes hermed den sande Veltalenhed, men hin Kunst, at kunne tale i Hobens Tone og Smag, med Styrke og Eftertryk, samt med Anvendelse — rettere Misbrug — af bibelske Udtryk og Talemaader. Paa Prækestolen havde han tilegnet sig denne Færdighed, og understøttet af vilde Fagter og en tordnende Stemme, kunde den ikke blive uden mægtig Virkning paa den sandselige Mængde, der desuden fandt sig uimodstaaeligen henrevet af Trolddomsordet: Frihed. Thi Bedrageren harangerede aldrig Almuen, uden at tordne mod Pavens, Kongers, Fyrsters og Adelsmænds Tyranni og at forjætte dem Frihed fra alle disse Undertrykkere, hvis Aag rigtignok laa saare tungt paa de lavere Klasser i de fleste af Tydsklands Egne.

Pfeifer havde under sin Munkeopdragelse lært at tie, men ej at tale. Han tænkte langt dybere end Hin; men da han ej var istand til, med Kraft og Hurtighed at fremlægge sine Tanker, maatte han just af denne Aarsag finde sig i at spille en underordnet Rolle og at se den over sig, som han ret vel vidste han var istand til at overse.

Da Pfeifer i sin Beretning kom til at fortælle

om Blodbadet paa de Overblevne i det erobrede Slot, smilte Münzer som En, der just har sunket en liflig Drik; men da han hørte, at Grev Stollberg — hvem han ret inderlig higede efter at faae i sin Vold — var undsluppen, skulde hans Harme vist have udtømt sig over Generalen, hvis han ellers havde havt Mod dertil.

„Saa er da Oreb ikke i din Haand?“ raabte han, „men saa sandt som jeg lever! faaer jeg ham fat, da vil jeg tærske hans Kjød med Torne fra Ørkenen og med Tidsler.“

Pfeifer taug og smilte under Knebelsbarten.

„End Seeb? Gehofen?“ spurgte han atter, „er han falden eller fangen?“

„Ingen af Delene!“ svarte Hin, „Herren maa have slaget ham med Forfærdelse; thi han var ingensteds at finde.“

Münzer stampede i Jorden og begyndte derpaa — som for at trøste sig selv — at overskue Byttet og Fangerne. De Sidste bestod af fem eller sex — tildels saarede — Riddersvende, en halv Snes Fruentimmer og ligesaa mange Børn. Bagest i Hoben stod Agnes og Hermuntrude, Begge beslørede.

„Hvo ere disse to Menneskens Døtre?“ spurgte han med forstilt Ligegyldighed.

Pfeifer, som gjerne vilde have beholdt dem for sig selv og derfor havde tilladt dem at bedække deres Ansigter, svarte i samme Tone: „Derom har jeg endnu ikke erkyndiget mig; formodentlig løsagtige Kvinder, som hine adelige Hoerkarle pleje at holde.“

„Vi ville dog engang adspørge dem!“ sagde Münzer, „lad dem føre herop!“

Med disse Ord gik han ind og satte sig paa Tronen.

Da de ulykkelige Piger langsomt og besværligt — thi den Stærkere maatte næsten bære den Svagere — gik op ad Raadstuetrappen, herskede blandt alle Tilstedeværende en dyb Taushed; man kunde have troet, at en Henrettelse skulde gaa for sig, og at tvende Synderinder vare i Begreb med at bestige Skafottet.

„Træder kun dristigt frem, kjære Børn!“ hviskede Pfeifer, som fulgte tæt bag efter dem, „svarer frimodigt og beskedent, og glemmer ikke, at jeg har lovet at beskytte Eder — det er Münzer, der sidder!“

Saasnart de vare komne ind i Salen, kastede Hermuntrude sit og Agnes's Slør tilbage og gik med den Sidste under Armen hen mod den ved deres høje Skjønhed næsten forbausede Münzer.

„I seer her,“ begyndte hun, „tvende højst Ulykkelige, som anraaber Eder om Retfærd og kristelig Medlidenhed. Eders Folk har overfaldet og voldelig bortført os fredelige og værgeløse Kvinder. Vi vide ikke, hvormed vi eller Vore kan have fornærmet Eder, og derfor bede vi, at I ville sende os tilbage til vore Slægtninge.“

Münzer betragtede dem vexelvis med Vellystens graadige Blikke, som om han ikke kunde bestemme sig til, hvem af dem han først skulde udkaare til Offer for sine vilde Begjærligheder. Det varte en Stund, inden Hykleren kunde udbryde i følgende usammenhængende Ord:

„Det er Herrens Villie, mine Børn! — den kan Ingen modstaa — det gjælder Eders Sjæles Salighed — stakkels ulykkelige Skabninger! I ere vist endnu ugjenfødte — i Djævelens Strikker; men værer frimodige! Eders Synder kunne endnu vorde Eder forladte — jeg vil selv arbejde paa Eders Omvendelse; — sende

Eder tilbage? - Lam iblandt glubende Ulve! — det forbyde Herren!"

Da Hermuntrude hørte denne ildevarslende Galimatias, sank hendes Haab. Hun vilde have spurgt om sin Broder, om Ruxleben, og bedet for dem, hvis de endnu maatte være ilive; men nu besluttede hun at henvende alle sine Bønner og den sidste Levning af Haab til den Usynlige alene.

„Hvad? tilbage til Eders Slægtninge?" blev Münzer ved: „Hvo ere vel disse Slægtninge?"

„Agnes af Stollberg!" svarte Hermuntrude med et smertefuldt Øjekast til sin Medfange; Hævngjerrighedens Lue underløb Skurkens gustne Kinder.

„Ha! est Du denne forhærdede Filisters Datter?" raabte han: „Hvorfor svarer Du ikke selv?"

„Sorg og Skræk binde hendes Tunge!" sagde Hermuntrude.

„Og hvo est Du", spurgte han denne, „som taler saa kjækt for Eder begge?"

„Gehofens Søster!" svarte hun og tilslørede med det Samme Agnes og sig selv, og Begge bleve staaende tause og ubevægelige, som Dødsdømte, der hvert Øjeblik vente det dræbende Hug.

Münzer vendte sig til sin Kone.

„Martha!" sagde han med Salvelse, „gjør Barmhjertighed mod disse tvende Vildfarende! tag dem i dit Hus og røgt dem vel — de ere paa Salighedens Vej!"

Damen rejste sig stivt i sin stive Stads, nikkede fornemt, vinkede ad dem og gik, efterfulgt af dem og fire Borgerkoner — som udgjorde hendes kvindelige Hofetat — ud af Raadstuen, over Torvet og ind i den ligeoverfor beliggende Borgmesterresidens.

De tvende Oprørerhøvdinge saae endnu efter de Bortgaaende — den Ene med paatagen Kulde, den Anden med forstilt Medlidenhed, — da en ny Scene paa det Behageligste fængslede Begges Opmærksomhed.

Fire sortklædte Mænd, med hvide Kjæppe i Hænderne, traadte med dyb Reverens ind i Raadstuesalen, fremstillede af den afskyelige Gehilf som Deputerede fra Staden Frankenhausen; og deres Ærende var hverken mer eller mindre end at indbyde Profeten til at gjæste deres Fædreneby i Spidsen af sin Hær, at han ved sine hellige Vaabens Magt maatte beskytte de Troende sammesteds, der bleve haardt betrængte baade af Amalekiter og Midianiter (Lutherske og Katholske). Ved denne velkomne, smigrende Begjæring følte han sig greben af Aanden og rejste sig, for at lade det indvortes Lys skinne over Folket.

„Herrens Aand," — sprudede han med vidtopspilede Øjne — „har aabenbaret sig for Eder, som laa i Dødens Skygge; han har lært Eder at undfly den overhængende Straf, thi for Eders, I faa Retfærdiges Skyld, vil jeg spare Staden, hvorvel jeg allerede havde sagt til min Sjæl: naar jeg kommer til Frankenhausen, vil jeg nedbryde dette Taarn og lægge disse Gudsbespottere plat øde. Vel Eder, at I have forladt Eders Urimeligheder, Eders dumme Afguder, Moloch og Baalberith, Paven og Luther! Den Sidste kjender vel Lyset, men han sætter det under en Skjæppe; thi han gjør Pagt med Konger og Fyrster at sælge Eder alle hen i Trældom. Jeg er den, som skal komme, som gjør Alle frie og lige. Luther vil lære Eder at tro paa Bibelen; men det er ikke nok; han glemmer det indvortes Lys, som Herren forunder de Troende i Drømme, Syner og Aabenbaringer.

Beder, saa skal det gives Eder! beder indstændig! holder det med Herren Dag og Nat, forlanger det af ham, ja — vil han endnu ikke give det — saa truer og bander!*) thi ligervis som Jakob fordum brodes med Herren, saaledes skulle ogsaa vi med Magt tiltrodse og tilkæmpe os Lyset og Friheden.“ —

I denne Tone vedblev denne Amfibie af Sværmer og Hykler saalænge, til han udmattet nedsank paa sin Trone; men det Anførte turde vel for Læserne være nok til en Prøve.

Vi ville altsaa blot tilføje: at et almindeligt Bifaldsskraal ledsagede denne affindige Snak; og at det derefter blev besluttet: at Münzer selv i Spidsen for en Del af sin Horde næste Dag skulde drage mod Frankenhausen. Nogle af hans Disciple bleve strax udsendte i de omliggende Egne, for at oprøre Almuen og bringe den til at forene sig med Hovedhæren. Pfeifer skulde blive tilbage som Viceborgmester i Mühlhausen.

Resten af Dagen og den paafølgende Nat tilbragtes med de afskyeligste Udsvævelser. Der herskede en aldeles ubunden Frihed i Tale og Gjerning, saavelsom den fuldkomneste Lighed i alskens Uterlighed. Dovent, liderligt Kjøbstædpak kappedes med raa Landsbypøbel i Udsvævelser af enhver Art. Vellystige Kvinder tog levende Del i disse Bakkanalier, og selv mangfoldige af de mindre Fordærvede, ja selv af de tilforn Skikkelige og Ærbare, bleve henrevne af det forførende Exempel. Mangen forhen agtbar Borger, der saae, at Alt nu, i Ordets vidtløftigste Betydning, var Fællesgods, at

*) Dette formastelige Daarekistesnak er Münzers egne Ord.

Øverst og Nederst var lige højt, og at jo galere jo bedre: tænkte, det var vel bedst at lange til Fadet med, inden de Andre havde tømt det; svang sig derfor ud af sin forrige snevre Virkekreds, hvor der nu for ham Intet mere var at bestille, og sprang — halvt af Desperation — med i Taranteldandsen.

Nogle gik med for et Syns Skyld, af Frygt eller Klogskab, men holdt sig dog i temmelig ædru Sindsforfatning. De Færreste holdt sig indelukkede i Skjul med deres Familier, ventende med Rette en snar Forløsning fra denne sodomitiske Fordærvelse. Men deres Stilling var ængstelig og fuld af Fare; og ikke Faa af disse bleve Offere for gammelt Uvenskab eller ny Ondskab, fremdragne af deres Tilflugtssteder og givne den vilde Hob til Pris.

Dog — her ville vi atter lade Forhænget falde for en Scene, hvis nøjere og længere Beskuelse skulde maaske opvække ligesaa megen Væmmelse som Gru, og hellere henlede Tilskuerens Blik paa en Person, der — foruden Medynk — ogsaa turde fortjene hans Agtelse.

Hermuntrude Gehofen mistede i sit femtende Aar sin Moder, en ædel og fremfor Tidsalderen oplyst Kvinde, som med en Ridderfrues — mere paa Aandsend Standsfortrin — velgrundede Selvfølelse og Værdighed i Forhold og Væsen forenede en agtbar Borgerkones blide, huslige Dyder. Hun havde næsten fuldendt Datterens simple og sikre Opdragelse til retskaffen Hustru, da hun døde; men endnu før sin Bortgang turde hun vove at anbetro den unge Pige Husets Bestyrelse og den efterlevende Ægtefælles Trøst og Pleje. Ogsaa han fulgte snart sin inderlig elskede Hustru, og saaledes

var da Hermuntrude Husmoder, før hun blev Hustru, ja endnu før hun var ret fuldvoxen Jomfru.

Hun saae sig i den Nødvendighed, at maatte være Moder endnu mer end Søster for sin fire Aar ældre, eneste Broder, og at maatte styre og holde til Arbejde og Orden et efter Tidens Brug ikke lidet Antal kvindeligt Tyende. Ved denne uundgaaelige Livsstilling hævedes end mere hendes naturlige nedarvede Selvfølelse, der desforuden under en mild, men fornuftig Opdragelse aldrig havde været nedkuet. De vanskelige Forhold, i hvilke den sextenaarige Pige befandt sig, skærpede hendes bestandige Opmærksomhed paa sig selv og Andre, samt æggede hendes Mod til at bekæmpe og overvinde de mødende Vanskeligheder.

Flere Forsøg af Tyendet paa at føre den uerfarne Bestyrerinde bag Lyset, vel endog paa at tiltage sig utilborlig Magt og Myndighed; Kvindernes indbyrdes Kabaleren og de deraf opstaaende Stridigheder — alt dette var en Skole, i hvilken Hermuntrude lærte Menneskekundskab, Klogskab, Besindighed og en aldrig udeblivende Aandsnærværelse. Lægge vi hertil: at Tabet af Fader og Moder havde tidligt gjort hende fortrolig med Modgang og Hjertesorg, men ogsaa lært hende at søge Raad hos sit eget Hjerte, i sin egen Forstand og endnu mere i inderlig og tillidsfuld Bon til den usynlige Hjælper, der ofte udstrækker sin frelsende Arm, naar faa Andre ville og Ingen kunne: saa vil vor Frygt finde sine Grændser, naar vi se den ikke saa ganske værgeløse, ridderlige Mo kæmpende mod den — selv i Spidsen af sin frygteligste Voldsmagt — foragtelige Münzer.

Neppe havde hun med sin aldeles modfaldne Veninde befundet sig en Timestid i det for dem anviste Værelse,

før en Pige af et frækt Udseende kom ind og forkyndte hende med et tvetydigt Smil: at hun ufortøvet maatte følge med til Hr. Borgmesteren.

„Hils ham," svarte hun alvorlig, „at jeg finder det mere passende, at han kommer til os, om han ellers har Noget af Vigtighed at meddele os."

„Jo!" sagde Pigen højt og næsvist, „jeg skal rigtig bringe Hr. Borgmesteren Deres Svar: „jeg tænker ellers", lagde hun i Bortgaaende til, „at Frøknerne siden give lidt bedre Kjøb."

Kort efter traadte han ind med sin Kone — Nogle mene, at hun kun var hans Bislopperske — og under det Paaskud, at Værelset var for lidet til Tvende, befalede han denne at anvise Agnes et andet. Forgjæves vare Hermuntrudes Indsigelser, og snart befandt hun sig ene med Skurken.

„En ny og bedre Tingenes Orden —" sagde han, „tager sin Begyndelse, og alt det gamle Papisteri vorder afskaffet. I seer, mit Barn! i mig den Mand, som Herren haver befalet at rense sit Tempel, og hvem han undertiden værdiger at aabenbare sin Villie. Saaledes haver han — endnu inden jeg saae Eders legemlige Ansigt — i en Drøm viist mig Eder som min tilkommende Medhustru —."

Her holdt han op og kastede et forskende Blik paa hende. Hun saae Vellystningen dristigt og strengt ind i Ansigtet.

„Münzer!" sagde hun højt og langsomt, „I taler ikke med et villieløst Barn eller en enfoldig Fjante, der skulde lade sig kue af frække Ord eller bedrage af foregivne Aabenbaringer. Jeg holder mig alene til Guds

Aabenbaring, og den byder baade Eder og mig: Du skal ikke bedrive Hoer!"

Münzer, pludselig forbløffet ved denne uventede alvorlige Tiltale, kunde ikke saa strax fatte sig, men kom en Smule ud af Takten. Han tog sig om Skjæget og gjorde nogle Skridt frem og tilbage, inden han gjenfandt den først angivne Hyklertone. Han traadte atter tæt hen foran hende, rettede sig og sagde myndigt og belærende: „Abraham havde tvende Hustruer, og det blev regnet ham til Retfærdighed; Jakob ligesaa — vil I anklage Guds Udvalgte, Barn?"

„Hvad dengang," svarte hun, „var tilladt, blev siden ophævet og forbudet ved Kristum!"

Münzer skiftede Farve; Sandheden slog ham. Men denne havde han forlængst baade kjendt og fornægtet; derfor kunde han snart fatte sig igjen.

„Kvinderne," raabte han, „maa tie i Menigheden! Jeg er ikke kommen for at disputere med Eder om Religionens Sandheder, men —" lagde han med paatagen Høitidelighed til „ - men for at forkynde Eder Herrens og min, hans Tjeners, Villie."

„Herrens Villie," svarte hun ligesaa høitideligt, „er den, at vi skulle leve et kydsk, tugtigt og ærbart Levnet; og denne er langt stærkere og helligere end Eders eller noget andet Menneskes syndige Villie."

Han tabte nu, eller i Harme bortkastede sin Skinhelligheds Maske.

„Hvis Villie her er stærkest," raabte han, „Eders eller min, det kan snart vise sig; dog " vedblev han med noget lavere og roligere Stemme — „ville vi først forsøge den mildere Vej. I er en ret fornuftig Pige - hvad det Timelige angaaer — Klogskab burde raade

Eder til at bøje Eders svage Villie under min, som I dog ikke er istand til at modstaa. Det vilde være godt, saavel for Eders egen som for Eders Venners og Slægtninges Skyld."

Ved disse Ord kastede hun et gjennemtrængende Blik paa ham og sagde: „Jeg og mine Venner staa i en langt Stærkeres Haand. Har I end for en Tid Magt over mit Legeme -- min Villie skal I aldrig tvinge — hvormeget formaa I vel over disse?"

Hun taug og ventede nu nogen Oplysning om sin Broders og sin Elskedes Skjæbne.

Han, som ikke strax mærkede hendes Hensigt, svarte: „Hvad jeg ikke haver, kan jeg faae; Øxen ligger allerede ved Roden af Træet."

„Münzer!" vedblev hun, „forsynd Eder ikke! skik Agnes og mig tilbage til hendes Fader eller min Broder, og forlang i Løsepenge Alt, hvad I vil!"

Her begyndte han at mærke, hvilke Fordele en Løgn kunde give ham.

„Grev Stollberg?" raabte han, „Eders Broder? Hvem skulde de vel løse? Gid de kunde løse sig selv!"

„Er min Broder her?" sagde Hermuntrude med et Smertenssuk, „da viis os den Barmhjertighed, at vi maa se og tale med hinanden!"

„Een Barmhjertighed kunde være den anden værd!" svarte han grinende, „føjer I mig, saa føjer jeg Eder."

„For saadan Pris," raabte hun foragtelig, „kjøber jeg mig ikke Gjensynet af mit Hjertes Broder; om jeg end ikke skulde se ham mere i dette Liv; men" — sagde hun efter nogen Betænkning, for at skaffe sig Vished — „lad min Broder bringe herhen! Han er min Formynder

og fødte Værge — hans Villie er jeg forpligtet til at underkaste mig."

Münzer, der nu anede hendes Hensigt, tog sig om Hagen med et listigt Smil; men inden han kunde svare, blev Samtalen pludselig afbrudt. — Der var mellem nogle af Sværmerne opstaaet en heftig Ordstrid over et Punkt i den nye Lære, og uden Profetens Mellemkomst saae den ud til at kunne have alvorlige skismatiske Følger.

Klædedragten var nemlig en væsentlig Gjenstand for Gjendobernes religieuse Reform.

„Man maa" — lærte de — „stedse se barsk og mørk ud, lade Haar og Skjæg voxe, bære grove — som helst — pjaltede Klæder og Skjorter altsaa, der saameget muligt ligne Johannes den Døbers."

Og her opstod nu det vigtige Spørgsmaal: om vort Blaarlærred var godt til Skjorter, eller om det skulde blandes med Gedehaar. Nogle paastod: at det Sidste var uomgængelig fornødent; Andre — lidt mere moderate — antog den Betingelse: om Gedehaar var at faae.

Pfeifer saae sig ikke istand til at decidere i dette vigtige Dilemma, og derfor lod han Hovedet hente, som langt om længe løste Knuden med den Erklæring: „at naar Gedehaar ikke kunde overkommes, skulde Blaarlærred ansees for reglementeret: kun maatte det være lidet skættet og saa ru og fuldt af Skæver som muligt."

Men inden denne vigtige Kjendelse faldt, nærmede sig Tiden til Opbrud mod det arme Frankenhausen; og Münzer fandt — for denne religieuse Strid — ikke for det Første Lejlighed at fortsætte den amoureuse.

Denne Afbrydelse befriede vel altsaa Hermuntrude

for Øjeblikket fra Oprørerhøvdingens forhadte Nærværelse; men foranledigede tillige, at han maatte følge ham paa Røvertoget. Thi dels tog han i Betænkning at lade hende tilbage hos Pfeifer, hvis Skjødesynd var ham ligesaa bekjendt som hans egen; dels tillod hans ved Modstanden endnu heftigere ophidsede Begjærlighed ham ikke at slippe Offeret af Syne. Den næste Morgensol saae hende i Midten af Mordbrænderhorden paa en Vogn hos tvende af Münzers Kvinder. Porten lukkede sig mellem hende og den ulykkelige Agnes.

Grev Wolff von Stollberg besad sin Families hele Stolthed; var dertil opfarende, myndig og taalte aldeles ingen Modsigelse. Han havde altsaa opdraget sine Børn paa en ganske modsat Maade end Ridder Gehofen, og da hans Hustru var bortdød fra disse — en Datter og en noget yngre Søn — i deres spæde Alder, savnede de den, som skulde have formildet og lettet det Haarde og Underkuende i den faderlige Strenghed. Agnes — det ældste Barn — var især Gjenstanden for de ofte frygtelige Ytringer af en ligesaa ofte ubeføjet Vrede. Hun lærte da tidlig at lyde og idelig at skjælve, og hendes Kjærlighed til Faderen maatte derfor stedse blive hendes Frygt for Herren underordnet.

Hvad Under, at den fra Faderhjertet Bortviste kastede sig med hele sin Kjærlighed i den vakre, skjønne, ridderligædle Hans von Werthers Arme? Hvad Under, at hun — truet med en gammel og barsk Gemal, under Udsigter til at ombytte eet Aag med et andet — gav efter for den elskede Ynglings Overtalelser og under Faderens Fraværelse flygtede med ham til Gehofen? Hun var jo vant til selv ingen Villie at have, men

stedse blindthen at følge en Andens: fra det Øjeblik af, hun overgav sig til Elskeren, arvede denne Faderens ubetingede Magt og Myndighed.

Men Angeren over dette Fejltrin forfulgte hende uafladelig, overgød hende Kjærlighedens Bæger med Malurt og gjorde hende end mere frygtsom, raadvild og villieløs, end hun tilforn havde været. Med bange Anelser se vi altsaa denne svage, værgeløse Skabning i den frygtelige Pfeifers Vold. Ved at vide hende skilt fra sin sidste Beskytterinde og overgivet til en samvittighedsløs Nidding, gribes vi af samme benauende Følelse, som naar vi se Duen under Forfølgelse af Høgen — en ængstelig Jagt, hvis Udfald ikke kan vorde tvivlsomt.

III.

Kurfyrst Friederich af Sachsen laa for Døden paa sit Slot i Weimar. Ved hans Seng sad hans Broder Johan og Grev Albrecht af Mansfeld og hørte den døende Herres sidste Villie. Da meldtes og indlodes Grev Wolff af Stollberg.

Den syge Fyrste rakte ham sin Haand: „Velkommen og Farvel, kjære Stollberg!“ sagde han med et venligt Smil og sagte Røst.

„Herren,“ svarte denne dybt sukkende, „kalder Eder i en bedrøvelig Tid; det arme Sachsen vil dobbelt føle Eders Savn.“

Friederich saae kjærligt til sin Broder, lagde sin Haand paa hans og sagde: „Her er den, som vil erstatte det; til mit Hjertes Broder overgiver jeg trøstig Folk og Land.“

„Gud give," svarte Greven, „I kunde have 'overgivet det i en bedre Tilstand!"

„Hvorledes?" spurgte Friederich og rejste sig overende, „hvad mener I dermed, Hr. Greve?"

Prinds Johan blinkede ad ham; men han mærkede det ikke og sagde: „Det være langt fra mig at tilskrive Eders Lemfældighed de Ulykker, som nu ske; jeg selv har jo tilligemed de fleste større og mindre Magthavende ringeagtet Gjæringen og dens Ophavsmand."

Friederich fæstede atter sit Blik paa Broderen og spurgte: „Er det om den halvforrykte Præst, han taler? er der Noget med ham nu?"

„Det er den Samme," svarte denne, „som I, Hr. Broder! ifjor Høst havde stævnet herhid for hans oprørske Prækener."

„En jammerlig Person! —" afbrød den Syge, „jeg ynkedes over ham, saa taabelig og fejg var han, og lod ham gaa med en Skrivelse til hans respektive Øvrighed, at man skulde indespærre ham som vanvittig, ifald han atter begyndte paa sine Krøniker. Jeg husker endnu," — vedblev han, idet han atter lagde sig tilbage i Sengen — „hvorledes Vagten herude i Slotsgaarden gjorde Løjer med ham, da han gik bort; den Ene vilde spaaes, den Anden vide, naar Verden skulde forgaa; den Tredie plukkede ham i Skjæget — naa! og han?"

„Er nu Borgmester i Mühlhausen!" tog Stolberg Ordet. —

„En Komedie," sagde Hertug Johan med tvungen Munterhed, „som Borgerne spille med dette gale Menneske!"

„Det er ingen Komedie, med Eders Naades Tilladelse!" afbrød Greven, „men et blodigt Spil, ligesaa

farligt som Frankernes og Schwabernes ifjor. Almuen bliver rebellisk vidt og bredt, forlader Hus og Hjem, drager til Mühlhausen eller sværmer omkring og afbrænder eet Herresæde efter det andet —"

„— Store Gud!" udbrød Kurfyrsten, „og det hører jeg først nu?"

„Hvorfor skulde I høre det før, kjære Broder?" svarte Johan: „Det er ikke to Dage siden, jeg modtog Efterretningen om disse Optøjer. I Eders Tilstand burde I ikke besværes med slige Fortællinger, dem Rygtet stedse forstørrer og forværrer. Det Hele kunde jo være endt, inden I behøvede at vide, det var begyndt".

„Saa snart og let ender det ikke," vedblev Greven uden Skaansel med den dødssyge Herre: „man regner allerede Bondehæren til over 10,000 Mand foruden Mühlhauserne. Gehofen og flere Borge have de hærget med Ild og Sværd; jeg har selv været i deres Hænder. Deres Frækhed gaaer saavidt, at de have — paa en for mig ubegribelig Maade — bortstjaalet min Datter, Grevinde Agnes, dog uden ellers at molestere min Residens. Hun, Ridder Maternus og Flere ere for Øjeblikket i deres Vold." —

Som han talede, traadte Ridderen selv ind i Værelset.

„Han altsaa ikke!" sagde Kurfyrsten.

„Hvorledes," raabte Stollberg den Ankommende imøde, „har I reddet Eder af Fangenskabet? hvor er min Datter?"

„Om Eders Datter —" svarte han — „veed jeg Intet, men jeg har ikke været fangen. Det sagde man om Eder, Hr. Greve! Det glæder mig at finde Eder her; veed I Noget om min Søster?"

„Jeg veed, at hun hin sørgelige Nat blev fangen,“ sagde han, „forresten Intet.“

Ridderen sukkede og traadte med et dybt Buk nærmere til Sengen: „Naadige Herre!“ sagde han, „jeg bringer Eder Hilsen fra Hertug Henrich af Brunsvig og Landgreve Philip af Hessen: de staa to Mile fra Staden med en Hær af 4.000 Mand og bede, at I vil forene Eders Magt med deres, for at gjøre Ende paa Oprøret, inden det griber videre om sig.“

Kurfyrsten foldede sine Hænder: „Herre, Du min Gud!“ bad han, „har jeg ved altfor stor Eftergivenhed givet Anledning til denne Ulykke, da ville Du tilgive mig af din Naade! det var altid mit Ønske at gaa den mildeste Vej; hver menneskelig Blodsdraabe har været mig dyrebar — skal det derfor rinde i Strømme? — Kjære Broder!“ vedblev han, „Du vilde skaane mig, skaan nu ogsaa mit arme og forblindede Folk! tag Du vor Kommandostav! lad vor Hær blive saa talrig som muligt, at dens Størrelse maa indjage Rebellerne Frygt og bringe dem til godvillig Underkastelse! Hjertekjære Broder! jeg beder Dig for Jesu Skyld, anvend alle lemfældige Midler, før Du skrider til de strengere. Prøv først Formaninger og Trusler, før Du slaaer til med Sværdet! og forman ogsaa vore Venner Brunsvig og Hessen til samme Sindighed! — Min Herre og min Gud, lad din milde Almagt dog snarligen adsprede denne Sky, som formørker mit Livs Aften! lad din arme Tjeners sidste Gjerning her paa Jorden vorde Tilgivelse og Barmhjertighed!“

Han løftede sine matte Øjne mod Himmelen og vedblev endnu en Stund at bede i Taushed.

De Omværende græd. Den Døendes Broder lovede

helligt at ære hans Villie og gik bort for — som han sagde — at give de Befalinger, han allerede, den Syge uafvidende, havde udstedt.

Ridder Maternus maatte nu fortælle, hvad vi allerede have hørt, Historien om hans Fædreneborgs Bestormelse og Undergang.

Vi lægge blot til: at han, da han saae, at alt Forsvar var unyttigt, at hans Medkrigere vare enten faldne eller forsvundne, med Sværd og Skjold banede sig en Vej igjennem Sværmen hen til den Side af Slottet, som vendte ud mod Skoven; at han her svingede sig ned af Muren ved Hjælp af et gammelt Lindetræs Grene, svømmede over Graven, fortsatte Flugten mod Vesten hele Natten og det Halve af den følgende Dag, til han heldigvis stødte paa Landgreve Philip, hvem han nu fulgte til Brunsvig.

Han havde neppe tilendebragt sin første Fortælling, før Kaspar von Ruxleben blev anmeldt og indladt. Hans Beretning lød endnu sørgeligere og rædsommere end de Forriges: Frankenhausen var tagen med Storm, og Grueligheder af enhver Art vare udøvede i den ulykkelige Stad. Kirkerne vare vanhelligede, Klosterne plyndrede, Munkene dræbte og Nonnerne skjændede; og for ret at sætte Kronen paa sit Niddingsværk havde den afskyelige Münzer ladet flere velsindede Borgere brænde paa et Baal, der var oprejst af Raadhusarkivet, hvorved Mangfoldiges Velfærd: Skjøder, Obligationer, Enkers og Umyndiges Sikkerhed, gik op i Røg og Lue.

Næste Morgen stod de forenede Smaahære opstillede udenfor Slottet. Den høje Syge befandt sig saameget bedre, at han siddende i en Lænestol kunde gjennem Vinduet tage Tropperne i Ojesyn. Hos ham befandt

sig, foruden Hofpræsten og Lægen, Ridder Maternus von Gehofen, som, skilt ved Gaard og Gods, havde kun sig selv at fremstille i de Forbundnes Række.

„Mine Øjne," sagde Fyrsten til ham, „slaa mig fejl! kom hen til mig, unge Mand, og siig mig, hvo det er, vi have her for os!"

„Paa højre Fløj," svarte Ridderen, „holder Hertugen af Brunsvig i Spidsen for sine Kyradserer; bag ved ham et Regiment Fodfolk og tvende Kartover; derefter Grev Albrecht af Mansfeld med sine Ryttere; i Midten befinder sig Eders Naades egne Tropper, et Regiment Kyradserer og tvende Regimenter Bueskytter; paa venstre Fløj seer I Landgreven af Hessen med Ryttere, Bueskytter og fire Kartover, samt Greven af Stollberg med et Kompagni Kyradserer."

„Skjønne Folk!" sagde Kurfyrsten: „men det er mig en smertelig Tanke, at disse glimrende Vaaben skulle morknes af mine Undersaatters Blod — noget tilvenstre holde to enlige Ryttere; den Ene skriver i Sandet med sin Landse; den Anden sidder ganske ubevægelig og synes at stirre stivt ud foran sig."

„Den Første," svarte Ridderen sukkende, „er min ulykkelige Søsters Forlovede, Ridder Ruxleben, den Anden er Ridder Hans von Werther."

„Werther!" sagde Fyrsten forundret, „den raske, muntre Ungersvend! han, som altid var den Første ved Tournering og Dands, stedse fyrig og urolig som hans Stridshingst!"

„Hans Munterhed er borte nu," svarte Maternus, „han er den Ulykkeligste af os Alle."

„Hvorledes det?" spurgte Fyrsten.

Ridderen tøvede noget med Svaret, og inden han

kunde give det, blev Opmærksomheden henvendt paa Anførerne, der nu fra deres forskjellige Afdelinger samlede sig foran Fronten; kun Werther og Ruxleben bleve paa deres Plads.

„Jeg ønsker at tale endnu engang med dem Alle!“ sagde den syge Herre. Maternus gik ud og foredrog dem Kurfyrstens Begjæring. De steg af Hestene og traadte ind i Slottet; hin nærmede sig til sine ulykkelige Venner.

„Dersom denne Udrustning,“ tiltalte Fyrsten de forsamlede Herrer, „gjaldt Landets Fjender og ikke dets Børn, vilde jeg glæde mig over Eders Krigeres skjønne Holdning og Anseelse; men nu bløder mit Hjerte ved Forestillingen om denne Forsamlings sørgelige Med. Endnu er intet Forsøg gjort paa, ved milde Midler at bringe de Forvildede tilbage til deres Pligt. Lad os prove et saadant, mine Venner! og inden Hæren drager ud, afsende en sindig og forstandig Mand, som muligen kan tale de stakkels Mennesker tilrette!“

Han taug.

„Jeg ærer Eders gode Villie,“ begyndte først Hertug Henrich af Brunsvig; „men jeg frygter, denne Eftergivenhed, som Oprørerne maaske kunde tilskrive Frygten, vil kun gjøre dem mere forstokkede og fjerne Enden paa disse Afskyeligheder.“

„Endogsaa i dette værste Tilfælde,“ tog Landgreve Philip Ordet, „skal det aldrig angre mig at have forsøgt, hvad Kristen-Kjærlighed og Fyrstepligt byder.“

„Jeg tiltræder Eders Mening,“ sagde Hertug Johan, „og folgelig ere vi jo enige i at at opfylde min Hr. Broders ædle Begjæring. Spørgsmaalet bliver altsaa kun dette: hvo skal — eller maaske rettere — hvo

vil paatage sig dette usædvanlige og ingenlunde farefrie Gesandtskab?"

Der fulgte nogle Øjeblikkes Taushed.

Endelig traadte Grev Stollberg frem og sagde: „Farens Størrelse kan ikke her friste mig til et Vovestykke; men vel det Haab, at min Tiltale vil kunne udrette Noget. En stor Del af mine Undersaatter befinde sig blandt Oprørerne, og jeg vilde meget fejle, om min Nærværelse ikke skulde virke baade paa dem og de øvrige Rebeller."

„Jeg takker Eder forud, kjære Greve! for dette Eders Tilbud," sagde Landsfaderen; „alene skulde I dog ikke tage afsted. De Mennesker, I faae med at gjøre, ere at betragte og behandle som vilde Dyr —"

„— Dem," afbrød Greven, „truer man med et Ord til Lydighed."

„Med truende Ord," gjentog Kurfyrsten, „udretter man mindre end med venlige; begge Dele, begge Dele! hver til sin Tid! Det er en vakker Ungersvend, den Ridder Gehofen; tag ham med, Hr. Greve! og vor gode Rüxleben! Det giver Eders Sending tillige mere Anseelse."

Greven bøjede sig taus og gik ud for at meddele de tvende unge Riddersmænd Landsherrens Ønske. De vare strax villige til at opfylde det.

Ved deres Bortgang kastede Hans von Werther et betydningsfuldt Blik til dem Begge; de forstod ham og nikkede.

Med en hvid Fane foran nærmede de trende Afsendinge sig til en af Frankenhausens Porte og forlangte — i Kraft af deres Heroldsværdighed — at vorde fredelig ind- og udladte.

Vagten bragte dette Budskab til Münzer, der just paa Torvet befandt sig omgivet af Bondeanførerne og de ham hengivne Borgere.

Da han hørte Gesandternes Navne, smilte han og raabte: „Herren smelter de Vældige som Vox; Kongerne bøje sig og bede om Naade — lad deres Sendebud føres hid for mit Ansigt!“

De kom. Grev Stollberg red et Par Skridt frem foran de Andre, slog Visiret op og sagde: „De forsamlede Herrer og Fyrster af Sachsen, Brunsvig og Hessen, samt vi Grever af Mansfeld og Stollberg kundgjore Eder alle vor Villie og Beslutning: at lade Naade gaa for Ret, at tilgive og ikke efter Fortjeneste straffe Eders begangne Forbrydelser, paa det Vilkaar —“

Her blev den Talende afbrudt ved en Murren og Summen i hele Forsamlingen og ved en flerstemmig Gjentagelse af Ordet Vilkaar, dels i spørgende, dels i en vred og haanlig Tone.

Münzer, ligesaa forbløffet som betagen af Vrede, kunde ikke saa strax fatte sig og komme tilorde.

Ridder Maternus, frygtende for de rimelige Virkninger af den stolte Greves her saa ilde anbragte Myndighed, red hen til hans Side og sagde:

„Landsmænd! Fyrsterne tilbyde Eder Fred og Forglemmelse af alt det Passerede og forlange — som billigt — at hver gaaer til Sit og atter tager fat paa sin fredelige Dont.“

„Den Vise har en bedre Tone!“ mumlede Bondehøvdingen Johannes Winkler, „naar Rotten sidder i Klemme, saa piber hun.“

„Det er ikke svært,“ raabte Ruxleben, „at se, hvo nu sidder i Klemme! Fyrsterne har Landet, og I,

kjære Landsmænd! befinde Eder mellem Frankenhausens Mure."

Den store, tykke, firskaarne Samson Morash løftede den ene Skulder, trak op i sine Buxelinninger og sagde, idet han saae ned paa sine Naboer til begge Sider: „Der er dog nogen Mening i den Tale —"

„— Lokkemad, Lokkemad!" udbrød Münzer, som nu gjenfandt sit Mæle; „de ville blot skille os ad, for siden at myrde os En for En."

„Hvad?" raabte Greven forbitret, „vover Du at drage vort fyrstelige Ord og Tilsagn i Tvivl? Nedlægger Eders Vaaben og modtager den Naade, som I ikke har fortjent!"

„Grev Stollberg!" sagde Maternus hastig og sagte, „dæmp Eders billige Vrede og betænk, hvor vi ere!"

„Satan taler af din Mund, Du Belials Mand!" skreg Münzer; „vil Du spotte Herrens Udvalgte? Veedst Du ikke, at jeg har Magt til at døde dit syndige Legeme?"

„Vil I forgribe Eder paa Fyrsternes Gesandter?" sagde Ruxleben! „har I ikke selv givet os frit Lejde, at komme og drage bort i Fred?"

„Men I komme," skreg hin, „som Spioner og Forrædere, at gjøre Guds eget Folk splidagtigt og uens med sig selv, men nu skulle I ligge paa Eders Gjerninger! Herrens Sværd og Gideons! fald an, o Israel! og ofrer disse Hedninger Herren til en sød Lugt!"

Da bruste det vildt igjennem Hoben, Pikerne begyndte at skyde sig ivejret.

„Død og Helvede!" brølte Stollberg, „skal dette vorde Enden! men Du skal ikke se mit Fald, skinhellige Afskum!"

Han greb efter Sværdet og klemte Hestens Sider for at styrte sig over Münzer. I dette for Liv og Død afgjørende Øjeblik tabte Ruxleben hverken Mod eller Besindelse.

Han greb Grevens Arm og sagde: „Det er endnu ikke Tid?"

Derpaa slog han til Lyd med Haanden og raabte: „Et Ord, Landsmænd!"

Det blev lidt stillere i Kredsen. —

„Vi ere i Eders Magt, og I kunne altid, naar I ville, berøve os Livet — give os det tilbage, staaer ikke mer i Eders Magt. Dræbe I os, Fyrsternes Udsendinge, er alt Haab om Fred og Tilgivelse for stedse udslukt, og deres Sværd vil hævne vort Drab paa Eder og alle Eders."

Forgjæves raabte Münzer flere Gange: „Hører ham ikke, hører ham ikke! og udretter Herrens Befaling!"

Ingen rørte sig for at anfalde dem, uden Winkler, der vel fældede sin Pike, men stødte ikke til, da han saae, at de Øvrige endnu vare tvivlraadige.

„Vil I ikke lade os gaa," gjentog Ruxleben, „kunne I jo beholde os som Gidsler! der kommer maaske snart den Dag, da vi paa denne Maade kunne vorde Eder nyttige."

„Ja, ret saa!" sagde Kæmpen Morash, „Gidsler skulle de være, Børn! det er et godt Pant," og snart stemmede hele Forsamlingen i med ham.

Münzer fnyste: „Du Øgleunge!" snærrede han, „hvo haver lært Dig at undfly den overhængende Vrede? men Gjemt er ikke glemt! — Vel da! bringer dem i sikker Forvaring; men seer til, at Eders Ulydighed ikke

paadrager Eder Himlens Vrede! og tænker paa Saul, som sparede Agag! jeg toer mine Hænder."

Med disse Ord rejste han sig og gik med undertrykt Forbitrelse ind i det Hus, hvor han havde taget Bopæl, for at fornye en kort tilforn afbrudt Kamp af en ganske anden Art: den mod Gehofens sjælestærke, uforfærdede Søster.

„Gidsler! Gidsler!" dette Ord sønderſavede han flere Gange med Tænderne; men med Et standsede han og udtalte det højt og jublende: „Ja, i Sandhed! et herligt Gidsel! Broder for Søster — at det nu først rinder mig i Tanke! — Vel, at han lever! — det var Herrens Finger!"

Hermuntrude sad, som om hun havde været hjemme i fredelig Fædreborg, roligt syſselsat med et kvindeligt Haandarbejde, som hun endog i det forstyrrede Frankenhausen havde vidst at forskaffe sig, da Münzer traadte ind i Stuen. Hun saae op og mærkede øjeblikkelig af den skumle Glæde i hans lumske Aasyn, at en for hende sørgelig Begivenhed maatte have fundet Sted. Men ligesaa hastig forberedt paa det Værste, fortsatte hun, fattet og udvortes fuldkommen rolig, sin Bestilling.

Münzer spadserede nogle Gange frem og tilbage paa Gulvet, standsende af og til med et Sideblik paa den modige Kvinde. Omsider traadte han tæt hen foran hende og sagde:

„Barnlille, vil Du endnu længer stampe mod Braaden? Du seer, at Herren er med mig i alle mine Veje — tør Du, o Kvinde! ene være imod mig?"

Hermuntrude blev ved at arbejde: „Jeg veed min Beslutning!" sagde hun, „hvorfor skal jeg atter gjentage, at den er ligesaa fast som min Tro paa Gud og hans Retfærdighed?"

Skurken grinte: „Det vil komme an paa en Prøve!“ Han ringede. En Drabant traadte ind.

„Lad den fangne Ridder Maternus von Gehofen føre hid!“ bød han og fæstede sit forskende Blik paa Hermuntrude.

Hun saae flygtigt op paa ham, men blev ved at sy, fængslende sin Frygt og Kummer dybt i sin egen modige Barm.

Døren oplodes. Betynget med Lænker, omringet af bevæbnede Bønder, indtraadte Kaspar von Ruxleben.

Münzer vendte sig helt om imod ham. Med indvortes Forfærdelse saae Hermuntrude den Elskede; men ogsaa i dette frygtelige Øjeblik vidste hun at beherske sig selv.

Inden Münzer atter kastede sine Øjne paa hende, havde hun allerede med et Blink og en sagte Hovedrysten givet Ridderen et Tegn, som denne strax forstod og fulgte.

„Kjender I denne Mand?“ spurgte Skurken hende med et triumferende Smil.

Hun betragtede ham koldt og fremmed: „Det er ikke min Broder,“ sagde hun, „men en anden Herre, som jeg vel før har seet, men hvis Navn nu ikke vil falde mig ind — I kan jo adspørge ham selv!“

„Jeg hedder Kaspar von Ruxleben,“ sagde denne, „og har Intet videre med Eder at bestille, end at jeg paa Fyrstens Anmodning er kommen at stifte Fred og Forligelse.“

„I har jo taget fejl,“ sagde Münzer til Vagten, „det var den anden Ridder, Gehofen, jeg forlangte; bringer ham og fører denne tilbage! Og —“ raabte han efter de Bortgaaende, „stiller ham an udenfor Vinduerne, hernede i Gaarden!“

Han traadte atter med sammenlagte Arme hen foran Hermuntrude og saae længe ubevægelig paa hende. — Hun taug — han ogsaa.

Endelig slog han begge Armene ud, drejede sig omkring og raabte: „Se! din Broder kommer! et Ord af din Mund kan skjænke ham Friheden eller Døden!"

Maternus stod midt i Gaarden. Han saae sin Søster i Vinduet og udstrakte sine lænkebundne Hænder imod hende; men hun viste med et tillidsfuldt Blik mod det Høje og dernæst paa sit Hjerte.

Broderen forstod hende: „Herovenfra skal Hjertet hente sit Haab og sin Styrke."

„Nu skulle vi erfare," raabte Skurken, „hvorvidt I vil drive Eders dumme Halsstarrighed: om I vil give mig Eders Kjærlighed eller Eders egen Broder Døden; thi Herren gjøre mig saa, og lægge saa dertil! der er ingen tredie Vej; det Ene eller det Andet skal ske endnu i denne Time!"

„Det Første skeer ikke," svarte Hermuntrude, „hverken i denne eller nogen anden Time, som Gud vil forunde mig at leve; og det Andet — det er dog utroligt, at I, som kalder Eder en Guds Tjener, vil udgyde saa uskyldig en Mands Blod, alene fordi hans Søster hverken kan eller efter Guds Lov tør give Eder sit Hjerte. Har I Villie til mig, som I desværre alt for ofte har sagt mig, vil I da fremme den ved at myrde min Broder? Nej, sikkerlig! I vil ikkun true mig; men viid det, Münzer! Eders Trusler ere ligesaa uvirksomme paa mig som Eders Løfter: med Gud og min Ære vil jeg leve og dø."

Han skar Tænder.

„Trusler? sagde han og aabnede det ene Vindue, ved hvilket han stod.

Et Tørklæde, vaadt af de Taarer, Hermuntrude i Londom udøste, laa foran hende.

Han rev det til sig, hængte det paa Krogen i det oplukkede Vindue, og raabte til Vagten: „Naar jeg borttager dette Klæde, borttager I denne Synders Liv! Hans Blod skal være paa Eders Spyd!"

„Ha!" raabte Ridderen, „hvorfor skal jeg nu myrdes? Har I ikke taget mig, saavelsom mine Medfølgere, til Gidsel? Hvad er Aarsag til denne Eders grusomme Beslutning?"

„Her," svarte hin, „lige for Eder, seer I Aarsagen: Eders Søsters forstokkede Sind, hendes formastelige Hovmod, hendes Gjenstridighed mod Herrens Raad og Villie er det, som nedkalder Hævnens Sværd over Eders syndige Hoved."

Han foer hen til Hermuntrude, stødte hendes Vindue heftigt op, saa det tørnede mod Muren og Ruderne faldt klingrende ned.

„Se her!" skreg han, „her staaer hun, den vise Tronning af Saba. Prøv nu selv, om I kan bøje hendes Stolthed! Af hendes egen Mund skal I høre Eders Dom."

Han tog et næsten udrundet Timeglas og satte det i Vinduesskarmen.

„Naar det sidste Sandskorn falder," lagde han til, „er Eders Skjæbne afgjort: saalænge ligger den endnu i Eders egne Hænder — derefter tager Eders Beslutning."

Med disse Ord traadte han tilbage og vedblev i den fastsatte Tid at gaa hastig op og ned i Værelset. Af og til kastede han et Øje til Timeglasset, men lod

forresten, som om han slet ikke gav Agt paa de ulykkelige Søskendes Samtale.

„O, min Broder!" jamrede Hermuntrude, „min Skændsel skal være Prisen for din Frihed og dit Liv."

„Saa har Du kun Et at vælge," raabte Maternus: „Saa dyrt kjøber jeg ingen af Delene; dø kunne vi Begge — Du ogsaa, Søster; thi jeg kjender Dig; men Æren ville vi tage med os i Graven."

Angstfuld vred Hermuntrude sine Hænder: „O Gud, min Gud!" raabte hun, „er der ingen Barmhjertighed mere i Verden?"

Hun sprang hen og kastede sig paa Knæ for Uhyret og bad med Ord, som vilde have rørt den haardeste Tyran paa Jorden; den blodtørstige, den vellystige Münzer blev ubevægelig.

Han pegte kun paa Glasset og svarte: „Ja eller Nej, Liv eller Død ligger paa Eders egen Tunge!"

Da rejste den ædle Pige sig, bleg som Døden selv. Langsomt traadte hun hen for Vinduet og sagde: „Farvel, min Broder og min Ven. I sin Himmel belønne Gud Dig for al din Kjærlighed imod mig! Han forbarme sig over os Begge!"

„At dø," raabte Maternus, „er vor fælleds Skjæbne, og denne gaaer jeg med Ydmyghed imøde; men at efterlade Dig, min eneste, min dyrebare Søster her i denne Mordergrube, o Gud! det er Gift og Galde i mit Hjerte — Münzer!" raabte han med stærkere Stemme, „er det saa, at jeg skal dø?"

Münzer nikkede og viste paa Timeglasset.

„Vel da," gjentog Ridderen: „i Herrens hellige Navn! Uberedt skal jeg stædes for din strenge Dom — Gud, vær mig Synder naadig!"

„Uberedt?“ spurgte Münzer: „Vil I have en Præst? den skal I faae! Hist nede“ — raabte han til Vagten — „sidder en af Baals Præster; hent ham herhid til Synderen, saa kunne de berede hverandre — thi han er ogsaa skyldig at dø.“

Man hentede Præsten.

Imidlertid havde Rygtet om, hvad der var paafærde der i Gaarden, udbredt sig over hele Byen.

Samson Morash og flere af Opmændene, der allerede begyndte at mistro baade deres Profet og deres Lykke, samt at tænke med lønlig Angst paa Fremtiden, vilde nødigen ved et Mord paa Fyrsternes Gesandter opægge disses Vrede til den højeste Grad og saaledes afskære sig selv enhver mulig Vej til Naade.

De dannede allerede en Opposition mod Münzer og hans mest zelotiske Tilhængere, der — mistvivlende om nogen Slags Udsoning — kun søgte at holde sig saalænge muligt og, ved at drive Alle samtlig fra Udaad til Udaad, at forbinde dem desto fastere med sig.

Nogle af de mere Moderate samlede sig da og ilede, for at forhindre Gehofens Drab, til Münzers Bolig. De stormede derind og lod under dette Hastværk Dørene staa aabne efter sig. Da de aabnede den sidste, ind til Münzer, og denne vendte sig om imod dem, rev et heftigt Lufttræk det uheldige Signal af Krogen ned i Værelset.

Vagten, som mente, at det med Villie var givet, styrtede med Mordskrig ind paa Ridderen og Præsten.

„Herre Jesus! annam min Aand!“ raabte hin; og i samme Øjeblik faldt de Begge gjennemborede i deres Blod.

Hermuntrude sank afmægtig til Jorden.

Der paafulgte nogle Minuters Taushed: Alle stod betagne af Forfærdelse og Angst for den saa frækt udæskede Hævn; selv Münzer syntes — eller maaske virkelig var — ganske forbløffet. Første Gang maatte han her gribe til Undskyldninger for sine Undergivne: han forsikrede, at han alene ved at indjage Ridderen Skræk havde villet aftvinge denne Bekjendelse om Fjendens Styrke og Angrebsplaner.

„Men,“ sluttede han, „den Ugudeliges Time var kommen — det var Herrens Villie — den kan Ingen imodstaa.“

„Saa er mit Raad nu dette,“ begyndte Morash, „at vi lade de Andre løs og sende dem tilbage for at mægle Fred, inden dette spørges.“

„Kan den Ene ikke være nok?“ sagde Münzer, der nødig vilde slippe Stollberg af sine Kløer: „Skille vi os ved Begge, have vi jo intet Gidsel mere.“

„Det Bedste,“ sagde Blodhunden Winkler, der kom til i det Samme, „var at skikke dem efter den Første, saa blev den Snak ikke længere. Hvad, Fred! Hvad, Mægling! Herren er med os, hvo kan da være imod os? Hvad siger han til Gideon? Med tre hundrede Mænd vil jeg give Midianiterne i din Haand.“

Morash blev alligevel ved at forfægte sin Mening. Münzer taug saalænge, indtil han saae, at Flerheden hældede til denne. Da traadte ogsaa han over til Samme og befalede at affende Ruxleben med det omtalte Hverv.

Da Fyrsterne hørte, at deres Affendinge vare lagte i Lænker, at den Ene var myrdet og den Anden endnu befandt sig i Rebellernes Vold, brød de ufortøvet op med hele den forenede Styrke. For imidlertid at frelse Grev Stollberg, affendte de en opfanget Bonde med

den Besked: at Greven først skulde gives løs, inden man vilde indlade sig i nærmere Underhandlinger.

Ved dette Budskab udbrød Münzer: „Sandeligen! Fyrsterne i Zoan ere Daarer; Pharaos vise Raadgiveres Raad er blevet ufornuftigt. Herren haver blandet og udøst en saare forvendt Aand inden i dem. Men de skal forfølges og adspredes som Avner paa Bjergene for Vejret og for Hvirvelvinden! Forsamler Eder nu Alle af Israel, at vi kunne gaa ud imod dem og sondertrampe dem som Skarn under vore Fodder!“

Under vild Tummel og uafladeligt Skraal stormede nu Bondehæren ud af Staden, den fast forventede vidunderlige Sejr imøde. De, som ikke vare fuldt saa stærke i Troen, lod Münzer snildelig blive tilbage under Anførsel af Oppositionens Hoved, Samson Morash, hvem han dog stillede tvende ivrige Gjendøbere ved Siden. De formanedes at bevogte Byen vel og under intet Tilfælde at lade Grev Stollberg og Frøken Gehofen slippe sig af Hænderne.

Münzer slog Lejr paa en Bakke, en Fjerdingmil udenfor Frankenhausen, og omgav denne — efter gammel, endnu ej ophævet Krigsbrug — med en tredobbelt Vognborg. Fire Kanoner plantedes paa Lejrens fire Hjørner og foran Münzers Telt en uhyre Fane, paa hvilken en Regnbue — Tegnet paa hans foregivne Pagt med Gud — saaes afbildet. En Grav og et Brystværn blev, til ydermere Betryggelse, opkastet udenfor Vognborgen.

Disse Forberedelser, der ikke tydede paa Angreb, men Forsvar, medtog den største Del af Dagen. Det Øvrige af denne blev, tilligemed Natten, tilbragt med Svir og Bønner, Psalmer og Viser.

Münzer gik allevegne omkring og spaaede en let og glorværdig Sejr. For at gjøre denne endnu mindre tvivlsom, fortalte han: at Jehovah havde aabenbaret sig for ham og lovet, i Slagets Hede at sende ham en Legion Engle til Hjælp.

IV.

Det var Dag. I Kirketaarnets Glamhuller stod allerede Mange paa Udkik. Nedenunder paa Gaderne begyndte det at blive uroligt; Dørene lukkedes op og i; Beboerne gik ud og ind; Bevægelsen tiltog. Man ilede frem og tilbage, standsede, tiltalte hverandre, fulgtes et Stykke og skiltes atter ad, for at slutte sig til Andre.

For hine oppe i Taarnet maa Frankenhausen have seet ud som en Myretue, i hvilken en ørkesløs Dreng nylig har pirret op med sin Kjæp: de smaa Indvaanere firme forstyrrede hid og did, fare ilsomt afsted, gjøre pludselig Holdt, beføle hinanden, løbe igjen, bestandig uden at forlade den lille vrimlende Plet.

Solen brød frem. Da saae Spejderne den med Et tindre paa Fyrstehærens blanke Vaaben fjernt ude i Vesten.

„De komme!“ lød det frygteligt som Stormklokkens Klemt fra Taarnet.

„De komme, de komme!“ lød det igjennem alle Gader.

„Til deres egen Fordærvelse!“ skreg Zeloterne.

„Maaske!“ sukkede de Frygtsomme.

„Til vor Forløsning!“ mumlede de Velsindede.

„Hvor nær ere de?“ raabte alle Partier op til Taarnvægterne.

„En Milsvej, eller halvanden!“ svartes der.

„Morash! hvor er Samson Morash?“ spurgte nu den ene Bonde den anden.

„Samson Morash!“ skreg man snart over hele Byen.

Men Samson Morash var der ikke; han var klogere end som saa. Allerede længe havde han begyndt at fortryde sin Deltagelse i dette Bovespil, hvilket han i Forstningen ikke troede vilde have gaaet saa højt. Han havde ladet sig henrive af Strømmen, smigret ved den Udmærkelse, at vorde udkaaret til sine Sognemænds Anfører. Efterhaanden anede det ham, at han, under den tilkommende Afstraffelse, vilde komme til at nyde en mindre misundelsesværdig Udmærkelse. Han fattede da den Beslutning: ved først givne Lejlighed at sørge for sig selv.

Til den Ende gik han ved Midnatstid ind til Grev Stollberg, hvis Bevogtning han velbetænkt selv havde paataget sig, og tilbød: at ville bringe denne i Sikkerhed til Fyrsternes Hær, naar han turde bestemt love ham Pardon. Herpaa gav Greven sit Æresord. Sin Datter vilde han naturligvis gjerne havt med; men da Morash forsikrede ham, at hun befandt sig i Mühlhausen, maatte han for det Første opgive dette og nøjes med at frelse sig selv.

I Dagbrækningen naaede Begge den forenede Armee, og efterat Morash havde underrettet Anførerne om Rebellernes Stilling og Planer, erholdt han den forønskede Tilgivelse.

Man rykkede ufortøvet op mod Oprørernes Lejr.

I Kanonskuds Afstand blev gjort Holdt, og Landgreve Philip red med et hvidt Flag paa sin Landse saa nær hen til Vognborgen, at hans Raab kunde høres og forstaaes derindenfor.

Han lovede da for allersidste Gang en almindelig Amnesti paa det Vilkaar: at Münzer, Pfeifer, tilligemed tolv andre Rebelhøvdinger strax bleve udleverede, saavelsom Vaabnene og alt det ranede Gods. Mange skulde med Glæde have grebet dette Tilbud; men Sværmernes Parti var for stærkt, og Münzer vidste ved sin tordnende Tale, ved sine profetiske Forjættelser, vældigen at oppuste den dulmende Ild.

Da steg atter fra titusinde Halse Feltskriget: „Herrens Sværd og Gideons!“ vildt op mod Himmelen; en Pilehagel faldt ned foran Landgreven; de to Hjørnekanoner bragede og udsendte et Par afmægtige Kugler, og Luntebøsserne knaldede ud mellem de sammenlænkede Vogne.

Saa var da Dødsdommen afsagt over Tusinder; Blodstrømmens Sluser vare aabnede og alle Krigens Furier løsladte.

Fyrsternes Hær satte sig i Bevægelse. Buldrende, tindrende under Morgensolens Straaler, skred den frem lig en uhyre Bølge, som Vindene rullede ind mod Strandbredden.

Først paa halv Skudafstand udvæltede de hvide Dampskyer fra Kanonernes tordnende Munde. Kuglerne slog ind igjennem Vognborgen: Træstumper og Splinter dræbte og kvæstede endogsaa Flere end hine. Skrækken greb de Øvrige: de vaklede og begyndte at se sig om efter Flugt og Frelse.

Endnu holdt Anføreren Stand: fra Indgangen af

hans Telt midt i Lejren lød hans Røst stærkt igjennem Buldret og Larmen og de Saaredes Skrig.

„Se!“ raabte han med Tordenrøst: „Se! hisset aabner Jehovah Himmelens Porte! seer hans Hærskarer bryde ud med Hævnens flammende Sværd!“

Solen brød i det Samme frem mellem tvende Skyer. Sværmerne saae didop, hvor Profeten viste, blændedes af Solglandsen og saae — hvad de vilde se.

„Herrens Sværd og Gideons!“ skreg Alle som med een Mund.

De Ivrigste sprang med blindt Raseri gjennem Vognborgen, de fjendtlige Ryttere, — der nu stormede frem i brusende Galop — imøde.

Münzer saae deres blinkende Sværd over Oprørernes Hoveder: da sluktes den sidste Gnist af hans tvivlsomme Mod. „Herren vil maaske prøve os!“ sagde han sagte og skjælvende til sine Nærmeste, gik ind i Teltet, afkastede i en Skynding sin hele Rustning og iforte sig en simpel Haandværksmands Dragt, som han — vistnok til dette Brug — havde ført med sig.

Han sneg sig bag ud, hen til den modsatte Side af Lejren, hvor allerede en stor Del af Bondehæren var i Begreb med at flygte. Han kastede sig paa en af de her staaende Heste og jog nu, med nogle foran og Flere bagefter, ind til Frankenhausen.

Denne By var allerede forladt af sine fleste Forsvarere; det første Kanonskud var dem et Signal til Flugt. Hermuntrudes Bevogtere vare de Første, der salverte sig; men uagtet hendes Bønner og glimrende Tilbud førte de hende med sig til Mühlhausen, drevne enten af Lydighed mod Münzer eller snarere

af Haab om i den yderste Knibe at bruge hende som et frelsende Gidsel.

Ubarmhjertig rasede Sværdet mellem de snart værgeløse Bønder. De tætsluttede Kæmperækker fandt kun stakket Modstand af disse nordentlige Hobe. Som Hvalen Bølgerne, saaledes væltede den faste Krigermasse dem foran sig og styrtede dem til begge Sider ned ad Bakken. Flugten blev almindelig til alle Kanter; den sejrende Hær delte sig og forfulgte: Faa undslap, Mange bleve fangede, men endnu flere nedhugne. Den største Hob søgte Frankenhausen; kun de, som med Münzer først greb Flugten, naaede den. Enkelte, som vare beredne eller rappe tilfods, foer lige gjennem Byen ad Mühlhausen til.

Ved Indtoget i Frankenhausen fandt den sejrende Hær ingen Modstand; alligevel kunde Fyrsterne ikke forhindre alle Følgerne af en saadan Krigsbegivenhed; først efter tvende Timers Forløb bleve de istand til at sætte Grændse for Soldaternes Myrde- og Plyndre-Lyst.

Ved Middagstid var Orden tilendebragt og Infanteriet og Artilleriet indkvarteret. Rytterne indbragte endnu bestandig Fanger. Blandt disse søgte man forgjæves Hovedmanden; han var ingensteds at finde, og man troede allerede, at han var sluppen til Mühlhausen.

Næste Dag gjaldt det denne Stad, Oprørets Middelpunkt. Før det endnu blev lyst, satte Hæren sig i Marsch. Werther og Ruxleben, som ikkun havde taget liden Del i den forrige Dags blodige Værk, red nu i Spidsen. Bespændte af Sorg og Ængstelse heftede de deres mørke Blikke paa den uheldsvangre Stad.

I Frankenhausen havde de erholdt rædsomme Tidender; at Agnes var i Pfeifers Vold, og at Hermuntrude vel under Slaget havde været her, men derefter var forsvunden. Maaske befandt sig Begge paa et Sted, hvor Oprørets Grueligheder snart skulde forøges med Bestormelsens. En Fjerdingmil udenfor Staden drog en fredelig Skare den fremrykkende Hær imøde — Tusinde af Mühlhausens Borgere i Sørgeklæder med hvide Stave i Hænderne. Endnu længe forend Fyrsterne kom dem nær, faldt de paa Knæ og bad om Naade for den ulykfalige Stad.

Hertug Johan red hen til dem.

„Naadens Tid er forbi," sagde han, „og den retfærdige Gjengjældelses er allerede begyndt; vi underhandle ikke med Rebeller."

„Naadige Herre!" svarte En af dem; „Rebeller have vi været — dog ikke Alle; men vi erkjende med angergivne Hjerter vor Forvildelse."

„For silde, for silde, I Borgere af Mühlhausen!" gjentog Hertugen: „I have selv indkaldet Fordærverne i Eders By og udjaget den retmæssige Øvrighed; I have næret og fremmet Oprøret; I have traadt alle guddommelige og menneskelige Love under Fødder: derfor skulle I nu bøde."

„Ak! barmhjertige Herre!" raabte en Anden af de stedse knælende Borgere: „lad dog Eders retfærdige Vrede formilde og straf ikke de Uskyldige med de Skyldige! Tager vort usle Liv, om I ville; men skaan vor elendige By for Stormens Rædsler! skaan vore Kvinder og umyndige Børn!"

De øvrige Fyrster vare imidlertid komne til og talte sagte med Hertug Johan.

Denne vendte sig igjen til Borgerne og sagde: „Paa eet Vilkaar ville vi opfylde Eders Bøn: I udlevere os Münzer, Pfeifer, alle Bondeanførere, samt saamange af Eders egne Medborgere, som Eders Borgmester Berlet Probst, der bedst kjender de Skyldigste iblandt Eder, navnligen vil bestemme.“

„Ak! meget naadige Hr. Hertug!“ svarte Borgerne: „hvad I forlanger, staaer ikke i vor Magt at opfylde. Münzer er ikke hos os; ej heller vide vi Noget om ham, siden han drog ud mod Frankenhausen; og Pfeifer med alle de Øvrige har Staden i sin Magt.“

„Saa skynder Eder tilbage,“ raabte Hertugen, „og deler Skjæbne med dem! Her er Intet mere for Eder at gjøre —!“

Sukkende, jamrende, hændervridende vendte de arme Borgere tilbage. Hæren standsede og forberedte sig til Stormen.

Da aabnedes atter Mühlhausens Port. Som en Fos bryder hvidtfraadende ned mellem mørke Klipper, saaledes strømmede den hvidklædte Kvindeskare ud af Murene: Tusinde Ungmøer vilde gjentage et Forsøg, der var mislykket deres Fædre, Brødre og Elskede. Et rørende Syn da disse faure Piger i tvende lange Rækker stillede sig foran de haarde, sejrstolte Mænd og knælende opløftede deres Liliehænder mod Himlen! Rørte mod deres Vilie holdt Fyrsterne i nogen Afstand og betragtede tause de bedende Kvinder.

„Munkespilop!“ sagde Grev Stollberg spodsk: „Man anstiller Processioner for os, som om vi vare Helgenbilleder, der kunde græde paa Kommando. Det var en barnagtig Blødhed, at indrømme Døtrene, hvad vi nægtede deres Fædre.“

Ved denne haarde Tale rejste sig en af de Knælende, en høj, ædel Skikkelse; det lange Slør flagrede tilbage fra den fyldige Barm, idet hun gjorde nogle raske Trin fremad.

„Grev Wolff af Stollberg!“ sagde hun alvorlig og kjæk, „har I ingen Børn?“

Dette pludselige Spørgsmaal stak den stolte Ridder som et Slangebid.

„Veed Du Noget om min Datter, Pige?“ spurgte han efter et Ophold i lavere Tone.

„Jeg veed,“ svarte hun, „at Eders Agnes er i Mühlhausen; jeg veed ogsaa, at den snareste Frelse var hende den bedste. Storme I Byen, kan hendes Lod vorde som alle vi Andres.“

Greven vendte sig hurtig om til Fyrsterne og sagde: „Det var dog værd at høre disse Gesandters Tilbud.“

„Vi have intet Tilbud,“ afbrød den dristige Pige, „men vi gjentage kun Borgernes Bøn.“

„Kvinde!“ sagde Hertug Johan, „din Mund beder; men dine Øjne trodse. Dine Søstre kunde valgt en ydmygere Ordførerinde. Hr. Greve!“ vedblev han i det Samme til Stollberg: „at Eders Datter just skal befinde sig imellem disse Umennesker, smerter mig inderligt, men det kan Intet forandre i vor Bestemmelse; for at frelse hende bør vi ingenlunde lade Rebelhøvdingerne undslippe og derved give dem Tid og Rum til paa andre Steder at antænde den Oprørsild, vi nu paa eengang kunne udslukke; for at frelse en Eneste maa vi ikke sætte Tusinders Liv paa Spil — Piger! ville Eders Mühlhausere udlevere Anførerne?

Ordførerinden bøjede et Knæ til Jorden.

„Hr. Hertug!“ bad hun, „vær barmhjertig og —

vær retfærdig i Eders Fordringer! De kunne ikke opfylde denne; deres Villie er bunden under Pfeifers og hans Tilhængeres."

„Dette Baand," svarte Hertugen, „er deres eget Arbejde. Gud veed, mit Hjerte er ikke følesløst for Eders Nød og Fare; men jeg kan ikke handle anderledes."

„For os," sagde Hertugen af Brunsvig, „er kun een Vej; for Eder, I Piger! staa endnu tvende aabne: I kunne vende tilbage; men I kunne ogsaa blive her under vor Beskyttelse."

„Nej, Hr. Hertug!" svarte Pigen; „den sidste er lukket; thi os binder et helligt Løfte: i dette Tilfælde at vende tilbage."

De tvende Hertuger saae med Skuldertræk og mørke Miner til Jorden.

Den ædle Landgreve Philip trængte sig ind mellem dem og bad dem endnu engang at overlægge, om intet Middel til at frelse Staden skulde kunne udfindes. Sagte, men ivrig og ofte ledsaget af heftige Fagter, var deres Samtale. I disse vigtige Øjeblikke herskede rundtom den dybeste Taushed. Krigerne stod ubevægelige som Billedstøtter; Pigerne laa knælende foran dem som en Flok Svaner under Strandbreddens mørke Klint.

De tvende om deres Elskedes Skjæbne i ængstelig Uvished svævende Riddere havde med spejdende Blikke redet langs hen ad de mühlhausiske Borgeres Rækker, for om muligt iblandt dem at opdage en Bekjendt.

Da de ingen Saadan fandt og vare komne ned til Enden, forespurgte de sig hos den sidste Mand i Raden. Forgjæves! Han vidste Intet eller vilde Intet vide om de ulykkelige Damer; og da nu Alle i samme Øjeblik fik

Befaling at forføje sig bort, red ogsaa begge Vennerne tilbage til de to Eskadroner, som paa Marschen vare dem betroede, da deres egne Anførere vare blevne saarede ved Angrebet paa Lejren.

Nu kom Mühlhauserinderne. For de fleste af Krigerne var dette et langt mere indbydende Skuespil, og mangen ung Riddersmand red frem for at mønstre det yndige Korps. Sidst nærmede sig ogsaa Ruxleben, men med ganske andre Følelser end hans Medkrigere, ja egentlig uden at være sig sin Hensigt tydelig bevidst. Langsomt og taus red han i en Afstand hen mod de knælende Kvinderækker og var just kommen de raadslaaende Fyrster paa nogle faa Skridt nær, da hans Øjne faldt paa Ordførerinden.

„Hermuntrude!“ raabte han, sprang af Hesten og ilede med udbredte Arme hen imod hende. En Glædesrødme overfoer Pigens skjønne Aasyn; hun rakte den elskede Ridder sin Haand, som han henrykt trykkede til sine Læber og til sit staalklædte Bryst.

Men hastig bortjog Tanken om den grusomt myrdede Broder Glædens flygtige Rosenskjær: „Maternus!“ sukkede hun smerteligt, og Taare paa Taare randt ned over hendes blege Kinder.

Grev Stollberg havde hørt Ridderens frydelige Udraab og gjenkjendte nu først sin skjønne Værtinde fra hin uheldsvangre Nat paa Gehofen. Hurtig red han til, bevidnede sin oprigtige Glæde ved at finde hende her frelst og ude af Fjendernes Vold og spurgte dernæst om sin Datter.

Hans von Werther var omsider kommen tidlig nok til for et Stykke bag ved Greven at høre hans Spørgsmaal og se den Hovedrysten og den sørgelige

Mine, hvormed det blev besvaret. Langsomt vendte han sin Hest og red med slappet Tømme og nedbøjet Hoved tilbage paa sin Post.

Nu var Fyrsternes Raadslagning tilende. Hertug Johan nærmede sig, for at give de skjønne Udsendinge Besked. Ruxleben forestillede ham deres Anførerinde som sin Forlovede.

„Det er mig en dobbelt Glæde,“ sagde Hertugen, „at se Eder her i Sikkerhed, min Frøken! og dernæst at I kan lade Eders Medfølgerinder hjembringe et noget trøsteligere Budskab: Vi have nemlig besluttet at tilstaa Mühlhauserne fire og tyve Timers Betænkningstid til at opfylde de Vilkaar, paa hvilke vi ville forunde dem Naade.“

„Jeg takker Eder, naadige Herre!“ svarte Hermuntrude, „og Eders høje Medforbundne i de ulykkelige Mühlhauseres Navn; men denne Tidende maa jeg selv bringe dem.“

Forundret og med Bekymring sagde Ruxleben: „Og I vil atter forlade mig? atter, neppe frelst, vove Eder ind i Røverhulen?“

Med et tillidsfuldt Smil svarte hun: „Det Forsyn, som hidtil har opholdt mig i Røverhulen og givet mig Kraft og Naade til at holde alle mine Løfter, vil ej heller forlade mig under Opfyldelsen af dette sidste!“

Hun rakte Ridderen sin Haand, bøjede sig for Hertugen og vendte tilbage i Spidsen for den kvindelige Hær. Den hvide Linie bevægede sig tilbage til Staden som en skumklædt Bølge, der glider hen over Dybet og taber sig i den fjerne Bugt.

Da Rygtet om Münzers Nederlag naaede Mühlhausen, udbredte det først almindelig Bestyrtelse blandt

Oprørerne; men Pfeifer oprejste snart igjen den synkende Tro, idet han erklærede dette Uheld for en aabenbar Guds Straf, fordi man imod Profetens Villie havde sparet Gesandternes Liv.

„Men," lagde han til, „Herren skal atter besøge sit Folk og sende os vor Dommer Gideon tilhjælp med himmelske og jordiske Hærskarers Mangfoldighed: Thomas Münzer vil snart igjen være indenfor vore Mure!"

Men istedetfor Gideon og hans Sværd saaes de sejerrige Fyrsters.

Mange af Borgerne vovede nu at gjøre Pfeifer Forestillinger om Nødvendigheden af at overgive Byen. Derom vilde han i Førstningen Intet høre; dog tillod han dem omsider at underhandle med Fyrsterne og under Betingelse af almindelig Amnesti at overgive Staden.

Fortvivlende kom de udsendte Mühlhausere tilbage; de havde nu kun en skrækkelig Undergang ivente! Udenfor de strenge Hævnere og indenfor de fanatiske Blodmænd; intetsteds var Frelse at øjne.

Da foreslog den ædle Hermuntrude det andet og heldigere Gesandtskab og tilbød sig i egen Person at anføre det og tale de Fortvivledes Sag. Pfeifer tillod det paa de os allerede bekjendte Vilkaar — Udfaldet vide vi.

Fyrsterne havde ganske rigtig beregnet, at Pfeifer og Konsorter vilde benytte den givne Frist til at undfly. Derfor udskikkede de om Natten forskjellige Rytterafdelinger, som skulde omgaa Staden og opfange de Flygtende.

Da Morgenen brød frem, aabnedes Mühlhausens Porte. Nøglerne til disse bleve udbaarne og overrakte de ankommende Sejerherrer af knælende Borgere. Byen blev tagen i Besiddelse i fuldkommen Orden og Stilhed;

men af Oprørshøvdingerne var ingen tilstede. Dog varede det ikke ret længe, før de udsendte Rytterhobe indbragte de Fleste og blandt disse Pfeifer selv.

Intet kunde lignes med denne Forbryders Frækhed under Forhøret, undtagen det ubøjelige Mod, hvormed han udholdt alle Pinsler; disse vare ikke istand til at afpresse ham enten Bekjendelser eller Beklagelser: taus, tilsyneladende følesløs laa han udstrakt paa Pinebænken. Blodet sprøjtede ud under hans Negle; Sveden perlede paa hans Ansigt; men intet Skrig — ej saa meget som et Suk undslap hans fast tillukkede Mund; han stirrede stivt hen foran sig og taug.

Kun da Grev Stollberg nærmede sig og spurgte om sin Datter, rettede han sit Blik paa ham og svarte: „Hvad vedkommer mig Eders Datter? jeg har havt Andet at bestille end at passe paa letsindige Tøjter, der løbe fra deres Forældre for at flakke Landet omkring med vandrende Riddere."

Stollberg befol Bøddelen at skrue end stærkere til; og Werther, der forgjæves havde søgt efter Agnes overalt i Staden og af Pfeifers Bekjendelse ligesaa forgjæves ventet nogen Oplysning om hende, forlod Torturkammeret ligesaa trøstesløs som tilforn.

Han var neppe borte, førend Münzer af tvende Kyradserer blev bragt ind. De havde i deres Kvarteer i Frankenhausen fundet ham liggende paa en Seng i et afsides Værelse, bleg og med et stort Tørklæde om Hovedet. Han gav sig ud for en Skrædersvend, der laa syg af Feberen. Dette troede de og vilde just forlade ham, da den ene fik isinde at optage et Brev, der laa i en Krog; det var en streng Advarsels- og Formaningsskrivelse fra Martin Luther til Thomas Münzer.

Nu fattede han Mistanke, og med dragen Sabel tvang han Niddingen til at give sig tilkjende. De satte ham paa en Hest og førte ham ufortøvet til Mühlhausen. Han afløste Pfeifer paa Pinebænken.

Idet denne rejstes for at gjøre ham Plads, sagde han med skjærende Kulde:

„Sengen falder lidt haard og umagelig, Münzer! men hvad vil det sige for en Guds Mand? naar I bliver kjed af dette Leje, kan I jo sende Bud efter en Skok Engle; de skulle nok hjælpe Eder ligesaa godt som ved Frankenhausen!“

Som han sagde disse Ord, blev han bortført af Vagten.

Saa betagen af Rædsel og Nag var den elendige Münzer, at han ej engang kunde tale og ved en frivillig Bekjendelse, hvortil han blev opfordret, befrie sig fra Marteren. Men allerede ved første Grad af denne udstødte han et Skrig og tilbød at ville aabenbare Alt, sine Planer og Medskyldige.

Man spændte ham nu løs, og efterat have afgivet en nøjagtig Forklaring over alle Spørgsmaalene og tilstaaet sit hele Bedrageri, blev han bragt i Fængsel og derfra — efter nogle Dages Forløb — tilligemed Pfeifer og mange andre Medskyldige paa Retterstedet.

Et Aar sørgede Hermuntrude for sin myrdede Broder; derpaa blev hun den brave Ruxlebens lykkelige Hustru. De levede mange Aar kjærligen tilsammen og efterlod sig en talrig og vakker Affkom. Børnebørn græd ved den Førstes og Børnebørns Børn ved den Sidstes Baare.

Werther søgte i tvende Dage forgjæves efter

Agnes. Paa den tredie red han — uden selv at vide hvorhen — ud af Mühlhausen.

En halv Mil fra Staden, der hvor en liden Elv styrter sig ned mellem tvende høje og stejle Banker, paa Skrænten af en af disse saae han fra Vejen en kvindelig Skikkelse siddende frembøjet over det brusende Dyb. Hendes Hoved var bart, og Vindene omhvirvlede hendes udslagne Haar.

Med et af Længsel, men tillige af mørke Anelser bankende Hjerte sprang Werther af Hesten og ilede op ad Brinken: „Agnes!" raabte han og udbredte i Løbet sine Arme.

Hurtig drejede hun Ansigtet — et Billede paa den haabløse Fortvivlelse. Hun saae, hun kjendte den Elskede; men med et svagt Skrig, som snart hendøde i Vindens og Elvens forenede Susen, rejste hun sig i Vejret, løftede de fast sammenknugede Hænder højt over sit Hoved, vendte sig og — sank som et Sneskred ned i den skummende Fos.

Tredie Dagen fandt de hendes Lig. Hendes Død blev en Hemmelighed, som Werther mange Aar derefter, dødelig saaret af en tyrkisk Sabel, under Wiens Mure betroede Ruxlebens og Hermuntrudes Søn.

Jøderne paa Hald.

1828.

Den nuværende Gaard af dette Navn er den fjerde, som har været opbygget paa et Jordsmon af nogle tusinde Alens Omkreds. Intetsteds findes saa talende Mærker af Tidens ødelæggende Vælde, eller rettere af Menneskets Foranderlighed. Man skulde tro, at Aandeverdenens dunkle Magter havde huset her og Tid efter anden fordrevet de legemlige Beboere: saaledes — siger man — flytter Ræven ud, naar den maa dele sin Bolig med den dagsky Grævling.

Den alleræld ste Borg, hvis Tomt endnu hedder Gammelhald, laa paa en fordum omflydt Høj i den sydvestlige Ende af Søen -- en skummel Krog, paa tre Sider omgiven af høje, skovgroede Bakker og kun aaben mod Norden. Paa denne Kant sees Viborg i en Milsvejs Afstand.

Man kan forestille sig Gammelhald som en Rover, der lurende har ligget paa Udkig efter Landets ældgamle Hovedstad. Dens Opbygger omtaler Sagnet ikke, men vil, at „Ebbe og Aage, de Hellede to,“ som i Kong Snies Hungerstid førte Longobarderne ud mod Sønden, skal have boet her, samt at den danske „Arthur med det runde Bord,“ „Stærk Didrik og hans Kæmper,“ her have huseret.

Den sidste Beboer var hin djærve, trodsige Riddersmand, Niels Bugge, hvem Dannerkongen forgjæves søgte at betvinge med Vaabenmagt, og som kun maatte bukke under for Snigmorderdolken*). Han skal have nedrevet Gammelhald og af dets Ruiner opbygget det andet, siden saakaldte Hald Sløt, ligeledes paa en Banke i Søen, men længere mod Nord. Her var det, han udholdt Belejringen; ligeoverfor paa Fastlandet sees endnu Levningerne af den saakaldte „Kongens Skandse". Og her vorder Skuepladsen for den Begivenhed, som indeholdes i efterfølgende Haandskrift.

Middelalderens Hald stod fra Midten af det fjortende Sekel i halvfjerde Hundrede Aar. I dette Tidsrum tilhørte det først den Myrdedes Slægtninge, siden de viborgske Bisper indtil den sidste katholske, Jørgen Friis. Derefter blev det et kongeligt Slot og Lehnsmandens Sæde og omsider Amtstue. Den sidste Amtsforvalter, Jakob Brockman, skal være død i Fængsel, i hvilket han tredie Gang for Kassemangel var hensat. Nu blev det pantsat og siden taget i Besiddelse og nogen Tid beboet af tre rige hollandske Jøder — Brødrene Lima.

Disse solgte det efter kort Tids Forløb til Gregers Daa, der faldt som Oberst i Slaget ved Gadebusk. Denne byggede det tredie Hald paa en skjønt beliggende Banke, midt imellem begge de ældre.

*) Paa given Lejde drog han til Middelfart, hvor Valdemar opholdt sig, men blev her lumskelig myrdet. For at vælte Skylden fra sig selv, paalagde Kongen Borgerne en aarlig Skat, som endnu den Dag idag (1828) udredes under Navn af Hr. Bugges Mandebod.

Ogsaa dette er nedrevet og det fjerde og sidste opreist noget længere tilbage fra Søen for omtrent halvtredsindstyve Aar siden.

Her findes endnu trende gamle mystiske Billeder, hvis Betydning man forgjæves har villet udgrunde, og om Originalerne til hvilke Sagnet kun dunkelt taler.

Det ene er et Brystſtykke og forestiller en middelaldrende Mand af athletisk Skabning med et stort, trindt og glubskt Ansigt. Hans enradknappede, grove Vams slutter tæt op om den tykke Hals. Det sorte Mankehaar deler sig over Panden og falder i bølgende Lokker ned til de brede Skuldre. Hans store, mørkblaa Øjne, overskyggede af tykke Bryn, har ofte forfærdet mig som Barn, naar jeg gik ene gjennem Salen og de truende fulgte mig fra Dør til Dør. Næst den hornede Figur i orbis pictus*) har intet Billede holdt mig i saadan Respekt som „Niels Bugges“ paa Hald. Om det ogsaa virkelig var hans, skal vort Haandskrift maaske siden aabenbare**).

Det andet er ligeledes et Brystſtykke, men i meget mindre Format: en mørkladen, mager, senestærk, i en sort Kappe indhyllet Figur; Hovedet bedækket med en turbanformet Pelshue; den ene Haand griber i Barmen — sandsynligvis efter en Dolk. Man har sagt mig, det var en Jøde, og jeg tænkte uvilkaarlig paa Esau, den vilde, trodsige Jæger; saaledes maa han have seet ud, da han mærkede Moders og Broders Bedrag, og da han siden mødte denne med fjendsk Hu og blodige Tanker.

*) En bekjendt Billedbog.

** Men vist er det, at denne Afbildning ikke modsiger Forestillingen om en ægte gammel dansk Kæmpe.

Da jeg blev ældre, tyktes han mig at maatte ligne Barcochba, som han beslutter at gjenrejse det søndersplittede Rige. I dette skumle Aasyn præger sig Harmen over Folkets Fornedrelse, vaklende Haab om Fornyelsen af den tabte Herlighed og mørke Anelser om et sørgeligt Udfald paa dette fortvivlede Forsøg. Hvorhen stirrer dette skulende, hadske Blik? Til Ælia Capitolina — til Romerørnen paa Zions Bjerg — vogt Dig! se! allerede udspiler den sin Klo for at sønderrive Dig! Han skjælver ikke — han har endnu Dolken — den sidste Tilflugt og Frelse.

Det tredie skal ogsaa forestille en Jøde — den Forriges Broder. Hvor ulig hin! saa forskjellig som Jacob fra Esau. Ja! dette er — maa være tegnet efter Naturen: Snildhed, Sagtmodighed, Bøjelighed, — patriarkalsk Værdighed, Godmodighed, dog ikke uden lidt underfundig Tilbageholdenhed. Saaledes har han smilet, da han bortbyttede Lindserne, og da han lagde de spraglede Kjæppe i Vandtruget. Han er omgiven af Blomster — Symboler paa søde, talrige Familieglæder, paa Haabet om Israels tilkommende Flor. En Hane — Aarvaagenheds, Paapassenheds Symbol — staaer paa hans Skjød; han klapper den med et ømt og kjærligt Øjekast. —

„Vist nok“ — har jeg siden tænkt, da jeg som Ældre gjensaa Billedet — „vist nok behøver Du, forunderlige Nation! Hanens hele Aarvaagenhed for at bevare din skrøbelige Tilværelse; kun Skade, at Du saa ofte lader Dig henrive eller rettere oppuste af dens Overmod og glemmer: at de Kjærner, der gjorde Dig fyldig og kjæphøj, vare — ofte møjsommeligt nok — opsamlede i strenge Herrers Gaarde. Derfor have de ogsaa tidt stækket dine Vinger, naar Du baskede for højt med dem, og afrevet

dine pralende Fjedre, saa baade Fedt og Blod fulgte med. Men Du opholdtes stedse af en højere Magt, der har adspredt Dig blandt alle Jordens Folkeslægter, for at undervise og advare med dine Dyder, dine Lyder og Ulykker."

Det er nu rum Tid siden, at jeg under en Morgenvandring satte mig paa Kongeskandsen og skuede ud over den yndige Sø. Dagens Konge skred frem i sin uformørkede Ungdoms-Glands og klædte de østlige Lyngbjerge i Morgenrødt. Søen vaagnede og krusede sin tindrende Barm. Skoven lød og de modstaaende Bakker gjenlød af Fuglenes Vaarsang; højt over dem kredsede Ørnen, og dybt underneden skummede Vildanden de blinkende Bølger. Den blege Taage hævede sig fra Bugges Ø og hensmeltede i Morgenlyset; den steg fra Ruinerne som en Aand fra sin natlige Bolig. En Ræv sad oppe paa Volden og keg efter de forbiflyvende Fugle. Tvende Svaner sejlede ved dens Fod, de saae Fjenden, krummede deres stolte Halse og bruste med de mægtige Vinger, men han forsvandt bag Muren og de mellem Strandbreddens Siv. En Baad skød sig ud fra Skovpynten, sagtelig klappede dens Aarer den glimrende Flade. Den gled til Land; en Fisker steg ud med sin tidlige Fangst, en gammel, men endnu kraftfuld Mand; hans Haar syntes ældre end han selv, thi det faldt i hvide Lokker om et fyldigt, brunladent Ansigt.

Hans Vej gik forbi Skandsen. Jeg tiltalede ham i det Haab at fiske et og andet Sagn om den ødelagte Ridderborg; det opfyldtes langt over min Forestilling.

„Min Fader," fortalte han, „der var Fisker før mig, har været med at bryde Slottet ned og flytte Stenene over til den nye Gaard, strax efterat Jøderne vare rejste

og Obersten kommen her. Det var et strengt Arbejde: de kunde ikke nær saa snart rive ned, som de hist henne kunde bygge op. Hver en Stump maatte brækkes løs med Staalstænger, og før Solen gik ned, maatte alle Mand være ude af Slottet, for det var ikke rigtigt fat der. En Dreng havde engang tøvet for længe, men han blev aldrig Menneske siden. Det bares ham for, at der sad en Skriver ved et Bord og skrev; foran ham paa Bordet stod et Mandehoved, og hvergang han vilde dyppe Pennen, gabede Hovedet, og saa dyppede han i Munden. Et Skilderi havde de et grumme Bryderi med: en Kone skulde bære det op til den nye Gaard, men da hun var kommen over Dæmningen, blev Skilderiet saa tungt for hende, som om det havde været af Bly. Saa lagde de det paa en Vogn, men Hestene kunde ikke rokke det af Stedet. Tilsidst maatte de have Bud efter Præsten. Han bar det. Men da de saa hængte det op, blev det lige nær, for det faldt ned hver evige Nat: enten faldt Sømmet ud, eller Snoren gik istykker; men saa fik de et Søm af en Ligkiste — det holdt. De sagde, det var den gamle Hr. Bugge, der havde bygget Slottet; han vilde nødig flytte derfra. Jeg kan endnu huske," — lagde han til — „at jeg som Dreng var med at gjøre rent der til Hove; for Kjælderne vare tilbage, og dem maatte vi feje engang om Aaret."

„Fandt I aldrig Noget dernede?" spurgte jeg.

„Ikke det jeg veed," svarte han, „undtagen noget gammelt Skrift, som Ingen kunde læse."

„Hvor blev det?" gjentog jeg ivrig, men hartad haabløs.

„Jeg troer, min Kone har det endnu," lød det velsignede Svar: „det laa i mange Aar i Læddiken i min

Kiste: men nu har hun faaet det til at svøbe om sit Rokkehoved." —

En Oldgransker kan bedst tænke sig min Utaalmodighed, inden jeg naaede Fiskerens Hytte og saae for mine Ojne, hvad jeg endnu neppe vovede at tro — den raske Gamle havde ondt ved at følge mig.

Jeg kom, jeg saae, jeg — fandt!

Ved Siden af „Kammersvenden af Morland" paraderede tvende Hoveder, Fiskerkonens og Rokkens. Efter dette sidste greb jeg med rovgjerrige Hænder, til stor Forbauselse for den gamle Mutter, der saae sig saa uforanlediget af en Vildfremmed sit Hørfutteral berovet. Men hendes Forskrækkelse kan dog aldrig have været saa stærk som min Glæde, da jeg opdagede et Haandskrift, om hvis Ælde Bogstavernes Træk og blakketgule Farve klarligen vidnede. Det var en Slags Dagbog i det hollandske Sprog; der løb mig som en krillende Kulde ned ad Ryggen, og antikvarisk Vellyst sammenpressede Blodet omkring mit Hjerte.

Dersom Nogen skulde faae isinde at forlange Hjemmel for Rigtigheden af denne Opdagelse eller fyldestgjørende Bevis for dette Haandskrifts Tilværelse: da vil jeg bede en Saadan, for det Første at lade sig nøje med mit Digterord. Og synes denne Bekræftelses-Formular ham ikke at kunne give antagelig Sikkerhed – ja – saa faaer han i Apollos og alle Musernes Navn holde sig til den almindelig antagne Mening: at Sandhed og Fantasi ere ikke lette at adskille hos Folk af min Profession; undertiden formaa vi det ej engang selv. Man kan saa tidt gjentage en Løgn, til man selv troer den.

Saameget er vist: at Hald med dens Omgivelser, samt de tre forhen beskrevne Billeder, existere endnu og

kunne af Enhver behagelig tages i Øjesyn; og at Haandskriftet — skjøndt noget defekt — findes nu — i „Nordlyset"*).

Hald Slot, den 11te Oktober 16...**).

Jeg har hørt om Søfarende, at der i yderste Havsnød ikke er dem nogen skrækkeligere Forestilling end den: at de skulle forsvinde fra Havets Overflade og begraves i Dybet uden mindste Spor eller Efterretning for ventende Slægtninge og Venner. De opskrive desaarsag Omstændighederne ved deres sidste Ulykke og overgive denne Meddelelse i en lukket Flaske til Bølgerne. Saaledes vil da ogsaa jeg, der kan anse mig selv for levende begravet og udslettet af Jorden, optegne mine sidste Tanker, om maaske denne min underjordiske Bolig engang i Fremtiden kan vorde aabnet og mine Ben overgivne til et helligere Hvilested.

Det er nu fire Maaneder siden, jeg blev indmuret, og jeg har Fødevarer for dobbelt saa lang Tid endnu. Men kunde min Fader ikke forlængst have været her igjen? — ak! om nu hans Haab har slaget ham fejl! om han ikke har faaet Hjælp hos sine Venner i Holland! eller om han var falden i Sygdom eller — død! død! ja, saa maa det være.

Det var ikke muligt, at han saaledes kunde forlade en Søn, der opofrede til hans Redning baade Ære og

*) Et Maanedsskrift, Forf. i sin Tid udgav.

**) De tvende bageste Aarstal vare ganske ulæselige; men formodentlig skal det være „nogle og halvfems".

Liv. — Opofrede? Hvad har jeg da opofret? et Liv uden Værd, enten for Andre eller for mig selv; et Liv uden Forbindelse,, saa ligegyldigt for Verden som min Død. Og Æren? hvad Ære har en navnløs Bastard? Her har jeg jo bortgivet, hvad jeg egentlig slet ikke har ejet. Dog, er dette ikke en Bebrejdelse mod min Fader, hvis ulykkelige Kjærlighed gav mig Tilværelsen? Bort derfor med denne usønlige Tanke! Han elskede mig jo saa ømt og inderligt: min Opfostring, min Opdragelse er det jo, der har foraarsaget hans Gjæld og fristet ham til den ulyksalige Forgribelse, som nu koster ham Æren og mig Livet.

Hvad binder mig til dette usle Liv? de tvende eneste Baand ere løste: min Fader og — o Sulamith!

— — —

Den 15de Oktober.

Idag fylder jeg mit et og tyvende Aar — det sidste af mit unge Liv. Barmhjertige Gud! tilgiv mig arme Orm, at jeg tør spørge hvorfor? at jeg i mit Hjertes Bitterhed tør tvivle om Nødvendigheden af min jammerfulde Tilværelse? Men var da Verden kommen aflave, om jeg ikke var bleven til og havde udgjort en affondret Del af dens Elendigheders Masse? Et Kar til Vanære — til Søndertrædelse! Stille, Du usle Ler! kives ikke med Den, der dannede Dig.

O, Kjærlighed! Kjærlighed! Universets underfulde, opholdende Kraft! hvorfor skulde min Fader kjende og lyde dit vældige Bud? hvorfor skulde dette Bud gjøre Brud paa menneskelige Love og Forhold?

Ikke for jeg taber baade Tanke og Følelse, vil den Time udslettes af min Erindring, da han første Gang

trykkede mig til sit Bryst. Det er to Aar siden jeg blev hentet fra Holland og ankom hertil. Han kaldte mig ind i sit Kammer og sluttede mig med lydelig Graad i sine Arme. Moder havde jeg aldrig vidst af at sige — nu fandt jeg da en Fader.

„O, min Søn!“ sagde han, „den første Gang din Fader taler med Dig, er det for at skrifte sin Ungdoms Synd — for at bede om din Tilgivelse!“

Jeg skjulte mine taarefyldte Øjne i hans Haand. Han fortalte mig om min Moder: hvorledes han havde fundet og elsket hende, hvorledes Kjærlighed bedaarede dem saaledes, at de gav mig Tilværelse, og hvorledes haarde Slægtninge omsider adskilte dem — hun var af en anden Tro — de vidste at skjule hende. Forgjæves vare alle hans Eftersøgelser; mig — kun mig havde han beholdt.

„Min Søn, min Søn!“ sagde han tilsidst med Hulken og dybe Hjertesuk, „lov mig helligt, ved din Faders Anger og Sjælssmerte, at Du aldrig vil lade Dig henrive af forbuden Kjærlighed! Det Øverste i Vellystens Bæger er sødt som Honning, men paa Bunden er Gift og Galde!“ —

O, Sulamith!

Den 16de Oktober.

Efteraaret er allerede forhaanden. Gjennem mit lille Glughul kan jeg se Nordpynten af Bøgeskoven; den begynder kjendelig at gulnes. Snart kommer Vinteren og efter den atter Foraar — hvor er jeg da? der, hvor ingen Morgensol vækker den Slumrende. Af! er jeg da ikke allerede blandt de Dødes Tal? død fra Jorden og

alle dens Glæder og levende blot for min haabløse Fortvivlelse? —

Ha! hvorefter seer jeg? hvi forlænger jeg denne forfærdelige Dødskamp? Det samme Staal, hvormed jeg skærer Brødet, som opholder mit elendige Liv, kunde jo i et Øjeblik afskære den snart udspundne Livstraad og bringe det sorgbespændte Hjerte til Rolighed! — Vig fra mig, Frister! tilbage til den Afgrund, hvorfra Du er opstegen, for at fordærve min arme Sjæl! Frivillig lod jeg mig begrave, for at frelse det eneste menneskelige Væsen, jeg tilhører; men Døden maa komme fra hin usynlige Haand, der gav mig Livet.

Er ikke denne min Handling en Frugt af sønlig Kjærlighed? af Taknemmelighed? af uomgængelig Pligt? Hvilken rædselsfuld Time, da min Fader aabenbarede mig sin Ulykke! han havde haabet saa vist at kunne erstatte Mangelen; men der var Intet at faae, med mindre han selv rejste til Holland. Han foreslog mig at rejse med sig til Amsterdam, hvor han endnu havde dette Nødanker.

Da var det, at Himmelen — ja! en saadan Tanke har ikke sit Udspring fra Mørkets Hjem — Himmelen indskød mig, at vove mit Liv og min Ære for at frelse hans: først vilde jeg have angivet mig selv som Den, der havde besveget Kassen (det var jo dog mig, som Pengene vare komne tilgode); dette afslog han med ubøjelig Haardnakkethed. Men da jeg derpaa med brændende Taarer besvoer ham at tillade mig her at holde mig i Skjul, indtil han kom tilbage fra Holland, da sejrede omsider mine inderlige Bønner. I trende Nætter hjalp han selv til at forsyne mit lønlige Fængsel med alle Fornødenheder. O, hvor skjalv han i mine Arme, da jeg for sidste Gang maatte løsrive mig af hans Favn.

Murskeen, med hvilken han tillukkede mit underjordiske Fængsels Indgang, klaprede mod Stenene. Og da han nu igjennem den sidste snevre Aabning rakte mig sin kolde, bævende Haand — o! disse Taarer, hvormed jeg vædede den, disse Taarer, som randt i Mørket, ere de da ikke sete af Forbarmerens alseende Øjne? ere de ikke blevne en lindrende Balsam paa mit Hjertes dødelige Saar?

Ak! min Fader! dit har vel allerede længe ophørt at slaa — Du er vist allerede nu i et bedre Hjem, hvor Du med Længsel venter din Søn! Min Gud og Frelser! udløs mig snart af dette skrækkelige Fængsel!

Den 18de Oktober.

Er det muligt, at jeg ulykſalige Dødsfange endnu kan nære en daarlig Lyst til Livet? at jeg med Længsel kan fæste mine Øjne paa hine Bølger, der tindre i Morgenlyset? at jeg kan misunde Svanen, der svømmer hist ude, dens Frihed?

O, at jeg kunde glemme min egen Frihedsstand, min korte Ungdomslyst! o! at jeg dog aldrig havde skuet disse Naturens Yndigheder! at jeg dog hellere havde levet stedse indesluttet som Padden i Stenklippen! uden Længsel — men ogsaa uden Savn! O, at jeg med Friheden ogsaa var skilt ved Erindringen! - Det var ifjor ved denne Tid, at jeg derovre i Skoven besøgte mine Døner — nu er jeg selv en fangen Fugl – naar skal jeg udløses af Dødens Snare?

Kommer jeg nogensinde mere for Dagens Lys, da veed jeg, at Galgen bliver min Lod; og dog kunde jeg sprænge mit Fængsel, for paa Vejen til Retterstedet endnu engang at mætte mine Øjne med Jordens Beskuelse.

Men nej! det var et Selvmord — det var endnu værre: at vove min Faders Hemmelighed: hvo veed, hvilke Bekjendelser Pinebænken kunde afpresse mig? – jeg vil tøve, til Forløsningens Time slaaer — naar skal jeg høre den?

Den 20de Oktober.

Ogsaa nysgjerrig kan jeg endnu være. Jeg kan ofte ønske at vide, hvo der færdes over mit Hoved, hvo der nu boer paa Slottet. Det var pantsat af Kongen til nogle Jøder i Amsterdam — monstro de skulde nu have det i Besiddelse? Jeg hørte iaftes Rumlen af Vogne paa Broen og en ualmindelig Tummel herovenpaa. Dog, hvad angaaer det mig? hvad vedkommer det den Døde, hvo der træder paa hans Grav?

Den 21de Oktober.

Skal jeg betro til Papiret mit Hjertes sødeste og smerteligste Løndom? Skal jeg fornye Erindringer, der paa eengang henrykke og martre mig? hvorfor ikke? – Undfly dem er mig alligevel umuligt – maaske kan det lindre min Smerte, at jeg opskriver dem — jeg vil prøve det, om jeg endog skulde trykke Braaden længere ind i mit saarede Bryst.

Sulamith — mit Hjertes Drøm! min første, min sidste Kjærlighed! men lovet være Gud! den var ren og uvanhelliget; derfor er der endnu en Sødhed i Mindet om hine flygtige, skuffende Glæder.

Sulamith! jeg vil tænke mig Dig som første Gang, da jeg saae dit dejlige Aasyn mellem Hyacintherne. I dette Øjeblik følte jeg — om jeg end vidste det ikke —

at Du var min Sjæls udkaarede Brud. Det syntes mig et Tilfælde, at jeg den Dag, uden at jeg selv vidste hvorfor, paa min jevnlige Vandring til Børsen just valgte denne Vej. — Nu gik jeg ingen anden. Saasnart jeg drejede om Gaden, kjendte jeg dit Vindue langt borte. Sødt bævede mit Hjerte, jo nærmere jeg kom; mine Skridt bleve kortere, men jeg turde ikke vende mit Ansigt om til Dig; jeg skottede fra Siden, og dog opdagede jeg, at Du lagde Mærke til mig. Jeg veed ikke, hvor mange Dage der forløb, inden jeg vovede at hilse. Jeg forbausedes over min Dristighed, men, o Himmel! Du hilste mig igjen — mit Lod var kastet.

Den sidste Vintermaaned randt hen — Foraaret kom; en Dag savnede jeg Dig, den anden — tredie ligesaa. Da syntes mig, at min Sol var dalet. Unævnelig Længsel bespændte mit Bryst. Min Principal flyttede ud paa sit Landsted. Jeg sukkede, jeg græd — jeg vidste ikke, hvor nær jeg kom Dig.

Jeg sad i Jasminlysthuset og drømte om Dig, min Elskede; da hørte jeg et dybt Suk bag mig i Naboens Hauge. Jeg saae igjennem en Sprække i Plankeværket — Sulamith! Det var Dig: Du sad der ombølget af dine brune Silkelokker, dit Hoved hældede mod din Skulder, dine snehvide Fingre legede med Blomsterne i dit Skjød, dine Øjne vare hos Levkøjerne, men dine Tanker — ja dé vare hos din ukjendte Ven.

Jeg skjalv af Henrykkelse, men min Tunge klæbede til min Gane, jeg mægtede ikke at frembringe en Lyd — ak! jeg vidste jo ej engang dit Navn — Du rejste Dig, gik langsomt ind; og jeg sad endnu drømmende paa min Bænk, da Principalen opledte mig og kaldte mig til mit Dagværk.

Hvor bankede mit Hjerte, da jeg næste Dag nærmede mig Lysthuset med min „Soleil brillant“. — Hun var i Sandhed min Sjæls rette „glimrende Sol“, derfor valgte jeg denne Blomst — hun var der ikke; jeg svingede mig op paa Plankeværket og satte den forgyldte Vase med den skjønne Hyacinth paa Stenbordet. — Jeg skjulte mig og ventede — hun kom, hun saae Blomsten, rødmede, kikkede til alle Sider — endogsaa over Plankeværket — jeg kunde høre mit Hjertes Slag. Omsider opdagede hun mig i min Krog.

Hvad jeg sagde, hvorledes jeg kom over til hende — det har jeg glemt, eller jeg har nok aldrig vidst det. Forgjæves søger jeg at vække min Hukommelse; den tier til det Øjeblik, da hun løsrev sig af mit Favnetag og spurgte: „hvem er De?“

Men altfor vel mindes jeg den Blegheds, der udbredte sig over hendes Ansigt, da jeg sagde hende mit Navn og min Stilling som første Bogholder hos van der Leete. Hendes formørkede Øjekast sank til Jorden, hendes Hænder foldede sig: „Jeg tænkte,“ sagde hun neppe hørligt, „at De var En af Vores.“

Ved hendes Ord opsteg et Bjerg imellem os. Hun forsvandt fra min Øjne, uden at jeg mærkede hendes Bortgang.

Jeg kan ikke skrive længer. — Jeg vil kaste mig i Søvnens Arme — ak! hvorfor er den saa kort? hvorfor varer den kun til imorgen?

Den 22de Oktober.

„En af Vores!“ — Virkelig! Man har ofte antaget mig for en Jøde! Bekjendte have skjemtevis forsikret

mig: at min Næse og mine Øjne vare ganske israelitiske. Vel muligt! min Moder var jo ikke af min Faders Tro — milde Himmel! af hvad Tro er da Kjærlighed?

O, at jeg havde været En af Hendes eller hun En af Mine! da havde vi opfyldt et Bud, som kom — ja, som kom fra Himmelen: men Menneskene have andre Bud — anden Lyksalighed — ak Gud! den er derefter.

Hvor stille og klar er Søen idag! et Spejl af den Himmel heroventil, som jeg nu aldrig mere skal se — den kommer i Bevægelse — det er Fiskeren i sin Baad. Ak! mit Hjerte bevæger sig ogsaa ved at skue et Menneske; jeg føler, at jeg endnu ikke er skilt fra Verden. Han fortøjer Baaden — han udkaster Medesnoren — han fløjter Tonen af en Morgenpsalme. O, min Gud! min Gud! hvor underligt røres jeg! Jeg kan ikke se Bogstaverne for Taarer — Pennen skjælver i min Haand.

— — —

Den 25de Oktober.

Nej! min Pensel skal ikke vanhellige hendes himmelske Aasyn. Behøver jeg da vel et Billede af hende? og er dette ikke altfor dybt indpræget i mit Hjerte? O! det udslettes ikke, før det arme Hjerte har ophørt at slaa.

Først igaar opdagede jeg mine Tegneredskaber — min Fader har da lagt dem i Skrinet, at jeg kunde have Adspredelse i min Ensomhed. O, min elskede Fader! Du min eneste Ven paa Jorden! est Du nu i det Land, hvorefter din Søn længes? eller est Du endnu landflygtig i mit Fødeland, medens jeg er en Fange i dit!

Er Du hos min Moder? har en medlidende Himmel

nu omsider forenet, hvad grusomme Mennesker adskilte? Fader! Moder! naar ville I hente Eders Søn?

Hvor smerteligt er det dog, aldrig at have kjendt de Arme, der første Gang omslyngede os! det Bryst, der gav os første Næring! ikke at kunne mindes det Aasyn, der med Omhed og Henrykkelse hvilede paa vort! Ak! mon ogsaa paa mig? — forbuden Elskovs ulyksalige Frugt! Mon ikke snarere de bitreste Taarer have vædet mine spæde Kinder og den dybeste Kummers Sukke blandet sig med mine Skrig?

Den 26de Oktober.

Ja! han er død! — Gud glæde Dig i sin Himmel! Det var ingen Drøm! Vel sov jeg, men Forestillingerne vare altfor levende, for sandsynlige, til at være det sædvanlige Blændværk af en lænkebunden Fantasi, hint væmmelige Sammensurium af opkogte Historier.

Var det min Moder, hvis yndige Skikkelse svævede ved hans Side? Det var hende — hun lignede Sulamith. Den Synlige smelter sammen til eet Væsen med den Usynlige: saa elsker jeg i den Ene dem Begge.

Forunderligt! højst sælsomt! Fraværelse og Tiden — siger man — dæmper Kjærligheden; tvertimod hos mig: jeg har aldrig elsket heftigere end nu. Er dette en Tilgift, endnu en Malurtdraabe i mine Lidelsers Kalk? Nej, det er Trøstens klart tindrende Dugperle. Daarligt har jeg da handlet, idet jeg saalænge stræbte at tillukke mit indre Øje for denne venlige Skikkelse, der tilhvisker mig det søde Haab: „Vi sees igjen."

Førend jeg overgav mig selv til denne Ensomhed, troede jeg at være paa Vej til at glemme hende — var

det maaske virkelig — men det var Rejsen, Omgang med saa mange Mennesker, Naturens Skjønheder, Livets mangehaande Glæder, der endnu ikke havde opgivet Kravet paa mit unge Hjerte — alt Dette var det, som adspredte mig.

Nu i denne min fuldkomne Afsondring fra Verden gjør den stærkeste af alle Følelser atter sin Ret gjældende. Nu først undrer det mig, hvorledes jeg har kunnet finde Fornøjelse i Jagt og Fiskeri, Musik og Dands. Var det en Forbrydelse mod Dig, min Elskede? — den vorder tilfulde afsonet.

Hvad er dette? Baaden glider forbi; den bærer tvende fremmede Skikkelser — i hollandsk Dragt! skulde det virkelig være disse Jøder? Sulamiths Landsmænd? — De forsvinde.

Besynderligt! det forekommer mig at være hine selvsamme Figurer, der vare i Baaden hos hende, da jeg Dagen før min Afrejse saae hende sidste Gang. Da sad jeg i Jasminlysthuset, og de sejlede forbi mig paa Kanalen. Hun saae mig, thi pludselig blegnede hun og greb fat paa Rælingen. En af dem raabte: „Sulamith! hvad fejler Dig!“ Sulamith! Det var første Gang, jeg hørte dit søde Navn! — ak, det var sidste Gang, jeg saae dit himmelske Ansigt!

O, Du skrøbelige Hjerte! hvi lader Du Dig atter dvare af et bedragerisk Haab? hvortil disse Ønsker, som aldrig ville opfyldes? kunne disse Jøder aabenbare mig Noget, som det var værd at vide? Nej, de kunne ikke forudsige mig min Dødsstund.

Den 1ste November.

En vældig Storm! Det er Vinterens Herold — dens vilde Basunblæser. Han tuder i Sivene og knækker de raslende Rør. Han har afklædt Skoven; jeg seer den graa Himmel gjennem dens tynde, svajende Kviste. Bølgerne brøle, deres Skum pidsker som Snefog forbi mit Vindue. Jeg vil lukke for det; jeg vil sætte Stenen ind og tænde min Lampe. Jeg vil gjøre Dag til Nat — er mit Liv vel Andet?

Igaar var der Jagt i Skoven. Da jeg saae ud af mit Kighul, opdagede jeg paa Skovpynten — den eneste Plet af Jorden, der endnu ligger for mine Øjne — en statelig Hjort. Han saae sig tilbage over Ryggen og rystede sine mægtige Takker. Jeg hørte Hundeglam — da sprang han ned i Søen; Bølgerne slog sammen over ham, Fraaden glindsede i Morgenlyset. Endnu en Stund saae jeg hans grenede Hoved over Vandet; men snart var han ude af den snevre Glime, jeg fra mit lille Vindue kan overskue — han har søgt Landet og Vindum-Overgaards Skove.

Nu hørte jeg et Skud — atter et — det rullede som Tordenskrald hen ad Almind og Vranum Bakker. Mit Hjerte bankede af Jægerlyst, men jeg sad som Ræven i sin Grav. — Jagten nærmede sig — flere, stærkere Skud — højere Halsen — Bellereines klang som en Sølvklokke mellem de andre; jeg kjendte den grandt. Hvor ofte har jeg ledt den til Jagten, naar den hylende af Glæde sprang omkring mig og svinkede med sin brune Hale! Stakkels Hund! nu har Du en anden Herre; den gamle sidder der, hvor han hverken seer Sol eller Maane; Du springer ikke mere foran ham

om Morgenen, Du træder ikke mere i hans Spor om Aftenen med hængende Hale og ludende Hoved. —

Da Alt blev stille, hørte jeg Mikkel Skyttes vældige Hallo Hallo! Mon han endnu tænker paa sin gamle Jagtkammerat? eller og han har glemt mig som Bellereine og alle de Andre? Ja! mig mindes Ingen uden Themis; hun alene gjemmer den formentlige Forbryder i blodtørstig Erindring.

Besynderligt! uforklarligt! aldrig tilforn har mit Fængsel forekommet mig saa snevert; Væggene ere mig for nære; Loftet hænger altfor lavt ned over mit Hoved — jeg maa røre mig. — Indgangen er tillukket — skulde der ikke være en Udgang? Hin Grusdynge har jeg endnu ikke prøvet paa at bortrydde — jeg maa vide, hvad der er bagved. —

Den 8de November.

Saa er jeg da ikke længer levende indmuret! jeg kunde, hvad Øjeblik jeg vilde, atter forskaffe mig Friheden — mig tykkes, jeg allerede har den; — at jeg — glemmer, at Galgen staaer udenfor Fængslet. —

At Ingen dog har vidst af denne Løngang at sige! at Ingen har fundet paa at rydde disse Murbrokker tilside! Vel, jeg tager Alt hernede i Besiddelse — Huslejen er dyr: Liv og Ære! og saa tør jeg nok gjøre mig Katakomben saa nyttig som muligt.

Som en Muldvarp vil jeg rode omkring hernede, vogte mig for Dagslys og Mennesker. Til Natten fortsætter jeg mine Undersøgelser — nu — Stenen for Glughullet! Lampen tændt og Penslen i Haanden! Jeg vil arbejde paa Prospektet af mit Fødested; mit første

Øjekast var ud paa det uendelige Hav over den øde, stormfulde Strandbred — jeg forudsaa min sørgelige Skjæbne.

— — —

Den 9de November.

Løngangen ender ved Kaminen i den store Riddersal, Kvaderstenen kan lettelig tages ud, og Aabningen er stor nok til at krybe derigjennem. Et snildt Paafund med det lille trinde Hul, der er boret gjennem Stenen! derfra kan man mageligt høre, hvad der foregaar i Salen og overse en Del af den. Med hvilken heftig — jeg kunde sige glædelig Rørelse gjensaa jeg dette Værelse. Jeg gjenhilsede det store Ibenholts Skab, Marmorbordet, Jægerne, Hundene og Hjorten paa Tapetseriet som gamle Bekjendte. Morgensolen kastede sine Straaler ind paa Træernes Toppe — jeg syntes, at en Haabets Straale faldt ind og opklarede min Sjæls dybe Mørke — Blændværk! en Lygtemand paa Afgrundens Rand!

Den 11te November.

Det er dem, de selv samme jeg saae i hendes Selskab — de rige Limaer; og hvo er da hun? og hvor? —

Almanakken havde Maaneskin. Det var paa den Tid, at den skulde staa op, Klokken elleve. Der paakom mig en ubetvingelig Lyst at tilbringe et Par natlige Timer i Riddersalen. Saameget mindre tog jeg dette i Betænkning, som denne Fløj endnu rimeligvis er ubeboet og Salen tilmed ikke i det bedste Rygte. Det

Sidste kunde ikke afholde mig, Gravens Søn, Dødens Fortrolige.

Stenen var snart borttagen — jeg indaandede den kølige, forfriskende Vinterluft — mit Hjerte slog i sælsom Bevægelse, Taarer vældede frem af mine Øjne.

Det var mørkt i Salen; jeg satte mig ved det midterste Buevindue. Den østlige Himmel begyndte at lysne. Maanen bebudede sin Fremkomst; jeg ventede den som en elsket, længe savnet Ven. Det klaredes mere og mere; de mindre Stjerner forsvandt; luerød fremsteg Nattens Dronning over Bøgeskovens mørke Kant; Bølgerne legede med hendes venlige Billede.

Sødt henrykket, glemmende mig selv og al min Elendighed, blev jeg siddende i uafbrudt Beskuelse af den maanelyse Himmel. Alle mine Tanker vare ved Fortiden, ved de Dage, da min uskyldige Sjæl var ligesaa ren og klar som hint Nattens skjønne Lys; da frejdig Livslyst gjennemskinnede, smeltede mine Smaasorger, som Maanen de tynde Blaaner, der gled hen over dens milde Aasyn.

Da nærmede sig en sort, uhyre Sky, som dens Straaler ikke mægtede at gjennemtrænge — den sank ned, sluktes, forsvandt i det tykke Mulm. Frygtelig vækket af mine falske Drømme sukkede jeg af tungt sammenpresset Bryst: „O, min Ungdoms Lyksalighed! saaledes est Du ogsaa forsvunden — opslugt af min skumle Skjæbnes uopløselige Mørke.“

Jeg vendte mig ind mod Salen; mit Hoved sank ned paa min Barm, mine Taarer vendte tilbage til deres Kilde — den lukkede sig for Fortvivlelsen.

Ikke længe: et pludseligt Glimt oplyste den skumle

Hal — Maanen var atter befriet. Dens Skin faldt lige paa — himmelske Gud! — paa min Faders Ansigt.

Ikke Skræk, ikke Glæde var det, der greb baade Legeme og Sjæl, ingen mig hidtil bekjendt Følelse, men vistnok den, vi fornemme, naar Sjæl og Legeme skal adskilles, det sidste nedsænkes i Gravens lange Vinternat — den første opstige til hint Lys, hvorpaa den haaber, hvorefter den længes, men med Bævelse.

Ak! det var ikke hans Aand! mit Hjerte flagrede ham imøde — han kom jo at forkynde mig Friheden! — Nej! det var kun hans Billede. Maanens fulde Frembrud af Skyen rev mig snart ud af min Vildfarelse — hvorfor varede ogsaa den kun saa kort?

De have altsaa flyttet det fra Dagligstuen herop — til Selskab for mig i mine natlige Timer? ja! jeg vil hver Nat besøge Dig, elskelige Afbildning! jeg vil tale til Dig, jeg vil sukke, græde for Dig og tro at læse Svaret i dit alvorlige Blik! jeg vil trøste mig ved din Skygge, indtil jeg — Gud give snart! — træder selv ud af Livets. —

Maanen skred længere frem; den forlod min Faders Billede for at belyse — Joseph Limas, den gode, ærlige Joseph, som han hedder paa Børsen og alle Kontorer. Godt truffet! ham livagtig; det samme milde, kloge Ansigt, der, altid sig selv ligt, snoede sig omkring mellem Jøder og Kristne. God Yndest, god Kredit er indpræget i enhver af disse mange Rynker — det er Joseph! lige from og lige snild mellem Brødre og mellem Ægypter. Han er mig ret kjær, denne Jøde; han kjender jo Sulamith — maaske er han hendes Nærbeslægtede?

En dygtig Maler har forfærdiget dette Stykke!

hvor naturlige ere disse Blomster! hvor livlige deres Farver! Ogsaa en soleil brillant er imellem dem, mon den er tegnet efter hin? mon hun har plejet Originalen og maaske mindet sig med Vemod den arme Giver.

Endnu et Portræt! det er Broderens; ved første Ojekast gjenkjender man den barske, trodsige, fremfusende Salamiel, den bedste Billardspiller og den forvovneste Skøjteløber i Holland. Disse Tvende ere altsaa her! Den Ældste, Kontorchefen, hjemme i Amsterdam; ak! men hvor er Sulamith?

Saa urolig som endnu aldrig tilforn i disse fem Maaneder forlod jeg Riddersalen. Det var mig, som jeg nødig maatte bryde op fra et kjært Selskab, som om min Hules Ensomhed havde noget hidtil ukjendt Lønligrædsomt. Ja, jeg forekom mig selv som et Gjenfærd, hvem Morgenluft og Hanegal bortjager fra elskede Slumrendes Leje tilbage til Gravens øde Bolig.

— —

Den 12te November.

Hvilken Nat! Har jeg vel troet endnu at skulle opleve en saadan? eller at hint søde Vemod, som Musiken vækker, kunde finde Vej til mit Hjerte? Min egen Mandoline ligger jo urørt paa Kistebunden — hvo spiller vel i Graven? — Næsten var jeg istand dertil — kun at jeg kunde gjøre det uhørt, eller hørt blot af dem, som vel nu alene have Øre for Serafers Halleluja.

Men var det ogsaa et Bryst af Jord, der udsendte disse Toner? Udfløb denne smeltende Klang fra synlige Strenge? O! lad mig tro, at det var hendes forklarede Aand, der talte til mig i Englenes Tungemaal!

Jeg stod foran min Faders Billede. Mine Sukke

tolkede min Lidelse, min Længsel: Da lød en Harpes liflige Toner, mildt bølgende Akkorder, og derpaa en Stemme, klar som Harmonikaklang og sød som Hjertets første Elskovsdrømme. Jeg stod som fastnaglet til mit Sted. – Det blev stille; jeg nærmede mig Døren til Korridoren: fra Hjørnestuen ved hin Ende af samme syntes Lyden at komme. Her kommer Ingen om Vinteren; da den har Vinduer mod Nord og Øst, bruges den kun i den varme Sommertid. —

Skulde det da være et kvindeligt Besøg fra den fjerne Ridderold? En Aand, som her i sin Ham af Jord har elsket og elsket haabløst, ubesvaret eller grusomt bedraget? – Nej, Harpen og Sangen lod sig atter høre; den sidste var –– portugisisk. Jeg kjendte den paa hin sørgmodige Nationalmelodi og paa den melankolske, tidt gjentagne, længe udholdte Lyd af Ordet Coração*). — Min Hukommelse fløj tilbage til van der Leetes Landsted, i Naboens Have. Natten efter vor første og sidste Sammenkomst havde jeg hørt disse sørgmodige Toner.

O Gud! var det Sulamith eller hendes Aand?

Den 14de November.

Igaar Nat var der Folk i Riddersalen! Jeg listede mig tilbage i min Celle. Med Billeder kan jeg tale; med Aander kunde jeg være fortrolig, men — for Mennesker skjælver jeg. Ved min Forsvinden har jeg jo erklæret mig selv for deres Fjende, og jeg frygter en Straf, som jeg ikke har fortjent.

Endnu afvigte Nat vovede jeg mig ikke ud af mit

*) Udtales Corasaung ɔ: Hjerte.

sikre Skjul. Længer udholder jeg det ikke: naar Solen kommer op under Nordpolen, maa jeg afsted.

Den 15de November.

Nysgjerrigheden var altsaa stærkere end Frygten. Jeg ræddes for Mennesker, og dog søger jeg dem; jeg forekommer mig selv som en Schakal, der om Dagen lurer i sin Hule, men som i Mørket sniger sig hen til de menneskelige Boliger.

Det var vel ikke langt fra Midnat, da jeg forsigtig steg op med min Lampe. Endnu før jeg naaede Enden af Løngangen, hørte jeg atter Stemmer i Salen. Sagtelig blev jeg ved at gaa frem. Jeg lagde Øret til Stenen, men kunde Intet tydeligt fornemme: da vovede jeg at tage Proppen ud.

Ved Bordet sad begge Brødrene: Joseph med Ansigtet imod mig, Salamiel vendte Ryggen til. Deres Samtale angik en Gjenstand, der strax vakte min hele Opmærksomhed; de havde grundet Aarsag til at vælge dette afsides Værelse.

„Siig mig oprigtig, Broder!“ sagde Salamiel, „er det ikke Guld og Sølv, som regjerer Verden? For disse Metaller kan jeg skaffe mig Huse og Jorder, Skibe, Vaaben — ja selv Soldater. Er det ikke dem, der har gjort os til Herrer af den gamle Ridderborg og et Par Tusinde Bønder til vore Livegne? Og kunne vi ikke, hvilket Øjeblik vi ville, ved disse samme Midler opsvinge os til danske Grever eller Baroner? Ja, er det ikke endogsaa muligt, paa Trappetrin af Guld at bestige en Trone?“

„Salamiel!“ svarte Joseph med sit sædvanlige

Smil. „Penge have stor Magt, men Gud regjerer Verden. Vort Folk er det rigeste og — det afmægtigste paa Jorden. Har alle vore Gulddynger hidtil kunnet kjøbe os en eneste Plet Jord, som vi turde kalde vor egen? Kan en Fader sikre sine Børn Besiddelsen af sine dyrekjøbte Ejendomme? Leve vi ikke meget mere i en stedsevarende Udlændighed? Maa vi ikke idelig være beredte til at opofre vort Guld og vort Gods for at redde vor usikre Tilværelse? Vore Fædre vandrede fyrretyve Aar i Ørken — fyrretyve Gange saalænge omvanke vi nu, eller rettere, jages vi nu fra Land til Land af disse Fremmede, som vi frygte og afsky."

Salamiel sprang op, gik nogle Gange heftigt frem og tilbage og traadte derpaa hen foran Broderen. „Joseph!" sagde han: „hvad er Skyld heri? er det ikke vor egen Mangel paa Samdrægtighed, paa Planmæssighed i vor Virken? er det ikke vor egen — ja, vor egen Fejghed?"

„Eller Jehovahs Villie?" sagde Joseph; hans Svar lød som et Spørgsmaal.

„Jehovahs Villie!" gjentog Salamiel: „at dovne Munke udjog os fra dette Spanien, som vor Flid havde beriget? at disse Vandbier bemægtigede sig den Honning, vi i Aarhundreder stille og fredeligt havde indsamlet? Var det Guds Villie, at Portugal først modtog os med aabne Arme, for siden at udrive Børnene af Forældrenes Favn? At —"

„Broder!" afbrød Joseph mildeligt, „hvorfor skulle vi oprive de gamle Saar?"

„For at beskjærme os mod nye!" raabte Salamiel. „Det var dog vel engang paatide, at vort ulykſalige Folk lærte at kjende og tilstoppe Kilderne til

dets egen Fordærvelse, at det omsider lærte at høste istedetfor evindelig at saae for Andre, at anse Guldet for Middel til Uafhængighed og ikke for Tilværelsens Øjemed."

Joseph slog Øjnene ned og lagde sine Hænder paa Bordet.

„Hvorlænge, Salamiel!" sagde han langsomt med dyb og dæmpet Røst, „vil Du endnu hænge ved dine politiske Drømme? Femten hundrede Gange har Aaret fuldendt sit Løb, siden Stjernens Søn forgjæves opofrede femhundrede Tusinde af sine Brødre, og endnu herske Hedningerne i Herrens hellige Stad. Endnu dagligen opfyldes Jeremias' Spaadom: „Jeg vil give dem til Ustadighed, til Ulykke i alle Riger paa Jorden, til Forhaanelse og til et Ordsprog, til Spot og Forbandelse i alle Stæderne, hvorhen jeg vil fordrive dem.""

Salamiel kastede sig paa sin Stol og stirrede taus og mørk hen for sig.

„Hvo har sagt," gjenmælede han eftet et Ophold: „„I skal søge mig og finde; jeg skal omvende Eders Fængsel og samle Eder fra alle Hedningerne og fra alle Stederne, derhen jeg lod Eder fordrive, og lade Eder komme tilbage til det Sted, hvorfra jeg bortførte Eder"?"

„Dette er allerede skeet," svarte Joseph, „dette er opfyldt eengang, efterat Folket var prøvet og ydmyget i Babel i halvfjerdsindstyve Aar. Men siig mig: hvo kan nu se eller haabe Enden paa en sextenhundredaarig Trældom? Hvo skal nu samle et Folk, der er adspredt over den ganske Jordens Kreds? der ved Sprog og

Sæder er mere fremmed for hinanden indbyrdes end for de Nationer, blandt hvilke det lever?"

„Den, der har Mod dertil," sagde Salamiel; „Mod, Klogskab og — Penge — det er Alt, hvad der behøves."

„Og Forsynets Bistand," lagde Broderen til. „Penge kan tabes hastigere, end de vindes; Klogskab har Grændser, og Mod er ofte Galskab; Sabathhaj Sevi greb efter Scepteret og fik et Stegespid!"

„Joseph!" afbrød Salamiel bittert, „din Hukommelse synes helst at ville dvæle ved de sørgelige og fornedrende Epoker i vor Historie. Jeg mindes heller de Tider, da Asien skjalv for Davids Hyrdestav, da Tyrus og Sidon, Ophir og Saba bejlede til Salomos Venskab og lyttede efter Visdommen fra hans Læber."

„Hvorfor dvæle ved Minder," sagde Joseph, „som kun føre os til nedslaaende Sammenligninger? hvorfor ikke heller holde sig til bitre, men nyttige Erfaringer?"

„For af dem at lære?" spurgte Salamiel noget spodsk.

„At vi have overlevet," svarte Broderen bestemt og alvorligt, „vor Tilværelse som Nation, vort Haab og vore — Spaadomme. Tresindstyve Slægter have ventet forgjæves paa den Frelser, som tøver vel længe i to og tyve Sekler, om — han ikke allerede var kommen."

Her rejste Salamiel sig atter og gik med hurtige Skridt op og ned bag ved Broderen. Denne strev med Fingeren paa Bordet og vedblev: „De Folk, vi kalde Hedninger, men hvis Sværd er over vore Hoveder, tilbede en Profet, som vore Fædre udstødte af Synagogerne; de bygge deres Haab paa en Hjørnesten, som vore vise Bygmestre forskød. De stige, og vi synke;

de florere og triumfere, medens vi opfylde Herrens Trusel: Se, jeg vil give dem Malurt at æde og Galdevand at drikke; jeg vil give Eder i Fremmedes Haand og udføre mine Domme over Eder. Er ikke Hedningernes Messiah udsprungen af Abrahams Lænd? er han ikke udgangen af Davids Hus? I sytten hundrede Aar svinger han sit Scepter over Jorden og udvider stedse sit Riges Grændser — Salamiel! hvor er vor Messiah?"

Salamiel svarte ikke, men gik endnu hastigere frem og tilbage.

„Broder!" vedblev Joseph, „der staaer skrevet: „Mørket skal skjule Jorden og Dumhed Folkene; men Hedningerne skulle vandre ved dit Lys og Kongerne ved det Skin, som er opgangen for Dig." Broder! hvo haver sagt disse Ord? til hvem ere de talede? Er det ikke vort Lys, ved hvilket Hedningerne og deres Konger vandre? Og ere vore Veje ikke som meget slibrige Veje i Mørket?"

„Hvis Lys er klarest?" sagde Salamiel, stedse gaaende; „de Kristne have revet deres i mange Stykker; Enhver priser sin Stump som det eneste rene og ægte Lys og vover Liv og Blod for at slukke den Andens —"

„De ere dog alle Dele af et eneste Hele," faldt Broderen ind; „det ligger i Menneskets skrøbelige Natur at ville rette og fuske paa Mesterstykker, at plette det Rene, forfalske det Ægte og altid at forblande og vanhellige Religionens himmelske Gave med frække Tilsætninger af egne Drømme og egne Lidenskaber. Have vore Rabbinere gjort det bedre? Længe, længe før de kristne Præster har Herren sagt: „Baade Profet og

Præst ere Øjenskalke — de spaa Løgn i mit Navn, sigende: Jeg drømte, jeg drømte — ja, de ere Profeter, der spaa deres Hjertes Bedragerier.""

„Men de Kristne," blev Salamiel ved, „have omgjort deres Religions Lys til en Mordbrænderfakkel; paa Enden af deres Hyrdestav have de fæstet en Boddeløxe; de fængsle og pine, de myrde og brænde — ej alene Fremmede — men deres egne Børn."

„Det er da kun de romerske, Broder!" svarte Joseph.

„Fordi de ere de mægtigste," sagde Salamiel; „lad Protestanterne først faae Overmagten, de ville misbruge den som hine."

Joseph smilte og trommede med Fingrene paa Bordet.

„Nu er Du ogsaa Profet!" sagde han, „og dine Drømme ere mørke. Lad os ikke alene betragte de Kristnes Gjerninger! de ere ufuldkomne som alt Menneskeligt: „vi, vi fore Alle vild som Faarene, vi vendte os hver til sin Vej," siger Esaias. Men deres Religion! er den ikke en Datter af vores egen?"

„Hvorfor," raabte Salamiel, „antog vore Fædre den da ikke? hvorfor blev den kun annammet af Fiskere, Bønder og Betlere?"

„Fordi," svarte Joseph, „det var en Tro for Betlere saavelsom for Konger; fordi de Lærde vare bedaarede af deres egen Visdom; fordi vore Præster, de Rige og de Vældige drømte om jordisk Magt og politisk Glands og Storhed: „vi saae ham; men der var ikke Anseelse, at vi kunde have Lyst til ham."

Denne advarende Spaadom er forkyndet Aarhundreder ør han kom."

Der blev et langt Ophold. Salamiel gik hen til Vinduet og saae ud i Natten.

Joseph rejste sig og sagde: „Tro mig, Broder! dine Forhaabninger ere ligesaa dunkle som Natten hist ude og ligesaa løse som hine Skyer, der forsvinde og komme aldrig mere igen. Tro mig, Salamiel! med vort Rige er det for længe siden forbi; det gjenrejses ikke mere. Endnu ere vi et Folk — desværre! men et Folk uden Land, et Samfund uden Samdrægtighed, et Selskab uden selskabelige Fordele og Rettigheder. Vort Rige er opløst — som alle andre paa Jorden! de staa til en Tid og synke da i Grus. Af deres Ruiner opbygges nye for at friste den samme Skjæbne. Kun eet Rige vil kunne bestaa, fordi det er et aandeligt Rige. Dets Grændser bestemmes ikke af Bølger eller Bjerge; det indskrænker sig ikke til eet Land, eet Sprog, een Lovbog. Det overskrider alle Grændser og gjennembryder alle Skranker: thi Aanden kan ikke bindes med Lænker af Støv. Er dette Rige ikke allerede grundfæstet, da er Alt en Drøm, og Gud har aldrig indblæst sin Aand i Menneskets Legeme."

Salamiel traadte hen foran Broderen og saae længe og taus paa ham. Derpaa foldedede han sine Hænder, vendte sig og gik med sænket Hoved langsomt ud af Salen. Joseph stod endnu længe hensunken i Tanker; omsider udbredte han sine Arme som til en Omfavnelse, saae op til Himmelen og fulgte efter sin Broder.

Den 16de November.

En særegen Følelse drager mig til disse Jøder. Oprigtige, ædeltænkende Mennesker! De lede ærligen efter Sandhed — Gud give, de maa finde den!

Inat ventede jeg dem forgjæves. Da Midnatten var forbi, vovede jeg at tage Salen i Besiddelse, ja endog at medbringe min tændte Lampe — Lyset kan jo kun bemærkes fra Søen af.

Jeg søgte at sætte mig selv i den gamle vemodige Stemning — det lykkedes ikke: jeg var altfor adspredt; min Sjæl var saa at sige delt mellem mangehaande saare forskjellige Følelser. Joseph og Salamiel, Sulamith og min Fader traadte — snart enkelte, snart samlede — op for min Indbildningskraft. Verden heroventil, Graven hernedentil drog mig vexelvis til sig: den Sidste grundede sit Krav paa min egen frivillige Beslutning, den Første stræbte at gjøre ældre Rettigheder gjældende. Ak! ere disse ikke forspildte? har jeg ikke for stedse frasagt mig dem, da jeg sluttede mit Testamente? Saaledes maa den Yngling være tilmode, som lukker den tunge Klosterport mellem sig og Verden, som ombytter den vide, skjønne Jord med den snevre, skumle Celle og skjuler sit Hjerte med alle dets søde Følelser i Munkekappen.

O Du yndige, glæderige Jord! skal jeg saaledes skilles fra Dig?

Den 17de November.

Jeg kom for silde — dog ikke for silde; jeg har jo været i menneskeligt Selskab! jeg har jo seet, hørt gamle

Bekjendte. — O! enhver Bekjendt er mig enlige Dødsfange en Ven.

Der var allerede afspist; de havde været sex ved Bordet, Stolene stod der endnu. Levningerne af en Dyreryg og en Æblekage fik mine Tænder til at løbe i Vand. I mere end fem Maaneder har jeg levet af tør og kold Mad — Dampen af den varme vakte en næsten ubetvingelig Appetit: nu veed jeg, hvorfor Esau solgte sin Førstefødselsret.

Jeg stod i Begreb med som en Mus at springe frem fra mit Hul, da jeg hørte Stemmer og Fodtrin i Korridoren. Det var Mikkel Skytte og den gamle Else - hende har de nye Herrer følgelig ogsaa beholdt; det er smukt af dem — ogsaa Bellereine var der. De satte dem. Mikkel gav sig ifærd med Dyreryggen, Else med Kagen; Bellereine sprang op paa en Stol ved Siden af Skytten. Jeg misundte dem alle Tre; ja, jeg misundte den stakkels Hund de halvgnavede Ben, som Mikkel rakte den.

„Der!" sagde han, „Du har Part i Bukken, Du drev galant med ham, gamle Belle! og din Husbond skød ham akkurat. Fanden staaer i den Jøde, han er næsten ligesaa god Kristen som vi Andre, Else! han ryger sin Pibe, drikker sin Dram og fletter hollandske Eder af sig saa store som pommerske Bjælker."

„Jeg kan bedre lide Joseph end Salamiel," svarte Else, „han er altid mild og venlig, og han smiler endogsaa naar han skjænder, som sjelden skeer."

„Men han kan inte skyde," sagde Mikkel, idet han satte en Flaske for Munden, „han er ligesaa dum paa Jagten som Du, dit gamle Orgelværk! Giv mig et Stykke Kage!"

Else rækkede ham et Stykke, han gav det strax til Hunden med de Ord: „Der, Bellereine! det er fordi det er Dig."

„Skam skulde slaa Ham!" raabte Else, „jeg troer, Han gi'er Hunden Æblekage."

„Det kommer deraf," svarte Mikkel, „at salig Johan — Gud veed, hvor han er! — gjorde saameget af den."

En underlig Rørelse greb mig; det var første Gang i fem Maaneder, at jeg hørte mit eget Navn. Kjære Mikkel! — tænkte jeg — vidste Du, at jeg var Dig saa nær, Du sad vist ikke saa rolig. Og dog — dog kunde Du maaske ogsaa forraade mig. O, at jeg maatte have, blot et Par Øjeblikke, havt Hunden hos mig! hvor vilde jeg klappet den, talt til den og kjælet for den! den skulde have slikket mine Hænder; dens Øjne, dens Hale skulde have sagt mig, at der endnu var et levende Væsen, som havde mig kjær.

„Det blev en dygtig Karl til at skyde, den samme Johan," fortsatte Mikkel, „alligevel det Første han kom her, vidste han ikke, enten Krudet eller Haglene skulde først ned; men jeg lærte ham det. Det var ilde, han skulde saadan tage fejl med disse Penge af Kongens; men disse hersens Tydskere, de har den Teufel i Kroppen."

Else tog sig en Pris og sagde: „Da spaaede jeg ved mig selv, hvordan det vilde gaa; Herren gjorde jo altfor meget af ham; om det saa havde været hans egen Søn, Mikkel —?" hun saae spørgende og polisk paa Skytten.

Han tog sig en Slurk og skottede fra Flasken hen paa hende: „Veed Hun Noget?" spurgte han langsomt.

„Hvad skulde jeg vide!“ svarte hun; „men ellers kom han ligesom dumpende ned fra Himmelen, og Herren har jo været udenlands i sin Ungdom — de vare saamænd heller ikke hinanden ulig af Ansigt.“

„Ikke heller af Sind,“ sagde Mikkel: „Johan var istand til at give Skjorten bort af Kroppen, og den Gamle gav jo Bønderne for lang Henstand med deres Skatter — det var maaske hans Ulykke den; jeg er sommetider nær ved at tro, at Johan endda har været uskyldig.“

„Men da Herrerne derovrefra kom her for at efterse Kassen, fandt de jo et Brev der, hvori han angav sig selv,“ svarte hun.

„Godt nok!“ indvendte Mikkel; „men hvorfor rejste saa den Gamle?“

„Det veed jeg godt!“ sagde hun: „den Gamle vilde hen og se, om han kunde bjerge Penge, inden Kassen blev efterseet. Kunde han det, saa havde Alt været godt; hvis ikke, skulde den Unge tage sig Skylden paa.“

„Hille den slemme Jøde!“ raabte han: „hvorfra veed Hun alt Det?“

„Det er kun Noget, jeg tænker mig til,“ svarte hun.

„Paa den Maade,“ sagde Mikkel, „var den Gamle jo Medvider? Hm! Fanden veed, hvordan det hænger sammen.“

„Jeg kan da ellers sige Ham,“ vedblev Else, „at jeg engang uforvarende kom til at høre Noget af deres Diskurs: Vi maa rejse begge To — sagde den Gamle. — Jeg bliver — sagde den Unge —“

„Naa! og hvad saa mer?“ spurgte Skytten.

„Saa hørte jeg Intet mer,“ svarte Else, „for Resten hviskede de.“

„Hm!" sagde han efter nogen Betænkning; „der har Hun nok hørt fejl; Johan tog sig vel iagt for at blive. — Naa! det skal være hans Skaal! Godtaar, Mosse Johan! og kuk engang, ihvor Du er!"

Jeg veed ikke, hvorfra jeg fik det forfløjne Indfald; men jeg kunde ikke betvinge min Lyst til at blande mig lidt i Konversationen, og det var skeet, inden jeg selv vidste det; jeg slog et Blad med Munden og jog saa Proppen i Hullet. At Else gav et Skrig, Bellereine et Bjæf, at en Stol faldt overende og en Dør blev smækket i — det hørte jeg, og — ja i Sandhed! jeg lo, men forfærdedes i samme Øjeblik ved Lyden af min Stemme.

Gud! er det muligt, i en Forfatning som min at være saa letsindig? For Opdagelse behøver jeg ikke at frygte, dertil ere de Begge for overtroiske; men at jeg kunde skjemte, jeg, som allerede staaer med begge Fødder i Graven — dette har været mig noget ret Gyseligt — Spogelseagtigt. Dog — var det ikke snarere et dunkelt Instinkt, at jeg vilde jage dem bort for at bemægtige mig Noget af Levningerne? — Himmel! hvor det smagte mig! og alligevel turde jeg ikke spise efter Hjertenslyst; formeget kunde have røbet mig arme Stakkel.

Naar jeg ellers overtænker denne Samtale, bliver jeg ret underlig tilmode. Mit Offer er bragt, men Frugten synes ikke at ville modnes. Jeg bortslængte min egen Ære for at frelse en elsket Faders, og se! hans taber sig tilligemed min. Skulde dette være et Bevis paa, at Sandheden stedse maa følges, om den end er nok saa haard og bitter, og at endog den ædleste Løgn forfejler sin Hensigt?

Hvor vanskeligt er det ikke at dølge eller forvanske

Sandheden! Den vil dog altid — helt eller halvt — snart eller silde — komme for en Dag.

Tor jeg glæde mig over det skaansomme Omdømme, jeg nyder, skjøndt jeg uden Nytte har søgt at forspilde det? at Rygtet er mere sandfærdigt end jeg selv? jeg veed ikke, men det veed jeg, at en ny og vældig Magt vil drage mig op af det Mørke, hvori jeg frivillig, men brødefri, selv har nedsænket mig.

Sex Stole! hvem har siddet paa de fire? Coraçào! o! hvor svagt — hvor daarligt est Du! —

Den 18de November.

Vinteren begynder tidlig og streng. Søen er lagt langt ud, og Isen er bedækket med Sne — maaske der endogsaa er Spor. Virkelig! jeg seer en Harefod her tæt udenfor — ja! gaa Du kun! for mig sidder Du trygt i din Busk; jeg skal ikke mere efterstræbe Dig, stakkels Morten! Jeg sidder selv og krøkker i mit forborgne Leje; jeg er lige saa bange for Jægerne som Du, skjøndt mit Afspring er vanskeligere at udrede. Hvor ganske anderledes var det forgangen Vinter! da vankede jeg fri og sorgløs omkring paa den nyfaldne Sne, og nu! — der kommer Nogen — tryk Dig, stakkels Hare! —

Det er Salamiel og Mikkel; de gaa virkelig paa Foden; de standse — den har gjort sin Lykke — maaske sidder den i Flegbusken ved Hjørnet af Volden? — De gaa forbi — det knalder — Mikkel raaber: Apport! — Godnat, Morten! — O, jeg elendige Daare! skal da Alt, hvad jeg seer og hører, drage mig tilbage til den Verden, som jeg haver sagt et evigt Farvel?

Evigt? — hvorfor da? Er min Fader død, hvad

binder mig længer? Frygt for Døden? er den vissere udenfor end her? Ak! værre end selve Døden er den Uvished, i hvilken jeg lever. Saa være det da fast besluttet, endnu fjorten Dage vil jeg udholde. Hører jeg forinden Intet fra ham, da sprænger jeg mit Fængsel. Een Dag i Frihed er kosteligere end et Aar i Trældom.

— —

Den 19de November.

Det er hende! hun er her — har været her under Tag med mig i flere Maaneder. O! jeg har anet det, jeg har følt det uden at vide det. Var det ellers muligt, at jeg saalænge havde kunnet udhold min pinagtige Forfatning?

Denne Gang kom jeg betids. Brødrene havde nylig sat sig tilbords tilligemed Josephs Kone og tvende Smaadrenge; den sjette Stol stod endnu ledig. „Hvor bliver Sulamith?“ spurgte Joseph; det skudrede mig som et elektrisk Stød. Da aabnedes Døren, hun traadte ind og satte sig paa den ledige Plads. Jeg maatte holde mig fast for ej at rulle ned ad Løngangens Trappetrin.

Hvor dejlig var hun, men ogsaa hvor bleg! ak! mon det er Tanken om mig, der har ombyttet Glædens røde Rose med Længselens hvide paa disse yndige Kinder? Og om det var — om ogsaa hun gik over til min Tro — hvad da? — Hvo er jeg? en æreløs, fredløs Forbryder — o Gud! o Gud! nu først fuldbringes det tunge Offer — forbarm Dig og end mine Lidelser, inden min Haand væbner sig imod mit Hjerte!

Den 20de November.

Endnu engang vil jeg se dette himmelske Ansigt og mætte mine Øjne ved hendes Beskuelse. Endnu engang inden jeg siger Verden Farvel og gaaer didhen, hvorfra Ingen kommer tilbage, vil jeg sige hende — Formastelige! Egenkjærlige Usling! Hvad vil Du! Rive hende med Dig ned i haabløs Kjærligheds Afgrund? atter aabne et Saar, som Tid og Fraværelse maaske allerede har tillukket?

Nej! ene vil jeg lide; ene vil jeg synke i Forglemmelsens Hav; ingen Taare skal væde mit usle Støv! —

Den 21de November.

Det er besluttet. — En barmhjertig Gud vil tilgive mig dette sidste forvovne Skridt; han vil lægge sønlig Kjærlighed og et ubesmittet Liv i den opstigende Vægtskaal og samle mig med den Fader, for hvis Skyld jeg udøser mit unge Blod.

Er jeg ikke allerede dødsdømt? Hvad gjør jeg Andet end fuldbyrder den uigjenkaldelige Dom? Hvortil nytter, hvorfor udfordres en længere Marter? -- naadige Fader! er det ikke nok?

Min Befrier ligger for mig — den er beredt til at oplukke mig Evighedens Porte. Kun endnu et Farvel til denne skjønne Jord! Endnu en Time vil jeg beskue det yndige Dagslys — min sidste Dag!

Søen er tillagt. Den skinner som et Spejl i Morgensolens Straaler. — Isen synger — der er en Skøjteløber derude. Jeg har ogsaa tilforn med ungdommelig Lyst tumlet mig paa den blanke Flade; dengang var min Sjæl ligesaa rolig og klar som den stille, smilende

So — Lyden nærmer sig — det er ham — det er Salamiel! med sammenslyngede Arme laverer han i vældige Svingninger. —

Farvel, Du sidste menneskelige Væsen, mine Øjne her faae at se! — Han løber lige hen mod Rørholmen; der er Væld underneden — et farligt Sted før Solhverv er gaaet. Jeg vil raabe til ham gjennem mit Glughul — han har hørt det — han standser og seer sig om — nej! nu fortsætter han sit Løb — Himmel! han synker. —

— — ——

Den 22de November.

Pennen dandser i min Haand — kan den vel andet, naar Hjertet dandser? — O, Du naadige Gud og Frelser! hvorledes skal jeg dødelige Menneske bære saamegen Salighed?

Da jeg krympede mig under Prøvelsen, da min svage Haand formastede sig til at ville gribe Hold i dit Tugtens Ris; da min Sjæl forkastede Haabet og vendte sig i Fortvivlelse fra din Himmel — da var den allerede aabnet over mig, og Glædens Sol smilede over mit Fængsel.

Kun endnu et Par Øjeblikke, og det Forfærdelige var skeet — men derfor sendte Du mig en frelsende Engel; derfor maatte Salamiel ud paa Søen; derfor maatte Isen briste under ham — o Gud! hvor underlige ere dine Veje! de ere alle Kjærlighed.

Nu først burde jeg bøde; men Du straffer mig med Velsignelser — saa vil jeg da paalægge mig selv denne utilstrækkelige Bod: jeg vil løsrive mig fra saamange søde Omfavnelser og tilbringe denne sidste Nat i mit Fængsel; med Angers og med Glædes Taarer vil jeg

fuldende denne min Prøvelses Tid. Endnu en Nat vil jeg henleve i det Mørke, hvorfra din almægtige Haand udfriede mig.

— —

Jeg rev Lagnerne af min Seng, sprang op gjennem Løngangen ind i Riddersalen, ned af Vinduet. Salamiel kæmpede mod Vandene, der truede at opsluge ham; han brød Isen med sine Hænder, steg og sank. Han raabte om Hjælp, men Ingen hørte ham; de vare Alle i den modsatte Fløj, som vender ind til Landet. Isen var svag, jeg kunde ikke komme hen til ham; men jeg bandt Lagnerne sammen, tilkastede ham den ene Ende og lagde mig fladt ud paa Isen: han greb fat og jeg slæbte ham efter mig — han var frelst.

„Hvem er De, min dyrebare Redningsmand?“ spurgte Salamiel, da vi stod paa fast Is.

„En Død, som frelste en Levende,“ svarte jeg og drog ham med mig. Han rystede af Kulde og Mathed; jeg maatte næsten bære ham. Jeg kunde ikke forlade ham, før han var kommen ind.

I Stuen sad Joseph og hans Kone ved Frokostbordet; Sulamith aabnede den modstaaende Dør — da begyndte Alt at løbe rundt med mig: Syn, Bevidsthed forlod mig — jeg besvimede.

Da jeg vaagnede, stod de alle Fire bekymrede ved min Seng. Mine Øjne faldt først paa Sulamith: hun var bleg som et Lig.

Endnu før jeg vaagnede, hørte jeg, at Salamiel sagde: „En Hollænder er han, thi han svarte mig strax i dette Sprog; men hvorledes han er kommen her, det maa den Gud vide, der sendte ham til min Frelse.“

„Det synes mig," sagde Joseph, „at jeg skulde have seet ham før; hvor, kan jeg ikke mindes."

Da var det, at mit Blik faldt paa Sulamith: en svag Rødme kom og forsvandt paa hendes Kinder.

„Hvem er De dog, kjære, gode Menneske?" sagde Josephs Kone roligt og ømt. Jeg brast i Graad — jeg kunde ikke svare. Et Bud traadte ind og bragte et Brev — jeg skjulte mit Ansigt med Lagenet.

Jeg fornam en Tunge paa min Haand og en Piben.

„Min Gud!" sagde en Stemme, „Hunden kjender ham."

Jeg slog Lagenet ned — Bellereine sprang op til mig.

Der var ingen Anden i Værelset end Salamiel og hans Svigerinde.

Han traadte tæt hen til Sengen: „Hvo De endogsaa er," sagde han, „mit Livs Frelser kan uden Fare betro sig til mig. De synes ikke at ville være kjendt; men ved den Gud, der brugte Dem som Redskab til min Redning, her har De Intet at frygte; og nærer De noget Ønske, som det staaer i menneskelig Magt at opfylde, da behøver De blot at ytre det."

Jeg var i den pinligste Forfatning! jeg følte Trang til at betro et Medmenneske min Hemmelighed; men det var ikke min alene. Hvor meget kunde jeg vel aabenbare? Enten min Fader var levende eller død, hans Rygte var mig lige helligt.

Jeg mindes engang at have drømt: at jeg paa et Toug var stegen op til Spidsen af et meget højt Taarn; foran mig var en uhyre, uudgrundelig Dybde, og vende mig turde jeg ikke — jeg omfavnede Kuppelen; Touget forsvandt under mine Fødder; — jeg hang mellem Him-

mel og Jord i gruelig Dødsangst: ak! denne Drøm var et Varsel for min nærværende Sindstilstand. Længe turde den ikke vare.

Joseph kom farende ind med Brevet i sin ene Haand; med den anden pegede han til Gulvet og raabte: „Et eneste Ord! kom De dernede fra?"

Jeg sagde Ja, men skjalv som et Espeløv.

„Nu saa være Gud højlovet i Evighed!" sagde han, kastede Brevet, omfavnede mig og trykte et Kys paa min Pande: „Velkommen, Søstersøn!" jublede han; men hans Stemme bævede, hans Taarer trillede ned paa mit Ansigt.

Hans Kone udstødte et Forundringsskrig; Broderen tog Brevet op.

„Ja, Salamiel!" sagde han, sættende sig ved Sengen og holdende min Haand i sin, „læs Du os dette Brev, hvis Indhold er os Alle, men især denne elskelige Ven, saa højst glædeligt — det er fra hans Fader!"

Han læste.

— —

„Meget ærede Hr. Svoger!"

„De vil med Rette undres over denne Overskrift af en Mand, som hidtil kun har været Dem bekjendt af Navn. De vil tillade mig med faa Ord at løse Gaaden. - Da jeg for nogle og tyve Aar siden opholdt mig i Pengeanliggender her i Amsterdam, blev jeg hændelsesvis bekjendt med deres Søster Eva, som dengang var i Huset hos Deres Morbroder. Vi fattede Godhed for hverandre, og i et svagt Øjeblik lod vi os henrive af vor gjensidige Tilbøjelighed. At Deres Fader, formedelst sine strenge Religionsbegreber, aldrig vilde give sit Minde

til vor Forbindelse, dette vidste min Kjæreste altfor vel. Men haabende paa Fremtiden, stolende paa min taalelig gode Formuesomstændighed og bestormet af min heftige Lidenskab, foreslog jeg hende et hemmeligt Ægteskab og Flugt med mig til mit Fødeland. Hun indvilgede i begge Dele, men Udførelsen maatte formedelst væsenlige Hindringer opsættes. Imidlertid begyndte hendes Svangerskab at blive synligt. Jeg bortførte hende og skjulte hende hos en Ven og Landsmand af mig, som var bosiddende i Rotterdam. Der blev hun Moder til en Søn, som i dette Øjeblik — Gud give levende — befinder sig paa Hald. Vor Flugt blev forberedt: et dansk Skib, som laa i Havnen, skulde føre os til mit Hjem. Min spæde Søn med sin Amme havde jeg faaet ombord og ventede blot Natten, for at afhente hans Moder. Ak! da jeg kom, var hun forsvunden. Alle mine Eftersøgelser vare forgjæves; jeg maatte føre vort Barn tilbage til min Ven. Han sørgede for dets Pleje og Opdragelse.

„At Deres Fader havde opdaget sin Datters Opholdssted og overtalt hende til at vende tilbage, kunde jeg formode; men at han havde bragt hende til en Slægtning i Antwerpen, dette har jeg først nu faaet at vide, saavelsom at han havde taget det Løfte af hende: at hun aldrig vilde søge nogen Gjenforening med mig, saalænge hans Øjne vare aabne.

„Efter to Aars frugtløse Søgen efter min forsvundne Kjæreste rejste jeg til Danmark. Der underholdt jeg en bestandig Brevvexling med min Ven i Rotterdam. Han døde; men endnu forinden havde han anbragt min Søn paa van der Leetes Kontor i Amsterdam, hvorfra jeg forgangen Aar lod ham komme til Hald.

„Ulykkelige Omstændigheder, hvis nærmere Forkla-

ring ikke hører herhid, foraarsagede, at jeg kom i et Par Tusinde Dalers Kassemangel. Vel dobbelt saameget havde jeg tilgode hos et Hus i Amsterdam. Jeg skrev; Huset havde gjort Opbud og kunde ingen Penge afsende; men vilde jeg selv komme eller skikke en paalidelig Mand, vilde man se at gjøre Udvej.

„Jeg maatte altsaa afsted. Men i det Fald, at Rejsen skulde vorde langvarig — hvad desværre ogsaa skete — og Kassen imidlertid blive undersøgt, var dog min Ære og mit Embede forloren. Da var det, at min ædle Søn tilbød sig at leve skjult og indmuret i en Løngang under Slottet for at bringe Vedkommende paa den højst rimelige Formodning, at han var deserteret med Pengene.

„Ved min Ankomst hertil efter en lang og besværlig Sørejse faldt jeg i en haard Sygdom, der i tre Maaneder berøvede mig Forstandens Brug. Ved min Opvaagnen finder jeg, at Deres Søster, min dyrebare, trofaste Eva, er Den, som har plejet og — næst Guds Hjælp — reddet mig. —

„Efter Deres Faders Død forlod hun et Opholdssted, som vistnok ogsaa var ganske skjult for hendes Brødre, og blev igjen modtagen af Morbroderen; denne var Nabo til den Mand, som skyldte mig Penge.

„Igaar blev vort saalænge udsatte Ægteskab endelig fuldbyrdet. Og dette giver jeg mig nu den Frihed at tilmelde Dem, haabende, at De med Deres Broder ville ikke ugunstig betragte dette Skridt af en Søster, der saa længe har været tabt for Dem, og som i tyve Aar har ved store Sorger bødet for en Brøde, hvortil hendes Hjerte forledte hende.

„Men ak! vort arme Barn! mon han er endnu ilive? Vi sukke og bede hver Dag til Gud, at dette Brev dog ej maa komme forsilde. Naar De i en Baad sejler om til den østre Fløj, vil De tæt ovenfor Vandet finde et lidet firkantet Hul; derigjennem kan De tilraabe ham · Gud i Himmelen give, at han maatte svare Dem! Han vil da selv tilkjendegive Dem, hvor De kunne aabne for hans Fængsel. Svarer han Dem ikke, vil De i det nordøstlige Hjørne af Kjælderen finde en Kvadersten betegnet med et Kors; der underneden skal Muren brydes løs — jeg kan ikke skrive længer for Sorg og Ængstelse.

„De Penge, som manglede i Kassen, sender jeg med samme Lejlighed. Ville De behageligen tilstille Øvrigheden samme tilligemed ilagte Skrivelse, som ganske retfærdiggjør min Søn — o! maatte det dog komme ham endnu tilgode.

„Lever han, da ville De sige ham, med hvilken Smerte baade Fader og Moder længes efter ham."

„O, Du naaderige Forsyn!" raabte jeg, „baade Fader og Moder! ja — jeg vil afsted!" Jeg sprang op.

„Kjære Ven og Frænde!" raabte Joseph, „vi ville Alle afsted; hav blot Taalmodighed i nogle Dage, saa følges vi ad. Vi længes ligesaa meget efter at omfavne en fortabt og gjenfunden Søster som De en Moder. Hald er solgt, og hvert Øjeblik kunne vi vente Kjøberen for at modtage Skjødet." Som han talede, hørte vi en Vogn rulle ind i Gaarden. „Det er ham!" sagde

Salamiel, og begge Brødrene gik ud for at modtage ham.

Endnu var mit Glædesbæger ikke fuldt. Jeg hørte et dybt Suk bag ved mig – det var Sulamith; hendes Øjne svømmede i Taarer, et vemodigt Smil bævede om hendes Læber.

Josephs Kone saa vexelvis paa os Begge.

„Min Søster," begyndte hun, „har ogsaa en Hemmelighed, hvori jeg er eneste Medvider — mon den nu kunde løses?"

Sulamith rødmede og saae bedende paa Søsteren.

Jeg anede min Lykke: „Ak!" sagde jeg, „turde jeg haabe, at De endnu ikke har glemt mig?"

Hun svarte ikke, men Madame Lima pegede hen til et Vindue — ja, i Sandhed: der stod min soleil brillant; jeg gjenkjendte Vasen paa de to brændende Hjerter.

Jeg greb hendes Haand og trykkede den til min Barm. „Er jeg da ikke En af Deres nu?" hviskede jeg og læste strax Svaret i hendes kjærlige Øjekast.

„Og mere end De maaske troer," sagde Søsteren; „thi vi ere Alle bestemte paa at antage en Religion, om hvis Sandhed min Joseph har overbevist os."

Jeg sluttede den Elskte i mine Arme og trykte det første Kys paa hendes brændende Læber.

Saa frydefuldt løser sig da min Skjæbnes dunkle, forviklede Gaade. Alt havde jeg tabt, endogsaa Haabet havde jeg bortkastet, og se! en kjærlig Himmel har givet mig Alt tilbage og Mere dertil: Ære og Frihed, Brud og Frænde, Fader og Moder — en Moder, som for mig ikke havde været til paa Jorden.

Jeg vil slutte mine Lidelsers og Glæders Historie og henlægge den her, hvor jeg tænkte at berede mig min egen Grav. Imorgen forlader jeg den; den skal tillukkes efter mig.

Skal den engang i Fremtiden aabnes, da ville disse Blade maaske komme en Mistrøstig for Øjne og lære Den: at Himmelen har endnu Frelse, selv naar Haabet svigter det fortvivlede Hjerte.

Erindringer

af

Steen Steensen Blichers Liv,

optegnede af ham selv

i Aaret 1845.

Han er opkaldt efter Etatsraad Steen de Steensen til Aunsberg og født i Vium, Lysgaard Herred, den 11te Oktober 1782, i Midtpunktet af Nørrejylland paa Skjellet mellem Heden og Marken. Hans Fader var den i sit 91de Aar afdøde, som topografisk og theologisk Forfatter og latinsk Digter bekjendte Præst Niels Blicher, hvis Fader, Bedstefader, Oldefader og Tipoldefader alle havde været Landsbypræster her i Jylland, og hvis Tiptipoldefader var en Bondesøn fra Byen Horsens i Kjær Herred i Vendsyssel. Denne hed Ove Horsens; men da han var kommen i Kjøbmandslære i Aalborg hos en Blicher eller Blücher, maaske fra Byen Blücher i det nordlige Tydskland, ægtede han dennes Datter, under Vilkaar at antage hans Slægtnavn. St. St. Blichers Farmoder var en Gantzel, der udledte sin Herkomst fra Reformatoren Morten Luther, saavelsom fra en Grev Lindemann i Pfalz.

St. St. Blichers Moder var en født Curtz, hendes Moder en født Steensen — Søster til ovennævnte Etatsraad og til en Generallieutenant Georg v. Steensen,

der tjente sig op fra Lieutenant under Frederik den Store i Syvaarskrigen og endnu i 1806 som Fæstningskommandant tappert forsvarede Neisse i Schlesien mod den franske General Vandamme.

St. St. Blichers Mormoder var en Datterdatterdatter af Biskop Doktor Niels Bang i Odense († 1676). Denne Bisp og Adelsmand, hvis Bibel (en af Christian IVdes) endnu er i St. St. Blichers Eje og — som der er skrevet foran i samme — havde hans og Hustrus, Ane Eriksdatters, Vaaben i Sølv befæstet paa Bindet (Sølvet er borte, paa Stifterne nær, thi St. St. Blicher har faaet den af fremmed Værge), nedledte sin Herkomst fra Absalons Farfader Skjalm Hvides Søn Asker Rygs Søn Esbern Snare.

St. St. Blicher havde i sin Barndom et svagt Nemme, og hans Sjæleevner udviklede sig meget langsomt. Han blev underviist i de gamle Sprog af sin Fader, til han i en Alder af 14½ Aar kom ind som den Nederste i Mesterlektien i Randers lærde Skole under Rektor Peter Estrup, hvem han stedse har i kjærlig og taknemmelig Erindring. Han fandt i sin Skolegang Ingen saa værdig som denne Rektor til at bære Aristides's skjønne Tilnavn „den Retfærdige“, og han har kjendt faa Mennesker, der saaledes forstod at gjøre sig elskede. Under hans og den ligeledes afdøde lærde og grundige Konrektor Lunds Vejledning kom B., der ved sin Indtrædelse i Skolen ikke havde

lært Andet end at oversætte nogle latinske Forfattere og Johannes's græske Evangelium, ved ufortrøden Selvanstrengelse saavidt, at han i Efteraaret 1799, ikke fulde 17 Aar gammel, og langt hurtigere end han selv og Andre havde haabet, tog Artium med Udmærkelse (7 Laud. og 4 præ cæteris). Næste Foraar tog han Philosophicum og manglede kun eet ⊦ i Udmærkelse. Dette Halvaar har en for ham uudslettelig Reminiscens: hans Manuduktør var den — som Landsbypræst endnu levende — Jermiin, hvis grundige, venlige, ja faderlige „Haandledning" kan haabes erindret af Flere end Præsten i Spentrup. Denne vil fra hin Periode anføre en Ungdomsstreg. Fysiken behagede ham ikke synderligt. Man lærte den Tid og hørte Forelæsninger over Hauchs Ledetraad i Videnskaben; men aldrig mer end Halvparten — Sommer- eller Vinterkursus. B. sludrede med sine Pensa og blev en og anden Gang advaret og formanet af den brave Manuduktør. Fik saa B. isinde at spille sin Lærer et Puds: han læste og lærte hele Hauchs Fysik og angav den til Examen til største Forundring for Jermiin og alle hans Kammerater, der vidste, hvordan han havde sludsket med denne Videnskab. Professoren - den vakre Aasheim — gik ind med ham i Gasarterne og Elektriciteten og fandt sig, efter vel en halv Times Examination, saa tilfredsstillet, at han ej alene gav Kandidaten „præ cæteris" med „Slange", men rejste sig og holdt

en Slags Toasttale til ham. Jermiin smilte ret inderlig til ham, gned sine Hænder og kaldte ham en stor Skjelm. Foraaret efter tog B. Philologicum med to Lauder og to præ cæteris. Og samme Efteraar modtog han en Huslærerpost paa Falster, hvor han forblev i tvende Aar, og indgik med sin ældste Lærling, Laurits Foss, der var to Aar yngre end han selv, et Venskab, som endnu bestaaer, aldrig afbrudt og aldrig kølnet: — den nuværende Borgermester i Roeskilde maa straffe B., hvis han farer med Usandhed. — Med en anden, men ældre Ven indgik han ogsaa her en ligesaa kjær og fast Forbindelse — Morvens kongelige Skjald, hvis mægtige Harpeslag vel have medvirket til den jydskes poetiske Retning. Det var Gulddaasens Digter, Agronomen Olussen paa Claesens Seminar, som gav B. den højskotske Harpe ihænde.

I Lapseaarene vilde han gjerne være en „Mahoni-Fyr“; thi var det ham ikke nok, at have lært Dandsekunst i Jylland; hans Fødder maatte i Hovedstaden lystre, først en Figurant, derefter en Solodandser Poulsen, med hvis lille Datter han dandsede Menuet, saa han svedte ved det, efterat han de første Timer havde maattet øve sig for et stort Spejl. Nu har han ingen videre Nytte af denne kostbare Information (en Rigsdaler Timen).

Han gik tillige i Fægteskole hos Mester Steen (Underofficer ved Garden); der kom han ogsaa i Sved,

ja engang endog i Blod. Han kunde allerede bruge en Fleuret, dog neppe bedre end til et vixhaud. Saa raaber Læreren i en „Gang“ til ham: „tag Dem iagt! nu faaer De den lige i Brystet!“ Han afbødede rigtignok denne „botte“, som Fransken kalder det; men Lærerens Fleuret sprang istykker mod hans Pareerplade tæt ved Duppen, og Stumpen gav ham en Rift i Armen; hans pæne Manskjetskjorte fik en langt farligere Skramme. Steen smed sit Vaaben, foer ængstelig hen til ham, undersøgte det ubetydelige Strejfstik, bedende ham inderligt om Forladelse. Han svarede naturligvis: at han ikke behøvede nogen, men den, som havde gjort Fleuretten.

Men til et heroisk Optrin blev han sammesteds Vidne. Just som Timen en Dag skulde begynde, befandt vi os Fire, ɔ: tre Studenter og en Officer, paa Fægtesalen; den Sidste kom i Mundhuggeri med den ene Student, der snart gav hin en Munddask, paa hvilken jo fulgte en Udfordring. Idetsamme kommer Steen til og siger: „Hr. Landsmand (norsk), De er stærk og den bedste af alle mine Elever; Hr. Lieutenanten spinkel og endnu ikke ret færdig i at bruge hans Panier, det er ikke Partie égale; vi to, Hr. S . . . .! er det. Om De og de andre Herrer synes om det, saa træder jeg i Lieutenantens Sted, paa Vilkaar: at første Bloddraabe ender Affairen og redder Hr. Lieutenantens

Ære, og dernæst: at det Hele fra først til sidst bliver en Hemmelighed mellem os Fem."

Det blev saa lige til nu; er endda ikke røbet, undtagen for den brave Steens Vedkommende. — I den improviserede Æressag fik og gav han en ubetydelig Smøre.

Fra Efteraaret 1803 til 1807 opholdt B. sig, paa nogle Sommerreiser nær, i Hovedstaden, mest i Selskab med de Døde — de nemlig, som bestandig gaa igjen paa Jorden, og som i Kjøbenhavn særdeles og i Mængde spøge bag Slottet og paa Runde-Kirkes Loft. Han lagde sig især efter de levende Sprog, Historien, Geografien og Poesien (det var i denne Periode, at han oversatte sin Ossian). Til at holde Lærere — naar de skulde due noget — i Sprogene, havde han ikke Evne. Han tog det derfor paa en anden Maneer: Alle de Ord og fremmede Talemaader, han ikke forstod, dem skrev han under Læsningen ud den ene Dag, for den anden at slaa dem op i Lexika — paa de offentlige Bibliotheker; thi saadanne Bøger vare ham og for dyre. Den eneste Undervisning — men den vgr ham og meget nyttig — bestod deri: at han gav en Mariner, en indfødt Londoner, The og Aftensmad for at snakke med sig. Og saa blev B. saa færdig i Udtalen, at flere end een Engellænder har antaget ham for Landsmand.

Et Aar før Syvaarskrigen blev han antaget til

Hovmester for to smaa danske Vestindianere, hvis Forældre satte dem af i Kjøbenhavn og rejste kort efter tilbage til St. Croix. Han skulde lære dem Dansk, blandt Andet spadsere med dem og have dem under Opsyn til deres Sengetid. Den Yngste, en sexaars Dreng, havde en ubændig Lyst til Sabler, Chakoter og alt Saadant og vilde absolut blive Officer. Denne Stand var Moderen en Afsky — hun har maaske havt sine Grunde — thi paalagde hun B. indstændig: at stræbe at udrydde Toms Lyst til Krigerstanden. Da intet Andet vilde frugte, tog han ham paa en Spadseretour med ind i Kastellet, da han vidste, en Soldat skulde løbe Spidsrod. Han gloer med Fornøjelse paa de to Rader pæne Soldater, da Synderen kommer og bliver afklædt. Han spørger; B. svarer, at det er En, som skal gjøres til Officer. Nu begynder denne sin Gang til velbekjendt Musik. Tom sprang af Glæde; men da den vordende Officer kom op igjen og fremviste med Jammertoner sin blodige Ryg, stak Tom i Skraal og tabte ganske sin Lyst til Ærens Stand.

I 1807 stod B. selv som Mariner*) og saae paa Kjøbenhavns Bombardement; men da denne, den kostbareste af alle Illuminationer, var forbi, og da hans Smule Linned, øvrige Klæder og Bøger imidlertid

*) Saaledes tituleredes 8de Kompagni af Studenterchoret.

brændte (med lille Kannikestræde), og hans Time-informationer ophørte, saae han sig nødsaget til at forlade den mishandlede Hovedstad og søge dagligt Brød hos sin Fader i Randlev*). Her forblev han henved eet Aar, da han først hen i Efteraaret 1808 drog tilbage til Kjøbenhavn, for at tænke paa Embedsexamen. Da Faderen, formedelst gammel Gjæld, hverken havde Raad til at forsyne ham tilstrækkeligt eller ret længe med Mønt, blev det en nødvendig Opgave: at tage Attestats paa et halvt Aar, og det paa halv Gage og halv Tæring. Til den Ende slog han og en Slægtning sig sammen om Logis og Kost. Det første var knapt, og den anden — han havde nær sagt — mager; men en Ven havde fra Jylland medgivet ham en hel Side røget Flæsk. En Skive af samme, til Kartofler, udgjorde i de to første Maaneder deres sædvanlige Middagsmad. Rigtignok gik han og Fætteren for det Meste om Søndagen paa Spisekvarteer og trakterede deres tarvelige Maver med en Tallerken Suppe og en halv Portion Steg; men denne Overdaadighed var dog ikke istand til at ødelægge deres Finansvæsen. Efter de to Maaneders Poenitense begyndte dog

*) Denne, som 1779 var bleven Præst i Vium, var nemlig 1786 forflyttet til Randlev i Hads Herred, Aarhus Stift, hvor han forblev, til han 1824 resignerede.

Skjæbnen at smile til B.: Han fik Walkendorphs Kollegium*), hvilket Logis han delte med Fætteren; og ovenikjøbet satte en samtidig Pengeforstærkning ham i en hidtil ukjendt Velstand, saa at han endog kunde gjøre sin Rettighed som Medlem af det gamle borgerlige Selskab (ved Gammelstrand) gjældende**). Hans Levevis var saadan: Om Morgenen Kl. 4 à 5 stod han op og læste alvorlig til Kollegietid; efter denne læste han atter til Kl. 7 à 8 om Aftenen, da gik han i Klubben og restaurerede sine trætte Sjælekræfter ved Kort og let Passiar, Pølsegilde og Dands.

I Foraaret 1809 gik B. op til Attestats og erholdt Karakteren „Laudabilis, inprimis ob specimen scriptum“. Aaret efter prædikede han for Dimis, og fik Laud.; men for Kathekisering kun et Haud.; hvilket baade er det første og det sidste, han har erholdt for nogen Disciplin.

Tidlig paa Aaret 1810 modtog han en Adjunktpost ved Randers Skole og giftede sig samme Sommer med sin Aaret forud afdøde Farbroders***) Enke, Erneste Juliane Berg, som dengang gik i sit 17de Aar†).

*) Før Bombardementet havde han og havt Kloster og paa en kort Tid Regens.

**) I 1806 havde B. en meget fordelagtig Huslærerpost i Kbhvn.; og da var det, at han indtraadte i Klubben.

***) Præsten Peder Daniel Blicher i Spentrup.

†) Hans Fødselsdag var den 11te Oktober, hans Bryllupsdag den 11te Juni, og den 11te December 1827 er en mærkelig

Under den nu stedse stigende Forringelse af Koursen, hvorved hans Løn (400 Rbd.) ikke strakte til Livsophold for ham med Familie den fjerde Del af Aaret, følte han mere og mere trængende Nødvendigheden af en Forandring i den økonomiske Stilling og drog desaarsag i Efteraaret 1811 til sin Fader i Randlev, som Forpagter af dennes Præstegaards-Avl, for som saadan at skaffe sig sit Livsophold, medens han samtidig dannede sig til praktisk Gejstlig, i Haab om snar Befordring til gejstligt Embede. Men der hengik alligevel paa niende Aar, inden han erholdt et saadant (nemlig Thorning og Lysgaard, i Lysgaard Herred, Viborg Stift); og der havde maaske hengaaet ni til, hvis han ikke ogsaa havde været — Jæger: ikke Bogen, men Bøssen befordrede ham. Dette kom saaledes. B. havde gjort Bekjendtskab med en nærboende høj Adelsmand og Godsejer, med hvem han jevnligen øvede Nimrods Kunst. Da alle Ansøgninger om Præstekald Intet virkede, Familien voxede og Finanserne forværrede sig (Randlevs Præstegaards-Mark indeholder kun nogle og fyrretyve Tdr. Land), skriver han en Bekjendtgjørelse omtrent saalydende: „En theologisk Kandidat søger Ansættelse som Skovrider eller Skytte hos et Herskab. Han tilbyder i den Tid, som bliver tilovers

Terminsdag for ham - ikke i Pengevæsen, men i Skjæbnens Gang; dog Verden skøtter vel ikke om at vide, hvad han selv ønskede at glemme.

fra hans egenlige Bestilling, at undervise i Latin, Græsk, Tydsk, Fransk, Engelsk og Italiensk. Paa Duelighed som Jæger kan fremvises de paalideligste Attester." Om en saadan bad han da sin høje Velynder, den ovenberørte Herre, og viste ham, paa Forlangende, sin forehavende Bekjendtgjørelse. Den vakre Mand bad ham at tilbageholde Annoncen i nogen Tid, indtil endnu et Forsøg paa gejstlig Befordring var mislykket. Han rejste til Kbhvn., og B. fik det første Embede, han søgte, og ovenikjøbet Tilbud: at maatte vælge mellem tre dengang vakante. Det var i Efteraaret 1819.

Da B. modtog dette Embede, var hans Gjæld ikkun et Par hundrede Daler. Men her steg den. Han blev tvungen til at overtage en forfalden Præstegaard uden Afkortning, reparere og for en stor Del ombygge samme. Familien forøgede sig, og Indtægterne formindskedes*): kort, da han efter sex Aars Tjeneste, 1825, blev befordret til hans nuhavende Kald, Spentrup og Gassum, i Norre-Hald Herred i Aarhus Stift, medbragte han henved 5000 Rbd. Gjæld og sex Aars Skatterestancer, der, efter Kancellipræsident Kaas's Død, bleve inddrevne, og af hvilke han først 1837 betalte det sidste Afdrag. Ogsaa har han, dels ved uforudseelig, dels ved uforskyldt Vanskjæbne, seet sig gjentagen tilbagesat. Alligevel,

*) I de fem af disse Aar kunde han ikke udbringe sin Tiende til højere end circa 13 Mk. af Tønde Hartkorn. — Det Øvrige i Forhold.

skjøndt han, foruden sin Stedsøn, har havt 10 egne Børn at forsørge og derhos tre af sin bortdøde Broders, har han nu faaet alle sine Veter udslettede og endda nogle Slentringer tilovers. Men besynderligt nok! hans Kredits Forringelse stod i Forhold til Gjældens, og da en Kreditor med skærende Bitterhed havde rørt ham paa det ømmeste Sted (Lovens Sværd skulde herimod have været ham en Knappenaalsrift), saa besluttede han ved offentlig Auktion at sælge saameget af sine rørlige Ejendomme, at Alle kunde tilfredsstilles. Han vilde dog kunnet redde det Allernødvendigste og erhvervet sig den Ro, han i tyve Aar havde savnet.

Auktionen blev ankyndiget, Registrering foretagen; — da se! som Nøden var størst, var og Hjælpen nærmest: Digterens Velyndere reddede Præsten ved ædelmodigt Sammenskud, og trende Brødre, Sønner af hin Qvistgaard, der 1807 ved Kjøge — saagodtsom ene — med sit Blod beseglede Danmarks Ære, hædrede Heltens Drapasange ved en Gave, hvis Lige knap nogen Romantikers Fantasi endnu har skjænket nogen Minnesanger eller Troubadour.

„ Blicher har — foruden en Stedsøn — 10 levende Børn (ingen døde), 7 Sønner og 3 Døttre.

Den Ældste af hans egne Sønner, 34 Aar gammel, har været pers. Kapellan i 4 Aar; men maa siden ernære Kone og Børn som Huslærer. Han har, i Henseende til Befordring, arvet Faderens Vanskjæbne. Den

Næstældste staaer i Begreb med at tage theologisk Attestats. Den Tredie ved Befordringsvæsenet. De tre Næste ved Landvæsenet. Den Yngste ved Handelen. — Den ældste Datter er ugift og hjemme; den Næstældste lykkelig gift med en duelig og brav Landmand; den tredie Pige er kun 13 Aar gammel og den yngste af dem Alle*).

B. er kommen, saa at sige, dødfødt til Verden, og først ved Hjælp af varme Mælkebade, som Lægen J. P. Rogert i Viborg anvendte, vandt han tillive. Spinkel og svagelig var han i sin Opvæxt, men gjennemgik dog heldig næsten alle de almindelige Børnesygdomme. Alligevel var han i sit femtende Aar udvoxet og tiltog i Kræfter og Sundhed, indtil han 4 Aar efter, 1801, ved uforsigtig Badning og ved en altfor lang og udmattende Svømning i stærk Hede paadrog sig en saadan Brystsvaghed og Nervesvækkelse, at han af flere

*) Da det muligt i Fremtiden kunde have sin Nytte, hidsætter han her deres Navne:
Peder Daniel, født i Randers den 14de Marts 1811.
Jens Frederik, født i Randlev den 26de Januar 1813.
Christiane, født i Randlev den 17de September 1814.
Christian Charles, født i Randlev den 26de Juli 1816.
Malvina, født i Randlev den 5te November 1818.
Niels Jorgen, født i Thorning den 18de Marts 1821.
Francisco, født i Thorning den 6te Juni 1823.
Theodor Eberhard, født i Thorning den 31te Marts 1826.
Hans Gustav, født i Spentrup den 7de Juni 1828.
Kirstine Marie, født i Spentrup den 1ste Marts 1832.

Læger blev opgivet, under den Formening, at han havde en ulægelig Svindsot. Virkelig kunde han neppe gaa hundrede Skridt, uden at vorde træt og aandepusten; og den strenge Diæt, der blev ham foreskreven, de Lægemidler, han over Aar og Dag brugte, syntes aldeles ikke at ville fjerne den bebudede Dødstime. Uden nogensinde at være sengeliggende, kunde han tilsidst ikke uden Anstrengelse gaa over sit eget Stuegulv. Han var bragt Graven saa nær, at man aldeles opgav hans medicinske Behandling.

Da besluttede han at følge en ganske anden Regime: at søge Bevægelse ved Jagten, give de angrebne Lunger Elasticitet ved Fløjtespil og istedenfor den ham foreskrevne strenge Diæt at nyde alslags Spise og Drikke, naturligvis med Maade; ja han havde endog Mod nok til (i Novbr. 1801) at paatage sig den føromtalte Huslærerplads paa Falster. I Førstningen saae det maadeligt ud for ham: Bøssen var ham for tung, og hvert andet eller tredie Minut maatte han standse ligesaa længe, for at trække Aande: han kunde neppe blæse fire Takter tilende uden at pausere, og Falstringernes fede Flæsk trykkede sig ved Nedfarten. Men han lod sig ikke forknytte, blev ved Dag for Dag at lægge flere Skridt, flere Takter og flere Mundfulde til, og efterhaanden gik det stedse bedre og bedre. Den formentlige Phtisis blev bortmanet, og den Dødsdømte fik — som man seer —

lang Henstand. Man mente, at han havde forladt Kjøbenhavn med en ulægelig Svindsot, men efter to Aars Forløb vendte han i Efteraaret 1803 tilbage til Byen, sundere og stærkere end nogensinde tilforn.

B. har, ved egen Erfaring, faaet høje Tanker om de Kræfter og den Fornyelsesevne, hvormed Skaberen har saa mildelig udstyret det menneskelige Legeme; samt om den Virkning, med hvilken en fast Villie — ogsaa den Usynliges Gave — allierer sig med de fysiske Egenskaber: det dødfødte Barn, den svagelige Dreng, den skrantende Yngling, den Mand, der tre Gange har undergaaet Tyfus og for neppe otte Aar siden en tremaaneders, formentlig dødelig Sygdom, er nu, i sit 63de Aar, saa ungdomskraftig, at han paa Jagten gaaer dem, han kunde være Fader og Bedstefader til, stoktrætte, uden selv at føle Noget til Udmattelse. Kun Søvnen er hans Hosbond. Han skal derpaa anføre nogle enkelte Exempler.

Under Kjøbenhavns Belejring var Diæten uordenlig, Søvnen urolig og afbrudt. Da Bombardementet begyndte, havde han just lavet sig til i Sengen at tage sig Oprejsning; men han maatte nu Kl. 8 om Aftenen i Gevær og paa Volden. Efter her i over 7 Timer at have betragtet Bomber og Raketter og deres frygtelige Virkninger, kunde han ikke længer modstaa Søvnighedens Indvirkning og bad derfor sin Kapitain om Tilladelse at maatte sætte sig tilhvile ved et Træ.

Her sov han nu i mere end tre Timer saa sødeligt som, efter et gammelt Mundheld, i sin Moders Dragkiste.

Aaret efter gik han engang — en Time før Dag — to Mil til Klapjagt i dyb Sne, traskede omkring paa denne og stod med vaade Fødder og Ben lige til Aften; forblev saa, uden at skifte med Tørt, siddende ved Spisebordet og Punschebollen til Klokken 3 om Natten, gik derpaa mod en bidende Nordenvind $1^1/_2$ Mil med en Jagtbroder til dennes Hjem, hvor han lagde sig i en dyneløs Alkove paa bare Halm, sov i de vaade Klæder et Par Timer, vandrede derpaa den halve Mil til sit Hjem, klædte sig om og — gik paa Jagt.

En anden Gang — det var ved St. Hansdagstid — drog han paa Sælhundejagt. Ved Solens Nedgang marscherede han fra Randlev til Lilmose ved Havet — tre Fjerdingvej, roede selvfemte (fire vare bestandig ved Aarerne) til Mejlgrunden oppe under Helgenæs, laa der til hen paa Eftermiddagen, for at opvarte Sælhundene, naar de vilde op paa Grunden at tage sig en Lur. Jagten var heldig, men Beværtningen knap; thi under Henroningen havde en af Jægerne uheldigvis slaaet Brændevinsflasken istykker, førend man havde faaet noget af Indholden; og en Anden havde handlet ligesaa uforsvarligt med den ene af de to Ølflasker. — Det var en hed Dag og blikstille. Tørsten tvang til at søge Land. Helgenæs var

af Vejen; man søgte da Thunø. Da man ankom dertil, vare Alle saa fortørstede, at man ej engang fik Baaden trukket op paa Grunden, før der blev løbet, som om Kap, op til Byen; man tyldede sig med Mælkevand, løb ned igjen til Baaden og roede tilbage til det Sted, hvorfra man om Aftenen var uddragen. Lidt efter Solens Nedgang ankom man her, og uden at nyde det Mindste, begav man sig paa Hjemvejen; men vel ikke Sjettedelen var tilbagelagt, da B. gaaende sov ind og ikke vaagnede, før han rendte Hovedet mod sin Formands Ryg, idet denne standsede, for at aabne Laagen i Præstegaardsporten. Hvo der vilde antage dette for en poetisk Fiktion, tog aldeles fejl; thi det er en bogstavelig Sandhed, skjøndt den rigtignok har været ham selv ubegribelig.

Hvad angaaer den lidt forhen berørte Restaurations= — han gad sige: Regenerations=Evne, med hvilken den Almægtige har beriget det Støv, i hvilket han indblæste sin Aande, da frembyder B. herpaa et hartad vidunderligt Bevis. — I Sommeren 1837 fik han under en, ellers temmelig let rheumatisk Feber en uheldig valgt, eller egenlig forsilde anvendt Medicin (Guiak=Rum), der virkede saa fordærveligt paa ham, at Lægen, en ellers duelig og brav Mand, opgav og forlod ham. I henved to Maaneder henlaa han, næsten uden anden Næring end Sukkervand, og hentæredes saaledes, at han ikke havde synderligt Andet

end Skind og Ben tilbage. Da kom hans næstældste Søn, hvem han havde tilskrevet om at ile hjem fra Kjøbenhavn og ordne hans økonomiske og poetiske Sager før hans Død. Denne kjærlige Søn foreslog ham: at hente en til Randers nylig ankommen, ganske ung Læge. Mere af Føjelighed, end fordi han heraf fattede noget Haab, indvilgede han i Sønnens Begjæring, og se! den unge Mirakelmand — Møller er hans Navn — kaldte den hendøende Levekraft frem af dens dybe og lange Slummer. B. holdt fast ved sit Valgsprog: „Herre! naar Du nedbøjer mig, da gjør Du mig stærk!“ og han gjenvandt, næsten i arithmetisk Progression, ej alene sin bedste Ungdomskraft, men, som han tykkes, endnu noget derover. Og er det ej alene i det Fysiske, men og i det Aandelige — eller, om man saa vil, i det Psychiske — at han uafladelig føler og fryder sig ved sin Gjenfødelse*). — Lægen var selv nær ved at forbauses over Kurens lykkelige Udfald — saa lidet Haab havde ogsaa han — men B. forklarede ham: at det var et gammelhærdet og lædersejgt Jægerlegeme, paa hvilket han havde gjort sit heldige Experiment.

Endnu een, men langt kosteligere Erfaring. — Under hele denne legemlige Hensvinden, under dette

*) Han gjenkjender daglig de samme Indtryk, som sandselige Gjenstande, Luftfænomener, den eller den Blomst, den eller den Musik, frembragte i det lette, livsglade Ungdomssind.

henvisnende Planteliv, vedligeholdt Sjælen stedse sin Sundhed, aabenbarede derved sin uendelige Uafhængighed af det materielle Organ for dens Virksomhed. Ej alene „Min formentlige Svanesang", men og en munter Novelle — ikke alene skrev, men mest dikterede han, da Haanden ikke længer formaaede at føre Pennen*).

B.'s kjæreste Læsning, endog i Drengeaarene, var Rejsebeskrivelser; og deraf fodtes naturligen en Rejselyst, den han forst i sit 54de Aar fik det i sin Magt nogenlunde at tilfredsstille, idet han 1836 med kongelig Bevilling og Understøttelse besøgte Naboriget Sverig, indtil Stockholm og Upsala, og to Aar derefter Hansestæderne og Vestkysten af Hertugdommerne og Nørrejylland, lige indtil Ringkjøbing. — Den sidste Rejse har han beskrevet i „Vestlig Profil af den cimbriske Halvø" (hvori dog hele Vestkysten indtil Skagen er medtaget); og af den anden har han i sin „Svithiod" fremsat isolerede poetiske Momenter og siden beskrevet den mere sammenhængende i ubunden Stil. — Herinde i Fædrelandet har han gjort sig bekjendt med flere Egne af Øerne og med hele Jylland.

*) Saavel i denne Sygdom som i næsten alle de andre, B. har overstaaet, har han uafbrudt beholdt Samlingen, hvormed han dog i Tyfus var mindre tilfreds. Enhver, som har prøvet det, veed, hvor pinlig Bevidstheden er i denne Sygdom — saa fuld af Livskede og Aandsfortærelse.

Allerede som Aarsbarn var B. ikke langt fra Døden: Faderens Ven, daværende Rektor Schiødt i Randers, var i Feriebesøg i Vium og tog saa engang Barnet, kjælede for det og hvyſtede det omkring, men slog uforsigtigvis dets Pande imod en Bjælke i Loftet, saa det daanede, og den arme Rektor var nær ved det Samme. Barnet kom jo tillive igjen, som vitterligt er; men det skal have været med Nød og neppe.

Et Aarstid eller saa derefter, — han havde nylig begyndt at gaa ene og kan naturligvis ikke selv huske Begivenheden, men den senere af Faderen gjentagne Fortælling — skete det en Sommeraften, at Gaardhunden satte sig til at tude lige opad mod Kirkeporten. Under denne Maestoso komme Tjenestefolkene hjem fra Marken, og en af dem siger i Forbigaaende: „Hvem mon det er, Pasop nu tuder ud?“ — Hertil svarer Røgteren — som bestandig var anseet for synsk: „Kan I ikke se, at det er Forpagterens Kone, de bære til Graven?“ — B.'s Fader havde paa den Tid en Forpagter, boende i Præstegaarden, hvis Kone var frugtsommelig. Nogle Dage efter skeer det, at en Bimand af Byen, som i Sværmetiden daglig havde Tilsyn med Bierne i Haugen, glemmer at lukke en Laage, da han gaaer ind at tage vare paa en nysudfaret Sværm. Et Ungnød kommer fra Toften farende ind i Haugen, gjør sine velbekjendte Kaprioler og, inden Bimanden kan forhindre det, smækker en Kube overende. Ved saadan

en Begivenhed anfalde de opirrede Beboere alt Levende. — Ungnødet blev det første Offer og en Hest, der stod tøjret i Toften tæt ved Haugen, det næste — begge bleve stukne ihjel. Den lille B. skulde havt samme Skjæbne, hvis han ikke et Øjeblik iforvejen var bleven ført ind i Huset fra sin Leg med Blomsterne i Haugen. — Skjøndt Katastrofen ikke egenlig angaaer ham selv, finder han det, med Hensyn til den nære Livsfare, for Fuldstændigheds Skyld, rigtigst at tilføje den. — Bimanden, som i Kald stedse havde Flor for Ansigtet og Lufvanter paa Hænderne, havde ikke sikret sine Underparter saa vel, at jo nogle havde fundet Vej gjennem Smaahuller i hans Buxer. Hvad de frygtelige Insekter bestilte derinde, fik vor gamle Bimand at føle, idet han foer ind i Gaarden og i Kostume dandsede en for ham selv serieux Entrée — men et Divertissement comique for Tilskuerne, blandt hvilke den frugtsommelige Kone lo saa voldsomt, at hun paa Stedet foer ilde og kort efter — døde.

To Gange er B. falden ned saa højt oppe fra — eengang fra et Loft, en anden Gang fra et Træ — at han tabte Bevidstheden; men tog dog ingen betydelig Skade. Havde han her let ved at komme ned af Træet, da fandt det Modsatte Sted for ham paa Falster. Han havde her i en Skov skudt en Høg, som blev hængende i nogle af de øverste Kviste af en høj og rank Bøg. Sit Bytte maatte B. have Fingre i; det kunde jo ikke

være anderledes. Med Møje naaede han op til Toppen: men idet han med den ene Haand griber den dyrebare Høg, gaaer Grenen, han træder paa, istykker, han taber Holdet med den anden Haand og skrider — dog ikke længere end til en kløftet Gren, der spænder ham forfra om Halsen. Nu var han i yderste Fare for at kvæles, men heldig nok til i det rette Øjeblik at faae saaledes fat med Hænderne, at han kunde hæve Halsen ud af dens Klemhærke. Havde dette Redningsmiddel glippet, vilde den stakkels B. være bleven anseet som Opfinder af en ny Maade at hænge sig paa.

At Vandet er et farligt Element, har B. mange Gange erfaret. — Da han kort efter sin Indtrædelse i Skolen (i Randers) vilde prøve at svømme i Fjorden, var han uden en øvet Kamerats Hjælp druknet og var nær ved at gjøre samme Løfte som hin Græker: „At han aldrig vilde gaa i Vandet, før han havde lært at svømme."

Kort efter kunde det alligevel hændt ham. Han var ganske ene i et Knubskib staget ned ad Fjorden efter Vildænder. Han møder en stor Galease, der kommer for fulde Sejl, og da han endnu ikke var saa indøvet i Stagningen og ikke aner Faren, før Skibet er ham paa nogle faa Favne nær, saa var han uundgaaelig kantret eller sejlet isænk, hvis Galeasen ikke i rette Tid havde løbet fast paa en Muddergrund, der netop

paa dette Sted befandt sig mellem det store og det lille Skib.

I Sommeren 1804, da B. i Hundedagsferierne var hjemme, fik han en Dag isinde at fare ud paa Sælhundejagt. Han medtog en Skolediscipel, som fra Horsens ogsaa var kommen hjem i Ferierne, samt en Bondekarl — der efter sin egen Forsikring „aldrig endnu havde været i eller paa noget Vand saa dybt, at det kunde naa ham til Skrævet.“ — Med disse Konskriberede marscherede han nu til sin Charon — Baadfører og Færgemand Ras Munk i Lilmose. Denne var med sin store Baad paa Samsø; og kun den lille, som ene brugtes til Fiskefangst i Magsvejr, laa i Tangen ved Strandbredden. I Mangel af Nummer Een behjælper man sig med Nummer To, og B. vilde paa Sælhundejagt — det kunde ikke blive anderledes. Med de to Andres Bistand fik han Baaden — eller snarere Jollen — skudt ud i Vandet, viste dem, hvorledes de skulde bruge Aarerne, og satte sig selv i Agterenden med Rorpinden i Haanden. Men Gud hjælpe os for Sluproere, han havde. „Langsomt kom Gjertrud, gesvindt kom Johan“; men Baaden kom ikke langt, og Sveden trillede ned ad Sølimitternes Ansigter. B. maatte nu tage den ene Aare i sin højre Haand, medens Landkrabberne skiftedes til at plaske med den anden. — Omtrent en halv Mil fra Land var man avanceret, da en svær Tordenbyge trak op

bag ved og naaede dem, før de kunde naa Thun-Røn, hvor Sælhundene skulde trakteres med „blaa Ærter“ — som det hedder i Jagtsproget. — Havde der fulgt Orkan med, kunde ingen Redning tænkes; men det var temmelig stille Vejr, og Lynene, der hurtigt fulgte ovenpaa hverandre, foer alle i horizontal Retning, og han mærkede ikke et eneste, som slog ned. Imidlertid bleve hans Rorkarle saa angeste, at den Ene ikke kunde faae et Ord ud gjennem de blege Læber, og den Anden gjorde de oprigtigste Løfter: at dersom han denne Gang beholdt Livet, skulde han aldrig mere, med sin gode Villie, komme længere paa Vand, end han kunde vade til Land. Aaren faldt den Ene efter den Anden ud af Hænderne, og B. maatte ro alene for hele Mandskabet. Revlen eller Sandriffet kunde ikke sees formedelst den tykt nedstrømmende Regn og Hagel; men han havde taget sit Bestik saa godt, at han lykkelig landede efter Bestemmelsen. Dyndvaade opholdt man sig her, til Uvejret var trukket over; og da ingen Sælhunde viste sig, roede man tilbage, saa tomhændede som man var kommen. Neppe var man landet, før en stærk Vestenvind rejste sig; og havde man tøvet nogle Minuter længer, var man ufejlbarligen kommen til at gjøre Sælhundene Selskab i Dybet.

En, i det mindste for ham selv, mærkværdig Periode i hans Liv, en Rejse, paa hvilken han tvende

Gange var nærved at blive Sælhundenes eller andre Havdyrs Bytte, turde maaskee i anden Henseende more Læserne. — Da der efter Bombardementet 1807 blev sluttet Vaabenstilstand, indtil vore britiske Venner kunde faae Holmen og Havnen ryddede, tog B., som saa mange Andre, Rejsepas paa det engelske Expeditions-Kontor og rejste til Korsør, i den Forventning, at man uden Hindring kunde komme over Store Bælt. Det forholdt sig ikke saa: Man sagde os det; endogsaa paa Gjæstgivergaarden hørte vi det Samme, og hvorvel man der maatte have stor Ulejlighed af saa mange Fremmede — vi vare 98 af flere forskjellige Nationer — og man altsaa maatte ønske, jo før jo heller at faae os paa Døren: saa vilde B. dog ikke fæste ret Lid til dette Udsagn. Desaarsag foreslog han samtlige Rejsende, at lade Passene, som vare forsynede med Cathcarts Navn, fremvise for den højstkommanderende engelske Søofficer i Bæltet. Da dette fandt udelt Bifald, anmodedes B. om at paatage sig dette Hverv. Dette gjorde han, men havde sin haarde Nød med at faae Fartøj til Rejsen: Ejerne vare villige til at overlade ham hvilketsomhelst, han ønskede; men af en højere Vedkommende bleve de ham alle formente, paa en lille Jolle nær, som dertil var meget læk. — B. har været meget egensindig med hvad han fik alvorligt isinde. Han faaer da hyret tre Matroser, der laa for Hjemrejse til Halvøen, kjøbte to Tællelys og en

„Ville“ Hampværk; og saaledes udrustet, efterat Jollen var oft lænds og til Nødtorft digtet, stak man i Søen. De to Matroser roede; den tredie maatte snart igjen til at digte, og B. desuagtet til at øse. Da det nærmeste engelske Linieskib laae saavel en Mil syden for Sprogø, mistvivlede man om at naa det ovenfor Vandet og besluttede derfor at anstrenge alle Kræfter, for om muligt at bjerge Livet paa den langt nærmere Ø. Det gik an, og her blev der foretaget en hel Kalfatring, saa heldig, at Jollen blev nogenlunde vandtæt. Samtidigt landede to engelske Barkasser, for at hente Vand. Medens Matroserne vare hermed i Arbejde, nærmede sig en Officer og tvende Midshipmen (Kadetter). B. sagde den Første sit Ærende og spurgte ham, om han mente, at de Rejsende kunde erholde Licence. „Det veed jeg ikke“, svarte han, „men“ — idet han smilende pegede paa Fyen — „der er jo ikke saa langt hen, og jeg har ikke Ordre til Andet end til at hente Vand.“ Dermed hilste han til Afsked og gik med Kadetterne hen til deres Folk.

En af Matroserne forstod Engelsk og paastod, at man skulde benytte det givne Vink. B. forestillede ham og de Andre, som stemte i med ham: hvor nederdrægtig det var, at løbe bort med 97 Menneskers Passe; men først efter at have ladet sig forstaa med, at han kunde faae isinde at agere Presgang med dem og overgive

dem til Engellænderne, bleve de af andre Tanker og roede ham hørsommeligen ned til Linieskibet.

Chefen modtog B. med Høflighed, saae paa et Par af Passene og sagde: „at de ikke vare gyldige." B. gjorde ham opmærksom paa den engelske Overgenerals Navn. „Jeg bryder mig hverken om Cathcart eller nogen General", svarede han koldt, „her staaer jeg kun under Gambier." — B. forestillede ham nu: at da han var kommen som en Slags Gesandt fra saa stort og blandet et Selskab af Rejsende, var det ham vigtigt at kunne bevise, hvorledes han havde udført sin Sendelse, og desaarsag udbad han sig en skriftlig Erklæring. Denne erholdt han og, skjøndt affattet i lacedæmonisk Stil saaledes:

„Cannot pass the Belt without the permission of Admiral Gambier.

Dixon, Commodore."

Medens Dixon var inde i sin Kahyt, for at skrive denne Seddel — hvilket medtog henved en halv Time — kom et Par yngre Officerer (i Sko og Silkestrømper) og konverserede den danske Student med fransk Artighed og engelsk Oprigtighed, idet de uden Omsvøb beklagede den „damned" Ministerstreg, der nu saaledes havde sat dem ud med deres gamle Blodsforvandte. — Under Samtalen kastede B. engang Øjet udover Rejlingen efter sin Jolle ved Falderebstrappen: „Bless me!" raabte han uvilkaarligt, „what's the crew

about?" Han saae nemlig et Bombardement, men i en hel anden Maneer end Kjøbenhavns: Biskuiter fløj som Snebolde ud fra Stykportene ned i Jollen. Officererne keg nu ogsaa derned og sagde: „Her gaaer det Rygte, at der er Hungersnød i Sælland." Enten det nu var af Medlidenhed eller Overgivenhed, vi fik en god Ballast af Tvebakker tilbage med til Korsør.

Den af Blicher for Rejseselskabet aflagte Beretning foranledigede naturligvis den Bestemmelse: at søge at erholde Gambiers Paategning, og blev B. igjen valgt til at udføre den hertil fornødne nye Expedition. Men den mislykkedes: Man kunde ikke faae Lov til at komme ombord hos Søkongen, ej heller til at sende Passene derud. Man sukkede eller bandte; men Ingen ytrede Misfornøjelse med Gesandten, før en Nordamerikaner, — hans Navn var endda Thornton — en rigtig Yankee, lod sig forlyde med: „at B. ikke havde gjort sig nogen Umage eller ikke gaaet den rette Vej." — „Saa kan De jo selv gaa den, min Herre! og her er min Rigsdaler!" (Enhver Rejsende havde nemlig erlagt en Rdlr. til B. før hans uheldige Tog til Kjøbenhavn) — faldt B. ind, og alle de Andre gjorde som han. Thornton rejste og kom tilbage med samme Besked som hans Formand. Nu adsplittedes Selskabet: de Færreste bleve tilbage, Nogle rejste til Kallundborg, Andre til Bordingborg, for derfra at forsøge Overfart til

Fastlandet, og Andre — hvoriblandt Blicher — til Kjøbenhavn. Efter nogle Dages Ophold her blev B. underrettet om, at et Skib fra Randers laa sejlklart udenfor Toldboden. Der gik han da ombord tilligemed nogle og tyve andre Rejsende og fik Lejlighed til en anden fredelig Berørelse med hine Oboere. — Vi laa et Par Dage stille for Modvind, eller snarere Mangel paa Vind. Blicher sidder saa i Middagsstunden paa Rejlingen og læser i en Bog, han havde laant af en af de ombordværende Damer. Et pludseligt Vindkast river Bogen fra ham ud i Søen. Paa Siden af Randerssmakken (den var fladbundet, af hollandsk Herkomst) laa en lille Jagt. En Matros paa denne griber strax en Pøs og fisker Bogen op. B. takker ham og beder, at han vil beholde Bogen, da han helst vilde have den tørret derovre. „I dont't understand“, var Svaret. Forundret over det fremmede Maal sprang B. ned til ham. Idetsamme kommer Skipperen ud af Kahytten. B. tiltaler ham paa Engelsk, men faaer til Svar: „Jeg kan ikke forstaa Dem.“ Det gav sig da: at Skipperen var fra Fyen, var tagen ude i Kattegattet, bragt til Kjøbenhavn; og istedetfor sine egne Folk havde han faaet tre af Opbringerens – en Orlogsfregat. Medens B. fik denne Oplysning, var Matrosen gaaet ned i Kabyssen med den vandlidte Bog. B. gik efter ham, for at se til, hvorledes han bar sig ad. Sømanden sad der foran det lille Arne-

sted, holdende Bogen mod Ilden og læsende i en anden, der laa opslagen paa hans Knæ. B., der ubemærket var kommen ned, keg over hans Skulder og saae en katholsk Bønnebog. Ved nærmere Forespørgsel gav det sig: at denne Matros var en Irlænder og Katholik, den anden en Skotlænder og Presbyterianer, og den tredie Engelskmand og Anglikaner. Den Sidste — Prisemester paa Jagten — en Jernmand, noget over Middelalderen, tildrog sig især B.'s Opmærksomhed. En Samtale var snart indledet, og denne djærve „english Tar“ fortalte, med sammenslyngede Arme og et Aasyn, ligesaa stereotypisk som et Kakkelovnsfjæs, baade Et og Andet af hans stærkt bevægede Liv, blandt Andet: at han hin anden April havde været med paa Nelsons Admiralskib, havde været tilstede, da hans Flagkapitain (han hed vistnok Thompson og faldt i Slaget) gjorde „the ever to be lamented noble Tar“ opmærksom paa, at Overadmiralen Parker, der laa med en Division længere mod Østen, havde hejset Signal, for at betyde Nelson, at han ikke maatte indlade sig i Bataille. „Jeg kan ikke se det,“ svarte Nelson med Kikkerten for det blinde Øje og vendte Ryggen til. „Eller De vil ikke se det,“ sagde Thompson og lod Blodflaget hejse.

Endelig fik vi Vinden af Sydost; men den mørkerøde opstaaende Sol forkyndte Storm. Først ved Middagstid naaede vi Højden af Sneckkestenen; og da

det stedse kulede stærkere og stærkere op, foreslog jeg Skipperen: at lægge ind der til næste Morgen. Han gjendrev mig med et „Nej!“ — Vi havde neppe naaet Højden af Hesseløen, før Mørket faldt paa. Det var tyk Luft med Støvregn, og Maanen havde andensteds at bestille Skipperen, som enten maa have været meget flegmatisk eller meget fejg, gik tilkøjs. En gammel Matros, der fungerede baade som Styrmand og som Kok, havde nu alene tredive Menneskers Liv i Gryden. Og havde han, foruden tvende Drenge, kun een Matros — og det en maadelig — til Hjælp. Det var sidst i Oktober; Natten længere end Dagen. For nu ikke at komme for snart til Jylland, og for hovedkulds, var man nødt til at lægge bi. Stormen steg. Ved enhver Vending — Kokken kovendte (ɔ: med Vinden) — var Smakken paa Nippet til at kantre; og eengang blev den virkelig nogle Øjeblikke liggende paa Siden. Det var en kedsommelig Nat. Den endnu levende Toldembedsmand J . . . . v i Th. slog sig sammen med B. om et Tolvskillingsbrød og en lybsk Pølse, hvilket Mundforraad næste Morgen ogsaa var fortæret; thi B. har aldrig været søsyg, men tvertimod altid paa Havet havt en urimelig Madlyst. Denne var aldrig mere falden ham besværlig, hvis Kokken havde bleven ved at raade.

Til Lykke var der blandt Passagererne tvende Styrmænd. Disse tog nu Kommandoen, og lidt efter Sol=

opgang gled Skibet ved Udbyhøj ind i Fjordens smule Vande. Sikken en Frokost der da vankede! Madkurve og Flaskefodere, hidtil urørte, gaves til Pris. Selv Kapitainen, som nu havde udsovet, beærede Selskabet med sin Nærværelse og levende Deltagelse. — At B. paa sine mange Sørejser, tilsammenlagte flere tusinde Mile, nogle faa Gange har været i Livsfare, det vil findes rimeligt, men da ingen særdeles Omstændigheder hermed vare forbundne, vil han ikke trætte Læserne med ensformige Beskrivelser.

B. har og engang været Medanfører i en Guerillakrig — et Tilbagetog, der rigtignok forholder sig til Xenophons og Moreaus som et Infusionsdyr til en Hvalfisk; men hvilket han dog ved Hjælp af et poetisk Hydro-Oxygen-Gas-Mikroskop vil fremstille for Læsernes Øjne.

B., hans Fader, som og har gjort af Jagten, den endnu levende Kæmner G . . . . . . g i R . . . og Herregaardsskytten paa Rodstenseje sejlede i Sommeren 1805 fra den førnævnte Lilmose til Thunø paa Jagtens Vegne. Jagtrettigheden tilhørte Amtmanden i Aarhus; men han havde overladt den til Øens Præst; — den daværende hed Skaarup. Ham besøgte man, bad om og fik Tilladelse til at skyde, hvad man kunde, paa Nedgangen til Baaden, der laa paa Vestenden af Øen. Midtvejs omtrent er et lille vandholdigt Kjær, hvor den medhavende Hønsehund udspejder et

Kuld unge, flyvefærdige Vildænder. Her blev Noget at bestille, og det gik Skud paa Skud.

Nogle Heste, som vare tøjrede i Nærheden, bleve herover sky, rev sig løse og foer omkring til andre, hvem de tildels forledte til lignende Uorden. Da den gamle B. seer dette, siger han: „Det er fortrædeligt; nu gaaer jeg, og seer til, at I Andre snart komme bagefter!“ — Men der var endnu et Par Ællinger tilbage, som man umuligen kunde levne. Og da disse endelig vare komne i Jagttaskerne og de tre Jægere et lille Stykke bort fra Kjæret, saae de sig omringede af et Dousin eller flere Karle og store Knøse — Alle tilhest. — De skjældte og bandte — og det var da egenlig ikke uden Grund, da de løse Heste havde gjort Skade paa Kornet; — men alligevel skulde maaske en høflig Undskyldning og Tilbud af nogle Drikkepenge standset Krigen i dens Udbrud. I det Sted var B. ubesindig og — for at bruge det rette Ord — kaad nok til at give et grovt og opirrende Svar. Virkningen udeblev ikke; En raabte strax: „Lad os tage Bøsserne fra dem, skyde deres Hund og gi'e dem selv, hvad de trænge til!“ Nu svingede Alle deres Vaaben — Tøjrekøller — og lavede sig til at gjøre en ret alvorlig Choc. Men G. og B. spændte Bøsserne, hævede dem halvt til Anlæg og truede med Døden Enhver, der kom for nær. Det hjalp; men Skytten, hvis Hjerte sad i Buxerne, havde nær fordærvet Alt,

idet han gav godt for og bad om Naade. De to andre Jægere havde en dobbelt Fjende at bekæmpe, da de fandt en Forræder i egen Hær — og denne var dog ikke større, end at den nok kunde behøve Enighed. Saa ofte Kujonen klynkede sit „Aah lille Folk! — Aah Herregud!“ hævedes Fjendens Køller og forstærkedes hans Artilleri af Eder og Trusler; og G. og B. nødtes til at dele Mundammunitionen: „Tag Jer iagt!“ til Fjenden og „Hold Kjæft!“ til den upaalidelige Ven. Denne befalede man at føre Avantgarden, som vist nok var strategisk rigtigt. De to Konsuler dannede Arriergarden; — Centrum var ikke værdt at tale om. Saaledes blev nu Retiraden fortsat nogle hundrede Skridt uden Tab. Da raabte En: „Vi kan ogsaa skyde — Jens, Peer, og Du og Du! rid op til Byen alt hvad trække kan, og hent os Geværer hos Den og Den!“ De Detascherede fløj afsted. Og kort efter skreg en Anden: „Lad os ned at faae fat i Baaden! saa skal vi vel fange dem!“ — Dermed foer alle de Andre ned til Landingsstedet. „Nu er' vi ulykkelige“, stammede Skytten. „Det kan gjerne være“, trøstede ham de Andre; „men Du behøver ikke at fortælle os det.“ Napoleon var virkelig ikke i nogen desperatere Forfatning ved Marengo. Dog se! Baadføreren, den snilde Ras Munk, havde itide lagt fra Land og taget den gamle B. ombord. De tre Allierede vadede da uden anden Hindring end Eder og

Skjældsord ud til Fartøjet, der blev dem en virkelig Redningsbaad; thi neppe var den under Sejl, før hint første Detaschement ankom med Bøsserne fra Byen. Nu først vaagnede Skyttens Mod: han skød Viktoria over Fjendernes Hoveder. Thunøkrigen endtes da uden enten Blæk- eller Blodtab.

Saaledes sees her et mærkværdigt Exempel paa, hvorledes et godt anført Infanteri kan heldigen forsvare sig mod et langt talrigere Kavaleri.

Tre Aar efter var B. igjen paa Jagt paa Thunø; de ellers godmodige Øboere, af hvis Landeværn fra Krigen 1805 den største Del vistnok endnu var ilive, syntes ganske at have glemt eller tilgivet.

At Jagtvæsenet ellers har ført B., i hans yngre Dage, i baade en og anden Knibe, det er let at begribe; men han er sluppen ud af dem alle med Æren og med hele Lemmer*). Af Vaadeskud er han dog kun tvende Gange truffen — af det ene bærer han Skrammen med sig indtil Graven, og en halv Tomme dybere havde Rævehaglet faret ham ind i Halsen, istedetfor at strejfe Kjævebenet — men ellers har han blot fire Gange været temmelig nærved at vorde skudt eller lemlæstet; dog, „Nærved", hedder det jo, „skyder ingen Hare". — B. er ved egen Erfaring — som her-

*) Forhennævnte G . . . . . . g vil ej heller have glemt den Vind, man engang var i paa en vis Holm i Sundet.

efter skal vises – kommen til det Resultat: at Jagten ikke medfører nær saa mange Farer som f. Ex. Kjøren eller Ridning.

Han er væltet i Vogn 34 Gange, de to Gange med løbske Heste. Een Gang fik han Armen af Led, og en anden Gang slog han sig saaledes, at det foraarsagede hin langvarige og farlige Sygdom. Men de øvrige Gange er han dog sluppen med Forskrækkelsen, der virkelig oftere var vel motiveret, f. Ex. da han med en Vogn fuld af Børn væltede vel tre Alen ned i en Sandgrav (i Bjerby), uden at der gik Andet i Stykker end en Flaske, som dog til al Lykke var tom.

B. har aldrig været nogen Rytter. Han har nok kunnet hænge paa en Hest, som en Ildklemme paa en So; men han har havt den slemme Vane, at hænge mere ved sine egne forflugtige Ideer og derved at glemme Rideskolen. Flere Gange er derfor Hesten styrtet med ham. To Gange har han været paa rideløbske. Den ene af disse Parforcetoure vil han dog fortælle, da den virkelig tildrog sig Manges Opmærksomhed. — Det var samme Aar, da han lykkeligt havde tilendebragt Krigen paa Thunø, at han laante en Hest for at ride omkring og besøge Slægtninger og Venner. Det var en gammel Støder, der „samlede Tiskillinger op“, som det hedder her, og doven var den tilligemed. Da B. ej engang var saaledes forsynet

hjemmefra som Hudibras, der mente: at een Spore var nok, thi naar man kunde drive den ene af Hestens Sider frem, saa maatte den anden med - saa anskaffede han sig i Viborg tvende slige Pirringsredskaber. Det var af den Slags, hvor Piggen eller Braadden sidder skjult, men ved et Hug med Hælen farer ud. Et saadant, men altfor stærkt, gav han sin Rosinante et Sted paa Vejen ad Resenbro. Men nu lod Gangeren til at ville oprette, hvad den hidtil havde forsømt: den løb formelig løbsk, ud af Vejen, op ad een Lyngbanke og ned ad en anden. Rytteren tabte sin Pibe og kort derpaa sin Hat — sært nok, at han ikke tabte sig selv, og at Pegasus ikke styrtede. „Es flogen rechts, es flogen links die — Haiden, Moor und Äcker.“ B. kunde ikke mere standset sin Hest end et Orlogsskib for fulde Sejl. Tvende Sæt Markarbejdere stormede han forbi og standsede dem i deres Værk, da de med billig Forundring saae efter „den wilden Jäger ohne Hut“. Tydskerne have et Mundheld:

„Lass regnen, wenn es regnen will!
Lass der Natur den Lauf!
Denn wenn es nicht mehr regnen will,
Hört es vom selbsten auf.“

Naar man i Blichers Tilfælde sætter „laufen“ istedetfor „regnen“, saa veed Læseren Udfaldet af Berserkergangen: en stejl Bakke, den sidste mellem Rytteren og Gudenaa, bragte hans Furioso til Samlingen,

hvortil ogsaa det bidrog, at den blev savet i Munden af Rytterens hele Magt. — Sporepiggen var brækket i et Ribben og der bleven siddende.

Sin sidste Ridetour havde B. for en ti Aar siden, da En havde flyet ham en Hest, der havde den uanstændige Vane: at gaa bagover. Til „Forlænds“ var B. ved Øvelsen nogenledes beredt; men „Baglænds“ var ham en aldeles ny Manøver. At Asenet faldt ham i Skrævet, sprang op og satte den ene Fod tæt ved hans Ansigt, og B. endda slap derfra med Liv, Lemmer og Helsen, er ham til denne Dag uforklarligt. Men han ansaa Tildragelsen som sidste Vink om: at han herefter aldrig skulde komme paa Hesteryg, der ej var forsynet med Vinger.

Ifjor oplevede han en Røverhistorie, idet nemlig i en fra fjern Fortid ligetil vore Dage berygtet Skov fra Tykningen fremskred ud paa Landevejen en Person, iført rødstribet Jakke og dito Buxer; en rundpullet, meget bredskygget sortgraa Hat bedækkede et Hoved, hvis Ansigt var intet mindre end anbefalende. Han var paa den ene Side af Landevejen, B. gik paa den modsatte en Snes Skridt skjøns forud. Han skraanede nogle Trin hen efter B., lod den ene Haand dingle over den anden Arm og sagde i en forstilt klynkende Tone: „Aah! vel han eth komm aa sie po en sølle Arm, A haar“. — Uden at standse, men heller ikke forstærkende sin Gang (er man endogsaa

bange, maa man ikke røbe det) svarte B.: „Jeg er ikke Doktor, min Ven! forstaaer mig slet ikke paa det." — Imidlertid skuldrede B. det eneste Gevær, han havde, med Kolben opad, drejede Ansigtet fra ham, skottede hemmeligt efter ham og fortsatte sin Gang; han ligeledes sin, gjentagende sin Begjæring. Han kom stedse nærmere. Med en Halvvending af sit Ansigt om mod ham, svarte B.: „det kan slet ikke nytte Jer — jeg vilde gjerne give Jer Noget til Doktorhjælp; men jeg har ikke en Skilling hos mig." Dette standsede ham pludselig — dog gjorde han atter nogle hurtigere Skridt — standsede — stak den daarlige Haand ind i Barmen, formodentlig efter en Kniv — snoede sig mod Skoven, i hvilken han forsvandt. B. havde skudt sit Vaaben, en forsvarlig Egestok med krumbøjet Haandtag, end højere i Vejret. B. havde nemlig besluttet at give ham paa Hovedet, i bogstavelig Bemærkning, før hans Kniv kunde komme i Berørelse med B.'s intestina. Grunden for denne Operationsplan var netop Banditens italiensk-jydske Røverhat, hvis runde, tætsluttende Puld tillod Stokkeslaget at virke uhindret. Han var vel og — hvis han ikke ejede en Skal „som en ungersk Oxe" — bleven saa fortumlet i Hovedet, at B. som Sejerherre kunde fortsat sin Marsch. — Da B. var kommen ud af denne uhyggelige Skov og ind i nærmeste Kro, spurgte ham snart Værtinden, om han var gaaet alene gjennem Skoven? om han der ikke

havde mødt Nogen? — „Ikke Andre", svarte B. „end saadan og saadan En". Manden, som stod hos, hviskede til hende - dog ikke sagtere, end at B.'s lange Orer opfangede det — „De er, Fahnen taae mæ, ham." — „Hvad for en ham?" spurgte B. — Han stammede, famlede efter Svar, som da kom saaledes: at han havde seet En gaa forbi engang, omtrent saadan klædt, men at han ikke kjendte ham og ikke vidste, hvor han hørte hjemme. — NB. Almenmand er langt mere ræd for Kjæltringer end for Politiembedsmænd; og det er ikke saa sært

Tvende Gange har B. i sine Studenterdage været nærved at skulle duellere; hvilket rigtignok er en ægte oldnordisk Skik, men alligevel slet ikke efter hans Smag. Den ene Gang blev han udfordret af en Omgangsven, der just befandt sig i en vis exalteret Tilstand. Dog, da denne næste Morgen havde forandret sig til det Bedre, kom han med Sekundanterne og jevnede Sagen ved en fyldestgjørende Erklæring, og Kuglen blev udtrukken af Pistolen — thi med dette Vaaben skulde Tvekampen være ført. Den anden Gang sad B. paa en Restauration ved Aftensbordet. En norsk Student, Lieutenant ved Studenterchoret, men nylig suspenderet for nogen Kommerce paa Komediehuset, sætter sig hos B, spiser, forlanger en Flaske Vin, skjænker for ham og klinker med ham. Han rejser sig først og gaaer ind i en anden Stue. Men da han befandt sig i en

exalteret Tilstand og ifølge deraf havde ført en dithyrambisk eller bacchantisk Passiar ved Bordet, vakte saadant flere Bordgjæsters Opmærksomhed. Blandt disse sad skraas over for B. en Bekjendt, som, da Evans Offerslave var gaaet, spurgte: „Hvem var det?“ – B. hviskede, frembøjet over Bordet, til ham: „Det var Exlieutenant .....“ To Officerer af Linietropperne, der sad i Nærheden, havde hørt, hvad B. hviskede: og den Ene sagde, vistnok dreven af en honnet Følelse og ikke ganske umotiveret: „Bruger de saadant Udtryk om Den, De for et Øjeblik siden drak Glas om Glas med? De skylder ham Satisfaktion.“ — „I saa Fald er jeg beredt til at give den“, var Svaret, „og Den, De anseer for fornærmet, er i næste Værelse.“ Officeren sprang op og gik derind; B. sad og ventede et Kvarteer eller længer; men da han hverken fornam noget til den Fornærmede eller hans Æresredder, betalte han sin Fortæring, gik og har heller aldrig seet Nogen af dem siden. Synderligt nok: den anden Officer, der forholdt sig ganske passiv, skød kort efter i en Duel sin Modstanders Arm istykker — i Nærheden af Kjøbenhavn — paa samme Dag, som hans Broder i Holsteen blev skudt ihjel af en Student, fordi han paa et Bal med Foden havde nedskubbet dennes Tørklæde, hvilket han, formedelst et Svipærende, havde lagt paa Gulvet, for at betegne sin Plads i Kvadrillen. — Modens Love ere drakoniske. —

At Den, der skriver offenlig og om mangeslags Gjenstande, skulde undgaa offenlig Modsigelse og derved at indvikles i Pennekrig, vilde være ubilligt at forlange. St. St. B. har ogsaa havt nogle faa saadanne Krige, som han kunde have undgaaet. To af disse have h·vt et for ham trøsteligt Udfald, idet han ved en Haandsrækning, der velvilligen blev modtagen, fik afsluttet en evig Fred med de tvende Hædersmænd C. Molbech og H. Bjerregaard. — Ogsaa hans mangeaarige Venskab med hans aandelige Frænde, Ingemann, begyndte med en — ikke Strid — men et digterisk Sammenstød, en Disharmoni, der snart opløstes, og saa sammensmeltede til uforstyrrelig Samklang. —

Det kan jo ikke være Andet, end at Den, der har skrevet saa meget om Kjærlighed, ogsaa maa have havt selv nogen Erfaring om den Magt, der er ligesaa gammel som Verden. — Neppe syv Aar gammel, havde han den første Anelse om samme, idet han forelskede sig i en fjortenaarig Pige, uden at vide, hvad han fejlede. Var hun ham ude af Syne — det var alene gjennem Øjnene, at Barnehjertet talte — saa faldt en Sky over Solen, Jorden fordunkledes, Græsset visnede, og Blomsterne skiftede Farve. Kom hun igjen, da brød Solen atter frem og belyste Jorden, Græsset fik sin forrige Friskhed, og Blomsterne ligesaa. Hun er levende endnu, en gammel Enke efter et ulykkeligt Ægteskab; men om hun ogsaa faaer dette at læse, hun

tænker vel neppe paa, at hun selv var Heltinden i Digterens første Roman. Kun eet Vink, sagtens ubemærket, eller uforstaaet, vil han give hende: Man brugte dengang til Tidsfordriv et Spil, som hedder „Skrabenæse“; der har aldrig siden noget andet Spil saaledes fængslet ham; han var lige lykkelig, hvad enten han vandt eller tabte; thi enten hendes Fehaand drog Saugen over hans Næse, eller han berørte hendes med den — Fortryllelsen var lige paradisisk. En smertelig Erfaring maatte tjene til at helbrede ham — som saa mange andre ulykkelige Elskere. Udpyntet fra Aunsberg med rød Silkestofskjole, dito Vest og Buxer, Silkestrømper og Sko, kræppet Toupé og Pidsk i Nakken, rejste han med sin Fader til den Kjøbstad, hvor hans Fe havde sin Bopæl. Denne forekom ham som et Slot imod de andre, og med Blikket stadigt heftet til samme, faldt han over sine egne Ben i Rendestenen. Denne Kasus havde en højst bedrøvelig Indvirkning paa den unge Elskers Silkestof: den hele ene Side blev tinkteret med meleret Graat, saa Etatsraad Steensens forhenværende Galadragt nu kom til at ligne en Slaveuniform. — Det var ikke det Værste; men Feen sad i Vinduet og — lo! Barmhjertige Læser! Hun lo!!! — Det vil være overflødigt at fortælle Dig, hvo der græd; men Barnet blev helbredet i samme Øjeblik, og jeg mindes ej heller noget betydeligt Recidiv af Sygdommen før syv Aar derefter.

Det var en sextenaarig, nygift Kone, paa hvem han nu kastede sine Øjne, men ikke ustraffet. Hvadenten den Dejlige fandt et Slags Behag i Knøsen, eller og hun vilde have lidt Løjer med ham, eller — snarest — begge Dele; nok er det: hun kyssede, klappede, tog ham i Favn, baade under fire og flere Øjne, saalænge, at Spøgen gjerne kunde bleven til Alvor, hvis ikke Manden lykkeligvis havde faaet Ansættelse i en fjern Provinds. For B. staaer stedse det tomaanedlige Paradisliv som et Maleri, der aldrig taber sin friske Kolorit. Hendes Ansigt, der var ham som en Engels Ansigt, fattes han blot Malerkunst for at afbilde saa træffende, at endog den lille bitte Vorte under Næsen skulde findes. Lyksalige Bedrag! søde Daarskab! — B. troer stærkt paa, at denne — ikke Sandse- men Sjælerus var hans Indvielse til Digter, hans Hensættelse i det Eden, hvor Fantasiens søde Bedrag og Hjertets velsignede Daarskab har saa mangen lyksalig Stund hævet ham over Virkelighedens sørgelige Overdrev. Hans Musa er nu en tresindstyveaarig Enke; men kanhænde mindes hun endnu hin Skilsmisse, efter hvilken 44 Aar ere henrundne uden et eneste Gjensyn — mindes, hvorledes den arme Dreng stod paa Kirkegaardsmuren i R. og tilviftede hende sit Farvel og sit bristende Hjertes ømmeste Suk. Ak! da Vognen forsvandt fra hans efterstirrende Blik, da — misundte

han dem, der i Dodens Hauge nu vare sikrede for det urolige Hjertes Storme og Skibbrud.

Som Student spillede B. en dobbelt Elskerrolle; og gik dette saaledes til. — I en Klub (det gamle borgerlige Selskab), hvor han var fast Medlem, var han lige saa fast Deltager i alle Baller. En hel Vinter igjennem savnede han ved disse kun een eller to Gange en ung og, som man let begriber, smuk Pige, hvis Navn han ikke veed, fordi han aldrig vidste, ej heller vilde vide det, da han nemlig nu besad mere Fornuftighed, end man i Almindelighed tiltroer Poeter, og var dengang og blev siden den Grundsætning tro: ej at tage sig en Kjæreste, før han var i Stand til at tage sig en Kone. Ved ethvert Bal var den dejlige Navnløse hans jevnlige Meddandserinde og Borddame, og saa sammenvante vare de, at hun aldrig af nogen Anden lod sig engagere til Borddandsen eller Figaro, før hendes Ubekjendte kom; og han lod hende ej heller sidde over, skjøndt der aldrig var talt et Ord, før han kom og bukkede for hende. B. var ikke egenlig forelsket; hans Følelse lignede snarere den, man fornemmer ved Syn og Gjensyn af et Kunstværk eller ved at høre et lifligt Musikstykke: Hjertet hæver sig, men med Lethed, med ublandet Glæde, som paa Sylfevinger, og daler igjen uden Modstand eller Smerte. Han troer, at hun under dette Hensyn ganske sympathiserede med ham; thi aldrig opdagede han Andet i

hendes yndige Aasyn end mild, barnlig-uskyldig Glæde; der var i de aabne mørkeblaa Øjne aldrig den mindste Taageplet; der opsteg aldrig et Suk fra det roligt bølgende Bryst. — Doubletten ej at forglemme! Under Spillet af den nu fortalte Roman uden Ende blev der Maskerade i Klubben. Og var derpaa ogsaa en Vildmandinde — skjøndt langt fra ikke uanstændigt, dog forførisk klædt — af en Skabning, som ej engang Thorvaldsen kunde frembringe skjønnere. Denne Vilde havde det forud for Billedhuggerens Værker, at hun kunde bevæge sig, dandse især med saadan en Ynde — ja man kunde sige: sylfemæssigt, at de mandlige Tilskuere stod Fare for at blive til Billedstøtter. — Det var Skam at sige, at Tiden faldt B. lang; alligevel længtes han heftigen efter, at Klokken vilde blive Elleve, paa det han kunde faae at skue det Ansigt, der upaatvivleligt skulde fuldende hans stakkels Hjertes Undertvingelse. Jeg veed ikke, min gunstige Læser! om Du nogensinde har havt det Vanheld, at sætte en Eddikeflaske for Munden i den Formening, at det var en Ølflaske, eller om Du skrupsulten har faaet harsk Smør paa orret Brød, eller om Du ophedet har erholdt en' Spand koldt Vand over Hovedet? Eja! ubarmhjertige Klokke! med dit ellevte Slag tilintetgjorde Du Fantasiens glimrende Boble: et Ansigt, styggt, modbydeligt, krøb frem under Masken — ak, hvorfor kunde hun ikke beholde denne bestandig paa! Men saaledes

skulde et hundrede Mandfolkehjerter frelses fra Ildsvaade.

Iøvrigt kan det forsikres: at B. til ikke saa kort over de tyve Aar var meget bly og taus i Fruentimmerselskab og har ofte, til inderlig Ærgrelse for sig selv, ufrivillig doubleret Marlows Rolle i „Fejltagelserne“. Han mindes endnu levende en saadan Scene. Tvende Damer stod i nogen Frastand og talte sagte med hverandre, hvorved de af og til kastede et Øje hen til Træmanden. Han kunde godt fornemme, at Blodet hver Gang steg ham op i Ansigtet. Alligevel spidsede han Ører — han har altid havt denne Sands saa skarp, som de Færreste have den — og hørte den Ene sige: „Det er dog et ret smukt Menneske“. „Aa ja!“ svarte den Anden; „men han burde stilles op paa en Piedestal herude i Haugen“. — Kjære Læser! det gik til Hjertet. Havde han kunnet gjøre sig usynlig i eet Øjeblik, han skulde ikke have brugt to dertil. — B. var i sine unge Aar i det Hele undseelig, ja endog frygtagtig, lige til et uundgaaeligt afgjørende Øjeblik satte Mod i Harehjertet: da han første Gang, efter Faderens inderligste Ønske, skulde prædike i Randlev Kirke: han forsikrer: at havde der været en Udgangsdør bag ved Alteret, han var neppe nogensinde kommen op paa nogen Prædikestol. Men se! da han denne første Gang vandt derop „mit Müh' und Noth“, forsvandt Frygtens Dæmon med Et — ligesom under-

tiden Tandpinens — og han holdt sin Tale med en Frimodighed, som erhvervede ham saavel Faderens som Menighedens Bifald.

B. har stedse havt en god Real-Hukommelse; men med den verbale blev han saare svagt begavet. I sit ottende Aar stræbte han forgjæves en hel lang Vinteraftenen at lære udenad Mottoet paa den kjære Aurora:

„Omnia conando docilis solertia vincit.“

Med bitre Taarer maatte han give sig fortabt og overgive sin udmattede Hjerne til Søvnen. Da han blev lidt ældre, gik det an, og Hexametret blev eet af de Symbola, der har styrket ham til Udholdenhed — ja lige til Haardnakkenhed — i veloverveiede Planer og Forsætter.

Blandt disse var ogsaa eet, og det naturligen af de nærmeste, at bøde paa den omtalte Natursvaghed. Han har gjentaget forsøgt at lære udenad større og mindre Stykker af den og den Digter. Stundom lykkedes det; men — at beholde det, blev stedse en Umulighed. Saa svag er hans Ordhukommelse, at han aldrig har været Mand for, med Sikkerhed at kunne fremsige end ej sine korteste Digte udenad. Saasnart de ere overdragne til Papiret og tilskjødede Publikum, ere de ikke længer i Forfatterens Værgemaal. Han vil oprigtigen bekjende: at han aldrig skulde skiltes vel ved sin flere Gange gjennemlæste korte Tale paa Himmel-

bjerget 1838, hvis han ej havde havt Hovedmomenterne opskrevne inden i sin Hattepuld. — Nu, paa de fire sidste Aar, er det blevet anderledes. Ved at gjennemlæse et Digt, en Tale, 3 højst 4 Gange, lærer han det Læste og husker det. —

Det var først i sine modnere Aar, at Blicher hørte og fulgte Musens Kald, og slog han end i sin tidligere Ungdom stundom Lyrens Strenge eller gav sine Følelser Luft i Sang og Vers, saa tilhører dog det første blandt hans Digte, der (1814) blev Publikums Ejendom, Aaret 1810 eller hans Alders 28de Aar, altsaa den Periode af hans Liv, hvor han maatte sige Ungdommens Idealer og dens gyldne Drømme Farvel. —

Hans hidtil udkomne Værker ere følgende:

Ossians Digte, oversatte af Engelsk, 1ste og 2den D., Kbhvn. 1807—9.

Bør Jøden taales i Staten? Aarhus 1813.

Bedømmelse over Skriftet „Moses og Jesus“, Aarhus 1813.

Digte af St. St. Blicher, 1ste D., Aarhus 1814.

Jyllandsrejsen i sex Døgn, udført og beskreven af St. St. Blicher og S. S. Barbeer i Ribe; Aarhus 1817; (fører ogsaa Titelen: Digte, 2den D.).

Abelard og Heloise, et Digt, Kbhvn. 1818.

Generalprøven i Kragehul, Komedie i tre Akter. Ikke opført; Aarhus 1819.

(Løn som forskyldt, Komedie i tre Akter, og: Avisfrieriet, Komedie i een Akt, ere, saavidt mindes, ikke særskilt trykte).

Bautastene, en Samling af Digte, Odense 1823.

Stormnatten den 3die og 4de Febr. 1825, et Digt, Viborg 1825.

Johanne Gray, Tragedie paa Vers, Kbhvn. 1825. Opført paa den kongelige Skueplads samme Aar, men siden henlagt.

Sneklokken, en Nytaarsgave, Viborg 1826.

Nordlyset, et Maanedsskrift, udg. af St. St. Blicher i Forening med Bogtrykker J. M. Elmenhoff i Randers; Randers 1827—29, 12 Bind.

Danmarks nærværende Tilstand kortelig fremstillet, Randers 1828.

Noveller, 1ste—5te Bind, Kbhvn. 1833—36.

Samlede Digte, 1ste og 2det Bd., Kbhvn. 1835–36; med Forfatterens Portræt. Et andet Portræt har ledsaget Portefeuillen for 1840.

Præsten i Wakefield, en Oversættelse af Goldsmiths „The vicar of Wakefield“; Kbhvn. 1837.

Svithiod, Efteraarserindringer fra en Sommerrejse i Sverig i Aaret 1836; Randers 1837.

Trækfuglene, en Naturkoncert; Kbhvn. 1838.

Vestlig Profil af den cimbriske Halvø, en humoristisk Rejse; Kbhvn. 1839.

Samlede Noveller og Digte, Supplementbind (indeholder, foruden enkelte andre Ting, ogsaa baade „Svithiod“ og „Trækfuglene“); Kbhvn. 1840.

Kornmodn, en Samling af Noveller og Digte, Kbhvn. 1840.

Endnu et Bind Noveller 1842, „E Bindstouw“, Fortællinger og Digte i jydsk Bondesprog, „Min Tidsalder“, og tre Novelle-Samlinger under Titel: „Vinterbestilling“.

Viborg Amts Beskrivelse (forfattet efter Landhusholdnings-Selskabets Anmodning), Kbhvn. 1840.

I Forening med Dr. Ekborn i Götheborg tilsigtede han 1836 Udgivelsen af en „Poetisk Unionskalender“, men overlod senere Ideen til Udgiveren af Tidsskriftet „Brage og Idun“.

Desforuden har B. leveret til forskjellige Tidsskrifter og periodiske Blade mangfoldige (tildels anonyme) Stykker: humoristiske, satiriske, politiske, landøkonomiske o. s. v., der vel udgjøre en 60 Ark eller derover, og af hvilke Forfatteren mulig vil foranstalte et samlet Udvalg. — Endelig var han ogsaa alene Redaktør af det periodiske Skrift „Diana“, et Tidsskrift for Jagtelskere, 9 Hefter, Randers 1832—38; hvilket Skrift imidlertid standsede af Mangel paa Afsætning.

Utrykte ere:

Elysium, Komedie i fire Akter, der ligesaalidt som de tre tidligere anførte Komedier er antagen af Theaterdirektionen; dog er den opført af et rejsende Selskab med meget Bifald*). — Ogsaa „Avisfrieriet“ er opført paa de fleste Privattheatre i Landet.

Til den Folkekalender, som Trykkefrihedsselskabet agter at udgive, har han leveret, „De tre Helligaftener“, en Novelle; og nok en Novelle har han leveret til det af Siesby bebudede nye æsthetiske Tidsskrift. (Begge optagne i en senere Novellesamling.)

Brændt (i Bombardementet) er:

Fostbrødrene, en Tragedie i fem Akter.

Af hvad B. har virket for Landøkonomien i Almindelighed og for det kongelige danske Landhusholdnings-Selskab i Særdeleshed, er (foruden Viborg Amts Beskrivelse) Følgende det, som han især troer her at kunne fortjene at nævnes:

Medens han var Landmand, leverede han flere Afhandlinger til Drewsens Landøkonomiske Tidender, hvoriblandt en om en Opfindelse — der siden fandt

---

*) Manuskriptet har han laant ud og aldrig siden kunnet faae tilbage, saa det maa ansees for tabt.

flere Efterlignere — af Faarefolde paa Triller og en anden om Vexeldrift.

For 16 Aar siden forfattede han en fuldstændig og nøjagtig Afhandling om den højstvigtige Bindeindustri i Jyllands Hedeegne og indsendte samme i Manuskript til Landhusholdnings-Selskabet, blandt hvis bestyrende Medlemmer, saavelsom hos Økonomi- og Kommerce-Kollegiet, den cirkulerede. Af denne Afhandling tryktes et Uddrag i Handels- og Industri-Tidenden. Men ogsaa her fornægtede sig ikke hans Skjæbne, idet man angav hans Fader som Afhandlingens Forfatter, skjøndt hans eget Navn stod tydelig nok paa Titelbladet. Manuskriptet har han siden aldrig kunnet faae tilbage og maatte altsaa, ved Viborg Amts Beskrivelse, begynde dette møjsommelige Arbejde forfra igjen.

Aaret efter indgav han sin Afhandling om Hørindustrien i Sønderlyng Herred. En lignende er ligeledes indrykket i Viborg Amts Beskrivelse.

1826 begyndte B. i Forening med den daværende Stiftamtmand Schønheyder i Viborg at foranstalte Indkjøb af jydske Lærreder til General-Krigs-Kommissariatet og oversendte i en Tid af tre Aar over 20,000 Alen. Varerne vare vel 30 til 40 Procent dyrere end de, man hidtil havde forskrevet fra Tydskland; men saa vare de igjen 100 Procent bedre og derover. Der var følgelig dobbelt Fordel herved, da mange

tusinde Rigsdaler saaledes kunde komme Landets egne flittige Børn tilgode; men hvad vilde saa Leverandørerne af det fremmede Lærred have sagt dertil? — Da B. i Aaret 1836 var i Sverig, hjembragte han fra Stockholm og foreviste den nu afdøde Konge Prøver af norlandsk Lærred, af Priser fra 24 Skilling indtil 2 Bankdaler (1 Rbd. 3 Mk. dansk) pr. svensk Alen (den svenske Alen er omtrent en Tomme kortere end den danske). Dette er en Husindustri hos den norlandske Almue og, navnlig i Ångermanland, en Industrigren, der sparer Stockholm og flere andre Steder ved Østkysten af Sverig mange tusinde Rigsbankdaler aarligt, som ellers maatte springe for Cambridge og alle de andre fremmede hvide Varer. Salig Frederik VI., der havde den bedste Villie til at fremme Landets Opkomst, bifaldt, under Beundring af saadant svensk Bondearbejde, B.'s Forslag at hente nogle faa Norlændere og Norlænderinder til at undervise den jydske Almue om den hele Behandling af Hørren til et saa ypperligt Produkt. „Det maa vi have bragt i Stand!" raabte den gamle Konge fornøjet; men det blev derved. Han maa, upaatvivlelig formedelst Andres modstræbende Forestillinger, være bleven bragt paa andre Tanker. Jorden frøs atter her for den stakkels Spentrup-Præst.

Derefter har B., i Forening med Amtsforvalter Bilde i Randers, i flere Aar besørget, saavel for det

Offentlige som for Private, Indkjøb af Hørgarn til et Beløb af 24,000 Rbd., hvilket, tilligemed Udbredelsen af Talhasper, Blaarkamme, Anskaffelsen af forbedrede Hegler, Uddeling af hensigtsmæssige Væverrør, samt af rent Sædhørfrø til nedsatte Priser m. m., har bidraget betydeligt til Høravlens Udvidelse og Lærredets Forædling til gode Handelsvarer. Endelig har B., under Randers Amts Landhusholdnings-Selskabs Auspicier, besørget en Bryde- og Skættemølle anlagt i sit Pastorat og til at bestyre samme forstrevet en, paa de offentlige Hørberednings-Anstalter oplært, duelig Svend til bemeldte Mølle.

Ogsaa for Træplantningen i hans skovløse Omegn har han virket: idet tre af hans Sognemænd formaaedes til at indhegne og beplante af deres Hede to Tønder Land hver. De tvende, til hvilke det kongelige Landhusholdnings-Selskab har givet Understøttelse, ere nu, i respektive 14de og 15de Aar, i en saa fortrinlig Stand, at de lade Intet tilbage at ønske. Selv har B., foruden Plantning i og Udvidelse af sin egen Have, i Præstegaardsheden indhegnet og anlagt en 10 Tdr. Land stor Plantage. Han beklager kun, ej at kunne holde den i Fred. Han vilde bygt et Hus deroppe til en Skovfoged (Pletten er 1½ Fjerdingmil borte), men det forpurrede vedkommende Autoriteter, saa Faarene ødelægge langt stærkere, end der kan restaureres, og Kostebindere plyndre hans Birke; saa han

nu omsider med Kosciuszko maa kaste — Spaden og udraabe: „Finis silvæ!“

Sluttelig har Blicher som Medlem af Randers Amts Landhusholdnings-Selskab gjort flere Forslag, af hvilke f. Ex. et: „Til den jydske Kvægraces Vedligehold og mest mulige Forædling“ nu er begyndt at iværksættes.

Hvad B. 1838 paa Himmelbjerget forsøgte at virke i en højere Retning end den, hvor man søger Uldstrømper, Lærred og Malkekøer, er vel temmelig almindelig bekjendt og hænger nøje sammen med hans tidt fremsatte og forsvarede inderlige Overbevisning, at en gjenvakt, kraftig Folkeaand er den eneste tænkelige Betingelse for, at Folkets ærefulde Uafhængighed kan bevares, samt at Almenvæbning er den bedste Garanti for Almenfred, da der, hvor Enhver, som kan føre Sværdet, ogsaa har lært at bruge det, der skulle vel de fremmede Sværd holde sig i Skeden; — men Virkningerne seer man ikke endnu synderligt til. Han trak Uhret op og stillede det efter Fædrelandskjærligheds Meridian; men det lader næsten til at ville gaa med det ligesom med Skjelskørs Orgelværk, der jo ingen Bælgetræder behøver. — Efterat have stræbt saameget og udrettet saalidt, kunde man maaske ikke undres over, om den jydske Sisyfus lod Sten nu ligge ved Sten og gjemte, hvad han videre maatte frembringe, til sit Dødsbos Slutning.

Han har siden berejst de ham hidtil ubekjendte Egne i Fædrelandet og haaber med sin Puntlæders Konstitution adaare at se sig om i Norge og England.

Af Vandringer i de sidste Sommere foretog han en til Haderslev helt tilfods. Af Tilbagevejen kjørtes $^1/_3$, ikke af Træthed, men for Selskabs Skyld. B. glemmer aldrig den Rejse: han tog ind til en Gjæstgiver, som var dansk, men snakkede ikke andet end Tydsk — nemlig af samme Slags som v. Borgens i Heibergs Virtuos. Saa drog han ind til en Gjæstgiver, som var tydsk, men talte Dansk, det kunde han bedre forstaa. Koch og Lorentzen kunde han ogsaa forstaa. — Den Sidste er desværre siden tydsket ihjel. Naa! naa! der er' Flere, hvor han kom fra.

Saa er der en anden Rejse, som han heller ikke er mægtig for at glemme — om han ogsaa vilde. B. lod staa — gaa, vilde han sige, ad Fæstningen til (han behøver ikke at nævne den, for vi gaa ikke vild iblandt dem, vi har). Saa kom han over det Sund, hvor man fanger Marsvin, til den By, hvor Niels Bugge faldt i en kongelig Sammenrottelse. Derfra til den By, hvor en Konge faldt i en borgerlig Sammenrottelse: og derfra op paa det Kirketaarn, fra hvilket Svendborg med Omegn tage sig idyllisk ud. — Gjennem den Juelske Have skred han over til den lange Ø, hvor Naturen overgaaer sig selv i Landskabstegning. Han skred langsomt op og ned gjennem denne Maleri-

udstilling og fandt dem, der viste ham omkring, ligesaa venlige som Billederne. Kulturen kulminerer der: endogsaa det firbenede Jagtpersonale ved Tranekjær sang Bordsalmer, skjøndt i barok Maneer og med sælsomme Variationer; Kodaen var en Smorzando. — B.'s Tilbagegang var Diminuendo.

Et andet Svip har han gjort gjennem den Halvø, som er berømt af sine Heste og sine Fluevinger, videre gjennem Mors, hvor han traf paa en Præstemand, som han heller ikke kan glemme — Apropos ved Præstemand: B. var ogsaa i Salling hos en Provst, som gjennem halvtredsindstyve Aar har ligget i hans Hukommelseskiste — „behageligt", som han dog sjelden har gjenseet — „beklageligt". Han førte B. ind paa tre Herresæder i sit Hovedsogn — behageligt; skal han aldrig komme der mere, vil det være for ham — beklageligt. Den samme Provst havde ikke glemt: at B. i Stormnatten mellem 3die og 4de Februar 1825, efterat have hørt ham føre an i Musiken til Musikbispen Mozarts Don Juan første Akt, løb væk for at høre en Naturkoncert, storartet Prestissimo. (Sikken Nodesætning! Sort paa Hvidt — som jo ogsaa menneskelige Musikantere spille efter; men de himmelske Blæseinstrumenter have dog langt stærkere Toner; om de just ikke frembringe Harmonimusik.)

Fra Mors er ikke ret langt til Thy: og der skulde været meget langt, for at holde B. borte fra Thisted.

Han kom dog tidligt nok, for at tage Afsked med den poetiske Amtmand. Han havde faaet Bud og begyndt at pakke ind. Nu er han rejst — Farvel saalænge!

B. gik nedenom og hjem; det vil sige: over Thyholm og den nyfødte Kjøbstad Struer, gjennem Holstebro og Viborg; paa hvilken Vandring han traskede de tre sidste Mil, ikke „med Foden paa Nakken", som man siger, men med Støvlerne paa Nakken, fordi disse, ved et Par Ganges Gjennemvædning og Tørring, vare blevne saa indskrumpede, at de skrabede Huden af hans Fødder — hans Hosefødder gik det endnu værre.

Iaar har han seet sig om i det Nordlige og Sydlige af Gefions Ø — den hun stjal fra Sverig. Derefter gjennemvandrede han Møen, hvor han var første Gang i sit Liv; den var hans „Himmerigesmundfuld."

Folkefesten paa Himmelbjerg (over hvilken B. har udgivet en særskilt Beskrivelse) har ynglet. Efterhaanden ere opstaaet lignende og i samme Tendens: paa Bolbjerg i Hanherred; paa Egebæksvang i Sjælland; tre i Sønderjylland, endnu to i Sjælland, samt endnu et Par, om hvilke han kun har havt løselig Beretning.

At vække Almenaand, fremme og befæste Samdrægtighed, Standslighed for Statens Love og for Selskabelighedens: at opflamme ubetinget Kjærlighed til Fædrelandet med Hengivenhed for dets Førstemand;

at styrke Arbejdskraft i Fred og Stridskraft i Krig*), med Eet: at bringe hendøende Kræfter tillive, opildne de allerede opvaagnede, virke til hensigtsmæssig heldbringende Ledning af dem, som kortere eller længere have været lysvaagne — dette var B.'s, hidtil ikke forfejlede Hensigt.

*) Almenværnepligt, Almenvaabenfærdighed — Betingelse for Danmarks kraftige, uafhængige Bestaaen — er det ikke det Samme, som Christian den Ottende har paadrevet? —

To be or not to be, that is the question!!!

Til hvem der vil tilegne sig det.

En Mide i den Gammelost, man kalder Jorden,
Har kravlet ud og seet sig om i Norden;
Har hørt sig om, opsnappet Et og Andet,
Saa her, saa der, i Staden og paa Landet.

Den gamle Mand, som han gaaer ned ad Bakke,
Har Hang til stedse mer og mer at snakke,
Fortælle hvad han haver hørt og seet,
Ja selv hvad der er tænkt blot, ikke skeet.

Tag ogsaa dette da for gode Vare!
Ved hans Opdigtelser er ingen Fare.
Bild Dig kun ind: i Ammestuen nu
Til Eventyr og Viser lytter Du!

Dog noget Sandt er vel i disse Blade;
Hvad det kan være, jeg vil overlade
Til Hvers behagelige eget Skjøn,
Kan det behage da det er min Løn.